

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2016

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2016 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XI
Úvod.....	XII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství ze rok 2016	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2016 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)	20
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	22
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	22
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	22
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	24
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	26
1.3 Podnikatelské prostředí	28
1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU	32
1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2016	32
1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2016	33
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	37
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství	37
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	37
2.1.2 Operační program Rybářství	44
2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů	46
2.2 Přímé platby	47
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	47
2.2.2 Přejížděné vnitrostátní podpory	53
2.2.3 Ostatní přímé platby	54
2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	54
2.3 Národní podpory a opatření	57
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu	61
3 Zemědělství a rozvoj venkova	63
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení	64
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	66
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	69
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	71
3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	75
3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	75
3.5.2 Programové zabezpečení	82
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat	83
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	84
4.2 Ochrana zvířat	93

4.3	Ekologické zemědělství	94
4.4	Zranitelné oblasti dusíkem	96
4.5	Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství	97
5	Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	100
5.1	Distribuce potravin	101
5.2	Spotřeba potravin	104
5.3	Výdaje za potraviny	106
5.4	Spotřebitelské ceny potravin	108
5.5	Kvalita potravin	113
5.6	Bezpečnost potravin	117
5.7	Míra potravinové soběstačnosti	140
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	142
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství	142
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	145
6.3	Dodavatelská odvětví	148
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	158
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství	164
6.6	Organizace prvovýrobců a zpracovatelů	169
6.7	Agrární trh práce	171
6.7.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>171</i>
6.7.2	<i>Mzdy v zemědělství</i>	<i>175</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě	176
7.1	Pozemkové úpravy	176
7.2	Trh s půdou	179
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	185
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	187
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>187</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>192</i>
8	Agrární produkce a její bilance	202
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	203
8.1.1	<i>Obiloviny</i>	<i>203</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr</i>	<i>215</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>221</i>
8.1.4	<i>Olejniny</i>	<i>226</i>
8.1.5	<i>Chmel</i>	<i>230</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>232</i>
8.1.7	<i>Zelenina</i>	<i>240</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno</i>	<i>246</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce – květinářství a školkařství</i>	<i>251</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)</i>	<i>253</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	254
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>254</i>

8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso</i>	272
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	281
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové maso</i>	290
8.2.5	<i>Rybářství</i>	293
8.2.6	<i>Včelařství</i>	297
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů.....	301
8.4	Obnovitelné zdroje energie.....	305
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	308
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě</i>	309
8.5	Geneticky modifikované plodiny.....	313
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství	314
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU.....	315
9.2	Agrární zahraniční obchod.....	319
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě</i>	319
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	321
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	322
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství.....	325
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru	330
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet).....	331
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků.....	334
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	336
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU</i>	340
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství</i>	348
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	353
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny.....	355
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů</i>	355
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	361
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky	363
P1	Přehled legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru	369
1.1	Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2016 do 1. 3. 2017 a publikovaných ve Sbírce zákonů.....	369
1.1.1	<i>Zákony</i>	369
1.1.2	<i>Nařízení vlády</i>	370
1.1.3	<i>Vyhlášky</i>	373
1.2	Připravované právní předpisy v roce 2016.....	375
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2014	376
P3	Tabulková příloha	379

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
COCERAL	Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (Asociace obchodníků s obilovinami a olejinami v EU)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPH	daň z přidané hodnoty
DUoP	dosažitelný uchazeč o práci
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EFF	Evropský rybářský fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament

ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédsko)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)
EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít' testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin, dříve MEŘO)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
GAEC/DZES	Good Agricultural and Environmental Condition/Dobrý zemědělský a environmentální stav
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GWh	gigawatthodina
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points (Systém analýzy rizika a stanovení kritických kontrolních bodů)
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU

IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
ISTA	International Seed Testing Association (Mezinárodní asociace pro zkoušení semen)
IZR	Integrovaný registr zvířat
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduchá pozemková úprava
KoPÚ	komplexní pozemková úprava
kt	kilotuna
kW	kilowatt
KVS	Krajská veterinární správa
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991-2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ 13	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park

NPK	dusík – fosfor – draslík
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistique (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenyly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SISPO	Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMR	Statutory Management Requirements (Povinné požadavky na hospodaření)
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPÚ	Státní pozemkový úřad

Strategie MZe 2030	Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
SZÚ v kap. 5.6	Státní zdravotní ústav
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.
VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2016 (Zpráva 2016) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2012–2016. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2016/2015).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2015) a vyplacené v roce 2016. Jiné tabulky pak uvádějí dotace, zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2016 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2016 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 3. 4. 2017. Ve Zprávě 2016 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2016/17 i za kalendářní rok 2016 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2016 se to týká především údajů za rok 2015, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2015 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2014.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;
- 0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2016, tak jako každý rok, představuje komplexní statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství, s důrazem na meziroční srovnání a změny v tomto vývoji. Ten byl ovlivněn průběhem počasí, vývojem tržních podmínek a vývojem zemědělské politiky, zejména podpor českému agrárnímu sektoru.

Povětrnostní podmínky byly s výjimkou dubnových mrazů 2016, které poškodily zejména sklizeň ovoce, příznivé a úroda většiny pěstovaných základních plodin byla velmi dobrá.

Zemědělská politika v roce 2016 se odvíjela od druhého roku plného působení Společné zemědělské politiky EU na období do roku 2020. Celková výše podpor vztažených k českému agrárnímu sektoru, tj. včetně podpor tzv. obecných služeb (výzkum, informatika, kontrolní činnosti ad.) se meziročně snížila o více než 8 %, z 60,4 mld. Kč na 55,3 mld. Kč. Samotné podpory přímo zemědělským podnikům se snížily o zhruba 3 % ze 44,2 mld. Kč na 42,9 mld. Kč. Přes toto meziroční snížení to nadále představuje kolem 12,3 tis. Kč na ha z. p., resp. téměř 430 tis. Kč na (přepočítaného) pracovníka v odvětví.

Vývoj tržních podmínek pro zemědělství v roce 2015 byl v meziročním porovnání charakterizován významným sevřením cenových nůžek mezi CZV (zvýšení o 1,1 p. b.) a cenami vstupů (pokles o 2,5 p. b.). Na tomto vývoji profitovali zejména producenti živočišné výroby, kde došlo k meziročnímu zvýšení CZV o 3,4 p. b., zatímco v rostlinné výrobě došlo naopak ke snížení CZV o 0,9 p. b.

Došlo k dalšímu meziročnímu snížení nominálního podílu zemědělství na HPH na 1,78 %; podíl potravinářství se meziročně mírně zvýšil na 2,19 %. Pokračovalo snižování podílu zemědělství na celkové zaměstnanosti v NH na 2,10 % (při zhruba 105 tis. AWU). Ke snížení tohoto podílu došlo i v potravinářství na 2,59 %.

Výsledkem uvedených a dalších podmínek jsou celkové ekonomické výsledky zemědělského odvětví. Předběžné údaje Souhrnného zemědělského účtu za rok 2016 ukazují na razantní meziroční zvýšení podnikatelského důchodu („zisku“) z 15,6 mld. Kč v roce 2015 na 20,2 mld. Kč v roce 2016. Tomu odpovídá i meziroční nárůst důchodu z faktorů na přepočítaného pracovníka (tzv. indikátoru A) ze 469 tis. Kč v roce 2015 na 523 tis. Kč v roce 2016. Pozitivním jevem je i meziroční pokles podílu mezispotřeby na celkové produkci ze 70,4 % v roce 2015 na 66,8 % v roce 2016, což svědčí o efektivnějším užití vstupů. Podíl provozních dotací na produkci však zůstává nadále mimořádně vysoký (téměř 24 %). Průměrná mzda v zemědělství vzrostla jako v národním hospodářství o 4,2 %, disparita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se tak stabilizovala na zhruba 81 %. Schodek bilance českého AZO se meziročně prohloubil o 17,4 % na 22,7 mld. Kč. Ve vývozu se však nadále stále více prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou.

Nadále přetrvává převaha velkých podniků právnických osob, které ohospodařují téměř 70 % z. p.; ostatních 30 % z. p. obhospodařují podniky fyzických osob. S výjimkou prasat, drůbeže a vajec, ovoce, zeleniny a brambor převyšuje míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit vysoce 100 %.

I přes pokračující agro-environmentální a podobné podpory přetrvávají problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí (zejména pokud jde o kvalitu půdy a její vodní režim). České zemědělství jako celek tak pomalu reaguje na probíhající klimatickou změnu a na nezbytnost rychlejšího přijetí účinných adaptačních opatření, také v zájmu zajištění budoucí konkurenceschopnosti českých zemědělských podniků.

SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZE ROK 2016

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Po mimořádně úspěšném roce 2015 se růst české ekonomiky v roce 2016 zpomalil a HDP očištěný o cenové vlivy a sezónnost meziročně vzrostl o 2,3 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2016 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹ (1,7 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,9 %).

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2016 proti roku 2015 snížila o 1 p. b. a v celoročním průměru činila 4,0 %. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2016 v ČR významně nižší než průměr všech členských států EU (8,5 %) i eurozóny (10,0 %), kde v roce 2016 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 0,9 p. b. ve srovnání s rokem 2015 v celé EU 28 stejně jako v eurozóně. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda² dosáhla v roce 2016 úrovně 27 589 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 4,2 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 3,5 %. Průměrná hrubá nominální mzda narostla v roce 2016 meziročně mírně výrazněji v nepodnikatelské sféře (o 4,6 %) než v podnikatelské sféře (o 4,2 %).

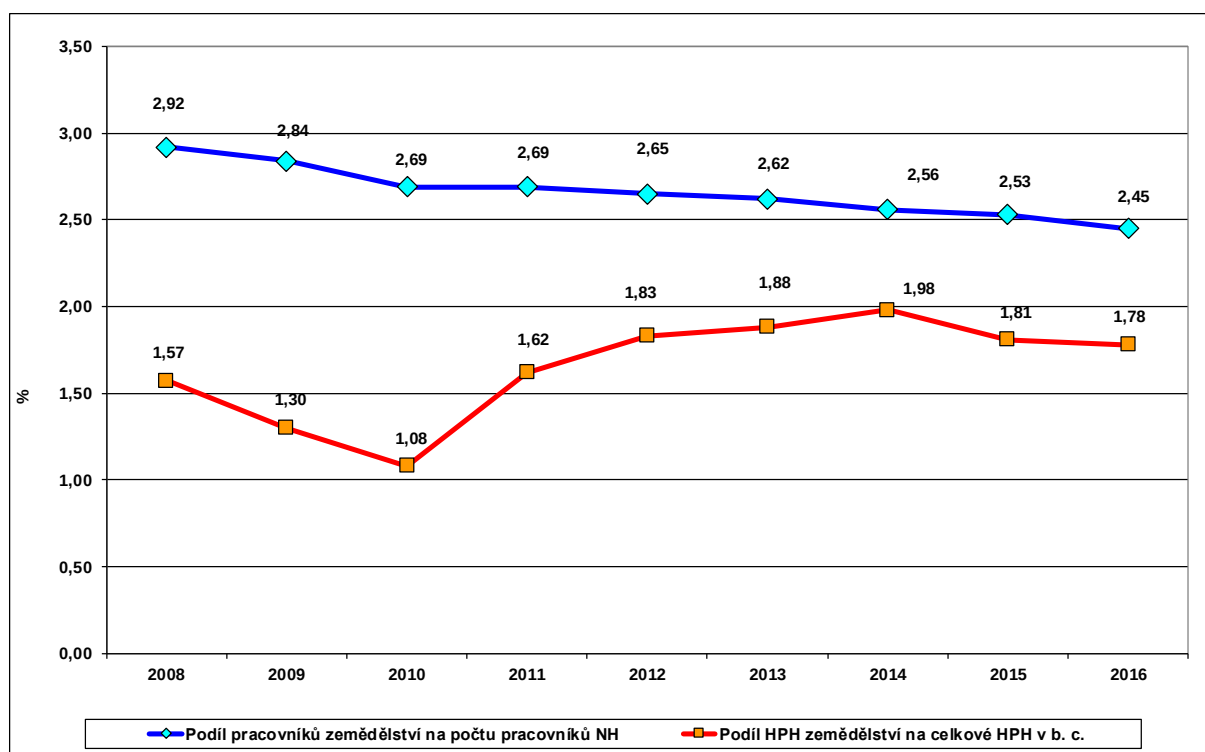
Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2016 na celkové tvorbě HPH³ v základních b. c.⁴ 1,78 %, což představuje meziroční pokles o 0,03 p. b. V případě potravinářského průmyslu se podíl na celkové tvorbě HPH zvýšil o 0,03 p. b. na 2,19 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 se uvedený podíl v případě odvětví zemědělství zvýšil o 0,07 p. b. a u potravinářského průmyslu došlo k nárůstu o 0,08 p. b.

1 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2016 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

2 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

4 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

Ceny zemědělských výrobců v roce 2016 vykázaly meziroční pokles o 4,9 %⁵, což je větší pokles, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (-3,2 %).

Počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2015 činil dle údajů ČSÚ 5 042 tis., meziročně jich přibýlo 68 tis. (tj. více než v předchozím roce), přičemž nárůst se týkal všech typů regionů. Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí přechodné regiony (41,5 %, u převážně venkovských regionů je to 32,7 %; podíly se meziročně změnily o pouhou jednu desetinu p. b. ve prospěch venkova). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládají ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl roste od 51,0 % v převážně venkovských regionech přes 57,1 % v přechodných až po 72,4 % v převážně městských regionech. Naopak při stejném porovnání klesá podíl průmyslu včetně stavebnictví (ze 44,2 % přes 40,6 % po 26,2 % v převážně městských regionech) a zemědělského sektoru (dle těchto dat ze 4,8 % přes 2,3 % po 1,5 %).

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2016 zvýšil o 0,68 p. b. na 4,27 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2016 meziročně snížily o 7,1 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se zvýšily ve srovnání s rokem 2015 o 12,1 % a představovaly 52,1 mld. Kč.

● **Podpory agrárního sektoru a venkova**

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 navazuje na dřívější Program rozvoje venkova na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Nový programový dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. července 2014. Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 dne 26. 5. 2015. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020

5 Zemědělská výroba včetně ryb.

s navýšením kofinancování z národních zdrojů (ve výši 35 % celkových prostředků). Tímto se do českého zemědělství dostane 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR⁶).

Cílem PRV 2007–2013 bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci čtyř tzv. os. V roce 2016 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2016, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky.

Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství pokračuje také v dalším sedmiletém období 2014–2020. Jeho globální cíl je zaměřen na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Operační program je zároveň orientován na rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.). Velká pozornost je zároveň věnována zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury, ale i podpoře konzumace sladkovodních ryb v ČR. Nově mohou být podpořeni také začínající rybáři.

Přímé platby

V období 2015–2020 jednotná platba na plochu zemědělské půdy i nadále reprezentuje nejvýznamnější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a představuje zhruba 55 % částky určené na přímé platby. SAPS je udělován, obdobně jako v období 2007–2013, na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním pravidel podmíněnosti (Cross Compliance). V roce 2016 byl pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 455,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 27,0217 Kč/€ představovalo výslednou částku 12 181 mil. Kč. Celkem o tuto platbu v roce 2016 požádalo 29,6 tis. zemědělských subjektů na 3,55 mil. ha z. p. Do 31. 12. 2016 bylo SZIF v rámci SAPS proplaceno 93,9 % z nároku.

Součástí podmínek poskytování SAPS je dodržování zemědělských postupů příznivých pro klima a životní prostředí, podmínek tzv. ozelenění. Hlavní podmínky ozelenění vyplývají z nařízení (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci SZP. Pokud má žadatel v LPIS registrováno více než 15 ha o. p., musí být nejméně 5 % z jeho výměry vyčleněno jako plocha v ekologickém zájmu (tzv. plocha EFA – Ecological Focus Area). Podpora je žadateli vyplácena ve výši 30 % platby SAPS.

Zemědělec, který podal žádost o podporu SAPS je zároveň povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Ozelenění obsahuje tři základní složky: diverzifikaci plodin, zachování výměry TTP a plochy využívané v ekologickém zájmu. Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007.

Za rok 2015 byla v rámci ozelenění vyplacena 28,8 tis. žadatelům na plochu 3,54 mil. ha z. p. částka 6 719 mil. Kč. V roce 2016 bylo podáno na tuto podporu 29,6 tis. žádostí na plochu 3,55 mil. ha z. p. v požadované částce 6 842 mil. Kč.

6 Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

Od roku 2015 je poskytována fyzickým osobám nebo obchodním korporacím (právníckým osobám), které mají nárok na podporu v rámci SAPS, platba pro mladé zemědělce. Podmínkou je, aby žadatel v roce podání žádosti o platbu SAPS nebyl starší 40 let. Platba pro mladé zemědělce se poskytuje danému zemědělci na maximální výměru ve výši 90 ha po dobu nejvýše pěti let.

V roce 2015 bylo celkem 3,6 tis. mladým zemědělcům vyplaceno 59,7 mil. Kč. V roce 2016 požádalo o tuto platbu 4,3 tis. subjektů na výměru 84,0 tis. ha v celkové částce 73,8 mil. Kč.

Od roku 2015 jsou v rámci přímých plateb rovněž podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS). Jedná se o taková odvětví, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou obzvláště důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68, je však rozšířena o některá další odvětví RV a ŽV. Celkem jde o následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, ovce a kozy.

V roce 2015 bylo na citlivé komodity vyplaceno celkem 3 352 mil. Kč, z toho největší podíl (40,3 %) obdrželo 1 896 chovatelů na 372,4 tis. ks krav s TPM. Pro rok 2016 je v rámci této podpory požadována na vybraná odvětví částka 3 365 mil. Kč.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů.

V roce 2016 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 640,8 mil. Kč, což je o 878,8 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 15 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2016 zvýšila oproti předchozímu roku o 457,5 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2016 zvýšila oproti předchozímu roku o 422,2 mil. Kč, tj. téměř o polovinu.

V roce 2016 byly vyplaceny, v rámci mimořádných opatření, podpory pro chovatele prasnic a dojníc na přizpůsobení trhu pro producenty mléka. Tato opatření jsou stejnou měrou financována z národních i evropských zdrojů.

Vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu připadl v roce 2016, stejně jako v roce 2015, na Ovoce a zeleninu do škol (193,5 mil. Kč) a na obnovu vinic (111,9 mil. Kč). Finance pocházely zejména z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě mimořádných opatření a podpory ve formě Ovoce a zeleniny do škol na podporu produkce včelařských výrobků.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2016 k nepatrnému meziročnímu poklesu o 2,51 %, na 58,2 mil. Kč.

Podpory včelařům byly v roce 2016 vypláceny téměř ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2015 dosáhly výše 64,6 mil. Kč, v roce 2016 tyto podpory nepatrně klesly na úroveň 62,9 mil. Kč.

Meziroční zvýšení v roce 2016 zaznamenala především podpora z národních zdrojů u projektu Ovoce a zelenina do škol, a to o 54 % (naopak podpora ze zdrojů EU současně nepatrně poklesla o 7,7 %),

a dále vzrostly jak národní, tak unijní výdaje na propagaci zemědělských produktů (v obou případech o 46 %).

V roce 2015 směřovala největší část podpor na propagaci kvality mléčných výrobků, zatímco v roce 2016 směřovala velká část na propagaci chráněných zeměpisných označení původu. Na intervenční nákupy sušeného odstředěného mléka bylo v roce 2016 vydáno 174,4 mil. Kč.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 vypláceny vůbec. Členové EU se přizpůsobují rozhodnutí 10. konference WTO v Nairobi o odstranění vývozních podpor v zemědělství.

• Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2016 více než polovinu celkové výměry ČR (53,4 %), v porovnání s rokem 2015 se zmenšil o 3,6 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2015 (33,9 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2016 byla 1 106,12 tis. ha, tj. 14,02 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,6 tis. ha (10,0 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 075. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 722,4 tis. ha (21,8 % plochy ČR).

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2016 je 1 782,5 tis. ha (50,1 %), v tom orná půda zaujímá 911,5 tis. ha (51,1 % z. p. v LFA) a travní porosty⁷ 862,9 tis. ha (48,4 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2013 byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 17,8 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 34,1 tis. ha.

V roce 2016 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 93 pěstitelů s plochou 7,3 tis. ha. Proplaceno bylo 101 žádostí, které byly podány v roce 2015 na rozlohu 7,6 tis. ha.

K 31. 8. 2016 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 340 členů s výměrou ovocných sadů 10 tis. ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD vyplaceno 325 žádostí z roku 2015 na výměru 10,7 tis. ha ovocných sadů. V roce 2016 bylo podáno 311 žádostí na plochu 9,7 tis. ha.

K 31. 12. 2016 bylo evidováno 165 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 6,2 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2016 podáno 471 žádostí na výměru 8,8 tis. ha.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako

7 Zahrnuje kategorie travní porost na orné půdě a trvalý travní porost.

hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ, a Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektori krajských veterinárních správ SVS ČR.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2016 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 8 231 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 3 454 kontrol), při 1 055 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 138 694 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 392 kontrolách u 127 213 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2016 stíháno 41 a odsouzeno 38 osob.

Ekologické zemědělství

Ke konci roku 2016 hospodařilo v ČR 4 243 ekologických zemědělců, jedná se o mírný nárůst oproti předchozímu roku. Poměrně výrazněji vzrostl počet výrobců biopotravin, kterých bylo k 31. 12. 2016 registrováno 607.

Výrazný meziroční nárůst byl zaznamenán u podílu ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy, který činil k 31. 12. 2016 již mírně nad 12 %. Vzrostla také výměra orné půdy v ekologickém režimu (na 66 386 ha) i výměra TP (na 418 255 ha).

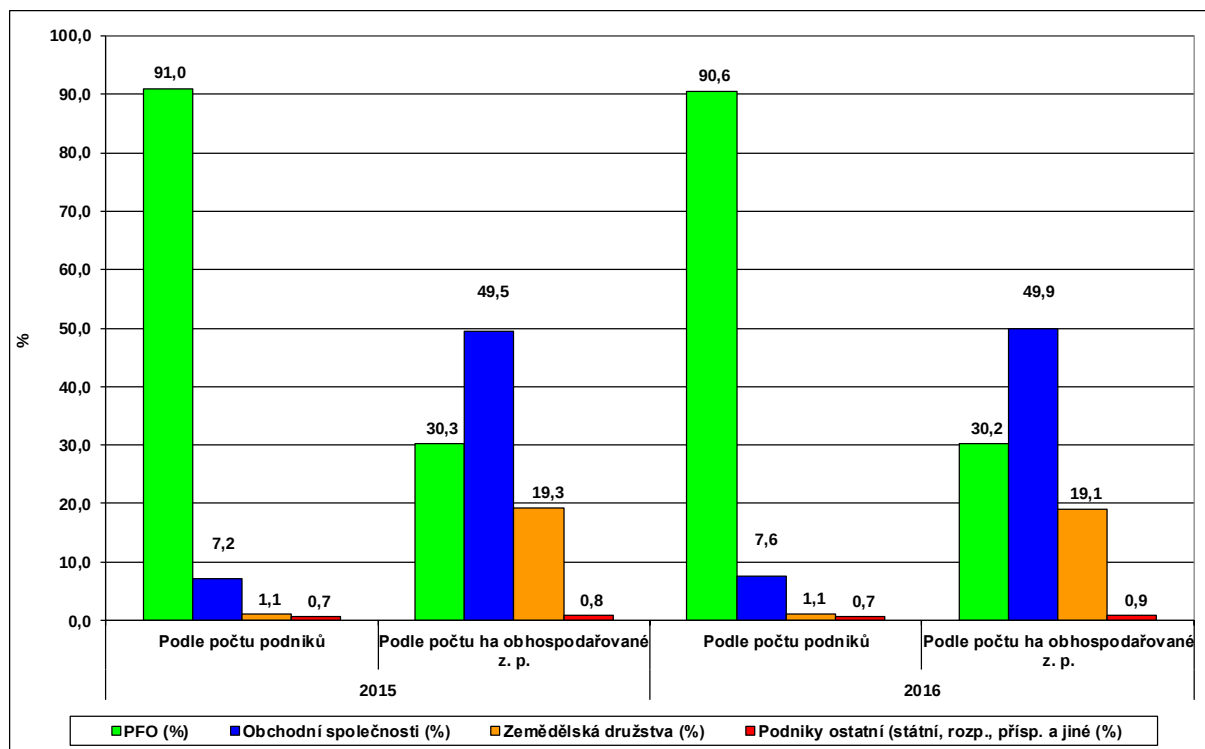
Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2016 poskytována v rámci PRV 2007–2013 jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření a nově v rámci PRV 2014–2020, kde je jako samostatné opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

Od roku 2007 bylo ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV 2007–2013. V novém PRV 2014–2020 je toto zvýhodnění znatelně zredukováno.

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcími nařízeními Komise (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008. MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin, ale i u všech dalších osob registrovaných v systému ekologického zemědělství, pravidelně kontrolují dodržování příslušných právních předpisů. Pověřenými organizacemi byly v roce 2016 KEZ, o. p. s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o., a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r. o.

● Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2016 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 47,6 tis. subjektů.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina zemědělských podniků (více než 96 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁸ a tyto podniky hospodařily na 3,50 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 67 % a družstva shodně s a. s. 82 %) než PFO (necelých 60 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo téměř 76 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav), více než 93 % prasat a necelých 93 % drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s. (29 %), následované družstvy (26 %) a zemědělskými podnikateli – FO (22 %). Na chovu prasat se téměř 62 % podílely a. s. a dále družstva (16 %) a s. r. o. (14 %), na chovu drůbeže se podílely zejména s. r. o. s více než 46 % a a. s. s necelými 40 % a výrazně méně zemědělské podnikatelé – FO s více než 6% podílem.

Jak vyplývá z registru ČSÚ, došlo v roce 2016 k dalšímu nárůstu počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11). Celkový počet subjektů těchto obou výrobních činností činil 22 863 (meziročně je to dokonce více o 1 628 firem). Ne všechny registrované subjekty jsou však ekonomicky aktivní, zejména se to týká fyzických osob, ale nejde

8 Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 aro intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 aro vinic nebo 3 aro skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kozešinových zvířat.

o zaniklé subjekty. Částečně se změnila struktura využívaných právních forem, neboť v roce 2016, obdobně jako v roce 2015 se nejvíce rozrostl počet právě těchto, tj. firem fyzických osob.

• **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2016 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace, všechny se statutem výzkumné organizace podle nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny Ministerstvem zemědělství. Na rezortním VaVaI se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2016 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, například v rámci Horizont 2020, ale i dalších výzkumných programů.

Ministerstvo zemědělství plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která stanoví 7 hlavních cílů a 13 vedlejších cílů. K hlavním cílům patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Prostřednictvím Ročního vzdělávacího plánu MZe bylo v roce 2016 realizováno 35 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 369 akcí celkem za 3 744 tis. Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy zaměřené na bezpečnost potravin a zdravou výživu. Úspěch a velký ohlas mezi dětmi a učiteli zaznamenal pilotní projekt programu Škola na farmě a také projekt Věda na polích a ve stájích s podtitulem Příběh potravin. Významný vzdělávací efekt měla školení pro vodoprávní úřady, semináře zaměřené na proexportní politiku MZe, myslivecké semináře zaměřené na odchov a vypouštění drobné zvěře, zásady správného přikrmování a vnadění zvěře, konference k ochraně zvířat, kvalitě obilovin, vzdělávání kontrolních organizací ekologického zemědělství, semináře k ochraně rostlin, odborná školení k používání antimikrobik, vzdělávací aktivity pro vinohradníky a vinaře a také nově zaměřené semináře na optimalizaci organické hmoty v půdě a obnovitelné zdroje živin. Tradičně vysokou odbornou úroveň mají semináře pekařů a cukrářů. Finančně byly podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu vynaložených finančních prostředků na RVP MZe v roce 2016 částka ve výši 3 082 tis. Kč, což je přibližně 82 %.

• **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Zaměstnanost v zemědělství se v posledních letech snižuje jen velmi mírným tempem. V roce 2016 poklesl počet pracovníků v zemědělských podnicích na 100,2 tis.⁹, meziroční úbytek činil 0,7 % (v předchozím roce 1,2 %). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním

9 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

hospodářství ČR se snížil na 1,9 %¹⁰ (meziroční pokles o 0,1 p. b. byl výrazněji ovlivněn zvýšením celkové zaměstnanosti v NH než snížením zaměstnanosti v odvětví).

Meziročně došlo k mírnému snížení zaměstnanosti v podnicích právnických osob, v obchodních společnostech poklesl počet pracovníků přibližně o 400 osob (o 0,7 %) a v družstvech cca o 300 osob (o 1,4 %). V podnicích fyzických osob se počet pracovníků prakticky nezměnil.

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem se v posledních letech v podstatě rovněž stabilizovala (meziroční změny podílů nedosahují ani 0,2 p. b.). Od roku 2002 představují více než polovinu zemědělských pracovních sil pracovníci obchodních společností (v roce 2016 v nich pracovalo 54,0 % zemědělců), přibližně pětina zemědělců pracuje v družstvech (20,7 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,1 %).

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině evropských zemí, ČR nevyjímaje. Ve 4. čtvrtletí 2016¹¹ vykazovali v agrárním sektoru ČR nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (39,4 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (36,4 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku 60 a více let (12,5 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (11,8 %). V meziročním srovnání se snížil podíl pracovníků věkové kategorie 45–59 let (o 2,9 p. b.). Mírně se zvýšily podíly pracovníků ve věku 15–29 let (o 0,5 p. b.) a ve věku 30–44 let (o 0,8 p. b.), nejvíce narostl podíl pracovníků nejstarších, tj. 60 a více let (o 1,6 p. b.), což ovšem souvisí i s posouváním hranice pro odchod do důchodu.

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹². V roce 2015 mělo 51,3 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 27,3 % středoškolské s maturitou, 11,3 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 7,9 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení strukturálního podílu zaměstnanců se základním či nedokončeným vzděláním o 0,2 p. b. (přibližuje se situaci v průmyslu, kde podíl zaměstnanců s nejnižší úrovní vzdělání již několik let činí 7,3 %), snížil se dále i podíl zaměstnanců se středním vzděláním bez maturity (o 0,2 p. b.). I přes mírné navýšení relativního zastoupení osob se středním vzděláním s maturitou v sektoru (o 0,2 p. b.) zůstává podíl takto vzdělaných zaměstnanců v průmyslu stále vyšší (31,7 % v roce 2015). V meziročním srovnání se v sektoru navýšil i podíl vysokoškoláků (o 0,4 p. b.) – podíl vysokoškoláků ve struktuře zaměstnanců v agrárním sektoru a průmyslu je již několik let velmi podobný.

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává příjem ze své pracovní činnosti formou mzdy. Potřebné údaje pro sledování úrovně a vývoje těchto příjmů lze tak čtvrtletně čerpat ze mzdových statistik ČSÚ (do zaměstnanců jsou zde zahrnuti i pracující členové zemědělských družstev). Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem a v roce 2016 se tato situace prakticky nezměnila. Průmysl a národní hospodářství dosáhly meziročních nárůstů mezd zhruba na úrovni 4 %, přičemž podobné relativní zvýšení mezd vykázalo i zemědělství. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná

10 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2016)*, ČSÚ 2017.

11 *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015, 2016)*, ČSÚ 2016, 2017. *Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

12 *Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2015*, ČSÚ 2016. *U 2,2 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.*

mzda¹³ (příl. tab. 6.7/01) o 4,2 % na 27 589 Kč. Průmysl s nárůstem 4,0 % (na 27 891 Kč) tak podobně jako v předchozím roce poněkud ztratil ze svého nevýrazného náskoku vůči národnímu hospodářství. Stavebnictví nezopakovalo růst z roku 2015 a svým mzdovým nárůstem o 3,6 % poněkud zaostalo za průměrem národního hospodářství. V zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vzrostla mzda o 4,2 % a dosáhla 22 379 Kč. Opakovala se tendence k nivelizaci odvětvových mezd projevená v předchozím roce – odvětví s celkově nízkou úrovní mezd zaznamenávala opět nadprůměrné nárůsty (ubytování, stravování a pohostinství 7,2 %, administrativní a podpůrné činnosti 4,8 %, kulturní, zábavní a rekreační činnosti 5,9 %).

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu jen nepatrně zmírnila na 80,2 %, relace mezd vůči národnímu hospodářství zůstala beze změny na 81,1 %.

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2016 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 208 tis. ha, tj. 53,4 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá jako v minulém roce 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2015 došlo ke snížení rozlohy z. p. o cca 3,6 tis. ha, tj. o 0,1 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2016 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 6 351 ha, což je úbytek nižší o 681 ha proti roku 2015. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 2 773 ha, tedy o 622 ha více než v roce 2015. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 458 ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 1 682 ha, to je o cca 600 ha více než v roce 2015. Mírně se zvyšuje výměra zahrad (o 239 ha) a vodních ploch (o 391 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 223 ha (307 ha v roce 2015). Výměra chmelnic poklesla o 22 ha, tedy méně než v roce 2015 (127 ha), výměra vinic naopak vzrostla jen o 24 ha, tedy o 176 ha méně než v roce 2015, kdy byl nárůst 200 ha.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2016 byla celková výměra ve výši 3 561 tis. ha, tj. větší proti předchozímu roku o 1 993 ha a meziroční přírůstek byl o 3 149 ha menší než v roce 2015.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 647 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur). ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle užitelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší proti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

13 Na přepočtené počty zaměstnanců.

• Agrární produkce

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2016, tj. 1 359,0 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 2,2 %), zaujímaly největší podíl pšenice (839,7 tis. ha, tj. 61,8 % celkové plochy) a ječmen (325,7 tis. ha, 24,0 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 86,4 tis. ha, podílející se 6,4 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilniny druhy, jmenovitě triticales (39,6 tis. ha, 2,9 %), oves (37,6 tis. ha, 2,8 %), žito (21,0 tis. ha, 1,5 %) a ostatní obiloviny (v souhrnu 9,1 tis. ha, tj. 0,7 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2016, dosáhla historicky rekordní výše 8 596,4 tis. t, což proti předchozímu roku představuje nárůst o 5,1 % a o 13,1 % převyšuje průměr posledních deseti let (2006–2015). Na celkové produkci se největším objemem podílela pšenice, a to 5 454,7 tis. t (tj. 63,5 %), ječmene bylo sklizeny 1 845,3 tis. t (21,5 %) a zrnové kukuřice 845,8 tis. t (9,8 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Rekordní celková nabídka 10 041,2 tis. t pro marketingový rok 2016/17 je o 3,1 % vyšší než v předchozím roce. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 216,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2016/17 díky vysoké produkci a poklesu dovozu meziročně vzrostla na 164,8 %, tj. o 9,1 p. b. Objem konečných zásob se meziročně, při vyšším vývozu a nižším dovozu, opět zvýšil, a to o 11,7 % na 1 383,2 tis. t.

V marketingovém roce 2016/17 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 839,7 tis. ha, meziročně o 1,2 % větší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 809,1 tis. ha (tj. 96,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 30,6 tis. ha (nejmenší od roku 1993). Podíl pšenice na orné půdě vzrostl na 28,3 %. Při vysokém průměrném výnosu 6,50 t/ha (proti předchozímu roku vyšším o 2,2 %) produkce pšeničného zrna dosáhla rekordní výše 5 454,7 tis. t. Jde o meziroční nárůst produkce o 3,4 % a nejvyšší objem sklizně pšenice vůbec, který překonal dosud rekordní výši roku 2014 a převyšuje průměr posledních deseti let (2006–2015) o 22,7 %.

Výše počátečních zásob pšenice pro marketingový rok 2016/17 proti předchozímu roku poklesla o 7,6 % na 314,1 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz je odhadován na 31,0 tis. t. Celková nabídka pšenice díky vysokému objemu produkce vzrostla na 5 799,7 tis. t, tj. o 2,6 %. Objem vývozu je odhadován takřka ve stejné výši jako v roce 2015, a to 2 510,0 tis. t. Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2016/17 se odhaduje v podstatě shodný s předchozím rokem, a to ve výši 2 835,0 tis. t, z toho pro potravinářské účely 1 250,0 tis. t, spotřeba na osivo pak 185,0 tis. t.

V marketingovém roce 2016/17 činila sklizňová plocha ječmene 325,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu poklesu o 11,0 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 104,0 tis. ha (31,9 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 221,7 tis. ha (68,1 %). Průměrný celkový výnos ječmene dosáhl vysoké hodnoty 5,67 t/ha a byl meziročně o 4,2 % vyšší. V důsledku redukce sklizňové plochy bylo dosaženo o 7,3 % nižší produkce zrna než v předchozím roce, a to 1 845,3 tis. t.

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2016 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů, stanovených ve VÚPS, a.s., Sladařském ústavu Brno. Sledovány byly následující parametry: vlhkost zrna, přepad zrna na síť 2,5 mm, zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné, zrnové příměsi sladařsky částečně využitelné, nečistoty a neodstranitelné příměsi. Rovněž byla stanovena klíčivost ječmene, obsah vody, bílkovin a škrobu. Ve srovnání s předchozími ročníky byla zjištěna vysoká průměrná sklizňová vlhkost zrna a zjištěn byl častější výskyt biologicky,

fyziologicky a tepelně poškozených zrn. Kvalitu uskladněného ječmene ze sklizně 2016 tak bude nutno sledovat vzhledem ke zvýšené sklizňové vlhkosti. Přesto je k dispozici dostatečné množství zrna, splňujícího všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrna v ČR v marketingovém roce 2016/17 se meziročně zvětšila o 8,0 % na 86,4 tis. ha. Po katastrofálním propadu produkce zejména vinou sucha v předchozím roce (nejnižší produkce od roku 2002) došlo k jejímu výraznému nárůstu na 845,8 tis. t, tj. o 91,0 %. Především díky příznivým povětrnostním poměrům v květnu kukuřice velmi dobře odkvetla, a tím k výši produkce přispěl vedle větší sklizňové plochy dosud rekordní výnos 9,79 t/ha, proti hodnotě předchozího roku 5,54 t/ha vyšší o 76,7 %.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2016/17 vzrostla, díky uvedené výši produkce a při nižším dovozu, na 1 399,0 tis. t, (meziročně o 29,7 %). Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 534,0 tis. t, meziročně o 8,3 % vyšší v souvislosti s vyšším objemem krmné spotřeby. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice výrazně vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 68,6 p. b. na 158,4 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2016/17 pěstovala na ploše 52,3 tis. ha (116,4 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 71,2 t/ha¹⁴ (ve srovnání s rokem 2015/16 byl o 16,9 % vyšší). Cukernatost řepy ve srovnání s rokem 2015/16 zůstala na stejné úrovni 18,2 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila 8,6 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 81,1 t/ha.

Výroba cukru v ČR v roce 2016/17 dosáhla podle předběžných údajů 592,7 tis. t, z toho 19,1 tis. t cukru v rámci smlouvy o dílo. Do kvóty hospodářského roku 2016/17 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 14,6 tis. t cukru. Kvóta cukru ČR zůstala nadále nezměněna a zůstala ve výši 372,5 tis. t. Nad rámec kvóty bylo vyrobeno 234,8 tis. t cukru. Celkově bylo v ČR vyrobeno 607,3 tis. t cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,8 t/ha¹⁵ (meziroční snížení o 5,2 %) a výnos bílého cukru 11,3 t/ha.

V ČR se po loňském snížení produkční plochy brambor plocha brambor v roce 2016 zvýšila o 3,0 % na 29,6 tis. ha (se zápočtem ploch domácností).

Podmínky pro pěstování brambor byly v roce 2016 proti roku 2015 příznivější. Rok 2016 byl sice z dlouhodobého hlediska brán jako teplý (průměrná odchylka 1,2 °C nad dlouhodobý průměr), nicméně nedosahoval průměrných teplot jako rok 2015. Úhrn srážek se pohyboval přibližně o 4 až 7 % pod dlouhodobým průměrem (v roce 2015 byl srážkový deficit 21 %). Teplejší období bylo zaznamenáno na přelomu ledna a února, a pak v druhé polovině září. Po sušším jaru a chladnějším květnu více srážek spadlo v červenci 2016. Celkově je brán rok 2016 jako průměrný.

Sklizňová plocha olejnin celkem činila v marketingovém roce 2016/17 v ČR 470,2 tis. ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 5,4 %. Průměrný hektarový výnos se meziročně mírně zvýšil na 3,14 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2015 vzrostla o 9,0 % na rekordní výši 1 476,5 tis. t.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2016/17 sklídila v ČR z produkční plochy 393,0 tis. ha, meziročně větší o 7,3 %. Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 8,2 %

14 Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

15 Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

na 1 359,1 tis. t při průměrném výnosu 3,46 t/ha, nepatrně vyšším než v roce 2015. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 92,1 %.

Sklizňové plochy chmelnic se v ČR třetím rokem zvětšují. V roce 2016 dosáhly 4 775 ha, tj. o 153 ha více než v předešlém roce 2015. Rok 2016 se stal výnosově nejlepší v historii, kdy se dosáhlo výnosu 1,61 t/ha. Za ČR byla dosažena produkce 7 712 t suchého chmele, tj. o 2 869 t více než předešlý rok. V Žatecké chmelařské oblasti bylo sklizeno celkem 5 800 t, tj. o 2 331 t více než v roce 2015 a výnos se navýšil o 0,6 t/ha. V Úštěcké chmelařské oblasti bylo sklizeno celkem 819 t, což činí o 222 t více než v roce 2015 a výnos se zvýšil o 0,4 t/ha. V Tršické chmelařské oblasti bylo sklizeno celkem 1 093 t, tj. o 316 t více než v roce 2015 a výnos se navýšil o 0,5 t/ha.

Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červenák (ŽPČ), kterým v roce 2016 bylo osázeno 87,8 % (tj. 4 190 ha) celkové pěstitelské plochy. Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (267 ha), Premiant (175 ha) a Agnus (39 ha). V roce 2016 ÚKZÚZ evidoval v ČR 116 pěstitelů chmele.

Pěstitelé chmele mohou využívat řadu finančních podpor. V roce 2016 bylo v rámci dotačního programu „Uznaná certifikovaná sadba“ vyplaceno celkem 12,2 mil. Kč. Celkem bylo tak vysázeno 812 766 ks certifikované sadby chmele na ploše 276 ha, což je o 32,9 ha méně v porovnání s rokem 2015. V roce 2016 byla obnova porostů provedena převážně odrůdami ŽPČ, Sládek, Saaz special, Premiant, Kazbek a Agnus.

Celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) dosáhla v roce 2016 podle údajů ČSÚ 318,9 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2015 téměř o pětinu nižší. Výrazně poklesla sklizeň broskví (o 69 % na 3,6 tis. t), o 40 % byla menší úroda meruněk (3,9 tis. t) a vlašských ořechů (4,3 tis. t) a přibližně o 30 % nižší byla produkce hrušek (17,0 tis. t), slív a renklód (8,7 tis. t) a rybízu (11,7 tis. t). Téměř o pětinu meziročně poklesla úroda jablek (210,0 tis. t) a o cca 14 % švestek pravých (28,6 tis. t). Na úrovni minulého roku zůstala úroda třešní (9,9 tis. t), angreštu (3,0 tis. t) a jahod (9,3 tis. t), o 13 % byla meziročně vyšší pouze produkce višní (9,4 tis. t).

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny celkem (včetně dopočtu domácností) v roce 2016 meziročně posílila o 9,1 % na 14 451 ha, největší podíl zaujímala opět cibule (14 %), zelí (9 %), hrách (9 %), mrkev (8 %) a okurky nakládačky (8 %). K výraznějšímu nárůstu ploch došlo u ředkviček o 38 % na 308 ha, petržele o 31 % na 551 ha, rajčat o 21 % na 1 019 ha a hrachu o 18 % na 1 325 ha. Zvýšení ploch bylo evidováno také u celeru o 11 % na 471 ha, okurek nakládaček o 10 % na 1 163 ha a kedlubnů o 9 % na 428 ha. Významnější snížení ploch bylo zaznamenáno u květáku o 15 % na 299 ha a pórků o 6 % na 17 ha.

Živočišná produkce

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2016 v meziročním srovnání nepatrně vzrostly o 0,6 % (tj. o 8,5 tis.) a dosáhly 1 415,7 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,6 % (tj. o 3,6 tis. ks). Výraznější růst byl zaznamenán pouze u kategorie jalovice jatečné ve věku od 1 do 2 let (meziroční růst o 15,0 %) a plemenní býci nad 2 roky (meziroční růst o 7,6 %). Naopak ke značnému meziročnímu úbytku stavů došlo, stejně jako v předchozím roce, u kategorie mladý skot jatečný nad 8 měsíců do 1 roku (pokles o 65,2 %) a telata jatečná do 8 měsíců (pokles o 54,6 %). Snížil se i počet býků vč. volů ostatních (ne plemenných) od 1 do 2 let. Nárůst stavů skotu byl v roce 2016 evidován ve všech krajích ČR kromě Plzeňského (meziroční snížení o 2,1 %), Olomouckého (meziroční snížení o 1,3 %) a Královéhradeckého (stagnace). Nejvíce se zvýšil počet kusů chovaného skotu v Libereckém kraji (o 3,8 %). Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2016 podílela 1,3 %.

V ČR se zhoršila ekonomika výroby mléka, ale vlivem přímých plateb a mimořádných podpor se udržela v kladných číslech. Stavby dojníc a mléčná užitkovost se zvýšily jen nepatrně a růst výroby mléka se zpomalil. Celková výroba mléka se meziročně zvýšila o 1,3 % na 2 984,2 mil. l, ovšem zvýšení zahrnuje produkci za přestupný den. Po korekci by se jednalo o meziroční růst o 1,0 %. Průměrná roční mléčná užitkovost se zvýšila o 0,7 % (60,0 l) na 8 061,3 l na dojnici a průměrné stavby dojníc činily 370,2 tis. ks, tj. meziročně o 0,5 % více.

V ČR byl v roce 2016 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn zejména vývojem této komodity na trhu EU a dalším růstem obchodu se živými zvířaty s Tureckem. Odvětví chovu skotu v ČR bylo v roce 2016 charakterizováno nepatrným růstem stavů, mírným snížením celkové produkce hovězího a telecího masa, růstem porážek a růstem spotřeby. Zároveň došlo ke zhoršení aktivní bilance zahraničního obchodu vlivem výraznějšího nárůstu dovozu ve srovnání s mírnějším růstem vývozu.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2016 zabývalo v ČR celkem 18,6 tis. podniků chovem skotu a ve srovnání s předchozím rokem se počet navýšil o 346 tis. podniků. Z toho nejvýrazněji vzrostl počet velkochovů s koncentrací zvířat nad 1 000 ks (o 20,7 %, tj. o 74), naopak jediná kategorie, ve které došlo k meziročnímu snížení, jsou malé podniky s 1 až 10 ks skotu a jejich počet klesl (o 2,1 %, tj. 223) na 10,3 tis. I přes tento pokles je počet podniků v této kategorii zdaleka nejvyšším. Největší podíl (tj. 45,7 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2016 chován ve 431 podnicích s počtem zvířat nad 1 000 ks. Tento podíl se v meziročním srovnání snížil o 1,3 %. V rámci jednotlivých krajů ČR je více než 46 % chovaného skotu soustředěno v krajích Jihočeském, Středočeském, Moravskoslezském a v kraji Vysočina. Tento podíl se meziročně nezměnil. Průměrný počet skotu připadajícího na podnik se snížil z 92 ks v roce 2015 na 89 ks v roce 2016. Podniků zabývajících se výkrmem býků bylo v roce 2016 evidováno celkem 11,5 tis. a proti roku 2015 se jejich počet podle IZR snížil o 128. Více než polovina (57 %) chovaných býků byla vykrmována celkem v 999 podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 51–500 ks. Chovatelů krav BTPM bylo v roce 2016 evidováno 8,1 tis., z toho 61,3 % jich chovalo v průměru méně než 4 krávy. Ve srovnání s rokem 2015 přibýlo celkem 237 podniků zabývajících se chovem krav bez tržní produkce mléka.

Podle soupisu hospodářských zvířat se stavby drůbeže v ČR v roce 2016 snížily o 5,3 % na 21,3 mil. ks, z toho stavby kuřat na výkrm poklesly o 5,7 % na 11,4 mil. ks, stavby kuřat na chov klesly o 5,8 % na 2,7 mil. ks, stavby slepic klesly o 2,9 % na 6,1 mil. ks, stavby kohoutů se zmenšily o 13,4 % na 212,5 tis. ks, stavby kachen poklesly o 15,5 % na 498,0 tis. ks, stavby krůt poklesly o 9,9 % na 374,6 tis. ks, a stavby hus vzrostly o 0,9 % na 19,6 tis. ks.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2016 snížila o 3,6 % na 184,4 tis. t j. hm. (245,9 tis. t ž. hm.), na základě údajů z Výsledků chovu drůbeže, publikovaných ČSÚ, a odhadu samozásobení a drobného prodeje, poskytnutého MZe. Z toho tržní produkce činila 179,5 tis. t j. hm. (239,3 tis. t ž. hm.), tedy o 3,9 % meziročně méně, a samozásobení a drobný prodej 5,0 tis. t j. hm. (6,6 tis. t ž. hm.), tj. o 10 % meziročně více.

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2016 dovezeno 143,7 tis. t j. hm. živé drůbeže a drůbežího masa, což znamenalo meziroční nárůst o 5,6 %. Z toho živé drůbeže 6,3 tis. t j. hm. (8,4 tis. t ž. hm.), tj. meziročně o 3,3 % více, a 137,5 tis. t j. hm. drůbežího masa, což je meziročně o 5,8 % více. Dovezená živá drůbež čítala celkem 25,7 mil. ks, to znamená meziročně o 0,9 % více.

V České republice stavby základního stáda ovcí po předchozím dlouholetém růstu klesly a základní stádo koz jen mírně vzrostlo. K 1. 4. 2016 bylo v ČR evidováno 129,5 tis. ks bahnic, což je meziroční pokles základního stáda o 3,7 %. Celkové stavby ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 218,5 tis. ks, tj. o 5,7 % méně než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2016 evidováno 26,5 tis. ks, což je o 0,8 % méně než v předchozím roce.

• **Obnovitelné zdroje energie**

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezovala podporu pro nové výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výroby elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno právními předpisy jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena v září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu. Na konci roku 2015 byly schváleny novely zákona o ochraně ovzduší a zároveň novely zákona o spotřebních daních v oblasti nakládání a zdaňování čistých biopaliv (FAME B100, rostlinné oleje) a směsných paliv (SMN B30, E85, E95).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2016 klesla na 340 tis. t. Výrobu certifikovaného FAME/MERO v roce 2016 zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s. Lovosice a Primagra, a.s. Milín s celkovou výrobní kapacitou 155 tis. t. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti, jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem a FAME, zpracování mastných kyselin na surové FAME a jejich prodej k zušlechťování na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2016 dosáhlo 44 %.

• **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2016 došlo k meziročnímu snížení cen zemědělských výrobců o 4,9 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se ve stejné době snížily, a to o 2,0 %, spotřebitelské ceny se rovněž snížily, a to o 0,9 %. Ceny vstupů do zemědělství meziročně klesly o 3,2 %.

Meziroční pokles CZV v rostlinné výrobě v roce 2016 dosáhl 3,1 %. Nejvýrazněji se snížila v rámci sledovaných komodit cena obilovin (o 9,6 %), méně pak olejnin (o 0,5 %). K nejvýraznějšímu posílení CZV došlo u brambor celkem (o 12,8 %) a zeleniny a květin (o 9,5 %). Cena cukrové řepy zůstala přibližně na úrovni ceny 2015.

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 nižší o 7,1 %, což znamená, že meziročně v tomto roce poklesla výrazněji, a to o 3,4 p. b. Nejvýraznější meziroční snížení ceny bylo zaznamenáno u mléka (o 14,7 %) a vajec (o 7,8 %). K nižšímu poklesu CZV došlo u drůbeže (o 2,4 %) a jatečného skotu (o 1,2 %). Mírné zvýšení CZV bylo naopak zaznamenáno u jatečných prasat (o 0,8 %).

• **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO v roce 2016 meziročně vzrostl pouze o 1,2 %, přičemž ke zřetelnému zpomalení tempa růstu došlo jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota vývozu se zvýšila o 814,7 mil. Kč, tj. o pouhých 0,4 %, na 202,2 mld. Kč a hodnota dovozu vzrostla o 4,2 mld. Kč,

tj. o 1,9 %, na 224,9 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2016 v důsledku výraznějšího přírůstku na straně dovozu než vývozu meziročně prohloubila o 3,4 mld. Kč na 22,7 mld. Kč (což je však vzhledem k letům před rokem 2014 stále relativně příznivá hodnota). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 1,4 p. b. na 89,9 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 1,6 p. b. na 11,2 % (navzdory meziročně horším hodnotám vykazují oba dva tyto ukazatele v dlouhodobém pohledu lepší se trend).

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR na Slovensko (22 % v roce 2016), do Německa (18 %) a Polska (12 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Itálie, Rakousko a Maďarsko a z třetích zemí pak nadále navzdory embargu Rusko (1,3 %). V roce 2016 se nicméně hodnota českého agrárního exportu na Slovensko, do Německa a Rakouska (po déle trvajícím růstu) meziročně snížila.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází zejména z Německa a Polska (v roce 2016 dohromady 40 %) a dále z Nizozemska, které se již v roce 2015 posunulo na třetí místo před Slovensko. Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2016 ještě Itálie a Španělsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Brazílie, Turecko a USA (s podíly v rozmezí 1,3 % až 1,0 %). Z některých uvedených zemí však hodnota dovozu v roce 2016 meziročně mírně (a z Brazílie výrazně) poklesla, často v rozporu s předchozím trendem.

V podrobnějším pohledu byly v roce 2016 nejvíce vyváženými komoditami z ČR „cigarety“ (již s 10% podílem), „pšenice“, „řepkový olej“ (s nízkým obsahem kyseliny erukové), „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „přípravky používané k výživě zvířat“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „káva“, „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „pivo“, „živý skot“, „limonády“, „cukrovinky bez kakaa“, „sýry a tvaroh“, „cukr“, „semena řepky“, „slad“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobbů nebo krve“ (HS 1602), „výtažky a koncentráty z kávy“ (vč. přípravků na jejich bázi), „uzenky a salámy“, „řepkové pokrutiny“, „živá drůbež“, „zahuštěné mléko a smetana“ a „ječmen“. Jedná se o tytéž položky jako v roce 2015, ovšem se změnami v pořadí. Z výčtu je patrné, že v českém agrárním vývozu mají nadále vysoký podíl nepracované komodity.

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

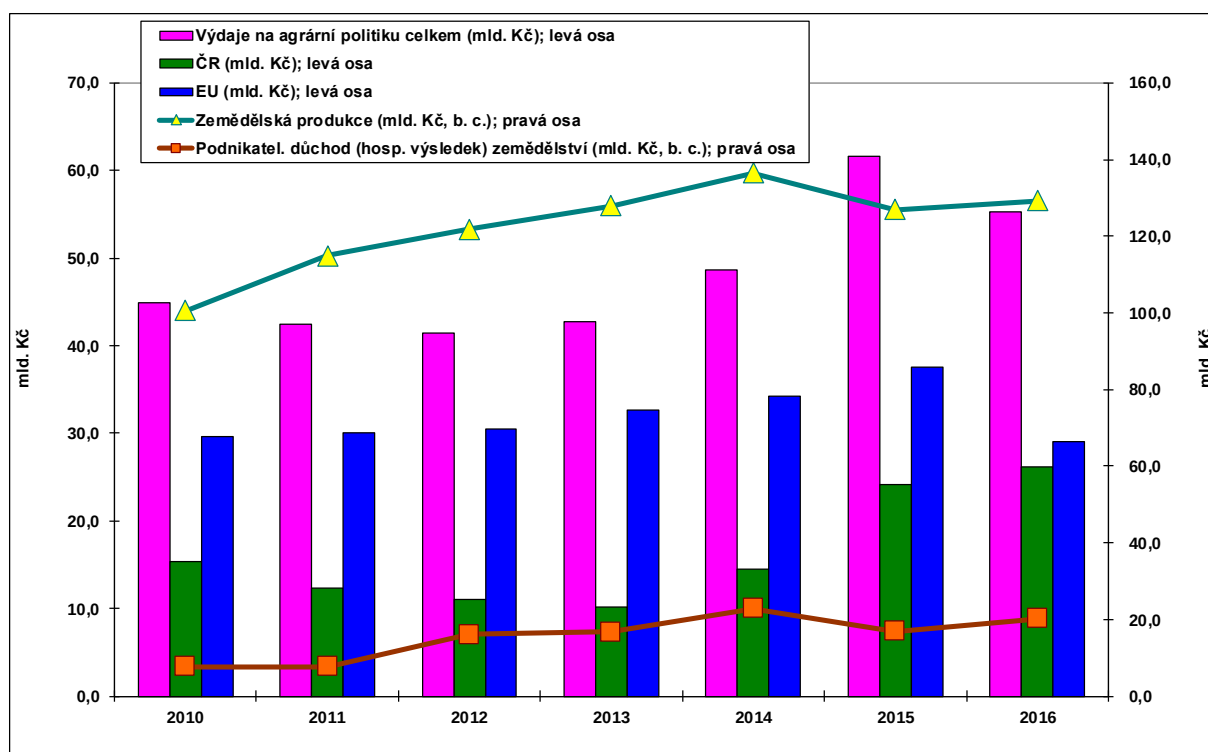
Podle ekonomických výsledků lze odvětví zemědělství za rok 2016 z údajů Souhrnného zemědělského účtu (SZÚ) hodnotit jako velmi úspěšné. V meziročním srovnání jsou výsledky roku 2016 podle hlavních ukazatelů SZÚ téměř vždy lepší než v roce předchozím. Meziroční změny se týkají nárůstu produkce zemědělství odvětví o 2,1 %, z toho rostlinné produkce o 3,5 %, poklesu mezispotřeby o 3,2 %, zvýšení hrubé přidané hodnoty o 14,8 % a čisté přidané hodnoty o téměř 23 %. Důchod z faktorů vzrostl o téměř 12 % a podnikatelský důchod o téměř 30 % na celkovou hodnotu 20,2 mld. Kč. Tento výsledek byl však dosažen při celkových podporách 30,8 mld. Kč. Podle výsledků hospodaření zemědělských podniků v síti FADN ČR se v období 2014–2015 ekonomická situace zemědělských podniků v ČR meziročně zhoršila. Průměrná ČPH/AWU klesla v roce 2015 o 14,7 % na 543,21 tis. Kč. V roce 2016 se očekává mírný nárůst ČPH/AWU o 5 %. Příčinou zhoršení výsledků v roce 2015 byly nižší výnosy a produkce polních plodin vlivem počasí a nižších cen zemědělských výrobců vlivem nižší kvality úrody. V roce 2016 však byly dosaženy vyšší hektarové výnosy polních plodin, což způsobilo zlepšení ekonomické situace podniků zejména v polní výrobě a mírné zlepšení podniků ve smíšené rostlinné a živočišné výrobě, kde však nepříznivě působily nízké ceny mléka a vepřového masa. V podnicích s extenzivním chovem skotu a malých přežvýkavců v roce 2016 byl příznivý vývoj ČPH dán především snížením nákladů. V roce 2015 došlo ke snížení provozních dotací a podpor na hektar využívané zemědělské půdy (na 10 973 Kč/ha) ve většině kategorií podniků s výjimkou podniků specializovaných na produkci mléka, u nichž došlo k navýšení

nárůstem podpor vázaných na produkci a zvýšením podpor obnovitelných zdrojů energie. Klesla však jednotná platba na plochu v důsledku nižší sazby SAPS. V důsledku zavedení nových pravidel PRV 2014–2020 se také snížily dotace na hospodaření v méně příznivých oblastech. V roce 2016 se odhaduje meziroční nárůst průměrné výše provozních dotací přibližně o 5 %. Nejvyšší hodnotu ČPH/AWU vykázaly v roce 2015 velké podniky s převážující polní výrobou (815,86 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 721,25 ha a 1,62 AWU/100 ha. Naopak nejnižší hodnotu ČPH/AWU dosáhly malé podniky se smíšenou výrobou (169,18 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou 23,4 ha, 5,64 AWU/100 ha a 0,74 DJ přežvýkavců na hektar krmných plodin. Meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace i potravinářského průmyslu. Při poklesu tržeb došlo k růstu účetní přidané hodnoty i průměrných mezd. Přetrvává však nízká mzda relativně nízká produktivita práce. Meziročně došlo k významnému zlepšení ekonomických výsledků tukového a olejového průmyslu, naopak došlo k výraznému poklesu u výrobců krmiv.

Kapitola „Ekonomické výsledky zemědělských podniků“ obsahuje hodnocení celopodnikových ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí LFA. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků byly zpracovány z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2014 a 2015. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z definitivních vážených dat standardního výstupu FADN EU. Zemědělské podniky jsou do kategorií výrobního zaměření a ekonomické velikosti řazeny podle standardní produkce (SP) za rok 2010.

Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodem z faktorů v přepočtu na 1 AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním vytížení) dosáhla hodnoty 532 tis. Kč/AWU a představuje meziroční nárůst o 11,6 %.

Kategorie právnických a fyzických osob jsou nově nahrazeny tříděním podniků do kategorií ekonomické velikosti. Jedná se o přesnější a jemnější třídění. Syntetickým ekonomickým ukazatelem v rámci EU, který vyjadřuje souhrnný vliv produkce, efektivnosti využití vstupů a úrovně provozních dotací na ekonomickou situaci zemědělských podniků, je čistá přidaná hodnota na pracovníka (ČPH/AWU). Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

• Souhrnné hodnocení agrární politiky

Ve srovnávaném období 2015–2016 dobíhala některá víceletá opatření z PRV 2007–2013 a zároveň nastrovala opatření vztahená k SZP 2014+. V roce 2016 byla vládou schválena Strategie MZe 2030, která vytváří rámec pro hodnocení dopadů agrární politiky a vývoje agrárního sektoru z hlediska dlouhodobých cílů, které jsou reprezentovány indikativními ukazateli cílových roků 2020, 2025 a 2030. Od roku 2011 jsou také šířeji evidovány podpory tzv. obecných služeb, tj. podpory bez jejich alokace konkrétním jednotlivým podnikatelským subjektům. Jde např. o veškeré veřejné podpory školství a vzdělávání, rozvoje poradenství a informatiky až po náklady na kontrolní činnosti státních institucí v oblasti bezpečnosti potravin apod.

Z celkových podpor se podpory pouze zemědělským podnikům snížily ze 44,2 mld. Kč na 42,9 mld. Kč, tj. o více než 3 %. Podíl podpor zemědělským podnikům na celkových podporách se však zvýšil o téměř 5 p. b., a to na 78 %. Podíl podpor obecných služeb v roce 2016 dosahoval 19 %. Na zbylých zhruba 3 % podpor se podílely podniky potravinářského, rybářského, a lesnického sektoru, venkov a spotřebitelé potravin.

Celkové podpory se v roce 2016 meziročně snížily z 60,4 mld. Kč na 55,3 mld. Kč, tj. o 8,5 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční, téměř 20%, snížení výdajů ze zdrojů EU, zejména v důsledku poklesu podpor PRV 2014+. Toto snížení nebylo plně kompenzováno téměř 60% meziročním navýšením národních dotací a podpor.

Souhrnné hodnocení agrární politiky se jako každoročně týká podpor agrárnímu sektoru účetně či věcně vztahených k roku 2016 a vyplacených k 31. 12. 2016, resp. k 30. 6. 2017 (předpoklad), v porovnání s rokem 2015. Zvláště jsou evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které s celkovou výší přes 5 mld. Kč tvoří významnou součást celkových podpor odvětví.

Ze souhrnných údajů podpor do agrárního sektoru a z údajů plnění indikativních ukazatelů Strategie MZe 2030 je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami LFA orientována především na podporu příjmů podniků a po roce 2014 i na podporu zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla v roce 2016 navíc zdůrazněna kompenzacemi za plošné dopady sucha a za snížení CZV v odvětví mléka a chovu monogastrů.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2016 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- Nastavit takové parametry a opatření SZP, které pomohou rozvoji strukturálně vyváženějšímu zemědělskému sektoru, který bude schopen významně přispívat k míře trvale udržitelné soběstačnosti a zlepšit vztahy k jím užívaným přírodním zdrojům.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do organizací producentů zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků a zároveň usilovat o větší propojení s českým potravinářským průmyslem.
- Posilovat důvěru obyvatel České republiky v tuzemské potraviny a biopotraviny, zejména zvyšováním bezpečnosti potravin a jejich kvality.
- Zajistit konkurenceschopnost a efektivnost českého potravinářství.
- Podporovat Regionální produkty podporou místních farmářů.
- Zajistit kvalitní a důsledné kontroly v obchodní síti zvýšením práce inspektorů v terénu, zejména v boji s falšováním potravin.
- Podpořit kvalitní domácí výroby a produkce a zpracování základních zemědělských komodit využitím dotačních programů SZP a PGRLF.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.
- Podporovat ozdravování chovů hospodářských zvířat vč. podpory tlumení antimikrobiální rezistence.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově.
- Podporovat rozhodující skupiny podnikatelů v obcích do tří tisíc obyvatel a motivovat je zakládat a udržovat provozovny na venkově.
- Vytvořit koncepci řešení problematiky negativních dopadů výskytu sucha nedostatku vody v České republice s prioritou omezit projevy vodní eroze.
- Realizací „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ podporovat a propagovat ekologické zemědělství a zároveň klást důraz na navýšení produkce biopotravin.

- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby pícnin a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- V maximální možné míře podpořit oblast citlivých komodit a okrasných rostlin.
- Nadále realizovat opatření pro podporu nákupu zemědělské půdy do vlastnictví samotných zemědělců s cílem zvyšování jejich motivace k hospodaření.
- Zkvalitnit podpory zachování přírodních hodnot zemědělsky obhospodařovaných pozemků.

Dosáhnout spravedlivého a efektivního pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské produkce.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek pro všechny státy Evropské unie.

Podporovat zvýšení efektivnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe.
- Podporovat vzdělávání pedagogů středních odborných škol v odborné rezortní problematice.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.
- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

V roce 2016 se české ekonomice podařilo udržet růst a HDP proti roku 2015 vzrostl o 2,3 %. Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na celkové hrubé přidané hodnotě v běžných cenách mírně klesl na 2,46 %, přičemž ceny zemědělských výrobců poklesly o 4,9 %. Míra inflace se zvýšila na 0,7 % a koruna vůči euru i dolaru mírně posílila. Povětrnostní podmínky byly s výjimkou dubnových mrazů, které poškodily zejména sklizeň ovoce, příznivé a úroda většiny pěstovaných základních plodin byla velmi dobrá.

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Po mimořádně úspěšném roce 2015 se růst české ekonomiky v roce 2016 zpomalil a HDP očištěný o cenové vlivy a sezónnost meziročně vzrostl o 2,3 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2016 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹⁶ (1,7 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,9 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2015	2016
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	4 554,6	4 715,1
	meziroční index	105,6	103,5
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	104,5	102,3
Úroveň HDP na obyvatele ¹⁾	EU 28 = 100	87	88
Průměrná měsíční mzda (nominální) ²⁾	Kč	26 467	27 589
	meziroční index	102,7	104,2
Průměrná míra inflace	%	0,3	0,7
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ³⁾	%	2,77	2,58
Obchodní bilance ⁴⁾	mld. Kč	188,0	250,6
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	11,3	52,6
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-62,8	61,8
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	mld. Kč	1 836,3	1 754,9
Saldo sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	-0,63	0,62
Dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	40,32	37,22
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁶⁾	%	5,0	4,0
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	27,283	27,033
- Kč/\$	Kč	24,600	24,432

1) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2016 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny.

2) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

4) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 2010).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

16 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2016 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2016 úrovně 88 % průměrného HDP na obyvatele za EU 28 vyjádřeného v paritě kupní síly.

Na celkovém ekonomickém růstu v roce 2016 na úrovni 2,3 % ve stálých cenách po sezónním očištění se na poptávkové straně podílela především spotřeba domácností, která se meziročně zvýšila o 2,9 % a zahraniční obchod, jehož bilance se v důsledku vyššího meziročního růstu vývozu zboží a služeb (o 4,0 %) než dovozu (o 3,0 %) zlepšila. Naopak tvorba hrubého kapitálu se meziročně snížila o 1,3 %. Na nabídkové straně ekonomiky vzrostla v roce 2016 HPH v základních stálých cenách po sezónním očištění o 2,1 %, přičemž absolutní příspěvek zpracovatelského průmyslu představoval více než polovinu růstu HPH a relativní meziroční růst HPH zpracovatelského průmyslu představoval 4,8 %. Relativně nejvíce, a to o 9,5 %, vzrostla meziročně HPH zemědělství, lesnictví a rybolovu. Naopak HPH stavebnictví poklesla o 5,8 %.

Běžný účet platební bilance v roce 2016 byl, podobně jako v předcházejících dvou letech, kladný, a to s přebytkem ve výši 52,6 mld. Kč, což je nejvíce v historii samostatné ČR. Bilance obchodu se zbožím dosáhla hodnoty 250,6 mld. Kč při meziročním zvýšení o 62,6 mld. Kč. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozu o 5,0 mld. Kč a současném poklesu dovozu o 1,2 mld. Kč¹⁷.

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2016 proti roku 2015 snížila o 1 p. b. a v celoročním průměru činila 4,0 %. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2016 v ČR významně nižší než průměr všech členských států EU (8,5 %) i eurozóny (10,0 %), kde v roce 2016 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 0,9 p. b. ve srovnání s rokem 2015 v celé EU 28 stejně jako v eurozóně. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda¹⁸ dosáhla v roce 2016 úrovně 27 589 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 4,2 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 3,5 %. Průměrná hrubá nominální mzda narostla v roce 2016 meziročně mírně výrazněji v nepodnikatelské sféře (o 4,6 %) než v podnikatelské sféře (o 4,2 %).

Hospodaření sektoru vládních institucí se meziročně zlepšilo o 1,2 p. b. a skončilo přebytkem ve výši 0,6 % HDP. Jde tak vůbec o první přebytek celého sektoru vládních institucí. Konsolidovaný hrubý dluh vládních institucí se meziročně snížil o více než 81 mld. Kč na 1 754,9 mld. Kč.

Míra inflace za rok 2016 činila 0,7 %, čímž se meziročně zvýšila o 0,4 p. b. Cenový růst byl nejvyšší u alkoholických nápojů a tabáku (o 4,4 %), dále v oblasti zdraví (o 2,6 %)

17 Na základě údajů ČNB o platební bilanci za I.–IV. Q 2015 a 2016. Podle statistiky ČSÚ o zahraničním obchodu se zbožím v přeshraničním pojetí dosáhla bilance v roce 2016 hodnoty 487 mld. Kč, tj. o 81 mld. Kč více než v roce 2015. Vývoz se podle údajů ČSÚ zvýšil o 92 mld. Kč a dovoz o 11 mld. Kč (předběžné údaje).

18 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

a u odívání a obuvi (o 1,8 %). Pomaleji rostly ceny v oblasti stravování a ubytování, v rekreaci a kultuře, ve vzdělávání, u ostatního zboží a služeb a v oblasti bydlení, vody, energie a paliv. Naopak pokles vykázaly ceny v dopravě (o 1,7 %) a dále potravin a nealkoholických nápojů (o 0,9 %). Menší pokles vykázaly i ceny v oblasti pošt a telekomunikací a ceny bytového vybavení, zařízení domácností a oprav. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru klesly o 0,19 p. b. na 2,58 %. Průměrný nominální devizový kurz české koruny v roce 2016 proti roku 2015 vůči euru i dolaru nepatrně posílil (o 0,9 % vůči euru, resp. o 0,7 % vůči dolaru). Stabilita kurzu Kč vůči euru byla zejména důsledkem pokračujících měnových intervencí ČNB zahájených v listopadu 2013. Zatímco kurz koruny vůči euru vykázal v průběhu roku 2016 pouze nepatrné výkyvy, vůči dolaru kolísal poměrně výrazně v rozpětí od 23,38 Kč za dolar k 3. květnu 2016 do 26,07 Kč za dolar k 20. prosinci 2016.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2016 na celkové tvorbě HPH¹⁹ v základních b. c.²⁰ 1,78 %, což představuje meziroční pokles o 0,03 p. b. (tab. T1/1.02 a příl. tab. 1/1.01). V případě potravinářského průmyslu se podíl na celkové tvorbě HPH zvýšil o 0,03 p. b. na 2,19 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 se uvedený podíl v případě odvětví zemědělství zvýšil o 0,07 p. b. a u potravinářského průmyslu došlo k nárůstu o 0,08 p. b. Ceny zemědělských výrobců v roce 2016 vykázaly meziroční pokles o 4,9 %²¹, což je větší pokles, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (-3,2 %).

19 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

20 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

21 Zemědělská výroba včetně ryb.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2015	2016
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,52	2,46
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,81	1,78
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,16	2,19
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,83	0,91
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	5,19	5,09
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,35	6,45
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	22,9	.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	20,0	.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,53	2,45
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,18	2,10
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,64	2,59
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	79,6	79,4
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	3,59	4,27
- MZe (kap. 329)	3,72	4,51
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,04	1,11

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddělitelné nezemědělské činnosti po odečtení mezispotřeby; rok 2015 semidefinitivní údaj, rok 2016 předběžný údaj.

3) Údaj na základě čtvrtletních statistik rodinných účtů ČSÚ.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se v roce 2016 meziročně mírně snížil a činil 5,09 %. Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se naopak mírně zvýšil, a to na 6,45 %. Agrární vývoz se přitom v roce 2016 mírně zvýšil proti roku 2015 o 0,4 % a agrární dovoz vzrostl o 1,9 %. Následkem toho se bilanční schodek AZO v roce 2016 meziročně zvýšil o 3 363 mil. Kč na úroveň 22,7 mld. Kč. Stupeň krytí agrárních dovozů vývozy se meziročně mírně snížil na úroveň 90 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby za rok 2016 ČSÚ v důsledku metodické změny sledování údajů statistiky rodinných účtů nezpracovával a celoroční údaj by měl být zveřejněn až v červnu 2017.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2016 proti roku 2015 podle údajů ČSÚ²² snížil o 1,4 % a činil 96,0 tis. zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,08 p. b. na 2,45 %, a to i v důsledku nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) klesl na 82,5 tis. při poklesu jejich

22 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,08 p. b. na 2,10 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2016 dosáhla 79,4 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 4,0 % a byl o 0,2 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Při započítání inflace tak došlo v zemědělství k nárůstu reálné mzdy o 3,3 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2016 zvýšil o 0,68 p. b. na 4,27 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2016 meziročně snížily o 7,1 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se zvýšily ve srovnání s rokem 2015 o 12,1 % a představovaly 52,1 mld. Kč.

1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

Úhrny srážek v období od září 2015 do září 2016

Období od září 2015 do září 2016 jako celek bylo na území ČR srážkově normální, průměrný srážkový úhrn 683 mm za toto období představuje 96 % normálu 1961–1990 (dále jen „normál“). Srážkově podnormální byly měsíce prosinec 2015 a srpen 2016, naopak srážkově nadnormální byly listopad 2015, únor a červenec 2016.

Výrazné sucho, které zasáhlo v létě 2015 velkou část Evropy včetně ČR a vrcholilo v srpnu 2015, přetrvávalo i během září a začátku října 2015, kdy srážkový deficit dosáhl až 180 mm. Situace se změnila až v důsledku srážek v druhé polovině října.

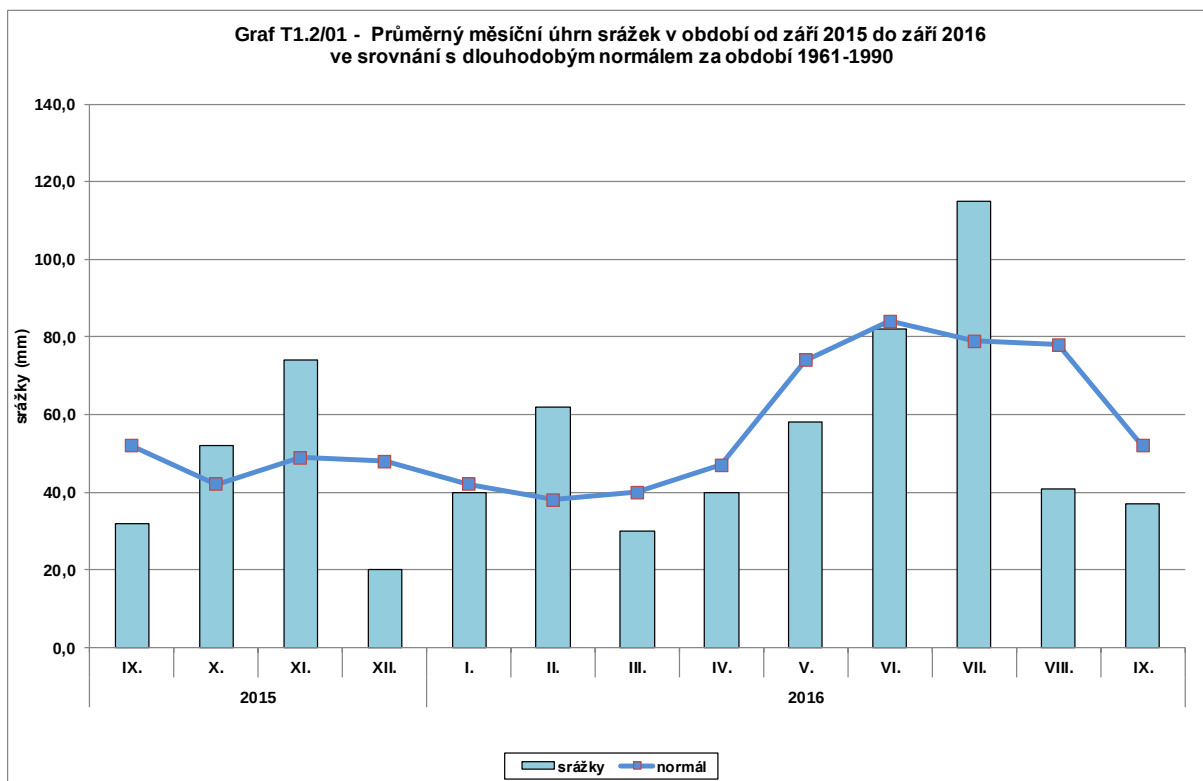
Po srážkově chudším září, kdy napadlo pouze 62 % normálu, následovaly na srážky bohatší říjen a listopad. V říjnu na území ČR v průměru napadlo 52 mm srážek (124 % normálu), srážkový úhrn pro listopad 74 mm činí 151 % normálu a měsíc tak řadí mezi srážkově nadnormální. Následoval však srážkově podnormální prosinec, kdy napadlo pouhých 20 mm srážek (42 % normálu). Po srážkově normálním lednu následoval srážkově nadnormální únor s úhrnem srážek 62 mm (163 % normálu). Vyšší srážkové úhrny v tomto měsíci byly zaznamenány ve východní části území. Zatímco v Čechách v průměru napršelo 55 mm, na území Moravy a Slezska byl průměrný měsíční úhrn srážek 77 mm.

Srážkové úhrny v měsících březen až květen se pohybovaly pod hodnotami normálu, tyto měsíce jsou však hodnoceny jako srážkově normální. V poslední květnové dekádě bylo počasí spojené s četnými přeháňkami a lokálními bourkami, občas provázenými přívalovými srážkami a kroupami. V tomto období byly zaznamenány i denní srážkové úhrny přesahující hodnotu 100 mm. I červen byl srážkově normální, plošné rozložení srážek však bylo značně nerovnoměrné, zatímco v Čechách v průměru napršelo 93 mm (116 % normálu), na území Moravy a Slezska to bylo pouze 58 mm (65 % normálu).

Srážkově nadnormální byl červenec, průměrný měsíční úhrn srážek 115 mm představuje 146 % normálu. Naopak srpen s průměrným měsíčním úhrnem srážek 41 mm (53 % normálu) byl srážkově podnormální. Září bylo na území ČR srážkově normální, průměrný měsíční úhrn

srážek 37 mm představuje 71 % normálu. Rozložení srážek však bylo v tomto měsíci prostorově velmi nerovnoměrné. Nejvyšší úhrny srážek za září byly zaznamenány na západě republiky v Ústeckém a Karlovarském kraji, kde napršelo více než 80 mm, naopak v kraji Jihomoravském a Vysočina spadlo méně než 15 mm srážek.

Prostorově nerovnoměrné rozložení srážek vykazuje i vegetační období (duben–září 2016) jako celek; zatímco na východě Čech v Hradeckém a Pardubickém kraji napadlo za toto období 67 a 70 % normálu, na západě republiky v Ústeckém, Plzeňském a Karlovarském kraji byly srážkové úhrny vyšší než normál 1961–1990.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

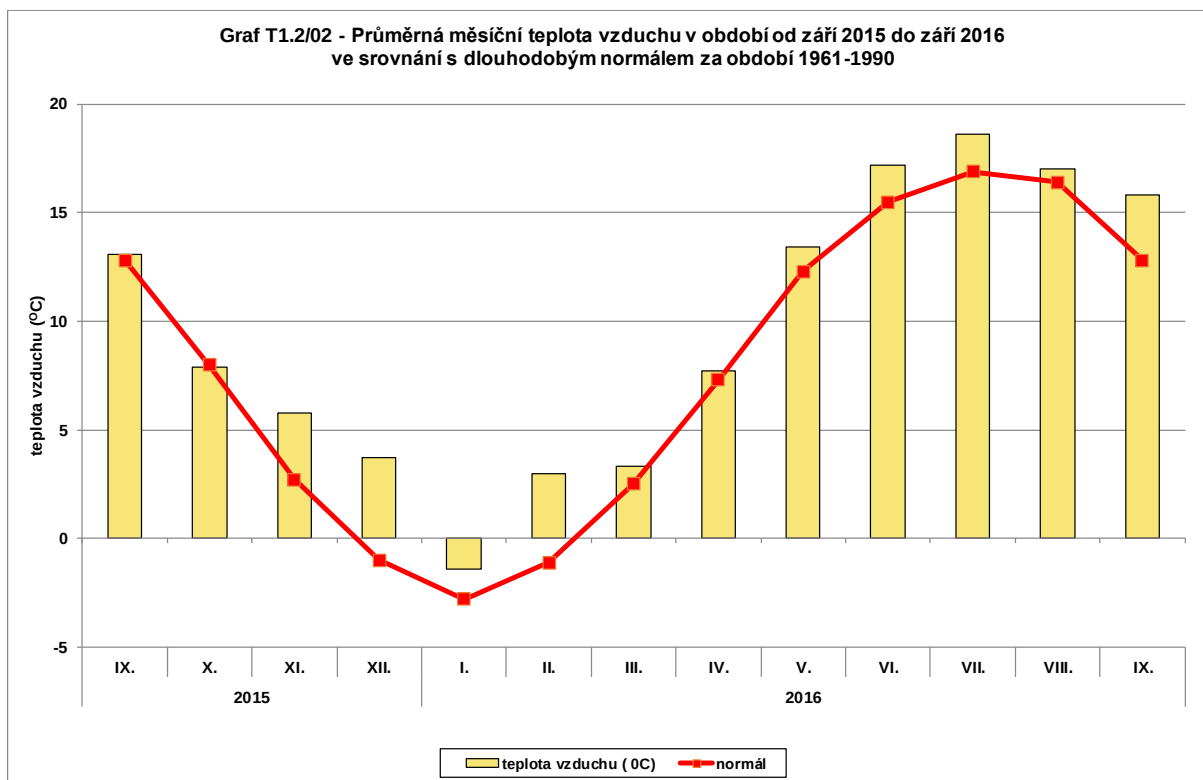
Teploty vzduchu v období od září 2015 do září 2016

Průměrné měsíční teploty vzduchu s výjimkou října 2015 se pro všechny měsíce v období od září 2015 do září 2016 pohybovaly nad hodnotami normálu 1961–1990 (dále jen „normál“). Průměrná teplota za vegetační období duben až září 2016 byla o 1,5 °C vyšší než normál. Teplé až mimořádně teplé v porovnání s normálem byly měsíce listopad a prosinec 2015 a únor, červen, červenec a září 2016.

Podzimní měsíce září a říjen 2015 byly teplotně normální, velice teplý byl však listopad, který hodnotíme jako teplotně mimořádně nadnormální. Zima 2015/2016 byla velice teplá, průměrná teplota vzduchu 1,8 °C byla o 3,4 °C vyšší než normál. Velmi teplý byl především prosinec a únor. Během jara se střídala teplejší a chladnější období, všechny jarní měsíce hodnotíme jako teplotně normální. V poslední dekádě dubna však došlo k výraznému

ochlazení a minimální denní teplota vzduchu klesala na většině území ČR pod bod mrazu, a to nejvýrazněji na východě našeho území.

Teplé v porovnání s normálem byly červen s průměrnou teplotou vzduchu 17,2 °C (1,7 °C nad normálem) a červenec s průměrnou teplotou 18,6 °C (1,7 °C nad normálem). Po teplotně normálním srpnu následovalo teplotně silně nadnormální září s průměrnou měsíční teplotou 15,8 °C (3,0 °C nad normálem).

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Průběh počasí byl pro značnou část rostlinné produkce relativně příznivý a umožnil dosažení nadprůměrných výnosů všech základních zemědělských plodin. Kvůli silným mrazům v dubnu 2016 však mnohé ovocnářské podniky utrpěly významné škody s dopadem na celkovou úrodu ovoce v roce 2016. Škody na pojištěných plodinách způsobené nepříznivými projevy počasí, zejména dubnovými mrazy a silnými krupobitími v období května až června, byly v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 vyšší (viz kap. 6.4).

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočít evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu (od srpna 2014 ovlivněného ruským embargem na dovoz potravin), tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Významnou roli hraje i množství a kvalita právních předpisů, administrativní náročnost a vymahatelnost práva. Pro

zemědělské podnikatele mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2016 poklesl proti předešlému roku na úroveň 96,8 %. Výrazný pokles proti roku 2015 zaznamenaly zejména ceny umělých hnojiv, naopak výraznější vzestup vykázaly ceny osiv a sadby, nejvíce v případě osiva kukuřice.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání poklesly v roce 2016 na 95,1 % úrovně roku 2015. Pokles cen byl výraznější u živočišné výroby, kde ceny dosažené v roce 2016 představovaly 92,9 % úrovně roku 2015, v rostlinné výrobě ceny zemědělských výrobců v roce 2016 zaznamenaly pokles na 96,9 % úrovně roku 2015. K růstu cen došlo v roce 2016, podobně jako v roce 2015, zejména u ovoce a zeleniny, naopak výrazný pokles zaznamenaly ceny mléka (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů poklesly v roce 2016 na 99,1 % úrovně předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Ve srovnání s EU je česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu poměřovaná k HDP ve výši cca 34 %, zhruba o 6 p. b. pod průměrem EU 28.

V roce 2016 došlo v rámci rezortu zemědělství²³ ve srovnání s rokem 2015 ke snížení předpisu daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání o 28 %. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v resortu zemědělství v roce 2016 snížil o 5 % a předpis daně z přidané hodnoty byl dle údajů GFŘ v roce 2016 o 2,09 mld. Kč nižší než v roce 2015, což představuje zvýšení nadměrného odpočtu (vratky) DPH.

Objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“²⁴ se v roce 2016 proti roku 2015 téměř nezměnil. Možnost uplatnění vratky však byla přijetím zákona č. 453/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů rozšířena i pro živočišnou výrobu, a to účinností od 1. 1. 2016 s tím, že vratka může být zpětně vyplacena až v roce 2017 v souvislosti s nabytím účinnosti zákona od 1. 3. 2017. Výše nároku na vrácení spotřební daně zahrnuté do ceny nakoupené nafty je u nafty spotřebované v živočišné výrobě vyšší než v případě nafty spotřebované v rostlinné výrobě.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí tab. 1.3/01 v příloze.

23 *Zemědělství, lesnictví a rybářství.*

24 *Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.*

Ze specifických daňových úlev ovlivňujících ekonomiku zemědělských podniků, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, se především jedná o:

- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě²⁵;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky)²⁶.

Velký význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem MEŘO, které zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2016 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 8,5 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly dlouhodobé úvěry. Podíl dlouhodobých úvěrů, které mají převážně investiční charakter, činil 77,1 % úvěrů a pohledávek obchodních bank za klienty. Při míře inflace na úrovni 0,7 % v roce 2016 pokračovalo snižování úrokové sazby úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům. Alokaci úvěrů do zemědělství v roce 2016 podporoval PGRLF v rámci investičních programů poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení nebo vydáváním garancí na zajištění úvěrů a dále i poskytováním úročených úvěrů (podrobněji kap. 6.4 a kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Při snižování podnikatelského rizika v zemědělství sehraává významnou roli zemědělské pojištění, a to vedle vlastních aktivit zemědělských podniků ke snižování podnikatelského rizika, jako jsou diverzifikace nebo investice do preventivních opatření, a státem zajišťovaného systému prevence rizik nálezů zvířat a chorob rostlin. Pojištění je důležitým nástrojem snižování dopadů řady rizik souvisejících zejména s nepříznivými dopady některých projevů počasí nebo nákazami zvířat v rostlinné i živočišné produkci. V roce 2016 došlo meziročně k mírnému poklesu předepsaného pojistného za pojištění plodin a pojistné za pojištění hospodářských zvířat se proti roku 2015 zvýšilo. Výměra pojištěných plodin dosáhla necelých 1,46 mil. ha. Podpora pojištění hospodářských zvířat a plodin (speciálních i ostatních) poskytnutá PGRLF²⁷ se za rok 2016 mírně snížila v důsledku snížení sazby u ostatních plodin z 50 % na 37 % z uhrazeného pojistného a představovala 441 mil. Kč (podrobněji kap. 6.4). V roce 2016 v gesci PGRLF probíhala jednání k možnostem ustanovení

25 Podle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, §6, odst. 5.

26 Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 31, odst. 2.

27 Kromě pojištění plodin a hospodářských zvířat podporuje PGRLF v rámci programu Podpora pojištění dále i pojištění lesních školek a lesních porostů.

Fondu těžko pojistitelných škod, který by měl zúčastněným zemědělským podnikům zmírňovat dopady škod zejména v důsledku sucha nebo dešťů znemožňujících provedení sklizně plodin.

Pro snížení úrovně rizika zemědělského podnikání zejména v živočišné výrobě měla velký význam opatření přijatá v roce 2016 v souvislosti s krizí v odbytu mléka a vepřového ve prospěch chovatelů mléčného skotu a prasat, jakož i zavedení vratky spotřební daně za minerální oleje spotřebované v živočišné výrobě. Na zmírnění škod způsobených jarními mrazy na ovocných kulturách v dubnu 2016 bylo usnesením vlády schváleno poskytnutí dotací postiženým pěstitelům.

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou, který je podrobněji popsán v kap. 7.2. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Lze odhadovat, že v roce 2016 podíl propachtované půdy představoval zhruba 70 %, přičemž u zemědělských podnikatelů – fyzických osob představoval zhruba polovinu obhospodařované půdy a u zemědělských obchodních korporací zhruba čtyři pětiny²⁸. Prodejní ceny zemědělské půdy i pachtovné za zemědělskou půdu v ČR v roce 2016 dále poměrně rychle rostly, ve srovnání s většinou států EU 15 jsou však stále na nižší úrovni. Průměrná výše pachtovného dosáhla v roce 2016 úrovně zhruba 2 500 Kč za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy.

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti resortu Ministerstva zemědělství. Ministerstvo zemědělství je přitom gestorem cca 40 % veškerých předpisů Evropské unie (několik stovek směrnic EU a několik desítek tisíc nařízení a rozhodnutí EU), které v některých případech obsahují prvky regulace a byrokratické zátěže, ale které je nutné, s ohledem na závazky vyplývající z členství ČR v EU, implementovat do našeho právního řádu.

Při Ministerstvu zemědělství pracuje Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství, která byla zřízena v roce 2008 z důvodu snížení administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v resortu zemědělství.

28 *Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních výsledků za zemědělství a trendu zvyšování podílu vlastní půdy v letech 2000–2013.*

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2016 sešla celkem na 10 jednáních a v průběhu roku spolupracovala se zástupci MZe, ČPI, ČÚZK, MMR, MŽP, VÚV TGM, ÚKZÚZ, MPO, Úřadu vlády ČR a Zemědělského výboru PSP. V roce 2016 řešila celkem 68 podnětů. Hlavními okruhy témat s největším počtem přijatých podnětů v roce 2016 byly efektivita systému Portálu farmáře eAGRI a využití údajů z Registru půdy, zlepšení fungování Registru zvířat a odesílání statistických výkazů, jednotný systém kategorizace VDJ, měsíční hlášení o dodávkách mléka prvního kupujícího a evidence oseté plochy máku a konopí.

1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU

1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2016

V roce 2016 bylo Parlamentem České republiky, vládou a Ministerstvem zemědělství projednáno a schváleno několik desítek právních předpisů týkajících se bezprostředně zemědělství, mnoho jiných bylo zpracováváno v různých stupních legislativního procesu, např. ve stadiu návrhu zákona, návrhu nařízení vlády nebo návrhu vyhlášky. Naprostá většina z těchto legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru byla v roce 2016 předkládána s cílem jejich implementace s předpisy Evropské unie, včetně zdokonalování právních předpisů z oblasti zemědělství.

Významnou změnou právní úpravy v roce 2016 v oblasti agrárního sektoru, při plnění závazků České republiky vyplývajících z členství v Evropské unii, bylo přijetí zákona č. 180/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, jehož cílem bylo zajištění transpozice směrnice Evropské unie č. 40/2014, pokud jde o obchodní úpravy a prodej tabákových výrobků.

Dále byl přijat zákon č. 185/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, jehož cílem je zajistit řádné a hospodárné nakládání se zemědělskou půdou v majetku státu a zavést nové kompetence Státního pozemkového úřadu jako správce rezervy státní zemědělské půdy, který je oprávněn s těmito pozemky nakládat v rámci vytváření a udržitelnosti rezervy státní zemědělské půdy.

Rovněž podstatné v tomto období bylo přijetí zákona č. 26/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jejichž cílem je přizpůsobení právního řádu ČR na nová přímo použitelná a bezprostředně aplikovatelná nařízení EU a řešení problematiky falšování vína.

V oblasti ekonomických nástrojů k podpoře podnikatelských aktivit v zemědělství byla přijata nová vyhláška č. 38/2017 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení daně

z minerálních olejů zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a způsobu a podmínkách vedení dokladů a evidence s nimi souvisejícími, která významně rozšiřuje tuto podporu i pro živočišnou výrobu.

Dále došlo k přijetí několika změn dotačních nařízení vlády reagujících na změny Společné zemědělské politiky EU do roku 2020 v oblastech přímých plateb, společných organizacích trhů se zemědělskými produkty a Programu rozvoje venkova.

V roce 2016 rovněž ve velké intenzitě probíhal proces přípravy a schválení několika prováděcích právních předpisů, a to ve formě vyhlášek, zejména v oblasti potravinářské výroby, veterinární a rostlinolékařské péče, a o tyto právní předpisy byl náš právní řád rozšířen.

1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2016

V roce 2016 byla přijata řada delegovaných a prováděcích aktů, které přispívají k fungování SZP a aplikaci základních nařízení, tj. nařízení EP a Rady (EU) č. 1305/2013 (oblast rozvoje venkova), nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013 (tzv. horizontální nařízení), nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 (oblast přímých plateb) a nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 (oblast společné organizace trhů).

V oblasti přímých plateb bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1617, kterým se pro rok podání žádosti 2016 stanoví odchylka od čl. 75 odst. 1 třetího pododstavce nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o výši záloh u přímých plateb a opatření pro rozvoj venkova týkající se plochy a zvířat, a od čl. 75 odst. 2 prvního pododstavce uvedeného nařízení, pokud jde o přímé platby; a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1393, kterým se mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 640/2014, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém a o podmínky pro zamítnutí nebo odnětí plateb a správní sankce uplatňované na přímé platby, podporu na rozvoj venkova a podmíněnost.

Pro oblast společné organizace trhů bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1240, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování; nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování; nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1237, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí, a nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o pravidla týkající se uvolnění a propadnutí jistot složených za tyto licence, a kterým se mění nařízení Komise (ES) č. 2535/2001, (ES) č. 1342/2003, (ES) č. 2336/2003, (ES) č. 951/2006, (ES) č. 341/2007 a (ES) č. 382/2008 a kterým se zrušuje nařízení Komise (ES) č. 2390/98, (ES) č. 1345/2005, (ES) č. 376/2008 a (ES) č. 507/2008; prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1239, kterým se stanoví prováděcí

pravidla k nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o režim dovozních a vývozních licencí.

V rámci oblasti vína a vinohradnictví bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/38, kterým se mění nařízení (ES) č. 555/2008, pokud jde o maximální strop záloh na podporu investic a inovací v rámci vnitrostátních programů podpory v odvětví vína; nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/765, kterým se mění nařízení (ES) č. 606/2009, pokud jde o některé enologické postupy; nařízení Komise (EU) v přenesené pravomoci (EU) 2016/1149, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína a mění nařízení Komise (ES) č. 555/2008, a prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1150, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína.

Co se týče oblasti ovoce a zeleniny, zde bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/921, kterým se stanoví další dočasná mimořádná podpůrná opatření pro producenty některého ovoce a zeleniny; nařízení EP a Rady (EU) 2016/791, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013 a (EU) č. 1306/2013, pokud jde o režim podpory na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení; nařízení Rady (EU) 2016/795, kterým se mění nařízení (EU) č. 1370/2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty; prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/39, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení, a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení, a mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 907/2014.

V odvětví mléka a živočišné výroby bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1612 o poskytování podpory na snížení produkce mléka a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1613, kterým se stanoví mimořádná podpora na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby.

V oblasti tabáku bylo přijato prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/586 o technických normách pro plnicí mechanismus elektronických cigaret, prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/787, kterým se stanoví prioritní seznam přísad obsažených v cigaretách a tabáku k ručnímu balení cigaret, jež podléhají zpřísněným oznamovacím povinnostem; prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/779, kterým se stanoví jednotná pravidla k postupům pro určení toho, zda má tabákový výrobek charakteristickou příchut'; a prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/786, kterým se stanoví postup pro zřízení a fungování nezávislé poradní skupiny na pomoc členským státům a Komisi při určování toho, zda tabákové výrobky mají charakteristickou příchut'.

V rámci oblasti ekologického zemědělství bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1842, kterým se mění nařízení (ES) č. 1235/2008, pokud jde o elektronické potvrzení o kontrole pro dovážené ekologické produkty a určité další prvky, a nařízení (ES) č. 889/2008, pokud jde o požadavky na konzervované nebo zpracované ekologické produkty a předávání informací.

Pro oblast lesnictví bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1387, kterým se mění přílohy I a III nařízení Rady (ES) č. 2173/2005 v návaznosti na dobrovolnou dohodu o partnerství s Indonésií, pokud jde o režim licencí FLEGT pro dovoz dřeva do EU.

Co se týče oblasti plemenných zvířat, zde bylo přijato nařízení EP a Rady (EU) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmínkách pro plemenitbu čistokrevných plemenných zvířat, hybridních plemenných prasat a jejich zárodečných produktů v Unii, pro obchod s nimi a pro jejich vstup do Unie, o změně nařízení (EU) č. 652/2014 a směrnic Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a o zrušení některých aktů v oblasti plemenitby zvířat.

V oblasti veterinární bylo přijato především nařízení EP a Rady (EU) 2016/429 o nákazách zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví zvířat. Dále pak bylo přijato nařízení Komise (EU) 2016/27, kterým se mění přílohy III a IV nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií; nařízení Komise (EU) 2016/355, kterým se mění příloha III nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004, pokud jde o zvláštní požadavky na želatinu, kolagen a vysoce rafinované produkty živočišného původu určené k lidské spotřebě; prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/759, kterým se stanoví seznamy třetích zemí, částí třetích zemí a území, z nichž členské státy povolují vstup některých produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě na území Unie, a požadavky na osvědčení a kterým se mění nařízení (ES) č. 2074/2005 a zrušuje rozhodnutí 2003/812/ES; prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1096, kterým se mění nařízení (ES) č. 1251/2008, pokud jde o požadavky pro uvádění na trh zásilek některých druhů ryb určených pro členské státy nebo jejich části, kde existují vnitrostátní opatření týkající se alfaviru lososovitých (SAV) schválená rozhodnutím 2010/221/EU; nařízení Komise (EU) 2016/1396, kterým se mění některé přílohy nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií; prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/969, kterým se stanoví standardní požadavky na zprávy o vnitrostátních programech eradikace, tlumení a sledování určitých nákaz zvířat a zoonóz spolufinancovaných Uníí, a kterým se zrušuje prováděcí rozhodnutí 2014/288/EU; prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/1840, kterým se mění příloha IV směrnice Rady 2009/156/ES, pokud jde o diagnostické metody moru koní; prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/1918 o určitých ochranných opatřeních v souvislosti s chronickým chřadnutím; prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/2008 o veterinárních opatřeních pro tlumení nodulární dermatitidy v některých členských státech;

a prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2016/2122 o ochranných opatřeních v souvislosti s ohnisky vysoce patogenní influenzy ptáků podtypu H5N8 v určitých členských státech.

V oblasti krmiv bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/1095 o povolení octanu zinečnatého, dihydrátu, chloridu zinečnatého, bezvodého, oxidu zinečnatého, síranu zinečnatého, heptahydrátu, síranu zinečnatého, monohydrátu, chelátu zinku a aminokyselin, hydrátu, chelátu zinku a bílkovinných hydrolyzátů, chelátové formy zinku, hydrátu (v pevné formě) a chelátové formy zinku, hydrátu (v kapalně formě) jako doplňkových látek pro všechny druhy zvířat a o změně nařízení (ES) č. 1334/2003, (ES) č. 479/2006, (EU) č. 335/2010 a prováděcího nařízení (EU) č. 991/2012 a (EU) č. 636/2013.

Pro oblast osiv a sadby byla přijata prováděcí směrnice Komise (EU) 2016/11, kterou se mění příloha II směrnice Rady 2002/57/ES o uvádění osiva olejnin a prádlných rostlin na trh; a prováděcí směrnice Komise (EU) 2016/317, kterou se mění směrnice Rady 66/401/EHS, 66/402/EHS, 2002/54/ES, 2002/55/ES, 2002/56/ES a 2002/57/ES, pokud jde o úřední návěšku balení osiva.

V oblasti odrůdového zkušebnictví bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2016/2141, kterým se mění nařízení (ES) č. 1238/95, pokud jde o výši ročního poplatku a zkušebních poplatků, které je třeba zaplatit Odrůdovému úřadu Společenství; a prováděcí směrnice Komise (EU) 2016/1914, kterou se mění směrnice 2003/90/ES a 2003/91/ES, kterými se stanoví prováděcí opatření k článku 7 směrnice Rady 2002/53/ES a k článku 7 směrnice Rady 2002/55/ES, pokud jde o minimum znaků, na které se zkoušky vztahují, a minimální podmínky pro zkoušení určitých odrůd druhů zemědělských rostlin a druhů zeleniny.

V rámci oblasti ochrany a zdraví rostlin bylo přijato především nařízení EP a Rady (EU) 2016/2031 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin, o změně nařízení EP a Rady (EU) č. 228/2013, (EU) č. 652/2014 a (EU) č. 1143/2014 a o zrušení směrnic Rady 69/464/EHS, 74/647/EHS, 93/85/EHS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES a 2007/33/ES. Dále bylo přijato několik prováděcích rozhodnutí Komise týkající se mimořádných opatření proti určitým škodlivým organismům (*Phyllosticta citricarpa* (McAlpine) Van der Aa, *Phytophthora ramorum* Werres, De Cock & Man in 't Veld sp.nov., *Xylella fastidiosa* (Wells et al.), *Epitrix cucumeris* (Harris), *Epitrix similaris* (Gentner), *Epitrix subcrinita* (Lec.) a *Epitrix tuberis* (Gentner)) a zákazů dovozů určitých rostlinných komodit.

V oblasti přípravků na ochranu rostlin bylo přijato celkem 32 nových prováděcích nařízení. Jedná se o prováděcí nařízení schvalující účinné látky, obnovující nebo neobnovující jejich schválení, odnímající jejich schválení, prodlužující jejich povolení nebo upravující použití schválených účinných látek.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

V rámci programu PRV celková suma vyplacená v roce 2016 činila 7 560 mil. Kč, což bylo o 51 % méně než v roce 2015 (15 516 mil. Kč), přičemž byla tato částka hrazena ze dvou zdrojů, a sice z rozpočtu PRV 2007–2013 bylo čerpáno 1,4 mld. Kč a z rozpočtu PRV 2014–2020 cca 6,1 mld. Kč. Snížení je způsobeno zejména náběhem nového finančního období a i novým PRV 2014–2020. Za víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP) bylo vynaloženo 37 mil. Kč. V rámci SAPS byl na rok 2016 pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU určen ve výši 455,8 mil. €, což představovalo celkovou nárokovou částku 12 181 mil. Kč. Na hektar z. p. byla stanovena suma 3 514,54 Kč. Pokračovala platba za ozelenění, tj. greening, pro kterou byla vyčleněna částka 253,23 mil. € tj. 6 842 mil. Kč, o platbu požádalo 29,6 tis. žadatelů na výměru 3,55 mil. ha, sazba byla stanovena ve výši 1 928,43 Kč/ha. Mezi přímé platby kromě SAPS a ozelenění patřily dále platba pro mladé zemědělce a dobrovolná podpora vázaná na produkci (do roku 2014 zvláštní podpory podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009) směřovaná na citlivé sektory (bílkovinné plodiny, cukrová řepa, konzumní brambory a brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka, ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností a zelenina s vysokou a velmi vysokou pracností). Zároveň v ČR mohly v roce 2016 zemědělské podniky žádat o přechodnou vnitrostátní podporu hrazenou z národních zdrojů. V jejím rámci mohli žadatelé získat dotace na zemědělskou půdu, chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, chov ovcí a koz, chov krav na maso. Objem finančních prostředků pro tento typ podpory byl pro rok 2016 vyčleněn ve výši zhruba 828 mil. Kč, z toho rozhodující podíl (77 %) připadl na zemědělskou půdu. Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016 ve výši 4 264 mil. Kč, což je proti roku 2015 zvýšení o 90 % (v roce 2015 bylo 2 246 mil. Kč). Další skupinu podpor představovaly ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů. Jednalo se zejména o podpory vyplacené z nákazového fondu, úvěrové výpomoci a dále o výdaje na tzv. obecné služby (tj. výzkum, servisní činnosti, programy MŽP, pozemkové úpravy a další). Další významnou skupinu podpor tvořily podpory poskytované prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. PGRLF rovněž poskytl značnou pomoc z programu „Podpora pojištění“. Od roku 2013 je také poskytována podpora nákupu půdy.

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 navazuje na dřívější Program rozvoje venkova na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Nový programový dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. července 2014. Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 dne 26. 5. 2015. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování

z národních zdrojů (ve výši 35 % celkových prostředků). Tímto se do českého zemědělství dostane 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR²⁹).

V návaznosti na PRV 2007–2013 jsou hlavními cíli nového programu obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálně-klimatických opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků a podpora vstupu mladých lidí do zemědělství a krajinná infrastruktura.

Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenství a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

PRV 2014–2020 se oproti PRV 2007–2013 liší svou strukturou, nově se opatření rozděluje na operace³⁰, které hlavním nebo vedlejším účinkem přispívají k jednotlivým prioritám (resp. prioritním oblastem).

- Priorita 1: Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.
- Priorita 2: Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů.
- Priorita 3: Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství.
- Priorita 4: Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím.
- Priorita 5: Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu.
- Priorita 6: Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

Detailnější rozdělení priorit na prioritní oblasti a k nim přispívající operace je uveden v příl. tab. 2.1/04.

29 Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

30 Pro potřeby PRV 2014–2020 je nově zaveden pojem operace. Operace je považována za základní úroveň intervencí. Na této úrovni jsou sledovány všechny povinné ukazatele a stanoveny hlavní příspěvky k prioritám a prioritním oblastem.

Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2020 byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2016 některé víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/02 a T2.1/03).

Vzhledem k posunu začátku implementace PRV 2014–2020 až na rok 2015 byly první podpory³¹ ve většině opatření tohoto programu vyplaceny až v roce 2016 (tab. T2.1/01).

31 První příjem žádostí proběhl až na podzim 2015.

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014-2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)}

Opatření	2015			2016		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 4 Investice do hmotného majetku (kód 4)	0	0	0	31	16	15
4.1 Podpora na investice v zemědělských podnicích	0	0	0	11	6	5
4.1.1 Investice do zemědělských podniků	0	0	0	11	6	5
4.2 Podpora na investice do zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů	0	0	0	12	6	6
4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	0	0	0	12	6	6
4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví	0	0	0	8	4	4
4.3.1 Pozemkové úpravy ⁴⁾	0	0	0	0	0	0
4.3.2 Lesnická infrastruktura	0	0	0	9	5	4
Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů (kód 8)	0	0	0	2	1	1
8.1 Podpora zalesňování / zakládání lesů	0	0	0	2	1	1
8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů	0	0	0	2	1	1
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření^{5), 6)} (kód 10)	0	0	0	2 286	573	1 713
10.1 Platby na agroenvironmentálně-klimatické závazky	0	0	0	2 286	573	1 713
10.1.1 Integrovaná produkce ovoce	0	0	0	86	22	64
10.1.2 Integrovaná produkce révy vinné	0	0	0	87	22	65
10.1.3 Integrovaná produkce zeleniny	0	0	0	27	7	20
10.1.4 Ošetřování travních porostů	0	0	0	2 037	509	1 528
10.1.5 Zatrávňování omě pudy	0	0	0	32	8	24
10.1.6 Biopásy	0	0	0	15	4	11
10.1.7 Ochrana čejky chocholaté	0	0	0	2	1	1
Opatření 11 Ekologické zemědělství (EZ)^{5), 6)} (kód 11)	0	0	0	846	212	634
11.1 Platba na přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	0	0	0	115	29	86
11.1.1 Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	0	0	0	115	29	86
11.2 Platba na zachování postupů ekologického zemědělství	0	0	0	731	183	548
11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství	0	0	0	731	183	548
Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě^{5), 6)} (kód 12)	0	0	0	16	4	12
12.1 Kompenzace za zemědělské oblasti v rámci sítě Natura 2000	0	0	0	16	4	12
12.1.2 Kompenzační platby pro zemědělské oblasti Natura 2000	0	0	0	16	4	12
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními^{5), 6)} (kód 13)	1 130	283	847	2 512	628	1 884
13.1 Kompenzace v horských oblastech (LFA-H)	640	160	480	1 387	347	1 040
13.1.1 Kompenzační platby v horských oblastech (LFA-H)	640	160	480	1 387	347	1 040
13.2 Kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	291	73	218	659	165	494
13.2.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	291	73	218	659	165	494
13.3 Kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (LFA-S)	199	50	149	466	116	350
13.3.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí specifickým omezením (LFA-S)	199	50	149	466	116	350
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (kód 14)	0	0	0	433	219	214
14.1 Platba na podporu dobrých životních podmínek zvířat	0	0	0	433	219	214
14.1.1 Zvětšení lehacího prostoru v chovu dojníc	0	0	0	28	14	14
14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dojníc	0	0	0	305	154	151
14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	0	0	0	43	22	21
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat	0	0	0	55	28	27
14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata	0	0	0	2	1	1
Celkem PRV 2014-2020	1 130	283	847	6 125	1 652	4 473

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2016.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014-2020, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014-2020 (tzv. "nových peněz").

4) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

5) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1-01.

6) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2016 byla 27,033 Kč/€ (zdroj: ČNB).

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na tzv. plošná opatření (konkrétně AEKO, EZ, NATURA 2000 a LFA) bylo vyplaceno 5,6 mld. Kč. Na tzv. investiční opatření (tj. Investice do hm. majetku, Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů a opatření Dobré životní podmínky zvířat)

bylo vyplaceno 0,5 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2016 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno 6,1 mld. Kč.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

Cílem PRV 2007–2013 bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci čtyř tzv. os. V roce 2016 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2016, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2015 a 2016 je uveden v tab. T2.1/02.

Osa I byla zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení rozvoje podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. V roce 2016 bylo prostřednictvím osy I využito 8 % celkových prostředků vyplacených v tomto roce v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD.

Osa II měla za cíl zvýšení biologické rozmanitosti, ochranu vod a půdy a zmírnění dopadů klimatických změn. Opatření v této ose obnáší dlouhodobé závazky, čemuž odpovídá i podíl 91 % financí vyplacených v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD. Většina opatření osy II je vázána na podmínky kontroly podmíněnosti (viz kap. 2.2). Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03³². V roce 2016 byla již všechna opatření v této ose hrazena z rozpočtu „nového“ PRV 2014–2020 (tab. T2.1/02).

V ose III, týkající se zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace aktivit venkova, stejně jako v ose IV LEADER a ose V Technická pomoc, nebyly v roce 2016 poskytnuty téměř žádné podpory.

32 *Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2015 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV.*

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007-2013 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)}

Opatření	2015			2016		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I⁴⁾						
Modernizace zemědělských podniků	2 112	528	1 584	8	2	6
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	2 112	528	1 584	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	8	2	6
Investice do lesů	161	40	121	19	5	14
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	161	40	121	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	19	5	14
Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	860	241	619	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	860	241	619	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Pozemkové úpravy ⁵⁾	1 594	398	1 196	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	1 594	398	1 196	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Další odborné vzdělávání a informační činnost	49	12	37	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	49	12	37	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Zahájení činnosti mladých zemědělců	31	8	23	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	31	8	23	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	105	26	79	93	47	46
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	105	26	79	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	93	47	46
Využívání poradenských služeb	35	9	26	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	35	9	26	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Celkem PRV - osa I	4 947	1 262	3 685	120	54	66
Osa II⁶⁾						
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) ⁷⁾ . NV č. 75/2007 Sb.	2 436	517	1 919	1	0	1
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	1 839	368	1 471	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	597	149	448	1	0	1
Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD). NV č. 75/2007	11	2	9	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	11	2	9	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb.	1 309	327	982	443	111	332
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	0	0	0	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	1 309	327	982	443	111	332
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 Sb.	2 297	574	1 723	515	129	386
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	0	0	0	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	2 297	574	1 723	515	129	386
Zatravnění. NV č. 79/2007 Sb.	289	72	217	162	40	122
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	0	0	0	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	289	72	217	162	40	122
Pěstování mezipodin	199	50	149	11	3	8
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	0	0	0	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	199	50	149	11	3	8
Biopásy a ochranné zóny	27	7	20	9	2	7
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	0	0	0	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	27	7	20	9	2	7
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	347	87	260	127	32	95
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	0	0	0	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	347	87	260	127	32	95
Zalesňování zemědělské půdy	29	6	23	28	7	21
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	29	6	23	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	28	7	21
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	2	0	2	5	1	4
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	2	0	2	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	5	1	4
Lesnicko-environmentální platby	5	1	4	8	2	6
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	5	1	4	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	8	2	6
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	179	36	143	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	179	36	143	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Celkem PRV - osa II	7 130	1 679	5 451	1 309	327	982

Opatření	2015			2016		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa III ⁴⁾						
Diverzifikace činností nezemědělské povahy	318	80	238	6	1	5
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	318	80	238	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	6	1	5
Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	549	137	412	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	549	137	412	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Podpora cestovního ruchu	328	82	246	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	328	82	246	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	214	54	160	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	214	54	160	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	177	44	133	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	177	44	133	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Získávání dovedností, animace a provádění	9	2	7	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	9	2	7	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Celkem PRV - osa III	1 595	399	1 196	6	1	5
Osa IV ⁴⁾						
Místní akční skupina	54	11	43	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	54	11	43	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Realizace místní rozvojové strategie	362	72	290	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	362	72	290	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Realizace projektů spolupráce	198	40	158	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	198	40	158	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Celkem PRV - osa IV	614	123	491	0	0	0
Osa V (Technická pomoc)						
Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu	84	21	63	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	84	21	63	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Struktury potřebné pro provoz sítě	2	1	1	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	2	1	1	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Akční plán	14	4	10	0	0	0
z toho: z rozpočtu EAFRD 2007-2013	14	4	10	0	0	0
z rozpočtu EAFRD 2014-2020	0	0	0	0	0	0
Celkem PRV - osa V	100	26	74	0	0	0
Celkem PRV	14 386	3 489	10 897	1 435	382	1 053

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2016.

2) V roce 2015 se jedná o vyčištěná data, tzn. vyplacené podpory v rámci jednotlivých os. V roce 2016 se jedná o vyplacené podpory za osy I, II, III a IV.

3) Jedná se o podpory přidělené podle pravidel PRV 2007-2013, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2007-2013 (tzv. "starých peněz"), nebo z rozpočtu EAFRD 2014-2020 (tzv. "nových peněz").

4) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření v rámci jednotlivých os na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

5) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

6) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1-02.

7) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2016 byla 27,033 Kč/€ (zdroj: ČNB).

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3)} hrazené od roku 2008 z PRV (mil. Kč)

Opatření	2015			2016		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	30	7	23	29	11	18
z toho: z rozpočtu PRV 2007-2013	30	7	23	0	0	0
z rozpočtu PRV 2014-2020	0	0	0	29	11	18
Lesnictví	9	2	7	8	2	6
z toho: z rozpočtu PRV 2007-2013	8	2	6	0	0	0
z rozpočtu PRV 2014-2020	1	0	1	8	2	6
Celkem HRDP	39	9	30	37	13	24

1) Údaje k 31. 12. 2016.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1-03.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2016 vynaloženo celkem 7,6 mld. Kč, což je zhruba polovina vyplacených finančních prostředků oproti roku 2015.

2.1.2 Operační program Rybářství

Operační program Rybářství 2014–2020 přispívá k plnění cílů Společné rybářské politiky a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Evropská komise schválila Operační program Rybářství 2014–2020 dne 2. 6. 2015.

Jeho globální cíl je zaměřen na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Operační program je zároveň orientován na rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.). Nově se zaměřuje i na podporu začínajících rybářů. Hlavní zdroj investic na úrovni EU pro členské země reprezentuje Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)³³.

Na celé sedmileté programové období byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je o 1,35 mil. € více než v předchozím období 2007–2013. Výše spolufinancování ze státního rozpočtu ČR představuje 25 % (tj. cca 271 mil. Kč), takže celkový objem finančních prostředků na období let 2014–2020 dosáhne 37,9 mil. €, tj. cca 1,1 mld. Kč.

OP Rybářství je zpracován dle osnovy Evropské komise pro Operační program ENRF a důležitých kapitol Metodického pokynu pro přípravu programových dokumentů pro programové období 2014–2020, zpracovaný Ministerstvem pro místní rozvoj ve spolupráci s partnery a schválen vládou ČR.

33 ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

Koncepci Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024 tvoří Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA), který stanovuje podmínky pro realizaci společné rybářské politiky v ČR. Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který definuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF³⁴.

Hlavní priority OP Rybářství na období 2014–2020 jsou směřovány na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v ČR, na investování do recirkulačních zařízení za účelem zvýšení tuzemské produkce a na investování do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury. Kromě těchto cílů je tento OP zaměřen na podporu transferu vědeckých poznatků do podniků akvakultury (produktové a procesní inovace) a podporu forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti. Velká pozornost je v tomto programovém období zaměřena také na zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury a podpoře konzumace ryb. Propagační kampaň na podporu spotřeby sladkovodních ryb v České republice by měla mít především udržovací charakter a zaměřuje se na posílení tématu „zdravého životního stylu“. Kromě toho se orientuje především na tři cílové skupiny – občasné konzumenty, matky s dětmi a na školní jídelny.

První dvě výzvy OP Rybářství byly vyhlášeny již v říjnu 2015. V roce 2016 pak byly vyhlášeny další čtyři výzvy. Třetí výzva byla vyhlášena v květnu v rámci Opatření 5.2. Uvádění produktů na trh, záměr b) Propagační kampaně – byla zaměřena na poskytování podpory k zajištění široké informovanosti spotřebitele v návaznosti na požadavky zdravé výživy a zdravého životního stylu ve vztahu k produktům akvakultury. Ve čtvrté výzvě, vyhlášené rovněž v květnu, byly přijímány žádosti v rámci Opatření 2. Produktivní investice do akvakultury, záměr b) Diverzifikace akvakultury, dále na Opatření 4. Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním. Prostřednictvím Opatření 2.3. Podpora nových chovatelů – byl umožněn vstup nových subjektů do odvětví rybářství a zajištění jejich počáteční konkurenceschopnosti.

34 *Vláda ČR schválila usnesením vlády č. 876 ze dne 27. října 2014 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA). Tento strategický plán byl předán Evropské komisi a ČR tak splnila zvláštní předběžnou podmínku „zřízení VNSPA“ podle přílohy č. IV nařízení EP a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (ENRF) pro čerpání finanční podpory z ENRF prostřednictvím OP Rybářství 2014–2020.*

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2014-2020 (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2015			2016			2015-2020		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1 Opatření – Inovace	0,0	0,0	0,0	0,9	0,4	1,3	0,9	0,4	1,3
2.2 Opatření – Produktivní investice do akvakultury	0,0	0,0	0,0	44,0	14,7	58,7	44,0	14,7	58,7
2.3 Opatření – Podpora nových chovatelů	0,0	0,0	0,0	2,1	0,7	2,8	2,1	0,7	2,8
2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	0,0	0,0	0,0	36,2	12,0	48,2	36,2	12,0	48,2
2.5 Opatření – Akvakultura poskytující environmentální služby	0,0	0,0	0,0	3,0	1,0	4,0	3,0	1,0	4,0
Priorita 2 Podpora environmentálně udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rybolovu založeného na znalostech	0,0	0,0	0,0	86,2	28,8	115,0	86,2	28,8	115,0
3.1 Opatření – Shromažďování údajů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Pilotní projekty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Priorita 3 - Podpora provádění společné rybářské politiky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.1 Opatření – Plány produkce	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů	0,0	0,0	0,0	0,6	0,2	0,8	0,6	0,2	0,8
Priorita 5 Podpora uvádění na trh a zpracování	0,0	0,0	0,0	0,6	0,2	0,8	0,6	0,2	0,8
Technická pomoc	0,0	0,0	0,0	6,3	2,1	8,4	6,3	2,1	8,4
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	0,0	0,0	0,0	93,1	31,1	124,2	93,1	31,1	124,2

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Abrahamová

V rámci páté výzvy OP Rybářství vyhlášené v říjnu 2016 mohli žadatelé předkládat žádosti k Opatřením 2.2. záměr a) Produktivní investice do akvakultury, 2.4 (Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním), 5.3. (Investice do zpracování produktů). Šestá výzva OP Rybářství vyhlášená rovněž v říjnu 2016 se týkala Opatření 3.2. (Sledovatelnost produktů), které je zaměřeno na zlepšení sledovatelnosti produktů rybolovu a akvakultury (v rozsahu kontroly a prosazování společné rybářské politiky) zejména s ohledem na globální, integrovaný a společný přístup a dále na spolupráci a koordinaci mezi členskými státy, Komisí a Evropskou agenturou pro kontrolu rybolovu.

2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů

Na podporu rozvoje agrárních infrastruktur ve výzkumu přispěl Operační program Výzkum a vývoj pro inovace (dále jen „OP VaVpI“) na léta 2007–2013. Roli řídicího orgánu tohoto operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z OP VaVpI byly financovány např. projekty: Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum, Jihočeské výzkumné centrum akvakultury a biodiverzity hydrocenóz, Ovocnářský výzkumný institut, Rozvoj centra CENAKVA. Ve srovnání s rokem 2015 byly výdaje v roce 2016 nižší o 68 mil. Kč (tab. T2.1/05). Od roku 2014 běží nové programovací období v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV).

T2.1/05 - Ostatní výdaje spolufinancované EU (mil. Kč)¹⁾

Opatření	2015			2016		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Výdaje zahrnující náklady na vlastní šetření FADN, tvorbu databáze FADN a aplikací využívajících tuto databázi a analytické činnosti pracoviště FADN dle potřeb MZe	28	28	0	31	31	0
Výdaje OP PI 2007-2013 (MPO) do potravinářského průmyslu	737	0	737	91	0	91
Výdaje OP VaVpI 2007-13 (MŠMT) na agrární výzkum a inovace	131	20	111	63	9	54
Celkem	896	48	848	185	40	145

1) Údaje k 15. 1. 2017.

Pramen: MŠMT; MPO; ÚZEI

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z Operačního programu Podnikání a inovace (OP PI) na léta 2007–2013, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl pro zvyšování jeho konkurenceschopnosti. Účast potravinářských podniků v OP PI se realizovala od roku 2009. Nový Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) platí na období 2014–2020.

Prostředky na realizaci OP PI byly tvořeny z 85 % zdroji EU a z 15 % byly spolufinancovány ze státního rozpočtu. S ohledem na 4. revizi OP PI, schválenou v prosinci 2013, bylo rozhodnuto o změně financování. Způsobilé výdaje jsou od té doby hrazeny ze 100 % ze zdrojů EU. Ve srovnání s rokem 2015 byly výdaje v roce 2016 nižší o 646 mil. Kč (tab. T2.1/05).

Dále mohou zemědělci čerpat podporu z Operačního programu Životní prostředí, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Relevantní je prioritní osa 3 Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika, a prioritní osa 4 Ochrana a péče o přírodu a krajinu.

2.2 Přímé platby

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu (SAPS)

V období 2015–2020 jednotná platba na plochu zemědělské půdy i nadále reprezentuje nejvýznamnější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a představuje zhruba 55 % částky určené na přímé platby. SAPS je udělován, obdobně jako v období 2007–2013, na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním pravidel podmíněnosti (Cross Compliance), podrobně viz kap. 2.2.4.

V roce 2016 byl pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 455,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 27,0217 Kč/€ představovalo výslednou částku 12 181 mil. Kč. Celkem o tuto platbu v roce 2016 požádalo 29,6 tis. zemědělských subjektů na 3,55 mil. ha z. p. Do 31. 12. 2016 bylo SZIF v rámci SAPS proplaceno 93,9 % z nároku.

Ozelenění přímých plateb

Součástí podmínek poskytování SAPS je dodržování zemědělských postupů příznivých pro klima a životní prostředí, podmínek tzv. ozelenění. Hlavní podmínky ozelenění vyplývají z nařízení (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci SZP. Pokud má žadatel v LPIS registrováno více než 15 ha o. p., musí být nejméně 5 % z jeho výměry vyčleněno jako plocha v ekologickém zájmu (tzv. plocha EFA – Ecological Focus Area). Podpora je žadateli vyplácena ve výši 30 % platby SAPS.

Zemědělec, který podal žádost o podporu SAPS je zároveň povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Ozelenění obsahuje tři základní složky: diverzifikaci plodin, zachování výměry TTP a plochy využívané v ekologickém zájmu. Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007.

Za rok 2015 byla v rámci ozelenění vyplacena 28,8 tis. žadatelům na plochu 3,54 mil. ha z. p. částka 6 719 mil. Kč. V roce 2016 bylo podáno na tuto podporu 29,6 tis. žádostí na plochu 3,55 mil. ha z. p. v požadované částce 6 842 mil. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Od roku 2015 je poskytována fyzickým osobám nebo obchodním korporacím (právníkům osobám), které mají nárok na podporu v rámci SAPS, platba pro mladé zemědělce. Podmínkou je, aby žadatel v roce podání žádosti o platbu SAPS nebyl starší 40 let. Platba pro mladé zemědělce se poskytuje danému zemědělci na maximální výměru ve výši 90 ha po dobu nejvýše pěti let.

V roce 2015 bylo celkem 3,6 tis. mladým zemědělcům vyplaceno 59,7 mil. Kč. V roce 2016 požádalo o tuto platbu 4,3 tis. subjektů na výměru 84,0 tis. ha v celkové částce 73,8 mil. Kč.

Kompenzace finanční disciplíny

V roce 2015 byla Kompenzace finanční disciplíny vyplácena na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády ČR č. 50/2015 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno 17 815 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a celková částka k vrácení činila 290,619 mil. Kč.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2015			2016 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) 1307/2013 a 1306/2013, NV 50/2015	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p. (ha): 2015: 462 mil. € x 27,187 = 12 564 mil. Kč, tj. 3 543,91 Kč/ha. 2016: 455,8 mil. € x 27,021 = 12 316 mil. Kč, tj. 3 514,54 Kč/ha.	12 236	0	12 236	12 181	0	12 181
Finanční kompenzace	NK 1259/2014, NV 50/2015 Sb.	2016 vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla 2015 uplatněna finanční disciplína.	291	0	291	0	0	0
Ozelenění - greening	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2015: 253,46 mil. €; sazba 1 943,62 Kč/ha. 2016: 253,23 mil. €; sazba 1 928,43 Kč/ha.	6 719	0	6 719	6 842	0	6 842
Platba pro mladé zemědělce	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Poskytuje se žadatelům do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2015: 1,7 mil. €; sazba 885,98 Kč/ha. 2016: 8,4 mil. €; sazba 878,64 Kč/ha.	60	0	60	74	0	74
Přímé platby zemědělským podnikům			19 306	0	19 306	19 097	0	19 097

^p = předpoklad k 30. 6. 2017.

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS – Voluntary Coupled Support)³⁵

Od roku 2015 jsou v rámci přímých plateb rovněž podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS). Jedná se o taková odvětví, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou obzvláště důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68, je však rozšířena o některá další odvětví RV a ŽV. Celkem jde o následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, ovce a kozy.

V roce 2015 bylo na citlivé komodity vyplaceno celkem 3 352 mil. Kč, z toho největší podíl (40,3 %) obdrželo 1 896 chovatelů na 372,4 tis. ks krav s TPM. Pro rok 2016 je v rámci této podpory požadována na vybraná odvětví částka 3 365 mil. Kč.

a) Bílkovinné plodiny

Podpora se vztahuje na vybrané plodiny vázající vzdušný dusík. Je poskytována od roku 2015 na minimální výměru 1 ha vybraných bílkovinných plodin, v LPIS vedených na žadatele jako kultura R (standardní orná půda) v období ode dne doručení žádosti na SZIF do 31. 8. daného kalendářního roku. Určené plodiny musí být pěstovány minimálně v období 1. 6. až 15. 7. daného kalendářního roku samostatně nebo v podsevu. Žadatel musí současně chovat v období 1. 6.–30. 9. daného kalendářního roku přežvýkavce (skot, ovce a kozy) v minimální denní intenzitě 3 VDJ/ha plochy bílkovinných plodin.

V roce 2015 byla vyplacena tato podpora 2,7 tis. žadatelům ve výši 436,3 mil. Kč. Pro rok 2016 požádalo o tuto platbu 3,4 tis. zemědělců na výměru 138,8 tis. ha v celkové částce 439,7 mil. Kč.

b) Cukrová řepa

Od roku 2015 je poskytována podpora zemědělcům v rámci platby VCS na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy, na které je pěstována cukrová řepa a která je vedena v LPIS ode dne doručení žádosti do 31. 8. kalendářního roku. Žadatel musí společně s žádostí doložit účetní doklady prokazující nabytí osiva odpovídající minimálnímu výsevu 0,8 výsevní jednotky na hektar a zároveň doložit smlouvu nebo její kopii pro příslušný hospodářský rok na dodávku cukrové řepy ke zpracování na cukr nebo kvasný líh.

35 Podpory vycházejí z nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, v platném znění, a nařízení vlády ČR č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2015 bylo vyplaceno 797 žadatelům na plochu 57,5 tis. ha suma 445,4 mil. Kč. Pro rok 2016 bylo podáno celkem 838 žádostí na plochu 60,6 tis. ha v požadované částce 450,2 mil. Kč.

c) Konzumní brambory

Podpora je poskytována na minimální výměru 1 ha pěstovaných konzumních brambor. Žadatelem o poskytnutí této podpory je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, která je na ní vedena v LPIS od data podání žádosti do 31. 10. příslušného kalendářního roku. Žadatel musí zároveň doložit uznávací list a účetní doklady, které prokazují použití uznané sadby v množství nejméně 2 t sadby/ha.

V roce 2015 bylo takto vyplaceno 476 subjektům na plochu 8,9 tis. ha celkem 47,1 mil. Kč. V roce 2016 obdržel SZIF o tuto platbu celkem 619 žádostí na plochu 10,2 tis. ha v celkové částce 50,0 mil. Kč.

d) Brambory pro výrobu škrobu

Žadatelem o poskytnutí platby je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu evidovanou v LPIS jako standardní orná půda od data podání žádosti do 31. 10. příslušného kalendářního roku. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout tuto platbu, představuje 1 ha orné půdy, na kterém jsou pěstovány brambory pro výrobu škrobu. Žadatel musí doložit účetní doklady za dodanou sadbu a uznávací list prokazující použití uznané sadby v množství nejméně 2 t sadby/ha. Dále má povinnost doložit potvrzení výrobce škrobu o skutečně nakoupeném množství škrobu ze sklizně pro příslušný hospodářský rok, prokazující dodávku brambor pro výrobu škrobu výrobcí v množství odpovídajícím v přepočtu nejméně 6 t škrobu/ha.

Pro rok 2015 bylo v rámci VCS podpory na produkci brambor určených pro výrobu škrobu proplaceno celkem 257 žádostí na 4,8 tis. ha v celkové sumě 81,9 mil. Kč. Pro rok 2016 bylo podáno 279 žádostí na plochu 5,2 tis. ha v požadované sumě 85,0 mil. Kč.

e) Chmel

O poskytnutí platby na produkci chmele může žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, evidovanou na ní v LPIS jako chmelnice a současně evidovanou v evidenci chmelnic nejméně od data podání žádosti do 20. srpna daného roku. Minimální výměra chmelnice, na kterou lze poskytnout tuto podporu, činí nejméně 1 ha.

V rámci této podpory bylo v roce 2015 vyplaceno 111 žadatelům na 4,7 tis. ha chmelnic částka 80,9 mil. Kč. Pro rok 2016 bylo podáno 115 žádostí na 4,9 tis. ha chmelnic v požadované sumě 85,1 mil. Kč.

f) Tele masného typu

Platba na tele masného typu se poskytována chovateli, který vykázal na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku. Matkou telete musí být kráva chovaná v systému bez tržní produkce mléka (BTPM) a otcem telete musí být býk masného plemene skotu evidovaný v ústředním registru plemeníků. SZIF poskytne žadateli platbu na celkový počet VDJ, stanovený podle počtu telat narozených v daném období, pokud celková částka přímých plateb, o kterou bylo zažádáno, nebo která má být poskytnuta, je nejméně 100 €.

Celkem byla v roce 2015 na tele masného typu vyplacena 5,1 tis. žadatelům na 65,9 tis. VDJ telat suma 649,6 mil. Kč. Na rok 2016 bylo podáno 5,6 tis. žádostí pro 70,3 tis. VDJ telat v celkové částce 645,3 mil. Kč.

g) Bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech

Žadatelem o poskytnutí této platby může být fyzická nebo právnická osoba, která v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kalendářního roku chová a pase bahnice, popřípadě kozy, na trvalých travních porostech nebo na travních porostech evidovaných na žadatele, na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. Platba je poskytnuta na minimálně 2 VDJ ovci nebo koz a na celkovou částku přímých plateb, o kterou bylo zažádáno, nebo která má být poskytnuta před uplatněním snížení a vyloučení z plateb v daném kalendářním roce, která dosahuje nejméně 100 €.

V roce 2015 byla vyplacena 2,6 tis. žadatelům na 19,8 tis. VDJ bahnic a koz suma 70,2 mil. Kč. V roce 2016 bylo o platbu VCS podáno 2,9 tis. žádostí na 21,4 tis. VDJ bahnic, popřípadě koz v požadované sumě 74,0 mil. Kč.

h) Krávy chované v systému s tržní produkcí mléka

Od roku 2015 je možné čerpat podporu v rámci VCS na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka. V roce 2015 obdrželo tuto podporu celkem 1,9 tis. chovatelů na 372,4 tis. VDJ dojníc v celkové sumě 1 349,7 mil. Kč. Pro rok 2016 bylo na SZIF podáno 1,9 tis. žádostí na 368,5 tis. VDJ a nárokována částka byla 1 336,3 mil. Kč.

i) Podpora na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé ovoce v rámci VCS žádat o podporu na druhy ovoce s velmi vysokou pracností (jabloň, hrušeň, meruňka a třešeň). Vztahuje se na plodící sady s minimální výměrou 1 ha, které jsou vysázené v roce 1995 a později, vedené v LPIS a registrované v evidenci ovocných sadů, který je veden ÚKZÚZ (v tzv. „Registru sadů“). Minimální počet životaschopných jedinců na hektar je stanoven pro jabloň a hrušeň 500 stromů/ha, pro meruňku a třešeň 200 stromů/ha. Žadatel je povinen doložit SZIF objem vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů.

V roce 2015 bylo proplaceno 229 žadatelům na 5,0 tis. ha celkem 68,2 mil. Kč. V roce 2016 podalo žádost o tuto platbu 267 subjektů na 5,2 tis. ha v požadované sumě 71,4 mil. Kč.

j) Podpora na produkci ovocných druhů s vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé ovoce v rámci VCS žádat o podporu na ovoce s vysokou pracností (slivoň švestka, broskvoň, višně, rybíz černý, rybíz červený, maliník a jahodník). Vztahuje se na plodící sady s minimální výměrou 1 ha, které jsou vysázené v roce 1995 a později, vedené v LPIS a registrované v evidenci ovocných sadů ÚKZÚZ (v tzv. „Registru sadů“) a na jahodník pěstovaný minimálně na 1 ha orné půdy vedené v LPIS. Žadatel doloží SZIF objem vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů.

V roce 2015 bylo proplaceno 241 žadatelům na 2,8 tis. ha celkem 26,2 mil. Kč. Pro rok 2016 bylo podáno 291 žádostí na 3,4 tis. ha v požadované částce 28,5 mil. Kč.

k) Podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé zeleniny v rámci VCS žádat o podporu na vybrané druhy zeleniny (košťálová zelenina – zelí hlávkové, kapusta hlávková, kapusta růžičková, květák, brokolice, kedluben; kořenová zelenina – mrkev, petržel kořenová, pastinák, celer bulvový, ředkvička, ředkev, řepa salátová; plodová zelenina – rajče, paprika, okurky nakládačky, okurky salátové; cibulová zelenina – cibule, šalotka, česnek, pór; listová a stonková zelenina – saláty, čekanka salátová, pekinské zelí, celer řapíkatý, pažitka, chřest, reвен). Podpora se vztahuje na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy vedené v LPIS, popř. na jinou trvalou kulturu (v případě chřestu). Žadatel je povinen doložit SZIF nákup osiv nebo sadby dle jednotlivých druhů.

V roce 2015 bylo 253 subjektům na 6,4 tis. ha vyplaceno celkem 82,6 mil. Kč. V roce 2016 bylo podáno o tuto platbu 293 žádostí na 7,2 tis. ha v požadované sumě 86,5 mil. Kč.

l) Podpora na produkci zeleninových druhů s vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé zeleniny v rámci VCS žádat o podporu na určené druhy zeleniny (lusková zelenina – hrách zahradní, fazol zahradní; plodová zelenina – tykev, kukuřice cukrová; listová zelenina – špenát, celer naťový, petržel naťová). Podpora se vztahuje na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy vedené v LPIS. Žadatel je povinen doložit SZIF nákup osiv nebo sadby dle jednotlivých druhů.

V roce 2015 bylo 120 subjektům na 3,8 tis. ha vyplaceno celkem 13,5 mil. Kč. V roce 2016 bylo podáno o tuto platbu 115 žádostí na 2,7 tis. ha v požadované sumě 13,8 mil. Kč.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (mil. Kč)¹⁾

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2015			2016 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin v evidenci LPIS v období minimálně 1. 6.–15. 7. daného kal. roku, vazba na přežvýkavce: 2015: 16,9 mil. €; sazba 3 711,07 Kč/ha. 2016: 16,9 mil. €; sazba 3 254,51 Kč/ha.	436	0	436	440	0	440
Podpora na produkci konzumních brambor	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha orné půdy v evidenci LPIS: 2015: 1,9 mil. €; sazba 5 411,71 Kč/ha. 2016: 1,9 mil. €; sazba 4 891,14 Kč/ha.	47	0	47	50	0	50
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu: 2015: 3,1 mil. €; sazba 17 215,79 Kč/ha. 2016: 3,1 mil. €; sazba 16 268,86 Kč/ha.	82	0	82	85	0	85
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZUS 2015: 2,60 mil. €; sazba 13 734,02 Kč/ha. 2016: 2,65 mil. €; sazba 13 849,96 Kč/ha.	68	0	68	71	0	71
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a registru ÚKZUS, u jahodníků výměra min. 1 ha o. p. 2015: 1,1 mil. €; sazba 9 491,99 Kč/ha. 2016: 1,1 mil. €; sazba 8 495,28 Kč/ha.	26	0	26	29	0	29
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestů 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPIS 2015: 3,2 mil. €; sazba 13 183,82 Kč/ha. 2016: 3,2 mil. €; sazba 12 039,97 Kč/ha.	83	0	83	86	0	86
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS 2015: 0,5 mil. €; sazba 3 662,37 Kč/ha. 2016: 0,5 mil. €; sazba 5 002,94 Kč/ha.	14	0	14	14	0	14
Podpora na produkci cukrové řepy	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS; 2015: 16,7 mil. €; sazba 7 874,13 Kč/ha. 2016: 16,7 mil. €; sazba 7 430,45 Kč/ha.	445	0	445	450	0	450
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby 2015: 50,4 mil. €; sazba 3 678,77 Kč/V/DJ. 2016: 50,4 mil. €; sazba 3 679,92 Kč/V/DJ.	1 350	0	1 350	1 336	0	1 336
Podpora na chov telete masného typu	2015, 2016: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb. 2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku. 2015: 24,3 mil. €; sazba 10 001,78 Kč/V/DJ. 2016: 24,3 mil. €; sazba 9 312,99 Kč/V/DJ.	650	0	650	645	0	645
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na pasené bahnice, popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci, 2015: 2,8 mil. €; sazba 3 670,30 Kč/V/DJ. 2016: 2,8 mil. €; sazba 3 524,89 Kč/V/DJ.	70	0	70	74	0	74
Podpora na produkci chmele	2015, 2016: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele 2015: 3,1 mil. €; sazba 17 356,73 Kč/ha. 2016: 3,1 mil. €; sazba 17 194,35 Kč/ha.	81	0	81	85	0	85
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			3 352	0	3 352	3 365	0	3 365

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) V roce 2015 a 2016 se jedná o dobrovolnou podporu vázanou na produkci (VCS).

Pramen: podklady MZE; SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Zemědělské podniky v ČR mohou od roku 2013 na základě nařízení EP a Rady (EU) č. 671/2012, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009, žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP). Tyto podpory jsou vypláceny z národních zdrojů. Na jejich základě mohou žadatelé získat dotace na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav BTM a na zemědělskou půdu. V roce 2015 bylo v rámci této přechodné vnitrostátní podpory vyplaceno žadatelům z národních zdrojů celkem 875,2 mil. Kč, z toho největší podíl (77 %) připadl na platbu na zemědělskou půdu. Pro rok 2016 je na PVP z národních zdrojů vyhrazena celková suma 828 mil. Kč, což představuje meziroční snížení o 5,4 %.

T2.2/03 - Přechnodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2015			2016 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2015, 2016: NR č. 79/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2015: sazba 192,17 Kč/ha na plochu zemědělské půdy. 2016: sazba 178,32 Kč/ha na plochu zemědělské půdy.	674	674	0	632	632	0
Podpora chmele	2015, 2016: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2015: chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007, sazba 5 172,99 Kč/ha. 2016: chmel - decouplovaný dtto sazba 4 845,07 Kč/ha.	29	29	0	28	28	0
Podpora chovu přežvýkavců¹⁾	2015, 2016: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2015: vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona, sazba 101,63 Kč/VDJ. 2016: dtto, sazba 95,40 Kč/VDJ.	100	100	0	94	94	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2015, 2016: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2015: sazba 131,63 Kč/VDJ krávy BTPM, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2016: dtto, sazba 121,28 Kč/VDJ.	26	26	0	27	27	0
Podpora chovu ovcí a koz	2015, 2016: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2015: sazba 61,17 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku. 2016: dtto, sazba 57,47 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz.	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2015, 2016: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2015: platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2015/2016, sazba 1 746,72 Kč/t. 2016: pro hospodářský rok 2016/2017 dtto, sazba 1 621,74 Kč/t.	45	45	0	46	46	0
Celkem přechnodné vnitrostátní podpory			875	875	0	828	828	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			23 533	875	22 658	23 290	828	22 462

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) V případě nařízené nucené porážky z veterinárních důvodů předkládá žadatel doklad o stavu chovaných přežvýkavců ke dni 31. 7. 2016.

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.3 Ostatní přímé platby

Ostatní přímé platby na vybrané zemědělské komodity byly žadatelům vypláceny z národních zdrojů v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. V roce 2016 se tyto podpory týkaly pouze dotačního programu 1.D. Podpora včelařství. Výše dotace na jedno zazimované včelstvo byla stanovena na 180 Kč. V rámci této podpory byla na 657,9 tis. včelstev vyplacena částka 104,6 mil. Kč, což představovalo skutečně poukázanou subvenci na včelstvo v hodnotě 151 Kč. V meziročním srovnání se zvýšila podpora chovatelů včel z národních zdrojů o 25,0 mil. Kč (tab. T2.3/01).

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

U pravidel podmíněnosti nastává od roku 2016 několik změn.

Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy

Pro plnění podmínek standardu DZES 6 je rozšířen výčet dusík vázajících plodin případně jejich směsí, které je možné použít, o tyto druhy: vičenec, čičorka, hrachor, jestřabina, kozinec, pískavice, ptačí noha nebo tolice. Tento seznam je totožný s výčtem plodin, které jsou povoleny k využití pro plochy s plodinami vázajícími dusík, které lze vyhradit v ekologickém zájmu tzv. EFA plochy v rámci podmínek pro přímé platby. Podmínku pokrytí minimálně 20 % užívané výměry dílů půdních bloků s druhem zemědělské kultury orná půda je tak umožněno v rámci standardu dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy plnit širším okruhem dusík vázajících plodin.

U standardu DZES 7 je rozšířen seznam krajinných prvků. Nově je zařazen krajinný prvek mokřad, který je definován v § 5 odst. 11 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů. K zařazení krajinných prvků mokřad pod ochranu stanovenou standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy došlo s ohledem k významnému přínosu těchto prvků na životní prostředí. Tyto krajinné prvky jsou chráněny před rušením a poškozováním v rámci pravidel podmíněnosti, ale zároveň je možno je využít také jako plochy v ekologickém zájmu (EFA) pro plnění podmínek tzv. „greeningu“ pro poskytnutí přímých plateb. Podmínkou je jejich zákres v LPIS.

Povinné požadavky na hospodaření

Některé požadavky z oblasti dobrých životních podmínek zvířat (welfare) jsou nově zařazeny mezi požadavky představující přímé nebezpečí pro zdraví lidí nebo zvířat, neboť porušení těchto požadavků zanedbáním péče může znamenat vážné následky pro zdraví zvířat.

Postup při vyhodnocování kontrol podmíněnosti

Nově může být při vyhodnocování kontrolních zjištění zohledněno, zda k případnému porušení nedošlo při provádění vědecké nebo výzkumné činnosti nebo zkušebnictví. Zjištěné porušení, u kterého bude řádně doložený tento důvod porušení, se nezapočítává do celkové míry porušení u subjektu. Za prokazatelné doložení lze považovat předložení písemného dokumentu např. smlouvu o projektu nebo potvrzený projektový záměr, jehož součástí jsou příslušné aktivity.

V roce 2016 plnění požadavků podmíněnosti kontrolovalo 6 dozorových organizací (kontrolních orgánů): Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), Česká plemenářská inspekce (ČPI), Státní veterinární správa ČR (SVS ČR) a Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI). Pravidla kontrol podmíněnosti stanoví 1 % minimální míru kontrol, která má být provedena v daném roce u žadatelů některých zemědělských podpor: přímé platby, některé podpory Programu rozvoje venkova a platby společné organizace trhu s vínem. Výsledná minimální míra kontrol na úrovni dozorové organizace je stanovena s ohledem k počtu nařízení nebo směrnic v gesci dané dozorové organizace. Pro kontroly bezpečnosti potravin (PPH 4) je výběr žadatelů prováděn společnou rizikovou analýzou tří odpovědných dozorových organizací – ÚKZÚZ, SZPI a SVS ČR, kterým přísluší kontrola těchto požadavků společně. Ke kontrolám podmíněnosti bylo vybráno uvedenými dozorovými organizacemi 8,84 % z celkového počtu žadatelů, kteří v roce 2016 požádali o některou z uvedených zemědělských podpor. Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů DZES půdy bylo ověřeno celkem u 2 715 žadatelů z jejich celkového počtu 30 654.

Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 3 095 kontrolách. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno porušení ve 218 případech, to znamená, že v 93 % kontrolovaných případů nedošlo k porušení podmínek podmíněnosti – Cross Compliance. V jednom případě kontrola nemohla být provedena a byla proto hodnocena jako zmařená.

Podrobnější údaje o počtech kontrol včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích obsahují tab. T2.2/04–06.

T2.2/04 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2016³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Nejčastěji porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES)					
DZES 1	313	312	1	1b	0
DZES 2	310	310	0	0	0
DZES 3	313	309	4	3b, 3c	0
DZES 4	310	306	4	4	0
DZES 5	310	295	15	5	0
DZES 6	468	465	3	6a,b	0
DZES 7	310	309	1	7a	0
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)					
1) nitratová směrnice	169	169	0	0	0
2) ochrana ptáků	238	237	0	0	1
3) ochrana přírodních stanovišť, živočichů a rostlin	76	76	0	0	0
4) potravinové právo	674	674	0	0	0
5) zákaz používání některých látek v chovech	47	47	0	0	0
6) označování a evidence prasat	95	94	1	6/3	0
7) označování a evidence skotu	242	133	109	7/5	0
8) označování a evidence ovcí a koz	212	149	63	8/4	0
9) pravidla prevence přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)	256	256	0	0	0
10) přípravky na ochranu rostlin	329	321	8	10/1, 10/2, 10/4	0
11) ochrana telat	52	52	0	0	0
12) ochrana prasat	44	43	1	12/4	0
13) ochrana hospodářských zvířat	193	185	8	13/8	0
CELKEM	3 095	2 876	218		1

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav ke dni 4. 4. 2017.

4) Kontroly DZES: V rámci jedné kontroly může být kontrolováno více standardů DZES.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet provedených kontrol ³⁾
SZIF	469	1,53%	471	468
SVS	335	1,09%	448	448
SZPI	307	1,00%	307	307
ČIŽP	308	1,00%	313	313
ČPI	508	1,65% ⁴⁾	548	548
ÚKZÚZ	788	2,57%	1 011	1 011
CELKEM	2 715	8,84%	3 098	3 095

1) Celkový počet žadatelů přímých plateb, některých podpor PRV a podpor SOT s vínem pro rok 2016 - 30 654.

2) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

3) Údaje k 4. 4. 2017.

4) Povinné navýšení počtu kontrol z důvodu vyšší míry zjištěných porušení v roce 2015.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/06 - Přehled kontrolních organizací v roce 2016

Instituce	Kontrolovaná oblast	Téma	Požadavky a standardy
SZIF	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	DZES 2 zavlažování
		Půda a zásoby uhlíku	DZES 4 minimální pokryv půdy DZES 5 omezování eroze DZES 6 pálení a organické složky půdy
		Krajina, minimální úroveň péče	DZES 7 krajinné prvky
		Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Nákazy zvířat	PPH 5 zákaz používání některých látek v chovech zvířat PPH 9 pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
		Dobré životní podmínky zvířat	PPH 11 minimální požadavky pro ochranu telat PPH 12 minimální požadavky pro ochranu prasat PPH 13 ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely
		Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
		Biologická rozmanitost	PPH 2 ochrana volně žijících ptáků PPH 3 ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
ČIŽP	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Biologická rozmanitost	PPH 2 ochrana volně žijících ptáků PPH 3 ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Identifikace a evidence zvířat	PPH 6, 7 a 8 označování a evidence zvířat - prasat, skotu, ovcí a koz
ÚKZÚZ	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	PPH 1 nitratová směrnice DZES 1 ochranné pásy podél vod DZES 3 ochrana podzemních vod
		Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci a tlumení některých přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)
		Přípravky na ochranu rostlin	PPH 10 přípravky na ochranu rostlin

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

Kontroly SZIF v rámci agroenvi opatření

Pro rok 2016 byly dle informace SZIF na základě metody náhodného výběru a na základě analýzy rizik provedeny kontroly na místě v rámci AEO u 71 zemědělských subjektů, z nichž u 18 byly zjištěny nedostatky.

T2.2/07 - Statistiky kontrol na místě u AEO¹⁾

Rok	AEO HRDP/EAFRD	Počet kontrolovaných subjektů	Výměra kontrolovaných subjektů (ha) ²⁾	Počet subjektů, u kterých byly zjištěny nedostatky
2010	HRDP	85	1 963,02	33
	EAFRD	720	84 655,22	434
	Celkem ³⁾	755	86 618,24	449
2011	EAFRD	771	90 035,50	465
2012	EAFRD	688	72 141,08	385
2013	EAFRD	691	63 057,61	393
2014	EAFRD	674	57 452,00	448
2015	EAFRD	356	27 095,69	208
2016	EAFRD	71	652,93	18

1) Tabulka obsahuje data za opatření AEO HRDP/EAFRD pro subjekty s podanou žádostí v letech 2010-2016.

2) Výměra kontrolovaných subjektů (ha) = zjištěná kontrolovaná výměra při KNM u všech půdních bloků/dílů půdních bloků subjektu pro opatření AEO HRDP/EAFRD.

3) Jeden subjekt mohl být účasten jak v opatřeních HRDP, tak i v EAFRD.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.2) v období 2015–2016 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2015	2016 ^p
Dotace MZe			2 246	4 264
Podpora včelařství	2015, 2016: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosušných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno. 180,- Kč/včelstvo.	80	105
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2015, 2016: Dotační program 1.I	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách. Maximálně 60 tis. Kč/ha vybudované závlahy.	16	21
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2015, 2016: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. 50-200 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha.	62	68
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2015, 2016: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemennářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, plemenné knihy, kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky apod.	239	248
Nákup plemenných zvířat	2016: Dotační program 2.D.	Dotace na nákup březích plemenných jalovic, plemenných nezapuštěných jalovic starších 14 měsíců, plemenných beranů a kozlů, jehňátek a koziček.	0	2
Podpora hřebčincům Písek, Tlumačov a Kladruby	2015, 2016: Dotační program 5	Podpora provozu v zemědělských a národních hřebčincích.	40	0
Genetické zdroje	2015, 2016: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům.	70	75
Ozdravování polních a speciálních plodin	2015, 2016: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	116	128
Nárazový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2015, 2016: Dotační program pouze 8.F	Ozdravování chovu prasat a drůbeže.	1 228	1 262
Podpora poradenství a vzdělávání	2015, 2016: Dotační program 9.A, E, F, H, I	A - Speciální poradenství pro ŽV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, odrůdové zkoušky apod.), školní závody, podpora poradenství (regionální přenos prostřednictvím Krajských informačních středisek a odborné konzultace). 2015: 46 mil. Kč, 2016: 52 mil. Kč. E - Školní závody - spolupráce firem a středních škol. 2015: 7 mil. Kč, 2016: 9 mil. Kč. F - Podpora poradenství v zemědělství - regionální transfer informací (prostřednictvím Regionálních informačních center) a technické poradenství (prostřednictvím telefonu, elektronických dotazů apod.). 2015: 12 mil. Kč, 2016: 13 mil. Kč. H - Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích v zahraničí. 2015: 1 mil. Kč, 2016: 12 mil. Kč. I - Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství. 2015 a 2016: 1 mil. Kč.	67	87
Podpora integrace nevládních organizací. Podpora technologických platform v působnosti rezortu MZe	2015, 2016: Dotační program 10.D a 10.E	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potraviny, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství.	25	27
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2015, 2016: Dotační program 13	Dotace do 40 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 10 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	203	396
Mimoprodukční funkce rybníků	2015, 2016: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmý rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků.	85	84
Mimoprodukční funkce rybářských revírů	2015: Dotační program K2015, 2016: Dotační program 17	Podpora biologické diverzity rybích populací v povrchových vodách. Výše dotace je maximálně 500 Kč/ha rybářského revíru.	15	15
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením	2016: Dotační program 18	Cílem je přispět ke snížení plýtvání potravinami (podpora a distribuce potravin lidem na hranici hmotné nouze).	0	23
Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ	2016: Dotační program 19	Podpora producentů a zpracovatelů mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ (max. výše do 80 tis. Kč na příjemce).	0	333
Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat	2016: Dotační program 20	Podpora napájení dojníc v zimním období, podpora provádění diagnostiky - původce mastitidy, podpora snížení patogenních mikroorganismů ve stájích, podpora opatření ke snížení stresu dojníc v letním období.	0	224
Zmírnění škod způsobených suchem	2016: Dotační program S.1.1., S.1.2.	Kompenzace pro pěstitele zemědělských plodin, kukuřice a trvalých travních porostů ke krmičím účelům.	0	1 166
Ostatní výdaje MZe			1 937	2 347
Prevence záplav, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybníků	Výdaje MZe: 2015: Pravidla ČR - MZe č.j. 82801/2014-MZe-15152 (programy 129 130, 129 160, 129 260 a 129 270). V roce 2016: Pravidla ČR - MZe č.j. 4815/2015-MZe15152 (programy 129 160, 129 260, 129 270, 129 290)	Podpora finančních nástrojů ve vodohospodářské oblasti.	434	781
Výdaje MZe na výzkum	Výdaje MZe (institucionální podpora, NAZV)	Institucionální a účelová podpora.	820	858
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. ČAZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruby n/Labem).	557	626
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření podle zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči.	60	48
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	32	0
Výdaje MZe určené ÚKZUZ	Výdaje MZe	Veřejné výdaje na vedení knih povolených odrůd (hodnoty ve stovkách tisíc Kč).	0	0
Vzdělávací akce pro veřejnost - Roční vzdělávací plán	Nařízení MZe č. 11169/2009-10000	Výdaje na roční vzdělávací plán.	3	4
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	17	18
Výdaje na LPIS	Veřejné výdaje MZe	Veřejné výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPIS.	10	8
Dotace PGRLF			935	986
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice v rámci programů Zemědělec a Půda	Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským provýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské provýroby a je malým či středním podnikem.	471	407
Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru	Podpory na pořízení zemědělské půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora zemědělských provýrobců na pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku.	0	102
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské provýroby, je malým či středním podnikem.	445	442
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy formou snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup z. p., která není ve vlastnictví státu.	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel.	19	35

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a další instituce

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

T2.3/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podporu	2015	2016 ^p
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů celkem			9 566	9 840
Zvýhodněné záruky, úvěry a finanční příspěvky	Programy MPO a Jihočeského kraje realizované ČMZRB, a.s. - potravinářský průmysl	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR.	147	90
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně (státní rozpočet)	Vratka spotřební daně podle standardů spotřeby nafty.	1 217	1 219
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snižené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč) 10 001- 50 000 (19,20 Kč) 50 001-100 000 (22,40 Kč) 100 001-150 000 (25,60 Kč) 150 001-200 000 (28,80 Kč).	63	63
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ ČR	Národní podpora.	145	87
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje SPÚ podle zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Národní podpora.	28	16
Výdaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	GA ČR a TA ČR	Výdaje na zemědělský výzkum.	211	207
Veřejné výdaje na agrární vysoké školství (5 univerzit)	MŠMT	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	3 303	3 303
Veřejné výdaje na agrární střední školství ¹⁾	Výdaje krajů	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy.	1 336	1 389
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Výdaje SVS ČR	Výdaje v rámci zemědělské prvovýroby a u masa včetně veterinární prohlídky na jatkách.	315	313
Výdaje na veterinární dozor	Výdaje SVS ČR	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	231	216
Výdaje na označování a evidenci zvířat	Zákon č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnosti při označování a evidenci zvířat.	38	39
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Výdaje SZPI	Výdaje na kontrolní činnosti v rámci prvovýroby, ze zákona.	432	466
Náklady na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů	Státní zkušebna zemědělských, potravinářských a lesnických strojů, a. s.	Podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR.	19	12
Výdaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Výdaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče, včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	46	47
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZÚZ	Výdaje ÚKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby, trvalých kultur (vinnobudnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	686	661
Výdaje související s Nitrátovou směrnicí	Výdaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	11	18
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF (Marketingový fond) a MZe	Výdaje SZIF na propagaci značky KLASA a výdaje MZe na propagaci regionálních potravin.	111	162
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Výdaje krajských úřadů	Propagace regionálních zemědělských a potravinářských výrobků, včetně podpory výstav a veletrhů pro farmáře a výrobce potravin.	33	34
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Výdaje Správy státních hmotných rezerv	Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost.	235	240
Náklady na skladování zemědělských komodit určených pro intervenční skladování	Výdaje SZIF	Režijní náklady, nájemné apod.	0	3
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Výdaje SPÚ	Rženi, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.	41	37
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů ²⁾	Výdaje MZe a VÚMOP (v rámci výzkumu NAZV a TA ČR)	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně závlahovacích systémů, pod koordinací VÚMOP.	14	8
Programy MŽP	Výdaje MŽP - AOPK	Programy Péče o krajinu (neinvestiční podpora pro udržení biologické rozmanitosti) a Podpora přirozených funkcí krajiny (investiční i neinvestiční podpory, např. opatření na zmírnění dopadů klimatických změn na ekosystémy).	83	105
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb. vypláceny MZe do roku 2012, od roku 2013 SPÚ.	0	0
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ	Výdaje na pozemkové úpravy.	813	1 044
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	18	65
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	4	4
Celkem (tab. T2.3/01 + T2.3/02)			14 684	17 437

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) Kromě zemědělských, zahradnických, potravinářských a veterinárních škol, jsou u ukazatelů zahrnuty některé další střední odborné školy (lesnické, rybářské atd.).

2) Výdaje jsou již započítány v rámci výzkumu.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a další instituce

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

Od roku 2015 bylo sledování národních podpor rozšířeno o další položky podpor obecných služeb do sektoru zemědělství. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství.

Celkový objem nyní sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2016 meziročně zvýšil o 2,8 mld. Kč na 17,4 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímají ostatní národní podpory uvedené v tab. T2.3/02. Mimo výdajů na vybrané školy bylo v rámci této kategorie, stejně jako v loňském roce, nejvíce vyplaceno na vratce spotřební daně, a to konkrétně 1 219 mil. Kč. Uplatnění vrácení daně z minerální olejů používaných pro zemědělskou prvovýrobu (dále jen „vratka ze zelené nafty“) upravuje § 57 zákona č. 353/2003 Sb.,

o spotřebních daních. Náležitosti evidence nákupu a spotřeby minerálních olejů potom upravuje prováděcí vyhláška č. 202/2014 Sb.³⁶.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní, dozorovou a další činnost řady rezortních institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy. Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy a dále zemědělské akce, výstavy a propagaci regionálních potravin.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2016, stejně jako v roce 2015, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016, na jejíž konečné částce 4 264 mil. Kč se nejvýznamněji podílela podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 1 262 mil. Kč. V roce 2015 bylo v rámci skupiny těchto dotačních programů vyplaceno 1 228 mil. Kč, tj. o 34 mil. Kč méně.

Prostřednictvím PGRLF jsou podpory poskytovány formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení především v rámci jeho investičních programů. Kromě toho PGRLF poskytl v roce 2016 značnou pomoc v rámci programu Podpora pojištění. Konkrétně bylo na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat vyplaceno 442 mil. Kč, což představovalo meziroční pokles vyplacené sumy o 3 mil. Kč. V roce 2016 byly spuštěny nové programy: Investiční úvěry a Provozní úvěry (pro zpracovatele zemědělských produktů), a Provozní úvěry ČMSCH, a.s. (zaměřené na krátkodobé provozní financování). Od roku 2015 běží programy: Podpora nákupu techniky pro hospodaření v lesích, Podpora nákupu techniky a technologií pro dřezozpracující provozovny, Podpora školkařských provozoven na pozemcích určených k plnění funkce lesa, Zpracovatel, Úvěry na nákup půdy, Sociální zemědělství, Zajištění úvěrů a Podpora nákupu půdy – snížení úrokového zatížení. U některých programů zahájených v roce 2015 má podpora formu úhrady části úroků z úvěrů, snížení jistiny úvěru nebo formu úhrady ceny garance.

PGRLF se v roce 2016 zaměřil při poskytování investičních a provozních úvěrů zvláště na podporu chovatelů hospodářských zvířat, podporu pěstitelů ovoce a zeleniny i tzv. citlivých komodit. O úvěry často žádají podnikatelé v oblasti rostlinné a živočišné prvovýroby, ale mohou je čerpat i vlastníci lesů. Úvěry mohou povzbudit oblast živočišné výroby, pěstování ovoce a zeleniny, brambor a chmele. Maximální doba splatnosti úvěru na investice je patnáct let, u provozního to mohou být až dva roky.

36 *Není zahrnuta vratka spotřební daně pro ŽV, schválená v roce 2016, s realizací v roce 2017 (zahrnutá však do účetnictví podniků s podvojným účetnictvím).*

V roce 2015 byl zaveden program „Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru“, jehož cílem je usnadnění pořízení zemědělské půdy zemědělským prvovýrobcům. Teprve v roce 2016 byla v rámci tohoto programu vyplacena částka 102 mil. Kč.

Cílem hlavního a nejčastěji využívaného programu PGRLF „Zemědělec“ je podpora zemědělským prvovýrobcům v investiční činnosti (do zařízení a vybavení, do technologických celků, výstavby, pořízení nemovitého majetku a investic na nákup plemenných zvířat). V roce 2016 činila podpora 407 mil. Kč.

Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů do 31. 12. 2016

Ukazatel	Počet žádostí		Výše podporovaných úvěrů		Garance úvěrů - závazek		Přislíbená podpora	
	podaných	schválených	1. 1. 1994-31. 12. 2016 (mil. Kč)	v roce 2016 (mil. Kč)	1. 1. 1994-31. 12. 2016 mil. Kč	%	závazek (mil. Kč)	vyplaceno (mil. Kč)
Podle typu organizace:								
SHR	27 684	24 947	38 568	3 812	6 129	15,89%	6 160	5 584
s.r.o.	11 644	10 430	31 508	1 893	7 582	24,06%	4 575	4 325
a.s.	12 175	11 379	62 131	2 077	12 119	19,51%	8 396	8 019
ZD	10 790	10 186	36 926	1 373	7 957	21,55%	5 548	5 491
ostatní	334	289	1 288	24	235	18,26%	158	151
Podle typu programu:								
Provoz	8 598	8 210	28 630	0	7 283	25,44%	2 518	2 525
Vyrovnaní úrokového zatížení	1 068	1 029	4 643	0	1 718	36,99%	87	87
K - Provoz	940	892	4 589	0	880	19,17%	96	97
K - Zpracovatel-Provoz	140	122	3 058	0	783	25,60%	47	47
K - PKF	6	2	28	0	26	91,68%	1	2
K - Půda	303	283	485	0	0	x	32	33
LFA	419	410	809	0	720	89,06%	59	59
Investice celkem	47 859	43 686	109 900	7 507	19 562	17,80%	19 635	18 592
Zemědělec	8 580	7 772	31 080	0	16 016	51,53%	10 047	10 208
I - Zemědělec	37 657	34 558	75 311	7 507	3 294	4,37%	8 713	7 619
I - Zpracovatel	37	27	337	0	40	11,84%	53	53
I - Odbytová organizace	10	6	206	0	68	32,90%	36	36
I - Hygiena	27	19	546	0	144	26,40%	113	113
I - Půda	1 548	1 304	2 421	0	0	x	672	564
Podpora nákupu půdy	1 464	1 224	2 585	778	0	x	252	57
Půda - snížení jistiny (od r. 2015)	668	382	659	647	0	x	141	102
Lesy stroje (od r. 2015)	49	24	52	52	0	x	3	0
Dřevozpracující provozovny (od r. 2015)	5	4	6	6	0	x	0	0
Školkařské provozovny (od r. 2015)	2	1	1	1	0	x	0	0
Zajištění úvěrů (od r. 2015)	3	1	27	0	22	80,00%	0	0
Zajištění úvěrů - úhrada ceny garance	6	2	0	0	0	x	0	0
Zpracovatel (od r. 2015)	11	4	188	188	0	x	7	0
Export	122	90	7 115	0	0	x	405	405
Lesy	71	61	294	0	52	17,82%	45	47
Služby	536	475	3 782	0	2 781	73,53%	1 234	1 242
Restituent	14	13	18	0	0	x	3	3
Nabyvatel	30	22	34	0	34	99,48%	0	0
TOZ	212	196	544	0	163	29,94%	0	0
Krmné obilí	101	98	2 975	0	0	x	270	270
Krajina ¹⁾	4 220	3 963						
Mláď ¹⁾	10 661	9 757						
Agroregion ¹⁾	1 841	1 702						
Povodně ¹⁾	450	439						
KPV ¹⁾	1	1						
Skot ¹⁾	634	589						
Celkem	62 627	57 231	170 422	9 179	34 023	19,96%	24 837	23 569
Nesplacené úvěry k 31.12. 2016		18 735	37 188		35		3 626	2 200

¹⁾ Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci SOT v letech 2015 a 2016 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na podporu cen a organizace trhu (mil. Kč)

Komodita	2015			2016 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Školní mléko	59,7	48,4	11,3	58,2	46,9	11,3
Zvláštní opatření na podporu trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků - soukromé skladování SOM	0,9	0,0	0,9	1,0	0,0	1,0
Skot a prasata						
Mimořádná opatření prasnice a dojnice (I. balíček)	0,0	0,0	0,0	604,2	302,1	302,1
Mimořádná opatření na přizpůsobení (II. balíček)	0,0	0,0	0,0	256,6	128,3	128,3
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	114,4	0,0	114,4	111,9	0,0	111,9
Podpory v rámci SOT vínem	28,6	0,0	28,6	27,9	0,0	27,9
Včelařské produkty - zlepšení výroby	64,6	32,3	32,3	62,9	31,5	31,4
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ¹⁾	76,7	1,2	75,5	82,2	0,8	81,4
Ovoce a zelenina do škol ²⁾	183,6	39,1	144,5	193,5	60,1	133,4
Mimořádná opatření v odvětví ovoce a zeleniny	14,4	0,0	14,4	0,8	0,0	0,8
Propagace zemědělských produktů	51,2	19,2	32,0	74,6	28,0	46,6
Zemědělské BPS a výtopny na biomasu	5 167	5 167	0	5 167	5 167	0
Celkem	5 761,1	5 307,2	453,9	6 640,8	5 764,7	876,1

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

2) Údaje za marketingový rok.

Pramen: SZIF, FADN

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V roce 2016 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 640,8 mil. Kč, což je o 878,8 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 15 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2016 zvýšila oproti předchozímu roku o 457,5 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2016 zvýšila oproti předchozímu roku o 422,2 mil. Kč, tj. téměř o polovinu.

V roce 2016 byly vyplaceny, v rámci mimořádných opatření, podpory pro chovatele prasnic a dojníc na přizpůsobení trhu pro producenty mléka. Tato opatření jsou stejnou měrou financována z národních i evropských zdrojů.

Dále připadl v roce 2016, stejně jako v roce 2015, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na Ovoce a zeleninu do škol (193,5 mil. Kč) a na obnovu vinic (111,9 mil. Kč). Finance pocházely zejména z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě mimořádných opatření a podpory ve formě Ovoce a zeleniny do škol na podporu produkce včelařských výrobků.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2016 k nepatrnému meziročnímu poklesu o 2,51 %, na 58,2 mil. Kč.

Podpory včelařům byly v roce 2016 vypláceny téměř ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů

a jejich uvedení na trh. V roce 2015 dosáhly výše 64,6 mil. Kč, v roce 2016 tyto podpory nepatrně klesly na úroveň 62,9 mil. Kč.

Meziroční zvýšení v roce 2016 zaznamenala především podpora z národních zdrojů u projektu Ovoce a zelenina do škol, a to o 54 % (naopak podpora ze zdrojů EU současně nepatrně poklesla o 7,7 %), a dále vzrostly jak národní, tak unijní výdaje na propagaci zemědělských produktů (v obou případech o 46 %).

V roce 2015 směřovala největší část podpor na propagaci kvality mléčných výrobků, zatímco v roce 2016 směřovala velká část na propagaci chráněných zeměpisných označení původu. Na intervenční nákupy sušeného odstředěného mléka bylo v roce 2016 vydáno 174,4 mil. Kč.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 vypláceny vůbec. Členové EU se přizpůsobují rozhodnutí 10. konference WTO v Nairobi o odstranění vývozních podpor v zemědělství.

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

Venkov, ať už je pojat tradičně jako menší obce (s méně než 2 000 obyvateli), či jako oblasti s významným podílem řídké osídleného území (převážně venkovské a přechodné regiony), vykazuje při srovnání s městy odlišnosti v ukazatelích jak demografického, tak ekonomického a sociálního charakteru. Rozvoj venkova je zabezpečován prostřednictvím finančních podpor, které pomáhají na venkově zabezpečit řadu aktivit. Tyto podpory jsou zajišťovány řadou programů, které lze rozdělit na národní, ty jsou financovány prostřednictvím státního rozpočtu ČR, a evropské, které jsou financovány prostřednictvím Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Hlavním programem zabezpečujícím rozvoj venkova na národní úrovni je Program obnovy venkova, který podporuje soutěž Vesnice roku. V roce 2015 došlo ke schválení nových programů z ESIF na období 2014–2020. Z hlediska rozvoje venkova je významný Integrovaný regionální operační program (IROP) a Program rozvoje venkova (PRV). K posilování životaschopnosti venkova přispívá mj. podpora pro místní rozvoj z iniciativy LEADER a Celostátní síť pro venkov. V programovém období 2014–2020 mohou místní akční skupiny prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje realizovat strategii místního rozvoje s pomocí Programu rozvoje venkova, Integrovaného regionálního operačního programu, Operačního programu Zaměstnanost a Operačního programu Životní prostředí. V roce 2015 došlo k podpoře z Operačních programů minulého období díky pravidlu n+2³⁷. V roce 2016 byly podány první žádosti v rámci programů nového období 2014–2020. Nemalé prostředky byly poskytnuty venkovu v rámci Podpory obnovy a rozvoje venkova, která předpokládala participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi. Jedná se o podporu vítězů soutěže Vesnice roku, podporu zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci, podporu spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova a podporu obnovy drobných sakrálních staveb v obci.

37 Základním dokumentem, kterým se použití pravidla n+2 řídí, je Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999. Pravidlo n+2 znamená, že každý závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do dvou let od přijetí tohoto závazku.

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Existuje více přístupů využívaných pro vymezování venkova. Venkovský prostor lze vymezovat na základě velikostní kategorie obcí (počtu trvale bydlících obyvatel), hustoty zalidnění, jiných znaků (např. charakteru sídel, vybavenosti obcí) či negativním vymezením jako protikladu k městu apod.

Na úrovni krajů (dle typologie OECD a EU) i okresů (dle typologie OECD) v závorkách uvedené metodické přístupy shodně vymezují – byť na základě odlišné metodologie výpočtu³⁸, tři kategorie regionů (převážně venkovské, přechodné a převážně městské). Podle typologie OECD byl k 1. 1. 2016 převážně venkovským regionem pouze Kraj Vysočina s 53,6% podílem obyvatel žijících v obcích s hustotou zalidnění do 150 obyvatel/km², jako převážně městský region lze klasifikovat pouze Hl. město Prahu. Většina území ČR je tvořena přechodnými regiony, tyto se přitom podílem obyvatel žijících v obcích s nízkou hustotou zalidnění výrazně liší – vyšší podíl obyvatel v řídce zalidněných obcích žije v krajích Jihočeském (48,2 %) a Pardubickém (40,0 %), naopak v krajích Moravskoslezském a Ústeckém žije v řídce zalidněných obcích méně než čtvrtina obyvatel. Novější typologie EU vymezuje na úrovni NUTS 3 více regionů převážně venkovských (kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Vysočina a Zlínský), převážně městským regionem je vedle Hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů přechodných (podíl území a celkového obyvatelstva náležícího k jednotlivým kategoriím regionů při použití těchto vzájemně odlišných typologií na úrovni krajů k 1.1.2015 uvádí Zelená zpráva 2015).

Podle typologie OECD v roce 2016 náleželo 23 okresů do kategorie převážně venkovských, nejvyšší podíl obyvatel žijících v řídce zalidněných obcích najdeme v okresech Prachatice (78,2 %), Jindřichův Hradec (70,2 %) a Jeseník (67,5 %). Kategorie převážně městských regionů byla tvořena 8 okresy – kromě 5 okresů ležících na území našich 4 největších měst sem náleží okresy Ústí nad Labem, Most a Karviná. Největší podíl území, resp. obyvatelstva, připadá na okresy přechodné.

Pro vymezení venkova na nižších úrovních byla použita jak metodologie OECD, tak tradiční vymezení venkovských obcí v ČR jako obcí do 2 000 obyvatel. Dle metodologie OECD tvořilo venkovský prostor na nejnižší administrativní úrovni (LAU 2) 5 370 obcí s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km², což představuje 85,8 % z celkového počtu obcí ČR, 81,7 % rozlohy státu, v roce 2016 zde žilo necelých 30 % obyvatelstva.

Dle tradičního vymezení venkovských obcí v ČR (jako obcí do 2 000 obyvatel) bylo v roce 2016 venkovských obcí 5 569, což představovalo 89 % všech obcí ČR a téměř 73 %

38 *Metodicky staví obě typologie na ukazatelích hustoty obyvatelstva, ale OECD metodologie s ní pracuje na úrovni nižších administrativních území (v případě ČR obcí), zatímco EU metodologie na úrovni rastru tvořeného čtvercovými buňkami o rozloze 1 km².*

rozlohy ČR. Žilo zde 27 % obyvatel státu. Ve srovnání s předchozím rokem se počet venkovských obcí navýšil o 3 (v souvislosti s rušením a změnami hranic vojenských újezdů), blíže tab. T3.1/01 poskytující přehled o početních stavech obyvatel ve velikostních kategoriích obcí (případné meziroční srovnání je zde však zkresleno posunem obcí mezi velikostními kategoriemi).

T3.1/01 - Venkovské obce a jejich obyvatelé podle velikostních kategorií obcí v ČR

Populační velikost obce	2015				2016			
	obce	obce (%)	obyvatelé	obyvatelé (%)	obce	obce (%)	obyvatelé	obyvatelé (%)
do 99	453	7,2	32 259	0,3	449	7,2	31 629	0,3
100-199	995	15,9	147 834	1,4	999	16,0	148 464	1,4
200-499	2 006	32,1	654 936	6,2	1 998	31,9	651 475	6,2
500-999	1 365	21,8	962 262	9,1	1 378	22,0	973 247	9,2
1 000-1 999	747	11,9	1 041 459	9,9	745	11,9	1 042 569	9,9
Celkem venkov	5 566	89,0	2 838 750	26,9	5 569	89,0	2 847 384	27,0
Celkem ČR	6 253	100,0	10 538 275	100,0	6 258	100,0	10 553 843	100,0

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2015, 2016; ČSÚ 2015, 2016

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Při hodnocení meziročního populačního vývoje obcí v různých velikostních kategoriích (tj. při eliminaci posunů jednotlivých obcí mezi kategoriemi³⁹ mezi roky 2015 a 2016) se ukazuje, že venkovské obce v absolutním i relativním vyjádření celkově populačně rostou více než města. Obce, jež měly méně než 2000 obyvatel v roce 2016, zaznamenaly oproti loňskému roku populační zisk cca 12,5 tis. obyvatel, zatímco ve městech celkově přibýlo pouze cca 3 tis. obyvatel. V rámci kategorií venkovských obcí výraznější relativní pokles počtu obyvatel (o 5,7 %) zaznamenaly pouze nejmenší obce do 99 obyvatel (ovlivněno především změnami ve vymezení vojenských újezdů), většina nejmenších obcí zaznamenala meziročně celkový úbytek obyvatel. V ostatních velikostních kategoriích venkovských obcí došlo meziročně k navýšení počtu obyvatel s průměrným relativním meziročním nárůstem od 0,4 % do 0,6 % (oproti 0,1% nárůstu počtu obyvatel v ČR). Podíl venkovských obcí s celkovým kladným přírůstkem obyvatel stoupá s velikostní kategorií obcí. Zatímco mezi nejmenšími obcemi meziročně populačně rostla méně než polovina z nich (cca 40 % obcí do 99 obyvatel a cca 48 % obcí od 100 do 199 obyvatel), u větších venkovských obcí populačně získala již nadpoloviční část (u venkovských obcí nad 1000 obyvatel dokonce cca 62 %). Naproti tomu u měst mělo celkový kladný přírůstek obyvatel pouze 45,7 % z nich.

Při pohledu na populační vývoj dle statusu obce⁴⁰ meziročně nejvíce obyvatel získaly obce (cca 16,5 tis.) a dále Hl. město Praha (cca 8,4 tis), více obyvatel připadalo také na městysy (cca o 0,9 tis.). Větší úbytky obyvatelstva zaznamenala ve srovnání s rokem 2015 města (cca o 5,1 tis.), dále statutární města (cca o 3,3 tis.) a vojenské újezdy (přes 1,8 tis.).

39 Vycházíme z rozložení obcí v kategoriích dle populační velikosti k 1. 1. 2016, počet obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách obcí srovnáváme se stavem obyvatelstva těchto obcí k 1. 1. 2015.

40 Vycházíme z rozložení obcí dle statusu obce k 1. 1. 2016, stav obyvatelstva srovnáváme s počtem obyvatel v těchto obcích k 1. 1. 2015 (Malý lexikon obcí ČR 2015, 2016).

Celkový kladný přírůstek obyvatel mělo oproti roku 2015 pouze 40 % sídel se statusem města, ale nadpoloviční část městysů i obcí.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2015⁴¹ bylo dle údajů ČSÚ registrováno v ČR celkem 2 768 953 podnikatelských subjektů, meziročně jich přibýlo zhruba 35 tisíc (v předchozím roce dosáhl přírůstek 39 tisíc). Posílila drtivá většina jednotlivých odvětví (zemědělství nevyjímaje), výraznější úbytek zaznamenalo jen peněžnictví a pojišťovnictví (podobně tomu bylo i v předchozím roce). Nezměnila se ani situace v organizační struktuře národního hospodářství – podle velikosti subjektů dominovaly, stejně jako v předchozích letech, podniky bez zaměstnanců⁴² (89,8 %) následované mikropodniky⁴³ s podílem 8,2 % na celkovém počtu podniků. Z odvětví (klasifikace CZ-NACE) byl nejvíce zastoupen velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (22,6 %), dále profesní, vědecké a technické činnosti (12,3 %), průmysl (11,8 %) a stavebnictví (11,5 %).

V průměrech za jednotlivé typy regionů dle jejich venkovskosti (typologie EU⁴⁴) se struktura podniků podle počtu zaměstnanců výrazně neliší, přičemž nejmenší rozdíly jsou mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců zhruba 90–90,5 %, mikropodniků 7,5–8 %, malých podniků⁴⁵ kolem 1,5 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,5 %). Převážně městské regiony se pak od těchto odlišují ve dvou kategoriích – vykazují poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (88,6 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (9,3 %). Meziročně nedošlo rámcově ke změně, nicméně všeobecně je z dat patrné oslabení malých podniků (s 10–49 zaměstnanci) na úkor větších podniků, tj. s 50 a více zaměstnanci.

Odvětvová struktura podniků vykazuje mezi jednotlivými typy regionů charakteristické odlišnosti. Podíl zemědělských podniků (včetně lesnických a rybářských) je dle očekávání nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,1 %) a nejnižší (méně než poloviční) pak v převážně městských (2,5 %). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde při malých rozdílech mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony). Opačně je tomu pak u všeobecně početně nejvýznamnějšího odvětví služeb,

41 Nejaktuálnější dostupné údaje.

42 Včetně bez udání počtu zaměstnanců.

43 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

44 Viz Urban-rural typology, kapitola 3.1.

45 Na základě nové definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

tj. velkoobchodu a maloobchodu (zahrnujícího i opravy motorových vozidel), jež jsou nejvíce rozvinuté v převážně městských regionech. Uvedené charakteristiky platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 19,4 %, v přechodných 20,9 %, v převážně městských pak 27,4 %). Méně početné, z hlediska zaměstnávání však velmi významné podniky vyšších velikostních kategorií vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských i přechodných regionech (naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech zůstal pod hranicí 25 %).

Úhrn HPH za celou ČR dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2015 hodnoty 4 095,1 mld. Kč při meziročním nárůstu o 6,2 % (což je o 1 p. b. vyšší nárůst než v roce předchozím), z toho v převážně venkovských regionech 1 134,9 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,4 %) a v přechodných regionech 1 485,0 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,9 %). V převážně venkovských regionech tak byla situace nejméně příznivá – nejnižší zaznamenaný meziroční nárůst a snížení tempa nárůstu, zatímco v dalších dvou typech regionů se tempo zrychlilo. V převážně venkovských regionech dosáhl nejvyššího objemu HPH kraj Plzeňský (232,9 mld. Kč) s nepatrným náskokem před krajem Jihočeským (situace shodná s předchozím rokem), v přechodných regionech kraj Jihomoravský (498,8 mld. Kč). Podíl sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval. V obou skupinách minimálně polovinu tvoří služby (50,0 %, resp. 53,7 %), významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (45,8 %, resp. 43,8 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (4,1 %) než v přechodných regionech (2,5 %), v obou typech regionů meziročně oslabil (o 0,3, resp. 0,2 p. b.). Nejnižšího podílu pak dosahuje zemědělství v převážně městských regionech (1,3 %, tj. bez meziroční změny), kde naopak služby tvoří již téměř tři čtvrtiny HPH. Ve všech typech regionů meziročně podíl služeb posílil (na rozdíl od předchozího roku) – v převážně venkovských regionech o 0,2 p. b., což je nejslabší nárůst v rámci typů regionů.

Počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2015 činil dle údajů ČSÚ 5 042 tis., meziročně jich přibýlo 68 tis. (tj. více než v předchozím roce), přičemž nárůst se týkal všech typů regionů. Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí přechodné regiony (41,5 %, u převážně venkovských regionů je to 32,7 %; podíly se meziročně změnily o pouhou jednu desetinu p. b. ve prospěch venkova). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládají ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl roste od 51,0 % v převážně venkovských regionech přes 57,1 % v přechodných až po 72,4 % v převážně městských regionech. Naopak při stejném porovnání klesá podíl průmyslu včetně stavebnictví (ze 44,2 % přes 40,6 % po 26,2 % v převážně městských regionech) a zemědělského sektoru (dle těchto dat ze 4,8 % přes 2,3 % po 1,5 %).

Regionální podíly na celkové tvorbě HPH a na zaměstnanosti se v jednotlivých typech regionů více či méně přibližují a ve své kombinaci přesněji charakterizují vzájemné rozdíly z hlediska jejich odvětvových struktur. V ekonomice převážně venkovských i přechodných regionů si dosud uchovává velmi silnou pozici průmysl včetně stavebnictví. Zemědělství má v regionech ČR obecně velmi slabou pozici (neporovnatelnou s průmyslem či službami), nicméně přece jen si ještě nezanedbatelný význam udržuje především v převážně venkovských, případně některých přechodných regionech. Důležité je, že na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru. Pro převážně městské regiony je pak typická výrazná dominance služeb. Z meziročních změn je zřejmé, že se potvrdil dlouhodobý trend všeobecného posilování služeb (viz hodnocení vývoje HPH – ve vývoji zaměstnanosti jsou změny méně znatelné a jednoznačné).

Počty registrovaných mikropodniků na tisíc obyvatel kraje (tab. T3.2/01) se pohybují v převážně venkovských i přechodných regionech shodně v rozmezí zhruba 15–18, tento rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (21,5). Naopak hranice 15 opět plně nedosáhl kraj Ústecký (přiblížil se jí však přece jen více než v roce předchozím), přičemž Hl. město Praha vykazalo více než trojnásobný počet (47,2), a to i přes určitý meziroční pokles, na němž se podílel jak absolutní počet mikropodniků, tak i nárůst počtu obyvatel (ten se v rámci typů regionů projevil právě jen v převážně městských regionech).

T3.2/01 - Počet mikropodniků na 1 000 obyv. v krajích ČR k 31. 12. 2015

Převažující činnost CZ-NACE (vybrané činnosti)		Kraj / EU klasifikace ¹⁾													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
		PU	PU	PR	PR	IN	IN	IN	IN	PR	PR	IN	PR	PR	IN
A	Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	0,58	0,73	1,09	0,80	0,59	0,67	0,62	0,75	0,76	0,98	0,82	0,68	0,62	0,58
B-E	Průmysl celkem	3,50	1,91	2,30	2,25	1,94	1,72	2,61	2,53	2,45	2,29	2,90	2,39	3,05	2,26
F	Stavebnictví	3,85	1,66	1,91	1,56	1,60	1,86	1,65	1,59	1,60	1,41	2,03	1,59	1,64	1,78
G	Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	14,16	3,77	3,33	3,04	3,53	2,87	3,38	3,60	3,31	2,97	5,07	3,54	4,10	3,67
H	Doprava a skladování	1,01	0,93	0,89	0,92	0,76	0,73	0,73	0,81	0,76	0,79	0,88	0,89	0,86	0,74
I	Úbytování, stravování a pohostinství	3,11	1,37	1,97	1,59	2,09	1,60	1,66	1,76	1,37	1,17	1,80	1,55	1,56	1,61
J	Informační a komunikační činnosti	1,74	0,27	0,29	0,26	0,19	0,22	0,28	0,29	0,28	0,16	0,53	0,26	0,30	0,24
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	0,36	0,12	0,22	0,20	0,16	0,16	0,17	0,18	0,22	0,22	0,22	0,22	0,20	0,24
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	6,06	0,79	0,77	0,92	1,12	0,92	0,62	0,62	0,43	0,36	1,34	0,61	0,50	0,75
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	8,49	1,61	2,08	1,61	1,52	1,44	1,53	1,66	1,65	1,31	2,66	1,69	1,60	1,81
N	Administrativní a podpůrné činnosti	1,25	0,27	0,29	0,32	0,38	0,31	0,28	0,27	0,26	0,18	0,42	0,29	0,24	0,31
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,02	0,63	0,61	0,57	0,27	0,22	0,30	0,53	0,60	0,96	0,41	0,38	0,34	0,11
P	Vzdělávání	0,51	0,40	0,33	0,30	0,34	0,32	0,38	0,37	0,45	0,46	0,41	0,43	0,37	0,28
Q	Zdravotní a sociální péče	1,99	1,30	1,64	1,66	1,73	1,52	1,54	1,75	1,50	1,53	1,70	1,79	1,76	1,69
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,60	0,23	0,28	0,25	0,27	0,26	0,34	0,32	0,27	0,23	0,28	0,29	0,23	0,25
Celkem		47,21	15,98	18,00	16,27	16,49	14,80	16,08	17,04	15,91	15,00	21,48	16,60	17,37	16,30

1) EU klasifikace: PR = převážně venkovský region, IN = přechodný region, PU = převážně městský region.

Pramen: Statistické ročenky krajů 2016, ČSÚ 2016

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Malé soukromé podniky a mikropodniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí a zároveň představují významný inovační potenciál. Proto na jejich podporu byla v rámci PRV na období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod první prioritu osy III (tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie). Jejím cílem bylo vytvoření pracovních míst a zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky a dále zajištění naplnění závazků ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. Tato

priorita se dále členila na tři opatření: III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy; opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje; opatření III. 1.3 Podpora cestovního ruchu⁴⁶. V rámci této priority byla vypsána výzva pro příjem žádostí naposledy v roce 2014 a v letech 2015 a 2016 již probíhalo pouze vyplácení projektů schválených v minulosti. Od roku 2016 započalo podávání žádostí v rámci programů PRV 2014–2020. Usnadnění diverzifikace do nezemědělských činností, stimulace vytváření pracovních míst a malých podniků je součástí priority 6A. U této priority byly v roce 2016 žádosti přijaty, o jejich schválení ale do konce předmětného roku rozhodnuto nebylo a nedošlo tak ani k čerpání prostředků.

Přehled přijatých, schválených a proplacených projektů skupiny opatření III.1 v roce 2015 a priority 6A v roce 2016 uvádí tab. T3.2/02.

T3.2/02 - Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV skupina opatření III.1 (2015), 6.1 a 6.4 (2016)

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých		Počet proplacených projektů		Čerpání prostředků (mil. Kč)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Priorita: Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE								
III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy	0	0	0	0	76	0	318	6
III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	0	0	0	0	235	0	549	0
III.1.3. Podpora cestovního ruchu	0	0	0	0	109	0	328	0
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	0	682	0	0	0	0	0	0
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	0	249	0	0	0	0	0	0
6.4.2 Podpora agroturistiky	0	158	0	0	0	0	0	0
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	0	20	0	0	0	0	0	0

Pramen: SZIF 2016

Zpracoval: T. Hlavsa (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 1. lednu 2016 v ČR podle ČSÚ existovalo 6 258 obcí. Venkovský prostor poskytuje příležitosti pro činnosti v oblasti rozvoje cestovního ruchu, služeb, využití a péče o přírodní zdroje a krajinu. Osa III PRV 2007–2013 byla zaměřená nejen na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání OZE, ale také na zlepšení kvality života na venkově a vzdělávání.

Zlepšení kvality života na venkově bylo v předchozím Programu rozvoje venkova podporováno formou opatření III.2.1 a III.2.2. Žadatelé opatření III.2.1 Obnova a rozvoj vesnice, občanské vybavení a služby mohly být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob, církve a jejich organizace. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod mohly být realizovány v obcích do 2 000 obyvatel, ostatní projekty v obcích do 500 obyvatel. Vzhledem k vyčerpanému rozpočtu nebyl již od roku 2012 pro opatření III.2.1 vyhlášen příjem žádostí. Celkově na opatření byla

⁴⁶ Podpora cestovního ruchu je určena na vybudování pěších a lyžařských tras, vinařských stezek a hipostezek, výstavbu ubytovacích zařízení s malou kapacitou hostů, stravovacích zařízení, půjčoven sportovního vybavení a objektů a ploch pro sportovně rekreační využití.

během let 2007–2014 vyhlášena 4 kola výzev, ve kterých bylo k 31. 12. 2016 přijato 4 813 žádostí a schváleno 1 439 žádostí. Podle SZIF bylo k 31. 12. 2016 proplaceno celkem 6 545 mil. Kč, přitom v roce 2016 již nebyly proplaceny žádné prostředky. Úspěšnost žadatelů o podporu dosáhla 29,9 %.

Opatření III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova je určeno na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví, zpracování programů regenerace památkově chráněných území, plánů péče o krajinné památkové zóny a budování výstavních expozic a muzeí s vazbou na danou lokalitu. Žadateli mohly být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace. V roce 2016 v tomto opatření nebyly přijaty žádné nové žádosti. Celkově na opatření bylo vyhlášeno 5 kol výzev. Úspěšnost žadatelů byla 68,0 % a celkový počet schválených žádostí byl 672, z toho proplaceno bylo 655 projektů. K 31. 12. 2016 bylo na toto opatření celkem vyplaceno 1 437 mil. Kč, z toho v roce 2016 již nebyly proplaceny žádné prostředky.

Podpora v rámci opatření III.3.1 Vzdělávání a informace je zaměřena na vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které měly vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení na venkově v rámci aktivit podporovaných v Ose III. K 31. 12. 2016 bylo schváleno 144 žádostí ve výši 93 mil. Kč. Úspěšnost žadatelů byla 79,6 %. Podle údajů SZIF bylo k 31. 12. 2016 v tomto opatření proplaceno celkem 60 mil. Kč, přitom od roku 2015 již nebyly proplaceny žádné prostředky.

V roce 2016 byl vyhlášen národní program 16. Udržování a obnova kulturního dědictví venkova. Podpora je určena na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, historických zemědělských strojů, významných zemědělských historických dominant mimořádného kulturního významu, údržbu a budování míst pasivního odpočinku, které neslouží osobnímu užívání a ani nejsou předmětem podnikání.

Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny je podporována formou podopatření 16.A. Žadateli mohli být obce do 5 000 obyvatel, spolek, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník či uživatel pozemku, na němž objekt stojí. Podprogram 16.A se týká objektů jako jsou kapličky, křížové cesty, kříže, sousoší a další. Celkem bylo v roce 2016 přijato 732 žádostí, z nichž 659 bylo schváleno. Úspěšnost žadatelů byla 90%. Výše schválených prostředků činila 186 mil. Kč.

Údržba a obnova významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru je podporována na základě podprogramu 16.B. Žadatelé jsou stejní jako v podprogramu 16.A. V roce 2016 bylo přijato 51 žádostí, z toho 34 žádostí v celkové výši 17 mil. Kč bylo schváleno.

Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení je poskytována na základě podprogramu 16.C. Žadatelem jsou muzea. V tomto podprogramu byly přijaty a schváleny 3 žádosti v celkové výši 0,5 mil. Kč.

Poslední podprogram 16.D podporuje vytváření nebo obnovu místa pasivního odpočinku. Žadatelem může být obec nebo podnikatel. Bylo podáno celkem 143 žádostí, z toho 129 schváleno v celkové výši 13 mil. Kč.

Všechny schválené projekty v programu 16 byly zároveň v roce 2016 proplaceny.

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, úspěšnost žadatelů a výše schválených prostředků za schválené projekty v rámci Opatření III.2.1, III.2.2 a III.3.1 k 31. 12. 2016

PRV Osa III	Počet přijatých žádostí	Počet schválených žádostí	Úspěšnost žadatelů (%)	Schválené prostředky (mil. Kč)
Priorita: Podmínky růstu a kvalita života na venkově				
III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	4 813	1 439	29,90	7 533
III.2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic	2 891	1 156	39,99	6 017
III.2.1.2 Občanské vybavení a služby	1 922	283	14,72	1 516
III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	988	672	68,02	1 577
Priorita: Vzdělávání				
III.3.1 Vzdělávání a informace	181	144	79,56	93
Celkem	5 982	2 255	37,70	9 203

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

T3.3/02 - Počet přijatých a schválených žádostí úspěšnost žadatelů a schválené prostředky - národní dotační program 16 Udržování a obnova kulturního dědictví venkova - rok 2016

Program 16 - 129 660	Počet přijatých žádostí	Počet schválených žádostí	Úspěšnost žadatelů (%)	Schválené prostředky (mil. Kč)
16.A. - Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	732	659	90,0	186
16.B. - Údržba a obnova významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru	51	34	66,7	17
16.C. - Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení	3	3	100,0	1
16.D. - Podpora pro vytvoření nebo obnovu místa pasivního odpočinku	143	129	90,2	13
Celkem	929	825	88,8	217

Pramen: MZe k 31. 12. 2016

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Ekonomická aktivita na venkově

Ekonomickou aktivitu venkovského obyvatelstva lze zjišťovat pouze na základě SLDB, tedy v desetiletých intervalech. V roce 2011⁴⁷ činila (zde v obcích do 2000 obyvatel) 47,9 % a byla o 1,1 p. b. nižší než ekonomická aktivita obyvatel měst. Nejnižší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva vykazovaly obce s méně než 200 obyvateli (46,4 %). Z hlediska odvětvové struktury zaměstnanosti se na venkově ve srovnání s městy projevuje vyšší zaměstnanost v agrárním sektoru, dále pak v průmyslu a stavebnictví a z odvětví zahrnutých do služeb v dopravě a skladování. Podíl pracovníků agrárního sektoru na zaměstnanosti na venkově v roce 2011 činil 6,5 %, přičemž tento podíl se proti SLDB v roce 2001 snížil téměř o 5 p. b.

47 Pramen: SLDB 2011, ČSÚ 2013. Podrobnější analýza viz Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2013, MZe 2014.

Míra zaměstnanosti

Ve 4. čtvrtletí 2016 dosáhla míra zaměstnanosti⁴⁸ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 58,1 % při významném meziročním nárůstu o 1,3 p. b. Nejvyšší míru zaměstnanosti si dlouhodobě udržuje Hl. m. Praha (62,2 %), následovaná Středočeským a Plzeňským krajem (shodně po 59,2 %). Nejnížší podíl zaměstnaných vykazovaly podobně jako v předchozích letech kraje Ústecký a Moravskoslezský (oba 56,0 %) – problémy na trhu práce jsou zde dlouhodobého charakteru (mj. jsou v nich koncentrovány tzv. strukturálně postižené regiony, vymezené na úrovni okresů). Nižší míru zaměstnanosti měly dále kraje Zlínský (zde došlo k nejvyššímu meziročnímu snížení míry zaměstnanosti o 0,6 p. b. na 56,3 %), Liberecký a Vysočina.

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Podle údajů MPSV dosáhl v roce 2016 průměrný podíl nezaměstnaných osob (PNO)⁴⁹ v ČR 5,6 %, což je o 1,0 p. b. méně ve srovnání s předchozím rokem.

Pro porovnání rozdílů PNO na úrovni měst a venkovských obcí⁵⁰ (obcí do 2000 obyvatel) bylo využito údajů MPSV o počtech nezaměstnaných (zde dosažitelných uchazečů o práci) v březnu, červnu, září a prosinci 2016. Ve sledovaných měsících byly absolutní počty nezaměstnaných nižší oproti stejným obdobím roku 2015 (průměrně o cca 72 tis. osob), přičemž relativní pokles jejich počtu byl obdobný ve městech i na venkově. Stejně jako v minulém roce vykazovala vyšší hodnoty PNO města s maximem v počátečních měsících roku (březen 6,1 %) a minimem v prosinci 2016 (5,2 %). Na venkově s výjimkou března (5,6 %) klesly hodnoty PNO ve sledovaných měsících pod 5 % (minimum v září 4,3 %).

Většina z celkového počtu evidovaných dosažitelných uchazečů o práci v ČR v roce 2016 (téměř 420 tis. v březnu, cca 355 tis. v září) pocházela z měst, v obcích do 2000 obyvatel byla evidována přibližně čtvrtina nezaměstnaných (tedy okolo 90 tis.), což je poněkud méně, než činil podíl těchto obcí na celkovém obyvatelstvu (27,0 %). Na venkovské obce však připadá výrazně menší podíl volných pracovních míst (VPM). Zaměstnavatelé v roce 2016 nabízeli prostřednictvím úřadů práce přes 110 tis. pracovních míst (cca 113 tis. v březnu, 131 tis. v září), na venkovské obce připadalo v letošním i loňském roce méně než pětina z nich (okolo 18 %, tedy cca 22 tis. VPM). I když došlo k výraznému meziročnímu navýšení počtu VPM (ve městech v hodnocených měsících průměrně o více než 22 tis., na venkově téměř o 5 tis.) a i počet nezaměstnaných se meziročně snížil (průměrně o více než 53 tis. nezaměstnaných ve městech a o cca 19 tis. na venkově), počet dosažitelných uchazečů

48 *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016), ČSÚ 2017.*

49 *Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.*

50 *Počet dosažitelných uchazečů o práci dle měsíčně aktualizovaných údajů MPSV je pro jednotlivé obce vztažen k počtu jejich obyvatel ve věku 15–64 let k 1. 1. 2016 (Malý lexikon obcí ČR).*

na jedno volné pracovní místo zůstává ve venkovských obcích stále vyšší (v březnu 5,3 na venkově oproti 3,4 ve městech, v září pak pouze 3,6 oproti 2,5).

Na regionální úrovni se větší rozdíly v nezaměstnanosti mezi venkovem a městy projevují zejména v krajích Ústeckém a Moravskoslezském s výrazně vyšší nezaměstnaností ve městech ve všech sledovaných měsících. Mírně vyšší nezaměstnanost na venkově oproti městům měly pouze kraje Plzeňský a Středočeský, v zimních měsících (prosinec, březen) roku měly mírně vyšší nezaměstnanost ve srovnání s městy také venkovské obce Pardubického a Jihočeského kraje. Z hlediska počtu dosažitelných uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo je situace ve srovnání s městy výrazně horší zejména ve venkovských obcích krajů Jihomoravského, Vysočiny, Olomouckého, Pardubického a Zlínského. Za nepříznivou lze považovat situaci v populačně nejmenších obcích (do 99 obyvatel), které často patří k nadprůměrně postiženým nezaměstnaností v rámci jednotlivých regionů – ukazatel počtu DU/VPM v malých obcích je značně nepříznivý zejména v kraji Vysočina a Pardubickém.

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti⁵¹ jsou složeny tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,43 proti 2,22 z dat za rok 2015), meziročně se rozdíl mezi nimi opět poněkud zmírnil v důsledku nejvyššího úbytku právě ve venkovských domácnostech. Především tato změna se pak podílí na vyšším relativním posílení (při minimálním absolutním přírůstku) podílu pracujících osob ve venkovských domácnostech ve srovnání s průměrem ČR. Nejvyšší podíl pracujících osob si nadále udržují domácnosti ve velkých městech.

Celkové peněžní hrubé příjmy za všechny domácnosti meziročně vzrostly (o 1,4 % na 177 235 Kč v průměru na jednoho člena domácnosti za rok), přičemž však ve venkovských domácnostech došlo k mírnému poklesu (o 0,3 %). Nadále tak setrvává nižší úroveň příjmů venkovských domácností ve srovnání s celkovým průměrem (disparita se meziročně prohloubila na 92,7 %), přičemž úroveň příjmů obecně progresivně narůstá s velikostní kategorií obce (v posledních letech došlo však k praktickému vyrovnání příjmů dvou nejmenších velikostních kategorií obcí). Příjmy ze závislé činnosti (tj. mzdy) vzrostly ve venkovských domácnostech o 4,3 % (což zde koresponduje s výše zmíněným posílením podílu pracujících osob), v celkovém průměru o 1,6 %, podíl těchto příjmů na celkových čistých příjmech domácností tak na venkově přesáhl 58 %, zatímco v ostatních kategoriích obcí je to shodně 54 %. Příjmy z podnikání rostly ve venkovských domácnostech jen polovičním tempem ve srovnání s celkovým průměrem domácností (1,6 % proti 3,3 %), i tak

51 *Poslední dostupný pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2015, ČSÚ 2016. Kategorie obcí dle počtu obyvatel jsou zde následující: do 1 999, 2 000-9 999, 10 000-49 999 a 50 000 a více. Obce do 1 999 obyvatel jsou v textu pojímány jako venkov, kategorie obcí 50 000 a více obyvatel je označována jako „velká města“.*

se však jejich podíl na celkových příjmech (7,9 %) významně neodlišuje od celkového průměru (8,5 %). Celkově rostly i sociální příjmy (o 3,4 %), ve venkovských domácnostech však poklesly (o 0,3 %), a ve všech kategoriích obcí pak tvoří (podobně jako v předchozích letech) zhruba 28–30 % celkových příjmů. Jejich nejvýznamnější složkou jsou důchody, jež samotné tvoří zhruba čtvrtinu všech příjmů (napříč kategoriemi obcí, přičemž nejnižší podíl vykazují právě venkovské domácnosti). Zvedal se objem pobíraných dávek při pracovní neschopnosti, ve venkovských domácnostech (obdobně jako v předchozím roce) téměř o jednu třetinu, zatímco v průměru obcí za celou ČR to bylo o 13,2 %. Svou absolutní výší i podílem na celkových příjmech tak venkov převyšuje všechny ostatní kategorie obcí. Obdobně venkov dle těchto dat dominuje i v pobíraných podporách v nezaměstnanosti, zaostává naopak v dávkách státní sociální podpory a v jiných sociálních příjmech.

Ostatní příjmy mimo sociální (prodej nemovitostí, movitých věcí, pojistné náhrady od pojišťoven, dary od příbuzných aj.) se celkově meziročně snížily o 6 %, na venkově se pak tentokrát přímo propadly (po prudkém nárůstu v předchozím roce) o zhruba 37 % – je zřejmé, že tato příjmová položka je velice nestabilní a podléhá značným meziročním výkyvům. Největší objem těchto příjmů si nadále udržují domácnosti velkých měst, a naopak nejnižší úroveň panuje na venkově. U naturálních příjmů (do nichž nejsou zahrnuty pouze potraviny, nápoje a bezplatné stravování, ale významně se podílejí i ostatní výrobky a služby) se meziročně projevila celkově stagnace; mírný pokles (o 2 %) pak zaznamenaly venkovské domácnosti, jež si přesto udržely nevýraznou vedoucí pozici (hladina je mezi kategoriemi obcí v současnosti značně vyrovnaná).

Venkovské domácnosti čelily svým mírně sníženým objemům příjmů adekvátním snížením svých vydání, což je patrné i při pohledu na jednotlivé hlavní výdajové položky. Vydání na potraviny, nápoje a veřejné stravování tvoří zhruba necelou čtvrtinu celkových čistých peněžních vydání ve všech velikostních kategoriích obcí (nejvyšší podíl, rovných 25 %, vykazaly venkovské domácnosti). Výdaje na služby celkem překvapivě poklesly napříč všemi velikostními kategoriemi obcí, a to mírně a vyrovnaně; nadále tak panuje výrazný rozdíl v jejich využívání na venkově a ve městech (domácnosti venkova vydávaly na služby jen 60 % toho, co domácnosti velkých měst).

Zatímco demografické rozdíly mezi venkovskými a městskými domácnostmi (v počtu a struktuře členů domácnosti) se dlouhodobě pomalu stírají, v oblasti příjmů v roce 2015 naopak vzrostly a došlo k prohloubení příjmové disparity venkova vůči městům (snížení příjmů obyvatel venkova však nenastalo v důsledku nepříznivého vývoje hlavních příjmových položek, nýbrž především v kategorii ostatních příjmů).

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Základní rámec pro fungování venkova a venkovských obcí souvisí s právními předpisy České republiky a zároveň s předpisy Evropské unie, které jsou do českého právního prostředí implementovány. Z hlediska fungování venkovských obcí lze zdůraznit zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Ve vztahu k rozvoji venkova je klíčový zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, který specifikuje oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů.

ČR má odlišnou strukturu osídlení v porovnání s ostatními členskými zeměmi EU, které mají v evropském srovnání nejnižší průměrný počet obyvatel (1 640 obyvatel na obci) a jednu z nejmenších průměrných rozloh (průměrná velikost území je 13 km²). Velikostní kategorie obce výrazně souvisí s generační strukturou obyvatelstva obce – nejmenší obce (do 100 obyvatel) se vyznačují nejnižším podílem obyvatel v produktivním věku (66,5 %), se zvětšující se velikostí podíl obyvatelstva v produktivním věku narůstá téměř k 70 %.

Venkov se dlouhodobě potýká s migrací mladých lidí do měst za prací z důvodu nedostatku místních pracovních příležitostí. Ve venkovských oblastech je problém nedostatku pracovních příležitostí umocňován nižší koncentrací výrobních podniků i podniků nabízejících služby, a tedy potenciálních zaměstnavatelů. V důsledku tak přes 80 % obyvatel obcí za svou práci dojíždí, což má širší dopady na umístění poptávky po produkci a službách do místa zaměstnání, následkem čehož dochází ke snížení poptávky, a tedy i možností podnikání na venkově. Nedostatečné technické zázemí představují další faktory, které dále snižují potenciál podnikatelské činnosti ve venkovských oblastech. Přetrvávajícím problémem je nedostatečná daňová výtěžnost obcí, která je přímým způsobem svázána s nedostatečnou občanskou vybaveností obcí (např. lékařská ordinace, škola, knihovna, pošta atd.). S tímto problémem se potýkají především malé obce do 500 obyvatel. Technická vybavenost (vodovody, kanalizace, plyn) venkova se mírně zlepšila, došlo k výraznému nárůstu počtu obyvatel napojených na kanalizační systémy, počtu čistíren odpadních vod i délky kanalizačních sítí.

Pro Českou republiku byly pro programové období 2014–2020 vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 mld. €. Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských zemí EU a snižování sociálních a ekonomických nerovností mezi státy a regiony (tzv. politika soudržnosti). V programovém období 2014–2020 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESI).

Evropské fondy

Základním nástrojem regionální politiky, za niž ze zákona odpovídá Ministerstvo pro místní rozvoj, je nyní Strategie regionálního rozvoje České republiky pro období 2014–2020 (schválena usnesením vlády č. 344 ze dne 15. května 2013). Zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území.

Program rozvoje venkova (PRV) bude mimo jiné podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Řídícím orgánem PRV (EAFRD) je Ministerstvo zemědělství a platební agenturou PRV je Státní zemědělský intervenční fond. PRV je uplatňován ve venkovských oblastech České republiky a je administrován a řízen na centrální úrovni. PRV úspěšně navazuje na předcházející programové dokumenty vypracované MZe. Na období 2014–2020 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. Na základě analýzy a posouzení potřeb v oblasti rozvoje venkova byla v České republice pro podporu vybrána opatření usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech. Podporován je také CLLD, který přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou PRV je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Pro venkov je důležitý Integrovaný regionální operační program (IROP) řízený ministerstvem pro místní rozvoj (MMR) a integrující rozvojové priority obcí, měst a regionů a souvisejících priorit celostátní povahy při zohlednění jejich specifík a požadavků na tematickou a územní koncentraci. Záměrem Evropské unie je, aby její fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, což je dlouhodobá vize rozvoje Evropské unie.

CLLD v Operačním programu Životní prostředí (OP ŽP) řízený ministerstvem životního prostředí byl nejdříve zaměřen jen na potřebu využít možností MAS při řešení v problémových územích se schválenými plány péče na likvidaci a omezení výskytu vybraných invazních druhů rostlin a výsadbu dřevin na nelesní půdě. Jsou to oblasti, kde se dlouhodobě nedaří dané problémy vyřešit a MAS zde mohou využít svých schopností v provazbách jednotlivých subjektů. Dle předem daných parametrů budou vybrány MAS s dostatečnou alokací jak na realizaci vlastních projektů, tak i na výběr projektů koncových žadatelů. Tento přístup byl ale přijat kriticky a dále se vyjednává i o podporách životního prostředí i mimo chráněná území.

Operační program zaměstnanost (OP Z) řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV). CLLD je uplatněn v samostatné investiční prioritě 3 v rámci prioritní osy 2 Sociální

začleňování a boj s chudobou. Cílem je zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech. Cílovou skupinou nejsou jen osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, ale je kladen důraz na zaměstnanost a navrácení osob na trh práce.

V Operačním programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) nebylo umožněno CLLD aplikovat.

Tabulka T3.5/01 uvádí alokované prostředky z evropských fondů, které jsou připravené pro období 2014–2020 pro strategie CLLD. Očekává se však, že MAS budou schopny čerpat dotace i z dalších programových či nadačních zdrojů.

T3.5/01 - Alokace IROP a PRV na CLLD v ČR pro období 2014-2020

Název programu:	Řídící orgán v ČR	Alokovaná částka na program	Alokace pro aktivity v rámci CLLD	Alokace v rámci CLLD
		mil. €	mil. €	mil. Kč
Integrovaný regionální operační program (IROP)	MMR	4 641	389	10 698
Program rozvoje venkova (PRV)	MZe	2 306	154	4 208
Operační program Životního prostředí (OP ŽP)	MŽP	2 637	18	495
Operační program Zaměstnanost (OP Z)¹⁾	MPSV	2 132	67	1 851
Operační program Doprava (OP Doprava)²⁾	MD	4 696	0	0
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)	MŠMT	2 768	0	0
Operační program Rybářství (OP R)	MZe	31	0	0
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK)	MPO	4 331	0	0
Celkem		23 541	628	17 252

1) Bez specifické alokace IZM (ve výši 13 599 984 €), která je součástí OP Z, nespadá však pod ESIF.

2) Nástroj pro propojení Evropy (Connecting Europe Facility).

Pramen: NS MAS

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

Národní podpory ČR

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které poskytuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit. Těmito dotačními programy přispívá stát k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru. Může se jednat i o menší finanční zdroje, které mají ale pro venkov velký význam, z celé řady témat lze jmenovat například podporu včelařství nebo podporu nestátním neziskovým organizacím na vybrané činnosti.

Podpora spolupráce – EU fondy

Pro vymezený druh přeshraniční a mezinárodní spolupráce je možné využít uvedené programy (1–5 pro přeshraniční a 6–11 pro nadnárodní a meziregionální spolupráci):

1. [Interreg V-A Česká republika – Polsko](#), řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
2. [Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
3. [Program spolupráce Rakousko – Česká republika 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;

4. [Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
5. [Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
6. Program nadnárodní spolupráce [Interreg CENTRAL EUROPE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
7. Program nadnárodní spolupráce [DANUBE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
8. Program meziregionální spolupráce [INTERREG EUROPE](#), koordinované na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
9. Program meziregionální spolupráce [ESPON 2020](#);
10. Program meziregionální spolupráce [INTERACT III](#);
11. Program [URBACT III](#).

Územní jednotky – Kraje

V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Krajské programy jsou zaměřeny zejména na infrastrukturu, sociální rozvoj venkova, životní prostředí, kulturu a na problémová území. Z velké části budou mít tyto příspěvky charakter investic do majetku krajů, nebo do majetku, který mají kraje ve správě nebo který patří organizacím, které jsou zřizovány či vlastněny kraji. Oblast zemědělství a venkova je běžnou součástí krajských rozvojových strategií a programů formou samostatné kapitoly. Tyto obecně zaměřené dokumenty jsou někdy doplňovány konkrétní koncepcí dané oblasti.

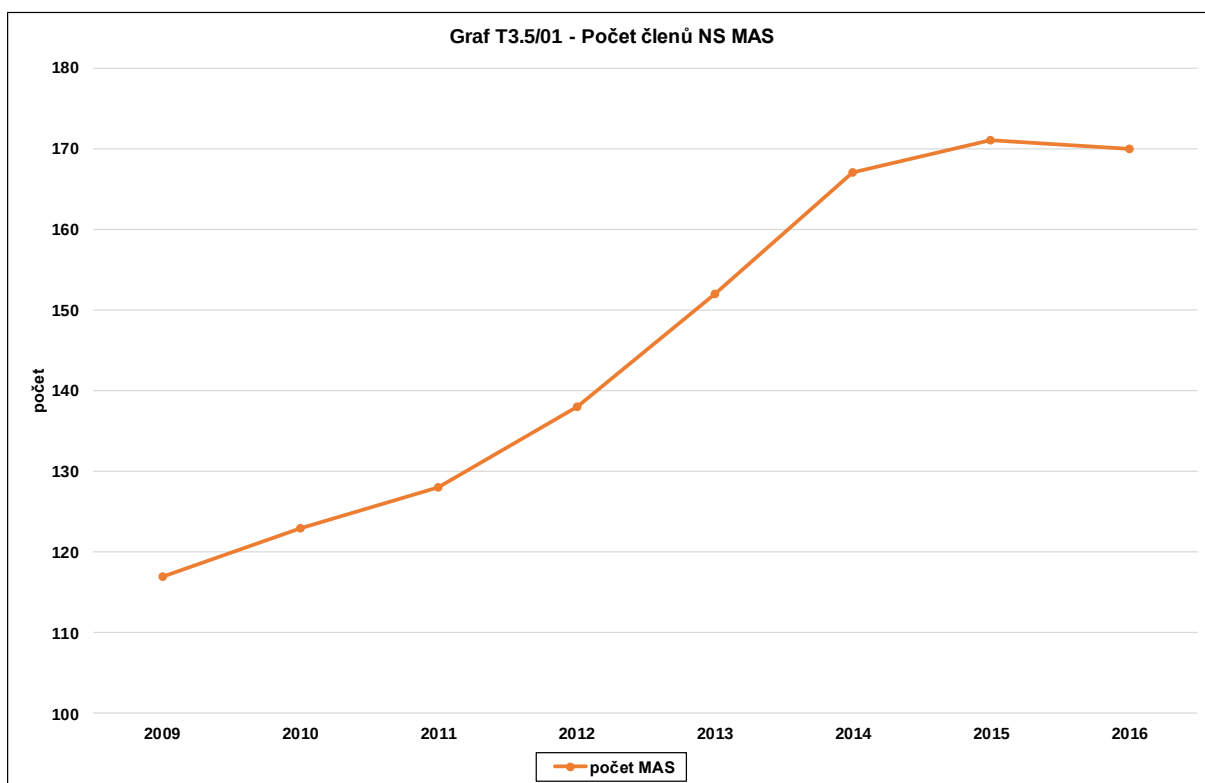
Územní jednotky – Obce s rozšířenou působností (ORP)

V oblasti regionální politiky i regionálního rozvoje dochází k významnému posunu v náhledu na území vymezeného správním obvodem ORP. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, tvoří území ORP jeden z možných regionů, jehož rozvoj je podporován. Aktivita státu, ale i krajů se začínají soustřeďovat na posuzování rozvojového potenciálu tohoto území. Např. vymezování státem podporovaných regionů (hospodářsky problémových regionů) je dle návrhu Strategie Regionálního rozvoje ČR 2014–2020 prováděno právě na úrovni ORP. Některé kraje vymezily i růstové oblasti na této bázi. Území správního obvodu ORP se stalo jednou z legitimních úrovní pro sledování socioekonomických jevů a procesů odehrávajících se v území. V tomto směru s ním pracuje i Český statistický úřad. V oblasti územního plánování jsou na úrovni správního obvodu ORP pořizovány územně analytické podklady a podporováno pořizování tzv. územní studie krajiny. Právě území vymezené správním obvodem ORP má potenciál stát se rozhraním, v němž se na jedné straně setkávají aktivity v oblasti regionálního rozvoje a regionální

politiky a na straně druhé se systematicky prosazuje meziobecní spolupráce. Spolupracující obce mohou vnést nové impulzy k integrovanému rozvoji tohoto území a vytvořit základ dohody o financování společných strategií.

Obec, spolky, svazy

Klíčovým aktérem na lokální úrovni je obec. Možnost koordinace obcí navzájem je omezena řadou demografických a přírodních faktorů (např. roztržitost, špatná dostupnost aj.), na druhé straně je pro dosažení rozvojových cílů podstatná i sociální stránka, např. spolupráce obcí. Pro řadu aktivit, zejména spojených s čerpáním finančních prostředků, jsou však obce příliš malou jednotkou, ORP zase mají na starosti správu území, a tak vznikají samovolně spolky, svazy či sdružení, které mívají pro rozvoj území někde i klíčovou roli. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin (MAS). Významným aktérem v rozvoji venkova je Národní síť místních akčních skupin a jednotlivé místní akční skupiny, dobrovolné spolky, často i jednotlivé subjekty a jednotlivci, aktivita je však často soustředěná do obcí, které jsou členy MAS, z nichž většina je zapojena do Národní sítě MAS.

Pramen: SPOV

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, např. Agrární komorou ČR, Asociací soukromého zemědělství ČR, Svazem měst a obcí ČR, Národní sítí Zdravých měst, Sdružením místních samospráv ČR, Spolkem pro obnovu venkova ČR (SPOV), a dalšími. Zejména SPOV organizuje pravidelná setkání (spojená se

semináři) členů a hostů střídavě v Praze a regionech, která jsou tematicky zaměřena na různé okruhy venkovského života a podílí se i na pořádání jiných seminářů a dalších akcí s odbornou a laickou veřejností. Zástupce SPOV má bohatou zahraniční spolupráci a je spolu se zástupci Svazu měst a obcí ČR členem meziresortní komise, která dbá na odpovědné přidělení prostředků, vyčleněných pro Program obnovy venkova ve státním rozpočtu.

Nejvýraznější akcí SPOV je **soutěž Vesnice roku**, vyhlašovaná od roku 1995 společně s dalšími podporovateli venkova. SPOV rovněž vydává vlastní Zpravodaj, který přináší řadu cenných informací o venkovu.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (dále také jen „Síť“ nebo „CSV“) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která nově zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství.

V rámci programovacího období 2014–2020 CSV navazuje na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV jsou plánovány aktivity navazující na Evropské inovační partnerství. Jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která bude zajišťovat zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství.

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídicím orgánem Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídicí orgán PRV) je zajišťována funkce rozhodovací a kontrolní, Sekretariátem Sítě (Regionální pracoviště Sítě) funkce výkonná. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci resortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Aktivity Sítě jsou realizovány na centrální a regionální úrovni. Na centrální úrovni se jedná o projekty s celorepublikovým dopadem, na regionální úrovni jsou aktivity stanovovány dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

Regionální aktivity Sítě zajišťují pracovníci SZIF. K aktivitám Sítě, které přispívají k naplňování Informační a komunikační strategie PRV patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe, činnost tematických pracovních skupin, pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni, aktivity v rámci soutěže Vesnice roku, „Ocenění Oranžová stuha“, provoz webového subportálu Venkov, prezentace PRV, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka

v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další. V tab. T3.5/02 je uveden celkový přehled projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz Sítě. V roce 2016 bylo zaregistrováno 21 projektů Celostátní sítě pro venkov v hodnotě přes 18,3 mil. Kč. Z toho bylo zaregistrováno 12 projektů v hodnotě více než 10,5 mil. Kč na centrální úrovni a 9 projektů v hodnotě přes 7,8 mil. Kč na úrovni regionální.

T3.5/02 - Celkový přehled plánovaných prostředků¹⁾ na provoz CSV v období 2014-2016²⁾

Podopatření	Rok	Finanční prostředky plánované		Finanční prostředky vyplacené			
		počet projektů	finanční prostředky (tis. Kč)	schválené projekty (počet)	přiznaná podpora celkem (tis. Kč)	EU (tis. Kč)	ČR (tis. Kč)
Centrální aktivita³⁾	2014	0	0	0	0	0	0
Regionální aktivita³⁾		0	0	0	0	0	0
Celkem CSV ČR²⁾		0	0	0	0	0	0
Centrální aktivita	2015	7	3 220	0	0	0	0
Regionální aktivita		11	3 075	0	0	0	0
Celkem CSV ČR		18	6 295	0	0	0	0
Centrální aktivita	2016	12	10 522	0	0	0	0
Regionální aktivita		9	7 830	0	0	0	0
Celkem CSV ČR		21	18 352	0	0	0	0

1) Finanční prostředky jsou z technické pomoci.

2) V letech 2014–2016 nebyly vlivem zpoždění programu žádné schválené projekty, a tím ani čerpané prostředky z technické pomoci na činnost.

3) CSV zahájila činnost v rámci nového programovacího období v roce 2015.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

Místní akční skupiny (MAS)

Cílem MAS je zlepšení kvality života obyvatel na venkově, propojování místních aktérů (budování sociálního kapitálu), získávání a rozdělování finančních podpor i například podpora turistického ruchu v regionu. MAS jsou důležitým článkem CLLD v České republice a silně propojení jsou i na MAS v dalších zemích EU. Společné jsou principy Leader, které v praxi realizují například přístup zdola, spolupráci, participaci, síťování inovace atd. Léta zkušeností jim umožnily nejen opravit hasičské zbrojnice, místní komunikace, knihovny, sokolovny, křižky a kapličky, stavět spolkové domy, hřiště, muzea, rozhledny nebo naučné stezky, ale taky vybudovat si významný postoj a vážnost ve venkovské oblasti. V letech 2007 až 2013 získaly MAS na realizaci strategických plánů rozvoje regionů z Programu rozvoje venkova 5,3 mld. Kč. V programovacím období 2014–2020 by tato částka měla být více než trojnásobná, přestože došlo k velkému zpoždění výzev a v roce 2015 a 2016 nebyly ještě v odpovídajících opatřeních vyčerpány žádné prostředky.

MAS se připravují na budování rodinných a komunitních center, budou podporovat sociální podnikání, agroturistiku nebo regionální výrobu. MAS se významnou mírou uplatňují i v oblasti poradenství. Poskytují poradenský servis, konzultace při psaní projektů, pomáhají s jejich realizací i zajištěním udržitelnosti, ale především propojují oblasti i žadatele.

V rámci svých aktivit vytváří MAS strategii rozvoje, která definuje směry, jimiž by se měl daný region vydat. Naplňovat tuto strategii se pak daří díky partnerství a spolupráci aktivních jedinců a subjektů sdružených v MAS. V programovacím období 2014–2020 se objevil nový pojem používaný pro využití metody LEADER, a to CLLD. Také jeho nástrojem

je zapojení občanů na místní úrovni do hledání odpovědí na sociální, environmentální a ekonomické výzvy. Jsou shrnuty v strategii CLLD, která se vztahuje k území dané MAS. Realizace těchto strategií je vícezdrojová.

V současnosti je na území ČR 180 MAS, a to v územní působnosti 5 873 obcí, v nichž žije 6,1 mil. obyvatel, což je 58 procent populace České republiky. Činnost MAS je financována z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), členských příspěvků, půjčkami, granty a úvěry krajů nebo výnosy organizace, které MAS poskytují. Ke schválení strategie CLLD byly v roce 2016 vyhlášeny MMR 2 výzvy. Do 1. týdne 2017 bylo prozatím schváleno 27 strategií.

Iniciativa „Milion ovocných stromů pro krajinu“

V celé Evropě ubývá starých stromů. Zdá se, že pro ovocné stromy to platí dvojnásob. Pro náš venkov tím vznikají nenahraditelné ztráty, kdy mizí strom, genetický materiál i společensko-sociální význam ovocných stromů, jako je poskytování plodů, spolupráce zahrad, dvorů, ulic i volné krajiny. Tradiční druhy a odrůdy ovoce mají jedinečné, mnohdy nenahraditelné vlastnosti. Iniciativa, která se začala věnovat záchraně těchto starých odrůd výsadbou v celé ČR, získala podporu účastníků Národní konference Venkov 2016 v Litoměřicích, kde bylo na 7. místě v hierarchii problémů k řešení formulováno doporučení účastníků konference. Pilotní aktivity iniciativy „Milion ovocných stromů pro krajinu“ byly odstartovány na základě spolupráce MAS v Jihomoravském kraji.

3.5.2 Programové zabezpečení

PRV jako jeden z nástrojů SZP musí korespondovat s širším konceptem evropských strategií, zejména pak s prioritami Strategie EU 2020. Na národní úrovni jsou cíle Strategie EU 2020 zohledněny ve Společném strategickém rámci, resp. v Dohodě o partnerství.

Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech je cílem prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst. Cílem opatření je usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Za tímto účelem budou podporovány stavební a technologické investice v zemědělských podnicích vedoucí k rozšíření aktivit do dalších oblastí, aby tak byl zajištěn nový zdroj příjmů z nezemědělských činností. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby apod. Podpora má vedle ekonomických přínosů pro příjemce dotace řadu dalších pozitivních faktorů pro venkov – umožňuje udržet pracovní místa a vytvářet nové pracovní příležitosti i pro nekvalifikované pracovní síly, napomáhá udržet zdroje i posílit ekonomický potenciál v regionu, a v neposlední řadě přispívá k zachování nebo rozvoji služeb na venkově, a tím ke stabilizaci venkovských oblastí. Prioritní oblast 6B s názvem Posílení

místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER (čl. 43–44) a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola-nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova. Znalost místního prostředí a využití potenciálu dané lokality povede k realizaci akcí, které budou nejlépe reagovat na konkrétní místní problémy a podpora PRV tak může být efektivnější než při plošném centrálním řízení.

V současné době ještě nebyly vyplaceny žádné finanční prostředky PRV 2014–2020 na projekty na prioritu 6, v oblasti priority 6A bylo podáno 682 žádostí 6.1.1. Zahájení činnosti mladých zemědělců, 248 žádostí do 6.4.1 Investice do nezemědělských činností, 158 žádostí do oblastí 6.4.2. Podpora agroturistiky a 20 žádostí do oblasti 6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů. Priorita 6B opatření 19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie CLLD a 19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin ještě nebyly vyhlášeny, ani podaná žádná žádost. Přehled projektových opatření a prvních žádostí je uveden v tabulce T3.5/03.

T3.5/03 - Přehled projektových opatření priority 6 a jejich rozpočet a plnění v roce 2016¹⁾

Opatření	Plánovaný rozpočet		Podané žádosti		Plnění	
	počet projektů	tis. Kč	počet projektů	tis. Kč	počet projektů	tis. Kč
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti						
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	1 250	1 350 000	682	852 500	0	0
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	630	1 388 000	249	434 487	0	0
6.4.2 Podpora agroturistiky	330	706 000	158	410 219	0	0
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	40	333 000	20	40 905	0	0
M19 LEADER						
19.2 Podpora provádění operací v rámci místní rozvojové strategie	4 500	4 459 000	0	0	0	0
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	200	405 000	0	0	0	0
Celkem	6 950	8 641 000	1 109	1 738 111	0	0

¹⁾ V letech 2014–2016 nebyly vlivem zpoždění programu žádné schválené projekty, a tím ani čerpané prostředky z technické pomoci na činnost.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

Ministerstvo zemědělství má bohaté zkušenosti s naplňováním metody LEADER z minulého programovacího období, rovněž do budoucna se jeví nabídka z Programu rozvoje venkova v tomto ohledu jako velmi dobře využitelná. MAS jsou nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a jejich cílem je koordinovat a sjednotit zájmy obyvatel regionů, které zastupují. CLLD, respektive metoda LEADER, kterou MAS uplatňují, přispívá k lepšímu zacílení podpory na potřeby daného venkovského území a k rozvoji spolupráce místních aktérů.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

Opatření zemědělské politiky pomáhají utvářet soulad mezi zemědělstvím a životním prostředím. Meziročně došlo k nepatrnému snížení produkce emisí ze zemědělského sektoru. K výraznému poklesu došlo u ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny z 997 ha v roce 2015 na 75 ha v roce 2016. Rozloha zemědělské půdy obhospodařované v systému ekologického zemědělství nepatrně vzrostla na 12 % ze zemědělsky obhospodařované půdy celkem. Na více než třetině z. p. ČR v rámci LPIS byly uplatňovány způsoby hospodaření příznivé k životnímu prostředí podporované agroenvironmentálními opatřeními. Všechna opatření PRV pro životní prostředí jsou již plně financovaná z rozpočtu nového PRV 2014–2020. Nástroje zemědělské politiky byly cíleny také na vymezené oblasti (CHKO a NP, Natura 2000 a zranitelné oblasti dusíkem). Ochrana

zvířat proti týrání byla prosazována systémem kontrol a postihů v případě nálezů zanedbání péče o zvířata.

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. Prvních 15 indikátorů se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory 16 až 29 postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory 30 až 35 představují výsledky monitoringu ekosystémů.

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2016 více než polovinu celkové výměry ČR (53,4 %), v porovnání s rokem 2015 se zmenšil o 3,6 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2015 (33,9 %).

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2016 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. ³⁾	Výměra TTP	Výměra R ⁴⁾	Výměra U ⁵⁾	Výměra G ⁶⁾
Národní parky (NP)	7 818,19	7 438,93	299,35	0,00	32,96
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	296 587,81	186 323,31	102 346,34	667,25	2 158,22
Maloplošně chráněná území (MCHÚ)	6 759,28	5 999,96	568,87	37,27	59,78
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	4 350,60	3 665,02	507,15	36,71	56,55
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	308 756,61	197 427,26	103 152,83	703,96	2 247,73
Ptačí oblasti	122 179,33	81 673,84	36 394,76	634,47	845,60
Evropsky významné lokality	103 521,49	89 181,77	12 515,50	284,39	707,98
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	189 231,39	139 500,85	44 632,48	671,79	1 277,09
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	392 222,99	253 945,97	128 171,58	1 228,70	2 789,69

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

3) Výměra z. p. (bez zalesněné půdy, mimoprodukčních ploch a rybníků).

4) R - standardní orná půda.

5) U - úhor.

6) G - travní porost.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2016 byla 1 106,12 tis. ha, tj. 14,02 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,6 tis. ha (10,0 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 075. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 722,4 tis. ha (21,8 % plochy ČR). Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2016. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2016 je 1 782,5 tis. ha (50,1 %), v tom orná půda zaujímá 911,5 tis. ha (51,1 % z. p. v LFA) a travní porosty⁵² 862,9 tis. ha (48,4 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeního odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední

52 Zahnuje kategorie travní porost na orné půdě a trvalý travní porost.

dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2013 byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 17,8 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 34,1 tis. ha.

V roce 2016 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 93 pěstitelů s plochou 7,3 tis. ha. Proplaceno bylo 101 žádostí, které byly podány v roce 2015 na rozlohu 7,6 tis. ha.

K 31. 8. 2016 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 340 členů s výměrou ovocných sadů 10 tis. ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD vyplaceno 325 žádostí z roku 2015 na výměru 10,7 tis. ha ovocných sadů. V roce 2016 bylo podáno 311 žádostí na plochu 9,7 tis. ha.

K 31. 12. 2016 bylo evidováno 165 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 6,2 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2016 podáno 471 žádostí na výměru 8,8 tis. ha.

V ČR dosud neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Jednorázově byla výměra o. p., na které jsou používány minimalizační technologie, zjišťována v Agrocenzu 2010, kde činila 812 tis. ha, dle expertů⁵³ je v roce 2016 odhadována na 1,2 mil. ha. Ve srovnání s rokem 2015 zůstává rozloha ploch obdělávaných půdoochrannými technologiemi⁵⁴ stejná, tzn. 240–260 tis. ha o. p.⁵⁵.

Ve srovnání s rokem 2015 došlo k nárůstu spotřeby minerálních hnojiv, a to o 2,9 %, jednalo se o zvýšení na 141,1 kg č. ž./ha z. p. v roce 2016 (příl. tab. 4.1/01). Celkový vklad čistých živin ze statkových hnojiv mírně klesl o 4,0 % na 69,2 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2015 snížila o 9,5 % na 258 tis. t.

Podle ÚKZÚZ bylo biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 70,3 tis. ha kulturních plodin.

Podle evidence ČIŽP bylo evidováno za rok 2016 celkem 233 havárií na vodách, z nichž 9 bylo zemědělského původu.

V roce 2016 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 17,6 mil. GJ, což reprezentuje mírné snížení o 2,3 % ve srovnání s rokem 2015. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 434,2 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2015. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

53 Pracovníci VÚRV, ISTRO (International Soil Tillage Research Organisation) atd.

54 V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

55 Odborníci pouze zúžili rozsah z „240–270 tis. ha o. p.“ na „240–260 tis. ha o. p.“.

V systému integrovaného povolení (IPPC) byla v roce 2016 vydána 3 rozhodnutí (integrovaných povolení)⁵⁶.

Emise amoniaku pocházející z chovů hospodářských zvířat dosáhly v roce 2016 celkem 46,87 kt. V porovnání s rokem 2015, kde emise amoniaku dosáhly 48,84 kt, se jedná o mírný pokles o 4,0 %. Dlouhodobé sledování stavu a vývoje obsahů organických polutantů zajišťuje na zemědělských půdách ÚKZUZ. Pozorování probíhá na 40 stálých vybraných pozorovacích plochách bazálního půdního monitoringu a 5 plochách v chráněných územích. Tato území reprezentují průměrná data za ČR.

Obsahy rizikových látek a prvků v půdě jsou hodnoceny podle vyhlášky č. 153/2016 Sb., která vstoupila v platnost 1. června 2016. Preventivní hodnota⁵⁷ je nejčastěji překračována u sumy 12 PAH – vyhlášce č. 153/2016 Sb. nevyhovělo 7 vzorků orné půdy a 1 vzorek TTP. Pět vzorků ornice nevyhovělo z hlediska požadavků uvedené vyhlášky na obsah látek skupiny DDT a dva vzorky překročily preventivní hodnotu pro PCB. Indikační hodnota⁵⁸ překročena nebyla.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁵⁹ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016⁶⁰ Sb. jsou častěji překračovány na lehkých půdách. Více nadlimitních vzorků lze očekávat u As, Be, Cd a Cr⁶¹.

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2016
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF: 4 208,4 tis. ha, 53,4 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 669,8 tis. ha, 33,9 % celkové rozlohy ČR.

⁵⁶ *Integrovaným povolením se rozumí rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení, včetně provozu činností přímo spojených s provozem zařízení v místě a které se vydává namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují.*

⁵⁷ *Hodnoty, při jejichž překročení je nezbytné dodržovat opatření zamezující dalšímu zvyšování obsahů prvků v půdě.*

⁵⁸ *Hodnoty, při jejichž překročení by již mohlo dojít k ohrožení zdraví lidí a zvířat a snížení kvality rostlinné produkce.*

⁵⁹ *Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.*

⁶⁰ *Vstoupila v platnost 1. června 2016.*

⁶¹ *V letech 1990–1992 proběhl v ČR plošný průzkum zemědělských půd na zjištění obsahů rizikových prvků, které byly stanovovány ve výluhu 2M HNO₃. Vznikla databáze, která obsahovala cca 35 000 vzorků, postupným doplňováním (tzv. zahušťováním) se databáze rozrostla na téměř 55 000 vzorků. V roce 2009 bylo doplňování této části databáze ukončeno. V roce 1998 započala tvorba 2. části databáze – obsahy prvků byly stanovovány po extrakci lučavkou královskou – a v této činnosti se pokračuje i nadále. Počet vzorků v této části databáze je 12 872.*

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2016
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚZK.	Zornění: 70,5 % (2 965,6 tis. ha o. p.). Zatravnění: 23,8 % (1 003,4 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,7 % z. p., (239,4 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 317 tis. ha, 16,7 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 309 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122,2 tis. ha z. p. Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 785,6 tis. ha (10,0 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 103,5 tis. ha z. p.
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 722,4 tis. ha, tj. 21,8 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 301,6 ha (41,9 % celkové výměry ČR), 2 258,4 ha z. p. (53,7 % z. p.) podle ČÚZK ⁶² .
8	Podíl LFA – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	LFA: 1 782,5 tis. ha z. p., tj. 50,1 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,6 % z. p.) ⁶³ . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 17,8 tis. ha (0,4 % z. p.) ⁶⁴ .
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí ⁶⁵ : 2 248 tis. ha (53,8 %) bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 267 tis. ha bonitované z. p. ⁶⁶ .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ⁶⁷ .	Přibližně 49,6 tis. ha na z. p. dle databáze BPEJ (1,19 % z. p. dle databáze BPEJ).

62 Rozloha platná od 1. 8. 2016, viz kap. 4.4.

63 Zdroj PMO, poslední dostupný údaj z roku 1993.

64 Zdroj ČSÚ, Strukturální šetření 2013.

65 V roce 2015 došlo na základě domluvy VÚMOP a MZe ke změně v kategorizaci faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp). Z původně 5 kategorií (do 0,005; 0,005-0,02; 0,02-0,2; 0,2-0,6; nad 0,6) vzniklo 7 kategorií (do 0,005; 0,005-0,02; 0,02-0,1; 0,1-0,2; 0,2-0,24; 0,24-0,4; nad 0,4). Důvodem je přechod na víceleté osevní postupy a kompatibilita s dalšími kroky, které MZe v oblasti vodní eroze připravuje (aktualizace hranic ploch erozní ohroženosti, zpuštění protierozní kalkulačky apod.).

66 Od roku 2011 byla změněna metodika výpočtu větrné eroze. Dle nové metodiky jsou erozí potenciálně ohroženy pouze klimatické regiony 0-4. Regiony 5-9 se považují za nenáchylné.

67 Do roku 2015 se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha dle databáze BPEJ. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2016
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁶⁸ . Podmáčeno: odhaduje se 198 tis. ha (4,7 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny pěstoval 1 zemědělec na produkční ploše 75 ha. Na celé ploše se pěstovala kukuřice MON 810.
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 506,1 tis. ha (12 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 7 584 ha zeleniny, 8 768 ha vinné révy, 10 716 ha ⁶⁹ ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 240–260 tis. ha o. p.
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 27,5 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,2 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 26,5 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 116,7 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 13,6 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 10,8 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	258 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 63 061 t v roce 2015 ⁷⁰ .
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 4 812 tis. kg, což představuje 1,35 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 43 125 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 70 328 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	4 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 17,6 mil. GJ ⁷¹ .

⁶⁸ Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

⁶⁹ Plochy ovocných sadů a školek k 31. 8. 2016.

⁷⁰ Údaje za rok 2016 nebyly k uzávěrce dat Zprávy 2016 (1. 4. 2017) k dispozici.

⁷¹ Zahnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2016
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 434,2 mil. l motorové nafty ⁷² .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 415 tis. ks, prasata: 1 610 tis. ks, ovce: 218 tis. ks, kozy: 27 tis. ks, drůbež: 21 313 tis. ks, koně: 32 tis. ks. Data jsou uváděna k 1. 4. 2016.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství byla vydána celkem 3 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 412 193, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 71 996 657, oxid uhelnatý (CO): 131 080 007 (upřesněná data za ohlašovací rok 2015, platná ke dni 31. 7. 2017) ^{73, 74} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Produkce amoniaku ⁷⁵ byla za rok 2016: 46,87 kt a v roce 2015: 48,84 kt.
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračovaná nejčastěji u PAH ⁷⁶ nevyhovělo 7 vzorků ornice a 1 u TTP. Dále u DDT, kde nevyhovělo 5 vzorky a PCB, kde nevyhověly 2 vzorky.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 35 % vzorků, rtuti u 10 % vzorků ⁷⁷ , všechny vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT).
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá do I. a II. třídy jakosti vod. Cd a Hg se téměř nevyskytují. Drobné vodní toky: obsah těžkých kovů je obecně nízký. Relativně vysoká je pouze koncentrace PAH.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 15 %, dusitany – 0,4 %, amonné ionty – 22,2 %, CHSK _{Mn} ⁷⁸ – 26 %, chloridy – 5,2 %, suma pesticidů – 68,4 %.

72 Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

73 Ohlašovatelé do IRZ nemají pevně stanoven termín, do jaké doby je možno zasílat opravy hlášení. Z tohoto důvodu se mohou údaje v průběhu roku měnit.

74 V ohlašovací roce 2016 stejně jako v ohlašovací roce 2015 nebyly překročeny prahové hodnoty pro úniky oxidu dusíku (100 000 kg/rok) ani oxidu uhelnatého (500 000 kg/rok). Ohlášení množství stejného nebo nižšího je dobrovolné, proto jej ohlásilo pouze několik provozoven. Uvedené hodnoty jsou tedy součtem jen několika ohlášení podlimitních hodnot.

75 Na základě požadavku ČHMÚ došlo v roce 2014 k přehodnocení emisních faktorů používaných pro výpočet národních emisních bilancí amoniaku.

76 PAH (Polycyklický aromatický uhlovodík) a PCB (Polychlorovaný bifenylyl).

77 Dle dřívějšího hodnocení (vyhláška MZ 53/2002 Sb.) je limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuti 5mg/kg v sušině.

78 Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2016
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 7,1 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, 35,3 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ ⁻ /l. Nezranitelné oblasti: 2,5 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ ⁻ /l, celkem 19,9 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ ⁻ /l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 185 kontrol u 176 podniků v ZOD. Bylo zjištěno porušení pravidel u 15 subjektů. Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem.

Na životní prostředí měl nově v roce 2016 významný vliv Program rozvoje venkova pro období 2014–2020, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Toto opatření oproti PRV 2007–2013 nezahrnuje opatření Ekologické zemědělství. V roce 2016 bylo podáno v rámci AEKO (PRV 2014–2020) 10 999 žádostí na výměru 713 tis. ha z. p. a 2 921 žádostí do opatření EZ (PRV 2014–2020) na rozlohu 314 tis. ha. z. p. Přehledy podaných žádostí, požadované výměry a sumy vyplacených dotací jsou uvedeny v tab. T4.1/03 a tab. T4.1/04.

V roce 2016 jsou dále vypláceny i dobíhající závazky z opatření AEO (PRV 2007–2013) jedná se o 4 662 žádostí na výměru 357 tis. ha z. p. (tab. T4.1/05). Všechny výdaje na AEO (PRV 2007–2013) v roce 2016 již byly hrazeny z rozpočtu nového programového období.

Celkem bylo vyplaceno 4 377 mil. Kč z nárokových požadavků roku 2015.

T4.1/03 - Přehled o AEKO - PRV 2014-2020 (EAFRD)^{1), 3)}

AEKO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2015
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	229	8	88	85
Integrovaná produkce - révy vinné	492	6	98	87
- základní ochrana vinic	189	2	20	15
- nadstavbová ochrana vinic	322	4	78	71
Integrovaná produkce - zeleniny	47	3	31	27
Travní porosty	9 691	691	2 221	2 036
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	8 620	540	1 474	1 666
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	755	12	49	46
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	2 132	38	180	168
- horské a suchomilné louky hnojené	241	3	12	11
- horské a suchomilné louky nehnojené	870	15	64	58
- trvale podmáčené a rašelinné louky	316	1	17	15
- ochrana modrásků	273	2	8	7
- ochrana chřástala polního	453	10	46	43
- suché stepní trávníky a vřesoviště	85	2	21	17
- druhově bohaté pastviny	1 872	68	350	1
Zatrávňování orné půdy	510	4	34	31
- zatrávňování orné půdy - běžná směs	335	2	15	14
- zatrávňování orné půdy - druhově bohatá směs	5	0	1	0
- zatrávňování orné půdy - regionální	2	0	0,01	0
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - běžná směs	231	2	18	16
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - druhově bohatá směs	4	0	0,01	0
- zatrávňování o.p. podél vodního útvaru - regionální směs	1	0	0,11	0
Biopásy	79	1	17	14
- Krmné biopásy	71	1	16	12
- Nektarodárné biopásy	12	0	1	2
Ochrana čejky chocholaté	11	0	2	1
Celkem	10 999	713	2 492	2 285

1) Údaje k 31. 12. 2016.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2015 a vyplacené v roce 2016.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T4.1/04 - Přehled o EZ - PRV 2014-2020 (EAFRD)^{1), 3)}

EZ	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2015
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	2 375	35	119 231	114
- travní porosty	1 598	27	61 214	60
- orná půda	622	7	47 231	43
- ovocné sady	127	1	7 751	7
- vinice	28	0	3 035	3
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	3 634	279	751 334	731
- travní porosty	2 267	247	553 626	544
- orná půda	1 007	30	159 637	152
- ovocné sady	316	2	30 526	27
- vinice	43	0	7 431	7
- chmelnice	1	0	114	0
Celkem	2 921	314	870 565	846

1) Údaje k 31. 12. 2016.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2015 a vyplacené v roce 2016.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T4.1/05 - Přehled o AEO - PRV 2007-2013 (EAFRD)^{1), 3)}

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2015
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Ekologické zemědělství	1 134	146	436	432
- orná půda	524	15	65	63
- travní porosty	992	126	307	305
- trvalé kultury	232	2	50	50
- zelenina a byliny na orné půdě	44	0,9	14	14
Integrovaná produkce	252	10	132	123
- ovoce	67	1	19	18
- réva vinná	150	5	71	66
- zelenina	41	3	42	38
Travní porosty	1 906	176	514	507
- louky	1 397	66	138	133
- mezofilní a vlhkomilné louky	494	14	45	43
- horské a suchomilné louky	152	2	10	9
- trvale podmáčené a rašelinné louky	123	0,3	3	3
- ptačí lokality na travních porostech - bahňáci	13	0,2	1	1
- ptačí lokality na travních porostech - chřástal polní	87	1	9	9
- pastviny	1 253	66	204	202
- druhově bohaté pastviny	463	23	108	106
- suché stepní trávníky a vřesoviště	29	0,2	1	1
Zatrávňování orné půdy	2 106	21	164	164,0
- zatrávňování orné půdy	1 699	14	102	102
- zatrávňování orné půdy podél vodního toku	644	7	53	53
- zatrávňování orné půdy regionální směsí	73	0,6	6	6
- zatrávňování orné půdy regionální směsí podél vodního toku	31	0,4	4	4
Pěstování meziplojin	97	3	9	8,9
Biopásy	83	1	11	11
Celkem	4 662	357	1 266	1 246

1) Údaje k 31. 12. 2016.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2015 a vyplacené v roce 2016.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2016 bylo vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem cca 28 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru bylo využito 85,5 % této sumy. Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a správami národních parků v roce 2016 profinancováno cca 100 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 65 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na péči o zemědělskou krajinu je program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho vyplaceno 16 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2016 byly Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. předloženy žádosti o náhradu celkem 20 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2015⁷⁹ (4,2 mil. Kč na ZPF a 15,8 mil. Kč na rybnících). V průběhu roku 2016 bylo uznáno a proplaceno 2,3 mil. Kč na

79 Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření za rok 2016 končí 31. března 2017, následně v průběhu roku 2017 budou tyto žádosti posuzovány a propláceny.

ZPF a 12,3 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo stejně jako v předchozích letech zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodních rezervací a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a příkrmování.

Podpůrné programy v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb. nebyly v roce 2016 realizovány, stejně tak i podpora hřebčínů.

Finanční podpora na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) byla 75 mil. Kč v roce 2016, což je o 5 mil. Kč více než v roce 2015. Mírnou změnu zaznamenala podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 68,3 mil. Kč, což je o 5,9 mil. Kč více než v roce 2015. Výrazně se zvýšila podpora včelařství ze 80 mil. Kč v roce 2015 na 104,6 mil. Kč v roce 2016. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků činila 84 mil. Kč, což je mírně nižší než v roce 2015.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. zvýšily v roce 2016 na 4,9 mld. Kč (oproti 4,4 mld. Kč v roce 2015).

Za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vod bylo státními podniky jednotlivých povodí v roce 2016 vyplaceno 4,9 mil. Kč 38 zemědělským subjektům. Lesním subjektům v roce 2016 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁸⁰ a komunitní program Life+⁸¹.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ, a Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

Na VFU absolvovalo 40 veterinárních lékařů kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 zákona na

80 Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

81 Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. Program LIFE+ se skládá ze 3 částí nazvaných „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“, „LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí“ a „LIFE+ Informace a komunikace“. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je pro ČR Ministerstvo životního prostředí, proces posuzování však probíhá na evropské úrovni.

ochranu zvířat. Na dalších školicích pracovištích proběhly kursy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů na zvířatech, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i jiné kursy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Celkem bylo v roce 2016 v různých odbornostech proškoleno 821 osob.

Na VFU úspěšně proběhla 23. konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem i 31. ročníku semináře „Aktuální otázky bioklimatologie“.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2016 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS ČR „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2016“. Program ochrany zvířat SVS ČR je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno inspektory KVS celkem 259 273 kontrol dodržování zákona na ochranu zvířat.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2016 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 8 231 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 3 454 kontrol), při 1 055 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 138 694 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 392 kontrolách u 127 213 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2016 stíháno 41 a odsouzeno 38 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcími nařízeními Komise (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008. MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin, ale i u všech dalších osob registrovaných v systému ekologického zemědělství, pravidelně kontrolují dodržování příslušných právních předpisů. Pověřenými organizacemi byly v roce 2016 KEZ, o. p. s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o., a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r. o.

Ke konci roku 2016 hospodařilo v ČR 4 243 ekologických zemědělců, jedná se o mírný nárůst oproti předchozímu roku. Poměrně výrazněji vzrostl počet výrobců biopotravin, kterých bylo k 31. 12. 2016 registrováno 607.

Výrazný meziroční nárůst byl zaznamenán u podílu ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy, který činil k 31. 12. 2016 již mírně nad 12 %. Vzrostla také výměra orné půdy v ekologickém režimu (na 66 386 ha) i výměra TP (na 418 255 ha).

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2015		Výměra 2016		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ^{1), 2)}	64 529	13,40	66 386	13,12	102,88
TP	407 448	82,04	418 255	82,64	102,65
Trvalé kultury - vinice	939	0,19	931	0,18	99,15
Trvalé kultury - sady	4 590	0,92	3 731	0,74	81,29
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	11	0,00	100,00
Trvalé kultury - jiné	x	x	1 475	0,29	x
Ostatní plochy ³⁾	17 145	3,45	15 317	3,03	89,34
Celkem	494 662	100,00	506 106	100,00	102,31

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS. Do trvalých kultur - sady je zařazena kultura ovocný sad (S) dle LPIS.

2) Údaj u orné půdy byl za rok 2015 upraven dle aktuálních údajů. Za rok 2015 figurovaly krátkodobě v evidenci LPIS konvenční plochy jednoho zemědělského podniku a byly chybně evidovány v plochách s ekologickým režimem.

3) Do ostatních ploch jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura, rybníky a ostatní plochy půdy mimo LPIS. Nově je vyčleněna v rámci trvalých kultur kategorie trvalé kultury - jiné, která zahrnuje především plochy krajinných sadů. Tento typ sadu byl v roce 2015 zahrnut do ostatních ploch.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2015 vyprodukováno 65 846 t obilovin, 2 933 t okopanin, 1 235 t olejnin a 1 458 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 8 623 t ovoce a z toho 3 087 t produkce hroznů. Produkce biomléka činila 35 144 tis. l (v tom 34 106 tis. l kravského, 789 tis. l koziho a 249 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 10 382 t hovězího, 667 t skopového (jehněčího), 108 t vepřového, 117 t drůbežího masa a 210 t vajec.

Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství

Akční plán pro ekologické zemědělství je dlouhodobě hlavním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje ekologického zemědělství a produkce biopotravin.

Aktuální „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ byl schválen vládou 20. 11. 2015 a jedná se o vůbec první akční plán EZ schválený vládou, což poskytuje lepší základ pro systémovou snahu o jeho realizaci. Kromě cílů převzatých z minulého období byly stanoveny ještě nové cíle jako: zvýšení důvěry spotřebitelů (vyjádřeno zvýšením průměrných výdajů za biopotravinu na 600 Kč na obyvatele za rok – poslední dostupný údaj 191 Kč za rok 2014); zvýšení reálného přínosu EZ pro životní prostředí a pohodu zvířat, resp. dosažení 15% podílu ekologických ploch na celkové rozloze zemědělské půdy v ČR (aktuálně 12,02 % v roce 2016); dosažení 20% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ (aktuálně 13,12 % v roce 2016) a zajištění financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícímu podílu ploch EZ (aktuálně 7,7 % v roce 2016).

Podpora ekologického zemědělství

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2016 poskytována v rámci PRV 2007–2013 jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření a nově v rámci PRV 2014–

2020, kde je jako samostatné opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury. Od roku 2007 bylo ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV 2007–2013. V novém PRV 2014–2020 je toto zvýhodnění znatelně zredukováno.

Vzdělávání a výzkum

Na výzkumné projekty se zaměřením na EZ financované z prostředků MZe v roce 2016 bylo poskytnuto 22,2 mil. Kč. Na vzdělávání v oblasti EZ bylo vyplaceno 1,8 mil. Kč a na osvětu a propagaci bylo vynaloženo 1,2 mil. Kč.

4.4 Zranitelné oblasti dusíkem

Nástrojem, jehož cílem je zmírnit znečištění způsobené či vyvolané dusičnany ze zemědělských zdrojů či zabránit dalšímu znečištění tohoto druhu, je Směrnice Rady č. 91/676/EHS (nitrátová směrnice). Tato směrnice byla transponována do ustanovení § 33 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Zranitelné oblasti dusíkem (dále jen ZOD) jsou ty, kde kontaminace podzemních a povrchových vod dusičnany již přesáhla nebo by mohla přesáhnout stanovenou mez koncentrace dusičnanů ve výši 50 mg/l. ZOD podléhají podle požadavků nitrátové směrnice revizi v intervalu nepřesahujícím čtyři roky od jejich vyhlášení. První revize byla provedena v roce 2007 a vyhlášena novelou nařízení vlády č. 219/2007 Sb. s účinností od 1. 9. 2007. Druhá revize vymezení zranitelných oblastí byla provedena v březnu 2011 a byla vyhlášena nařízením vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem s účinností od 1. 8. 2012. Třetí revize vymezení ZOD byla provedena v roce 2015 a byla vyhlášena nařízením vlády č. 235/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 8. 2016.

Akční program, který se také vždy za čtyřleté období aktualizuje, představuje povinné způsoby hospodaření ve vymezených ZOD, které mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod. Nařízením vlády č. 235/2016 Sb. byl vyhlášen tzv. 4. akční program. V rámci LPIS jsou zpracovány informace pro zemědělce o opatřeních, která by měl zemědělec plnit v rámci konkrétního půdního bloku. Akční program je nejúčinnější systém opatření při implementaci nitrátové směrnice.

Do ZOD bylo začleněno 59 katastrálních území a 18 katastrálních území bylo vyjmuta. Základním kritériem pro vyřazení zranitelných oblastí byly koncentrace dusičnanů na měrných profilech nižší než 25 mg/l. Do 31. 7. 2016 byla celková plocha ZOD v ČR 3 283 tis. ha a celková zemědělská půda v ZOD byla 2 247 tis. ha. V případě nového zařazení zranitelných oblastí byly základním kritériem vysoké koncentrace dusičnanů na měrných

profilech nad 50 mg/l nebo v rozmezí 25–50 mg/l s prokazatelným rostoucím trendem. Dle LPIS je celková výměra zranitelných oblastí na z. p. 1 910 tis. ha. Tab. T4.4/01 ukazuje porovnání rozlohy zranitelných oblastí v období po druhé (1. 8. 2012 až 31. 7. 2016) a třetí revizi zranitelných oblastí platných od 1. 8. 2016. Na základě připomínek EK byly zpřísněny některé způsoby hospodaření ve zranitelných oblastech. Jde zejména o prodloužení období zákazu hnojení, snížení limitů hnojení pro jednotlivé plodiny, sjednocení hospodaření na svažitých pozemcích s požadavkem GAEC.

T4.4/01 - Rozloha zranitelných oblastí v ČR¹⁾

Ukazatel	Celková plocha zranitelných oblastí	Podíl zranitelných oblastí na rozloze ČR dle ČÚZK	Celková plocha zemědělské půdy v ZOD	Podíl zemědělské půdy v ZOD na rozloze z. p. v ČR dle ČÚZK
	ha	%	ha	%
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 8. 2012 do 31. 7. 2016 (podle k. ú.)	3 283 126	41,6	2 247 091	49,0
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 8. 2016 (podle k. ú.)	3 301 618	41,9	2 258 394	50,2
Navýšení rozlohy	18 492	0,3	11 303	1,2

1) Dle LPIS došlo ke zpřesnění zranitelných oblastí a jejich rozloha k 31. 12. 2016 činí 1 910 643,73 ha.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

4.5 Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství

Ministerstvo zemědělství České republiky vyhlásilo v roce 2012 Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2012–2016. Tento program navazuje na předchozí fázi Národního programu z let 2007 až 2011. Platnost Národního programu pro roky 2012–2016 byla rozhodnutím ministra o jeden rok prodloužena.

Genetické zdroje ve smyslu Národního programu zahrnují tu část biodiverzity, která vznikala v zemědělských systémech záměrnou činností člověka, tzn. výběrem a později cílevědomým šlechtěním zemědělských plodin a hospodářských zvířat. Patří sem i příbuzné plané druhy a primitivní formy zemědělských plodin, které mají rovněž své využití ve šlechtění a jsou předmětem dlouhodobé konzervace pro další případné využití v budoucnu. Genetické zdroje zahrnují také některé volně žijící druhy hospodářských zvířat; vybrané sladkovodní druhy ryb, jejichž chov a šlechtění v akvakulturách je vzhledem k přírodním podmínkám ČR historicky nedílnou součástí zemědělsko-potravinářského sektoru; včely, jakožto nejvýznamnější opylovače rostlin; a dále celou řadu různých druhů mikroorganismů a drobných bezobratlých živočichů, významných pro výživu a zemědělství. Základním předpokladem pro efektivní využití genetických zdrojů je samozřejmě jejich dostupnost pro další uživatele, včetně dostatečného množství informací o zdrojích samotných.

Genetické zdroje jsou tedy nezbytným základem nejen pro šlechtění a zemědělskou produkci, ale i pro biologický a zejména zemědělský výzkum. Principy ochrany a využívání

genetických zdrojů jsou intenzivně řešeny také na mezinárodní úrovni zejména v rámci Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) a rovněž prostřednictvím Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD).

Národní program zahrnuje všechny aktivity nezbytné pro uchování genetických zdrojů „ex situ“, „on farm“ a „in situ“, jejich získávání, charakterizaci a dokumentaci, a zajištění jejich dostupnosti uživatelům v České republice i v zahraničí, včetně poskytování vzorků a relevantních informací, za podmínek stanovených platnými národními normami a mezinárodními dohodami.

Národní program má tři specifické části – podprogramy. Dle zákona č. 148/2003 Sb., o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů jsou to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agro-biodiversity a Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu. Dle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon) je to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agrobiodiverzity

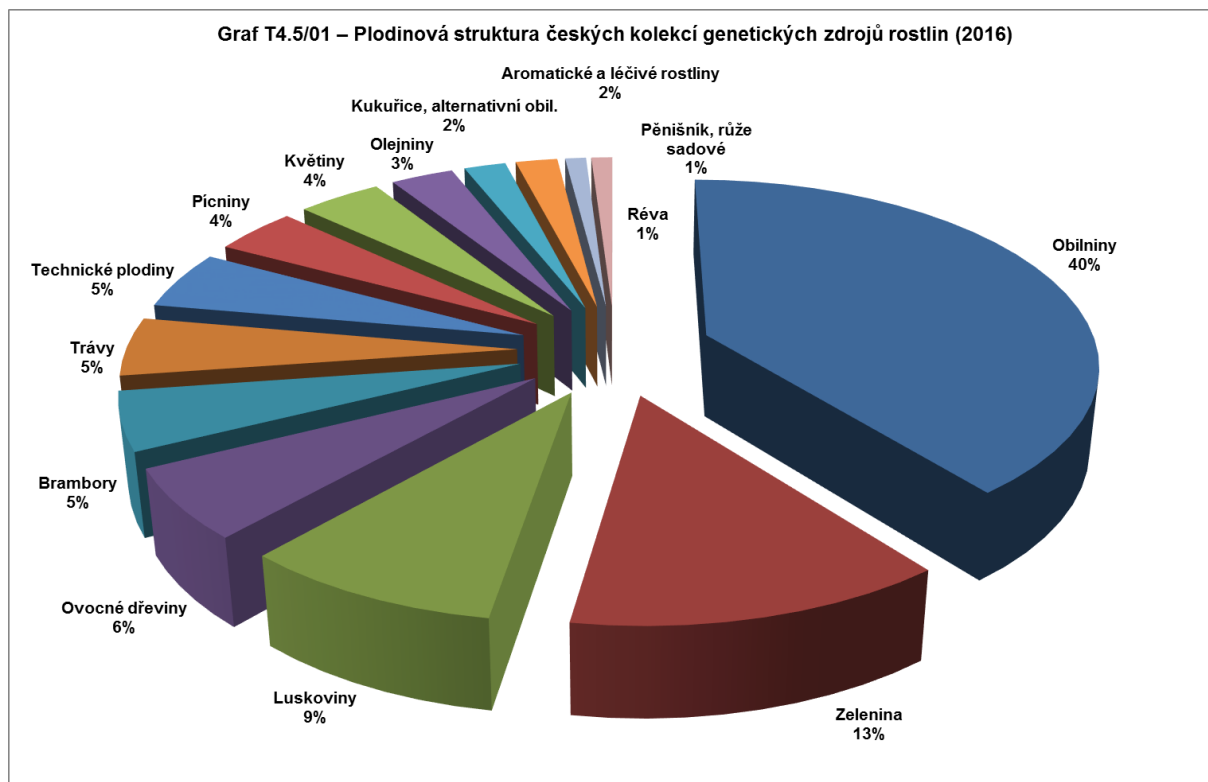
V rámci tohoto programu v roce 2016 spolupracovalo 16 pracovišť patřících 12 právním subjektům (veřejné výzkumné instituce, univerzita, soukromé obchodní společnosti). Koordinaci a servisní činnosti zajišťuje pro všechny účastníky VÚRV. V českých kolekcích je nyní shromážděno 54 709 genetických zdrojů, s převládajícím podílem obilnin, zelenin, píce, luskovin a ovocných rostlin. Z toho semeny množené kolekce představují 81 % a vegetativně množené druhy 19 %. Druhá diversita českých kolekcí zahrnuje 1 173 druhů (kulturní a plané). Strategie rozšiřování kolekcí o nové genetické zdroje se zaměřuje zejména na genetické zdroje domácího původu (z hlediska jejich uchování pro budoucí generace) a na rozšíření kolekcí o zdroje nové genetické diversity, požadované uživateli. V roce 2016 bylo nově získáno 1 229 genetických zdrojů – od domácích a zahraničních dárců (72 %) a ze sběrových expedic (28 %).

Národní program rostlin využívá informační systém GRIN Global, který byl upraven a optimalizován jako GRIN Czech. Pasportní data jsou evidována u všech genetických zdrojů v národních kolekcích. Popisná data, která mají zásadní význam pro uživatele, jsou v různém rozsahu k dispozici u 37 tis. genetických zdrojů (tj. necelých 70 % aktivních položek)⁸².

Vzorky genetických zdrojů jsou bezplatně poskytovány uživatelům pro potřeby šlechtění, vědy, výzkumu a vzdělávání; nikoliv však pro přímé komerční využití. V roce 2016 bylo uživatelům předáno 1 861 semenných vzorků prostřednictvím genové banky

82 Pro potřeby uživatelů jsou informace dostupné na URL <https://grinczech.vurv.cz/gringlobal/search.aspx>.

a 1 335 vzorků vegetativně množených druhů. Nejčastějším uživatelem se stávají výzkumné ústavy, dále následují univerzity a šlechtitelské instituce.

Pramen: VÚRV

Zpracoval: M. Mruštík Konečná (ÚZEI)

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu

Národní program mikroorganismů sdružuje 12 organizací včetně VÚRV, který jeho činnost v rámci ČR koordinuje. V rámci VÚRV je součástí 8 sbírek mikroorganismů a drobných organismů, mimo VÚRV pak dalších 12 sbírek mikroorganismů. Sbírký v podprogramu mikroorganismů zahrnují fytopatogenní a zoopatogenní viry, bakterie a houby, užitečné mikroorganismy jako jsou rhizobia, průmyslově využitelné bakterie, kvasinky, askomycety, oomycety a basidiomycety. Součástí NP jsou také dvě sbírky škůdců; a to hmyzích rostlinných škůdců a jejich nepřátel a škůdců skladovaných komodit a potravin. Sbírký v rámci Národního programu mikroorganismů udržovaly v roce 2016 celkem 7 636 kmenů genetických zdrojů. Uchovávané sbírkové položky byly v průběhu roku 2016 poskytovány uživatelům, což byly domácí i zahraniční pracoviště základního i aplikovaného výzkumu, šlechtitelské instituce, univerzity, střední školy a orgány státní správy. Celkem bylo v roce 2016 poskytnuto 235 kmenů, z toho 28 do zahraničí. Tato databáze slouží jako zdroj informací pro širokou veřejnost. Sbírký mikroorganismů jsou již dlouhodobě zapojeny do mezinárodních struktur. V rámci koordinace podprogramu byla ve VÚRV založena centrální laboratoř, sloužící jako poskytovatel standardních metod konzervace mikroorganismů.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů (NP GZ) zvířat významných pro výživu a zemědělství

Aktivity Národního programu zvířat vykonávali v roce 2016 jeho účastníci ve spolupráci s uznanými chovatelskými sdruženími, odbornými institucemi, univerzitami a relevantními zájmovými sdruženími pod koordinací Národního střediska, které působí v rámci VÚŽV a je hlavním výkonným orgánem programu. V roce 2016 se pokračovalo v zajištění stavu populací cílových druhů a plemen GZ zvířat. Chov české červinky a přeštického černostrakatého prasete byl stabilizován. Neuspokojivá situace se naopak projevila u některých populací plemen drobných zvířat, a to zejména u drůbeže, králíků a nutrií. Udržení plemen nutrií v NP GZ zvířat je navíc této chvíli negativně ovlivněno změnou evropských předpisů týkajících se invazních nepůvodních druhů. V rámci mezinárodní spolupráce se zástupci VÚŽV účastnili devátého jednání Mezivládní technické pracovní skupiny FAO ke genetickým zdrojům pro výživu a zemědělství. Na národní úrovni nadále pokračuje propagace Národního programu zvířat prostřednictvím nejrozličnějších výstav – Techagro, Příběh potravin, Země živitelka, a další.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

Celková spotřeba potravin se meziročně mírně zvýšila (o 1,2 %), přitom spotřeba potravin živočišného původu stagnovala (zvýšení o 0,8 %) a spotřeba rostlinných produktů vzrostla (o 1,7 %). Tržní podíl moderního trhu se zvýšil na 70,4 %, ale pořadí preferencí jednotlivých formátů se výrazně nezměnilo. Pro výběr prodejny zůstávají důležité, kromě dobré dostupnosti, také šíře sortimentu, slevy a akční ceny a celková cenová úroveň. Meziroční přírůstek výdajů domácností na konečnou spotřebu v roce 2016 činil 2,9 %. Tento vývoj byl odrazem rostoucích nominálních příjmů domácností v nízkoinflačním prostředí. Výdaje domácností na předměty krátkodobé spotřeby (které jsou z 58 % tvořeny výdaji za potraviny, nápoje a tabák) se v roce 2016 zvýšily o 2,6 %. Vydání za potraviny a nealkoholické nápoje (ve stálých cenách roku 2010) v domácnostech v roce 2015 meziročně vzrostla o 6,3 %, z toho jen za potraviny o 6,9 %. Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních výdajích domácností je druhým nejvyšším (za podílem za bydlení, vodu, energii a paliva). Z potravinových skupin utrácejí domácnosti nejvíce za maso (z toho nejvíce za uzeniny), dále za mléko a mléčné výrobky (v rámci skupiny nejvíce za sýry) a za pekárenské výrobky (zejména za pečivo). Naopak nejméně peněz vydávají za vejce a vaječné výrobky. Spotřebitelské ceny potravinářského zboží v roce 2016 meziročně klesly o 0,9 % a druhým rokem v řadě tlumily celkový cenový růst. Stejně jako v předchozím roce se nejvýrazněji snížila cenová úroveň skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce, dále olejů vč. tuků a ovoce a ovocných výrobků. Ceny pekárenských výrobků a cukru vč. výrobků z cukru opět stagnovaly. Nárůst cenové hladiny vykázaly zelenina, ryby vč. výrobků a ostatní potravinářské zboží. V roce 2016 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající z nové Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014 až 2020. ČR je soběstačná v základních komoditách rostlinné výroby (olejnin, obiloviny a cukr). Mezi jednotlivými komoditami živočišného původu se míra soběstačnosti značně liší. Vysoká je u hovězího masa a mléka, naopak velmi nízká je u vepřového masa.

5.1 Distribuce potravin

Koncentrace maloobchodního trhu ČR se přibližuje situaci v západoevropských zemích. V České republice se v roce 2016⁸³ tržní podíl moderního trhu celkem (Kaufland, Tesco, Ahold, Makro, Penny Market, Globus, Lidl a Billa) zvýšil na 70,4 % (proti 67,3 % v roce 2015).

Moderní obchodní formáty odrážejí změny v nákupním chování. Zásadními důvody pro výběr prodejny stále zůstávají, kromě dobré dostupnosti (67 % odpovědí), také širší sortimentu (56 %), slevy a akční ceny (43 %) a celková cenová úroveň (36 %).

Prvních deset řetězců představuje hlavní nákupní místo již pro 96 % českých domácností⁸⁴ (meziroční snížení o 1 p. b.), TOP 5 prodejen již pro 77 % dotázaných (meziroční stagnace).

Tradičně silný Kaufland uvedlo jako své hlavní nákupní místo (tj. utratí tam nejvíc ze svých výdajů za potraviny a zboží denní potřeby) 26 % dotázaných (meziroční zvýšení o 2 p. b.). Na druhé místo se posunuly prodejny Albert (oba formáty), které získaly celkových 14 % preferencí (i přes meziroční snížení o 1 p. b.). Třetí příčka patří prodejnám Tesco (součet všech formátů) s preferencemi 14 % tj. pokles o 1 p. b. Čtvrtá příčka patří prodejnám Penny Market (12 %, zvýšení o 1 p. b.). TOP 5 uzavírá diskontní řetězec Lidl (10 %, meziroční pokles o 2 p. b.).

Pořadí řetězců nemusí odpovídat pořadí podle objemu tržeb. V tomto pořadí není zohledněna velikost průměrného nákupu ani frekvence návštěv a nejsou zahrnuty tržby za nepotravinářské zboží. Kromě toho za domácnost odpovídá „hospodyně“ a nejsou tedy zohledněny nákupy ostatních členů domácnosti. Žebříček však ukazuje pořadí podle oblíbenosti a věrnosti v rámci českých domácností.

Z hlediska objemu tržeb⁸⁵ největších obchodních firem byl na prvním místě řetězec Kaufland (tržby celkem 57,3 mld. Kč), dále následují Ahold ČR (tržby 54,0 mld. Kč), Lidl ČR (tržby 47,4 mld. Kč), Tesco Stores ČR (tržby 47,0 mld. Kč), Penny Market (tržby 34,4 mld. Kč), Makro cash&carry (tržby 32,6 mld. Kč), Billa (tržby 23,5 mld. Kč) a Globus ČR (tržby 23,4 mld. Kč).

Pořadí jednotlivých maloobchodních formátů se z hlediska preferencí spotřebitelů v roce 2016 výrazně nezměnilo. Dominantní pozici mají stále hypermarkety, podíl jejich preferencí na hlavním nákupním místě se zvýšil na 49 % (meziroční růst o 1 p. b.). Naopak diskonty si pohoršily o 1 p. b., podíl jejich preferencí činí 23 %. Obliba supermarketů se

83 *Pramen: odhad GfK.*

84 *Pramen: Shopping monitor, GfK.*

85 *Pramen: GfK, odhad za rok 2016.*

vrátila na 16 % (meziroční pokles o 1 p. b.). Menší prodejny si druhým rokem udržují stejnou pozici, přednost jim dává 10 % domácností.

Nakupující jednotlivých formátů se svými požadavky liší. Stále platí, že zákazníci hypermarketů⁸⁶ kladou nadprůměrný důraz na široký výběr zboží. Diskonty⁸⁷ zákazníci volí především pro celkově příznivou cenovou hladinu. Pro supermarketů⁸⁸ se zákazníci rozhodují zejména pro snadnou dostupnost. U menších prodejen byly nadprůměrně často jmenovány snadná dostupnost, ochotný personál, přítomnost českého/regionálního zboží a snadná orientace v prodejně.

Nejvyšší frekvence nákupu (počet návštěv v průběhu 6 měsíců roku 2016) mají menší prodejny. V průměru v nich zákazníci nakupují 4,6krát za měsíc. Druhou nejvyšší průměrnou frekvenci návštěv mají hypermarkety (zákazníci v nich nakupují 3,8krát za měsíc). V diskontech nakupují zákazníci 3,5krát za měsíc. Následují supermarketů, kde je frekvence nákupu 3,0krát za měsíc.

Nejvyšší průměrný nákupní košík⁸⁹ mají hypermarkety, pokud nebereme v úvahu cash&carry řetězec Makro. V průměru v nich zákazníci při jedné návštěvě utratí 634 Kč. Druhý nejvyšší nákupní košík mají diskonty (průměrná útrata činí 411 Kč). V supermarketech zákazníci v průměru utratí 407 Kč. Nejnižší průměrný nákupní košík mají menší prodejny (průměrně zákazníci utratí při jedné návštěvě 232 Kč).

Zákazníci hodnotili prodejny z hlediska 8 kritérií (celková cenová úroveň; šíře sortimentu; kvalita nákupního prostředí; čerstvost a kvalita zboží; dostupnost, kvalifikovanost a chování personálu; spolehlivé a čitelné označení cen; orientace v prodejně a přehlednost regálů; rychlé odbavení, fronty u pokladen). Také v roce 2016 byly do hodnocení zařazeny malé specializované prodejny (maso-uzeniny, pekařství apod.). Tyto prodejny se umístily na předních příčkách v hodnocení čerstvosti a kvality zboží, personálu a orientace v prodejně.

Mezi hypermarkety je nejlépe hodnoceným řetězcem Globus, s průměrnou známkou 1,80. Následují řetězce Kaufland (1,84) a Tesco HM (1,94). Globus obsadil první místo ve dvou sledovaných parametrech – z hlediska šíře sortimentu a kvality nákupního prostředí. Mezi supermarketů je nejlépe hodnocen řetězec Tesco SM (1,96), druhé místo zaujímá řetězec prodejen Billa (1,99). Nejlépe hodnoceným diskontem je Lidl (1,83), následovaný řetězcem Penny Market (2,19).

86 *Samoobslužná prodejní jednotka s více než 2 500 m² prodejní plochy, výrazné zastoupení má nepotravinářský sortiment, s více než 18 pokladnami.*

87 *Samoobslužná prodejní jednotka, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, prodejní plocha odpovídá supermarketům, je zde výrazně omezen sortiment a snížená cenová úroveň.*

88 *Samoobslužná prodejní jednotka se 401-2 500 m² prodejní plochy, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, se 4-18 pokladnami.*

89 *Průměrná útrata při jednom nákupu rychloobrátkového zboží v řetězci v průběhu posledních 6 měsíců.*

Z hlediska ceny jsou nejlépe vnímány diskonty a hypermarkety. Z hlediska širší sortimentu jsou nejlépe hodnoceny hypermarkety. Kvalita nákupního prostředí je nejlépe hodnocena u hypermarketů, ale i u malých/specializovaných prodejen.

Z hlediska čerstvosti a kvality jsou nejlépe hodnoceny malé specializované prodejny. Dostupnost a kvalifikovanost personálu patří tradičně mezi hlavní přednosti menších prodejen. V hodnocení spolehlivého a čitelného označení cen, orientace v prodejně i přehlednosti regálů v prodejně vedou specializované prodejny.

U nakupujících v konkrétních řetězcích je měřena „věrnost“. Mírou „věrnosti“ je podíl (v %) z celkových výdajů za rychloobrátkové zboží v posledních 6 měsících roku 2016. Pokud by (teoreticky) nakupující utrácel vše na jednom místě, byla by jeho věrnost řetězci 100 %. Ovšem většina nakupujících utrácí v navštěvovaných řetězcích přibližně 20 % svých celkových výdajů. Nejvěrnější nakupující má jednoznačně Kaufland, s odstupem následují Albert HM, COOP a Tesco HM.

Druhou stránkou vztahu ke značce je psychická vazba, popsána jako „důvěra“⁹⁰, která měří stabilitu značky na trhu, tj. jak dalece je odolná vůči výkyvům tržního prostředí a vůči tlaku konkurence. Nejsilnější vztah mají nakupující ke značce Globus, Lidl, Kaufland a Makro.

Pozice značky a její síla vychází z řady parametrů, které mají svoji hierarchii ve vnímání a nákupním chování zákazníků. Přehledné zobrazení síly značek, snadnou srovnatelnost i budoucí sledování jejich vývoje umožňuje PowerBrand Index⁹¹.

Jednoznačně nejsilnější značkou je Kaufland, následují Globus, Tesco HM, Lidl a Albert HM.

Vliv marketingových aktivit na návštěvnost řetězce lze zjistit také srovnáním návštěvnosti prodejny a znalosti letáků. Letáky dostává 76 % dotazovaných (proti 78 % v roce 2015) a snížil se rovněž podíl respondentů, kteří podle nabídky letáků i nakupují (33 %, tj. snížení o 1 p. b.). V roce 2016 vykazovaly nejvyšší úroveň zaznamenání letáků Kaufland, Tesco, Lidl a Penny Market.

Více než tři pětiny českých domácností (64 % proti 62 % v roce 2015) ví, že někteří obchodníci informují o svých prodejnách a jejich nabídce prostřednictvím elektronických letáků na internetu. Nejčastěji si lidé na internetu prohlížejí elektronické letáky řetězce Lidl, Tesco a Kaufland.

90 Měří stabilitu značky na trhu (odolnost vůči výkyvům tržního prostředí a tlaku konkurence) a je měřena pomocí 4 proměnných; z jednotlivých otázek je vypočten „Index důvěry“.

91 PowerBrand Index (PBI) shrnuje do jednoho čísla nejpodstatnější indikátory znalosti, věrnosti a důvěry. Výsledkem je robustní a srovnatelný indikátor pozice značek řetězců pohledem nakupujících. Maximální hodnota PBI je 10 bodů, minimální je 0 bodů.

Úroveň využití internetu je relativně vysoká. Již 83 % respondentů uvádí, že internet navštěvuje alespoň jedenkrát za týden (meziroční zvýšení o 3 p. b.), denně internet navštěvuje 57 % respondentů (zvýšení o 2 p. b.). Využití internetu je silně závislé na věku a vzdělání respondenta, ale také na přítomnosti dětí v domácnosti nebo na velikosti příjmu.

Podíl zákazníků, kteří běžně nakupují výrobky prodávané pod privátní značkou, klesl o 1 p. b., na hodnotu 21 %. Jen 4 % domácností se s privátními značkami ještě nesetkala. Privátní značky nakupují častěji starší lidé nad 60 let, lidé s nižším vzděláním (bez maturity), lidé z obcí s 2–5 tis. obyvateli a obyvatelé Prahy, lidé s nižšími příjmy, kmenoví zákazníci řetězců Lidl, Tesco SM, Albert HM.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2016 zvýšila (o 1,2 %). Spotřeba potravin živočišného původu se nepatrně zvýšila (o 0,8 %) a spotřeba potravin rostlinných vzrostla (o 1,7 %). Ceny potravin a nealkoholických nápojů se v roce 2016 velmi mírně snížily (o 0,9 %) a ceny zboží a služeb se zanedbatelně zvýšily (o 0,7 %). Vývoj spotřeby potravin v roce 2016 (odhad ÚZEI) je obsahem tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/obyv./rok)

Potravinová skupina	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	79,3	79,9	100,8
v tom - hovězí	8,1	8,5	104,9
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	42,9	43,6	101,6
- drůbež	26,0	25,4	97,7
- ostatní	2,2	2,3	104,5
Ryby celkem	5,5	5,1	92,7
Sýry (včetně tvarohů)	16,9	17,6	104,1
Čerstvé mléčné výrobky	93,2	95,7	102,7
Vejce	14,2	14,0	98,6
Máslo	5,5	5,4	98,2
Sádlo	4,4	4,5	102,3
Rostlinné tuky a oleje	17,0	17,2	101,2
Cukr rafinovaný celkem	33,6	34,5	102,7
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	106,8	106,7	99,9
Brambory celkem	66,3	72,0	108,6
Luštěniny	3,0	3,0	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	84,8	86,8	102,4
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	48,9	47,0	96,1
Jižní ovoce	33,5	36,0	107,5

1) Odhad ÚZEI - na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v dubnu 2017).

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2015; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe) 6-12
Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V roce 2016 se celková spotřeba masa a masných zvýšila o 0,8 % při mírném poklesu spotřebitelských cen. Došlo k poklesu spotřeby drůbeže (o 2,3 %) a výrazně se zvýšila spotřeba hovězího (o 4,9 %) i vepřového masa (o 1,6 %). Ceny masa a masných výrobků meziročně mírně klesly, s výjimkou hovězího masa výsekového (zvýšení o 1,0 %).

ČR se řadí mezi státy EU 28 s podprůměrnou spotřebou masa a masných výrobků. Průměrná spotřeba masa celkem v zemích EU 28 v roce 2013 (poslední dostupný údaj) byla 83,0 kg/obyv./rok. V roce 2014 byla v EU 28 průměrná spotřeba hovězího a telecího masa 14,9 kg/obyv./rok, vepřového masa 39,6 kg/obyv./rok a drůbeže 24,6 kg/obyv./rok.

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla za rok 2016 propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je uvádí statistika EU (Eurostat)⁹². Spotřeba čerstvých mléčných výrobků se meziročně zvýšila o 0,9 %, stoupla především spotřeba tvarohových dezertů, smetanových krémů, pudinků a jogurtů. Poměrně výrazně (o 4,1 %) se zvýšila spotřeba sýrů (včetně tvarohů). Přitom stoupla spotřeba přírodních sýrů a tvarohů, spotřeba tavených sýrů se snížila. Podle propočtů ÚZEI se celková spotřeba mléka a mléčných výrobků (v hodnotě mléka bez másla) v roce 2016 zvýšila o 2,2 %. Spotřebitelské ceny mléka a mléčných výrobků v roce 2016 meziročně opět značně poklesly, snížení cen bylo výrazně vyšší než u skupiny maso a masné výrobky.

Ve skupině tuků došlo ke snížení spotřeby másla, mírnému zvýšení spotřeby sádla i rostlinných jedlých tuků a olejů. Spotřebitelská cena tuků celkem klesla, nejvíce se snížila cena másla.

Mírně se snížila spotřeba vajec, přitom jejich spotřebitelská cena se rovněž snížila. Spotřeba ryb se nepatrně snížila při růstu ceny. V roce 2016 spotřeba výrobků z obilovin stagnovala při stagnaci cen. Vzrostla spotřeba ovoce mírného pásma při snížení jejich spotřebitelských cen. Naopak spotřeba jižního ovoce klesla. Spotřeba zeleniny se poměrně výrazně zvýšila, ceny plodové poklesly a ceny ostatní zeleniny se zvýšily. Spotřeba brambor se zvýšila při zvýšení spotřebitelských cen brambor a stagnaci cen bramborových výrobků. Spotřeba cukru stoupla při stagnaci cen.

Ve srovnání s dalšími státy je spotřeba pšenice v ČR nižší, než činí průměr EU 28, tj. 109,1 kg/obyv./rok. V rámci zemí EU 28 je spotřeba cukru v ČR pod průměrnou úrovní (v hospodářském roce 2013/2014 činila 33,4 kg/obyv./rok). Spotřeba másla v ČR je nad průměrem zemí EU 28 (4,1 kg/obyv./rok).

92 Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

5.3 Výdaje za potraviny

Jedním z determinantů současného hospodářského růstu je i spotřeba v domácnostech. Výdaje na konečnou spotřebu se v domácnostech v roce 2015 meziročně zvýšily o 3,0 %⁹³, v roce 2016 růst výdajů na konečnou spotřebu mírně zpomaloval, meziroční přírůstek činil 2,9 %. Tento vývoj byl zejména odrazem rostoucích nominálních příjmů domácností v nízkoinflačním prostředí. Výdaje domácností na předměty krátkodobé spotřeby (které jsou z 58 % tvořeny výdaji za potraviny, nápoje a tabák) se v roce 2015 zvýšily o 3,8 %, v roce 2016 se tempo růstu zpomalilo na 2,6 %. Výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje (ve stálých cenách roku 2010) v roce 2015 meziročně stouply o 6,3 %, z toho výdaje jen za potraviny o 6,9 %.

Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních se v domácnostech v roce 2015⁹⁴ (po mírně rostoucím trendu v letech 2010–2014) snížil o 0,3 p. b. na 20,0 % (z toho podíl jen za potraviny činil 18,3 %). Podíl za potraviny a nealkoholické nápoje je druhý nejvyšší v celkových výdajích domácností, hned za podílem výdajů za bydlení, vodu, energii a paliva (21,1 %; příl. tab. 5.3/01). V rámci jednotlivých typů domácností mají nejvyšší podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácnosti důchodců (T5.3/01). Rovněž jejich nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje jsou na nejvyšší úrovni (v porovnání s průměrnou domácností byly v roce 2015 jejich výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje o 19,5 % vyšší). Na druhé straně domácnosti důchodců mají velmi nízké výdaje v zařízeních veřejného stravování.

T5.3/01 - Vydání domácností za potraviny, nápoje a tabák v roce 2015 (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti				
	celkem	zaměstnanců	samostat. činných	nezaměstnaných	důchodců
Spotřební vydání celkem	122 467	125 006	121 005	83 823	122 764
z toho: potraviny, nápoje a tabák	28 147	27 110	26 024	22 010	33 247
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	24 537	23 640	22 784	19 027	29 318
- alkoholické nápoje a tabák	3 610	3 470	3 240	2 983	3 929
Podíl vydání na spotřebních vydáních (%):					
- za potraviny, nápoje a tabák	22,9	21,7	21,5	26,3	27,1
- za potraviny a nealkoholické nápoje	20,0	18,9	18,8	22,7	23,9
- za alkoholické nápoje a tabák	2,9	2,8	2,7	3,6	3,2

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2016
Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Nejnižší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje mají domácnosti nezaměstnaných (v roce 2015 za ně vydaly o 22,5 % méně než domácnosti celkem). Přesto

93 Z důvodu reformy šetření Statistiky rodinných účtů nejsou od roku 2016 ČSÚ publikovány předběžné čtvrtletní údaje o výdajích domácností za potraviny, nýbrž pouze definitivní data roční (v polovině roku následujícího). Pro potřeby této publikace představuje výše uvedená změna roční zpoždění údajů. Proto v oblasti výdajů na konečnou spotřebu domácností a výdajů domácností za předměty krátkodobé spotřeby (které jsou z 58 % tvořeny výdaji za potraviny, nápoje a tabák) využíváme údajů národních účtů ČSÚ (které však nejsou metodicky s daty rodinných účtů srovnatelné).

94 Pro podrobnější analýzu výdajů za potraviny a podílu vydání za potraviny na spotřebních vydáních domácností celkem a jednotlivých typů domácností jsou využity údaje statistiky rodinných účtů. Vzhledem k absenci dat za rok 2016 (viz předchozí poznámka) je analýza provedena pouze za rok 2015.

podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních měly tyto domácnosti v roce 2015 druhý nejvyšší (22,7 %). Důvodem relativně vysokého podílu při nízkých nominálních výdajích byla velmi nízká příjmová úroveň těchto domácností. Nejnížší podíly výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních měly domácnosti zaměstnanců a samostatně činných osob (shodně 18,8 %).

Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje domácností většiny členských zemí EU 28 měl v letech 2010–2014 (stejně jako v ČR) rostoucí trend⁹⁵. V roce 2015 se podíl v jednotlivých zemích EU vyvíjel různě; zhruba u jedné třetiny hodnocených zemí velmi mírně stoupl, u druhé třetiny stagnoval a u poslední třetiny velmi mírně poklesl, pouze v Lotyšsku byl jeho pokles výraznější (o 1,6 p. b.). Nejvyšší podíl za potraviny a nealkoholické nápoje v rámci zemí EU 28 měly v roce 2015 domácnosti Rumunska (29,4 %) a Litvy (23,4 %); nejnižší domácnosti Spojeného království (8,3 %); velmi nízký podíl měly i domácnosti Irska (9,5 %) a Rakouska (9,9 %).

Nejvyšší potravinovou položkou v rodinných rozpočtech je skupina maso a masné výrobky (27,2 % z celkových výdajů na potraviny v roce 2015). Meziročně podíl mírně klesl (o 0,3 p. b.), nominální výdaje se snížily o 2,2 %. Spotřebitelské ceny masa a masných výrobků meziročně klesly o 2,0 %, tržní spotřeba v domácnostech poklesla o 0,3 %. Ze skupiny maso a masné výrobky domácnosti nejvíce utrácejí za uzeniny (10,1 % v roce 2015, meziroční snížení podílu o 0,2 p. b.), na druhém místě je to vepřové maso (6,0 %). Dalšími potravinovými skupinami s nejvyššími výdaji jsou mléko a mléčné výrobky a pekárenské výrobky. Podíl výdajů za mléko a mléčné výrobky v roce 2015 činil 17,9 %, meziročně se o 0,5 p. b. snížil. Nominální výdaje za mléko a výrobky meziročně klesly o 3,5 %, příčinou bylo zejména významné meziroční snížení spotřebitelských cen této skupiny. V rámci skupiny utrácely domácnosti nejvíce za sýry. Podíl výdajů za pekárenské výrobky činil 17,7 % (stagnace podílu); nominální výdaje mírně poklesly (o 1,0 %), a to vlivem meziročního poklesu jak jejich spotřebitelských cen, tak tržní spotřeby v domácnostech. Z pekárenských výrobků vydávaly domácnosti nejvíce za pečivo. Na druhém konci žebříčku výdajů za potraviny se nachází tradičně skupina vejce a vaječné výrobky (1,8 % z celkových vydání za potraviny, meziroční stagnace podílu).

Výdaje v domácnostech v podrobném členění za jednotlivé potravinové skupiny uvádí tabulka T5.3/02.

95 Eurostat-Final consumption expenditure of households by consumption purpose (EC).

T5.3/02 - Vydání domácností za hlavní druhy potravin v roce 2015 (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti					
	celkem	podíl (%)	zaměst- nanců	samost. činných	nezamě- stnaných	důchod- ců
Potraviny celkem	22 375	100,0	21 453	20 774	17 399	27 022
Maso a výrobky	6 090	27,2	5 691	5 666	4 997	7 659
v tom:						
- vepřové	1 351	6,0	1 230	1 299	1 221	1 752
- hovězí	498	2,2	434	536	381	632
- ostatní maso	311	1,4	278	308	300	391
- uzeniny	2 271	10,1	2 147	1 982	1 779	2 906
- konzervy, ostatní masné výrobky	325	1,5	307	249	272	426
- drůbež	1 334	6,0	1 295	1 292	1 044	1 552
Ryby	697	3,1	679	723	383	775
Mléko a mléčné výrobky	4 011	17,9	4 039	4 005	2 898	4 172
v tom:						
- mléko konzumní čerstvé	687	3,1	668	676	581	775
- mléko konzervované a sušené	114	0,5	149	113	111	33
- sýry	1 524	6,8	1 540	1 555	1 114	1 535
- jogurty	667	3,0	681	674	453	658
- ostatní mléčné výrobky	1 019	4,6	1 001	987	639	1 171
Vejce a vaječné výrobky	400	1,8	340	350	326	606
Tuky a oleje	1 097	4,9	971	962	817	1 591
Ovoce, ovocné výrobky	1 645	7,4	1 581	1 528	1 212	2 009
Zelenina, zeleninové výrobky	1 554	6,9	1 489	1 501	1 127	1 848
Brambory, výrobky z brambor	501	2,2	464	456	414	665
Cukr, med, čokoláda, cukrovinky	1 537	6,9	1 457	1 307	1 063	2 008
Pekárenské výrobky, obiloviny	3 961	17,7	3 917	3 506	3 399	4 544
z toho:						
- chléb	938	4,2	873	786	892	1 227
- pečivo	2 062	9,2	2 067	1 790	1 681	2 336
Ostatní potraviny	882	3,9	824	769	762	1 145

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2016; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Po tříletém poklesu tempa meziročního cenového růstu se zvýšení cen spotřebního zboží a služeb v roce 2016 zrychlilo. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2016 dosáhla 0,7 %, což představuje o 0,4 p. b. vyšší hodnotu než v roce 2015. Z hlediska dlouhodobého vývoje se jedná o třetí nejnižší úroveň inflace za celé období od vstupu ČR do EU. Podobně jako v předchozím roce rostly především ceny služeb (o 1,5 %), ceny zboží prakticky stagnovaly (zvýšení o 0,2 %).

Ve srovnání s průměrným přírůstkem cen v zemích EU 28 byl meziroční nárůst celkové cenové hladiny v ČR v roce 2016 (měřený HICP⁹⁶) více než dvojnásobný (0,7 % v ČR, 0,3 %

96 Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.

v EU 28) a korespondoval se zvýšením cen ve Velké Británii a Litvě. Rychlejší růst cen ve vztahu k ČR vykázaly podobně jako v předchozím roce Švédsko (zvýšení o 1,1 %), Rakousko (o 1,0 %), Malta (o 0,9 %) a rovněž Estonsko (o 0,8 %). S deflací se potýkalo 10 unijních zemí, z nichž nejvyšší pokles cenové úrovně vykázaly opět méně rozvinuté státy: Bulharsko (o 1,3 %), Kypr (o 1,2 %) a Rumunsko (o 1,1 %).

Velmi mírná inflace v ČR byla obdobně jako v roce 2015 ovlivněna faktory působícími převážně z vnějšího prostředí. K nejvýznamnějším patřily čtvrtým rokem v řadě klesající světové ceny ropy a zemního plynu a s tím spojené snížení cen zpracovatelů v eurozóně. Tyto skutečnosti se odrazily v meziročním poklesu dovozních cen zboží a služeb (v průměru o 4,0 %); na rozdíl od předchozího roku však poměrně stabilní směnný kurz koruny pohyb dovozních cen téměř neovlivnil. Pokračující růst výkonnosti české ekonomiky s pozitivním dopadem na vývoj na trhu práce stejně jako zvýšení spotřeby domácností v důsledku nárůstu nominálních příjmů domácností naopak úhrnný růst cenové hladiny podpořily. Administrativní opatření státu přispěla ke zvýšení spotřebitelských cen podobně jako v předchozím roce jen velmi mírně.

V členění podle hlavních výdajových skupin spotřebního koše měly shodně jako v roce 2015 i v roce 2016 největší proinflační vliv ceny alkoholických nápojů a tabáku a ceny bydlení. Cenová úroveň alkoholických nápojů a tabákových výrobků rostla meziročně nejrychleji ze všech výdajových skupin (o 4,4 %), a to především v důsledku zdražení cigaret, do něhož se promítlo i zvýšení spotřební daně od ledna roku 2016. Průměrný meziroční cenový přírůstek skupiny bydlení byl v roce 2016 zanedbatelný (0,6 %) a za celé porevoluční období vůbec nejnižší, avšak díky nejvyšší váze této skupiny ve spotřebním koši napomohl celkovému růstu cen. Po propadu v předchozím roce se výrazněji zvedly ceny související se zdravím (o 2,6 %). Naopak proti růstu inflace působilo snížení cenové úrovně dopravy (o 1,7 %) zásluhou pokračujícího podstatného poklesu spotřebitelských cen pohonných hmot (o 8,7 %) a rovněž snížení cen potravin a nealkoholických nápojů.

Spotřebitelské ceny potravinářského zboží, z hlediska zastoupení ve spotřebním koši druhé nejvýznamnější skupiny, v roce 2016 v meziročním porovnání klesly o 0,9 % a druhým rokem za sebou tlumily úhrnný cenový růst.

Z pohledu mezinárodního srovnání je zřejmé, že vývoj cen potravin a nealkoholických nápojů v ČR neodpovídal vývoji cen této skupiny v EU 28 jako celku. Zatímco v ČR podobně jako v dalších 7 zemích Unie se spotřebitelské ceny potravinářského zboží v roce 2016 proti roku 2015 snížily (podle HICP o 0,8 %⁹⁷), v průměru EU 28 naopak nepatrně stouply (o 0,2 %⁹⁸). Progresivněji než v naší republice klesla hladina cen potravin na Slovensku

97 Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

98 Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

(o 2,7 %) a dále ve stejných zemích jako v roce 2015, tj. ve Velké Británii (o 2,4 %), v Rumunsku (o 2,3 %), Irsku (o 1,2 %) a Finsku (o 1,1 %). Ve většině členských zemí se pohyboval přírůstek cenové úrovně zmiňované skupiny nad unijským průměrem, z nich nejvýrazněji na Maltě (1,9 %), v Lucembursku (1,5 %), Španělsku (1,4 %) a Litvě (1,3 %).

Spotřebitelské ceny samotných potravin v ČR navázaly v roce 2016 na vývoj v předchozím roce a meziročně byly nižší o 1,1 % (identická hodnota jako v roce 2015). Úroveň cen nealkoholických nápojů se po malém snížení v roce 2015 téměř nezměnila (zvýšení o 0,3 %). Do vývoje cenové hladiny potravin v maloobchodní síti se promítl jak velmi mírný pokles dovozních cen potravin a živých zvířat (o 0,6 %), tak zejména snížení CPV potravin (o 2,5 %), resp. CZV (o 4,9 %).

Kromě posledních 2 měsíců se spotřebitelské ceny potravin v úhrnu v roce 2016 pohybovaly pod hodnotou cen předchozího roku.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2015/14	2016/15
Potraviny	98,9	98,9
v tom - maso a masné výrobky	98,0	99,5
- ryby a rybí výrobky	102,4	104,4
- mléko, mléčné výrobky, vejce	94,5	93,8
- oleje a tuky	97,5	97,5
- pekárenské výrobky, obiloviny	99,7	100,0
- cukr a výrobky z cukru	100,0	99,9
- ovoce a ovocné výrobky	102,2	97,5
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	104,5	104,3
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	100,3	102,4
Nealkoholické nápoje	99,2	100,3
v tom - káva, čaj, kakao	101,4	101,9
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	97,9	99,1

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2016, 2017

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

Trend cenového vývoje jednotlivých potravinových a nápojových skupin, s výjimkou ovoce vč. ovocných výrobků a pekárenských výrobků, odpovídal vývoji v předchozím roce (tab. T5.4/01). U 5 z 11 hodnocených skupin došlo k meziročnímu snížení úrovně cen, ceny 2 sledovaných skupin se nezměnily a 4 skupiny svou cenovou úroveň navýšily. Změny spotřebitelských cen potravinářských komodit v podrobnějším členění a v pětileté časové řadě jsou uvedeny v příl. tab. 5.4/01.

Na meziročním snížení cenové hladiny potravin v roce 2016 se shodně jako v roce 2015 největší měrou podílela redukce cen kumulované skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce o 6,2 %. Ceny mléka a mléčných výrobků v ČR na všech stupních výrobní vertikály reflektovaly situaci na světovém, resp. evropském trhu s mlékem. Zatímco v 1. polovině roku ceny těchto komodit na zahraničních trzích ještě pokračovaly v dlouhodobě klesajícím trendu (vlivem vysokých zásob především v důsledku výrazného poklesu poptávky z Číny, ruského

embarga a zvýšené výroby v EU), v 2. polovině roku účinkem zavedení hospodářských opatření na vnitřním trhu EU i oživením poptávky na mezinárodních trzích docházelo k pozvolné rovnováze mezi nabídkou a poptávkou a následně k růstu cen. Z jednotlivých zástupců skupiny se nejvýznamněji snížily spotřebitelské ceny konzumního mléka (o 11,0 %) a jogurtů (o 9,3 %); ceny dalších výrobků, tj. sýrů, ostatních mléčných výrobků (kysaných, smetan, mražených krémů) a mléčných konzerv klesaly pomaleji (v rozmezí 2,4–4,2 %). Pokles cen výrobců mléka byl ve srovnání se snížením cen zpracovatelů i obchodníků dynamičtější. Průměrná cena konzumního mléka v maloobchodě v roce 2016 (16,52 Kč/l⁹⁹) byla nejnížší za posledních 5 let.

Po dvouletém pozvolném růstu došlo v roce 2016 k podstatnému poklesu úrovně spotřebitelské ceny vajec (o 7,2 %), který přibližně kopíroval snížení CZV (o 7,8 %); dovozní cena se však snížila progresivněji (téměř o 17 %).

Identický meziroční pokles hladiny cen (o 2,5 %) byl evidován u olejů a tuků a u ovoce a ovocných výrobků.

Cena olejů a tuků v úhrnu klesala stejným tempem jako v roce 2015. S výjimkou sádla, jehož cena pro spotřebitele bezvýznamně vzrostla (o 0,8 %), byla cenová úroveň ostatních představitelů skupiny nižší než v předchozím roce. V důsledku snížení ceny kravského mléka a pokračujícího převisu nabídky mlékárenských výrobků na světovém i domácím trhu opět nejmarkantněji poklesla spotřebitelská cena čerstvého másla (o 3,4 %) a její pohyb byl totožný s poklesem ceny průmyslových výrobců. Spotřebitel nakoupil v roce 2016 čerstvé máslo v obchodní síti za nejnížší průměrnou cenu vykázanou od roku 2013 (147,16 Kč/kg). Snížení cenové hladiny rostlinných tuků i jedlých olejů bylo identické (o 2,0 %, resp. o 2,1 %).

Spotřebitelské ceny ovoce a ovocných výrobků po mírném zvýšení v roce 2015 v roce 2016 poklesly. Z důvodu vyšší redukce dovozní ceny již druhým rokem klesaly ceny kiwi (o 13,6 %) a peckovin a bobulovin, tj. broskví, hroznů a jahod (v průmětu o 4,3 %). Po několikaletém růstu zlevnily suché plody vč. sušeného ovoce (o 6,1 %) a stagnovaly ceny ovocných výrobků. Prakticky beze změny zůstala i cenová úroveň banánů (vlivem stabilní dovozní ceny) a konzumních jablek. Cena jablek v maloobchodě setrvala na úrovni předchozího roku přesto, že významně klesla jejich dovozní cena (zhruba o 18 %) a mírně i cena pěstitelů (o 5,2 %). Je tedy pravděpodobné, že snížení cenové úrovně bránily vyšší marže obchodníků. Zároveň je však třeba poznamenat, že v roce 2015 došlo k poklesu spotřebitelské ceny konzumních jablek při značném růstu dovozní ceny a stagnaci CZV této komodity. Proti výraznějšímu cenovému snížení hodnocené skupiny působil nárůst cen

99 *Výpočty ÚZEI z údajů ČSÚ.*

citrusového ovoce (o 10,8 %), a to zejména citrónů (o 26,8 %) zásluhou razantního (zhruba 28%) přírůstkem dovozní ceny.

Nepatrně nižší (o 0,5 %) než v roce 2015 byly také ceny masa a masných výrobků; jejich pokles v porovnání s meziročním vývojem v roce 2015 v roce 2016 zpomalil o 1,5 p. b. Na snížení spotřebitelské ceny drůbeže (o 3,1 %) se podílel pokles cen všech reprezentantů podskupiny, tj. celých kuřat a jejich částí, krůt i kachen. Redukce spotřebitelské ceny kuchařských kuřat (o 1,1 %) byla celkem v souladu se snížením CZV i CPV, ale jejich dovozní cena klesla strměji. U výsekového masa nebyly v maloobchodě evidovány významnější meziroční změny cenové úrovně. Po snížení v roce 2015 stagnovala cena vepřového masa (pokles o 0,1 %), přitom cena zpracovatelů stejně jako dovozní cena tohoto druhu masa mírně stoupla. Hovězí maso se vyznačovalo již třetím rokem v řadě ustálenou cenovou hladinou, v roce 2016 (proti roku 2015) cena pro spotřebitele vzrostla pouze nepatrně (o 1,0 %). Ve shodě s vývojem cen masa se téměř neměnily ceny výrobků z masa – cena masových konzerv se snížila o 0,6 % a uzenářského zboží se navýšila o 0,2 %.

Na úrovni předchozího roku zůstaly ceny cukru vč. výrobků z cukru a pekárenských výrobků vč. obilovin.

Pohyb cen uvnitř skupiny cukr a výrobky z cukru byl poměrně vyrovnaný. Přestože CPV cukru v roce 2016 meziročně mírně stoupla a dovozní cena vzrostla výrazně, spotřebitel nakoupil tento výrobek v průměru o 1,9 % levněji než v roce 2015 a za nejnižší cenu od roku 1998 (18,01 Kč/kg). Ke snížení cenové úrovně došlo i u cukrovinek – u nečokoládových o 2,7 % a u čokoládových o 0,7 %. Vývoj cen cukrářských výrobků se nevymykal trendu předešlých 2 let; ceny této podskupiny víceméně stagnovaly.

Na rozdíl od výše hodnocené skupiny byl meziroční cenový vývoj jednotlivých pekárenských výrobků značně diferencovaný. Již třetí rok za sebou vykazovala klesající tendenci spotřebitelská cena pšeničné mouky, dynamika meziročního poklesu se v roce 2016 zrychlila o 9,8 p. b. (z 94,8 % v roce 2015 na 85,0 % v roce 2016). Pšeničná mouka patřila v rámci sledovaného spotřebního koše k potravinám s nejrychlejším poklesem cen. Snížení spotřebitelské ceny této komodity bylo rychlejší než u jejich zpracovatelů a odpovídalo snížení CZV potravinářské pšenice. K mírnému zlevnění došlo u chleba (o 1,5 %) a po pětiletém růstu i u trvanlivého pečiva (o 1,2 %). Naproti tomu na rozdíl od předchozích 3 let zdražilo běžné pečivo (o 3,3 %) a velmi mírně se zvedly také ceny těstovin, ostatních výrobků z obilovin a rýže (o 1,1 % až 1,9 %). Spotřebitelská cena jemného pečiva v podstatě stagnovala.

K meziročnímu růstu cenové hladiny došlo podobně jako v roce 2015 u ryb a rybích výrobků (o 4,4 %), zeleniny vč. brambor a výrobků (o 4,3 %) a ostatních potravinářských výrobků (o 2,4 %).

Za zvýšením ceny zeleniny celkem, srovnatelným s přírůstkem v roce 2015, stál vzestup spotřebitelských cen brambor, ostatní zeleniny a zeleninových výrobků. Ve výrazném meziročním nárůstu cen brambor v maloobchodě (o 15,4 %) se odrazilo jak skokové navýšení dovozních cen (téměř o 50 %), tak zvýšení cen pěstitelů (o 13,4 %) jako důsledek rekordně nízké úrody v marketingovém roce 2015/16. Průměrná spotřebitelská cena konzumních brambor dosáhla v roce 2016 druhé nejvyšší hodnoty za celé porevoluční období (15,34 Kč/kg). Ke zvýšení cen ostatní zeleniny (o 4,6 %), tj. kořenové a košťálové, přispěl především vysoký, takřka čtvrtinový nárůst cen celeru a česneku z důvodu prudkého vzestupu dovozních cen. Naopak u zelí a mrkve, jejichž ceny pro spotřebitele se v předchozím roce významně zvedly, byl v roce 2016 evidován pokles cenové úrovně v rozmezí 7–10 %. Ceny plodové zeleniny, po významnějším růstu v roce 2015, v roce 2016 v podstatě stagnovaly.

U nealkoholických nápojů nebyly zaznamenány podstatnější výkyvy cenové hladiny. Ceny komponentů na přípravu teplých nápojů velmi mírně stouply (v průměru o 1,9 %). Největší meziroční přírůstek vykazovala v obchodní síti cena kávy (5,0 %), i když její dovozní cena se přibližně o jednu pětinu snížila. Naproti tomu u kakaa dovozní cena značně vzrostla (asi o jednu třetinu), ale do spotřebitelské ceny se to takřka nepromítlo (nárůst o 2,4 %). Čaj mírně zlevnil (o 2,7 %) navzdory téměř pětinovému zvýšení dovozní ceny. Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje, ovocné a zeleninové šťávy apod. v úhrnu se nepatrně snížily (o 0,9 %). Významněji klesly pouze ceny sirupů a koncentrátů (o 4,3 %), u zbývajících zástupců podskupiny nedošlo k výraznějším cenovým změnám (od -1,5 % do +0,4 %).

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Značka KLASA jako marketingový nástroj napomáhá zvyšovat hodnotu oceněných potravinářských výrobků. Jejím smyslem je na straně jedné marketingově podpořit aktivity producentů potravin, na straně druhé pak informovat spotřebitele. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů doma i v zahraničí. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Značka se uděluje na 3 roky.

Veřejná zakázka na realizaci kampaně s názvem „Rámcová smlouva – propagační a informační kampaň na podporu kvalitních potravin“ byla na rozdíl od předchozích let

rozdělena do čtyř částí: ve strategické, kreativní a PR části zvítězila nabídka McCann-Erickson Prague, spol. s r.o., v realizační části nejlépe obstála nabídka společnosti 1 YEAR & MORE PRODUCTION s.r.o., vítězem mediální části se stala agentura Knowlimits, s.r.o., pro expoziční část byla za nejvhodnějšího uchazeče vybrána agentura AL – Systém EXPO, s.r.o. Nákup mediálního prostoru se realizuje formou veřejných zakázek, kdy je rozhodujícím kritériem nabídková cena.

Celkový stav databáze KLASA k 31. 12. 2016 byl 1 042 výrobků od 219 výrobců. Za rok 2016 bylo oceněno 363 výrobků od 109 výrobců.

V roce 2016 byly na propagaci potravin značky KLASA vyčerpány finanční prostředky ve výši 131,4 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Regionální potravina 2016

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství ve 13 krajích ČR nej kvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby či originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. U zrodu tohoto projektu stálo MZe, které jej spustilo koncem roku 2009, přičemž od roku 2012 projekt administruje SZIF.

Značka Regionální potravina se prezentuje formou celostátní kampaně, jejímž cílem je seznámit spotřebitele s oceněnými regionálními potravinami, poukázat na jejich původ, tradici a kvalitu, současně budovat pozitivní vnímání regionálních produktů a značky Regionální potravina, prostřednictvím vhodných informačních a komunikačních kanálů značku zviditelnit a napomoci zvyšování loajality veřejnosti k místní zemědělské a potravinářské produkci. Součástí projektu jsou veškeré vhodné a efektivní komunikační aktivity, určené pro jednotlivé cílové skupiny (ženy/hospodyně, široká veřejnost/spotřebitelé a odborná veřejnost), a to s ohledem na informační potřeby každé z těchto cílových skupin.

V roce 2016 proběhla veřejná zakázka s názvem: „Rámcová smlouva – Informační kampaň na podporu regionálních potravin“. Ve strategické, kreativní a PR části zvítězila nabídka COMTECH Group, spol. s r.o. V realizační části nejlépe obstála nabídka společnosti Dedeman, s.r.o.

V roce 2016 získalo ocenění 110 výrobků.

Na projekt Regionální potravina bylo v roce 2016 ze státního rozpočtu vyplaceno 30,4 mil. Kč.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.cz.

Systém chráněných značek zemědělských produktů a potravin

Chráněné značky fungují jako podpora a ochrana zemědělských produktů a potravin. Systém chráněných značek byl zaveden v EU v roce 1993 a jeho smyslem je chránit názvy zemědělských produktů a potravin před konkurencí produktů neprávem se za tyto výrobky vydávajícími.

Potraviny a zemědělské produkty lze chránit třemi právními instituty, které poskytují ochranu označením na území členských států EU. V případě bilaterálních smluv je tato ochrana zajištěna i ve smluvních třetích zemích světa.

Ochrana je poskytována na základě zápisu do rejstříku Evropské komise. Jedná se o:

Chráněné označení původu (CHOP)

Chráněné označení původu se vztahuje k názvu regionu. Jde o označení zemědělských produktů a potravin, které z tohoto místa pocházejí. Produkce, příprava i zpracování těchto výrobků musí probíhat pouze ve vymezené zeměpisné oblasti. Musí existovat velmi úzká spojitost mezi vlastnostmi produktu a jeho zeměpisným původem.

Chráněné zeměpisné označení (CHZO)

Chráněným zeměpisným označením je míněn název používaný k označení zemědělských produktů a potravin, pocházejících z tohoto místa. Zemědělské produkty a potraviny, označené tímto logem, mají určitou kvalitu, pověst či jinou vlastnost, kterou lze přičíst zeměpisnému původu. Proti chráněnému označení původu je vztah produktu k zeměpisné oblasti volnější, postačí, pokud alespoň jedna fáze výroby – zpracování, příprava nebo produkce – probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

Zaručená tradiční specialita (ZTS)

Jedná se o zemědělský produkt nebo potravinu, který pochází z tradičních surovin, nebo se vyznačuje tradičním složením nebo způsobem produkce nebo zpracování. Výrazem „tradiční“ se rozumí prokazatelné používání názvu po dobu nejméně 30 let na trhu. S tímto logem se mohou kvalitní tradiční výrobky, které nemají vazbu na zeměpisnou oblast, odlišit od ostatních výrobků na trhu.

K 31. 12. 2016 mají v ČR přiznanou ochranu následující zemědělské produkty a potraviny:

CHOP – Český kmín, Chamomilla Bohemica, Všecká cibule, Žatecký chmel, Pohořelický kapr, Nošovické kysané zelí.

CHZO – Českobudějovické pivo, Budějovické pivo, Chodské pivo, Budějovický měšťanský var, Štramberské uši, Znojenské pivo, Karlovarský suchar, Mariánskolázeňské

oplatky, Hořické trubičky, Brněnské pivo, Starobrněnské pivo, Lomnické suchary, Březnický ležák, Třeboňský kapr, Černá Hora, Pardubický perník, Jihočeská Niva, České pivo, Jihočeská Zlatá Niva, Olomoucké tvarůžky, Chelčicko-Lhenické ovoce, Karlovarské trojhránky, Karlovarské oplatky a Valašský frgál.

ZTS – Spišské párky, Lovecký salám, Špekáčky a Liptovský salám.

Během roku 2016 došlo k podání žádosti o zápis zeměpisného označení Český modrý mák; pokračovala jednání o námitkách vůči zápisu zaručené tradiční speciality Pražská šunka.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008) a národními (zákon č. 242/2000 Sb.). MZe provádí dozor nad dodržováním těchto předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování platných právních předpisů. V případě, že jsou právní předpisy plněny, vydá kontrolní organizace pro daný zemědělský podnik certifikát. Certifikovanou biopotravinu pozná spotřebitel podle evropského loga BIO, označení původu surovin, národního loga BIO a podle kódu příslušné kontrolní organizace. V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 kontrolní organizace, které musí plnit podmínky normy ČSN EN 45011 (závazná norma pro kontrolní a certifikační postupy), inspektoři provádějící kontrolu musí mít dostatečné vzdělání a praxi, organizace musí mít dostatečné technické a materiální vybavení. Všechny kontrolní organizace – inspektoři i jejich samotné ústředí – jsou podrobeny superviznímu doзору MZe. Dále jsou do kontrolního systému ekologického zemědělství zapojeny státní kontrolní orgány – ÚKZÚZ a od roku 2016 nově také SZPI a SVS ČR.

K 31. 12. 2016 bylo v ČR registrováno 607 výrobců biopotravin. K nejčastějšímu zaměření výrobců v roce 2015 patřilo „Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího“, „Výroba vína z vinných hroznů“ a „Výroba mléčných výrobků“.

Celkový obrat výrobců biopotravin v roce 2015 dosáhl 2,727 mld. Kč, což představuje nárůst o 24 % proti obratu 2,202 mld. Kč v roce 2014. V tomto obratu je však zahrnut i celkový obrat „mix“ subjektů, které kromě vlastní výroby biopotravin distribuují i výrobky jiných dodavatelů¹⁰⁰.

100 Obrat „mix“ subjektů za distribuci biopotravin jiných dodavatelů byl odhadnut na cca 118 mil. Kč a náleží správněji k obratu distributorů.

Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotraviny za přibližně 1 099 mil. Kč. Vývoz biopotravin z ČR trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (336 mil. Kč) byl vyvezen do Německa a dále pak do ostatních zemí EU nesousedících s ČR (306 mil. Kč) a dále pak do Rakouska (243 mil. Kč). Přitom však většina výrobců biopotravin (82 %) uplatnila své výrobky výhradně či v převážné většině na českém trhu.

Biopotraviny byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (30,3 %), dále velkoobchodů (18,9 %) a obchodů zdravé výživy (11,7 %).

V roce 2016 se konal již 12. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Mottem byl slogan „Bio je u nás doma“ s podtitulem „Bio je pro každého“, které reflektovalo tradici ekologického zemědělství v ČR. Je to totiž již více než čtvrt století, kdy zde byly založeny první tři ekologické farmy.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2016 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající z nové Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2016 podílely SVS ČR, SZPI, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV a VÚLHM.

Monitoring SZPI

V roce 2016 SZPI odebrala a analyzovala v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 1 809 vzorků. U 17 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 0,94 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Čerstvé ovoce a zelenina zaujímá v rámci monitoringu CL prováděného SZPI podstatnou část odebíraných vzorků. Z kontaminujících látek je v čerstvém ovoci a zelenině

ověřována přítomnost především reziduí pesticidů a dusičnanů. Jejich sledování je stanoveno nařízením EP a Rady č. 396/2005, prováděcím nařízením Komise (EU) č. 595/2015 a nařízením Komise (ES) č. 1881/2006.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR, který zahrnuje požadavky koordinovaného kontrolního programu Unie, byla přítomnost reziduí pesticidů v roce 2016 ověřena u celkem 414 vzorků čerstvé zeleniny včetně pěstovaných hub.

Největší podíl odebraných vzorků čerstvé zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (69,1 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 21,2 % a zelenina původem ze třetích zemí nejmenší podíl odebraných vzorků, a to 7,5 %. U 2,2 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé zeleniny byla v 6 případech překročena hodnota maximálního limitu reziduí. Jednalo se o vzorky hlávkové kapusty, kdy bylo ve 2 případech zjištěno nevyhovující množství flonicamidu (původ Polsko) a chlorpyrifosu (původ ČR). Ve vzorku zeleninové papriky původem ze Španělska byla zjištěna nadlimitní hodnota účinné látky chlorothalonilu, ve vzorku pekingského zelí původem z ČR chlorpyrifosu a ve vzorku čerstvé byliny (šalvěji) původem z Izraele endosulfanu.

V případě čerstvého ovoce bylo odebráno celkem 255 vzorků na stanovení přítomnosti reziduí pesticidů. Z pohledu původu země, ve které bylo ovoce vyprodukováno, zaujímalo největší podíl odebraných vzorků ovoce ze zemí EU (57,7 %), následováno podílem ovoce ze třetích zemí (29,0 %). Čerstvé ovoce z tuzemska tvořilo nejmenší část z celkového počtu odebraných vzorků (13,3 %).

Přítomnost reziduí pesticidů byla potvrzena u více než 87 % analyzovaných vzorků. U 4 vzorků čerstvého ovoce byla překročena hodnota maximálního limitu reziduí. V pomelu původem z Číny bylo detekováno nadlimitní množství účinné látky isocarbofos, v jablkách původem z ČR chlorpyrifos, v liči původem z Mauricia carbaryl a v pomerančích původem z Argentiny methidathion.

Analýzy na ověření dusičnanů byly prováděny především v čerstvé listové zelenině, a to v hlávkovém salátu a špenátu, pro které jsou nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 stanoveny maximální limity. Přítomnost dusičnanů byla potvrzena u všech analyzovaných vzorků zeleniny, nicméně překročení maximálního limitu nebylo zaznamenáno. Nejvyšší koncentrace dusičnanů byla zjištěna u vzorku rukoly a červené řepy, kdy maximální hodnota dosáhla 5 870 mg.kg⁻¹, resp. 4 069 mg.kg⁻¹.

Kromě čerstvého ovoce jsou odebírány rovněž vzorky sušeného a skořápkového ovoce k analýzám na ověření přítomnosti aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂. V případě sušeného ovoce i k analýzám na přítomnost ochratoxinu A.

Z jednotlivých druhů sušeného ovoce byly analýzy na stanovení aflatoxinů prováděny zejména v rozinkách, ale i švestkách, meruňkách a brusinkách. Z 33 hodnocených vzorků nebyl pozitivní nález aflatoxinu zaznamenán u žádného ze vzorků sušeného ovoce. V případě skořápkových plodů byl zjištěn nadlimitní nález aflatoxinu B₁ a sumy aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ v pistáciích původem z Íránu.

Z 31 analyzovaných vzorků sušeného ovoce byla přítomnost ochratoxinu A zaznamenána u 6 vzorků rozinek. Naměřené množství ochratoxinu A (32,8 µg.kg⁻¹) u vzorku rozinek původem z Íránu bylo vyšší než hodnota maximálního limitu v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

Konzumní brambory jsou jednou z komodit zařazených do Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR. V roce 2016 bylo k analýzám na stanovení reziduí pesticidů odebráno celkem 51 vzorků konzumních brambor. Největší část odebraných vzorků dle země původu představovaly brambory z ČR (58,8 % odebraných vzorků), dále pak brambory původem ze států EU (41,2 %).

Rezidua pesticidů byla detekována u téměř 57 % analyzovaných vzorků brambor, maximální limit reziduí však nebyl překročený u žádného ze vzorků. Nejčastěji detekovanou účinnou látkou ve vzorcích brambor byl propamocarb, který byl zjištěn u více než 30 % analyzovaných vzorků brambor, dále pak chlorpropham a imidacloprid.

Kromě pesticidů byla v bramborách ověřována úroveň kontaminace chemickými prvky (kadmia, olova). Přítomnost olova stejně jako v předchozím roce nebyla prokázána u žádného z analyzovaných vzorků brambor. V případě kadmia byly měřitelné koncentrace zjištěny u čtyř z celkem šesti analyzovaných vzorků, zjištěný obsah kadmia se nacházel pod hodnotou maximálního limitu.

V souladu s doporučením Komise 2010/307/EU bylo sledování akrylamidu prováděno v bramborových lupíncích, před smažených bramborových výrobcích určených k domácí přípravě a bramborových hranolcích k přímé spotřebě.

Zjištěné hladiny akrylamidu v bramborových lupíncích se pohybovaly v intervalu od 128 do 1 377 µg.kg⁻¹, u bramborových hranolků pro přímou spotřebu od 191 do 339 µg.kg⁻¹. U před smažených bramborových výrobků byl zaznamenán pouze jeden vzorek s pozitivním nálezem akrylamidu.

Obilniny a obilné výrobky

V případě obilnin a obilných výrobků SZPI své odběry zaměřuje především na ověření přítomnosti mykotoxinů a reziduí pesticidů. Nicméně dle doporučení Komise (EU) 2015/976/EU byly stejně jako v roce 2015 provedeny odběry na stanovení tropanových alkaloidů. Atropin a skopolamin byl sledován v obilovinách, jako je pohanka, čirok nebo

proso a v obilných výrobcích obsahujících zmíněné druhy obilovin. Rovněž byla zjišťována úroveň kontaminace obilovin a obilných výrobků námelovými alkaloidy.

Ze skupiny mykotoxinů byly v obilovinách a výrobcích z nich provedeny analytické rozborů na stanovení deoxynivalenolu, ochratoxinu A, zearalenonu a T-2 a HT-2 toxinu. Z celkem 98 odebraných vzorků obilovin a mlýnských obilných výrobků byla přítomnost některého výše uvedených mykotoxinů zjištěna u 12 vzorků.

V souladu s nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 byl sledován obsah námelových alkaloidů v obilovinách a výrobcích z obilovin. Ze 17 vzorků obilnin byl pozitivní nález ergotaminu zaznamenán u vzorku žita původem z ČR. V případě ovesných vloček nebyly pozitivní nálezy námelových alkaloidů zjištěny. Ze 14 vzorků žitné mouky byla přítomnost námelových alkaloidů potvrzena u 5 vzorků. Hladiny námelových alkaloidů v žitné mouce se pohybovaly v intervalu od 10,9 do 120 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. Pro námelové alkaloidy není právním předpisem stanoven maximální limit.

Dle doporučení Komise bylo na stanovení tropanových alkaloidů odebráno celkem 26 vzorků obilovin (pohanka, čirok, kukuřice) a obilných výrobků (mouka pohanková, čiroková, kukuřičná, jáhly). Kukuřičná mouka původem z ČR byla na základě hodnocení rizika provedeném SZÚ vyhodnocena jako potravinu nebezpečná dle článku 14 nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002, neboť obsahovala vyšší množství atropinu. U ostatních obilovin a výrobků z obilovin nebyla přítomnost tropanových alkaloidů zaznamenána.

U kukuřice a kukuřičných výrobků byly provedeny rozborů na přítomnost deoxynivalenolu, zearalenonu a fumonisinu FB₁ a FB₂. Deoxynivalenol byl zjištěn u 3 vzorků kukuřice určené k přípravě popcornu. V jednom případě vzorek kukuřice vyhověl platnému limitu 750 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ až po zohlednění nejistoty měření.

Přítomnost zearalenonu byla ověřována u 12 vzorků kukuřice k přímé spotřebě a 11 vzorků kukuřičných výrobků. Pozitivní nálezy byly zaznamenány u 5 vzorků kukuřice určené k přípravě popcornu, množství zearalenonu se pohybovalo v rozmezí od 7,9 do 71,8 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. Všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující z pohledu platného limitu. V případě kukuřičných výrobků, kdy byl zearalenon stanovován v kukuřičných lupíncích, v kukuřičné mouce a krupici, nebyla jeho přítomnost zjištěna.

Rozborů na přítomnost fumonisinu FB₁ a FB₂ byly provedeny u celkem 34 vzorků kukuřice, kukuřice k přímé spotřebě (k přípravě popcornu) a kukuřičných výrobků jako je kukuřičná mouka, kukuřičná krupice, kukuřičné lupínky. Pozitivní nálezy zachycené ve vzorcích kukuřice a kukuřičných výrobcích nepřekročily hodnotu maximálního limitu uvedeného v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Multireziduální metodou bylo vyšetřeno celkem 91 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků. U téměř 30 % odebraných vzorků obilnin a obilných výrobků byla rezidua pesticidů zaznamenána, nicméně maximální limit reziduí nebyl překročený u žádného

ze vzorků. Z celkového počtu odebraných vzorků zaujímaly obilniny původem z ČR 64,0 %, z jiných členských států EU 18,0 %, ze třetích zemí 9 %. U 9,0 % odebraných vzorků obilnin nebyla země původu uvedena.

Nealkoholické nápoje

Dlouhodobě je sledována přítomnost patulinu v jablečných šťávách. U jednoho vzorku 100% jablečné šťávy byl zjištěn pozitivní nález patulinu, jeho hodnota se výrazně nacházela pod hodnotou maximálního limitu $50 \mu\text{g.kg}^{-1}$ v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Ochratoxin A byl sledován ve vzorcích 100% hroznové šťávy. U dvou vzorků hroznové šťávy byla přítomnost ochratoxinu A potvrzena. Jeden vzorek hroznové šťávy po zohlednění nejistoty měření vyhověl svým obsahem ochratoxinu A maximálnímu limitu $2,0 \mu\text{g.kg}^{-1}$.

Ve vzorcích balené vody byly provedeny rozborů na přítomnost chlorovaných a aromatických uhlovodíků, pro které jsou nejvyšší mezní hodnoty stanoveny vyhláškou MZ č. 275/2004 Sb. a č. 252/2004 Sb. Ve vzorku neperlivé pitné vody byl detekován trihalomethan a trichlormetan, mezní hodnoty však nebyly překročeny.

Dle Víceletého kontrolního programu byla rezidua pesticidů ověřována ve vzorcích pomerančové šťávy. Multireziduální metodou bylo vyšetřeno celkem 15 vzorků pomerančové šťávy. U 4 vzorků byl pozitivní nález zaznamenán, nicméně maximální limit reziduí nebyl překročen.

Lihoviny

Lihoviny byly podrobeny analýzám na přítomnost metanolu, ethylkarbamátu, aromatických uhlovodíků a ftalátů. Stejně jako v předchozích letech byla ověřována i přítomnost denaturačních činidel (2-methyl-2-propanolu, bitrexu, 2-propanolu). Na stanovení metanolu bylo odebráno celkem 44 vzorků lihovin. Všechny analyzované vzorky lihovin byly hodnoceny jako vyhovující.

V souladu s doporučením Komise (EU) 2016/22 byly provedeny analýzy na ověření ethylkarbamátu v ovocných destilátech. Z 20 vzorků lihovin byl ethylkarbamát detekován u 8 vzorků. Zjištěné hodnoty ethylkarbamátu u lihovin od tuzemských výrobců se nacházely pod cílovou hodnotou 1 mg.l^{-1} , uvedenou v doporučení Komise.

Na ověření přítomnosti ftalátů v ovocných destilátech bylo odebráno celkem 20 vzorků. Pozitivní nález ftalátů byl zjištěn u 8 vzorků. Ze skupiny aromatických uhlovodíků byla ve vzorcích lihovin sledována přítomnost benzenu, ethylbenzenu, toluenu, xylenu a styrenu. V žádném z analyzovaných vzorků lihovin nebyly aromatické uhlovodíky prokázány.

Vzorky lihovin byly testovány na zbytky denaturačních činidel 2-propanolu, 2-methyl-2-propanolu (terciálního butanolu) a bitrexu. U téměř 60 % odebraných vzorků lihovin byla přítomnost 2-propanolu potvrzena. Lihoviny se zjištěným množstvím 2-propanolu však

nebyly na základě zhodnocení zdravotního rizika považovány za zdravotně rizikové potraviny.

Doplňky stravy

Z kontaminujících látek jsou v doplňcích stravy pravidelně sledovány chemické prvky. V doplňcích stravy na bázi bylin prodáváných ve formě kapslí byla měřitelná množství některých chemických prvků detekována u všech analyzovaných vzorků.

K laboratorním analýzám na ověření přítomnosti polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a dibenzofuranů a polychlorovaných bifenylů s dioxinovým efektem byly odebrány dva vzorky jílu prodáváných jako doplněk stravy. U obou vzorků byly zjištěny pozitivní nálezy různých kongenerů PCDD a PCDF a PCB s dioxinovým efektem. Zjištěné hodnoty WHO-PCDD/F-TEQ nevyhovovaly intervenční prahové hodnotě 0,50 pg.g⁻¹ dle doporučení Komise 2013/711/EU ve znění doporučení Komise (EU) 2014/663. Dle odborného posouzení SZÚ týkajícího se hodnocení rizika obsahu dioxinů v doplňcích stravy byly tyto doplňky posouzeny jako potraviny zdravotně bezpečné. Příjem PCDD a PCDF prostřednictvím předmětných doplňků stravy byl považován za toxikologicky nevýznamný.

V doplňcích stravy na bázi rýže fermentované houbou *Monascus purpureus* byla analýzami prokazována přítomnost citrininu. Ta byla potvrzena u všech analyzovaných vzorků. Obsah citrininu dosahoval hodnot od 295 do 1 810 µg.kg⁻¹, maximální limit 2 000 µg.kg⁻¹ však nebyl překročený.

Biopotraviny

Z celkového počtu odebraných vzorků potravin v rámci monitoringu cizorodých látek představovaly biopotraviny necelých 10 %. Největší podíl odebraných vzorků biopotravin zaujímaly biopotraviny z EU (57,0 %), dále biopotraviny pocházející z tuzemska (21,5 %) nejmenší část biopotraviny původem ze třetích zemí (11,1 %). U 10,4 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena.

Přítomnost kontaminujících látek včetně reziduí pesticidů byla ověřena u celkem 172 vzorků biopotravin. 92 % odebraných vzorků biopotravin bylo bez jakéhokoliv nálezu kontaminující látky, u 8 % vzorků biopotravin byl pozitivní nález kontaminující látky zaznamenán. Všechny biopotraviny byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádné biopotraviny nebylo zjištěno nadlimitní množství kontaminující látky.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

Státní veterinární správa provedla v roce 2016 v rámci monitoringu reziduí a kontaminantů celkem 71 180 vyšetření, z toho 69 586 vyšetření plánovaných odběrů vzorků, dále 295 jako cílená vyšetření suspektních vzorků a 1 299 vyšetření u vzorků dovážených

komodit. V hodnoceném roce bylo celkové zastoupení nevyhovujících nálezů 0,12 %, tedy o 0,08 % více než v roce předchozím.

Aplikace nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebyla prokázána. V krmivech a krmných surovinách živočišného původu byly zjištěny nevyhovující nálezy v 0,13 %. Jednalo se o nálezy nevyhovujících koncentrací doplňkových látek – antikokcidik v krmných směsích pro drůbež. Jednotlivé případy byly řešeny ve spolupráci s Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským (ÚKZÚZ). Ostatní krmiva a krmné suroviny živočišného původu splňovaly stanovené maximální limity. V krmivech pro hospodářská zvířata nebyla prokázána rezidua zakázaných veterinárních léčivých přípravků ani nebyla prokázána nepovolená medikace. Také dovážené rybí moučky vyhověly všem platným limitům.

Vzorky syrového ovčího, kozího a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům. V jednom vzorku slepičích vajec byl v nadlimitní koncentraci stanoven lasalocid (doplňková látka, kokcidiostatikum). V jednom vzorku křepelčích vajec byl v nadlimitní koncentraci stanoven monensin (doplňková látka, kokcidiostatikum). Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a také limitům všech ostatních vyšetřovaných chemických látek. Rezidua veterinárních léčiv nebyla v medu zjištěna. V detekovatelném množství byly zachyceny pouze olovo a kadmium.

Z nepovolených látek byl zjištěn nortestosteron v moči skotu a prasete a metronidazol ve svalovině kapra. Při šetření bylo zjištěno, že u skotu se jednalo o endogenní původ (fyziologickou koncentraci, vzhledem k březosti zvířete). Ani v případě prasete nebylo zjištěno ilegální použití zakázané látky. V případě metronidazolu u kapra nebyl zjištěn zdroj reziduí tohoto nepovoleného léčiva.

V roce 2016 byla zjištěna rezidua antibiotik ve svalovině, játrech a ledvinách skotu a prasat. Jednalo se o rezidua dihydrostreptomycinu u dvou prasnic. Dále pak rezidua marbofloxacinu u jedné dojnice a jednoho prasete v žíru, sulfadiazinu u jednoho telete a trimetoprimu společně se sulfametoxazolem u jedné prasnice.

V posledních letech docházelo k závažným zjištěním nevyhovujících vzorků masa kontaminovaného polychromovanými bifenyle (PCB) u skotu a prasat chovaných ve starých stájích, kde neproběhla sanace původních nátěrových hmot a omítek obsahujících PCB. I v roce 2016 byly zjištěny dva nevyhovující nálezy. Jednalo se o jeden chov skotu a jeden chov prasat.

V ledvinách dospělého skotu a prasat (zvláště ve výkrmu) byla v minulých letech zjišťována nadlimitní koncentrace rtuti přesahující limit (0,01 mg.kg⁻¹) daný nařízením EP a Rady (ES) č. 396/2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu. Na základě posouzení rizika příjmu rtuti v potravinách živočišného původu byl na základě doporučení ÚSKVBL

čj. SVS/2014/064900-G zaveden od 1. 9. 2014 reálný „rozhodovací limit“ pro obsah rtuti v ledvinách potravinových zvířat v hodnotě $0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$. Tento limit je používán jako maximální hodnota, po jejímž překročení budou učiněna nezbytná opatření k ochraně spotřebitele. Tento rozhodovací limit nebyl v roce 2016 překročen. V ledvinách tří krav a ve svalovině jednoho koně byla zjištěna koncentrace kadmia přesahující limit $1,0 \text{ mg.kg}^{-1}$.

U drůbeže nebyly zachyceny žádné nevyhovující nálezy ve všech případech sledovaných reziduí a kontaminantů. U sladkovodních ryb (pstruhů a sivena) byla opět prokázána rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy, což je již dlouholetým problémem v chovu těchto ryb.

Nejčastějšími záchyty u lovné zvěře byly nevyhovující hodnoty chemických prvků – vzhledem k tomu, že se jedná o zvěř lovenou střelnou zbraní se střelivem obsahujícím olovo, je nutné výsledky stanovení tohoto prvku brát s jistou rezervou a s ohledem na možnou kontaminaci střelou. Z hlediska zabránění nadbytečné zátěže konzumenta zvěřiny olovem posuzovaly orgány veterinární správy hodnoty olova nad doporučený limit Hlavním hygienikem ($0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$) jako vysoké, potenciálně ohrožující zdraví při dlouhodobé konzumaci. Ve dvou vzorcích svaloviny prasete divokého byla zjištěna koncentrace NDL-PCB nad hodnotu maximálního limitu (40 ng.g^{-1} tuku) stanovenou pro prasata domácí.

Vzhledem k relativně nízkému procentu záchyty nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu cizorodých látek nadále za příznivou (viz tab. T5.6/01). Za podstatné zjištění však lze považovat průkazy reziduí veterinárních léčiv – antimikrobik. Dále jsou také podstatná zjištění reziduí zakázaných barviv používaných k léčení nebo prevenci u chovaných ryb, zvláště pstruhů. Znovu záchyt PCB v mase prasat, jako důsledek stále trvající kontaminace prostředí chovů zvířat (neodstraněné původní nátěry).

**T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit
a důvodů vyšetření v roce 2016**

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvíř a ryby	4 379	32	0,73
- monitoring	3 949	25	0,63
- cílené vyšetření	65	7	10,77
- dovoz	365	0	0,00
Hospodářská zvířata	53 377	44	0,08
- monitoring	52 808	36	0,07
- cílené vyšetření	186	8	4,30
- dovoz	383	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	7 873	3	0,04
- monitoring	7 768	2	0,03
- cílené vyšetření	13	1	0,00
- dovoz	92	0	0,00
Krmiva	5 477	7	0,13
- monitoring	4 996	7	0,14
- cílené vyšetření	22	0	0,00
- dovoz	459	0	0,00
Vody	74	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	9	0	0,00
Celkem všechny vzorky	71 180	86	0,12
- monitoring	69 586	70	0,10
- cílené vyšetření	295	16	5,42
- dovoz	1 299	0	0,00

Pramen: SVS

Zpracoval: J. Drápal (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svs.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2016 provedl ÚKZÚZ celkem 2 186 úředních kontrol krmiv, které jsou zaměřením rozděleny na kontroly registrovaných nebo schválených provozů (dále jen běžné kontroly), cílené kontroly přítomnosti zakázaných a nežádoucích látek v krmivech (dále jen cílené kontroly), mimořádné kontroly na základě obdržených podnětů (včetně RASFF) a kontroly registrační, konané při zahájení činnosti provozovatele. Počty běžných i cílených kontrol jsou plánovány s ohledem na rozsah činností provozů, rizikovost výrobního procesu a použitých komponentů, výsledky úředních kontrol a analýz vzorků krmiv v uplynulém období a pozornost je věnována i aktuálním rizikům, ohrožujícím bezpečnost potravinového řetězce.

Sledování výskytu zakázaných látek a produktů v krmivech

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech

Kontrola je zaměřená na možnou kontaminaci krmiv zpracovanými živočišnými bílkovinami (PAP). V roce 2016 bylo takto prověřeno 100 vzorků převážně doplňkových krmných směsí. Přítomnost nepovolených zpracovaných živočišných bílkovin nebyla v žádném vzorku zjištěna.

Cílená kontrola rybí moučky na přítomnost tkání suchozemských živočichů

Cílem kontroly je zachytit přítomnost tkání suchozemských živočichů v rybí moučce, také v souvislosti s povolením používat rybí moučku do mléčných krmných směsí pro přežvýkavce. Mikroskopicky a akreditovanou metodou RT – PCR bylo prověřeno 21 vzorků krmiv. V žádném analyzovaném vzorku nebyla zjištěna přítomnost tkání suchozemských živočichů.

Sledování výskytu nežádoucích látek a produktů v krmivech

Monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (POP)

V rámci kontroly bylo analyzováno 20 vzorků krmiv, krmných surovin a doplňkových látek. Žádný vzorek nebyl vyhodnocen jako nevyhovující. PCB byly sledovány zároveň s dioxiny, aby bylo možné posoudit expozici zvířete všem těmto toxinům. Naměřené hodnoty byly velmi nízké, obvykle pod mezí detekce $0,5 \mu\text{g.kg}^{-1}$. Pro PCB dosud nebyly stanoveny prahové hodnoty.

Cílená kontrola dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu

V rámci cílené kontroly bylo analyzováno celkem 45 vzorků, zejména rybí moučka, mastné kyseliny, premixy a doplňkové látky. Stanovené limity se pohybují od $0,75$ do $6 \text{ ng WHO-TEQ.kg}^{-1}$ podle druhu krmiva pro dioxiny a od $1,25$ do $24 \text{ ng WHO-TEQ.kg}^{-1}$ podle druhu krmiva pro sumu dioxinů a PCB. Jeden vzorek krmné suroviny bentonit překročil stanovený limit sumy dioxinů $0,75 \text{ ng.kg}^{-1}$, bylo zakázáno tuto surovinu použít ke krmným účelům.

Monitoring mykotoxinů

V rámci této kontroly se zjišťuje přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁ a G₂, zearalenonu, ochratoxinu A, fumonisinů B₁ a B₂, deoxynivalenolu, T-2 a HT-2 toxinu, beauvericinu, enniatinů A, A₁, B, B₁ a nivalenolu. Bylo odebráno 66 vzorků krmiv a krmných surovin. Většina zjištěných hodnot, včetně všech provedených analýz aflatoxinů, beauvericinu, enniatinů a nivalenolu, byla na nejnižší úrovni detekce analytu. Celkem 5 vzorků překročilo směrné hodnoty obsahu zearalenonu nebo deoxynivalenolu.

Cílená kontrola přítomnosti těžkých kovů v krmivech

Bylo odebráno 102 vzorků krmných surovin. Byl sledován obsah olova, kadmia, arsenu a rtuti. U jednoho vzorku krmného vápence bylo zjištěno překročení stanoveného limitu obsahu arsenu.

Cílená kontrola přítomnosti dalších nežádoucích látek v krmivech

Tato cílená kontrola zjišťuje obsah dusitanů, fluoridů, vinylthiooxazolidonu, theobrominu a melaminu ve vybraných vzorcích krmiv. Nebylo zjištěno překročení stanovených limitů.

Sledování správného používání doplňkových látek v krmivech

Cílená kontrola používání kokcidostatik

Cílená kontrola ověřuje dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatika a dodržování maximálního povoleného limitu nevyhnutelné křížové kontaminace, případně zda se doplňkové látky nevyskytují v krmivech pro druhy či kategorie zvířat, pro které nejsou povoleny. V rámci kontroly bylo odebráno celkem 108 vzorků kompletních, doplňkových a minerálních krmných směsí a premixů. Byly zjištěny 3 případy kontaminace krmiv kokcidostatiky (2 vzorky kompletních krmných směsí pro výkrm králíků v období ochranné lhůty před porážkou s překročením maximálních povolených limitů rezidua diclazurilu resp. robenidinu a 1 vzorek doplňkové krmné směsi pro odchov kuřat s nepovoleným obsahem rezidua diclazurilu), byl vydán zákaz jejich zkrmování. Kontrola dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatik vyhodnotila všechny analyzované vzorky jako vyhovující.

V rámci cílené kontroly byly rovněž sledovány reziduální stopy kokcidostatik v krmivu, které bylo zpracováno míchacím zařízením výrobce bezprostředně po použití kokcidostatik. Bylo prověřeno 38 vzorků z nejrizikovější první míchačky následně vyráběných krmiv. Stanovený limit byl překročen u 3 vzorků (kompletní krmivo pro užitkové nosnice – narasin, kompletní krmivo pro dokrm králíků – robenidin, kompletní krmivo pro výkrm prasat – robenidin), výrobci těchto krmiv následně zavedli účinnější postupy dekontaminace výrobní linky pro zabránění přenosu křížové kontaminace.

Nejčastěji byly odebírány kompletní krmné směsi (88 vzorků) s převahou krmiv pro prasata, pro drůbež a pro králíky. Nejvyšší četnost nevyhovujících vzorků (téměř 30 %) byla zjištěna u kompletních směsí pro výkrm králíků v období ochranné lhůty před porážkou. Žádné nedostatky nebyly zaznamenány u minerálních krmných směsí a premixů doplňkových látek.

Cílená kontrola dodržování dalších limitů doplňkových látek

Při této kontrole se sledovalo dodržování maximálních limitů mědi, zinku, manganu, železa, selenu, jódu, vitaminu A a vitaminu D3. Odebráno bylo 50 vzorků krmných směsí.

Převažovaly kompletní krmiva pro výkrm prasat a drůbeže. Překročení limitu sledovaných doplňkových látek bylo zjištěno u 1 vzorku krmiva, kdy nebyl dodržen limit obsahu mědi v kompletním krmivu pro výkrm králíků.

Cílená kontrola kontaminace krmiv léčiv

V rámci kontroly bylo odebráno 27 vzorků z celých partií krmných směsí, vyrobených ihned po medikovaných krmivech. Jedno krmivo (kompletní směs pro výkrm prasat A2) překročilo úroveň obsahu 1 % rezidua dvou účinných medikačních látek (CTC a flubendazol), kterou ÚKZÚZ ve spolupráci s ÚSKVBL toleruje jako maximální povolený limit nevyhnutelné křížové kontaminace léčiv. Toto nevyhovující krmivo bylo zakázáno zkrmovat.

Dále byl u vybraných směsí sledován obsah účinné látky léčiva v první míchačce krmiva, vyráběného ihned po medikované krmné směsi. Kontrola byla zaměřena na účinnost dekontaminačního programu provozovatele. Jako maximální vyhovující hladina byla po dohodě s ÚSKVBL stanovena přítomnost 1 % obsahu rezidua medikační látky, aplikované v předchozí výrobě. Bylo analyzováno 21 vzorků krmiv. Dva vzorky byly nevyhovující, z toho 1 vzorek nevyhověl obsahem dvou účinných látek současně. Výrobcům nevyhovujících vzorků krmiv bylo uloženo a následně ověřeno zvýšení účinnosti jejich dekontaminačních programů pro zabránění křížové kontaminace krmiv.

Sledování dalších problematik týkajících se bezpečnosti krmiv

Cílená kontrola parametrů glycerolu, používaného jako krmná surovina

Bylo odebráno 34 vzorků surového glycerínu, u kterých byl stanoven obsah glycerolu, metanolu, sodíku, draslíku a niklu. Žádný z analyzovaných vzorků po zohlednění nejistoty stanovení nepřekročil maximální povolený obsah metanolu 0,5 %. Celkem 5 vzorků nevyhovělo deklarovanému obsahu glycerolu, sodíku, draslíku nebo vody.

Cílená kontrola pesticidů

Přítomnost pesticidů byla zjišťována u 79 vzorků, převážně obilovin. Zjištěné hodnoty účinných látek se obvykle pohybovaly na hranici detekce přístrojů. Jako nevyhovující byl vyhodnocen 1 vzorek sójového extrahovaného šrotu s překročeným limitem obsahu haloxyfopu. Bylo zakázáno tento produkt použít ke krmení.

Cílená kontrola přítomnosti a označování genetických modifikací v krmivech

V rámci této kontroly jsou sledovány genetické modifikace v krmných surovinách a krmivech. Jedná se zejména o kukuřici, rýži, sóju, řepku a kompletní i doplňkové krmné směsi. Část vzorků byla analyzována v laboratoři VÚRV Ruzyně. Ve vzorcích se sleduje přítomnost povolených modifikací a náležité označení krmiv, obsahujících GM složky, a také přítomnost modifikací nepovolených. Bylo prověřeno 46 vzorků krmiv. Dva vzorky (kompletní krmivo pro psy a kompletní směs pro užitkové nosnice) s nedeklarovaným

obsahem geneticky modifikované sóji MON 40-3-2 byly vyhodnoceny jako nevyhovující, falšované krmivo.

Cílená kontrola přítomnosti doplňkových látek v krmivech

Kontrola ověřuje přítomnost deklarovaného obsahu fytázy v krmných směsích pro prasata a pro drůbež. Ověřuje se rovněž přítomnost povinných informací v návodu použití krmiv. Prověřeno bylo 11 vzorků krmných směsí, všechny byly posouzeny jako vyhovující.

Cílená kontrola výskytu zakázaných stimulantů nebo inhibitorů růstu

Bylo prověřeno 27 vzorků převážně krmných směsí pro prasata a skot, zda neobsahují nepovolené antibiotické stimulanty. Rovněž se kontrolují vedlejší výrobky procesů kvašení, zdali neobsahují antimikrobiální látky, které se používají při zpracování k regulaci kvasných procesů. Všechny vzorky byly vyhovující a analyty se pohybovaly pod hranicí detekce.

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných proteinů

Kontrola metodou PCR-RT ověřuje, zda druhy a podíly obsažených surovin živočišného původu odpovídají informacím uvedeným v označení krmiva. Bylo odebráno 43 vzorků krmných směsí, všechny byly posouzeny jako vyhovující.

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2016

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	569	36	7 398	72	Hrubý popel 13x, Vit. A 6x, Měď (Cu) 5x, Robenidin, Vláknina 4x, Lysin, Hrubý protein 3x Mangan (Mn), Vápník 2x...
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	263	22	2 684	70	Hrubý popel 11x, Vit. A 7x, Hrubý protein, Hrubý tuk 5x, Vit. E, Sodík (Na), Měď (Cu) 4x, Fosfor (P), Vápník (Ca) 3x...
Krmné směsi pro zvířata neurčená k produkci potravin	328	49	3 084	98	Hrubý popel 31x, Vit. A 13x, Hrubý protein 9x, Vit. E 8x, Vláknina 7x, Fosfor (P) 5x, Vápník (Ca) 3x, Měď (Cu) 2x...
Minerální krmné směsi	72	17	1 101	46	Vit. E 6x, Vit. A 4x, Vápník (Ca), Fosfor (P) 3x, Zinek (Zn), Mangan (Mn) 2x, Železo (Fe), Sodík (Na), Měď (Cu) 1x...
Premixy	133	24	1 062	89	Vit. A 10x, Zinek (Zn) 9x, Měď (Cu), Vit. E 7x, Mangan (Mn), Selen (Se) 6x, Vápník (Ca), Jód (I), Treonin 3x, Metionin 2x...
Doplňkové látky	34	0	154	0	
Krmné suroviny	769	18	21 678	47	Sodík (Na), Hrubý tuk 4x, Draslík (K), Arsen (As), Škrob 3x, Hrubý popel, Hrubý protein, Cukry 2x, Glycerol, Měď (Cu) 1x..
Ostatní	297	0	2 686	5	Vit. E 4x, Popel 1x
Celkem	2 465	166	39 847	427	Popel 58x, Vit. A 40x, Vit. E 30x, Měď (Cu) 20x, Zinek (Zn), Vláknina 15x, Vápník (Ca) 14x, Fosfor (P) 12x...

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i., v roce 2016 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Třebíč, situovaném v kraji Vysočina. Na celkem 25 lokalitách (+ 3 lokality pro odběr vzorků pro stanovení PCB a PCDD/F) byly odebrány vzorky půd z humusových nebo drnových horizontů, v nichž byl stanoven celkový obsah 11 rizikových prvků (As, Be, Cd, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni, Pb, V a Zn) a jejich obsah ve výluhu v 2M HNO₃ (Hg stanovena metodou AMA). V 5 (+3) vzorcích byly analyzovány obsahy perzistentních organických polutantů (POP) ze skupiny monocyklických (MAU) a polycyklických aromatických (PAU) a chlorovaných uhlovodíků, reziduí pesticidů

a ropných uhlovodíků. Na 8 lokalitách byl proveden také odběr vzorků rostlin, v nichž byl následně stanoven obsah výše uvedených rizikových prvků. Ve 3 vzorcích rostlin byly analyzovány obsahy POP.

Vzhledem k preventivním hodnotám daným vyhláškou č. 153/2016 Sb. pro celkové obsahy rizikových prvků bylo v okrese Třebíč zjištěno celkově 25 překročení těchto hodnot, a to u arsenu (1 případ), beryllia (9 případů), chromu (12 případů), niklu (2 případy) a olova (1 případ).

Po porovnání zjištěných hodnot s neaktuální vyhláškou č. 13/1994 Sb. bylo zjištěno, že v případě celkových obsahů byly limitní hodnoty překročeny ve dvou případech (po jednom případě u chromu a niklu). Limitní hodnoty pro obsahy rizikových prvků ve výluhu 2M HNO₃ byly překročeny rovněž po jednom případě u chromu a niklu.

Hodnocení výsledků bylo provedeno také porovnáním s indikačními hodnotami, udávanými vyhláškou č. 153/2016 Sb. V okrese Třebíč byl zjištěn jeden případ překročení indikačního limitu, udávajícího možnost ohrožení nezávadnosti potravin nebo krmiv, a to u niklu.

Zátěž rostlin rizikovými prvky v daném okrese je nízká a ani v jednom případě nebyly zjištěny nadlimitní obsahy uvedené ve směrnici EP a Rady 2002/32/EC.

Překročení preventivní hodnoty dané vyhláškou pro sumu sloučenin PAU pro půdy nebylo v okrese Třebíč zjištěno. Z dalších rizikových látek byl zjištěn v okrese Třebíč jeden případ překročení preventivní hodnoty pro sumu DDT.

V okrese Třebíč byla nalezena překročení průměrných hodnot v rostlinách pro sloučeniny ze skupiny MAU a PAU. Nejvýraznější překročení průměrných hodnot byla nalezena u pyrenu, antracenu a naftalenu.

V rámci sledování potenciálně rizikových prvků bylo ve vzorcích odebraných pro stanovení PCDD/F a PCB zjištěno překročení preventivních hodnot vyhlášky č. 153/2016 Sb. pro beryllium, chrom a nikl. K těmto překročením došlo na lokalitě Číměř – Slavičky a jednalo se o mírná překročení. Dle zákona č. 41/2015 Sb. je na takovýchto půdách zakázáno používání upravených kalů ČOV a sedimentů. Na lokalitách nebyla zjištěna překročení již neplatné vyhlášky č. 13/1994 Sb.

Po porovnání obsahů sumy PAU s preventivními hodnotami vyhlášky č. 153/2016 Sb., nebylo zjištěno žádné překročení těchto hodnot.

V rámci sledování chlorovaných uhlovodíků, hexachlorbenzenu a polychlorovaných bifenylov rovněž nedošlo k překročení preventivních hodnot.

Pro vyjádření karcinogenního rizika se hodnoty obsahu všech 17 sledovaných kongenerů PCDD/F přepočítávají na hodnotu mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ PCDD/F. Vyhláška MŽP č. 153/2016 Sb. nově stanovila hodnotu preventivního limitu (I-TEQ PCDD/F 5 ng.kg⁻¹) a indikační hodnotu, při jejímž překročení může být ohroženo

zdraví lidí a zvířat (I-TEQ PCDD/F 100 ng.kg⁻¹). Po přepočtení všech sledovaných kongenerů PCDD/F na hodnotu mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ můžeme konstatovat, že hodnoty u půd ze sledovaných lokalit leží v intervalu 0,5–1,3 ng.kg⁻¹, který byl v předchozích pracích vymezen pro skupinu půd z oblastí se smíšenou zátěží i z oblastí čistých. Preventivní ani indikační hodnota daná aktuální vyhláškou č. 153/2016 Sb. překročena nebyla.

VÚMOP pokračoval v roce 2016 v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. Monitoring probíhal na 40 drobných vodních tocích (DVT) a 42 malých vodních nádržích (MVN), které spadají do 7 oblastí povodí pokrývající celé území ČR. Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN je možno obecně považovat za uspokojivý, zejména z hlediska koncentrací těžkých kovů, kdy většina vzorků odebraných v roce 2016 odpovídala I. nebo II. třídě jakosti vod. Také v případě koncentrací látek PCB nebyly až na výjimky zaznamenány znečištěné vodní toky. Naopak koncentrace PAU ve vodách DVT jsou dlouhodobě relativně vysoké, vyskytl se značný počet vzorků spadajících do III. a IV. třídy jakosti vod a také často došlo k překročení imisního limitu.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚRV

Sleduje imisní situaci v rezortu zemědělství. V roce 2016 byl zajištěn provoz devíti imisních stanic pro přímé přístrojové měření ozónu v průběhu vegetačního období na základě metody Radiello. V rámci realizace celostátního biomonitoringu vlivu imisí na distribuci a akumulaci rizikových látek v rostlinách prostřednictvím sběru a analýz rostlin pasivních bioindikátorů a vybraných kulturních druhů rostlin na obsah vybraných rizikových a potenciálně rizikových prvků (Al, As, B, Ba, Be, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mn, Mo, Ni, Pb, S, V, Zn) doplněných o stanovení esenciálních makroprvků neboli živin (P, K, Ca, Mg) bylo uskutečněno 72 odběrů půd, byly analyzovány 4 rostliny-bioindikátory a 44 vzorků běžných zemědělských plodin. V roce 2016 nejvyšší průměrnou koncentrací O₃ za celou dobu měření (15 týdnů) vykázala lokalita Lukavec, a to 38,4 ppb¹⁰¹. Naopak nejnižší průměrná koncentrace O₃ byla zjištěna v Liberci, a to 21,3 ppb.

Protože dosud neexistují schválené normy přímo pro hodnocení rostlin-bioindikátorů, byly za účelem orientačního hodnocení použity existující normy ČR a EU pro krmiva. Přímě aplikovatelná norma pro zvolený druh plodin existuje pouze pro 4 prvky (As, Cd, Pb a Hg), a to norma pro trvalé travní porosty (TTP) – viz vyhláška č. 305/2004 Sb. – část A, a vyhláška č. 184/2004 Sb. – část B. Limitní hodnoty pro hodnocení TTP jsou následující: As 4 mg.kg⁻¹, Cd 1 mg.kg⁻¹, Hg 0,1 mg.kg⁻¹ a Pb 40 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku. Při posuzování rostlin bioindikátorů byly v tomto případě připojené rovněž trvalé travní porosty.

101 ppb = parts per billion (1 miliardtina z celku).

Pro ostatní prvky byly velmi orientačně použity normy pro hodnocení komplexních krmiv dle vyhlášky č. 451/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jsou to následující prvky a hodnoty limitů: Co 10 mg.kg⁻¹, Cu 15 mg.kg⁻¹, Fe 1250 mg.kg⁻¹, Mn 250 mg.kg⁻¹, Mo 2,5 mg.kg⁻¹, Se 0,5 mg.kg⁻¹, Zn 250 mg.kg⁻¹ suchého vzorku. Mimo to, z německých krmivářských norem (MID, VDI 2310) byly navíc použity existující krmivářské limity pro Ni 50 mg.kg⁻¹ a V 10 mg.kg⁻¹ suchého vzorku. V rostlinách byly překročeny hraniční hodnoty u mědi a molybdenu v oblasti České Budějovice. Ostatní sledované hodnoty uvedené v normách nebyly překročeny.

V roce 2016 byly půdy odebírány ze dvou horizontů (ornice a podorniči), a to jak u bioindikátorů (jílek, smetánka), tak i u polních plodin (pšenice, ječmen, kukuřice, TTP) ze třech lokalit a třech odběrových míst lišících se nadmořskou výškou 200, 500 a 700 m. Tyto vzorky byly odděleně analyzovány a vyhodnoceny.

Z hlediska překročení limitů jednotlivých prvků pro půdu lze konstatovat, že byl v šesti případech překročen limit MHK 2001¹⁰² u arsenu, což je 8 % naměřených koncentrací, z toho byla ve dvou případech překročena norma, což jsou 3 % naměřených hodnot. Jednalo se o vzorky odebrané na Rychnovsku.

Kadmium překročilo hodnoty MHK 2001 v lokalitě České Budějovice a na Rychnovsku. U chromu byla překročena norma MHK 2001 ve 2 případech u vzorků z Prostějovska. Obsah niklu překročil u půd normu MHK 2001 v šesti případech, všechny tyto vzorky pocházely z Českobudějovicka. U olova byly překročeny obsahy podle MHK 2001 v jednom případě na Prostějovsku. U zinku bylo zjištěno překročení normy MHK 2001 v dvou případech u vzorků z Rychnovska.

Více informací lze nalézt na www.vurv.cz.

Monitoring VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti provádí monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech a v roce 2016 byl stejně jako v minulých letech zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů a na stanovení PAU, organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenylovů (PCB) v jedlých houbách a lesních plodech. V průběhu letních měsíců 2016 bylo sebráno 30 vzorků jedlých hub, reprezentujících 10 druhů – hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib dubový (*Boletus reticulatus*), hřib žlutomasý (*Xerocomellus chrysenteron*), hřib hnědý (*Xerocomus badius*), hřib plstnatý (*Boletus subtomentosus*), klouzek sličný (modřínový) (*Suillus grevillei*), kozák březový (*Leccinum scabrum*), bedla vysoká (*Macrolepiota procera*), bedla červenající (*Chlorophyllum rachodes*) a muchomůrka

102 Mezní hodnota koncentrace dle vyhlášky č. 382/2001 Sb.

růžovka (*Amanita rubescens*) ve 24 lesních oblastech (LO) a 15 vzorků lesních plodů – borůvky černé (*Vaccinium myrtillus*) reprezentujících 12 LO.

Ve 20 vzorcích hub a 5 vzorcích lesních plodů byly analyzovány těžké kovy (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP. Aktivita ^{137}Cs byla proměřena u všech sebraných vzorků.

Pro houby volně rostoucí nejsou samostatně uvedeny hygienické limity těžkých kovů, proto je pokračováno v hodnocení dle stejných kritérií jako v předchozích letech (dříve byly limity pro obsah těžkých kovů v sušených houbách dány vyhláškou č. 53/2002 Sb.).

V roce 2016 překročilo koncentraci kadmia 2 mg.kg^{-1} sedm vzorků hub, což představuje 35 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci rtuti 5 mg.kg^{-1} překročily 2 vzorky, což představuje 10 % analyzovaných vzorků.

PCB nebyly v roce 2016 detekovány u žádného vzorku hub. Také v lesních plodech byly všechny koncentrace pod detekčním limitem $0,6 \text{ }\mu\text{g.kg}^{-1}$, stejně jako v předchozích letech.

Rezidua pesticidů jsou hodnocena podle nařízení EP a Rady (ES) č. 396/2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu. Koncentrační rozmezí látek ze skupiny DDT bylo v houbách v minulých letech široké, v roce 2016 byly všechny hodnoty (u hub i u lesních plodů) pod detekčním limitem, stejně jako v roce 2014 a 2015.

Hexachlorcyklohexany (α -HCH, β -HCH) a lindan (γ -HCH) nebyly v houbách ani v lesních plodech vůbec detekovány, stejně jako v letech 2010–2015.

Jako indikační látka pro výskyt a účinek PAU je nařízením Komise (EU) č. 1881/2006 určen benzo(a)pyren. Nařízením Komise EU č. 835/2011 je indikace rozšířena na benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthén v jednodušší variantě a případně na benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthén, benzo[k]fluoranthén, benzo[g,h,i]perylen, dibenzo[a,h]anthracen a indeno[1,2,3-c,d]pyren v náročnější variantě.

V příloze nařízení jsou stanoveny maximální limity (v $\mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvé hmotnosti) pro vyjmenované potraviny, mezi které skupina vzorků, které jsou analyzovány, zatím nepatří. Limity se pohybují v rozmezí 2–10 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvého vzorku, tzn. pro suché houby i lesní plody by byla mezní koncentrace přibližně desetinásobná.

V roce 2016 nepřesahovala suma PAU hodnotu $100 \text{ }\mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny u žádného vzorku. Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši představuje $48 \text{ }\mu\text{g.kg}^{-1}$ a je srovnatelná s průměrnou hodnotou roku 2014 a o cca $30 \text{ }\mu\text{g.kg}^{-1}$ nižší než v roce 2015.

V roce 2016 klesla průměrná hodnota PAU v lesních plodech na $13,8 \text{ }\mu\text{g.kg}^{-1}$. Maximální množství $21,5 \text{ }\mu\text{g.kg}^{-1}$ bylo zjištěno u vzorku borůvek z lokality Fláje v Krušných horách.

Zjištěné aktivity ^{137}Cs v houbách byly v roce 2016, stejně jako v letech minulých, značně rozkolísané. Pohybovaly se v rozmezí od $1,59 \text{ Bq.kg}^{-1}$ (lokalita Štramberg, LO 39, Podbeskydská pahorkatina) do $16\,689,7 \text{ Bq.kg}^{-1}$ (lokalita Pohoří na Šumavě, LO 14, Novohradské hory). Nejvyšší přípustnou úroveň radioaktivní kontaminace potravin ($6\,000 \text{ Bq.kg}^{-1}$) platnou pro přetrvávající ozáření po černobylské havárii (vyhláška č. 307/2002 Sb.) překročily dva vzorky. Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši $1\,268,69 \text{ Bq.kg}^{-1}$ nepředstavuje nebezpečí pro konzumaci.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Školení inspektorů dozorových orgánů

Potřeba jednotného školení inspektorů vychází z nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Obsah modulů (kurzů) školení vychází z oblastí uvedených v kapitole I, přílohy II, nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004 a byl přidán modul k právním předpisům EU. Za oblast školení je zodpovědné oddělení informačního centra bezpečnosti potravin (spadající pod odbor bezpečnosti potravin) MZe.

Plnění požadavků EU probíhá od roku 2011 e-learningovou formou, která značně šetří finanční prostředky. Odborným garantem je Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (VFU Brno), která zajistila odborníky, kteří postupně zpracovali odborné texty každého modulu (kurzu) a jsou k dispozici při aplikaci e-kurzu. Technickou podporu e-learningového kurzu zajišťuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) prostřednictvím LMS eDoceo. ÚZEI, VFU Brno a MZe (odbor bezpečnosti potravin) vzájemně spolupracují.

Účastníci e-kurzů na závěr školení prochází závěrečným testem, jehož úspěšné zvládnutí je nezbytným předpokladem pro vystavení certifikátu potvrzujícího absolvování školení.

T5.6/03 - Vyhodnocení jednotného školení pracovníků provádějících kontroly (2011-2016)

E-školení	Termín studia	Počet přihlášených účastníků	Počet absolventů	% absolventů z počtu přihlášených účastníků
1. kolo	15. 10. 2011 - 31. 7. 2012	78	74	95
2. kolo	1. 10. 2012 - 30. 4. 2013	80	75	94
3. kolo	1. 10. 2013 - 30. 4. 2014	80	71	89
4. kolo	1. 10. 2014 - 30. 4. 2015	81	75	93
5. kolo	1. 10. 2015 - 30. 4. 2016	80	71	89

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), I. Poustková (MZe)

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti

v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při VÚŽV, Vědecký výbor veterinární při VÚVeL, Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při VÚRV.

Z důvodu dlouhodobého zajištění činnosti vědeckých výborů bylo financování v roce 2016 zajištěno na základě realizované veřejné zakázky, respektive následně podepsaných smluv o plnění mezi MZe a zmíněnými veřejnými výzkumnými institucemi, při kterých byly vědecké výbory zřízeny. Uvedené řešení umožnilo zajistit činnost vědeckých výborů administrativně jednodušeji, a především dlouhodobě i na roky následující. S ohledem na vypsání a realizaci veřejné zakázky a podpis smluv byla činnost vědeckých výborů silně omezena do druhé poloviny roku 2016.

Vědecký výbor veterinární

Činnost Vědeckého výboru veterinárního (VVV) pokračovala podle schváleného plánu činnosti na rok 2016. Soustředěna byla na zpracování a projednání studií a stanovisek zaměřených do oblastí úzce spojených s problematikou zdraví zvířat, pohody zvířat, zoonóz, hygieny provozu, nezávadnosti živočišných produktů a krmiv.

Realizovány byly čtyři studie: Kontrola vybraných alergenů v pokrmích veřejného stravování; Současná pravidla pro používání veterinárních léčivých přípravků (antiparazitik) u spárkaté zvěře s dopadem na zdraví veřejnosti jako konzumentů živočišných potravin; Ověření možnosti stanovení alergenů slepičích vajec metodou LC/MC/MS; Aktuální výskyt nodulární dermatitidy skotu v Evropě, opatření na likvidaci nákazy a dopad na kvantitu a kvalitu produktů a surovin ze skotu v postižených oblastech.

Aktuální informace naleznete na www.vetcommittee.org.

Vědecký výbor výživy zvířat

Vědecký výbor výživy zvířat (VVVZ) se zabývá se otázkami v oblasti výživy zvířat (kvalita krmiv, krmná aditiva, stopové prvky a vedlejší produkty ve výživě zvířat, farmakostimulanty) s dopadem na bezpečnost potravního řetězce.

VVVZ v roce 2016 uspořádal konferenci „Aktuální poznatky ve výživě a zdraví zvířat a bezpečnosti produktů“ ve spolupráci s VÚŽV a MZe – Koordinačním místem pro technickou a vědeckou spolupráci s EFSA. Zpracovány byly čtyři vědecké studie: Možnosti využití lupiny bílé ve výživě zvířat; Možnosti využití rakytníkových produktů ve výživě zvířat; Hygienické aspekty pastevního chovu drůbeže – základní spektrum endoparazitárních infekcí u kuřat a slepic (*Gallus gallus f. domestica*) při výběhovém chovu; Netradiční probiotikum na bázi bakterií rodu *Clostridium* a jeho využití ve výživě kuřecích brojlerů.

Aktuální informace jsou dostupné na www.vuzv.cz.

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí (VVF) působí v oblasti bezpečnosti potravin, které mají návaznost na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin/produktů a fyto-karanténních oblastí, a problémů vznikajících důsledkem narušeného životního prostředí.

V roce 2016 se uskutečnil seminář „Aktuální problémy bezpečnosti a kvality potravin a zemědělských produktů: potraviny nového typu (PNT), kontaminanty, přípravky na ochranu rostlin“. VVF zpracoval čtyři vědecké studie: Moderní strategie bioprospekce rostlinných matric – hledání „nových“ bioaktivních molekul; Rizika zavlékání rezistentních populací skladištních škůdců do ČR; Zhodnocení činnosti deratizace a prevence rizik proti zoonotickým problémům; Cannabis sativa – biologicky aktivní látky, možnosti využití v potravinářství a dalších odvětvích.

Aktuální informace jsou k dispozici na www.phyto-sanitary.org.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva (VVG) zpracovává vědecká stanoviska ČR pro jednání na evropské úrovni v oblasti geneticky modifikovaných (GM) potravin a krmiv.

V roce 2016 bylo posouzeno a předloženo MZe 13 stanovisek. Dle těchto stanovisek ČR hlasovala na jednání pracovních orgánů EK. VVG také pravidelně sleduje hlášení výskytu nepovolených GM potravin na trhu v EU v rámci Systému rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF). Během hodnoceného období nebyly v tomto směru žádné požadavky ze strany MZe na posouzení rizik plynoucích z výskytu nepovolených GM produktů na trhu.

Informace o činnosti vědeckého výboru naleznete na www.scgmff.cz.

Spolupráce s EFSA

V roce 2016 pokračovala spolupráce ČR a odborníků a organizací z ČR s EFSA. Oficiální spolupráce ČR je zajišťována MZe, konkrétně Odborem bezpečnosti potravin. Do spolupráce s EFSA byla v průběhu roku 2016 přímo zapojena také celá řada českých organizací v rámci spolupráce podle čl. 36 (nařízení EP a Rady č. 178/2002) či v rámci vědeckých sítí a celá řada odborníků.

Činnost Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA

Činnost Koordinačních míst je od roku 2015 ze strany EFSA podporována formou grantu. Přijímající organizace musí být zapsána na seznam organizací spolupracujících s EFSA podle čl. 36, v roce 2014 bylo proto na seznam uvedeno také MZe. V souladu s dodatkem k dohodě o zajištění činnosti Koordinačního místa v roce 2016, podepsaným

3. prosince 2015, byly aktivity Koordinačního místa zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací k hodnocení rizik mezi ČR a EFSA, sdílení informací ze členských států, poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelňování EFSA v členském státu. Dlouhodobě je klíčovou aktivitou podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX CZ.

Informace z Koordinačního místa jsou dostupné na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Spolupráce s EFSA podle čl. 36

Jedním z úkolů EFSA je vytváření sítí, tedy propojování expertů a organizací v členských státech EU i ve třetích zemích. Konkrétně o tom hovoří článek 36 nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví se postupy týkající se bezpečnosti potravin. Čl. 36 konkrétně říká, že „EFSA podporuje evropské propojení organizací působících v oblastech poslání úřadu, jehož cílem je zejména vytvořit rámec pro vědeckou spolupráci prostřednictvím koordinace činností, výměny informací, přípravy a provádění společných projektů, výměny odborných poznatků a osvědčených postupů v oblastech poslání úřadu“.

V praxi to funguje tak, že členské státy jmenují organizace, které mohou EFSA pomáhat v jeho poslání. Návrh schvaluje Správní rada EFSA a seznam schválených organizací je zveřejněn na stránkách úřadu.

K 31. 12. 2016 bylo na seznamu více než 400 organizací ze všech zemí EU, z toho 13 z ČR: MZe; SZÚ; VÚVeL; VÚRV; VÚŽV; VÚPP; Mendelova univerzita v Brně; ČZU; VŠCHT; Biologické centrum Akademie věd; VFU; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích; Ostravská univerzita (na seznam uvedena v roce 2016).

Vědecké sítě

V případě potřeby vytváří EFSA vědecké sítě pro specifická témata. Tyto sítě tvoří národní organizace jmenované členskými státy EU (prostřednictvím členů Poradního sboru EFSA), s odbornými znalostmi v oblastech spadajících do každé ze sítí. Národní (nominovaný) odborník nebo jeho zástupce představují člena vědecké sítě na jednáních. Každý takový odborník reprezentuje nejen národní organizaci, ale v širším smyslu i příslušný členský stát.

K 31. 12. 2016 byly zřízeny tyto vědecké sítě (VS): VS pro hodnocení rizik pro zdraví a pohodu zvířat (MZe); VS pro hodnocení rizik pro zdraví rostlin (VÚRV); VS pro hodnocení mikrobiologických rizik (SZÚ); VS pro BSE/TSE¹⁰³ (SVÚ Jihlava); VS pro sběr dat o zoonózách (SVS ČR); VS pro data o výskytu chemických látek (SZÚ); VS pro data

103 BSE = bovinní spongiformní encefalopatie, TSE = transmisivní spongiformní encefalopatie.

o spotřebě potravin (SZÚ); VS pro balení a složky potravin (SZÚ); VS pro hodnocení rizik GMO – životní prostředí (MŽP); VS pro hodnocení rizik pro GMO – potraviny a krmiva (MZe); VS pro nově se objevující rizika (MZe); VS pro hodnocení rizik nanotechnologií v potravinách a krmivech (SZÚ); VS pro sběr dat o reziduích veterinárních léčiv (SVS ČR); Řídící síť pro pesticidy (ÚKZÚZ); Skupina pro monitoring pesticidů (ÚKZÚZ).

Sítím předsedají zástupci EFSA a jsou podporovány příslušnými útvary EFSA. Jejich cílem je usnadnit vědeckou spolupráci v oblastech působnosti EFSA podporou: Koordinace činností; Výměny informací; Vývoje a realizace společných projektů; Výměny poznatků a osvědčených postupů.

EFSA vytváří v rámci sítí podskupiny, které pracují na specifických vědeckých úkolech ve spolupráci s členskými státy. Po vyřešení úkolů jsou podskupiny opět rozpuštěny. Na vyzvání EFSA mohou být členy sítí i zástupci Komise a jiných organizací (včetně těch mimo EU) se specifickými odbornými znalostmi.

Jednotný integrovaný víceletý národní plán kontrol ČR

V roce 2016 byl zpracován Jednotný integrovaný víceletý vnitrostátní plán kontrol ČR 2016–2018. Jedná se o pokračování dokumentu platném v dřívějším období s tím, že byla provedena jeho úprava tak, aby informace odpovídaly současnému a předvídatelnému stavu. S ohledem na různá doporučení EK byly aktualizovány strategické a operativní cíle. V souvislosti se zavedením státní služby byly doplněny informace k zákonu č. 234/2014 Sb. aktualizovány lidské zdroje i organizační struktury příslušných orgánů. V souvislosti se změnami např. zákona o potravinách, veterinárního zákona a zákona o SZPI byly upraveny kompetence, včetně organigramů. Doplněny byly rámcové informace o komunikaci s veřejností, o školení, o kontrole v oblasti veřejného stravování, o nastavení správní pomoci a spolupráce v oblasti falšování potravin prostřednictvím elektronického nástroje AACS (Administrative Assistance and Cooperation System), o kompetencích v oblasti ekologického zemědělství, o postupech uplatňovaných při dovozech a vývozech, o oblasti materiálů a předmětů určených pro styk s potravinami. Změny byly provedeny i v nastavení priorit kontrol, v plánování úředních kontrol a v nastavení frekvence kontrol.

V roce 2016 provedl Potravinový a veterinární úřad v ČR dva audity a jednu zjišťovací misi s cílem ověřit, zda jsou úřední kontroly z celkového hlediska vykonávány v souladu s výše zmíněným Plánem kontrol a požadavky právních předpisů EU:

Vyhodnocení kontrol uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a jejich používání

Výsledkem auditu bylo zjištění, že v ČR je zaveden dobře organizovaný systém kontrol využívající rozsáhlou měrou informační technologie, koordinace a spolupráce je uvnitř dozorového orgánu velmi dobrá a pro účinné odhalování nezákonných padělaných přípravků na ochranu rostlin je nutno zlepšit spolupráci s ostatními příslušnými orgány v ČR

i v zahraničí. Za účelem zlepšení zavedených kontrolních systémů a jejich uplatňování zpráva obsahuje 5 doporučení.

Zhodnocení kontrol kontaminujících látek v potravinách

Výsledkem auditu bylo zjištění, že systém úředních kontrol zaměřených na chemické kontaminující látky v potravinách je v ČR účinný, je založený na analýze rizik, zjišťuje nesplnění podmínek a ukládá nápravná opatření. K odstranění slabých stránek byla uložena 3 doporučení.

Shromáždění informací o uvážlivém používání antimikrobiálních látek u zvířat

Tým provádějící zjišťovací misi dospěl k závěru, že dlouhodobě zavedená politika dostupnosti antimikrobiálních látek v ČR, zejména režim indikačního omezení pro kriticky významná antimikrobika ve spojení s programy sledování antimikrobiální rezistence a dohledu nad ní, vybízí k uvážlivému používání antimikrobiálních látek u zvířat. Hlavní důraz je kladen na preventivní opatření, opatření zaměřena na zdravotní stav s cílem předcházet potřebě používat antimikrobiální látky. Některá zjištění budou možná využity jako příklady osvědčených postupů pro jiné členské státy.

Výsledkem bylo zpracování získaných informací o systémech úředních kontrol, o kompetencích příslušných orgánů, o stavu plnění uložených opatření do Profilu země (tzv. Country Profile), který je přístupný veřejnosti na internetových stránkách Potravinového a veterinárního úřadu EK

http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=CZ.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností.

ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložené aplikace slovník Bezpečnosti potravin A–Z, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z prostředí bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti.

Webové stránky www.viscojis.cz a www.viscojis.cz/teens jsou určeny spotřebitelské veřejnosti. V průběhu roku 2016 byla u obou webových aplikací zajištěna průběžná aktualizace dat a změna grafiky webových stránek www.viscojis.cz.

V roce 2016 bylo realizováno 28 přednášek, kterých se dohromady účastnilo 1 288 spotřebitelů. V rámci vzdělávání mládeže bylo celkem provedeno 96 vzdělávacích programů, na kterých bylo proškoleny 4 831 žáků základních a mateřských škol. V průběhu roku ICBP realizovalo 3 propagační akce pro spotřebitele: na oborové výstavě Země živitelka,

v Národním zemědělském muzeu Praha a v Základní devítileté škole Chyšky. Propagačních akcí na téma bezpečnost potravin a zdravá výživa Informačního centra bezpečnosti potravin se celkem účastnilo 1 380 spotřebitelů.

V době zahájení nového školního roku 2016/17 byl dokončen a zveřejněn nový Výukový program pro interaktivní tabule „Jíme zdravě a s chutí“ určený pro pedagogy a žáky 1. stupně ZŠ. Do konce roku 2016 si uvedený vzdělávací program stáhlo k výuce zdravé výživy celkem 185 základních škol.

Pro pedagogy a studenty středních odborných potravinářských škol byl v září 2016 spuštěn e-learningový kurz „Výživa ve výchově ke zdraví“; do prvního kurzu se přihlásilo celkem 44 středních odborných škol.

Během roku 2016 bylo dále v rámci činnosti ICBP vytištěno a je postupně distribuováno cca 32 tis. ks materiálů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

5.7 Míra potravinové soběstačnosti

Míra potravinové soběstačnosti je vypočtena jako podíl domácí spotřeby na celkové produkci dané komodity. V tab. T5.7/01 je uvedena míra potravinové soběstačnosti v roce 2015 a odhad ÚZEI za rok 2016.

T5.7/01 - Míra potravinové soběstačnosti v ČR (%)

Komodita	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Mléko	131,6	131,7	0,1
Hovězí maso	140,5	133,3	-7,2
Vepřové maso	54,1	55,2	1,1
Drůbež	75,4	74,4	-1,0
Vejce	83,8	85,0	1,2
Čerstvá zelenina	36,7	39,9	3,2
Čerstvé ovoce	91,8	79,1	-12,7
Komodita	2015/16	2016/17 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Obiloviny celkem	155,7	164,8	9,1
z toho - pšenice	185,7	192,4	6,7
- ječmen	135,0	129,5	-5,5
- kukuřice	89,8	158,4	68,6
- žito	84,3	80,9	-3,4
Řepka	130,4	124,7	-5,7
Brambory	66,2	83,1	16,9
Cukr	128,6	153,9	25,3

1) Odhad ÚZEI.

2) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: *Bilance výroby a spotřeby jednotlivých komodit*

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V základních komoditách rostlinné výroby je ČR soběstačná. Míra soběstačnosti převyšuje 100 % u olejnin, obilovin i cukru. U dalších výrobků rostlinné výroby ČR není soběstačná, jde především o zeleninu, ovoce a brambory.

V rámci základních komodit rostlinné výroby je vysoká míra soběstačnosti u obilovin (zejména u pšenice) a rovněž u řepky. Přitom v roce 2016/2017 došlo u obilovin k meziročnímu zvýšení míry soběstačnosti (o 9,1 p. b.). Nejvýrazněji se soběstačnost zvýšila u kukuřice (o 68,6 p. b.), zejména vlivem propadu v marketingovém roce 2015/16. Míra soběstačnosti se zvýšila rovněž u pšenice (o 6,7 p. b.). Naopak soběstačnost poklesla u ječmene (o 5,5 p. b.) a žita (o 3,4 p. b.).

U cukru se v hospodářském roce 2016/17 míra soběstačnosti výrazně zvýšila (o 25,3 %). U brambor není ČR soběstačná a produkce nedosahuje úrovně domácí spotřeby, meziročně se však poměrně značně zvýšila (o 16,9 p. b.).

Rovněž u ovoce mírného pásma nebyla v roce 2016 ČR soběstačná a míra soběstačnosti se meziročně poměrně výrazně snížila (o 12,7 p. b.). Tento trend odpovídá poklesu domácí výroby (o 20,5 %), mírnějšímu růstu dovozu (o 2,6 %) a poklesu spotřeby.

Míra soběstačnosti je nejméně uspokojivá u zeleniny. Zelenina vykazuje dlouhodobě nízkou míru soběstačnosti, a přestože v roce 2016 došlo k jejímu růstu o 3,2 p. b., zůstává pod hranicí 40 %. Zvýšení míry soběstačnosti v roce 2016 je zejména důsledkem zvýšení produkčních ploch i hektarových výnosů, a tím i domácí výroby.

Mezi jednotlivými komoditami živočišného původu se míra soběstačnosti výrazně liší. Vysoká míra soběstačnosti – nad úrovní 100 % – je u hovězího masa a mléka. Soběstačnost v produkci nativního mléka dosáhla 131,7 %, což je zanedbatelný meziroční růst (o 0,1 p. b.). Takto definovaný ukazatel vyjadřuje poměr mezi výrobou nativního mléka v zemědělském podniku a spotřebou mlékárenských výrobků přepočtenou na ekvivalent mléka. Růst výroby nativního mléka odpovídá růstu domácí spotřeby mlékárenských výrobků v přepočtu na ekvivalent mléka.

U hovězího masa dosahuje míra soběstačnosti trvale vysoké úrovně. Vliv na tuto situaci má především značný vývoz živého skotu z ČR. V roce 2016 došlo meziročně k poměrně značnému snížení soběstačnosti (o 7,2 p. b.). Produkce hovězího masa stagnovala a spotřeba se zvýšila.

Z hlediska míry soběstačnosti u živočišných komodit je nejhorší situace u vepřového masa. Čeští producenti (zejména zpracovatelé) stále nejsou schopni čelit zahraniční konkurenci. V roce 2016 meziročně míra soběstačnosti vepřového masa mírně stoupla (o 1,1 p. b.). Na její růst mělo vliv především výraznější zvýšení výroby než růst spotřeby.

Nízká míra soběstačnosti zůstává také u drůbeže. V roce 2016 se míra soběstačnosti ještě mírně snížila (o 1,0 p. b.). Tato skutečnost je výsledkem vyššího poklesu výroby než spotřeby a rovněž vyššího nárůstu vývozu než dovozu. Míra soběstačnosti u vajec v roce 2016

dosáhla 85,0 % a meziročně se zvýšila o 1,2 p. b. Vývoj v roce 2016 byl ovlivněn především zvýšením dovozu (o 2,3 %) a mírnějšího snížení spotřeby (o 1,3 %) při stagnaci výroby.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2016 obhospodařovaly právnické osoby 69,8 % a fyzické osoby 30,2 % zemědělské půdy v ČR. Meziroční změny v podnikatelské struktuře zemědělství byly v roce 2016, podobně jako v předcházejících letech, relativně malé. Počet potravinářských podniků se s rostoucí velikostí snižuje, meziroční změny v počtu podniků nejsou však významné. Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorii (podle objemu tržeb za prodej VV a S) představovaly podniky s 200 až 499 zaměstnanci. Z oborového pohledu nejvyšší počet firem vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků. Objem PZI do CZ-NACE 10–12 vykazuje zápornou hodnotu, jež byla výrazně ovlivněna desinvesticemi v položce reinvestovaného zisku. V roce 2016 se snížila výměra množitelských ploch obilovin, luskovin a olejnin, naopak došlo k nárůstu množitelských ploch trav, jetelovin a dalších krmných plodin. Celková spotřeba živin, dodaných minerálními hnojivy do půdy, mírně vzrostla, především vlivem aplikace dusíkatých hnojiv. Spotřeba statkových a organických hnojiv se pohybovala na úrovni předchozího roku. Objem spotřeby vápenatých hmot na zemědělské půdě mírně poklesl. Celkový objem spotřeby přípravků na ochranu rostlin v ČR se meziročně téměř nezměnil, zvýšilo se však výrazně užití biologických přípravků na bázi mikro- a makroorganismů. V roce 2016 byl zaznamenán mírný nárůst produkce a vývozu průmyslových krmiv, poklesl však jejich dovoz a spotřeba. Pro udržení racionálního tempa obnovy techniky by se dodávky traktorů měly pohybovat ve výši spíše od 2 500 do 3 000 ks ročně, to by odpovídalo době obnovy 20 až 25 let. V roce 2016 pokračovala tendence obnovy traktorového parku i v nižších výkonových třídách. Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2016 zvýšilo a k 31. 12. 2016 dosáhlo úrovně necelých 52 mld. Kč. Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů přitom činil 1,8 %, stejně jako v předcházejících dvou letech. Pojistné za zemědělské pojištění meziročně nepatrně pokleslo a výměra pojištěných plodin představovala necelých 1,5 mil. ha. V roce 2016 poskytlo MZe téměř 464 mil. Kč na podporu řešení 202 programových projektů v rámci programu „Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012–2018 (KUS)“ a na dlouhodobý koncepční rozvoj pro 20 rezortních výzkumných organizací 391,4 mil. Kč. Prostřednictvím Ročního vzdělávacího plánu MZe bylo v roce 2016 realizováno 369 akcí za 3,7 mil. Kč. Z národního dotačního programu 9. E. Školní závody byly podpořeny subjekty částkou cca 8,9 mil. Kč, na program 21. Centra odborné přípravy byla poskytnuta podpora ve výši 43,5 mil. Kč, program 9.F.e. Regionální přenos informací prostřednictvím KIS pro rozvoj zemědělství a venkova byl podpořen částkou 6,5 mil. Kč a program 9.F.i. Odborné konzultace částkou 6,2 mil. Kč. V prosinci 2016 byla schválena Koncepce poradenského systému MZe na období 2017–2025. Odbytová družstva vyvíjela svou činnost především v komoditách mléko, vejce, ovoce a zelenina. Snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračuje stále mírnějším tempem, průměrný evidenční počet pracovníků v zemědělství meziročně poklesl o 0,7 % a v roce 2016 činil 100,2 tis. Průměrná mzda v zemědělství vzrostla o 4,2 %, což je stejný nárůst jako v národním hospodářství celkem (tj. 4,2 %) a obdobný jako v průmyslu (4,0 %). Relativně tak růst mezd v zemědělství sice nezaostával, v obou porovnáních však došlo k dalšímu nárůstu absolutního schodku ve mzdách.

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2016 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 47,6 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Všechny evidované zemědělské subjekty jsou zde označovány jako zemědělské podniky a jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO)

a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství (dále jen „zemědělství podnikatelé – FO“), tak i fyzické osoby provozující drobné pěstelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvoří početnou část (42 %) evidovaných zemědělských subjektů. 1,75 tis. zemědělských podniků (3,7 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (83 %) představovaly PFO.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2016

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	43 153	1 058 006	30,2	629 521	25,3	24,5	14,6
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	23 188	942 794	26,9	569 350	22,9	40,7	24,6
Právnické osoby celkem	4 451	2 446 448	69,8	1 861 501	74,7	549,6	418,2
v tom - obchodní společnosti celkem	3 609	1 747 714	49,9	1 298 460	52,1	484,3	359,8
z toho - spol. s r. o.	2 841	865 023	24,7	577 630	23,2	304,5	203,3
- a. s.	728	865 742	24,7	707 807	28,4	1 189,2	972,3
- družstva	517	668 740	19,1	545 882	21,9	1 293,5	1 055,9
- ostatní⁴⁾	325	29 994	0,9	17 160	0,7	92,3	52,8
Celkem	47 604	3 504 454	100,0	2 491 023	100,0	73,6	52,3

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělství podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Většina zemědělských podniků (více než 96 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.¹⁰⁴ a tyto podniky hospodařily na 3,50 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

PPO obhospodařovaly téměř 70 % z. p. (a necelých 75 % o. p.) v ČR. Jednalo se převážně o obchodní společnosti¹⁰⁵, které obhospodařovaly polovinu celkové výměry z. p. Družstva hospodařila na necelé pětinu výměry z. p. Podíl ostatních právnických osob (státní podniky, příspěvkové organizace aj.) na z. p. byl pouze necelé jedno procento.

Největší podíl na půdě obhospodařované PFO měli zemědělství podnikatelé – FO, na které připadalo téměř 27 % celkové výměry obhospodařované z. p. a téměř 23 % celkové výměry o. p. v ČR.

104 Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kozešinových zvířat.

105 Podle početního zastoupení se jedná především o společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti; v malé míře jsou zastoupeny i veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 67 % a družstva shodně s a. s. 82 %) než PFO (necelých 60 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo téměř 76 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav), více než 93 % prasat a necelých 93 % drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s. (29 %), následované družstvy (26 %) a zemědělskými podnikateli – FO (22 %). Na chovu prasat se téměř 62 % podílely a. s. a dále družstva (16 %) a s. r. o. (14 %), na chovu drůbeže se podílely zejména s. r. o. s více než 46 % a a. s. s necelými 40 % a výrazně méně zemědělstí podnikatelé – FO s více než 6% podílem (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2016

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	340 719	24,3	37 795	10,1	104 218	6,7	1 617 226	7,3
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾	305 577	21,8	32 915	8,8	80 810	5,2	1 404 298	6,3
Právní osoby celkem	1 060 630	75,7	334 817	89,9	1 442 355	93,3	20 637 125	92,7
v tom - obchodní společnosti celkem	681 421	48,6	194 300	52,1	1 180 905	76,4	19 200 945	86,3
z toho - spol. s r. o.	269 162	19,2	44 594	12,0	214 261	13,9	10 336 007	46,4
- a. s.	408 803	29,2	149 073	40,0	952 470	61,6	8 864 888	39,8
- družstva	365 705	26,1	136 534	36,6	250 969	16,2	1 381 587	6,2
- ostatní	13 504	1,0	3 983	1,1	10 481	0,7	54 593	0,2
Celkem	1 401 349	100,0	372 612	100,0	1 546 573	100,0	22 254 351	100,0

1) Zaevidovaní zemědělstí podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Velikostní struktura zemědělských podniků v ČR daná výměrou obhospodařované zemědělské půdy je velmi různorodá a vykazuje významné rozdíly mezi PPO a PFO (tab. T6.1/03); velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

Celkově 64 % podniků obhospodařujících zemědělskou půdu mělo výměru do 10 ha a připadala na ně pouze 2,2 % celkové výměry z. p. Podniky s výměrou nad 500 ha početně tvořily pouze necelá 4 % z celkového počtu podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, avšak připadalo na ně necelých 68 % její celkové výměry.

Z celkové výměry z. p. obhospodařované PPO připadlo téměř 70 % na podniky větší než 1 000 ha. Naproti tomu u PFO připadalo na podniky větší než 1 tis. ha pouze necelých 7 % obhospodařované výměry z. p. tímto typem podniků. Z celkem 292 podniků s výměrou nad 2 tis. ha bylo 286 PPO a 6 PFO. Největších podniků s výměrou nad 4 tis. ha z. p. z toho bylo 43 a až na jeden se jednalo výhradně o PPO.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2016

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	23 642	51,6	40 026	1,1	23 044	55,3	38 570	3,6	598	14,4	1 456	0,1
5-<10	5 608	12,2	39 327	1,1	5 296	12,7	37 137	3,5	312	7,5	2 190	0,1
10-<50	9 319	20,3	210 983	6,0	8 681	20,8	195 684	18,5	638	15,4	15 300	0,6
50-<100	2 542	5,5	180 781	5,2	2 283	5,5	161 756	15,3	259	6,2	19 025	0,8
100-<500	2 985	6,5	660 528	18,8	2 151	5,2	419 712	39,7	834	20,1	240 816	9,8
500-<1000	837	1,8	600 997	17,1	196	0,5	133 630	12,6	641	15,4	467 367	19,1
1000-<2000	630	1,4	884 128	25,2	45	0,1	54 986	5,2	585	14,1	829 142	33,9
2000 a více	292	0,6	887 684	25,3	6	0,0	16 531	1,6	286	6,9	871 152	35,6
Celkem	45 855	100,0	3 504 454	100,0	41 702	100,0	1 058 006	100,0	4 153	100,0	2 446 448	100,0

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou více než 3 ha zemědělské půdy¹⁰⁶ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2016 zvýšil o 0,8 p. b. na úkor podílu PPO. Mírně se zvýšila i průměrná výměra PFO větších než 3 ha z. p., a to z 44,04 ha v roce 2005 na 44,99 ha v roce 2016.

Podíl PPO se naopak celkově snižoval, a to však pouze u družstev, jejichž podíl na výměře z. p. obhospodařované podniky s výměrou nad 3 ha z. p. poklesl od roku 2005 do roku 2016 o 4,8 p. b. Podíl obchodních společností v tomto ukazateli vzrostl ve stejném období o 4,1 p. b. na 50,2 %. Poměrně výrazně se snížila průměrná výměra PPO větších než 3 ha z. p., a to z 999 ha z. p. v roce 2005 na 649 ha z. p. v roce 2016, přičemž důvodem je jak mírný pokles celkové jimi obhospodařované výměry půdy, tak jde o důsledek nárůstu počtu PPO ve sledovaném období.

V roce 2016 se ve srovnání s rokem 2015 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě v protikladu k celkovému trendu ve sledovaném období od roku 2005 mírně snížil, a to o 0,1 p. b. na 29,8 % při odpovídajícím zvýšení podílu PPO na 70,2 %. Podíl družstev se přitom meziročně snížil o 0,2 p. b. na 19,2 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Jak vyplývá z registru ČSÚ, došlo v roce 2016 k dalšímu nárůstu počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11). Celkový počet subjektů těchto obou výrobních činností činil 22 863 (meziročně je to dokonce více o 1 628 firem). Ne všechny registrované subjekty jsou však ekonomicky aktivní, zejména se to týká fyzických osob, ale nejde o zaniklé subjekty. Částečně se změnila struktura

¹⁰⁶ Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocenzu prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocenzu 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 i 2013 byla zvýšena na 5 ha.

využívaných právních forem, neboť v roce 2016, obdobně jako v roce 2015 se nejvíce rozrostl počet právě těchto, tj. firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku se v roce 2016 dále meziročně rozšířil, a to o 1 281 subjektů na 17 414 osob. Trvalý trend v rozšiřování počtu těchto subjektů je v kontextu s oživením ekonomiky a ve sledovaných výrobcích se silící poptávkou po místních specialitách v jednotlivých regionech. Tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků, masných výrobků, minipivovary či vinařství, což souvisí s jednodušší formou jejich založení v porovnání s ostatními právními formami;
- početně výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací i v roce 2016 byly s. r. o., což odpovídá jednodušší formě vzniku i správě tohoto subjektu v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2016 se tato forma podnikání vyskytovala již u 4 768 firem, což představuje další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek činil 355 společností;
- počet akciových společností v roce 2016 obdobně jako v roce 2015 mírně klesl. V roce 2016 podnikalo v této právní formě 448 a. s. (meziročně je to méně o 2 společnosti);
- právní formu družstva použilo v roce 2016 pouze 66 subjektů, když v roce 2015 jejich počet činil 71 subjektů.

Část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v roce 2016 nebyly příliš zastoupeny.

U podniků sledovaných ČSÚ z hlediska velikosti (monitoruje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci), převládaly v roce 2016, obdobně jako v minulých letech podniky od 100 do 199 zaměstnanců. S rostoucí velikostí se počet potravinářských podniků snižuje. Meziroční změny u sledovaných subjektů nejsou příliš významné. Podrobnější údaje poskytuje tab. T6.2/01.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2015 ¹⁾	2016	
100-199	127	120	94,5
200-499	87	91	104,6
500-999	16	17	106,3
1 000-1 999	8	7	87,5
2 000-2 999	3	3	100,0
Celkem	241	238	98,8

1) Údaje za rok 2015 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorii (posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb) představovaly v roce 2016 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem zmíněných tržeb 76,2 mld. Kč. Další kategorií podle tohoto ukazatele byly v roce 2016 podniky od 100 do 199 zaměstnanců, a to s objemem 58,6 mld. Kč, který však meziročně zaznamenal pokles. Uvedené dvě kategorie podniků se na tržbách za prodej VV a S u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) podílely nejvíce, a to 63,0 %.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2016 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Podle počtu podniků, stejně jako v minulých letech, nejvyšší počet vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků, i když jejich počet mírně klesl v silném konkurenčním prostředí.

Dále je to výroba ostatních potravinářských výrobků, která je velmi členitá a jejím základem jsou především výroby využívající suroviny rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek) i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin – výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj., po nichž je stále větší poptávka.

Mezi početné obory, podle počtu podniků, lze zařadit i obor zpracování masa a výroby masných výrobků, který využívá jak domácí, tak zahraniční suroviny. Další obory prošly procesem výrobní koncentrace (výroba olejů a tuků, průmyslová krmiva), nebo mají převážně regionální charakter (zpracování ryb).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2015 a 2016) jen mírně měnil. U části oborů se počet podniků rozrostl (výroba nápojů) a naopak u některých výrobních podnikatelská základna zúžila (výroba mléčných výrobků).

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2015 ¹⁾	2016	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	71	69	97,2
Zpracování a konzervování ryb	5	5	100,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	17	17	100,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	6	7	116,7
Výroba mléčných výrobků	39	37	94,9
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	16	16	100,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	126	123	97,6
Výroba ostatních potravinářských výrobků	79	80	101,3
Výroba průmyslových krmiv	25	24	96,0
Výroba nápojů	54	57	105,6
Průmysl potravinářský celkem	437	434	99,3

1) Údaje za rok 2015 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Objem přímých zahraničních investic (PZI) do výroby potravinářských výrobků a nápojů včetně výroby tabákových výrobků (CZ-NACE 10–12) dosáhl podle předběžných údajů ČNB za rok 2016 záporné hodnoty 6 972,0 mil. Kč (tab. T6.2/03). Tato hodnota byla výrazně ovlivněna desinvesticemi v položce reinvestovaného zisku. Také ostatní kapitál, zahrnující přijaté a poskytnuté úvěry, vykázal zápornou hodnotu.

V porovnání s rokem 2015 se situace v oblasti PZI do CZ-NACE 10–12 v roce 2016 změnila, jak co do objemu, tak ve struktuře. Desinvestice za sledovanou výrobu tak v roce 2016 představovaly snížení celkového objemu PZI za ČR o 4,23 %, což představuje výraznou změnu proti roku 2015, kdy podíl PZI do CZ-NACE 10–12 činil 31,85 % celkových PZI. PZI do výroby potravinářských výrobků a nápojů a zpracování tabákových výrobků za celé sledované období (1997–2014) dosáhly dle předběžných údajů ČNB částky 95 351,6 mil. Kč a podílely se na objemu investic do národní ekonomiky 3,12 %.

T6.2/03 - PZI do výroby potravin, nápojů a tabákových výrobků (mil. Kč)

Název	2015	2016 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	7 069,5	11,7
Reinvestovaný zisk²⁾	-5 126,6	-5 837,2
Ostatní kapitál³⁾	1 700,6	-1 146,4
Celkem	3 643,6	-6 972,0

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Odliv tuzemských investic (TI) z ČR do zahraničí do odvětví CZ-NACE 10–12 za rok 2016 činil dle předběžných údajů ČNB 282,7 mil. Kč. Za celé sledované období dosáhl odliv TI do zahraničí 5 614,0 mil. Kč, což představuje podíl 1,16 % v rámci národního hospodářství, tedy poměrně nízký podíl.

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2016 bylo podle zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin ve znění pozdějších předpisů, evidováno, případně registrováno celkem 940 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin.

V tabulce T6.3/01 jsou uvedeny přihlášené množitelské plochy v roce 2016 v porovnání s rokem 2015. U olejnin a prádlných rostlin došlo k výraznému poklesu, a to o 22 %. Naopak

nárůst zaznamenaly jeteloviny (o 18 %) a skupina trav, jednoletých pícnin a ostatních krmných plodin (o 8 %). U sadby brambor se výměra množitelských ploch téměř nezměnila. Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch. Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží, produkce je závislá na dovozu.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2015		2016	
Obiloviny (vč. kukuřice)	57 788	173 520	52 512	90,9
Luskoviny	11 545	21 454	10 003	86,6
Olejniny a přádné rostliny	11 922	10 929	9 295	78,0
Brambory	2 922	52 434	2 945	100,8
Jeteloviny	11 963	3 869	14 120	118,0
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	12 548	6 773	13 540	107,9

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), N. Prokešová (ÚKZÚZ)

Zástupci Odboru osiv a sadby ÚKZÚZ se v roce 2016 zúčastnili několika jednání Stálého výboru Evropské komise pro rostliny, zvířata potraviny a krmiva, dále technické pracovní skupiny Sekce pro odrůdovou certifikaci osiv v mezinárodním obchodě OECD, zasedání Sekce pro sadbu brambor Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů (UNECE), workshopů pro řízení kvality laboratoře a zkoušení klíčivosti osiva, pořádaných Mezinárodní asociací pro zkoušení semen (ISTA), dále zasedání skupiny pro osivo při kongresu Asociace německých zemědělských zkušebních a výzkumných ústavů (VDLUFA) a dalších mezinárodních odborných akcí.

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2016 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace se evidují hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu i dalšími třemi legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 764/2008 a HNOJIV ES (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

Celkem bylo v roce 2016 vydáno 226 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 143 hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 72 výrobků a konečně v režimu HNOJIV ES 84 hnojiv.

K 1. 1. 2017 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 702 hnojiv a pomocných látek v režimu registrace, 485 hnojiv v režimu ohlášení, 327 hnojiv a pomocných látek v režimu vzájemného uznávání a 371 hnojiv v režimu HNOJIV ES. Poměr tuzemských / zahraničních

hnojiv a pomocných látek je cca 45 % / 55 %. Podíl HNOJIV ES na celkovém objemu hnojiv obchodovaných v ČR se odhaduje na 30–35 %, stejně jako v předchozím roce.

Na základě výsledků analýz vzorků, odebraných v rámci odborného dozoru (celkem 438 vzorků), bylo zrušeno 15 rozhodnutí o registraci a byla zahájena 4 správní řízení u HNOJIV ES a 4 správní řízení u statkových hnojiv.

V roce 2016 došlo opět k celkovému mírnému zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech, když bylo jejich prostřednictvím dodáno 116,7 kg N, 13,6 kg P₂O₅ a 10,8 kg K₂O na hektar zemědělské půdy. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 492,2 tis. t (meziročně o 2,8 % vyšší), v přepočtu 141,1 kg/ha zemědělské půdy. Na základě informací ČSÚ bylo v roce 2016 kalkulováno s výměrou využívané zemědělské půdy podle LPIS 3 488 tis. ha.

Statkovými a organickými hnojivy bylo v roce 2014 dodáno v průměru 27,5 kg N, 15,2 kg P₂O₅ a 26,5 kg K₂O na hektar zemědělské půdy. Celková dodávka čistých základních živin ze statkových a organických hnojiv činila podle údajů VÚRV 69,2 kg/ha, meziročně nižší o 4,0 %.

Vstup živin v organických hnojivech, zejména v digestátu, je do této statistiky započítáván od roku 2014. Současně je odečítána část statkových hnojiv (zejména kejda, ale i hnůj), tvořící vstupní surovinu do BPS. Živiny z těchto statkových hnojiv tvoří odhadem polovinu živin ve výsledném digestátu. Druhá polovina živin pochází z biomasy vstupující do BPS (zejména silážní kukuřice). O toto množství se vstup živin z organického hnojení vlastně navyšuje.

Objem spotřeby vápenatých hmot na zemědělské půdě v ČR meziročně poklesl o 9,5 % na 258 tis. t.

Kapacita a stav zařízení na skladování hnojiv se postupně dostává do souladu s požadavky právních předpisů, a to díky možnosti čerpat dotace na výstavbu nebo rekonstrukci těchto prostor v rámci Programu rozvoje venkova.

Ochrana rostlin

Údaje o spotřebě přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů (POR) v ČR byly za rok 2016 získány přibližně od 3 100 subjektů, jejichž výměra zahrnuje 74 % celkové výměry orné půdy, 86 % výměry chmelnic, 62 % výměry vinic, 52 % výměry sadů a 32 % výměry travních porostů (celkově mírně méně než v předchozím roce). Výběr subjektů probíhal ve spolupráci s Českým statistickým úřadem, data o spotřebě účinných látek byla dopočtena podle metodiky ČSÚ na základě stratifikovaného výběru. V roce 2016 byl sběr dat rozšířen také o subjekty, které provádějí moření osiv POR.

Spotřeba účinných látek, obsažených v POR na zemědělské půdě, činila celkem 4 811,8 tis. kg a byla téměř shodná se spotřebou v předchozím roce. Na 1 ha zemědělské půdy

se spotřebovalo 1,35 kg. Celková výměra, ošetřená přípravky na ochranu rostlin v roce 2016, činila 14 447,5 tis. ha.

Celková spotřeba POR v ČR dosáhla 12 809,8 tis. kg, l a byla meziročně o 0,6 % vyšší. Herbicidy a desikanty se na ní podílely 47,7 %, fungicidy 27,4 %, regulátory růstu a vývoje 8,9 %, zoocidy 8,6 % a ostatní prostředky 7,4 %.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů činila 43 125 kg (meziročně vyšší o 21,4 %), spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila podobně jako v předchozím roce 0,1 kg/ha, a to na celkové ploše (po dopočtu) 45,7 tis. ha.

V roce 2016 byla přípravky „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (kukuřice) cca 24,6 tis. ha, což představuje výrazný meziroční nárůst o 44,7 %. Vzhledem k tomu, že sběr dat byl v roce 2016 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků této kategorie ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Průmyslová krmiva

Celosvětová produkce krmiv v roce 2016 dosáhla podle organizace Alltech¹⁰⁷ hodnoty 996 mil. t, z čehož bylo 464 mil. t pro drůbež, 201 mil. t pro přežvýkavce a 253 mil. t pro prasata. Krmiva pro drůbež tvoří téměř 47 % z celkové produkce krmiv a jejich výroba roste rychleji než ostatních druhů. Vývoj produkce krmiv pro drůbež je zejména ovlivněn rostoucí poptávkou po drůbežím mase, a dle Alltech bude pokračovat i nadále. Nejvíce krmiv vyprodukovala Čína (180 mil. t), dále USA (174 mil. t), Brazílie (69 mil. t) a Indie (32 mil. t). Meziroční nárůst celosvětové produkce krmiv činil 16 mil. t (1,6 %), čemuž nejvíce přispěla Brazílie (3 mil. t), Rusko (3 mil. t), Argentina (3 mil. t). Největší celosvětový výrobce krmiv – Čína naopak vykázala pokles výroby o 3 mil. t ve srovnání s předchozím rokem.

Na evropském kontinentu bylo podle Alltech v roce 2016 vyprodukováno 241 mil. t krmiv (tj. nárůst o 3,4 % oproti roku 2015). FEFAC¹⁰⁸ uvádí na základě dat od svých členů produkci krmných směsí¹⁰⁹ v EU¹¹⁰ o objemu 153,4 mil. t (pokles o 1 %). Největší objem krmiv v Evropě vyrobilo Německo (35,2 mil. t), Španělsko (33,5 mil. t) a Francie (30,9 mil. t). Největší podíl na produkci krmiv v EU 28 měla v roce 2016 krmiva pro drůbež (34,9 %), prasata (32,2 %), přežvýkavce (27,0 %). Průměrná cena sójového šrotu na burze v Hamburku za rok 2016 byla podle zemědělské informační agentury Proplanta 318,6 €/t (8,61 Kč/kg), což je o 19,2 €/t (0,52 Kč/kg) méně než v předchozím roce.

107 Organizace Alltech se zabývá zvyšováním nutriční hodnoty potravin a krmiv a od roku 2011 sbírá údaje o objemu produkce krmiv ve více než 130 zemích světa.

108 Evropská federace výrobců krmiv (European Feed Manufacturers' Federation).

109 Od roku 2016 FEFAC nezahrnuje do statistik výrobu suchých krmiv pro zvířata v zájmovém chovu.

110 Řecko, Malta a Lucembursko nejsou započítány.

Pokud jde o krmivo pro skot, situace napříč EU je protikladná. Nizozemsko a Polsko uvádí růst produkce krmných směsí pro skot větší než 8 %, zatímco ve Francii byl zaznamenán pokles, který je výsledkem zrušení mléčných kvót. Celkově lze říci, že v roce 2016 vzhledem k nízkým cenám mléka, farmáři nebyli povzbuzováni k nákupu vysoce výkonných krmiv pro maximalizaci produkce mléka, což vedlo k poklesu produkce krmných směsí pro skot o 1,5 %.

Přestože prognóza výroby krmných směsí pro drůbež v roce 2016 byla celkem dobrá, vypuknutí ptačí chřipky na jeho konci těžce dopadlo na několik regionů Evropy produkujících drůbež, zvláště ve Francii, kde byl zaznamenán 4% pokles ve výrobě krmiv pro drůbež. Celkově zůstala výroba krmiv pro drůbež téměř stabilní a je stále vedoucím segmentem průmyslové výroby krmných směsí v EU daleko před krmivy pro prasata.

Ve výrobě krmiv pro prasata byl v roce 2016 taktéž zaznamenán pokles, po dvouletém mírném růstu produkce poklesla o 1,5 %. Pokles může být částečně vysvětlen vypuknutím africké horečky prasat ve východní Evropě, jež těžce dopadla na vývoj výroby vepřového masa, ale také nízkými tržními cenami vepřového v první polovině roku 2016 a velkou dostupností krmných zrnin za nízké ceny, což bylo prospěšné pro samovýrobu krmiv.

V ČR celková výroba krmných směsí pro hospodářská zvířata v roce 2016 činila 2 358 tis. t, tzn., že proti roku 2015 stoupla o 7,0 tis. t (0,3 %).

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2015	2016¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata	2 351	2 358	0,3
z toho: skot celkem	520	533	2,5
prasata celkem	786	765	-2,7
drůbež celkem	950	982	3,4
Krmné směsi pro domácí zvířata	96	77	-19,8
Celkem	2 447	2 435	-0,5

1) Odhad.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

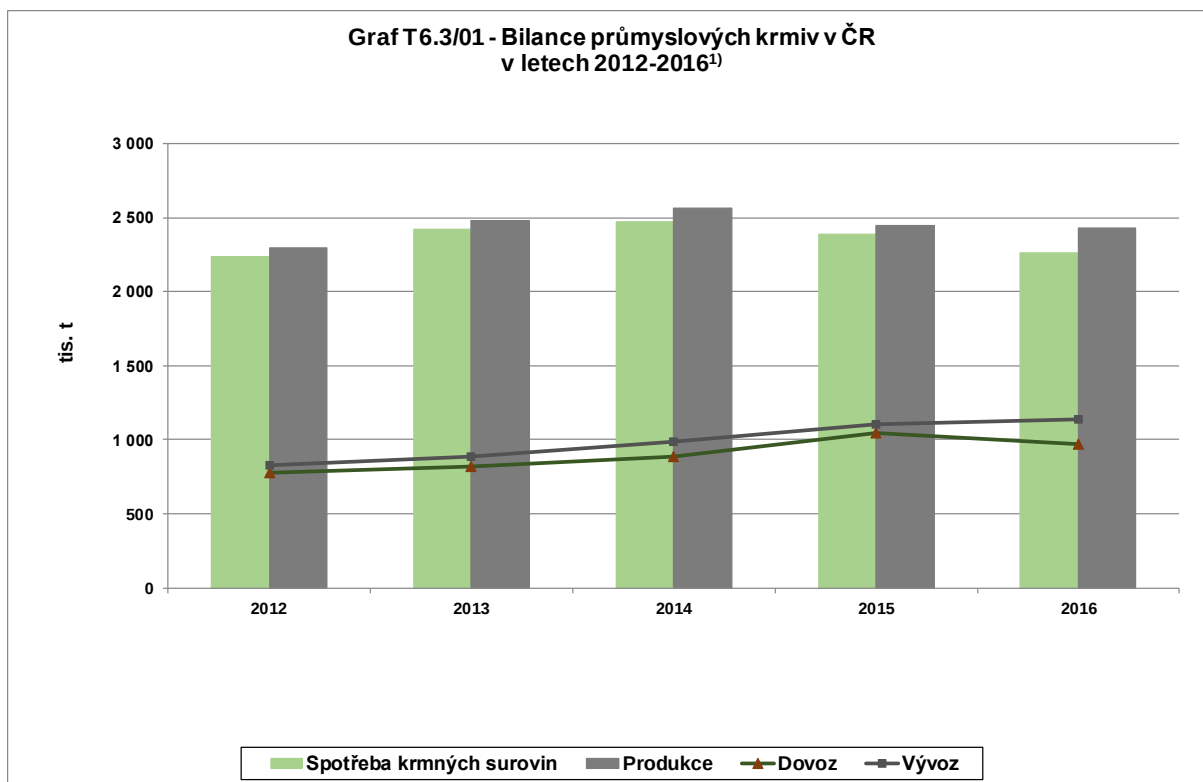
Nejvíce krmných směsí se vyrobilo pro drůbež a pro prasata, méně pak pro skot a domácí zvířata. Vzhledem k výrobě předcházejícího roku byl zaznamenán v roce 2016 pokles u krmných směsí pro prasata a domácí zvířata, naopak u krmných směsí pro drůbež a skot výroba meziročně stoupla. U krmných směsí pro prasata se výroba snížila proti roku 2015 o 21 tis. t (-2,7 %), u krmných směsí pro domácí zvířata byl pokles o 19 tis. t (-19,8 %). U krmných směsí pro drůbež došlo v tomto srovnání k nárůstu výroby o 32 tis. t (3,4 %). U krmných směsí pro skot výroba vzrostla o 13 tis. t (2,5 %).

Bylo zjištěno, že produkce pro uvedení do oběhu pro cizí odběratele výrazně převažuje nad produkcí pro vlastní spotřebu. Výroba krmných směsí dle jednotlivých druhů zvířat určená pro vlastní spotřebu vzhledem k výrobě jednotlivých druhů celkem činila v roce 2016 u prasat 9,8 %, u drůbeže 5,9 %, u skotu 2,0 % a u ostatních zvířat 0,3 %.

Objem výroby krmných směsí v roce 2016 celkem (krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata a krmné směsi pro domácí zvířata) byl zhruba na stejné úrovni jako v roce 2015, pokles byl pouze o 0,5 %. I když u některých druhů hospodářských zvířat výroba krmných směsí proti roku 2015 poklesla, tak především u skotu a drůbeže stoupla, tím se výroba meziročně vyrovnala.

V roce 2016 bylo do ČR dovezeno celkem 968 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tedy meziročně o 7,7 % méně, za průměrnou cenu 13,32 Kč/kg, a vyvezeno 1 140 tis. t (tj. meziroční nárůst o 3,0 %) za průměrnou cenu 11,25 Kč/kg. Celkové saldo za rok 2016 tedy zůstalo kladné: 172 tis. t, ale v přepočtu na peněžní hodnotu činilo -78,81 mil. Kč. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo (stejně jako v předchozím roce), které dovezlo 435 tis. t (45 % celkového dovozu krmiv). Dovoz z Německa se meziročně snížil o 20,5 %. Druhým největším dovozcem bylo v roce 2016 Polsko (17,5 % celkového dovozu krmiv, meziroční pokles o 0,9 % na 170 tis. t) a třetím největším Rakousko (5,5 % celkového dovozu, meziroční nárůst o 2,1 % na 54 tis. t). K dalším dovozci patřily Maďarsko, Nizozemsko a Slovensko, každý s podílem mezi 5,2 až 5,4 %. Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (376 tis. t v ceně 9,73 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (266 tis. t v ceně 26,99 Kč/kg).

ČR v roce 2016 vyvezla největší objem krmiv do Německa (39,4 % celkového vývozu, meziroční pokles o 8,5 % na 449 tis. t), na Slovensko (20,7 % celkového dovozu, meziroční nárůst o 3,2 % na 235 tis. t) a do Polska (9,9 % celkového dovozu, meziroční pokles o 3,6 % na 113 tis. t). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (454 tis. t v ceně 20,70 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (397 tis. t v ceně 5,74 Kč/kg). V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2012–2016.

1) Spotřeba krmných surovin za rok 2016 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracovala: T. Rudinskaya (ÚZEI)

V registračním systému ÚKZÚZ bylo k 31. 12. 2016 evidováno 19 977 subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby – 15 407 subjektů, právnické osoby – 4 564 subjektů a 6 zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno 31 896 provozů, z toho schválených bylo 342 a registrovaných provozů 1 965, zbyvajících 29 589 jsou provozy zemědělské prvovýroby a dopravci krmiv. V roce 2016 bylo nově schváleno 10 a registrováno 758 provozů. Změny v evidenci byly provedeny u 29 schválených a 694 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 725 provozů (z toho 6 schválených a 719 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává trend mírného nárůstu provozů výrobců a u dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu se jedná o nárůst markantní. Pokles schválených a registrovaných provozů ustává a meziročně se téměř nemění. Počty výrobních provozů krmných surovin se dlouhodobě nemění vůbec.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2016¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	15	276	291
Výrobci doplňkových látek	7	5	12
Výrobci premixů	24	5	29
Výrobci krmných směsí	111	209	320
Faremní mícháreny krmiv	0	419	419
Mobilní výroby	0	67	67
Zemědělská prvovýroba - všeobecně	0	28 258	28 258
Dovozci krmiv	88	180	268
Dodavatelé krmiv	225	1 116	1 341
Distributoři	145	640	785
Dopravci krmiv	0	1 276	1 276
Uvádění na trh - krmné suroviny	0	1 436	1 436
Uvádění na trh - krmné směsi	189	918	1 107
Uvádění na trh - doplňkové látky	222	180	402
Uvádění na trh - premixy	166	110	276

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

SVS ČR dozoruje více než 6 000 podniků (přes 10 500 provozoven), které zpracovávají produkty živočišného původu, nebo s nimi manipulují. Jedná se například o jatky, maso zpracující závody, mlékárny, zpracovny vajec, medu atd. Od roku 2015 k těmto provozům přibýly i provozovny stravovacích služeb. SVS ČR dozoruje v těchto provozech úsek manipulace s živočišnými produkty. Na začátku roku 2015 byl Ministerstvem zdravotnictví (MZ) předán seznam bezmála 70 000 provozoven, část z nich s živočišnými produkty nemanipuluje, proto v nich SVS ČR dozor nevykonává.

Za účelem kontroly bylo v roce 2016 navštíveno 6 535 zařízení stravovacích služeb. Celkem úřední veterinární lékaři při kontrolách zjistili 1 867 závad (závady byly zjištěny u 9,3 % kontrol). Závady se týkaly zejména sledovatelnosti potravin (21,2 %), označování potravin (16,9 %), prošlých dat použitelnosti (14,9 %) a skladování surovin a potravin (7,1 %).

Novou oblastí dozoru SVS ČR v roce 2016 byla kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. Při těchto kontrolách byla zjištěna závažná pochybení u jednoho producenta. Celkem SVS ČR provedla v roce 2016 takto zaměřených kontrol 90.

Ve schválených podnicích je plánován počet kontrol podle vyhodnocení míry nebezpečí a rizik. V roce 2016 jich bylo provedeno přes 25 000. Dalších téměř 24 000 kontrol bylo následných a mimořádných. Plánovaných akcí, při kterých byla zjištěna závada, bylo více než 1 200, u akcí mimořádných, následných nebo neplánovaných byly závady zjištěny

v 1 400 případech. Relativně nízké procento nevyhovujících nálezů je do značné míry výsledkem soustavného a pravidelného veterinárního dozoru. Zároveň je viditelný vyšší záchyt závad u mimořádných akcí, speciálně zaměřených na určitý konkrétní problém a u předem neplánovaných akcí. Do této oblasti spadají i neplánované akce na podnět.

V roce 2016 probíhala mimořádná kontrolní akce ve spolupráci s Celní správou a Policií ČR. SVS ČR se při ní účastnila namátkových kontrol kamionů na cestě. Bylo zkontrolováno přes 700 zásilek, které představovaly téměř 2 200 t zboží. Přímo na cestě bylo vráceno přes 22 t a jako nepoživatelné posouzeno cca 200 kg. K těmto číslům je však nutné připočítat ještě výsledky navazujících kontrol v místě, kam zásilky dorazily. Těchto navazujících kontrol bylo přes 150, to znamená, že se došetřovala více než pětina zásilek. Při těchto navazujících kontrolách bylo posouzeno téměř 400 t zboží. Z nich bylo vráceno 5 t a jako nepoživatelné posouzeno přes 27 t. Za porušená ustanovení právních předpisů byly v rámci této dvojice kontrol uloženy pokuty v úhrnné výši přes 1 000 000 Kč. Vedle těchto kontrol byly samozřejmě kontrolovány zásilky v místech určení tak, jak je to běžné, na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo více než 9 000, závada se při nich vyskytla téměř v 600 případech. Posouzeno bylo přes 170 000 t zboží, vráceno více než 200 t, jako nepoživatelné bylo neškodně odstraněno bezmála 24 t. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech a kterých nebylo na český trh propuštěno cca 860 000 z 58 000 000 posouzených.

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta. V roce 2016 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 739 382 ks velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 249 713 dospělého skotu, 10 838 telat, 2 463 053 prasat, 14 860 ovcí a jehňat, 747 koz a kůzlat a 171 koní a hříbat. Hrabavé drůbeže bylo v roce 2016 prohlédnuto více, celkem 112 748 755 ks (110 535 466 ks v roce 2015). Menší část pak tvořila prohlídka poražené vodní drůbeže – 3 187 611 ks (3 086 492 ks v roce 2015), a poražených králíků a nutrií 653 890 ks (550 365 ks v roce 2015). Běžců bylo prohlédnuto v roce 2016 méně – 1 190 ks (2 473 ks v roce 2015). Farmové zvěře bylo prohlédnuto 762 ks (487 ks v roce 2015). Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 1 829 ks velkých jatečných zvířat, 1 583 251 ks drůbeže celkem a 1 521 ks králíků.

SVS ČR na jatkách neprovádí jen veterinární prohlídku, ale převzala také dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesíláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat.

V roce 2016 provedli inspektoři 399 kontrol ohledně klasifikace v 44 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 10 419 jatečně upravených těl skotu. Průměrná

chybovost klasifikace skotu byla 5,19 %. U 79 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava a u 24 JUT chybné označení. Zahájena byla dvě správní řízení.

V 46 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 390 kontrol týkajících se klasifikace, zkontrolováno bylo 20 958 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 7,84 %. V 274 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT a v 22 případech chybné označení.

Zemědělská technika

Nárůst dodávek traktorů do zemědělství kulminoval v roce 2008, kdy bylo dodáno nejvíce traktorů (3 098 ks za rok). Následně vlivem hospodářské a finanční krize došlo v obnově techniky k výraznému poklesu. Za poslední 3 roky se dodávky traktorů ustálily mezi 1 881 až 2 453 ks za rok.

V roce 2016 bylo dodáno do zemědělství celkem 1 881 traktorů, tj. pokles o 17 % proti roku 2015. Celkem dodávky zajistilo 19 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Podíl traktorů z dovozu činí 71 %, podíl firmy Zetor je 29 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deere, New Holland a CASE IH, jejich podíl na celkovém dovozu činí více než 55 %.

Z celkového počtu traktorů je zpravidla kolem 15 % určeno do lesnictví a do komunální sféry. Pro udržení racionálního tempa obnovy techniky by se dodávky traktorů měly pohybovat ve výši spíše od 2 500 do 3 000 ks ročně, to by odpovídalo době obnovy 20 až 25 let. V roce 2016 pokračovala tendence obnovy traktorového parku i v nižších výkonových třídách.

V roce 2016 bylo do zemědělství dodáno celkem 139 sklízecích mlátiček, tj. pokles proti roku 2015 o více než 15 %. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají výkonné stroje s vyšším instalovaným výkonem, a tedy i vyšším ročním využitím. Dosud stále převládají dodávky konvenčních sklízecích mlátiček s vytrásadly (65 %). Jejich výkon začíná cca od 175 kW, většina dodávek jsou však sklízecí mlátičky s výkonem nad 200 kW. Dodávky axiálních sklízecích mlátiček činí cca 35 % celkových dodávek a v této kategorii převládají stroje s instalovaným výkonem nad 300 kW. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 7 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland a John Deere, jejichž podíl na trhu je cca 80 %.

U sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. V posledních letech se začala zvyšovat výměra kukuřice na siláž i dalších plodin pěstovaných pro energetické účely pro bioplynové stanice, a to se projevilo od roku 2011 i zvýšenými dodávkami výkonných sklízecích řezaček. Po propadu dodávek v roce 2014 se v roce 2016 dodávky opět zvýšily a činily 45 ks. Pro udržení příznivého tempa obnovy by bylo třeba docílit dodávky alespoň 45 až 50 ks samojízdných sklízecích řezaček ročně.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

	2012	2013	2014	2015	2016
Traktory	2 104	2 304	2 453	2 266	1 881
Sklízecí mlátičky	196	175	166	164	139
Samojízdné řezačky	51	45	27	44	45

Pramen: VÚZT, v. v. i.

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2016 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 17 569 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,7 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta, 89,3 % a zemní plyn 9 %. Kromě toho se v roce 2016 spotřebovalo v těchto podnicích 733 000 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství (mil. l)

Odvětví	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Rostlinná výroba¹⁾	373,65	373,43	369,59	372,18	100,70
Živočišná výroba	62,28	62,24	61,60	62,03	100,70
Celková spotřeba v zemědělství	435,93	435,67	431,19	434,21	100,70

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2016 spotřebovalo v zemědělství celkem 434,21 mil. litrů motorové nafty (tab. T6.3/05). Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2016 v souvislosti s pokračujícím příznivým vývojem zemědělství zvýšilo. Podle údajů ČNB k 31. 12. 2016 se na čerpání klientských úvěrů¹¹¹ podle odvětví nejvíce podílely domácnosti (45,9 %) a dále činnosti v oblasti nemovitostí (12,4 %), peněžnictví a pojišťovnictví (8,6 %) a zpracovatelský průmysl (8,5 %). Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů v roce 2016 činil 1,8 % stejně jako v předcházejícím roce. Stavby bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2016 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily, a to o 8,5 %, přičemž nejvyšší

111 V Kč a cizí měně.

nárůst (o 12,9 %) vykazaly úvěry dlouhodobé, rostl i objem střednědobých úvěrů (o 3,1 %), zatímco stav krátkodobých úvěrů poklesl o 8,7 %. Investiční úvěry se podílely na celkovém objemu úvěrů 77,8 % s meziročním nárůstem o 14,4 %, což dokládá vysoký růst investiční dynamiky zemědělských podniků. Objem úvěrů pro odvětví zemědělství, myslivosti a rybolovu vykázal v roce 2016 historicky nejvyšší úroveň.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2015	2016	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	47 499,7	51 548,0	108,5
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	7 345,1	6 705,2	91,3
- střednědobé (1-5 let)	4 942,9	5 095,4	103,1
- dlouhodobé (nad 5 let)	35 211,6	39 747,3	112,9
z toho - investiční úvěry celkem	35 043,0	40 088,0	114,4

Pramen: ČNB

Zpracoval: V.Vilhelm (ÚZEI)

Při alokaci úvěrů do rezortu zemědělství aktivně a pozitivně působí Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.

V rámci investičních programů PGRLF poskytuje finanční prostředky určené pro snížení úrokového zatížení nebo vydávání garancí na zajištění úvěrů poskytovaných komerčními bankami a jinými financujícími subjekty. Program „Zemědělec“ podporuje realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. Program „Podpora nákupu půdy“ ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu v režimu de minimis, má za cíl zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců. Program „Zpracovatel“ má za cíl vytvořit předpoklady pro rozvoj v oblasti zpracování zemědělské produkce podpořením investic na pořízení majetku souvisejícího se zpracováním zemědělských produktů. Další tři investiční programy jsou určeny pro lesnictví a dřevozpracující provozovny.

Podle údajů PGRLF za období roku 2016 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 9 179 mil. Kč. Přislíbené podpory v celkové výši 756 mil. Kč v roce 2016 nejvíce využili zemědělství podnikatelé – fyzické osoby (51 %) a dále společnosti s r. o. (19 %), následované akciovými společnostmi (18 %) a zemědělskými družstvy (12 %).

PGRLF dále poskytuje úročené úvěry v rámci programů „Úvěry na nákup půdy“, s cílem poskytnout zemědělskému prvovýrobcí prostředky na pořízení nestátní zemědělské půdy, a „Sociální zemědělství“, s cílem vytvořit předpoklady pro zajištění a rozvoj zaměstnávání pracovníků se zdravotním postižením zemědělskými podnikateli. Od roku 2016

byly otevřeny nové programy „Investiční úvěry“, „Provozní úvěry“ a program „Provozní úvěry ČMSCH, a. s.“.

V rámci všech programů úročených úvěrů bylo k 31. 12. 2016 celkem zpracováno 3 733 žádostí, z nichž bylo schváleno 1 465, celkem byly schváleny úvěry v objemu 1 399 mil. Kč a snížení jistiny ve výši 120 mil. Kč. V roce 2016 bylo zaevidováno 2 765 žádostí o úvěry a snížení jistiny, z čehož bylo v průběhu roku schváleno 592 žádostí v objemu úvěrů 478 mil. Kč a snížení jistiny v objemu 112 mil. Kč. Z toho 349 mil. Kč úvěrů se podařilo vyčerpat a na snížení jistiny bylo poskytnuto 28 mil. Kč. Zbývající žádosti a smlouvy budou postupně vyřízeny v následujícím období.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2016 činily podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 78 mil. Kč a představovaly tak 0,05 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR. Z teritoriálního pohledu zaujímají největší podíl na celkovém objemu přímých zahraničních investic v ČR podle údajů ČNB¹¹² Nizozemsko následované Rakouskem a Německem.

Příliv¹¹³ přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu se tak v roce 2016 podle předběžných údajů ČNB zvýšil proti roku 2015 o 59 mil. Kč (tab. T6.4/02).

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2015	2016 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	64,0	50,0
Reinvestovaný zisk²⁾	80,7	28,1
Ostatní kapitál³⁾	-125,9	0,0
Celkem	18,7	78,1

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2016 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu kladné hodnoty v celkové výši 3,3 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru velmi nízké a v roce 2016

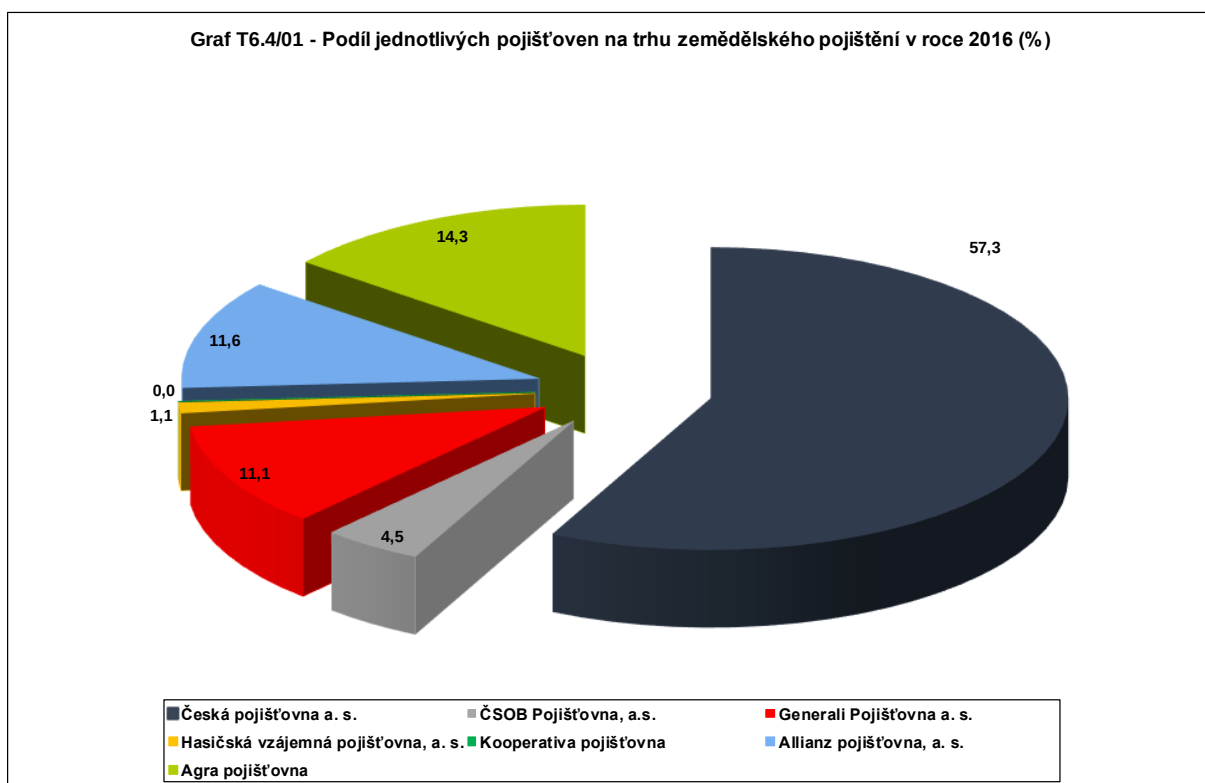
112 Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2015 v ČR v teritoriální struktuře.

113 Investice od nerezidentů směřující do ČR.

představoval podíl odlivu investic do zahraničí do zemědělství, lesnictví a rybolovu pouze 0,01 % celkových tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

V roce 2016 nabízelo zemědělské pojištění v ČR celkem sedm komerčních pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01. Žádosti o podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat z prostředků PGRLF podali pěstitelé a chovatelé, kteří měli pro rok 2016 sjednané pojištění plodin nebo hospodářských zvířat u některé z následujících pojišťoven: Agra pojišťovny, organizační složky pojišťovny Österreichische Hagelversicherung, VVaG, Allianz pojišťovny, a. s., České pojišťovny a. s., ČSOB Pojišťovny, a.s., Generali Pojišťovny a. s., Hasičské vzájemné pojišťovny, a. s. nebo Kooperativy pojišťovny, a.s. S výjimkou Agra pojišťovny jsou všechny pojišťovny nabízející zemědělské pojištění členy České asociace pojišťoven.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nákazová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a deště v období sklizně. Rozhraní mezi pojistitelnými a nepojistitelnými riziky přitom

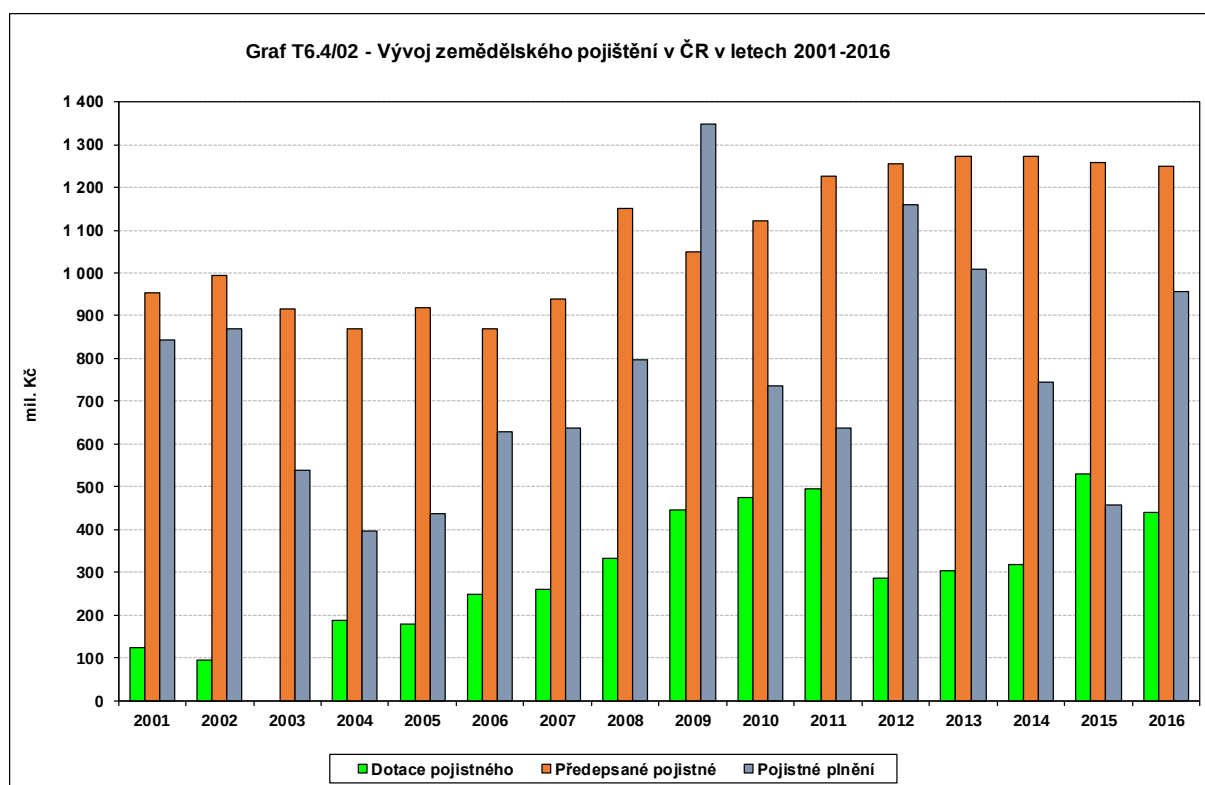
spočívá zejména v aktuální nabídce a koupěschopné poptávce po produktech pro krytí určitého rizika a může se v čase měnit.

V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF od roku 2004 podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat. Úroveň podpory, která se odvíjí od výše zaplaceného pojistného, v roce 2016 činila 50 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin¹¹⁴ pro případ krupobití, požáru, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu nebo mrazu, 37 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ uhynutí nebo utracení v důsledku živelních škod, nebezpečných nákaz¹¹⁵ nebo jiných hromadných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu. Pojištění tzv. jednotlivých škod na zvířatech (úrazy, neinfekční nemoci, porodní škody apod.) není předmětem dotace. Podpora je poskytována zemědělským podnikatelským subjektům splňujícím parametry malého nebo středního podniku, které jsou zemědělským prvovýrobcem. Celkový objem pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat předepsaného pojišťovnami je proto vyšší než objem pojistného uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF¹¹⁶. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění ukazuje graf T6.4/02.

114 *Speciálními plodinami se rozumí réva vinná, chmel, ovoce, jahody, konzumní zelenina, okrasné rostliny vč. školet, LAKR a přadné rostliny (len a konopí).*

115 *Soukromé pojištění se vztahuje i na případy utracení nebo nutně poražení zvířat v důsledku nebezpečných nákaz kompenzované státem dle zákona č.166/1999 Sb., o veterinární péči. Kompenzace od státu spolu s případným plněním ze soukromého pojištění tak postiženým chovatelům zpravidla pokrývá jak vlastní škodu na zvířatech, tak i další vznikající škody v důsledku přerušení provozu živočišné produkce.*

116 *V roce 2016 byly podány žádosti o podporu PGRLF k celkovému objemu pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat ve výši 1 048 tis. Kč.*

Pramen: PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V roce 2016 výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala necelých 1,46 mil. ha a ve srovnání s rokem 2015 se snížila zhruba o 20 tis. ha. Propojištěnost¹¹⁷ tak dosáhla přibližně 48 % celkové výměry orné půdy, vinic, chmelnic a ovocných sadů dle údajů ČÚZK¹¹⁸. Propojištěnost vztažená k údajům veřejného registru půdy LPIS¹¹⁹ dosáhla zhruba 58 %. Propojištěnost hospodářských zvířat se v průměru dlouhodobě pohybuje na úrovni 80 %.

Předepsané pojistné za zemědělské pojištění se v roce 2016 snížilo o 0,7 % s tím, že pojistné za pojištění zvířat vzrostlo o 7,5 % a pojistné za pojištění plodin pokleslo o 2,6 %. Pojistné plnění ze zemědělského pojištění v roce 2016 představovalo 76 % předepsaného pojistného, čímž se škodní průběh v roce 2016 proti minulému roku zvýšil o 40 p. b. (příl. tab. 6.4/01). Z klimatických rizik se významně projevil zejména jarní mráz, který v dubnu 2016 poškodil ovoce, jahody a vinnou révu, a krupobití, kdy výskyt lokálních místy velmi silných krupobití koncem května a počátkem června způsobil velké škody na pojištěných plodinách. Výskyt krupobití byl přitom četnější v Čechách než na Moravě. K výskytu nákaz většího rozsahu v chovech zvířat v roce 2016 stejně jako předešlých letech nedošlo. Koncem roku

117 Propojištěnost zde znamená podíl výměry pojištěných plodin k celkové výměře pěstovaných plodin.

118 Celkem 3 040 958 ha dle Souhrnných přehledů o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky, ČÚZK 2017.

119 Výměra standardní orné půdy, chmelnic, vinic a ovocných sadů v roce 2016 uvedená v LPIS činila 2 526 180 ha.

2016 byly zjištěny případy ptačí chřipky (aviární influenzy) ve všech sousedních státech, v ČR byl ale první výskyt zjištěn až počátkem roku 2017.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

Posláním výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) rezortu MZe je podpora inovativního zemědělství a lesnictví prostřednictvím pokročilých postupů a technologií. V roce 2016 vstoupila v platnost Koncepce výzkumu, vývoje a inovací MZe na léta 2016–2022. Jejím hlavním účelem je nastavit principy a cíle nejen pro formování českého přístupu nové společné zemědělské politiky EU, ale i pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně aktualizace a doplnění indikativních ukazatelů a dalšího rozvoje a navazující optimalizace procesů strategického řízení v rámci rezortu MZe. Koncepce je zpracována v souladu s koncepčními a strategickými dokumenty ČR v oblasti VaVaI v agrárním sektoru. Pro naplnění vize Koncepce jsou definovány tři klíčové oblasti, a to Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto klíčové oblasti budou realizovány prostřednictvím devíti základních výzkumných směrů, mezi něž patří: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

Na přípravě rezortních výzkumných programů se významně podílí ČAZV jako poradní orgán ministra zemědělství. Současně se ČAZV spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI, zejména jejich publikováním v 11 recenzovaných vědeckých časopisech.

V roce 2016 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace, všechny se statutem výzkumné organizace podle nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny Ministerstvem zemědělství. Na rezortním VaVaI se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

V roce 2016 bylo řešeno 202 programových projektů v rámci rezortního programu „Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012–2018 (KUS)“, z nichž 59 bylo v tomto roce ukončeno. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti rezortu. Cílem je postupné doplňování sítě projektů o projekty řešící aktuální problematiku rezortu v souladu s platnou Koncepcí.

V roce 2016 byla vyhlášena první veřejná soutěž ve VaVaI v rámci nového rezortního programu s názvem „Program aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ“. Z této soutěže vzešlo 19 programových projektů s počátkem řešení od roku 2017.

Údaje o začínajících, řešených i ukončených projektech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence projektů“ (Informační systém VaVaI – CEP), která je veřejně dostupná na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

Účelové finanční prostředky na podporu řešení 202 programových projektů byly MZe v roce 2016 poskytnuty ve výši 463 997 tis. Kč. Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2016 MZe poskytnuty institucionální finanční prostředky 20 rezortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů) v celkové výši 391 377 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou průběžně předávány do „Centrální evidence aktivit“ (Informační systém VaVaI – CEA), veřejně přístupné na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2016 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, například v rámci Horizont 2020, ale i dalších výzkumných programů.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu řešitelé na konci řešení projektů zpracovali jako součást závěrečných zpráv plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, způsobů a termínů, jakými budou a v jakém časovém horizontu tyto výsledky využity. Účelem je zajištění komplexnějšího a urychleného přenosu nových poznatků do provozní praxe. Přenos nových poznatků ke konečnému uživateli je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích vzešlých ze státěm podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVaI – RIV), který je veřejně dostupný na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz. Výsledky řešení výzkumných aktivit jsou rovněž dostupné v knihovně ČAZV.

Vzdělávání

Ministerstvo zemědělství plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která stanoví 7 hlavních cílů a 13 vedlejších cílů. K hlavním cílům patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost probíhalo v roce 2016 v rámci schváleného Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání

veřejnosti v rezortu (RVP MZe). Do RVP MZe byly zařazeny vzdělávací a osvětové akce určené pro veřejnost, které byly navrženy jednotlivými odbornými útvary ministerstva. Jednalo se o krátkodobé semináře, školení a konference zaměřené na výklad právních norem ČR a EU, realizaci úkolů z usnesení vlády, informace o schválených programech a postupech, dále na požadavky spojené s problematikou zemědělství a venkova, vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnosprávních úřadů, státních dozorových orgánů i odbornou zemědělskou veřejnost, realizaci rezortních programů orientovaných na děti a mládež.

Prostřednictvím RVP MZe bylo v roce 2016 realizováno 35 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 369 akcí celkem za 3 744 tis. Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy zaměřené na bezpečnost potravin a zdravou výživu. Úspěch a velký ohlas mezi dětmi a učiteli zaznamenal pilotní projekt programu Škola na farmě a také projekt Věda na polích a ve stájích s podtitulem Příběh potravin. Významný vzdělávací efekt měla školení pro vodoprávní úřady, semináře zaměřené na proexportní politiku MZe, myslivecké semináře zaměřené na odchov a vypouštění drobné zvěře, zásady správného přikrmování a vnaďení zvěře, konference k ochraně zvířat, kvalitě obilovin, vzdělávání kontrolních organizací ekologického zemědělství, semináře k ochraně rostlin, odborná školení k používání antimikrobik, vzdělávací aktivity pro vinohradníky a vinaře a také nově zaměřené semináře na optimalizaci organické hmoty v půdě a obnovitelné zdroje živin. Tradičně vysokou odbornou úroveň mají semináře pekařů a cukrářů. Finančně byly podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu vynaložených finančních prostředků na RVP MZe v roce 2016 částka ve výši 3 082 tis. Kč, což je přibližně 82 %.

Celkový počet účastníků akcí financovaných z RVP MZe dosáhl v roce 2016 počtu 44 546 osob. Z toho bylo 39 451 dětí a mládeže, které navštívily vzdělávací aktivity z oblasti bezpečnosti potravin a zásad zdravé výživy, akce Lesní pedagogiky, projekt Ve vodě nežijí jen vodníci, akce rybářských kroužků, program Školu na farmě nebo Příběh potravin.

Významný podíl má MZe na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. Tato aktivita je zároveň součástí funkce MZe jako autorizujícího orgánu ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zákon umožňuje fyzickým osobám (starším 18 let, které splňují požadavky dané kvalifikačními a hodnotícími standardy) získat osvědčení o získání profesní kvalifikace, které dokládá, že (např. při výkonu povolání, samostudiem nebo případně po absolvování rekvalifikačního kurzu) získali požadované znalosti a dovednosti v rozsahu profesní kvalifikace.

Autorizaci k vykonání zkoušek profesních kvalifikací získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci splnili podmínky požadovaného vzdělání a praxe k vykonání těchto zkoušek. K 31. 12. 2016 bylo evidováno 119 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 243 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 3 962 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, pověřil odbor vědy, výzkumu a vzdělávání celkem 58 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. Byla provedena aktualizace platnosti vystavených pověření. V závěru roku 2016 MZe ve spolupráci s ÚKZÚZ, ÚZEI a Českou společností rostlinolékařskou uspořádalo školení za účelem zkvalitnění a sjednocení výuky v kurzech.

Posuzování a uznávání kvalifikací je významné pro potřeby opatření PRV a rovněž pro občany evropského hospodářského prostoru.

Splnění požadavku minimální zemědělské kvalifikace bylo posuzováno pro opatření „Zahájení činnosti mladých zemědělců“.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace v rámci správního řízení, tím je umožněno zmíněným občanům zahájit podnikatelské aktivity v rezortních oborech.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2016 podpořeny subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských učebních oborech, částkou 8 890 tis. Kč z národního dotačního programu 9. E. – Školní závody. Tato podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly v sektoru zemědělství a je velice kladně hodnocena ze strany středních odborných škol a zemědělských podniků.

V roce 2016 v rámci dotačního programu 21. Centra odborné přípravy byla poskytnuta podpora na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání žáků a studentů středních a vyšších odborných škol s rezortními obory vzdělání (zemědělství, lesnictví, rybářství, potravinářství, veterinářství, vinohradnictví a zahradnictví). Na tuto podporu bylo poskytnuto 43 505 tis. Kč.

V roce 2016 pokračovala příprava Koncepce rezortního knihovnictví. Byla ustanovena pracovní skupina, která se podílela na přípravě dotazníkového šetření pro Analýzu rezortních knihoven. Výsledky dotazníkového šetření byly prezentovány v rámci konference zemědělských knihovníků. K hlavním cílům koncepce patří propojení informačních zdrojů a jejich lepší přístupnost pro uživatele, dále zvýšení využití nabízených služeb a informačních

zdrojů, kooperativní zpracování a budování knihovních fondů s efektivním vynakládáním veřejných prostředků na tyto činnosti.

Významný informační zdroj představuje Knihovna Antonína Švehly (KAŠ), která patří k největším knihovnám tohoto druhu na světě. V roce 2016 byl kladen důraz na akviziční činnost KAŠ. Veškeré návrhy na nákupy tištěných i elektronických informačních zdrojů byly posouzeny Akviziční komisí ÚZEI. V rámci propagace knihovního fondu a služeb KAŠ se knihovna aktivně zapojovala do celostátních knihovnických akcí, pořádala semináře a výstavy pro uživatele knihovny.

Poradenství

V prosinci 2016 byla schválena Koncepce poradenského systému MZe na období 2017–2025 (dále jen „Koncepce“). Hlavní vizí je vytvoření uceleného systému rezortního poradenství v rámci třech pilířů zaměřených na konzultační, individuální a odborné poradenství.

Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami, propagace oborů středních odborných škol s rezortním zaměřením i regionálních produktů byly v roce 2016 realizovány a z národních dotací podpořeny dva programy:

- Regionální přenos informací prostřednictvím Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova (9.F.e.). Cílem byl přenos rezortních informací provázaných s informacemi o regionálních rozvojových aktivitách a informační podpora systému zemědělského poradenství.
- Odborné konzultace (9.F.i.). Program probíhal na rezortních výzkumných institucích, univerzitách a rezortně orientovaných odborných sdruženích v případech, kdy neexistují odpovídající výzkumné organizace.

Z národních dotací bylo vyplaceno 12 700 tis. Kč, z toho na program 9.F.e. 6 500 tis. Kč a na program 9.F.i. 6 200 tis. Kč.

Odborné individuální poradenské služby zaměřené mimo jiné na kontrolu Cross Compliance a zvýšení konkurenceschopnosti včetně zavádění inovací pro malé farmy poskytovali i nadále poradci akreditovaní Ministerstvem zemědělství a vedení v Registru poradců akreditovaných MZe („Registr“). Vzhledem k tomu, že dosud nebylo otevřeno kolo pro příjem žádostí z opatření PRV 2014–2020 Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství, nedošlo zatím v novém programovém období k podpoře těchto služeb z uvedeného programu.

V oblasti zemědělství bylo nově akreditováno 9 poradců v podoblastech rostlinná výroba, živočišná výroba a péče o půdu. Poradci, kterým končila platnost akreditačního certifikátu v roce 2016, si mohli po úspěšném absolvování testu a pohovoru před komisí

prodloužit jeho platnost na dalších 5 let. Celkem se reakreditovalo 25 poradců v oblasti zemědělství a 10 v lesnictví. K datu 31. 12. 2016 bylo v Registru vedeno 209 poradců.

Poradci se i nadále účastnili nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí podle vlastního výběru a dále i povinných akcí k prioritním tématům, organizovaných Správcem Registru, tj. ÚZEI, ve spolupráci s odborníky výzkumných institucí. Prezentováno bylo 11 seminářů tematicky zaměřených na lesnictví, rostlinolékařství, péči o půdu, ekologické zemědělství, živočišnou výrobu, optimalizaci hospodaření zemědělského podniku apod.

Úlohu informační podpory plní též webové poradenství, určené jak pracovníkům vykonávajícím rezortně zaměřené činnosti, tak i k obecnému využití s cílem zjednodušení přístupu k poradenským informacím, a to s využitím sdružování informací a propojování webových portálů. Jedná se o zpřístupňování specializovaných informací v oblastech zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství i rozvoji venkova, dále metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

Významným prvkem poradenského systému je podpora transferu poznatků VaVaI do praxe a inovačního procesu včetně poradenské podpory podnikatelům s rezortním zaměřením. Jedná se zejména o podporu spolupráce formou poradenství při tvorbě vazby mezi jednotlivými aktéry spolupráce při předávání znalostí a zavádění inovací a nových poznatků do praxe.

6.6 Organizace prvovýrobců a zpracovatelů

V roce 2016 působila v ČR na agrárním trhu, obdobně jako v předchozích letech, celá řada odbytových družstev a organizací.

Na trhu s mlékem v ČR bylo v k 31. 12. 2016 registrováno celkem 28 odbytových organizací oprávněných ke zprostředkování prodeje mléka, jejichž prostřednictvím bylo prodáno 2 036,6 tis. t mléka, tj. 68,8 % z celkového množství dodaného k dalšímu zpracování.

Největšími sdruženími z hlediska objemu mléka zprostředkovaného k prodeji byly Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo, které zprostředkovaly prodej mléka v celkové výši 1 010,4 tis. t, tj. 34,1 % objemu ke zpracování v ČR. Počet odbytových organizací se meziročně zvýšil o jednu.

Na úseku komodity ovce a kozy působila v roce 2016 společnost OVEKO, a. s., která byla založena chovateli ovcí a koz sdruženými ve Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Jejím hlavním cílem je zajistit pravidelný odbyt jatečných a chovných zvířat do zahraničí a na tuzemský trh a distribuci dalších produktů ovcí a koz. K ostatním aktivitám patří provádění kontroly užitkovosti a poradenství.

U komodity slepičí vejce pokračovala v činnosti v roce 2016 dvě velká odbytová seskupení – ČESKÁ VEJCE, a. s. a ZLATÁ VEJCE, a. s., jejichž hlavním úkolem je

zajišťovat centrálně odbyt většiny produkce od výrobců, kteří jsou zároveň akcionáři uvedených společností a jejich výrobní závody jsou rozmístěny tak, že seskupení je schopno zabezpečit v případě potřeby zásobování ve všech částech republiky.

Ke konci roku 2016 bylo v ČR registrováno 19 funkčních organizací producentů ovoce a zeleniny, z toho jedna nadnárodní organizace producentů, dále byly nově uznány 3 organizace producentů, které budou plnit operační program od 1. 1. 2017. V rámci Společné organizace trhu (SOT) obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2016 dotaci v částce 79,0 mil. Kč, která byla vyplacena v plné výši z rozpočtu EU. Seskupení producentů ovoce a zeleniny (ke konci roku 2016 byla registrována 2) obdržela celkem 3,2 mil. Kč, z toho 2,4 mil. Kč z EU (75 %) a 0,8 mil. Kč (25 %) bylo vyplaceno ze státního rozpočtu ČR.

Stávající organizace producentů ovoce a zeleniny jsou: CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOZEL, Bohušovice nad Ohří; EKO-ODBYT odbytové družstvo Slaný; Družstvo producentů rajčat, Brno; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem; Družstvo BRAMKO CZ, Semice; Družstvo OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou; Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice; Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz; ZELTR odbytové družstvo, Troubky; NATURE FRUIT, družstvo, Choustníkovo Hradiště; G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov; Vital odbytové družstvo, Rozběřice. V roce 2016 byly nově uznány 3 organizace producentů, které budou plnit operační program od 1. 1. 2017: ZP Otice odbyt s.r.o., Otice; Odbytové družstvo Suchá Loz, Suchá Loz (obě dvě v roce 2016 fungovaly jako seskupení producentů) a OD Piletice, Hradec Králové.

Projekt NÁKUP Z FARMY je projekt 20 českých soukromých farmářů a zpracovatelů, s cílem co nejkratší cestou dodávat na stůl českých zákazníků tradiční české potraviny.

Celorepublikové odbytové družstvo regionálních dodavatelů pekárenských a mlýnských výrobků MP Produkt sdružuje významné české i slovenské výrobce z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru (ČR – 18 členů, SR – 5 členů). Základním předmětem činnosti tohoto družstva je prodej nejširšího sortimentu produktů z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru.

PRODEJ-BIO s.r.o., založená Svazem ekologických zemědělců PRO–BIO a německým svazem Bioland, organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obiloviny, luštěniny, krmiva, osiva, maso) s cílem umístit českou produkci na český trh.

V roce 2016 byla v rámci PRV spuštěna operace 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů. Podpora je určena na spolupráci minimálně dvou subjektů a vede k vytváření a rozvoji krátkého dodavatelského řetězce, který zahrnuje maximálně jednoho zprostředkovatele, nebo k podpoře

místního trhu, kdy se činnost zpracování a prodeje konečnému spotřebiteli odehrává v okruhu 75 km od zemědělského podniku, z něhož produkt pochází. V roce 2016 byla přijata 1 žádost, jež k 31. 12. 2016 čekala na vyřízení.

6.7 Agrární trh práce

6.7.1 Pracovní síly v zemědělství

Zaměstnanost v zemědělství se v posledních letech snižuje jen velmi mírným tempem. V roce 2016 poklesl počet pracovníků v zemědělských podnicích na 100,2 tis.¹²⁰ (tab. T6.7/01), meziroční úbytek činil 0,7 % (v předchozím roce 1,2 %). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR se snížil na 1,9 %¹²¹ (meziroční pokles o 0,1 p. b. byl výrazněji ovlivněn zvýšením celkové zaměstnanosti v NH než snížením zaměstnanosti v odvětví).

T6.7/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2012	2013	2014	2015	2016 ²⁾
Podniky právnických osob	78,7	77,7	76,6	75,7	75,0
v tom - státní podniky	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
- družstva	22,4	21,9	21,4	21,0	20,7
- obchodní společnosti³⁾	56,1	55,6	55,0	54,5	54,1
Podniky fyzických osob⁴⁾	26,7	25,8	25,5	25,2	25,2
Celkem	105,4	103,5	102,1	100,9	100,2

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) A. s., s. r. o. a ostatní obchodní společnosti se zemědělskou činností.

4) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2012-2016, ČSÚ 2013-2017;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.-4. čtvrtletí 2012-2016, ČSÚ 2013-2017;

Čtvrtletní výkaz P 3-04, 1. až 4. čtvrtletí 2016, ČSÚ 2017.

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

Meziročně došlo k mírnému snížení zaměstnanosti v podnicích právnických osob, v obchodních společnostech poklesl počet pracovníků přibližně o 400 osob (o 0,7 %) a v družstvech cca o 300 osob (o 1,4 %). V podnicích fyzických osob se počet pracovníků prakticky nezměnil.

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem se v posledních letech v podstatě rovněž stabilizovala (meziroční změny podílů nedosahují ani 0,2 p. b.). Od roku 2002 představují více než polovinu zemědělských pracovních sil pracovníci obchodních společností

120 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

121 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2016), ČSÚ 2017.

(v roce 2016 v nich pracovalo 54,0 % zemědělců), přibližně pětina zemědělců pracuje v družstvech (20,7 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,1 %).

Podle postavení v hlavním zaměstnání představovali ve 4. čtvrtletí 2016¹²² zaměstnanci včetně pracujících členů družstev 70,8 % pracovníků agrárního sektoru, pracující na vlastní účet 25,3 %, zaměstnavatelé 2,4 % a pomáhající rodinní příslušníci 1,5 %. V meziročním srovnání došlo k většímu poklesu relativního zastoupení zaměstnanců (o 4 p. b.) i zaměstnavatelů (o 1,5 p. b.), naopak strukturální nárůst zaznamenala kategorie pracujících na vlastní účet (o 5,4 p. b.) a pomáhajících rodinných příslušníků (o 0,1 p. b.). Podíl sloučené kategorie podnikatelů (pracující na vlastní účet a zaměstnavatelé) je v sektoru výrazně vyšší než v národním hospodářství (27,7 % proti 16,9 % v NH), většinu z nich však představují podnikatelé na vlastní účet, kteří sami pracovní místa nevytvářejí (25,3 % proti 13,8 % v NH).

Při hodnocení zaměstnanosti v zemědělství z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR i nadále zaměstnanost v podnicích, jež nejsou úzce specializované, tj. se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou). Absolutně došlo v této skupině podniků v roce 2016¹²³ (obdobně jako v předchozích letech) k největšímu úbytku zaměstnanců, relativní úbytek – vzhledem k celkově mnohem nižším počtům zaměstnanců – byl však vyšší v podnicích specializovaných na pěstování zeleniny (tu ovšem pěstují významně i podniky se smíšenou výrobou a menší podniky nezachycené v tomto datovém zdroji), chov mléčného skotu a zejména na podpůrné činnosti pro zemědělství. Nejvyšší přírůstek zaměstnanců (absolutní i relativní) zaznamenaly podniky zaměřené na pěstování obilovin. Zaměstnanost v podnicích specializovaných na chov prasat a na chov drůbeže se meziročně podstatně nezměnila (došlo k mírnému zvýšení počtu zaměstnanců).

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině evropských zemí, ČR nevyjímaje. Ve 4. čtvrtletí 2016¹²⁴ vykazovali v agrárním sektoru ČR nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (39,4 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (36,4 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku 60 a více let (12,5 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (11,8 %). V meziročním srovnání se snížil podíl pracovníků věkové kategorie 45–59 let (o 2,9 p. b.). Mírně se zvýšily podíly pracovníků ve věku 15–29 let (o 0,5 p. b.) a ve věku 30–44 let (o 0,8 p. b.), nejvíce narostl podíl pracovníků nejstarších, tj. 60 a více let (o 1,6 p. b.), což ovšem souvisí i s posouváním hranice pro odchod do důchodu.

122 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015, 2016), ČSÚ 2016, 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

123 Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2016, ČSÚ 2017.

124 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015, 2016), ČSÚ 2016, 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

Celkově podíl pracovníků ve věku 45 let a více dosáhl v agrárním sektoru 51,9 % (meziroční pokles o 1,3 p. b.), kdežto v NH 42,6 % a v průmyslu vč. stavebnictví 40,2 %. Přestože se rozdíl vůči NH a průmyslu mírně snížil, zůstává věková struktura pracovníků sektoru nepříznivá a vážné problémy do budoucna mohou způsobit zejména nízké počty mladých pracovníků (podíl pracovníků do 29 let byl téměř o 6 p. b. nižší než v průmyslu vč. stavebnictví).

Ve 4. čtvrtletí 2016¹²⁵ činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru 27,4 %, v zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) 32,3 %. Oba tyto podíly se meziročně zvýšily¹²⁶, přesto zůstávají nadále nižší než podíl žen na zaměstnanosti v národním hospodářství ČR celkem (44,2 % ve 4. čtvrtletí 2016) i než podíl žen v agrárním sektoru EU (34,0 % v EU 28 ve 3. čtvrtletí 2016¹²⁷).

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹²⁸. V roce 2015 mělo 51,3 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 27,3 % středoškolské s maturitou, 11,3 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 7,9 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení strukturálního podílu zaměstnanců se základním či nedokončeným vzděláním o 0,2 p. b. (přibližuje se situaci v průmyslu, kde podíl zaměstnanců s nejnižší úrovní vzdělání již několik let činí 7,3 %), snížil se dále i podíl zaměstnanců se středním vzděláním bez maturity (o 0,2 p. b.). I přes mírné navýšení relativního zastoupení osob se středním vzděláním s maturitou v sektoru (o 0,2 p. b.) zůstává podíl takto vzdělaných zaměstnanců v průmyslu stále vyšší (31,7 % v roce 2015). V meziročním srovnání se v sektoru navýšil i podíl vysokoškoláků (o 0,4 p. b.) – podíl vysokoškoláků ve struktuře zaměstnanců v agrárním sektoru a průmyslu je již několik let velmi podobný.

Obecně nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v sektoru souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla profesní struktura v sektoru ve 4. čtvrtletí 2016 následující¹²⁹: 42,4 % představovali kvalifikovaní zemědělní pracovníci, 19,3 % obsluha strojů a zařízení, montéři, 12,1 % techničtí a odborní pracovníci, 7,2 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 5,7 % řemeslníci a opraváři, 4,6 % úředníci, 3,4 % řídicí pracovníci, 3,1 % specialisté a 2,3 % pracovníci ve

125 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015, 2016), ČSÚ 2016, 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

126 Přesnější údaje získáme z výsledků FSS 2016.

127 Pramen: Eurostat, 2016.

128 Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2015, ČSÚ 2016. U 2,2 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.

129 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015, 2016), ČSÚ 2016, 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

službách a prodeji. Pracovníci sloučených technicko-hospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) tvořili méně než čtvrtinový podíl (23,2 %) a meziročně zaznamenali pokles podílu o 4,4 p. b. Ve skupině manuálních profesí (CZ-ISCO 5–9) došlo k nejvýraznějšímu zvýšení podílu u kategorie kvalifikovaných zemědělských pracovníků (o 7,6 p. b.). Ke snížení podílu došlo u obsluhy strojů a zařízení (o 2,0 p. b.) a řemeslníků a opravářů (o 1,9 p. b.).

Regionální rozložení zaměstnanosti v agrárním sektoru se meziročně výrazně nezměnilo. Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru vykazoval ve 4. čtvrtletí roku 2016¹³⁰, stejně jako v předchozím roce, kraj Středočeský (13,4 %). Pořadí dalších krajů bylo následující: Jihomoravský (11,6 %), Jihočeský (11,5 %), Kraj Vysočina (9,0 %), Plzeňský (8,1 %), Pardubický (8,0 %), Olomoucký (7,9 %), Moravskoslezský (7,2 %), Královéhradecký (6,5 %), Ústecký (5,6 %), Zlínský (5,0 %), Liberecký (3,1 %), Karlovarský (1,8 %) a Hl. m. Praha (1,3 %). Největší meziroční úbytek podílu zaznamenal kraj Vysočina (o 3,0 p. b.).

Co se týče podílu pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje, nejvyšší podíly vykazovaly kraje Jihočeský (5,6 %) a Vysočina (5,5 %, zde pokles o 1,9 p. b. proti předchozímu roku). Pořadí dalších krajů bylo: Pardubický (4,8 %), Plzeňský (4,3 %), Olomoucký (3,9 %), Královéhradecký (3,6 %), Středočeský (3,1 %), Jihomoravský (3,0 %), Zlínský (2,7 %), Liberecký a Ústecký (2,2 %), Karlovarský a Moravskoslezský (1,9 %) a Hl. m. Praha (0,3 %).

Nezaměstnanost v agrárním sektoru a její komparace se situací v NH celkem je dlouhodobě sledována pomocí vlastního metodického nástroje ÚZEI – signální míry nezaměstnanosti¹³¹. Ve 4. čtvrtletí roku 2016¹³² dosáhla v sektoru hodnota této míry 1,8 %, což znamenalo pokles o 1,6 p. b. proti stejnému období předchozího roku a současně i snížení pod její úroveň v NH celkem. V něm tato míra vykazovala hodnotu 2,8 % (meziroční pokles o 0,6 p. b.). Nezaměstnanost v agrárním sektoru má sezónní výkyvy, i tak však byla v roce 2016 nejnižší za celou dobu, odkdy je sledována.

Dlouhodobě je signální míra nezaměstnanosti (v agrárním sektoru i celku NH) vyšší u žen než u mužů. Ve 4. čtvrtletí 2016 dosáhla u žen v sektoru 3,7 % (meziroční pokles o 1,1 p. b.) a nadále zůstala mírně vyšší než u žen v NH celkem (3,2 %). U mužů v sektoru činila 1,1 % (meziroční pokles o 1,8 p. b.) a byla nižší než u mužů v NH (2,4 %).

130 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015, 2016), ČSÚ 2016, 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

131 Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter; ukazatele zahrnují nezaměstnané registrované na úřadech práce i zprostředkovatelných práce a neregistrované nezaměstnané, kteří pracovali v posledních 8 letech.

132 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015, 2016), ČSÚ 2016, 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

6.7.2 Mzdy v zemědělství

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává příjem ze své pracovní činnosti formou mzdy. Potřebné údaje pro sledování úrovně a vývoje těchto příjmů lze tak čtvrtletně čerpat ze mzdových statistik ČSÚ (do zaměstnanců jsou zde zahrnuti i pracující členové zemědělských družstev). Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem a v roce 2016 se tato situace prakticky nezměnila. Průmysl a národní hospodářství dosáhly meziročních nárůstů mezd zhruba na úrovni 4 %, přičemž podobné relativní zvýšení mezd vykázalo i zemědělství. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda¹³³ (příl. tab. 6.7/01) o 4,2 % na 27 589 Kč. Průmysl s nárůstem 4,0 % (na 27 891 Kč) tak podobně jako v předchozím roce poněkud ztratil ze svého nevýrazného náskoku vůči národnímu hospodářství. Stavebnictví nezopakovalo růst z roku 2015 a svým mzdovým nárůstem o 3,6 % poněkud zaostalo za průměrem národního hospodářství. V zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vzrostla mzda o 4,2 % a dosáhla 22 379 Kč. Opakovala se tendence k nivelizaci odvětvových mezd projevená v předchozím roce – odvětví s celkově nízkou úrovní mezd zaznamenávala opět nadprůměrné nárůsty (ubytování, stravování a pohostinství 7,2 %, administrativní a podpůrné činnosti 4,8 %, kulturní, zábavní a rekreační činnosti 5,9 %).

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu jen nepatrně zmírnila na 80,2 %, relace mezd vůči národnímu hospodářství zůstala beze změny na 81,1 % (samotné zemědělství, tedy bez lesnictví a rybářství, vykazuje ještě méně příznivou relaci – v obou případech pod hranicí 80 %¹³⁴). Absolutní schodek v průměrné mzdě v zemědělství narůstal v obou srovnáních; vůči průmyslu vzrostl na 5 512 Kč, vůči národnímu hospodářství již též přesáhl 5 tis. Kč (5 210 Kč). Rozdíl ve mzdách je nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je u řídicích pracovníků (tito v zemědělství pobírají mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2016 o 0,7 %, tedy znatelně více než v předchozím roce. Růst reálné mzdy v národním hospodářství (o 3,5 %) se tak méně odlišoval od hodnoty zaznamenané v předchozím roce, než je tomu v případě porovnání nárůstů výše uváděných nominálních mezd. V zemědělství vzrostla reálná mzda též o 3,5 %, průmysl se pak s nárůstem o 3,3 % od předchozích odvětví příliš neodlišoval.

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v zemědělství vzrostl meziročně o 2,7 %, což je méně než poloviční nárůst ve srovnání jak s průmyslem (6,2 %), tak s celým národním hospodářstvím (6,1 %). Použité mzdové prostředky

133 Na přepočtené počty zaměstnanců.

134 Za samotné zemědělství dosáhla mzdová disparita (ČSÚ 2017, nepublikováno) 78,6 % vůči průmyslu a 79,4 % vůči NH.

v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se nicméně i tak ještě stále drží na přibližně dvouprocentním podílu na celkových mzdových prostředcích vyplacených v ČR.

Mzdy v agrárním sektoru se v roce 2016 vyvíjely podobným tempem (tedy hodnotíme-li relativně vyjádřený nárůst) jako v průmyslu a v národním hospodářství celkem. To však znamenalo (při podstatně nižším mzdovém základu v sektoru), že absolutní rozdíl ve mzdách opět narůstal a přesahuje již 5 tis. Kč, a to jak ve srovnání s průmyslem, tak národním hospodářstvím celkem. Zásadním rozdílem je, že zemědělství zabezpečilo mzdový nárůst částečně na úkor rozsahu zaměstnanosti (došlo ke snížení počtu zaměstnanců), zatímco v průmyslu i národním hospodářství zaměstnanost rostla. Aktuální silný tlak na zvyšování mezd obecně tak může přinášet mnohým zemědělským podnikům vážné problémy, zejména pak těm, jimž dosahované hospodářské výsledky nebudou umožňovat realizaci odpovídajících (resp. dostatečných) mzdových nárůstů.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

Během více než 20 let realizace pozemkových úprav jsou dokončené nebo rozpracované KoPÚ a JPÚ zhruba na třetině výměry z. p. ČR a celkové náklady na ně dosáhly 28,2 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2015 byl v roce 2016 rozpočet pro financování pozemkových úprav výrazně nižší, a to 1,25 mld. Kč. Pokles byl způsoben především snížením příspěvku ze zdrojů PRV. Objem zobchodované půdy vykazuje dlouhodobý trend poklesu. Podle odhadu bylo v roce 2016 zobchodováno 2,6 % ZPF, což v absolutním vyjádření představuje něco přes 109,5 tis. ha. V rámci převodů státní půdy bylo z vyčleněné celkové nabídky státní půdy od roku 1999 doposud úplatně nebo bezúplatně převedeno 582,3 tis. ha z. p. Sledování vývoje tržních cen zemědělské půdy potvrzuje všeobecný trend růstu tržních cen zemědělské půdy a průměrná tržní cena zemědělské půdy se podle uváděných zdrojů v průměru pohybuje kolem 13 až 15 Kč/m². V rámci restitučních řízení bylo doposud rozhodnuto celkem o 1 775,5 tis. ha zemědělské a lesní půdy. Objem státní půdy vyčleněné k propachtování v roce 2015 byl 150 tis. ha, z toho skutečně propachtováno bylo 78 % ploch určených k propachtování. V rámci nejvýznamnějších druhů pozemků na z. p. došlo podle ČÚZK v roce 2016 především ke snížení výměry orné půdy o 6 351 ha, oproti tomu však vzrostla výměra kultury trvalých travních porostů o 2 773 ha. Dochází k poklesu velikosti parcel katastru nemovitostí, z části jejich dělením a z části při obnově katastrálního operátu v rámci probíhající digitalizace katastrálních map, při které jsou do katastrální mapy doplňovány parcely dosud vedené ve zjednodušené evidenci. V roce 2016 narostl meziročně počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 252 tis. Celková výměra půdy evidovaná v LPIS se v roce 2016 zvýšila na 3 561 tis. ha, což signalizuje dostatečný zájem o podnikání v zemědělství. Konkurenceschopnost zemědělství vlivem nevhodného vztahu k zemědělské půdě se snižuje úbytkem její výměry a kvality. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 305 tis. ha. Vlivem změn druhů pozemků je potenciální roční ztráta produkce přibližně 148 mil. Kč, vůči roku 1995 znamenal úbytek plochy půdy v roce 2016 ztrátu produkce téměř 4,2 mld. Kč. Degradace půdy je často způsobena volbou nevhodných technologií a osevním sledem. V současné době je přibližně 26 % půd postiženo nadlimitním utužením. Odhad přímé roční ekonomické ztráty na produkci způsobené utužením podorníčí je cca 416 mil. Kč.

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb. o půdě, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova

i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy a na podkladě výsledků pozemkových úprav je pak prováděna obnova katastrálního operátu, při které se vyhotovuje nová digitální katastrální mapa a nový soubor popisných informací. Činnost v pozemkových úpravách se tak kromě vyřešení nové efektivní vlastnické držby s ohledem na potřeby zemědělské krajiny projevuje v pozitivním dopadu na možnosti privatizace půdy a rovněž rozvíjení trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje.

V současné době jsou jednoduché a komplexní pozemkové úpravy provedeny na zhruba 31 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 7,1 % této půdy jsou pozemkové úpravy v řešení.

Celková výměra dokončených komplexních a jednoduchých pozemkových úprav představuje rozlohu více než 1 293 tis. ha z. p. Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2016 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2016.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2016

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	Počet		Výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2016	celkem	za rok 2016	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	151	2 144	72 919	989 036	956	468 068
Jednoduché pozemkové úpravy	47	2 847	3 279	304 301	126	5 757

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Doposud ukončené pozemkové úpravy byly realizovány na 3 698 katastrálních územích a v rámci jejich zpracování bylo změnami zasaženo celkem 4 653 z celkového počtu 13 091 katastrálních území v ČR. V rámci pozemkových úprav bylo dosud vybudováno 3 000 km cest. Na každý km² provedené KoPÚ tak připadá v průměru 302 metrů nově vytvořených cest v krajině. Celkový rozsah ukončených i rozpracovaných pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02. Průměrná velikost území spadajícího do jedné pozemkové úpravy je 461 ha u KoPÚ a 107 ha v případě JPÚ.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2016 podle krajů

Kraje	Ukončené komplexní pozemkové úpravy				Ukončené jednoduché pozemkové úpravy				Realizace protierozních opatření	Realizace ekologických opatření	Realizace vodohosp. opatření	Realizované cesty
	v roce 2016		celkově k 31. 12. 2016		v roce 2016		celkově k 31. 12. 2016					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj	22	10 670	332	141 047	5	480	157	14 125	67	251	39	421 820
Jihočeský kraj	22	10 099	315	125 243	10	271	330	47 195	60	43	41	458 754
Karlovarský kraj	2	260	70	20 063	0	0	490	44 048	2	25	5	84 572
Plzeňský kraj	22	7 708	264	99 158	3	17	179	12 828	255	108	34	212 900
Liberecký kraj	7	4 300	51	22 817	0	0	127	5 834	15	6	2	61 328
Ústecký kraj	9	4 716	116	56 136	2	62	166	26 628	13	26	8	153 231
Královéhradecký kraj	10	5 492	164	73 015	2	25	151	14 045	40	120	36	253 719
Pardubický kraj	10	5 410	150	78 139	9	92	68	21 158	73	83	25	187 008
Jihomoravský kraj	18	10 037	249	152 851	7	1 781	703	90 486	47	169	72	507 629
Zlínský kraj	5	2 069	82	38 689	3	221	107	3 983	39	58	96	110 058
Kraj Vysočina	9	3 720	156	71 905	0	0	81	8 312	33	32	15	260 958
Olomoucký kraj	9	4 478	136	66 355	6	330	73	5 207	49	419	68	206 282
Moravskoslezský kraj	6	3 959	59	43 618	0	0	215	10 453	12	188	20	70 412
ČR celkem	151	72 919	2 144	989 036	47	3 279	2 847	304 301	705	1 527	461	2 988 673

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Pozemkové úpravy se se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav ale jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Ředitelství silnic a dálnic, Státní pozemkový úřad (SPÚ)), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV). Prostředky jsou určeny zejména na realizace společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření). Rozpočet určený k financování pozemkových úprav byl v roce 2016 o přibližně 225 mil. Kč nižší než v roce předchozím. Celkový objem prostředků na podporu realizace pozemkových úprav v roce 2016 dosáhl 1,25 mld. Kč (tab. T7.1/03). Pokles byl způsoben snížením příspěvku do rozpočtu na zpracování pozemkových úprav z prostředků PRV, a to z necelých 640 mil. Kč v roce 2015 na více než 140 mil. Kč v roce 2016. Nejvýznamnější objem finančních prostředků na realizaci pozemkových úprav v roce 2016 byl poskytnut ze zdrojů MF – Všeobecná pokladní správa (VPS), a to ve výši 700 mil. Kč. Z hlediska struktury rozpočtu na realizaci pozemkových úprav byly klíčovými zdroji financování příspěvky MF a SPÚ, které společně představovaly 83 % všech prostředků určených pro pozemkové úpravy. Příspěvek SPÚ do rozpočtu pozemkových úprav se oproti roku 2015 v roce 2016 více než ztrojnásobil a dosáhl hodnoty 344 mil. Kč.

**T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy
(JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)**

Zdroj	2012	2013	2014	2015	2016
MF	611,1	699,1	675,5	707,3	700,0
PF ČR ¹⁾	373,3	-	-	-	-
SPÚ ČR ¹⁾	-	51,1	51,6	106,2	344,3
PRV ²⁾	317,2	415,0	1 389,6	637,6	142,4
Protipovodňová opatření	227,4	-	-	-	-
Ředitelství silnic a dálnic	45,3	6,6	56,5	17,9	66,8
Ostatní	0,2	0,1	0,6	9,4	0,5
Celkem	1 574,6	1 171,8	2 173,9	1 478,5	1 253,9

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po zaniklém PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování pozemkových úprav realizovaných v daném roce.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Na neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel apod.) bylo v roce 2016 vynaloženo 371 mil. Kč. Došlo k poklesu výdajů na pozemkové úpravy. V roce 2016 představoval objem výdajů na pozemkové úpravy 1 254 mil. Kč, tj. 85 % ve srovnání s výdaji na pozemkové úpravy v roce 2015. Největší podíl těchto prostředků byl vynaložen na výstavbu cest, v roce 2016 činil 743 mil. Kč, přičemž ale, při srovnání s předešlým rokem, došlo ke snížení prostředků vydaných na budování cest o zhruba 240 mil. Kč. Z dalších, nižších výdajových položek lze uvést výdaje, které byly využity k realizaci hydrologických (67 mil. Kč) a ekologických opatření (29 mil. Kč).

Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 28,2 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

V ČR se v roce 2015 zobchodovalo přibližně 2,4 % ZPF, vedle toho se část půdy převedla bezúplatně (formou dědictví, darem apod.). V roce 2016 dosáhl podle odhadu z dat za první pololetí roku 2016 zobchodovaný podíl zemědělské půdy vyššího, a to 2,6% podílu výměry z. p. ČR. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu zobchodované zemědělské půdy na celkové výměře. Z hlediska objemu obchodované půdy však nelze v dalších letech očekávat významný růst zobchodovaného podílu, nýbrž spíše stagnaci. Po dlouhodobém trendu poklesu v předešlých letech, který souvisel především s ukončováním převádění státní půdy privátním subjektům (v roce 2007 byl dosažen nejvyšší podíl zobchodované půdy ve výši 3,71 %), přichází v posledních dvou letech mírné oživení související se zájmem o koupi privátní zemědělské půdy jak z řad zemědělců, tak i nezemědělských investorů.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,72	2,50	2,11	2,30	2,39	2,60
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	115,4	104,9	84,8	97,0	100,6	109,5

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2016.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Převody zemědělské půdy do soukromého vlastnictví v roce 2016 nadále pokračovaly v rámci agendy SPÚ (viz kap. 7.3). Výměra státní půdy převedená úplatně zejména do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2016 představuje 571,3 tis. ha, což činí 98,1 % všech dosud převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11 tis. ha, tj. necelých 1,9 % z celkově převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 97 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu přibližně 600 tis. ha¹³⁵, která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2016 zůstalo k dispozici přibližně 127 tis. ha státní zemědělské půdy ve správě SPÚ. Z toho připadá na blokace podle § 6 zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, pro církve 8,8 tis. ha a blokace mimo církve 16 tis. ha, k převodu na organizace MŽP a VHZ 3,4 tis. ha.

Tempo odstátnění zemědělské půdy v posledních letech meziročně trvale klesalo. Pokles byl důsledkem především snižující se disponibilní výměry státní půdy. Podíl prodané z celkem převedené zemědělské půdy ve vlastnictví státu v roce 2016 tvořil 78 % a představoval plochu o výměře 767 ha. Z hlediska výměry byl objem převodů v roce 2016 přibližně dvoutřetinový ve srovnání s převody předchozího roku 2015. Celkově v roce 2016 SPÚ převedl úplatně a bezúplatně 986 ha zemědělské půdy. Průměrná výměra prodávaného pozemku činila 0,13 ha. Kupní cena za 1 m² v tomto segmentu trhu půdy meziročně vzrostla téměř na dvojnásobek, a to z 24,2 Kč/m² na 40,5 Kč/m² (tab. T7.2/02). Patrný je trend poklesu průměrné výměry převáděných pozemků a současně nárůstu ceny za jednotku převáděné plochy. Zde je však nutno doplnit, že součástí výše uvedených kalkulací jsou převody zemědělské půdy na vlastníky staveb a úplatné převody na obce. Jednotková cena zjištěná pro tyto typy úplatných převodů je velmi vysoká a dosahuje v průměru 120–150 Kč za m², přičemž je touto cestou převáděna přibližně čtvrtina úplatně převáděné plochy zemědělské půdy. Uvedená průměrná cena prodeje zahrnuje jak nákupy bez, tak i s využitím 30letého splátkového režimu a nerozlišuje přednostní prodeje.

135 Disponibilní výměra podle § 2 zákona č. 95/1999 Sb., v pozdějším znění.

T7.2/02 - Prodej pozemků ve vlastnictví státu a kupní cena¹⁾

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Celková výměra	ha	17 383	1 351	3 239	1 204	767	63,7
Průměrná výměra pozemku	ha	1,01	1,24	0,51	0,23	0,13	57,4
Kupní cena	Kč/m²	6,30	6,72	13,42	24,20	40,45	167,1

1) Prodej půdy dle zákona č. 503/2012 Sb., o SPÚ (od roku 2013) a zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb. (do roku 2012).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Nákup nestátní zemědělské půdy podporoval i v roce 2016 PGRLF v rámci několika programů. V provozu je nadále program Podpora nákupu půdy, jeho činnost byla zahájena 1. října 2013. Finanční podpora programu spočívá v poskytnutí prostředků pro krytí části úrokového zatížení úvěrů poskytovaných komerčními subjekty zemědělci na nákup zemědělské půdy. Od 1. 7. 2014 došlo ke zvýšení maximální částky pro čerpání podpory v režimu *de minimis* ze 7 500 € na 15 000 € (cca 400 tis. Kč) na podnik pro sektor zemědělské prvovýroby, a díky tomu mohlo dojít i k náležité úpravě podmínek programu.

V roce 2015 byly otevřeny dva nové programy určené k podpoře nákupu nestátní zemědělské půdy. Prvním z nich je program Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru, z něhož je podpora poskytována formou finančních prostředků určených ke snížení jistin úvěrů poskytnutých komerčními subjekty. Druhým nově zavedeným programem od roku 2015 je program nazvaný Úvěry na nákup půdy, kterým je možno na nákup zemědělské půdy získat v rámci jednoho kola úvěry ve výši až 5 mil. Kč s dobou splatnosti 20 let. Podpora je poskytována formou úročeného úvěru přímo PGRLF, výše podpory je však v rámci tohoto programu omezena maximální průměrnou jednotkovou kupní cenou ve výši 25 Kč za m².

Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 3 251 žádostí s celkovou výší úvěrů 6,15 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 88 tis. ha půdy za průměrnou cenu 7,8 Kč/m².

T7.2/03 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ČSÚ¹⁾	5,6	4,5	6,8	8,6	10,5	11,7	.
ÚZEI šetření odhadců²⁾	5,8	11,3	8,2	11,7	15,2	12,9	19,6
ÚZEI obchodní smlouvy³⁾	8,1	9,8	9,1	12,0	12,9	15,9	19,3
Prodej státní půdy⁴⁾	7,4	6,4	6,6	7,6	8,6	8,4	-
Prodej státní orné půdy⁴⁾	8,1	7,9	7,6	9,0	8,9	9,0	-
Prodej státní půdy TTP⁴⁾	4,3	4,8	5,0	4,7	7,6	6,4	-
PGRLF⁵⁾	8,6	8,8	-	12,2	12,9	13,5	13,9

1) Databáze ČSÚ podle údajů z přiznání k dani z nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně. Za rok 2015 uveden předběžný odhad, vycházející z disponibilního vzorku údajů v daném roce (aktualizované údaje ČSÚ březen 2015).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo. Šetření obchodních smluv prováděných v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2015 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2016.

4) Převody do roku 2012 včetně podle §7 zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb.

Převody od roku 2013 včetně podle §12 zákona o Státním pozemkovém úřadu č. 503/2012 Sb.

Do propočtu byly zahrnuty ceny převodů bez uplatnění předkupního práva při nákupu půdy ve splátkovém režimu i nákupu bez splátek.

Vzhledem k tomu, že SPÚ v roce 2016 již nerealizoval prodeje v režimu soutěže, tak již nejsou tyto údaje vykazány.

5) Nákup soukromé půdy s využitím podpory úroků z úvěrů. Programy Investice – Půda (2004-2009) a Podpora nákupu půdy (2010-2011).

V roce 2012 program nebyl poskytován. Od října 2013 jsou žádosti přijímány v novém programu "Podpora nákupu půdy - de minimis".

Od roku 2015 nově podpory v rámci programů "Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru" a "Úvěry na nákup půdy".

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.2/03¹³⁶ je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2010–2016. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy a dokladují to informace, čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů. Po roce 2012 časová řada vykazuje u všech zdrojů postupný růst ceny zemědělské půdy přibližně o korunu až dvě koruny ročně za m². O něco výše hodnotí nárůst ceny zemědělské půdy na více než 19 Kč/m² pololetní odhady pro rok 2016 z výběrového šetření ÚZEI v pěti okresech i zdroj čerpající ze šetření odborných odhadců.

V rámci titulů PGRLF určených k podpoře nákupu zemědělské půdy v režimu *de minimis* byla v roce 2016 zjištěna cena vyšší ve srovnání s minulými roky, a to ve výši 13,9 Kč/m². Z údajů posledních let lze očekávat mírné a stálé tempo růstu cen zemědělských pozemků. S ohledem na stabilizaci ekonomické situace podniků a vývoj na agrárních trzích není odůvodněné očekávat pokles poptávky po nákupu půdy.

Cena převodů státní zemědělské půdy do soukromého vlastnictví, uvedená v tab. T7.2/03, je počítána jako vážená průměrná cena převodů kultur orná půda a travní porost, které z hlediska počtu i objemu, vzhledem k ukončování privatizace státní zemědělské půdy, neustále klesají. Zvolená metodika propočtu spočívající ve vyřazení převodů s využitím předkupního práva (viz pozn. 4 v tab. T7.2/03) lépe vystihuje pohyb tržní ceny tím, že redukuje vliv převodů uskutečněných dle ceny úřední. Pokles v objemu převodů je patrný z předchozí tab. T7.2/02, kde jsou kromě průměrné ceny všech převodů státních pozemků uvedeny rovněž celkem převáděné výměry a průměrná výměra převáděných pozemků v jednotlivých letech.

Průměrné pachtovné za zemědělskou půdu podle šetření FADN v roce 2015 v ČR činilo u fyzických osob 1 737 Kč/ha a u právnických osob 2 395 Kč/ha. Pro rok 2016 lze očekávat, jak vyplývá z odhadu budoucího trendu vývoje, pokračování zvyšování úrovně pachtovného ve všech výrobních oblastech. Vyšší tempo růstu úrovně pachtovného se výhledově v dalších letech očekává u právnických osob. Právnické osoby mají obvykle vyšší objem výroby. Současně se u nich častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, čímž se zvyšuje intenzita produkce na ha z. p. Mohou být ochotny přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavují natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Vyšší pachtovné u právnických osob je současně doprovázeno v průměru vyšším

136 Od roku 1993 VÚZE prováděl každoroční monitoring o transakcích a cenách na trhu se zemědělskou půdou v rámci projektu NAZV. S ohledem na nové požadavky sledování tržních cen a ukončení projektu NAZV došlo k přerušení tohoto monitoringu cen. V roce 2009 probíhalo testování sběru dat prostřednictvím sítě autorizovaných odhadců. V roce 2010 začalo pilotní šetření z databáze ČÚZK u smluv o převodech půdy ve vybraných okresech ČR. Do analýzy jsou zařazeny pouze pozemky pro budoucí zemědělské využití.

tempem jeho růstu. Zatímco průměrný roční nárůst pachtovného placeného FO se za sledované období od roku 2011 do roku 2016 pohyboval kolem 8 %, u PO dosáhl v témže období téměř 13 % tempa růstu. Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/04). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let 2–2,5krát vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/04 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnícké osoby					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ²⁾	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ²⁾
Kukuřičná	1 873	1 954	2 192	2 415	2 597	2 800	1 842	1 966	2 145	2 369	2 866	3 200
Řepařská	1 694	1 774	1 885	1 975	2 063	2 200	2 089	2 261	2 560	2 962	2 936	3 200
Bramborářská	933	958	1 152	1 391	1 490	1 700	1 199	1 344	1 503	1 931	2 273	2 700
Bramborářsko-ovesná	904	980	1 182	1 363	1 639	1 900	1 070	1 234	1 414	1 714	1 846	2 100
Horská	751	747	1 012	932	1 022	1 100	859	908	993	1 255	1 254	1 400
ČR	1 274	1 324	1 484	1 620	1 737	1 900	1 473	1 630	1 849	2 219	2 395	2 700

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočty.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (viz kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/05 je uvedeno srovnání cen zemědělské půdy ve vybraných státech Evropské unie od roku 2010 do roku 2015.

T7.2/05 - Průměrné ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dánsko¹⁾	24 653	23 355	21 810	22 190	23 166	-
Česká republika²⁾	2 230	2 373	2 704	3 311	3 814	4 288
Finsko¹⁾	7 840	7 640	7 500	8 100	-	-
Francie³⁾	5 230	5 430	5 420	5 750	5 910	6 010
Itálie¹⁾	18 400	19 400	-	-	-	-
Německo⁴⁾	11 854	13 493	14 424	16 381	18 099	19 578
- staré spolkové země	18 719	20 503	22 267	25 013	28 427	29 911
- nové spolkové země	7 405	8 838	9 593	10 510	12 264	14 197
Nizozemsko¹⁾	48 170	48 328	49 575	51 001	-	-
Polsko	4 502	4 870	6 098	6 285	7 711	9 250
Španělsko¹⁾	10 165	10 003	9 705	9 955	10 127	-
Švédsko¹⁾	4 274	4 906	5 704	5 372	-	-
Velká Británie¹⁾	-	15 980	18 482	-	-	-

1) Pramen: BodenmarktExklusiv.

2) Pramen: ČSÚ, přepočet ceny ČSÚ na € kurzem platným vždy v daném roce.

3) Pramen: calculus SSP - Terres d'Europe - Scafr (Francie) - zemědělské pozemky nezatížené nájmem nad 170 akrů, od roku 2011 FNSAFER.

4) Pramen: Statistisches Bundesamt Deutschland.

Pramen: Eurostat (není-li uvedeno jinak)

Zpracoval: M. Hruška, V. Vilhelm (ÚZEI)

Z uvedených států vykazuje nejvyšší cenu půdy Nizozemsko, kde se cenová úroveň pohybuje kolem 50 000 €/ha. Velmi vysokých cen, přes 20 000 €/ha, dosahuje zemědělská půda v Dánsku, těsně za ním pak v Itálii a Velké Británii s cenou zemědělské půdy pohybující se v rozmezí 15 000 až 20 000 €/ha. K hranici 20 000 €/ha zemědělské půdy se v letech 2014 a 2015 přiblížilo Německo, kde je však značný rozdíl v ceně zemědělské půdy mezi starými a novými spolkovými zeměmi. Při srovnání obou časových řad v tab. T7.2/05 je dlouhodobě cena zemědělské půdy ve starých oproti novým spolkovým zemím méně než poloviční. Kolem 10 000 €/ha zemědělské půdy se cena pohybuje ve Španělsku. Poměrně velký rozdíl v cenách je mezi severskými zeměmi Finskem a Švédskem, kde Finsko překročilo již v roce 2013 hranici 8 000 €/ha zemědělské půdy, zatímco ve Švédsku se cena zemědělské půdy drží na výrazně nižší úrovni, a to kolem 5 000 €/ha. Francie vykazuje plynulý rostoucí trend ceny zemědělské půdy a cena zde od roku 2007 vzrostla z 5 000 na více než 6 000 €/ha. V mezinárodním srovnání vybraných států se nejnižše pohybují ceny v České republice, které vykazují rostoucí trend, výše ceny zemědělské půdy je ve srovnání s Francií zhruba poloviční a za sledované období od roku 2010 vzrostla cena zemědělské půdy z původních 2 230 €/ha na téměř 4 290 €/ha. V ČR je k dispozici k odhadu skutečné výše a pohybu ceny zemědělské půdy hned několik zdrojů informací. Výčet a popis těchto zdrojů je zpracován výše v této kapitole v tab. T7.2/05. Pro reprezentaci pohybu ceny zemědělské půdy v ČR v €/ha byla zvolena data ČSÚ, přepočtená směnným kurzem koruny k euru vždy k danému roku¹³⁷.

137 Např. odhadované průměrné ceně zemědělské půdy v ČR na základě výběrového šetření ÚZEI pro rok 2015 (viz tab. T7.2/03) ve výši cca 16 Kč/m² by odpovídala cena cca 5 900 €/ha při měnovém kurzu 27,283 Kč/€.

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Privatizace státních podniků hospodařících na zemědělské půdě

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen státních statků) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 452 státních statků a obdobných státních podniků, které vstoupily do privatizace, je k 31. 12. 2016 v likvidaci 15 subjektů, 3 subjekty jsou v řízení o úpadku a způsobech jeho řešení dle insolvenčního zákona a 7 subjektů je současně v insolvenčním řízení a likvidaci.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2016 rozhodnuto celkem o 1 775 496 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 306 560 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 133 170 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 344 220 ha.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2015		k 31. 12. 2016	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	217 496	100,0	219 372	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	217 044	99,8	218 989	99,8
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	439 607	100,0	440 852	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	428 539	97,5	431 506	97,9

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Počty uplatněných restitučních nároků se meziročně zvýšily (tab. T7.3/01). V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a náhrad.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy ve správě SPÚ

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku činnosti PF ČR k 31. 12. 2016		V průběhu roku 2016
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 225,48	100,00	6,21
- vypořádáno	11 120,53	99,07	20,48
- zbývá vypořádat	104,95	0,93	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 202,91	100,00	30,01
- vypořádáno	11 120,53	135,57	103,02
- zbývá vypořádat	461,48	5,63	-

1) Podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává SPÚ jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Oprávněné osoby mohly ve lhůtě 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o majetkovém vyrovnání z listopadu 2012 písemně vyzvat SPÚ o vydání příslušné nemovitosti. SPÚ má působnost v průběhu samotného majetkového vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi také jako příslušný pozemkový úřad.

Poslední možný termín doručení výzvy oprávněných osob povinným osobám byl, až na výjimky dle § 18, odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., stanoven ke dni 2. 1. 2014. Konkrétní údaje byly získány ze zveřejněných údajů SPÚ a týkají se stavu výzev a dohod k 31. 12. 2016.

Počet výzev, týkajících se vydání zemědělského majetku dle § 9, odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání, přijatých povinnou osobou SPÚ do 31. 12. 2016 od oprávněných osob byl 3 516.

Ve výzvě nebyly oprávněné osoby povinny uvádět výměru původních pozemků nárokovaných nyní v rámci restitucí. Suma oprávněnými osobami dobrovolně uvedených nárokovaných výměr ve výzvách podaných před 31. 12. 2016 je 21 416 ha. Odhad výměry nárokované plochy byl však uveden oprávněnými osobami pouze u 47 % přijatých výzev.

Do 31. 12. 2016 bylo SPÚ dle § 9 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., schváleno 3 150 dohod k 35 165 pozemkům o celkové výměře 25 135 ha. Skutečně vydáno pak bylo podle uvedených údajů v rámci 2 394 rozhodnutí 13 681 pozemků o výměře 11 149 ha. Údaje o stavu církevních restitucí ke konkrétnímu datu jsou na uvedené zdrojové webové adrese

průběžně aktualizovány a mohou se měnit v souvislosti s průběhem a výsledky jednotlivých řízení restitučního procesu¹³⁸.

Propachtování půdy ve správě Státního pozemkového úřadu

SPÚ propachtovává státní půdu a ostatní státní majetek, který má ve správě. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 140 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2016 pronajato 109 tis. ha, tedy 78 % ploch určených k propachtování. Z hlediska podílu na skutečně propachtované státní zemědělské půdě připadlo na právnické osoby 66,9 % a na fyzické osoby 33,1 % její výměry. Z nejrozličnějších důvodů zůstalo k 31. 12. 2016 nepronajato více než 30,6 tis. ha zemědělské půdy, což představuje 17 % celkové výměry státní zemědělské půdy ve správě SPÚ určené k propachtování. Srovnání stavu propachtované státní půdy v letech 2015 a 2016 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě SPÚ

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2015	k 31. 12. 2016	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	149 431	139 928	93,6
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	40 635	36 182	89,0
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	80 398	73 117	90,9
- nepronajato	ha z. p.	28 398	30 629	107,9
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	52 447	52 422	100,0

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), E. Šobáňová (SPÚ)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2016 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 208 tis. ha, tj. 53,4 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá jako v minulém roce 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2015 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 3,6 tis. ha, tj. o 0,1 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2016 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 6 351 ha, což je úbytek nižší o 681 ha proti roku 2015. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 2 773 ha, tedy o 622 ha více než v roce 2015. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 458 ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 1 780 ha, to je o cca 600 ha více než v roce 2015. Mírně se zvyšuje výměra zahrad (o 239 ha) a vodních ploch (o 391 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 223 ha (307 ha v roce 2015). Výměra chmelnic poklesla o 22 ha, tedy méně než v roce 2015 (127 ha),

138 Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce>.

výměra vinic naopak vzrostla jen o 24 ha, tedy o 176 ha méně než v roce 2015, kdy byl nárůst 200 ha.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2016 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel	Průměrná velikost parcely	
	31. 12. 2015	31. 12. 2016				31. 12. 2015	31. 12. 2016
Údaj k datu	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Jednotka	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 971 957	2 965 606	-6 351	99,79	173 951	0,61	0,59
Chmelnice	10 149	10 127	-22	99,78	166	0,41	0,41
Vinice	19 811	19 835	24	100,12	797	0,21	0,21
Zahrada	163 785	164 024	239	100,15	12 033	0,06	0,06
Ovocný sad	45 613	45 390	-223	99,51	1 869	0,45	0,44
Trvalý travní porost	1 000 620	1 003 393	2 773	100,28	63 160	0,36	0,35
Zemědělská půda ^{1), 2)}	4 211 935	4 208 374	-3 560	99,92	251 976	0,40	0,39
Lesní pozemek	2 668 392	2 669 850	1 458	100,05	21 321	1,73	1,71
Vodní plocha	165 485	165 876	391	100,24	15 609	0,26	0,25
Zastavěná plocha a nádvoří	132 119	132 217	98	100,07	9 819	0,03	0,03
Ostatní plocha	709 042	710 724	1 682	100,24	92 551	0,14	0,14
Nezemědělská půda ²⁾	3 675 038	3 678 666	3 629	100,10	139 300	0,32	0,31
Celkem	7 886 973	7 887 041	68	100,00	391 276	0,36	0,35

1) Součet výměry jednotlivých druhů pozemků se liší od udávané výměry vlivem zaokrouhlení.

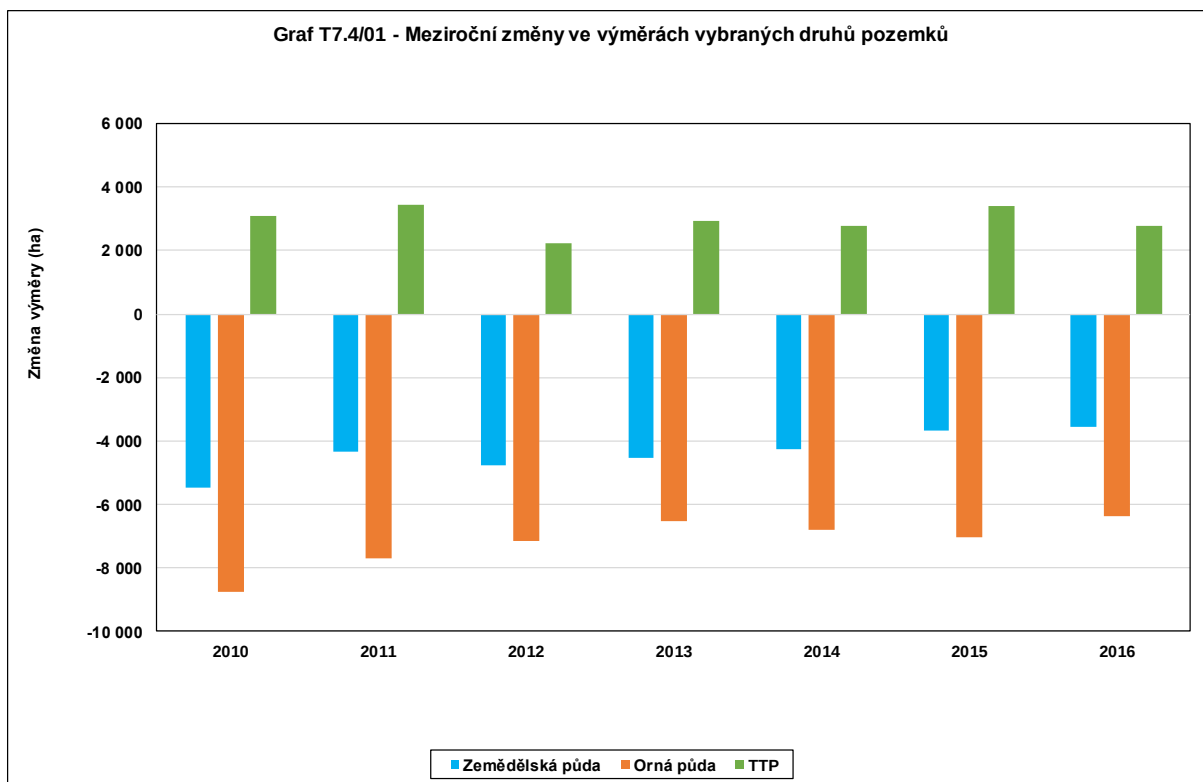
2) Rozdíl výměry zemědělské a nezemědělské půdy v letech 2015 a 2016 neodpovídá absolutnímu rozdílu údajů za tyto kultury v důsledku zaokrouhlování výměry na celé hektary v letech 2015 a 2016.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl počtu parcel dokumentuje soustavnou fragmentaci vlastnické struktury půdního fondu, z části tvořené dělením vlastnických parcel a z části obnovou katastrálního operátu při digitalizaci katastru nemovitostí. V roce 2016 narostl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 252 tis. při současném poklesu výměry této půdy proti roku 2015. Průměrná výměra parcely orné půdy dále poklesla z 0,61 ha na 0,59 ha. Snižování průměrné výměry zemědělské půdy sice v posledním roce vzhledem k roku 2015 částečně pokleslo, ale stále dochází k nárůstu transakčních nákladů při manipulaci s vlastnictvím zemědělské půdy a zvýšení nákladů na provoz techniky v případě zmenšených půdních bloků zvyšuje i potřebu realizace komplexních pozemkových úprav.

Vývoj meziročních změn ve výměrách vybraných druhů pozemků v ČR od roku 2010 je zobrazen v grafu T7.4/01, ze kterého vyplývá stálé snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR, přičemž největší úbytek je dosažen u orné půdy. V roce 2016 došlo k poklesu změny výměry u zemědělské půdy a orné půdy vzhledem k roku 2015. U travních porostů je přírůstek výměry stabilizovaný. Výměra zemědělské půdy přechází nejvíce do lesní půdy, ostatních a vodních ploch. V roce 2016 byl dosažen nejmenší úbytek orné půdy i zemědělské půdy od roku 2010, ve kterém dosahoval nejvyšší úrovně od roku 2003. Podle ČÚZK byl podíl zornění 70,5 % a meziročně opět klesl o 0,1 p. b., zatravnění tvoří 23,8 % ZPF a zůstává tak na stejné úrovni jako v roce 2015. Rovněž vzájemný poměr výměry lesní ku zemědělské půdě je stejný jako v roce 2015.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2016 byla celková výměra ve výši 3 561 tis. ha, tj. větší proti předchozímu roku o 1 993 ha a meziroční přírůstek byl o 3 149 ha menší než v roce 2015.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2016 se výměra orné půdy zmenšila o 8,2 tis. ha. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení druhu pozemku trvalý travní porost o 11,2 tis. ha. Významně poklesla plocha úhoru o 4,1 tis. ha k roku 2015. Podíl trvalých travních porostů na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 27,8 %¹³⁹.

¹³⁹ Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Skupina	Kultura	Výměra	
		2015	2016
Orná půda	standardní orná půda (R)	2 487 017	2 483 134
	úhor (U)	14 457	10 322
	travní porost (G)	24 971	24 755
Orná půda celkem		2 526 445	2 518 211
Trvalý travní porost	trvalý travní porost (T)	978 745	989 914
Travní porost celkem ¹⁾		1 003 716	1 014 669
Trvalá kultura	chmelnice (C)	5 106	5 254
	vinice (V)	14 559	14 620
	ovocný sad (S)	17 653	16 150
	jiná trvalá kultura (J)	3 862	4 474
	školka (K)	2 537	2 542
	porost RRD (D)	2 838	2 865
Ostatní kultura	rybník (B)	351	365
	mimoprodukční plocha (M)	62	132
	jiná kultura (O)	1 664	1 258
	zalesněná půda (L)	5 633	5 663
Celkem		3 559 455	3 561 449

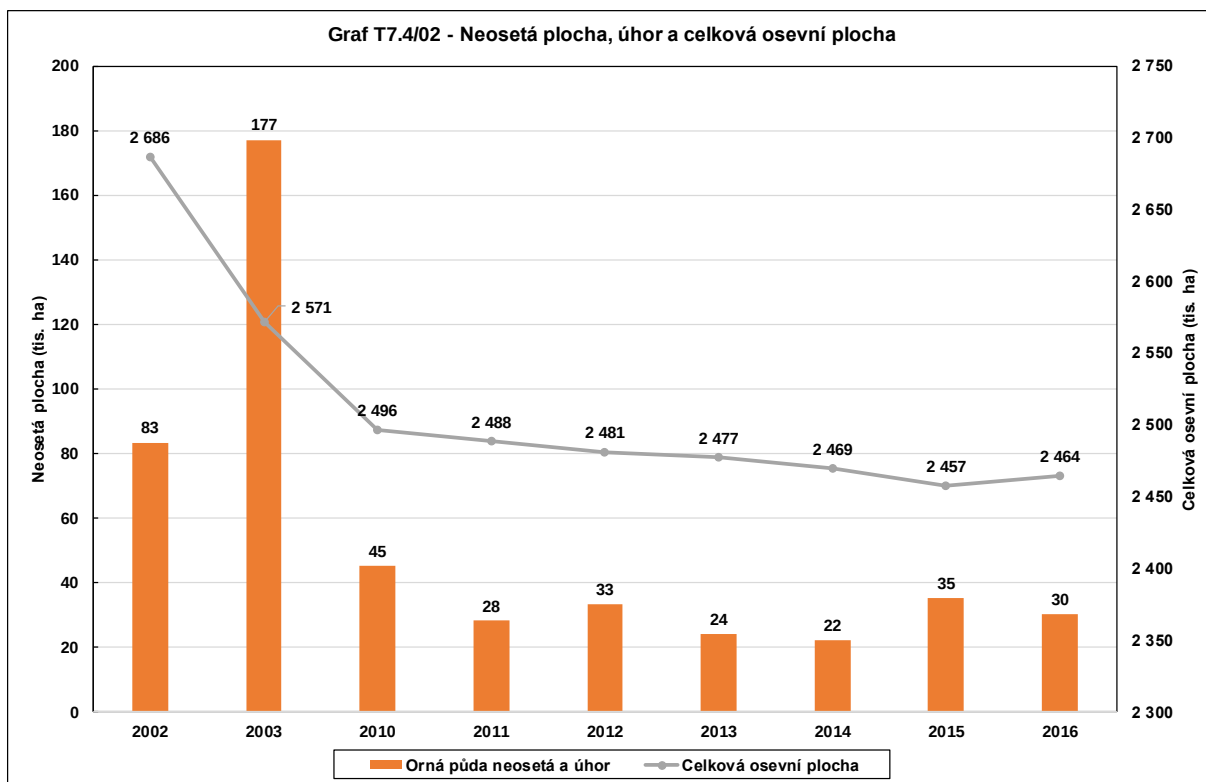
1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31. 12. 2016, vlastní výpočty

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), T. Gimunová (MZe)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 647 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur). ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle uživatelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší proti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

Rozsah evidované neoseté orné půdy a úhoru podle evidence ČSÚ činil v roce 2016 30 tis. ha a její výměra tak vzhledem k roku 2015 poklesla o 5 tis. ha (graf T7.4/02) při současném mírném nárůstu oseté plochy o 7 tis. ha.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2016 zařazeno celkem 524 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech je zařazeno 340 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 209 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 1 073 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o cca 5 tis. ha více než v roce 2015. Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují travní porosty zařazené do LFA 86 %, z celkové oprávněné půdy představují travní porosty 80 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 50 %.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	2016									
	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	141,2	5,7	2,9	11,6	378,0	38,2	523,9	14,7	523,7	48,8
Ostatní méně příznivé oblasti	705,0	28,3	8,7	35,3	331,7	33,5	1 049,4	29,5	340,4	31,7
Oblasti se specifickými omezeními	65,3	2,6	2,3	9,4	139,2	14,1	209,2	5,9	209,1	19,5
Méně příznivé oblasti celkem	911,5	36,6	13,9	56,3	848,9	85,8	1 782,5	50,1	1 073,3	100,0
Nezařazené oblasti celkem	1 582,0	63,4	10,8	43,7	141,0	14,2	1 772,8	49,9	0,0	0,0
Celkem	2 493,5	100,0	24,8	100,0	989,9	100,0	3 555,3	100,0	1 073,3	100,0

1) Zahrnuje veškeré kultury evidované v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby v horských a specifických LFA se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha. Rovněž není k platbám LFA oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p. V ostatních LFA je platba poskytována na TTP a dále na TP evidované k 30. 9. 2014 jako TP (v tabulce jsou zahrnuty veškeré TP bez ohledu na datum evidence).

Pramen: Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31. 12. 2016, vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera, V. Voltr (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 392,2 tis. ha z. p., tj. 11,1 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹⁴⁰. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 722 tis. ha půdy, tj. 21,8 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 308,8 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (197,4 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 189,2 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Hodnocení stavu zemědělské půdy se týká dvou směrů: ochrany stavu půdy jako takového a dále úbytku zemědělské půdy. Půda jako živý organismus vyžaduje správné zacházení, které odpovídá potřebám dlouhodobě udržitelných vlastností půdy ve vztahu k životnímu prostředí i produkční schopnosti půdy s následnými dopady do konkurenceschopnosti sektoru. Pokračuje i snaha o omezení převodu zemědělské půdy do nezemědělského užívání z důvodu uchování přirozeného potenciálu půdy k výživě obyvatelstva.

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

7.4.2.1 *Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy*

Zákon o ochraně ZPF

V roce 2016 platila novela zákona č. 184/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Ekologická váha vlivu se podle novely nepoužije při výpočtu odvodů za zemědělskou půdu odňatou ze zemědělského půdního fondu na specifických plochách výroby a skladování, vládou schválených investičních pobídkách a pro rodinné domy pro účely bydlení stavebníka.

Roční úbytek zemědělské půdy před účinností novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu byl v období let 2007–2010 v průměru 5,2 tis. ha z. p., v období let 2013–2016 v průměru 4,2 tis. ha, tj. průměrný roční úbytek byl nižší o 1 tis. ha. Podle grafu T7.4/01 (uvedeného výše) bylo dosaženo v roce 2016 úbytku zemědělské i orné půdy nejmenšího od roku 2010 a byl dosažen úbytek na úrovni roku 2003.

140 Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2015 jsou uvedeny v kap. 4.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2016 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a povinné požadavky na hospodaření (PPH). Podrobně v kap. 2.2.4.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2016 udává tab. T7.4/04 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/05 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹⁴¹.

Rozdíl v celkové výměře ZPF podle databáze BPEJ a celkové výměře potenciální ohroženosti zemědělské půdy vodní erozí uváděné je způsoben tím, že některé půdy podle BPEJ nelze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

Kontrolu dodržování standardů vykonává SZIF, který buďto nepřímo, s využitím metod dálkového průzkumu Země (DPZ), nebo přímo v terénu ověřuje aktuální stav na veškeré zemědělské půdě obhospodařované žadatelem, který byl ke kontrole vybrán.

141 Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eaagri.cz/public/web/file/293944/MZE_prirucka_vodni_eroze.pdf.

T7.4/04 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR v roce 2016

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle DZES 5, výměra podle LPIS	Cp ¹⁾	0,02	Silně erozně ohrožené (SEO)	10 024	0,40
		0,02 - 0,10	Mírně erozně ohrožené (MEO)	248 951	10,00
		nad 0,10	Neohrožené	2 230 049	89,60
			Celkem	2 489 025	100,00
Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (Cp.Pp), výměra podle BPEJ ³⁾	Cp.Pp ²⁾	do 0,005	Půdy kriticky ohrožené	595	0,02
		0,005 - 0,02	Půdy velmi silně ohrožené	13 647	0,55
		0,02 - 0,10	Půdy silně ohrožené	258 575	10,48
		0,10 - 0,20	Půdy ohrožené	386 651	15,67
		0,20 - 0,24	Půdy mírně ohrožené	129 503	5,25
		0,24 - 0,40	Půdy náchylné	382 051	15,48
		nad 0,4	Půdy bez ohrožení	1 296 723	52,55
			Celkem	2 467 745	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ⁴⁾	FN ⁵⁾	23,0 a více	Půdy nejohroženější	79 449	3,22
		17,1-23,0	Půdy silně ohrožené	44 657	1,81
		11,1-17,0	Půdy ohrožené	142 961	5,80
		7,1-11,0	Půdy mírně ohrožené	184 636	7,49
		4,1-7,0	Půdy náchylné	174 582	7,08
		4 a méně	Půdy bez ohrožení	1 838 066	74,58
			Nehodnoceno	196	0,01
			Celkem	2 464 547	100,00

1) Cp u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).

2) Cp.Pp – je požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (vyjadřuje tedy součin maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a faktoru protierozních opatření, při jejichž překročení dojde k překročení přípustné průměrné roční ztráty půdy).

3) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

4) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

5) Náchylnost k větrné erozi pro klimatické regiony 0-4 a HPJ s výjimkou 76-78 a bloků bez BPEJ (Janeček, 2000).

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI); E. Skokanová (VÚMOP)

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem standardu DZES 5 je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze, jako jsou např. škody na obecním a soukromém majetku způsobené zaplavením nebo zanesením splavenou půdou. Pro potřeby tohoto standardu byly vymezeny plochy silně (SEO) a mírně (MEO) erozně ohrožených půd a stanoveny požadavky na způsob pěstování vybraných hlavních plodin. Kromě odborného hlediska zohledňuje toto vymezení také ekonomické aspekty, především nákladovost realizace půdoochranných technologií na erozně ohrožených plochách. Z tohoto důvodu MZe v rámci standardu DZES 5 připouští erozi v rozsahu cca 31 t/ha/rok. Bez technologických omezení je možno pěstovat plodiny na 52,6 % půdy, pouze víceleté pícniny a ochranné zatravnění je doporučeno na 94 tis. ha, tj. 2,24 % z. p.

Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 74 % půd.

Výměra podmáčených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Může být ovlivněna provedenými hydromelioracemi, ale i jejich současným stavem a funkčností, kdy již končí jejich životnost a dochází k poruchám systémů

a následnému podmáčení půdy. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 198 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 49 620 ha (1,19 % ZPF podle databáze BPEJ).

Monitoring eroze

Hlavním cílem monitoringu je zajistit relevantní podklady o rozsahu problému s erozí zemědělské půdy, o příčinách tohoto stavu, o správnosti zacílení stávajících politik v oblasti boje proti erozi a o účinnosti, resp. neúčinnosti některých protierozních opatření. Monitoring eroze zemědělské půdy vznikl jako společný projekt MZe – SPÚ a VÚMOP na základě příkazu ministra č. 15/2012 (čj. 70615/2012-MZE-13311).

V roce 2016 došlo oproti roku 2015 k výraznému nárůstu projevů eroze. Nárůst erozních událostí byl způsoben hlavně v důsledku průběhu srážek, kdy v roce 2015 šlo o celkově rok suchý, naopak rok 2016 byl zejména v kritických měsících květnu a červnu v mnoha krajích nadprůměrný. Podle dosavadní evidence byla největší eroze monitorovaná v roce 2014 na celkové výměře 4 177 ha.

T7.4/05 - Vyhodnocení monitoringu eroze

Název kraje	2015		2016	
	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)
Hlavní město Praha	0	0,0	0	0,0
Jihočeský kraj	4	136,9	14	165,0
Jihomoravský kraj	4	137,3	23	376,3
Karlovarský kraj	0	0,0	0	0,0
Královéhradecký kraj	2	6,8	36	320,1
Liberecký kraj	0	0,0	6	49,3
Moravskoslezský kraj	0	0,0	0	0,0
Olomoucký kraj	0	0,0	2	29,6
Pardubický kraj	3	61,8	10	355,7
Plzeňský kraj	3	53,0	28	463,7
Středočeský kraj	3	100,7	18	251,7
Ústecký kraj	0	0,0	10	113,9
Vysočina	7	20,2	70	806,0
Zlínský kraj	0	0,0	1	13,7
ČR celkem	26	516,6	218	2 945,0

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), J. Kapička (VÚMOP)

V tab. T7.4/06 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/06 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2016

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	213 429	5,11
	nízká	546 428	13,07
	nižší střední	407 473	9,75
	vyšší střední	1 012 262	24,22
	vysoká	1 937 054	46,35
	nehodnoceno	62 598	1,50
	celkem	4 179 244	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	816 344	19,53
	nízká	992 567	23,75
	nižší střední	899 234	21,52
	vyšší střední	702 152	16,80
	vysoká	679 297	16,25
	nehodnoceno	89 650	2,15
	celkem	4 179 244	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	197 660	4,73
	dočasně zamokřené půdy	669 663	16,02
	celkem včetně nezamokřených půd	4 179 244	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), E. Skokanová (VÚMOP)

Vyšší zranitelnost acidifikací je u cca 71 %, vyšší zranitelnost utužením je cca u 33 % půd. Pro jednotlivé typy degradace půdy je charakteristické, že navzájem podmiňují vznik ostatních degradací. Důležitým ukazatelem kvality půdy je struktura a její stabilita, přičemž půdy s nestabilní půdní strukturou následně snáze podléhají utužení. Rozpadu půdní struktury a následnému utužení půdy tedy často předchází acidifikace půdy a úbytek organické hmoty. Dalšími důležitými faktory ovlivňující tento proces jsou např.: vliv těžké zemědělské a lesní mechanizace, změna hydrotermických podmínek způsobená vysokými dávkami závlahové vody, pěstování monokultur bez zastoupení víceletých pícnin v osevním postupu, používání draselných hnojiv a další. Potenciální zranitelnost půd acidifikací vzniká při sklonu k pozvolnému snižování hodnoty půdní reakce, tj. okyselování půdy. Tato půdní charakteristika je velmi významný půdní ukazatel, který má mimo jiné vliv na přístupnost živin, jejich pohyb v půdě (včetně pohybu těžkých kovů), růst rostlin, biologické oživení půdy, tvorbu a kvalitu humusu a další půdotvorné procesy.

Potenciální zranitelnost spodních vrstev utužením vyplývá z degradace fyzikálních vlastností půdy a z ní vyplývající utužení podorníčí a spodin a tvorba krust na povrchu půdy. Negativně ovlivňují produkční a mimoprodukční funkce půdy a patří k hlavním příčinám degradace půdy. Omezuje infiltraci, urychluje povrchový odtok a zvyšuje erozi, zmenšuje retenční vodní kapacitu a využitelnou vodní kapacitu půdy, omezuje účinnou hloubku půdního profilu a potlačuje biologickou aktivitu zhoršením vzdušného, vodního a termického režimu půdy.

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR.

Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2010–2015 vyplývá:

- Průměrná hodnota výměnné **půdní reakce** zemědělské půdy v ČR je 6,1 pH, tedy slabě kyselá. Mezi odběrovým cyklem 2005–2010 a plovoucím odběrovým rokem 2010–2015 se pH nezměnilo.
- Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek nedostatečného vápnění pozemků.
- Průměrná zásoba přístupného **fosforu** na zemědělské půdě ČR činí 88 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě mírně klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend a oproti období let 2005–2010 pokles za celou ČR v průměru činí 1 mg.kg⁻¹.
- Průměrný obsah přístupného **draslíku** na zemědělské půdě ČR je v současné době 251 mg.kg⁻¹, v období 2005–2010 to bylo 239 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu. Pravděpodobně dochází k uvolňování draslíku v půdě z méně přístupných forem.
- Průměrný obsah přístupného **hořčíku** na zemědělské půdě ČR se dlouhodobě, a to již od roku 2005 nemění a činí 188 mg.kg⁻¹. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné kolísání. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku) a tím lepším nebo horším uplatnění méně aktivního hořčíku.
- Průměrný obsah přístupného **vápníku** na zemědělské půdě ČR je 2 861 mg.kg⁻¹, mezi lety 2005–2010 byl na úrovni 2 999 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce.
- Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se pozitivně projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,32.

Tab. T7.4/07 hodnotí vývoj obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

T7.4/07 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990-2015 podle AZP

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin (mg.kg ⁻¹)			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	1993-1998	2 240 430	6,4	101	253	186	3 235
	1999-2004	1 754 529	6,3	97	223	184	3 016
	2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	2010-2015	2 493 448	6,2	90	251	188	2 992
	rozdíl	-233 867	-0,2	-18	-28	10	-224
Chmelnice	1990-1992	7 699	7	230	569	253	4 300
	1993-1998	6 343	6,9	229	573	274	4 354
	1999-2004	4 895	7	251	482	294	4 103
	2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	2010-2015	4 360	6,5	299	477	307	3 625
	rozdíl	-3 339	-0,5	69	-92	54	-675
Vinice	1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	1993-1998	6 861	7,3	111	360	349	8 029
	1999-2004	5 071	7,3	103	324	340	8 076
	2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	2010-2015	7 186	7,3	101	303	329	8 460
	rozdíl	-2 971	0	-28	-111	-28	666
Ovocné sady	1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	1993-1998	14 021	6,8	126	390	287	4 803
	1999-2004	8 411	6,8	131	362	283	4 436
	2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	2010-2015	17 383	6,4	113	346	241	3 935
	rozdíl	-4 034	-0,3	-30	-82	-25	-686
TTP	1990-1992	348 529	6	77	213	213	2 874
	1993-1998	163 559	5,9	76	190	223	2 812
	1999-2004	302 496	5,7	78	204	211	2 370
	2005-2010	789 440	6,5	78	231	198	2 146
	2010-2015	451 726	5,5	74	233	191	1 999
	rozdíl	-103 197	-0,5	-3	20	-22	-875

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

7.4.2.3 Kvantifikace změny kvality a úbytku půdy

Změna kvality půdy v katastrálních územích, kde proběhla rebonitace

Změna na katastrálních územích, na kterých proběhla v roce 2016 rebonitace, je uvedena v tab. T7.4/08. Kvantifikace změny kvality půdy vychází z údajů numerické databáze BPEJ a údajů o výměře zemědělské půdy evidované v katastru nemovitostí. Je vyjádřena rozdílem hodnoty základu daně v Kč, vypočteného jako výměra zemědělské půdy vynásobená průměrnou cenou zemědělské půdy. Seznam katastrálních území s přiřazenými cenami zemědělské půdy vydává dle § 17 zákona ČNR č. 338/1992 Sb. MZe po dohodě s MF.

T7.4/08 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2016

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území ¹⁾	Hodnocená výměra	Průměrná cena		Rozdíl ocenění	Změna ceny půdy
			před rebonitací	po rebonitaci		
			ha	Kč/m ²	Kč/m ²	%
Hlavní město Praha	0	0,00	0,000	0,000	0,000	0,00
Středočeský kraj	8	3 102,98	8,070	7,990	-0,080	-0,99
Jihočeský kraj	6	3 226,38	5,340	5,560	0,220	4,12
Plzeňský kraj	1	187,64	2,700	3,200	0,500	18,52
Karlovarský kraj	4	1 195,77	3,150	3,150	0,000	0,00
Ústecký kraj	8	1 708,45	8,810	9,380	0,570	6,47
Liberecký kraj	1	301,91	10,690	10,670	-0,020	-0,19
Královéhradecký kraj	4	1 828,81	14,030	11,940	-2,090	-14,90
Pardubický kraj	5	1 214,86	3,820	3,610	-0,210	-5,50
Kraj Vysočina	0	0,00	0,000	0,000	0,000	0,00
Jihomoravský kraj	6	2 414,28	12,090	11,630	-0,460	-3,80
Olomoucký kraj	7	2 470,08	12,600	12,470	-0,130	-1,03
Zlínský kraj	3	1 021,90	7,430	6,440	-0,990	-13,32
Moravskoslezský kraj	4	2 001,31	7,170	7,160	-0,010	-0,14
Celkem²⁾	57	20 674,38	8,580	8,340	-0,240	-2,80

1) Celkový počet rebonitovaných katastrálních území byl 57.

2) Průměr na území, kde byla provedena rebonitace.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stanovené průměrné ceny odráží výsledek aktualizace bonitačního mapování zemědělských pozemků a výsledky aktualizace vstupů evidovaných katastrálních území ČR v souvislosti se změnami výměry zemědělské půdy (zabor zemědělské půdy pro nezemědělské účely, převod rekultivovaných ploch do zemědělských pozemků, obnova katastrálních operátů).

Celkem bylo v roce 2016 hodnoceno 57 katastrálních území. Z vyhodnocení průměrných ukazatelů vyplývá, že v roce 2016 došlo k poklesu průměrné ceny půdy o 0,24 Kč/m², což představuje pokles hodnoty zemědělské půdy o 2,8 %. Nejvyšší pokles kvality půdy byl dosažen především na území Královéhradeckého a Zlínského kraje, naopak především Ústecký a Jihočeský kraj zaznamenal nárůst kvality půdy, nejvyšší nárůst byl zaznamenán v jednom případě v Plzeňském kraji.

Ztráta půdy jejím zakrytím

Zakrytí povrchu půdy nepropustným materiálem (soil sealing) způsobuje závažné škody na životním prostředí a je nejdůležitější formou degradace půdy. Kromě likvidace produkčního potenciálu půdy přispívá k poškození biodiverzity, zvyšuje nebezpečí povodní a nedostatku vláhy, přispívá ke globálnímu oteplování. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 305 tis. ha, lze předpokládat zakrytí významné části této plochy¹⁴².

Produkci na zemědělské půdě negativně ovlivňuje kromě změny kvality půdy i poměrově vyšší zabor zemědělské půdy na úrodných půdách než na marginálních půdách.

142 Přesné hodnoty nejsou k dispozici.

Celkový přehled změn v ČR podle vyhodnocení průměrných cen zemědělské půdy v katastrálních územích zahrnující soubor kvalitativních a kvantitativních změn zemědělského půdního fondu je uvedený v tab. T7.4/09. Je zde uveden úbytek ceny zemědělského půdního fondu v období 1995–2016 na základě rozdílu cen půdy podle katastrálních území, v jednotném ceníku roku 2016. Podle této evidence ubylo od roku 1995 zemědělská půda v ceně podle vyhlášky č. 298/2014 ve výši 5,8 mld. Kč, při vyjádření v tržních cenách ve výši 19,2 Kč/m² potom ve výši 14,4 mld. Kč.

T7.4/09 - Pokles ceny zemědělské půdy v období let 1995-2016

Název kraje	Výměra zemědělské půdy		Cena zemědělské půdy		Rozdíl ceny
	tis. ha		mil. Kč		
	1995	2016	1995	2016	2016-1995
Hlavní město Praha	21	20	2 288	2 134	-154
Jihočeský	496	488	23 147	22 781	-366
Jihomoravský	435	424	46 580	45 381	-1 200
Karlovarský	125	122	4 817	4 733	-84
Královéhradecký	414	409	20 346	20 072	-273
Liberecký	281	277	23 609	23 314	-295
Moravskoslezský	140	138	7 229	7 130	-99
Olomoucký	279	273	15 779	15 392	-387
Pardubický	281	277	26 930	26 408	-522
Plzeňský	275	270	20 412	20 106	-307
Středočeský	384	376	18 066	17 682	-384
Ústecký	669	659	60 125	59 052	-1 073
Vysočina	279	275	20 933	20 592	-341
Zlínský	196	192	15 489	15 123	-366
Celkový součet	4 275	4 200	305 750	299 901	-5 849

Pramen: ČÚZK, Vyhláška 298/2014 Sb.

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Celková bilance ztráty zemědělské produkce je rámcově vyhodnocená v tab. T7.4/10. Roční celková ztráta produkce v rostlinné výrobě vlivem změny ploch za rok 2016 v důsledku převodu zemědělské půdy na lesní, zastavěnou či ostatní plochy dosahuje odhadem 148 mil. Kč. Zemědělské podniky na ploše z roku 1995 by vyprodukovaly o 4 168 mil. Kč více.

T7.4/10 - Roční změna produkce vlivem rozdílu výměr druhu pozemků

Druh pozemku	Výměra (ha)		Rozdíl výměry 2016-1995 (ha)	Hodnota produkce z 1 prům. hektaru	Rozdíl produkce na výměře roku 2016 a roku 1995 (mil. Kč)	Rozdíl výměry 2016-2015 (ha)	Meziroční rozdíl produkce celkem 2016-2015 (mil. Kč)
	1995	2016					
Orná půda	3 158 166	2 965 606	-192 560	25 325	-4 877	-6 351	-161
Chmelnice	11 437	10 127	-1 310	159 456	-209	-22	-4
Vinice	15 670	19 835	4 165	86 816	362	24	2
Zahrada ¹⁾	158 443	164 024	5 581	73 651	411	239	18
Ovocný sad ²⁾	50 283	45 390	-4 893	73 651	-360	-223	-16
Trvalý travní porost	886 955	997 225	110 270	4 580	505	2 773	13
Roční ztráta celkem	-	-	-	-	-4 168		-148

1) Produkce zahrad je počítaná v hodnotě produkce sadů.

2) Hodnota produkce sadů je počítaná podle produkce jablek, hrušek, třešní, višní, švestek, slív, rybízu červeného, broskví, meruněk, angreštu a ořechů.

Pramen: ČSÚ; ÚZEI - bonitační databáze, podklady produkce podle průměru cen 2011-2015, ČSÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

7.4.2.4 Vyhodnocení dalších faktorů kvality půdy

Mimo ocenění půdy podle zařazení do BPEJ je kvalita ovlivněna rovněž volbou technologických postupů. Při nevhodně volených technologických postupech vzniká nadměrné utužení půdy zejména v podorničí, v jehož důsledku klesají výnosy až o 0,25 t pšenice na hektar při nárůstu utužení podorničí o 1 MPa. Kromě ztráty na produkci způsobuje utužení půdy především horší zásobenost vodou ve spodních vrstvách půdy.

Vyhodnocení ztrát produkce na základě stávajícího utužení půdy je uvedeno v tab. T7.4/11. Přímá roční ztráta produkce při zjištěném průměrném nadlimitním utužení půdy v ČR na 26 % půd o 1 MPa¹⁴³ na základě penetrometrického šetření odporu půdy je u sledovaných nejvíce zranitelných plodin cca 416 mil. Kč. Vzhledem k dalším efektům utužení půdy ve vztahu k erozi půdy a kvalitě vod skutečná škoda ještě narůstá.

143 Penetrometrický odpor 1 MPa představuje odpor zeminy proti průniku normovaného kužele do půdy. Zpravidla se pohybuje v rozmezí 2–6 MPa. Odpor je standardizovaný podle druhu půdy. Nadlimitní odpor představuje zvýšení odporu půdy vůči tomuto standardizovanému (limitnímu) odporu půdy.

T7.4/11 - Roční ztráta produkce vlivem utužení půd

Plodina	Výměra plodiny 2016	Výnos	Ztráta výnosu při zvýšení utužení o 1 MPa penetrometrického odporu	Ztráta produkce při 1 MPa nadlimitního utužení	Průměrná cena produkce ¹⁾	Ztráta produkce celkem ²⁾
	ha	t/ha	t/ha	t	Kč/t	mil. Kč
Brambory celkem	23 414	25,31	-	-	-	nehodnoceno
Cukrovka technická	60 736	61,12	-2,436	-147 953	1 093	-42
Ječmen jarní sladovnický ³⁾	261 406	4,23	-0,349	-91 231	4 509	-107
Ječmen ozimý	104 540	5,19	-	-	-	nehodnoceno
Jetel červený	54 041	7,11	-	-	-	nehodnoceno
Kukuřice na zeleno a siláž	241 500	37,18	-0,945	-228 218	732	-43
Kukuřice na zrno	79 303	6,79	-0,313	-24 822	4 064	-26
Mák	35 543	0,74	-	-	-	nehodnoceno
Oves	37 566	3,93	-	-	-	nehodnoceno
Pšenice celkem	839 710	5,5	-0,127	-106 643	3 937	-109
Řepka	392 991	3,07	-0,073	-28 688	9 874	-74
Tritikale	39 595	5,12	-0,33	-13 066	3 656	-12
Vojtěška	60 052	16,9	-	-	-	nehodnoceno
Žito ozimé a jarní	20 951	3,78	-0,09	-1 886	4 057	-2
Celkem						-416

1) Cena produkce je odvozená z průměrné ceny produkce v letech 2011-2015 v normativní databázi BPEJ.

2) Utužení půd na 26 % výměry.

3) Výměra ječmene jarního je uvažovaná jako výměra ječmene sladovnického.

Pramen: ÚZEI - normativní databáze BPEJ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Pokles pH půdy způsobený nedostatečným vápněním má velký význam u většiny zemědělských plodin. Přímé ztráty výnosu pšenice ozimé při poklesu pH o jeden stupeň jsou stanoveny ve výši 0,71 t/ha¹⁴⁴. Při současném poklesu pH o 0,1 stupně se snižuje hrubý roční rentní efekt (HRRE) pšenice při ceně 3 936 Kč/t o 280 Kč/ha. Při předpokladu poměrného snížení výnosů i u ostatních plodin tak vzniká roční ztráta na orné půdě v ČR ve výši přibližně 900 mil. Kč.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

V rostlinné výrobě došlo v marketingovém roce 2016/17 k meziročnímu nárůstu produkce obilovin na historicky rekordní úroveň. Na produkci obilovin se s výraznou převahou podílí ozimá pšenice, ječmen a kukuřice, bilance zahraničního obchodu obilovinami je dlouhodobě výrazně kladná. Rok 2016/17 znamenal pro cukrovou řepu zvýšení sklizňové plochy, růst výnosu a růst množství zpracované řepy. Výroba cukru se zvýšila více než o třetinu. Pozitivní bylo snížení nákladů na pěstování řepy a zlepšení rentability. Podmínky pro pěstování brambor byly meziročně příznivější a zvýšení výnosů se odrazilo ve výrazném zvýšení jejich produkce, a tím i zvýšení soběstačnosti. Produkce řepkového semene jako nejvýznamnější olejnin v ČR meziročně díky větší sklizňové ploše a vyššímu výnosu vzrostla, nárůst produkce zaznamenaly i slunečnice a mák. Plocha produkčních chmelnic se opět zvýšila a při rekordním výnosu se produkce chmele meziročně výrazně zvýšila na dlouhodobé maximum. Sklizeň ovoce byla v roce 2016 v důsledku jarních mrazů o pětinu menší než v roce 2015. Záporná bilance zahraničního obchodu s ovocem se výrazně zhoršila. V ČR bylo sklizeno meziročně méně moštových hroznů, vyrobeného vína bylo meziročně téměř o třetinu méně, což pokrývá cca jednu čtvrtinu roční spotřeby vína. Rok 2016 byl ve

144 Na základě výsledků projektu NAZV QH72257.

vinohradnictví ztrátový. Výměra a produkce zeleniny v roce 2016 vzrostla, v meziročním srovnání se zvýšil objem dovozené i vyvezené čerstvé zeleniny. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska. Podle Soupisu hospodářských zvířat došlo v roce 2016 k mírnému meziročnímu nárůstu stavů skotu, z toho i u krav bez tržní produkce mléka, naopak se mírně snížily počty dojnic a výrazněji klesly stavy ovcí, koz a všech druhů drůbeže. Produkce hovězího masa meziročně nepatrně klesla díky nárůstu porážek krav a jalovic, výrazněji se zvýšila u vepřového masa. Vlivem nízkých cen obou komodit se zvýšila spotřeba hovězího a vepřového masa. Míra soběstačnosti u hovězího masa zůstala velmi vysoká, u vepřového masa naopak nepřekročila 60 %. Souhrnná rentabilita produkce hovězího masa byla záporná, u výkrmu prasat se zlepšila a dostala se do kladných čísel. Produkce mléka se mírně zvýšila a vlivem výrazného zvýšení podpor se udržela kladná rentabilita při přetrvávající vysoké míře soběstačnosti. Poklesla výroba drůbežího masa, naopak vzrostla mezinárodní obchodní výměna živé drůbeže a drůbežího masa. Došlo ke zvýšení průměrných stavů slepic a ke stagnaci produkce vajec, u nichž vzrostla soběstačnost, avšak v důsledku nižších cen došlo k poklesu rentability. Meziroční index průmyslové produkce ve výrobě potravinářských výrobků v roce 2016 klesl podle ČSÚ na hodnotu 97,5 a u výroby nápojů se zastavil na hodnotě 100,5. Současně ceny u skupiny potravinářských výrobků a souvisejících služeb a prací se snížily o 2,5 % a nevytvořil se prostor pro udržení úrovně produkčních indikátorů. Největší propad v oborové struktuře, podle podílu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, zaznamenala v kategorii 50 a více zaměstnanců výroba průmyslových krmiv při snížené spotřebě v živočišné výrobě. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích v roce 2015 činil 10,5 %. Podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 11,2 %, podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie činil 15,1 %. Plocha a počet pěstitelů GM kukuřice v ČR se nadále snižuje, v roce 2016 byla pěstována pouze jedním pěstitelem na 75 ha, což je meziroční pokles výměry na méně než desetinu.

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2016/17 dosáhla 2 573,1 mil. t, což představuje proti předchozímu roku nárůst o 4,7 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, které se v roce 2016 sklídilo rekordních 1 049,2 mil. t (proti předchozímu roku o 9,2 % více) a podílí se tak 40,8 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhla úrovně 751,1 mil. t (meziročně o 2,1 % vyšší) s podílem 29,2 %. Produkce rýže jako třetí nejvýznamnější obiloviny podobně meziročně vzrostla o 1,7 % na 480,3 mil. t a připadá na ni 18,7% podíl na světové produkci.

Čtvrtou nejvíce pěstovanou obilovinou zůstává ve světovém měřítku ječmen, avšak proti uvedeným obilovinám s výrazně nižším objemem produkce, která v roce 2016 činila 147,0 mil. t a byla o 0,6 % meziročně nižší. Produkce zrna čiroku dosáhla 62,8 mil. t, což představuje meziroční nárůst o 4,5 %. Ovsu bylo sklizeno 23,3 mil. t, meziročně o 2,5 % více, k nejvyššímu nárůstu o 7,6 % došlo v případě žita, jehož se však sklídl ve světovém měřítku zanedbatelný objem 13,0 mil. t (tj. 0,5 %).

Nejvýznamnějšími producenty kukuřice podle objemu sklizně roku 2016 zůstaly stejně jako v předchozím roce USA s rekordním objemem sklizně 384,7 mil. t, Čína (219,6 mil. t), Brazílie (91,5 mil. t) a EU (60,3 mil. t). Největší objem pšenice vyprodukovala EU

(144,7 mil. t), Čína (128,9 mil. t), Indie (87,0 mil. t), Rusko (72,5 mil. t) a USA (62,9 mil. t). Hlavními světovými producenty rýže zůstávají Čína (144,9 mil. t) a Indie (106,5 mil. t), s velkým odstupem pak Indonésie, Bangladéš a Vietnam (mezi 28,0–37,0 mil. t). Největším producentem ječmene je EU s 60,0 mil. t, dále Rusko (17,5 mil. t), Austrálie (13,0 mil. t), Ukrajina (9,9 mil. t) a Kanada (8,8 mil. t).

V marketingovém roce 2016/17 byla světová bilance obilovin opět mírně kladná, když celková produkce 2 573,1 mil. t převyšovala spotřebu 2 511,4 mil. t (vyšší o 4,8 %) o 2,4 %, především díky nárůstu produkce kukuřičného zrna. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně vzrostl, a to na 588,3 mil. t (o 3,7 %), především v Číně (odhad USDA, III 2017).

Pěstební plocha obilovin v Evropské unii v marketingovém roce 2016/17 činila 56,6 mil. ha a odpovídala téměř shodně výměře, na níž byly sklizeny obiloviny v předchozím roce. Nejdůležitějšími obilovinami v EU jako celku zůstávají pšenice setá, kukuřice a ječmen. Největší sklizňovou plochu obilovin v roce 2016 vykazala Francie, dále Polsko, Německo, Španělsko a Rumunsko, ČR zaujímá s výměrou 1,4 mil. ha mezi zeměmi EU 11. místo.

Celková produkce zrna obilovin v členských státech EU činila 295,7 mil. t a byla tak o 4,3 % nižší než v předchozím roce při průměrném výnosu 5,22 t/ha, meziročně o 4,2 % nižším. Největšími producenty obilovin jsou, podobně jako v předchozích letech, Francie, Německo, Polsko, Spojené království, Rumunsko a Španělsko, jejichž souhrnná sklizeň v roce 2016 představovala 65,8 % veškeré produkce obilovin v EU. ČR zaujímá svým objemem výroby 8,6 mil. t obilného zrna (a podílem 2,9 % na celkové produkci obilovin) mezi 28 členskými státy EU jedenácté místo (COCERAL¹⁴⁵, III 2017).

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2016, tj. 1 359,0 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 2,2 %), zaujímaly největší podíl pšenice (839,7 tis. ha, tj. 61,8 % celkové plochy) a ječmen (325,7 tis. ha, 24,0 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 86,4 tis. ha, podílející se 6,4 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilní druhy, jmenovitě triticales (39,6 tis. ha, 2,9 %), oves (37,6 tis. ha, 2,8 %), žito (21,0 tis. ha, 1,5 %) a ostatní obiloviny (v souhrnu 9,1 tis. ha, tj. 0,7 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2016, dosáhla historicky rekordní výše 8 596,4 tis. t, což proti předchozímu roku představuje nárůst o 5,1 % a o 13,1 % převyšuje průměr posledních deseti let (2006–2015). Na celkové produkci se největším objemem

145 *Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (European association representing trade in cereals, feedstuffs, oilseeds, olive oil and agrosupply at the European Union) – Asociace obchodníků s obilovinami, olejinami a jejich produkty v EU.*

podílela pšenice, a to 5 454,7 tis. t (tj. 63,5 %), ječmene bylo sklizeno 1 845,3 tis. t (21,5 %) a zrnové kukuřice 845,8 tis. t (9,8 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Rekordní celková nabídka 10 041,2 tis. t pro marketingový rok 2016/17 je o 3,1 % vyšší než v předchozím roce. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 216,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2016/17 díky vysoké produkci a poklesu dovozu meziročně vzrostla na 164,8 %, tj. o 9,1 p. b. Objem konečných zásob se meziročně, při vyšším vývozu a nižším dovozu, opět zvýšil, a to o 11,7 % na 1 383,2 tis. t.

Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2016/17 odhadován na 206,5 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států, a to zejména potravinářské kukuřice, kvalitního žita, ovsa a ostatních obilovin. Výše vývozu obilovin opět více než desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 3 442,0 tis. t, na němž se ze 72,9 % podílí pšenice. Cílovými trhy obilovin, vyvážených z ČR, jsou především sousední státy EU a další evropské země, vývoz mimo prostředí EU je možno hodnotit jako zanedbatelný.

Sklizeň obilovin v ČR v roce 2016 lze hodnotit jako rekordní a u většiny hlavních obilovin jako vysoce nadprůměrnou. Svým objemem zcela zabezpečuje kvantitativní i kvalitativní pokrytí domácí potřeby, činící v dlouhodobém průměru 5,2–5,5 mil. t obilovin celkem. Potřeba dovozu obilovin, mimo rýži z velké části určených ke speciálnímu užití (potravinářská kukuřice, oves, minoritní obiloviny), tvoří podobně jako v předchozích letech jen zlomek vysoce aktivní bilance zahraničního obchodu ČR.

V marketingovém roce 2016/17 je intervenční nákup obilovin v EU realizován dle nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 v aktuálním znění, pro intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU. V případě ČR není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 454,4	1 413,1	1 409,6	1 390,0	1 359,0	97,8
Hektarový výnos	t/ha	4,53	5,32	6,23	5,89	6,33	107,5
Produkce	tis. t	6 595,5	7 512,6	8 779,3	8 183,5	8 596,4	105,0
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 740,5	1 338,8	1 007,1	1 297,3	1 238,3	95,5
Dovoz	tis. t	284,9	227,2	254,1	257,8	206,5	80,1
Celková nabídka	tis. t	8 620,9	9 078,6	10 040,5	9 738,6	10 041,2	103,1
Domácí spotřeba	tis. t	5 438,9	5 335,0	5 417,0	5 257,0	5 216,0	99,2
v tom - potraviny	tis. t	2 103,0	2 099,0	2 110,0	2 118,0	2 117,0	100,0
- osiva	tis. t	337,0	346,0	355,0	353,0	346,0	98,0
- krmiva	tis. t	2 759,0	2 622,0	2 654,0	2 478,0	2 453,0	99,0
- technické užití	tis. t	239,9	268,0	298,0	308,0	300,0	97,4
Vývoz	tis. t	1 843,2	2 736,5	3 326,2	3 243,3	3 442,0	106,1
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	7 282,1	8 071,5	8 743,0	8 500,3	8 658,0	101,9
Konečná zásoba	tis. t	1 338,8	1 007,1	1 297,3	1 238,3	1 383,2	111,7
Soběstačnost³⁾	%	121,3	140,8	162,1	155,7	164,8	9,1

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

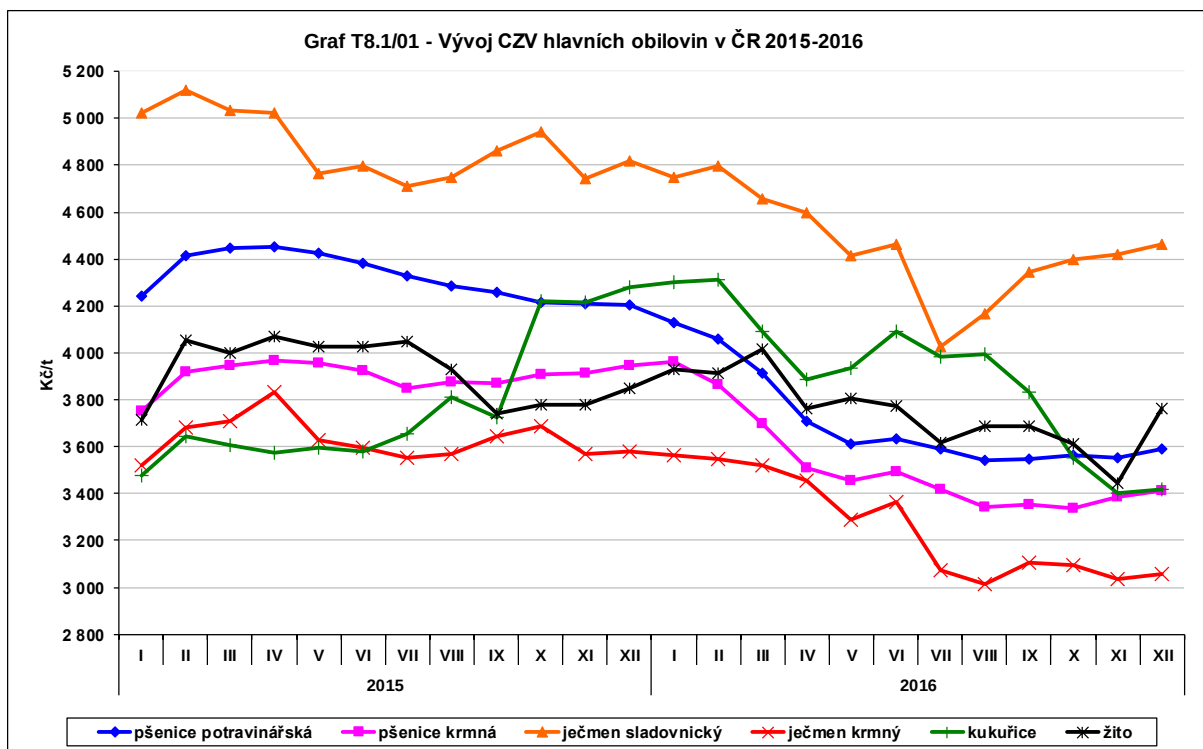
2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ceny zemědělských výrobců hlavních obilovin v ČR během roku 2016 v souvislosti s převisem nabídky poklesly, ve většině případů na několikaleté minimální hodnoty, ve 2. pololetí je patrná stagnace až mírný růst cen s předpokladem pokračování tohoto trendu do následujícího roku. CZV jsou ovlivňovány především vývojem na velkých trzích zemí EU, především v sousedním Německu a Polsku, s nimiž také ČR uskutečňuje největší objem zahraničního obchodu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Pšenice

V marketingovém roce 2016/17 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 839,7 tis. ha, meziročně o 1,2 % větší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 809,1 tis. ha (tj. 96,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 30,6 tis. ha (nejmenší od roku 1993). Podíl pšenice na orné půdě vzrostl na 28,3 %.

Při vysokém průměrném výnosu 6,50 t/ha (proti předchozímu roku vyšším o 2,2 %) produkce pšeničného zrna dosáhla rekordní výše 5 454,7 tis. t. Jde o meziroční nárůst produkce o 3,4 % a nejvyšší objem sklizně pšenice vůbec, který překonal dosud rekordní výši roku 2014 a převyšuje průměr posledních deseti let (2006–2015) o 22,7 %. Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla rekordní výše 5 315,6 tis. t při průměrném výnosu 6,57 t/ha.

Přezimování ozimé pšenice, zaseté v roce 2015, proběhlo díky teplé zimě a při sporadické sněhové pokrývce v podstatě beze ztrát. Vinou proměnlivých povětrnostních podmínek s častými srážkami se však ukončení období sklizně posunulo až do 1. dekády září.

Z výsledků monitoringu kvality produkce roku 2016 vyplývá, že z celého souboru analyzovaných vzorků byly potvrzeny dobré výsledky kvality potravinářské pšenice. Soubor byl hodnocen celkem 6 parametry: vlhkost, objemová hmotnost, sedimentační index, obsah N-látek, číslo poklesu a obsah příměsí a nečistot. Ve všech hodnocených parametrech vyhovělo celkem 58 % vzorků (stejně jako v roce 2014), zatímco v předchozím roce 78 % vzorků. Limitujícím faktorem kvality v roce 2016 je hodnota objemové hmotnosti a značné rozdíly v tomto parametru se projevují na úrovni jednotlivých regionů, naopak dobré výsledky

vykazují hodnoty čísla poklesu a obsahu N-látek. Lze proto očekávat, že potravinářská pšenice nebude mít žádné problémy pro splnění všech kvalitativních požadavků pro zajištění domácí spotřeby.

Výše počátečních zásob pšenice pro marketingový rok 2016/17 proti předchozímu roku poklesla o 7,6 % na 314,1 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz je odhadován na 31,0 tis. t. Celková nabídka pšenice díky vysokému objemu produkce vzrostla na 5 799,7 tis. t, tj. o 2,6 %. Objem vývozu je odhadován takřka ve stejné výši jako v roce 2015, a to 2 510,0 tis. t.

Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2016/17 se odhaduje v podstatě shodný s předchozím rokem, a to ve výši 2 835,0 tis. t, z toho pro potravinářské účely 1 250,0 tis. t, spotřeba na osivo pak 185,0 tis. t. Pšenice v ČR zůstává stále nejdůležitější krmnou obilovinou a v marketingovém roce 2016/17 se předpokládá její spotřeba na krmné účely ve výši 1 250,0 tis. t, stejně jako v předchozím roce. Výše konečných zásob pšenice se odhaduje na 454,7 tis. t, tj. proti předchozímu roku o 44,8 % vyšší. Odhadovaná míra soběstačnosti meziročně vzrostla o 6,7 p. b. na rekordní výši 192,4 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	815,4	829,4	835,9	829,8	839,7	101,2
Hektarový výnos	t/ha	4,32	5,67	6,51	6,36	6,50	102,2
Produkce	tis. t	3 518,9	4 700,7	5 442,3	5 274,3	5 454,7	103,4
Počáteční zásoba	tis. t	1 118,5	558,8	344,1	339,8	314,1	92,4
Dovoz	tis. t	69,0	36,2	47,4	36,7	31,0	84,5
Celková nabídka	tis. t	4 706,4	5 295,7	5 833,8	5 650,8	5 799,7	102,6
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	3 040,0	2 868,0	2 930,0	2 840,0	2 835,0	99,8
v tom - potraviny	tis. t	1 250,0	1 210,0	1 250,0	1 250,0	1 250,0	100,0
- osiva	tis. t	190,0	188,0	190,0	185,0	185,0	100,0
- krmiva	tis. t	1 450,0	1 350,0	1 350,0	1 250,0	1 250,0	100,0
- technické užití	tis. t	150,0	120,0	140,0	155,0	150,0	96,8
Vývoz	tis. t	1 107,6	2 083,6	2 564,0	2 496,7	2 510,0	100,5
Intervenční nákup³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 147,6	4 951,6	5 494,0	5 336,7	5 345,0	100,2
Konečná zásoba	tis. t	558,8	344,1	339,8	314,1	454,7	144,8
Soběstačnost⁵⁾	%	115,8	163,9	185,7	185,7	192,4	6,7
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁴⁾	Kč/t	4 107	3 453	3 168	3 364	3 376	100,4
CZV pšenice potravinářské	Kč/t	5 050	5 288	4 483	4 321	3 703	85,7
CZV pšenice krmné	Kč/t	4 620	4 901	4 119	3 902	3 519	90,2
Přímé platby	Kč/ha	5 879	6 317	6 182	5 680	5 621	99,0
Přímé platby	Kč/t	1 361	1 114	950	893	865	96,8
Nákladová rentabilita (potravinářská pšenice)⁵⁾	%	23,0	53,1	41,5	28,4	9,7	-18,8
Souhrnná rentabilita (potravinářská pšenice)⁵⁾	%	56,1	85,4	71,5	55,0	35,3	-19,7

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - pšenice ozimá.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ceny zemědělských výrobců pšenice v ČR v roce 2016 pokračovaly v poklesu z předchozího roku. CZV potravinářské pšenice se propadla na dlouhodobé minimum 3 539 Kč/t v srpnu, CZV krmné pšenice pak v říjnu na hodnotu 3 337 Kč/t, přičemž během roku došlo k vzájemnému přiblížení obou cen v důsledku vyšší poptávky po krmné surovině na exportním trhu. Koncem roku a s výhledem do roku 2017 vykazují obě kvality pšenice trend mírného růstu. Průměrné roční CZV meziročně poklesly, a to o 14,3 % na 3 703 Kč/t u potravinářské pšenice a o 9,8 % na 3 519 Kč/t u krmné pšenice.

Průměrné náklady na jednotku produkce se meziročně téměř nezměnily a vliv na míru rentability měly nižší realizační ceny a nižší výše podpor. Míra nákladové rentability potravinářské pšenice poklesla o 18,8 p. b. na 9,7 %, míra souhrnné rentability (včetně započtených přímých plateb) pak o 19,7 p. b. na hodnotu 35,3 %, stále však patří mezi hlavními plodinami na orné půdě k nejvyšším.

Ječmen

V marketingovém roce 2016/17 činila sklizňová plocha ječmene 325,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu poklesu o 11,0 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 104,0 tis. ha (31,9 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 221,7 tis. ha (68,1 %). Průměrný celkový výnos ječmene dosáhl vysoké hodnoty 5,67 t/ha a byl meziročně o 4,2 % vyšší. V důsledku redukce sklizňové plochy bylo dosaženo o 7,3 % nižší produkce zrna než v předchozím roce, a to 1 845,3 tis. t.

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2016 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů, stanovených ve VÚPS, a.s., Sladařském ústavu Brno. Sledovány byly následující parametry: vlhkost zrna, přepad zrna na síť 2,5 mm, zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné, zrnové příměsi sladařsky částečně využitelné, nečistoty a neodstranitelné příměsi. Rovněž byla stanovena klíčivost ječmene, obsah vody, bílkovin a škrobu. Ve srovnání s předchozími ročníky byla zjištěna vysoká průměrná sklizňová vlhkost zrna a zjištěn byl častější výskyt biologicky, fyziologicky a tepelně poškozených zrn. Kvalitu uskladněného ječmene ze sklizně 2016 tak bude nutno sledovat vzhledem ke zvýšené sklizňové vlhkosti. Přesto je k dispozici dostatečné množství zrna, splňujícího všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu.

Počáteční zásoba marketingového roku 2016/17 meziročně vzrostla méně než v předchozím roce, a to na 390,6 tis. t (o 10,6 %) díky opětovně vysoké loňské produkci. Dovoz ječmene je odhadován na pouhých 26,0 tis. t, zatímco předpoklad objemu vývozu činí 385,0 tis. t. Celková nabídka ječmene je odhadována na 2 261,9 tis. t, meziročně o 4,5 % nižší.

Objem domácí spotřeby ječmene je ve srovnání s předchozím rokem očekáván ve výši 1 425,0 tis. t (pokles o 3,4 %) především v důsledku pokračujícího poklesu krmné spotřeby. Míra soběstačnosti ČR za marketingový rok 2016/17 u ječmene především v souvislosti s nižší produkcí meziročně poklesla o 5,5 p. b., stále se však udržuje na vysoké hladině 129,5 %.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	382,3	349,0	350,5	366,0	325,7	89,0
Hektarový výnos	t/ha	4,23	4,57	5,61	5,44	5,67	104,2
Produkce	tis. t	1 616,5	1 593,8	1 967,0	1 991,4	1 845,3	92,7
Počáteční zásoba	tis. t	303,3	194,9	160,1	353,2	390,6	110,6
Dovoz	tis. t	35,5	36,9	45,2	24,0	26,0	108,3
Celková nabídka	tis. t	1 955,3	1 825,6	2 172,3	2 368,6	2 261,9	95,5
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	1 500,0	1 450,0	1 475,0	1 475,0	1 425,0	96,6
v tom - potraviny	tis. t	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	100,0
- osiva	tis. t	95,0	105,0	110,0	120,0	110,0	91,7
- krmiva	tis. t	700,0	640,0	660,0	650,0	610,0	93,8
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	260,4	215,5	344,1	503,0	385,0	76,5
Intervenční nákup³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 760,4	1 665,5	1 819,1	1 978,0	1 810,0	91,5
Konečná zásoba	tis. t	194,9	160,1	353,2	390,6	451,9	115,7
Soběstačnost⁵⁾	%	107,8	109,9	133,4	135,0	129,5	-5,5
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁴⁾	Kč/t	3 907	3 576	3 179	3 216	3 414	106,2
CZV ječmene sladovnického	Kč/t	5 147	5 582	5 164	4 882	4 457	91,3
CZV ječmene krmného	Kč/t	4 535	4 485	3 959	3 630	3 259	89,8
Přímé platby	Kč/ha	5 879	6 317	6 182	5 680	5 621	99,0
Přímé platby	Kč/t	1 390	1 382	1 102	1 044	991	95,0
Nákladová rentabilita (sladovnický ječmen)⁵⁾	%	31,7	56,1	62,4	51,8	30,6	-21,3
Souhrnná rentabilita (sladovnický ječmen)⁵⁾	%	67,3	94,7	97,1	84,3	59,6	-24,7

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Průměrné ceny zemědělských výrobců sladovnického ječmene v ČR, podobně jako u pšenice, propadly na dlouhodobá minima. CZV sladovnického ječmene poklesla v červenci 2016 na 4 025 Kč/t, následně došlo do konce roku k růstu s podobným výhledem do následujícího roku. Krmný ječmen poklesl na dlouhodobé minimum CZV v srpnu, a to na 3 011 Kč/t s následující stagnací. Průměrná roční CZV sladovnického ječmene činila 4 457 Kč/t (o 8,7 % meziročně nižší) s výhledem růstu poptávky po této komoditě. Průměrná roční CZV krmného ječmene meziročně poklesla o 10,2 % na 3 259 Kč/t.

Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. I přes meziroční nárůst výrobních nákladů a pokles realizačních cen dosáhla nákladová rentabilita u sladovnického ječmene hodnoty 30,6 %, míra souhrnné rentability pak vysoké hodnoty 59,6 %, navzdory meziročnímu poklesu o 24,7 p. b.

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2016/17 se meziročně zvětšila o 8,0 % na 86,4 tis. ha. Po katastrofálním propadu produkce zejména vinou sucha v předchozím roce (nejnižší produkce od roku 2002) došlo k jejímu výraznému nárůstu na 845,8 tis. t, tj. o 91,0 %. Především díky příznivým povětrnostním poměrům v květnu kukuřice velmi dobře odkvetla, a tím k výši produkce přispěl vedle větší sklizňové plochy dosud rekordní výnos 9,79 t/ha, proti hodnotě předchozího roku 5,54 t/ha vyšší o 76,7 %.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2016/17 vzrostla, díky uvedené výši produkce a při nižším dovozu, na 1 399,0 tis. t, (meziročně o 29,7 %). Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 534,0 tis. t, meziročně o 8,3 % vyšší v souvislosti s vyšším objemem krmné spotřeby. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice výrazně vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 68,6 p. b. na 158,4 %.

Rozšiřování a intenzifikace výroby kukuřice na zrno v několika minulých letech posunuly ČR z role dovozce této komodity na pozici vývozce. Propad předchozího roku byl v posledních letech výjimečný, což si vyžádalo potřebu vyššího dovozu, avšak domácí spotřeba byla až do roku 2016/17 saturována z relativně vysokých zásob. Předpoklad objemu konečných zásob činí 405,0 tis. t, což představuje meziroční pokles o 5,9 %.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	119,3	96,9	98,7	80,0	86,4	108,0
Hektarový výnos	t/ha	7,78	6,97	8,43	5,54	9,79	176,7
Produkce	tis. t	928,1	675,4	832,2	442,7	845,8	191,1
Počáteční zásoba	tis. t	239,2	461,6	420,9	464,6	430,2	92,6
Dovoz	tis. t	143,2	128,8	119,3	171,4	123,0	71,8
Celková nabídka	tis. t	1 310,5	1 265,8	1 372,5	1 078,7	1 399,0	129,7
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	466,9	543,0	577,0	493,0	534,0	108,3
v tom - potraviny	tis. t	17,0	16,0	17,0	15,0	14,0	93,3
- osiva	tis. t	16,0	17,0	20,0	18,0	20,0	111,1
- krmiva	tis. t	394,0	420,0	460,0	380,0	420,0	110,5
- technické užití	tis. t	39,9	90,0	80,0	80,0	80,0	100,0
Vývoz	tis. t	382,0	301,9	330,9	155,5	460,0	295,8
Celkové užití	tis. t	848,9	844,9	907,9	648,5	994,0	153,3
Konečná zásoba	tis. t	461,6	420,9	464,6	430,2	405,0	94,1
Soběstačnost ⁴⁾	%	198,8	124,4	144,2	89,8	158,4	68,6
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ³⁾	Kč/t	2 737	3 789	3 020	4 581	2 906	63,4
CZV kukuřice krmné	Kč/t	4 718	5 062	4 253	3 781	3 900	103,1
Přímé platby	Kč/ha	5 879	6 317	6 182	5 680	5 621	99,0
Přímé platby	Kč/t	756	906	733	1 025	574	56,0
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	72,4	33,6	40,8	-17,5	34,2	51,7
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	100,0	57,5	65,1	4,9	54,0	49,0

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců kukuřičného zrna krmné kvality poklesla z lednové výše 4 300 Kč/t koncem roku na roční minimum 3 401 Kč/t v listopadu, následně dochází k růstu s předpokladem jeho pokračování v roce 2017. Průměrná CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2016 činila 3 900 Kč/t, což představuje meziroční nárůst o 3,1 %.

Výrobní náklady kukuřičného zrna v roce 2016 díky rekordnímu výnosu meziročně výrazně poklesly na 2 906 Kč/t (o 36,6 %), což spolu s mírně vyšší průměrnou realizační cenou podpořilo výrazný nárůst rentability. Míra nákladové rentability vzrostla ze záporných hodnot o 51,7 p. b. na 34,2 %, míra souhrnné rentability dosáhla 54,0 % (meziročně vyšší o 49,0 p. b.).

Žito

Sklizňová plocha žita v marketingovém roce 2016/17 poklesla na historicky nejnižší výměru 21,0 tis. ha, tj. meziročně o 4,7 %. I přes vysoký průměrný výnos 4,98 t/ha činila produkce žitného zrna pouhých 104,4 tis. t, podobně jako v předchozím roce v důsledku úbytku sklizňové plochy. Sklizeň roku 2016 byla na území ČR druhá nejnižší v historii (po propadu v sezóně 2006) a činila stejně jako v roce 2015 jen 29,6 % průměru posledních 50 let.

Kvalitu žitného zrna ze sklizně 2016 lze podle výsledků monitoringu kvality ÚKZÚZ hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako velmi dobrou, když ve všech hodnocených parametrech vyhovělo 80 % vzorků.

Počáteční zásoby žita v marketingovém roce 2016/17 byly na úrovni 32,7 tis. t, meziročně o 29,1 % nižší. Celková nabídka žitného zrna meziročně opět poklesla, a to o 8,6 % na 159,1 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 22,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita 129,0 tis. t je srovnatelná s předchozím rokem. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 20,0 tis. t a celkové užití žita meziročně vzrostlo na 149,0 tis. t (o 5,4 %). Odhadovaná míra soběstačnosti, jež je u žita mezi hlavními obilovinami v ČR dlouhodobě nejnižší, v roce 2016/17 činila 80,9 %, což představuje meziroční pokles o 3,4 p. b.

Měsíční CZV potravinářského žita v ČR v roce 2016 kolísala, z lednové hodnoty 3 932 Kč/t poklesla na roční minimum 3 443 Kč/t v listopadu, následně je podobně jako u všech hlavních obilovin patrný růst. Průměrná roční CZV žita poklesla proti roku 2015 o 4,2 % na 3 751 Kč/t.

Oves

Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2016/17 proti předchozím roků výrazně poklesla na historicky nejnižší úroveň 37,6 tis. ha (meziročně o 11,4 %). Rekordně nízká produkce ovsa činila pouhých 132,2 tis. t (meziroční pokles o 14,5 %) při průměrném výnosu 3,52 t/ha.

Při zanedbatelně nízkém dovozu 0,5 tis. t činila v marketingovém roce 2016/17 celková nabídka ovsa 141,8 tis. t a byla meziročně nižší o 18,9 %. Výrazný pokles domácí spotřeby, odhadované na 92,0 tis. t (meziroční pokles o 22,7 %) je přičítán především nižšímu krmnému užití, očekávaný vývoz ovsa činí 37,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti, při poklesu objemu výroby i domácí spotřeby, v roce 2016/17 vzrostla na 143,7 %, meziročně o 13,8 p. b.

Průměrné ceny zemědělských výrobců krmného ovsa v ČR během roku 2016 kolísaly, na dlouhodobé minimum 3 070 Kč/t propadly v srpnu, následně je patrný jejich růst. Cena potravinářského ovsa poklesla v prosinci na dlouhodobé minimum 5 038 Kč/t. Průměrná roční CZV krmného ovsa činila 3 354 Kč/t (meziroční pokles o 4,6 %), průměrná CZV ovsa potravinářské kvality, která dosahuje mezi hlavními obilovinami nejvyšší úrovně, poklesla na 5 494 Kč/t, meziročně o 14,8 %.

Triticale

Sklizeň triticale v roce 2016 činila 193,2 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 4,6 % nižší. Na ploše 39,6 tis. ha, meziročně o 7,7 % menší a nejmenší od roku 2000, bylo dosaženo průměrného výnosu 4,88 t/ha.

V marketingovém roce 2016/17 se předpokládá mírné snížení domácí spotřeby triticales na objem 194,0 tis. t (na krmné i technické účely), a meziročně srovnatelné celkové užití v objemu 216,0 tis. t. Při odhadovaném minimálním až nulovém dovozu se očekává vývoz 22,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti, při poklesu objemu výroby i domácí spotřeby, v roce 2016/17 činí 99,6 %, meziročně méně o 2,3 p. b.

Od roku 2013 sleduje ČSÚ vedle hlavních obilovin i ceny triticales. Měsíční CZV v roce 2016 značně kolísala z počátečních 3 512 Kč/t na konečných 3 246 Kč/t, průměrná roční CZV činila 3 375 Kč/t a byla meziročně o 4,1 % nižší.

Ostatní obiloviny

Proso, pohanka, čirok, chrastice (lesknice) a další minoritní druhy obilovin včetně směsek se pěstovaly v ČR v marketingovém roce 2016/17 na ploše 9,1 tis. ha, meziročně o 32,8 % větší. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2016 činila 21,0 tis. t (proti propadu předchozího roku nárůst o 109,1 %) při průměrném výnosu 2,31 t/ha.

Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 15,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 7,0 tis. t. Nejvýznamnějšími exportními komoditami této skupiny obilovin jsou proso a pohanka. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2016 je odhadován na 8,0 tis. t, dovoz pak na 4,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2016/17 podle F. O. Licht činí 177,96 mil. t surového cukru (163,5 mil. t v přepočtu na bílý cukr), tj. téměř o 2 % zvýšení proti předchozímu období. Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 181,0 mil. t surového cukru (166,3 mil. t v přepočtu na bílý cukr) a výše deficitu surového cukru -5,5 mil. t (-5,1 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvýšila o 0,6 %. Světový dovoz se meziročně snížil o 10,8 % na 64,1 mil. t surového cukru (58,9 mil. t v přepočtu na bílý cukr). K poklesu došlo i u vývozu surového cukru o 7,7 % na 66,6 mil. t (61,2 mil. t v přepočtu na bílý cukr).

Podle odhadu F. O. Licht vedoucí pozice Brazílie jako hlavního výrobce cukru a kvasného lihu s výrobou 40,1 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 36,8 mil. t) zůstala i v roce 2016/17, přestože produkce meziročně klesla o 1,1 %. Celková výroba cukru ve vybraných zemích Jižní Ameriky dosáhla 47,7 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 43,8 mil. t). Země Severní a Střední Ameriky (prezentované především USA a Mexikem) vyrobily surový cukr ve výši 23,5 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 21,6 mil. t). Nejvíce surového cukru 59,1 mil. t bylo vyrobeno v Asii (Indie, Čína, Pákistán, Thajsko aj.). V Austrálii a Oceánii výroba cukru dosáhla 5,5 mil. t. Na africkém kontinentu bylo vyrobeno 12,0 mil. t surového cukru. V evropských zemích v roce 2016/17 podle odhadu dosáhla výroba surového cukru 30,1 mil. t (27,6 mil. t v přepočtu na bílý cukr), mimo EU 28 se

vyrobilo odhadem 13,0 mil. t (11,9 mil. t v přepočtu na bílý cukr), z nichž se nejvyšším objemem výroby surového cukru podílelo Rusko (6,6 mil. t), Turecko (2,7 mil. t) a Ukrajina (2,2 mil. t).

V hospodářském roce 2016/17 byla dle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 28 z plochy 1 413 tis. ha. Ve srovnání s rokem 2015/16 se plocha snížila o 9,3 %. Snížení produkčních ploch se s výjimkou Maďarska a Polska dotklo všech zemí. K nejvyššímu snížení plochy cukrové řepy o 49 tis. ha a 14 % došlo v Německu. K poklesu o 31 % a 32 tis. ha plochy se přistoupilo také ve Velké Británii. Z předchozího hospodářského roku 2015/16 bylo do kvóty následujícího hospodářského roku (13 529,6 tis. t) převedeno 0,9 tis. t cukru. Celková výroba se v roce 2016/17 zvýšila o 5,5 % na 17 591 tis. t. V roce 2016/17 bylo vyrobeno nad rámec kvót 4 397 tis. t cukru. Podíl nadkvótového cukru na tuzemské výrobě cukru byl vysoký ve Francii (37,2 %), v Německu (24,6 %) a v Polsku (17,9 %). Zhruba v polovině zemí EU 28 se výroba cukru vlivem růstu hektarového výnosu cukru v hospodářském roce 2016/17 zvýšila (bez převedeného cukru z předchozího hospodářského roku). Největší růst výroby cukru zaznamenali polští výrobci cukru o 47,5 % na 2,1 mil. t a němečtí cukrovarníci o 27,2 % na 3,8 mil. t cukru. K největšímu snížení výroby cukru o 37 % na 0,3 tis. t cukru došlo v Itálii z důvodu výrazného snížení plochy cukrové řepy. Na celkové výrobě cukru (po započtení vyrobeného cukru z předchozího hospodářského roku) v EU 28 se nejvíce podílela Francie (26,4 %), Německo (22,6 %), Polsko (12,5 %) a Velká Británie (6,2 %). K nejvyššímu poklesu výroby cukru došlo o 76,2 % ve Španělsku, o 50,0 % ve Finsku a v Portugalsku (Azory) o 82,0 %.

Česká republika svým podílem výroby 3,2 % na celkové výrobě EU 28 v roce 2016/17 obsadila 8. místo z 21 států vyrábějících cukr. Touto pozicí si nadále udržuje statut středně velkého výrobce cukru v EU.

Ve spotřebě cukru se v roce 2016/17 předpokládá v zemích EU 28 meziroční růst o 1,1 % na 16 700 tis. t. Využití nadkvótového cukru pro průmyslové účely se očekává ve výši 800 tis. t a 1 350 tis. t do biotechnologií.

Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích se v roce 2016/17 očekává v EU 28 ve výši 3 492 tis. t, tj. 18,7 % z celkové nabídky cukru. Dovoz cukru byl uskutečněn převážně v rámci preferenčních dohod vyplývajících z mezinárodních dohod EBA¹⁴⁶ a EPA¹⁴⁷. Vývoz cukru včetně výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 1 499 tis. t, tj. 8,0 % z celkové nabídky cukru. Konečné zásoby v kvótě uvedeného hospodářského roku se v porovnání s rokem 2015/16 snížily o 50,8 % na 509 tis. t, nadkvótové zásoby cukru se snížily o 0,6 % na 4 142 tis. t.

146 EBA – Everything but arms – Jednostranná preferenční obchodní dohoda pro nejchudší země světa.

147 EPA – Economic Partnership Agreements – Dohody o ekonomickém partnerství.

Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2015 dosáhla 419 €/t (11 432 Kč/t), což lze hodnotit jako výrazný pokles (o 22,0 %) proti průměrné ceně v roce 2014. V roce 2016 cena mírně rostla. Nejvyšší dosažená cena obchodů s bílým cukrem z období leden až listopad 2016 byla v listopadu (427 €/t, tj. 13 057 Kč/t). Průměrná cena bílého cukru činila v I. čtvrtletí 430 €/t (11 627 Kč/t), ve druhém se zvýšila na 433 €/t (11 708 Kč/t). Ve III. čtvrtletí roku 2016 průměrná cena vzrostla na 443 €/t (11 973 Kč/t). IV. čtvrtletí přineslo zvýšení průměrné ceny bílého cukru o 7,4 % na 476 €/t (12 865 Kč/t). Průměrná cena bílého cukru v EU v roce 2016 se proti roku zvýšila o 27 €/t, tj. na 446 €/t (12 057 Kč/t). Průměrná cena průmyslového cukru pro chemický a kvasný průmysl v EU 28 v roce 2016 dosáhla 324 €/t (8 759 Kč/t). Nákupní cena hlášená zpracovateli za stejné období činila 345 €/t (9 326 Kč/t). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP (Afrika, Karibik a Tichomoří) do EU 28 dosáhla 458 €/t (12 381 Kč/t), cena surového cukru 418 €/t (11 280 Kč/t)¹⁴⁸.

Cukrovarnická kampaň 2016/17 proběhla v ČR v období od 8. září 2016 (od 21. září v roce 2015) do 1. února 2017 (do 16. ledna v roce 2016) a průměrná délka kampaně dosáhla přibližně 113 dnů (97 dnů v roce 2015/16). Na celkové výrobě cukru se v Čechách a na Moravě podílelo pět cukrovarnických společností (Tereos TTD, a. s., Moravskoslezské cukrovary, a. s., Cukrovar Vrbátky, a. s., Litovelská cukrovarna, a. s., a Hanácká potravinářská společnost, s. r. o). Pro rok 2016/17 zůstala kvóta cukru ve výši 372,5 tis. t, stejně jako v předchozím roce.

148 Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné kurzy ČNB.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukrové řepy a cukru včetně ekonomiky¹⁾

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy ^{3), 5)}	tis. ha	51,8	52,7	53,8	45,0	52,3	116,4
Hektarový výnos cukrové řepy ⁵⁾	t/ha	67,16	62,79	78,11	60,94	71,23	116,9
Zpracovaná řepa ^{3), 5)}	tis. t	3 474	3 308	4 200	2 741	3 728	136,0
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	17,00	17,59	15,91	18,20	18,20	100,0
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	9,6	9,3	12,4	8,7	8,6	99,1
<i>Bilance cukru</i>							
Počáteční zásoba	tis. t	94,4	75,0	70,3	116,1	57,9	49,9
Výnos bílého cukru ⁵⁾	t/ha	10,35	9,72	11,00	10,05	11,32	112,6
Výroba cukru ČR ⁴⁾	tis. t	535,5	512,3	591,4	451,9	592,7	131,2
Dovoz celkem	tis. t	294,0	370,1	426,4	332,8	335,0	100,7
v tom - dovoz cukru	tis. t	84,0	112,7	133,5	108,7	105,0	96,6
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	210,0	257,4	292,9	224,1	230,0	102,6
Celková nabídka	tis. t	923,9	957,4	1 088,2	900,8	985,6	109,4
Domácí spotřeba	tis. t	518,8	418,2	437,9	351,4	385,0	109,6
Vývoz celkem	tis. t	330,0	468,9	534,1	491,5	540,0	109,9
v tom - vývoz cukru	tis. t	215,0	313,3	346,9	304,9	350,0	114,8
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	115,0	155,6	187,2	186,7	190,0	101,8
Celková poptávka	tis. t	848,8	887,1	972,0	842,9	925,0	109,7
Konečná zásoba	tis. t	75,0	70,3	116,1	57,9	60,6	104,5
Soběstačnost ¹²⁾	%	103,2	122,5	135,1	128,6	153,9	25,3
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	61,3	62,0	66,2	53,7	60,9	113,5
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	763,1	632,6	1 015,9	559,4	689,0	123,2
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu	t/ha	79,4	68,1	81,0	64,4	81,1	126,0
CZV při skutečně dosažené cukernatosti ¹⁴⁾	Kč/t	812	825	818	852	852	100,0
<i>Ekonomika cukrové řepy¹⁴⁾</i>							
Průměrné náklady ^{6), 7)}	Kč/ha	64 139	55 841	62 920	62 753	61 830	98,5
	Kč/t	911	895	818	995	912	91,7
<i>Přímé platby</i>							
- SAPS a národní doplňková platba ^{7), 11)}	Kč/ha	5 878,7	6 316,7	6 182,3	13 553,8	13 051,3	96,3
	Kč/t	78,56	93,13	80,87	188,88	171,07	90,6
- oddělená platba za cukr ^{7), 9)}	Kč/t	349,00	357,29	382,25	0,00	0,00	0,0
PP celkem ¹¹⁾	Kč/t	427,56	450,42	463,12	188,88	171,07	90,6
VN na tunu řepy přepočítané na 16% cukernatost	Kč/t	857,18	814,45	823,00	874,48	801,63	91,7
Realizační cena cukrové řepy ⁸⁾	Kč/t	1 003,00	1 010,00	865,00	890,00	852,00	95,7
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	74,83	68,56	76,45	71,76	77,13	107,5
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU ¹⁰⁾	Kč/t	650,73	677,99	725,58	712,17	710,38	99,7
	€/t	26,29	26,29	26,29	26,29	26,29	100,0
Nákladová rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{12), 13)}	%	17,01	24,01	5,10	1,77	6,28	4,5
Souhrnná rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{12), 13)}	%	66,89	79,31	61,38	23,37	27,62	4,3

1) V letech 2012/13-2016/17 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2016/17 pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2016 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru).

7) Přepočít v letech 2012/13, 2013/14, 2014/15 a 2015/16 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2016/17 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy (18,2 % k 9. 5. 2017) podle SZIF a ČMCS.

8) Za léta 2012-2015 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2016 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2015 oddělená platba za cukr není vyplácena.

10) Od roku 2014 minimální cena cukrové řepy podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 318/2006 a č. 1308/2013; je udávána při 16% cukernatosti řepy.

Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění. V roce 2012 1 € = 24,752 Kč, v roce 2013 1 € = 25,789 Kč, v roce 2014 1 € = 27,599 Kč, v roce 2015 1 € = 27,089 Kč, v roce 2016 1 € = 27,021 Kč.

11) V roce 2016 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 178,32 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 514,54 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2016 byla 7 430,45 Kč/ha, sazba greening = 1 928,43 Kč/ha.

12) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

13) Plocha, zpracovaná řepa a výnos bulev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

14) Údaje za kalendářní rok.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek.

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2010-2015; 2016 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Trnková, D. Froněk (MZe)

Bilanční ukazatele uvedené v tab. T8.1/05 jsou získané z tabulky Statistika komodity cukr – cukrová řepa v České republice vydané MZe, která vychází z předpisů EU a ČR k regulaci trhu s cukrem.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2016/17 pěstovala na ploše 52,3 tis. ha (116,4 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 71,2 t/ha¹⁴⁹ (ve srovnání s rokem 2015/16 byl o 16,9 % vyšší). Cukernatost řepy ve srovnání s rokem 2015/16 zůstala na stejné úrovni 18,2 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila 8,6 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 81,1 t/ha.

Výroba cukru v ČR v roce 2016/17 dosáhla podle předběžných údajů 592,7 tis. t, z toho 19,1 tis. t cukru v rámci smlouvy o dílo. Do kvóty hospodářského roku 2016/17 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 14,6 tis. t cukru. Kvóta cukru ČR zůstala nadále nezměněna a zůstala ve výši 372,5 tis. t. Nad rámec kvóty bylo vyrobeno 234,8 tis. t cukru. Celkově bylo v ČR vyrobeno 607,3 tis. t cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,8 t/ha¹⁵⁰ (meziroční snížení o 5,2 %) a výnos bílého cukru 11,3 t/ha.

Od hospodářského roku 2007/08 je stále vybírána výrobní dávka z kvót cukru, isoglukózy a inulinového sirupu přidělená výrobním podnikům, kterou stanovila EU na 12 €/t bílého cukru, přičemž z této dávky hradí pěstitel až 50 %. Celková částka vybrané výrobní dávky je snížena o náklady spojené s výběrem dávek ve výši 20 %, a to na základě rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 26. května 2014 o systému vlastních zdrojů Evropské unie (2014/335/EU, Euratom), které vstoupilo v platnost v roce 2016. Tyto finanční prostředky zůstanou na účtu SZIF po převodu 80 % z vybrané částky na účet EK stanovený MF pravomocným rozhodnutím za účelem zajištění odvodu vlastních zdrojů do souhrnného rozpočtu EU. Za hospodářský rok 2016/17 bylo SZIF vybráno na výrobních dávkách cukru a odvedeno do EU prostřednictvím Ministerstva financí 96,6 mil. Kč (80 %) a 24,15 mil. Kč (20 %) bylo převedeno do správních výdajů SZIF.

Program pomoc nejchudším od roku 2014 již není v kompetenci SZIF.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2015/16 dovezeno 332,8 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 108,7 tis. t (snížení proti roku 2014/15 o 18,6 %) a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech 224,1 tis. t. Vzhledem ke zvýšení výroby cukru v roce 2016/17 se předpokládá pouze mírné zvýšení celkového dovozu cukru o 0,7 % na 335,0 tis. t, z toho snížení cukru bílého o 3,4 % na 105,0 tis. t a zvýšení cukru obsaženého ve výrobcích a substituentů cukru o 2,6 % na 230,0 tis. t.

Vývoz cukru celkem v roce 2015/16 se meziročně snížil o 8,0 % a byl realizován ve výši 491,5 tis. t. Největší podíl 62,0 % na celkovém vývozu cukru 2015/16 měl bílý cukr, kterého se vyvezlo 304,9 tis. t. Mírný pokles vývozu byl evidován také u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru o 0,3 % na 186,7 tis. t. Vzhledem ke zvýšení výroby

149 Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

150 Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

cukru v roce 2016/17 se očekává zvýšení vývozu bílého cukru o 14,8 % na 350,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se předpokládá zvýšení vývozu ve srovnání s rokem 2015/16 o 1,8 % na 190,0 tis. t. Očekává se, že dojde k navýšení celkového vývozu cukru o 9,9 % na 540 tis. t.

V kalendářním roce 2016 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 852 Kč/t, tj. zůstala stejná jako v roce 2015.

Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 zvýšila o 3,4 % na 12,54 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru meziročně klesla na 17,62 Kč/kg, tj. o necelé procento.

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2015 dosáhly vlastní náklady na pěstování cukrové řepy 62 753 Kč/ha a jako celek zůstaly na téměř stejné úrovni roku 2014 (pokles o 0,3 %). Změny se však dotkly jednotlivých položek nákladů. Z přímých materiálových nákladů se především zvedly náklady na vlastní hnojiva o 128,7 % na 1 555 Kč/ha a prostředky ochrany rostlin o 9,5 % na 8 922 Kč/ha. Snížení nákladů bylo zaznamenáno u nakupovaných hnojiv o 10,2 % na 6 736 Kč/ha. Celkově se zvýšily přímé materiálové náklady o 3,8 % na 25 129 Kč/ha.

Ve zbývajících nákladových položkách došlo v roce 2015 k poklesu o 2,8 % na 38 713 Kč/ha s výjimkou ostatních přímých nákladů a odpisů DNHM. K významnějšímu snížení nákladů došlo u pracovních nákladů o 7,8 % na 9 912 Kč/ha, režijní náklady dosáhly 95,4 % skutečnosti roku 2014.

Hektarový výnos respondentů se snížil v roce 2015 na 63,09 t/ha. Jednotkové náklady se meziročně zvýšily na 995 Kč/t.

Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je v rámci Výběrového šetření přepočítáván výnos cukrovky i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost v roce 2015/16 dosáhla 18,2 %). V roce 2015 tak přepočtený výnos dosáhl 71,76 t/ha a nákladové zatížení 874 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2015 činila 890 Kč/t.

Predikce nákladů na rok 2016/17 vychází z relativní stagnace cen vstupů. Předpokládá se meziroční snížení celkových vlastních nákladů o 1,5 % na 61 830 Kč/ha, resp. na 912 Kč/t, při předpokládaném výnosu 67,81 t/ha. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost dosáhl výnos 77,13 t/ha z důvodu předpokládané cukernatosti na 18,2 %. Přepočtené náklady na tunu cukrové řepy se snížily na 802 Kč/t (o 8,2 %). V roce 2016 došlo k meziročnímu snížení realizační ceny o 4,3 % na 852 Kč/t. Předpokládá se zlepšení nákladové rentability na 6,3 % (meziroční zvýšení o 4,5 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) opět dosáhla kladných hodnot ve výši 27,6 %, meziročně se zlepšila o 4,3 p. b. Hlavním důvodem bylo snížení nákladů na pěstování cukrové řepy a zvýšení hektarového výnosu.

Přímé platby započítávané do souhrnné rentability v roce 2016 zahrnují SAPS (3 514,54 Kč/ha), přechodnou vnitrostátní podporu (178,32 Kč/ha), dobrovolnou podporu vázanou na produkci (7 430,45 Kč/ha) a greening – platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (1 928,43 Kč/ha). Další možná platba pro mladého zemědělce ve výši 878,64 Kč/ha nebyla respondenty výběrového šetření využita. Kromě již uvedených podpor mohou pěstitelé cukrové řepy využít podpory v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD, opatření 4, Investice do hmotného majetku, které je cíleno na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních zemědělských podniků. Od roku 2008 je hrazena z PRV v rámci programu HRDP podpora Předčasné ukončení zemědělské činnosti týkající se předání zemědělské půdy mladému zemědělci (max. 30 ha) po ukončení aktivní zemědělské činnosti. Ze široké nabídky národních podpor a opatření mohli pěstitelé cukrové řepy dále využít z nabídky MZe dotační program 3 Ozdravování polních a speciálních plodin či podporu na poradenství a vzdělávání či Dotační program S.1.1., S.1.2. Zmírnění škod způsobených suchem. PGRLF garantuje podpory úvěrů na investice v rámci programů Zemědělec a Půda, podpory na pořízení zemědělské půdy, pojištění plodin a hospodářských zvířat aj. V nabídce jsou i podpory jiných rezortů než MZe.

Podle bilančních ukazatelů v roce 2016/17 se soběstačnost v komoditě cukr zvýšila o 25,3 p. b. na 153,9 %, hlavně z důvodu zvýšení domácí výroby cukru.

Spotřeba cukru v roce 2015 dle ČSÚ dosáhla 33,6 kg/obyv./rok (růst proti roku 2014 o 6,0 %), v roce 2016 se odhaduje další zvýšení spotřeby na 34,5 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor se v roce 2016 v zemích EU dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2015 zvýšila o 3,4 % na 1 707 tis. ha. Odhadovaná produkce zemí EU v roce 2016 se vlivem přírodních podmínek a snížením hektarových výnosů v bramborářsky vyspělých zemích meziročně snížila o 5,4 % na 56,8 mil. t.

Zvýšení produkčních ploch v EU¹⁵¹ se dotklo i všech hlavních pěstitelských zemí, tzv. EU (5) (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie). Celkově se v těchto zemích zvýšila produkční plocha (s vyloučením sadby a brambor na výrobu škrobu) o 4,8 % na 552,5 tis. ha, z nichž se nejvyšší měrou zvýšila produkční plocha brambor v Belgii (o 14,1 % na 90,7 tis. ha) a ve Francii (o 5,3 % na 125,3 tis. ha). Mírnější růst plochy brambor byl zaznamenán v Německu (o 2,5 % na 164,5 tis. ha), Velké Británii (o 3,1 na 99,2 tis. ha) a v Nizozemsku (o 1,3 % na 72,8 tis. ha).

Hektarové výnosy EU (5) se v průměru snížily o 7,5 %. Nejvyšší pokles výnosu byl zaznamenán v Belgii (o 13,7 % na 44,2 t/ha), v Nizozemsku (o 11,7 % na 46,2 t/ha) a ve

151 NEPG – North-Western European Potato Growers – Nadace pro pěstitelé brambor severozápadní Evropy.

Velké Británii (o 7,8 % na 46,2 t/ha). V Německu klesl hektarový výnos jen minimálně (o 1,1 % na 45,5 t/ha). Pětiletý průměrný výnos zemí EU 5 činil 47,8 t/ha. Všechny země EU (5) nedosáhly v roce 2016 na svůj pětiletý průměr výnosu brambor. Nejbližší průměrnému výnosu (46,6 t/ha) byli pěstitelé brambor ve Velké Británii, kde dosáhli rozdílu pouhých 0,9 % (46,2 t/ha).

Produkce zemí EU (5) se meziročně snížila (o 3,0 % na 24,6 mil. t). Nejvyšší snížení bylo zaznamenáno v Nizozemsku (o 17,3 % na 3,7 mil. t), v Německu (o 16,7 % na 3,4 mil. t) a ve Velké Británii (o 5,0 % na 4,6 mil. t). Ve Francii se snížil objem produkce méně (o 2,3 % na 5,1 mil. t). V Belgii se z důvodu zvýšení sklizňové plochy brambor snížila produkce nejméně (o 1,5 % na 4,0 mil. t).

V ČR se po loňském snížení produkční plochy brambor plocha brambor v roce 2016 zvýšila o 3,0 % na 29,6 tis. ha (se zápočtem ploch domácností).

Podmínky pro pěstování brambor byly v roce 2016 proti roku 2015 příznivější. Rok 2016 byl sice z dlouhodobého hlediska brán jako teplý (průměrná odchylka 1,2 °C nad dlouhodobý průměr), nicméně nedosahoval průměrných teplot jako rok 2015. Úhrn srážek se se pohyboval přibližně o 4–7 % pod dlouhodobým průměrem (v roce 2015 byl srážkový deficit 21 %). Teplejší období bylo zaznamenáno na přelomu ledna a února, a pak v druhé polovině září. Po sušším jaru a chladnějším květnu více srážek spadlo v červenci 2016. Celkově je brán rok 2016 jako průměrný.

Návrat k teplotně a srážkově průměrnému roku 2016/17 se projevil ve zvýšení hektarového výnosu brambor celkem o 33,6 % na 28,13 t/ha proti roku 2015/16. Rovněž se zvýšila i produkce brambor o 37,5 % na 831,1 tis. t.

Zvýšení produkční plochy brambor celkem (bez dopočtů) se týkalo v roce 2016/17 tři kategorií brambor. K největšímu 40% zvýšení plochy došlo u brambor raných na 1,3 tis. ha a brambor na výrobu škrobu o 9,1 % na 5,3 tis. ha. Pozitivní byl i mírný nárůst produkční plochy sadbových brambor o 3,4 % na 2,9 tis. ha. Pokles produkční plochy byl v kategorii brambor pozdních konzumních o 1,3 % na 13,9 tis. ha. Významnou měrou se podílela výše hektarového výnosu na produkci brambor ve všech kategoriích brambor. Nejvyšší 58% růst produkce na 200,62 tis. t byl realizován u brambor na výrobu škrobu při výnosu 37,8 t/ha, k 54,3% navýšení na 28,8 tis. t došlo u raných brambor při výnosu 21,73 t/ha a o 45,6 % na 74,2 tis. t se meziročně zvýšila produkce sadbových brambor při výnosu 25,43 t/ha. I přes pokles produkční plochy brambor pozdních konzumních se při výnosu 28,12 t/ha zvýšila produkce o 26,4 % na 389,73 tis. ha.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 ²⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	30,1	29,3	30,1	28,7	29,6	103,1
Hektarový výnos	t/ha	26,77	22,08	27,68	21,06	28,13	133,6
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	805,0	646,9	832,8	604,3	831,1	137,5
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	102,1	202,1	167,4	250,1	146,0	58,4
Dovoz ve výrobcích	tis. t	137,4	182,5	167,7	190,3	174,0	91,4
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	34,3	27,9	25,5	42,0	25,2	60,0
Dovoz celkem	tis. t	273,7	412,5	360,5	482,4	345,2	71,6
Celková nabídka	tis. t	1 078,7	1 059,4	1 193,3	1 086,7	1 176,3	108,2
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	942,9	929,8	1 049,9	913,2	1 000,3	109,5
v tom - potraviny	tis. t	670,0	633,0	670,0	595,0	650,0	109,2
- sadba	tis. t	90,0	90,0	90,0	90,0	85,0	94,4
- odpad a skladové ztráty	tis. t	71,1	90,0	130,9	101,1	116,0	114,7
- technické užití - škrob	tis. t	111,8	116,8	159,0	127,1	149,3	117,5
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	51,2	34,0	32,7	46,3	70,0	151,2
Vývoz ve výrobcích	tis. t	49,6	52,2	62,6	71,5	66,0	92,3
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	35,0	43,4	48,0	55,7	40,0	71,8
Vývoz celkem	tis. t	135,9	129,6	143,3	173,5	176,0	101,4
Celková poptávka	tis. t	1 078,7	1 059,4	1 193,2	1 086,7	1 176,3	108,2
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁶⁾	%	85,4	69,6	79,3	66,2	83,1	16,9
Ekonomika brambor konzumních ostatních							
Průměrné náklady na jednotku ⁴⁾	Kč/t	3 691,28	4 663,00	3 862,00	4 904,00	4 185,00	85,3
Realizační cena brambor konzumních ost. ⁵⁾	Kč/t	2 709,00	4 256,00	3 157,00	3 164,00	5 165,00	163,2
Přímé platby	Kč/t	209,36	263,30	210,14	491,00	399,00	81,3
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-26,61	-8,73	-18,25	-35,48	23,42	58,9
Souhrnná rentabilita ⁶⁾	%	-20,94	-3,08	-12,81	-25,47	32,95	58,4
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	5 227,00	7 853,00	4 560,00	5 326,00	5 670,00	106,46

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČŠS.

4) Výběrové šetření o nákladech zemědělských výrobků, 2016 odhad ÚZEI.

5) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2016.

6) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (5) - Eurostat, přepočten podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; ČŠS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe), M. Vávrová (ČŠS), J. Králíček (ÚBS)

V roce 2015/16 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) zvýšil o 33,8 % na 482,4 tis. t brambor celkem. Dovoz nových a raných brambor v období od 1. 1. do 30. 6. roku sklizně se realizoval především z Itálie (4 796 t), ze Španělska (3 750 t) a z Řecka (1 442 t). Celkem bylo dovezeno 15,7 tis. t raných a nových brambor. Dovoz brambor konzumních ostatních v roce 2015/16 činil 215,5 tis. t. Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo importováno z Německa (149,0 tis. t), z Nizozemska (27,8 tis. t) a z Francie (22,9 tis. t). Brambor obsažených ve výrobcích bylo importováno 190,3 tis. t. Brambor na výrobu škrobu se celkově dovezlo 9,7 tis. t a sadbových brambor 9,2 tis. t. Dovoz brambor přepočtený na nativní škrob se meziročně zvýšil o 64,7 % na 42,0 tis. t. V roce 2016/17 se očekává snížení dovozu čerstvých brambor o 41,6 % na 146,0 tis. t a snížení dovozu výrobků obsahujících brambory o 8,6 % na 174,0 tis. t. Předběžně se v roce 2016/17 očekává také snížení dovozu brambor přepočtených na nativní škrob o 40,0 % na 25,2 tis. t.

Vývoz brambor celkem v roce 2015/16 činil 173,5 tis. t. Vývoz nových a raných brambor v celkové výši 5,5 tis. t byl realizován především na Slovensko (5,4 tis. t) a do Polska (66 t). Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo exportováno na Slovensko (19,3 tis. t), do Polska (2,8 tis. t) a do Rakouska (757 t). Vývoz brambor konzumních ostatních v roce 2015/16 činil 23,7 tis. t. Největší množství brambor na výrobu škrobu z celkového množství se vyvezlo do Rakouska ve výši 15,2 tis. t. Celkově bylo exportováno 46,3 tis. t čerstvých brambor. Výrobky obsahující brambory se vyvezly v množství 71,5 tis. t. V roce 2015/16 došlo ke zvýšení vývozu brambor v nativním škrobu proti roku 2014/15 o 16,0 % na 55,7 tis. t. V roce 2016/17 se očekává mírné zvýšení vývozu brambor celkem o 1,4 % na 176,0 tis. t, z nichž nejvyšší růst o 51,2 % na 70,0 tis. t se očekává u brambor čerstvých. S ohledem na očekávaný pokles dovozu brambor v nativním škrobu se předpokládá snížení jejich vývozu o 28,2 %.

Většina parametrů bilance brambor celkem v roce 2016/17 potvrzuje na rozdíl od roku 2015/16 úspěšný bramborářský rok. Srážkově i teplotně průměrný rok se příznivě odrazil v růstu průměrného hektarového výnosu na 28,13 t/ha. Produkce brambor celkem téměř dosáhla úrovně roku 2014/15, tj. 831,1 tis. t. Zvýšení produkce brambor se odrazilo v předpokládaném poklesu dovozu brambor celkem o 28,4 % na 345,2 tis. t. Celková nabídka brambor se zvýšila o 8,2 % na 1 176,3 tis. t brambor. Došlo k oživení spotřeby brambor pro lidskou výživu o 9,2 % na 650 tis. t. Odpad a skladové ztráty byly srovnatelné s rokem 2015/16, tj. 11,6 % z domácí spotřeby celkem. Po výrazném meziročním snížení výroby bramborového škrobu k technickým účelům v roce 2015/16 došlo v roce 2016/17 k navýšení o 22,2 tis. t na 149,3 tis. t.

Růst hektarového výnosu a zvýšení domácí produkce brambor se příznivě odrazilo v soběstačnosti brambor, která se dostala na úroveň 83,1 %.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2016 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2015 zvýšila o 14,2 % na 5 165 Kč/t. Průměrnou CZV brambor konzumních 6 243 Kč/t dosahovali pěstitelé v první polovině roku. K výraznému poklesu průměrné CZV došlo v druhé polovině roku na 4 251 Kč/t. Nejvyšší CZV 6 559 Kč/t bylo dosaženo v květnu. Spotřebitelská cena brambor konzumních pozdních se zvýšila o 14,1 % z 13,44 Kč/kg v roce 2015 na 15,34 Kč/kg v roce 2016.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2015 výše 110 780 Kč/ha, resp. 4 904 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2016 minimální snížení vlastních nákladů o 0,3 % na 110 403 Kč/ha.

Přímé materiálové náklady v roce 2015 byly proti původním předpokladům nižší a dosáhly 33 610 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2016 se očekává jen mírné snížení přímých materiálových nákladů na 33 578 Kč/ha, především v položce nakupovaná

hnojiva a ostatní přímý materiál. Navýšení finančních prostředků se předpokládá u osiv nakupovaných o 3,8 % na 16 089 Kč/ha a prostředků ochrany rostlin o 1,6 % na 8 808 Kč/ha.

Předběžné výsledky šetření v roce 2016 signalizují v porovnání s rokem 2015 nejvyšší zvýšení finančních prostředků v položce pracovní náklady celkem o 4,1 % na 29 633 Kč/ha a u přímých odpisů DNHM o 1,0 % na 3 845 Kč/ha. Předpokládá se snížení nákladů na režie o 3,2 % na 17 376 Kč/ha.

Pěstitelé brambor v ČR využili v roce 2016 finanční podporu z prostředků EU formou jednotné platby na hektar (SAPS). Její výše se meziročně mírně snížila o 0,8 % na 3 514,54 Kč/ha. Přechodná vnitrostátní podpora byla stanovena na 178,32 Kč/ha. U brambor konzumních bylo možné čerpat finanční prostředky pro mladé zemědělce (878,64 Kč/ha), platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening, 1 928,43 Kč/ha) a dobrovolnou podporu vázanou na produkci (VCS, 4 891,14 Kč/ha). Na tuto podporu bylo v roce 2016 podáno 619 žádostí na celkový počet 10,2 tis. ha. V rámci opatření Dobrovolná podpora vázaná na produkci konzumních brambor bylo za žádosti podané v roce 2015 ke dni 31. prosince 2016 vyplaceno 476 žádostí v celkové částce 47,1 mil. Kč. Celkově se finanční podpory snížily proti roku 2015 o 4,9 % na 11 391,07 Kč/ha.

Pro stanovení nákladovosti brambor a rentability se užívají realizační ceny konkrétních respondentů výběrového šetření. Pouze v případě odhadu se užívá průměrná kalendářní cena ČSÚ. Z důvodu vlivu teplotních a srážkových podmínek na pěstování brambor v průběhu roku 2016 se očekává v rámci výběrového šetření zvýšení výnosu konzumních brambor ostatních na 26,38 t/ha.

Rentabilita pěstování brambor konzumních ostatních za rok 2015 vychází z definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI. Nákladová rentabilita vlivem poklesu CZV zůstala v záporných hodnotách (-35,48 %). Souhrnná rentabilita se započtením přímých plateb dosáhla lepších výsledků (-25,47 %). Meziročně však došlo ke zhoršení nákladové rentability o 17,3 p. b. a souhrnné rentability o 12,7 p. b. Vycházelo se z ekonomických ukazatelů vybraných zemědělských podniků, z nichž převážná část byla z bramborářské oblasti. V odhadu nákladů za rok 2016 se využívá již známá definitivní průměrná CZV dle ČSÚ. Skutečně dosažená realizační cena respondentů bude známa po vyhodnocení všech výnosových a nákladových ukazatelů za rok 2016.

Zatím se předpokládá, že se realizační cena v roce 2016 zvýší o 63,2 % na 5 165 Kč/t, což by zlepšilo ekonomiku pěstování brambor konzumních. Zvýšení hektarového výnosu na 26,38 t/ha by mělo vliv na snížení průměrných nákladů na tunu brambor o 14,7 % (4 185 Kč/ha). Zvýšení realizační ceny by se mělo odrazit ve zlepšení nákladové rentability, která se očekává v kladných hodnotách (23,4 %), a mělo by dojít ke zlepšení proti roku 2015 o 58,9 p. b. Souhrnná rentabilita zahrnující podpory se předpokládá ve výši 32,9 %, tj. meziroční zlepšení o 58,4 p. b.

Spotřeba brambor v roce 2015 na obyvatele se meziročně snížila o 5,4 % na 66,3 kg/obyv./rok. V roce 2016 se očekává zvýšení spotřeby brambor na 72 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2016 (dle Českého škrobárenského svazu a Ústředního bramborářského svazu ČR) se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně zvýšila o 9,1 % na 5,3 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 159,9 tis. t brambor, tj. o 50,4 % více než v roce 2015. Dosažený hektarový výnos 37,8 t/ha v kampani 2016/17 byl třetí nejvyšší po vstupu ČR do EU, meziročně se zvýšil o 44,8 %. Obdobně došlo k růstu průměrného výnosu škrobu, který činil 8,9 t/ha. Tyto skutečnosti měly vliv na zvýšení výroby škrobu o 65,9 % na 36,6 tis. t. Pozitivní bylo ve srovnání s rokem 2015/16 zvýšení škrobnatosti brambor o 12,4 % na 19,9 %. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle předběžných výsledků v roce 2016/17 za 2 400 Kč/t. Rakouská společnost Agrana Gmünd nakupuje brambory pro výrobu škrobu i v ČR. V roce 2016 nakoupila 47,35 tis. t brambor pro výrobu škrobu (meziroční nárůst o 30,1 %) z plochy 1,4 tis. ha (meziroční nárůst o 35,3 %). Bylo zpracováno 51,3 tis. t brambor pro výrobu škrobu (meziroční nárůst o 70,7 %). Škrobnatost brambor dosáhla 19,6 % (meziroční nárůst o 17,3 %).

V roce 2015 byla zrušena sazba zvláštní podpory dle čl. 68 odst. 1 písm. a) pododstavce i) NR (ES) č. 79/2009 (19 670,44 Kč/ha). PVP na brambory pro výrobu škrobu byla v roce 2016 stanovena na 1 621,74 Kč/t. VCS na brambory pro výrobu škrobu ve výši 16 268,86 Kč/ha byla nižší o 5,5 % než v roce 2015. V rámci opatření Dobrovolná podpora vázaná na produkci brambor určených pro výrobu škrobu bylo za žádosti podané v roce 2015 ke dni 31. prosince 2016 vyplaceno 257 žádostí v celkové částce 81,86 mil. Kč. Bylo možné po splnění podmínek vyplatit i platbu na mladého zemědělce (878,64 Kč/ha). Shodně s bramborami konzumními byla vyplacena podpora SAPS 3 514,54 Kč/ha, PVP na zemědělskou půdu 178,32 Kč/ha a platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí 1 928,43 Kč/ha (greening).

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹⁵² v marketingovém roce 2016/17 dosáhla rekordních 558,0 mil. t, což představuje nárůst o 7,1 % proti sklizni předchozího roku. S výjimkou řepkového semene vykázaly hlavní olejin y nárůst produkce, sklizen s ójových bobů dosáhla opět historické výše.

152 *Hlavní světové olejin y (podle objemu produkce 2016/17): sójové boby, řepkové semeno, bavlníkové semeno, semeno podzemnice olejné, slunečnicové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).*

Olejniny jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sóji (Argentina, Brazílie, Paraguay a Bolívie) a semen palmy olejné (Indonésie a Malajsie). Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2016/17 USA (127,3 mil. t), Brazílie (110,8 mil. t), Argentina (60,3 mil. t) a Čína (54,7 mil. t). Zdaleka největším světovým importérem olejin, a to i přes vysokou vlastní produkci, zůstává Čína s 91,4 mil. t (57,8 % světového importu), následovaná EU s 18,9 mil. t (11,9 %). Pozici největšího světového vývozce olejin zaujímá Brazílie s 61,3 mil. t (37,7 % světového exportu), následovaná USA s objemem 56,2 mil. t (34,5 %). Světový objem zpracování olejin je odhadován na 468,5 mil. t, přičemž podíl Číny přesahuje jednu čtvrtinu. Za posledních šest let výrazně vzrostl objem světových zásob olejin, a to z 65,9 mil. t na 94,3 mil. t, především v Argentině, Brazílii a Číně.

Světově nejvýznamnější olejinou dlouhodobě zůstává sója, které se v roce 2016 sklídilo rekordních 340,8 mil. t a zvýšila tak svůj podíl na globální produkci olejin na 61,1 %. Hlavními světovými producenty sójových bobů jsou USA se 117,2 mil. t, Brazílie se 108,0 mil. t a Argentina s 55,5 mil. t. Zdaleka největším importérem sóji je Čína s 87,0 mil. t (62,9 % světového importu), na straně vývozu dominuje Brazílie s 61,0 mil. t, následovaná USA s 55,1 mil. t.

Světová sklizeň semene řepky olejné činila 68,4 mil. t a byla tak meziročně o 2,5 % nižší, především v důsledku poklesu produkce v Evropské unii. Přesto zůstává EU s 20,5 mil. t zdaleka největším globálním producentem řepky, následovaná Kanadou (18,5 mil. t) a Čínou (13,5 mil. t). I přes vysokou domácí produkci dovezly v roce 2016/17 nejvíce řepkového semene země EU (celkem 3,7 mil. t), Čína (3,6 mil. t) a Japonsko (2,5 mil. t). V exportu je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 9,8 mil. t (USDA, III 2017).

Sklizňová plocha hlavních olejin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2016 činila 11,3 mil. ha, stejně jako v předchozím roce. Při průměrném výnosu 2,70 t/ha celková produkce olejin v EU mírně poklesla na 31,1 mil. t, ve srovnání s předchozím rokem o 1,6 % (COCERAL, III 2017). EU se přes vysokou intenzitu pěstování podílí pouhými 5,6 % na celkové světové produkci hlavních olejin, zaujímá ovšem pozici největšího producenta řepkového semene, činící třetinu světové produkce této komodity. Současně je EU dominantním světovým producentem a exportérem oliv a olivového oleje.

Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejniny v EU, se meziročně téměř nezměnila a činila 6,5 mil. ha. Při průměrném výnosu 3,15 t/ha se dosažená produkce řepkového semene meziročně snížila na 20,5 mil. t (o 6,0 %). Podíl řepky na celkové produkci hlavních olejin v EU v marketingovém roce 2016/17 činil 66,0 %. Nejvýznamnějšími producenty řepkového semene v EU jsou Francie (v roce 2016 produkce 4,7 mil. t), Německo (4,6 mil. t), Polsko (2,2 mil. t), Spojené království (1,8 mil. t) a Rumunsko (1,7 mil. t). Česká republika zaujímá

objemem 1,3 mil. t mezi členskými zeměmi šesté místo s podílem 6,6 % na celkové produkci EU.

Výrazně nižší je v EU produkce slunečnicového semene, jež v roce 2016 činila 8,2 mil. t (meziroční nárůst o 5,2 %). Hlavními jeho producenty zůstávají Maďarsko (1,9 mil. t), Rumunsko (1,8 mil. t), Bulharsko (1,7 mil. t), Francie a Španělsko. Produkce sójových bobů meziročně vzrostla o 20,0 % na 2,4 mil. t, z čehož 1,2 mil. t připadá na Itálii.

Sklizňová plocha olejnin celkem činila v marketingovém roce 2016/17 v ČR 470,2 tis. ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 5,4 %. Průměrný hektarový výnos se meziročně mírně zvýšil na 3,14 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2015 vzrostla o 9,0 % na rekordní výši 1 476,5 tis. t.

Zahraniční obchod olejninami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno, u nichž objem vývozu výrazně převyšuje dovoz. Cílovými trhy vyvážených olejnin jsou především okolní země EU. Hlavními dováženými olejninami jsou slunečnicové semeno, sójové boby, semena podzemnice olejné a olivy.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2016/17 sklídila v ČR z produkční plochy 393,0 tis. ha, meziročně větší o 7,3 %. Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o 8,2 % na 1 359,1 tis. t při průměrném výnosu 3,46 t/ha, nepatrně vyšším než v roce 2015. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 92,1 %.

Díky teplému průběhu zimy nedošlo k vážnému poškození porostů ozimé řepky a srážkově příznivé jarní období, rozhodující o tvorbě výnosotvorných faktorů, rovněž pozitivně ovlivnilo zdravotní stav porostů před sklizní.

Počáteční zásoby řepky olejné v marketingovém roce 2016/17 ve srovnání s předchozím rokem výrazně vzrostly (o 137,8 %) na 209,7 tis. t a odhadovaný objem dovozu vzrostl na 115,4 tis. t. Celková nabídka řepky vzrostla na rekordní hodnotu 1 684,2 tis. t a opět plně pokryla domácí spotřebu, odhadovanou na 1 092,0 tis. t (z toho pro výrobu FAME 520,0 tis. t). Míra soběstačnosti je odhadována na 124,5 %, meziročně nižší o 5,6 p. b. Předpokládá se objem exportu řepkového semene 365,6 tis. t.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	401,3	418,8	389,3	366,2	393,0	107,32
Hektarový výnos	t/ha	2,76	3,45	3,95	3,43	3,46	100,87
Produkce	tis. t	1 109,1	1 443,2	1 537,3	1 256,2	1 359,1	108,19
Počáteční zásoba	tis. t	115,5	68,0	47,6	88,2	209,7	237,76
Dovoz	tis. t	221,7	81,1	111,7	110,5	115,4	104,43
Celková nabídka	tis. t	1 446,3	1 592,3	1 696,6	1 454,9	1 684,2	115,76
Domácí spotřeba	tis. t	971,8	978,3	1 062,6	963,0	1 090,0	113,19
z toho - FAME ²⁾	tis. t	407,9	463,3	554,2	478,0	520,0	108,79
Vývoz	tis. t	403,8	563,2	543,3	279,7	365,6	130,71
Celková poptávka	tis. t	1 375,6	1 541,5	1 605,9	1 242,7	1 455,6	117,13
Konečná zásoba	tis. t	68,0	47,6	88,2	209,7	226,6	108,06
Soběstačnost ⁴⁾	%	114,1	147,5	144,7	130,4	124,7	-5,76
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku ³⁾	Kč/t	10 049	8 627	8 163	9 525	9 571	100,48
CZV semene řepky olejné	Kč/t	11 843	10 949	9 724	9 860	10 128	102,72
Přímé platby	Kč/ha	5 879	6 317	6 182	5 680	5 621	98,97
Přímé platby	Kč/t	1 704	1 599	1 802	1 642	1 656	100,88
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	17,85	26,92	19,12	1,08	5,82	4,74
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	34,81	45,45	41,20	20,75	23,12	2,37

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Svaz výrobců bionafty.

3) Náklady řepky olejné podle výběrového šetření ÚZEI.

4) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), M. Liška (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2016 vzrostla, a to z počátečních 10 334 Kč/t až na roční maximum 10 538 Kč/t v prosinci v souvislosti s vyšší poptávkou v EU. Průměrná CZV za rok 2016 byla s hodnotou 10 128 Kč/t o 2,7 % meziročně vyšší.

Náklady na produkci řepkového semene byly v roce 2016 meziročně mírně vyšší a při vyšší průměrné CZV dosáhla nákladová rentabilita 5,8 %. Souhrnná rentabilita činila 23,1 % a byla proti předchozímu roku o 2,37 p. b. vyšší. Přesto však řepka zůstává v ČR dlouhodobě rentabilní komoditou.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejninami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelné míře pak len olejný.

Slunečnice v marketingovém roce 2016/17, i přes nízkou výměru sklizňových ploch 15,6 tis. ha, zůstala druhou nejvýznamnější olejninou v ČR. Produkce slunečnicového semene dosáhla 44,6 tis. t (meziroční nárůst o 41,1 %) při vysokém průměrném výnosu 2,85 t/ha. Celková nabídka slunečnicového semene je odhadována na 172,5 tis. t při objemu dovozu 90,5 tis. t. Odhad domácí spotřeby je předpokládán vyšší, a to 128,0 tis. t, odhadovaná míra soběstačnosti meziročně vzrostla o 8,5 p. b. na 34,8 %.

CZV slunečnicového semene v ČR během roku 2016 poklesla, a to z počátečních 10 005 Kč/t na 9 263 Kč/t koncem roku. Průměrná roční CZV však meziročně vzrostla o 8,5 % na 9 652 Kč/t.

Sklizňová plocha máku v ČR dosáhla nejvyšší hodnoty od roku 2011, a to 35,5 tis. ha, meziročně o 8,9 % větší. Při průměrném výnosu 0,80 t/ha, srovnatelném s předchozím rokem, se objem produkce makového semene zvýšil na 28,5 tis. t (meziročně o 6,8 %). Při odhadované výrazně vyšší domácí spotřebě 6,7 tis. t (nárůst o 4,5 %) a předpokládaném objemu vývozu 25,4 tis. t dosahuje odhadovaná míra soběstačnosti u makového semene opět vysoké hodnoty, a to 413,3 %.

Ceny zemědělských výrobců makového semene v roce 2016 pokračovaly v poklesu z předchozího roku, z počátečních 43 813 Kč/t na 29 981 Kč/t v prosinci, přičemž roční průměr činil 33 369 Kč/t (meziročně o 24,0 % nižší).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2016/17 při meziročně menší výměře sklizňových ploch 11,8 tis. ha (o 25,9 %) poklesla na 12,4 tis. t (o 26,9 %), a to při výnosu 1,05 t/ha. Při poklesu vývozu na 6,5 tis. t se očekává objem dovozu 4,1 tis. t. Odhadovaná domácí spotřeba činí 10 tis. t a míra soběstačnosti dosahuje 123,9 %. Hořčičné semeno patří ke komoditám s nejvyššími meziměsíčními výkyvy cen, průměrná CZV za rok 2016 vzrostla o 3,2 % na 16 856 Kč/t.

Z pěstebních ploch sóji o rozloze 10,6 tis. ha (meziročně o 13,8 % menší) bylo v ČR v marketingovém roce 2016/17 sklizeno 28,0 tis. t sójových bobů. Průměrný výnos výrazně vzrostl na 2,64 t/ha. Odhadovaný objem dovozu činí 52,0 tis. t, vývozu pak 6,3 tis. t, míra soběstačnosti je předpokládána na 39,2 %.

Produkce lněného semene v ČR činila pouhých 2,2 tis. t ze sklizňové plochy 1,5 tis. ha. Objem dovozu je odhadován na 4,6 tis. t, vývozu pak na 3,5 tis. t.

8.1.5 Chmel

V roce 2016 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodní sdružení pěstitelů chmele) k nárůstu plochy o 3 955 ha (tj. o 7,8 %), takže celková sklizňová plocha chmele dosáhla 54 510 ha, což je největší plocha od roku 2009. Chmel s vysokým obsahem alfa hořkých látek je pěstován jen na cca 4 500 ha, z velké části v ČR. Odhadovaná světová produkce dosáhla 108,0 tis. t chmele, tj. meziročně o 25,1 % méně, což je 10,3 tis. t alfa hořkých látek. Německo jako největší světový producent vyrobilo 42,8 tis. t chmele, nejvíce od roku 1993.

Sklizňové plochy chmelnic se v ČR třetím rokem zvětšují. V roce 2016 dosáhly 4 775 ha, tj. o 153 ha více než v předešlém roce 2015. Rok 2016 se stal výnosově nejlepší v historii, kdy se dosáhlo výnosu 1,61 t/ha. Za ČR byla dosažena produkce 7 712 t suchého chmele, tj. o 2 869 t více než předešlý rok. V Žatecké chmelařské oblasti bylo sklizeno celkem 5 800 t, tj. o 2 331 t více než v roce 2015 a výnos se navýšil o 0,6 t/ha. V Ústěcké chmelařské oblasti bylo sklizeno celkem 819 t, což činí o 222 t více než v roce 2015 a výnos

se zvýšil o 0,4 t/ha. V Tršické chmelařské oblasti bylo sklizeno celkem 1 093 t, tj. o 316 t více než v roce 2015 a výnos se navýšil o 0,5 t/ha.

Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), kterým v roce 2016 bylo osázeno 87,8 % (tj. 4 190 ha) celkové pěstitelské plochy. Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (267 ha), Premiant (175 ha) a Agnus (39 ha). V roce 2016 ÚKZÚZ evidoval v ČR 116 pěstitelů chmele.

V roce 2016 průměrný obsah alfa kyselin v Žateckém poloraném červeňáku činil v Žatecké oblasti 3,80 % hm, v Úštěcké oblasti 3,69 % hm a v Tršické oblasti 3,56 % hm.

Český chmel zůstává důležitou položkou agrárního exportu. V roce 2016 čeští pěstitelé vyvezli 3 801,9 t chmele, tj. meziroční nárůst o 4 %. Mezi největší odběratele českého chmele v roce 2016 patří Německo (1 137 t), Čína (928 t), Japonsko (582 t) a Rusko (334 t). České chmelařství díky svému výzkumu, který je na špičkové úrovni, může konkurovat i odrůdám v tzv. kategorii „flavour hops“ (s netradičními vůněmi) nebo nabídnout farmaceutickému průmyslu speciálně vyšlechtěnou odrůdu bohatou například na polyfenol xanthohumol a jiné podobné látky.

V roce 2016 se dovoz chmele zvýšil na 443,5 t, meziročně o 7,8 % více. Většina dovozu se uskutečnila z Německa (352 t), Ukrajiny (54 t), USA (15 t) a Spojeného království (15 t).

Pěstování chmele v ČR dlouhodobě vykazuje kladné saldo jako jedna z nemnoha položek agrárního zahraničního obchodu. Zahraniční obchod s chmelem a chmelovými výrobky zaznamenal v roce 2016 kladné saldo v hodnotě 845,8 mil. Kč.

Rok 2015 byl v případě chmelařství velmi neúrodný jak ve výnosech, sklizni, tak i v obsahu alfa hořkých látek. Naopak rok 2016 se stal díky počasí a klimatickým podmínkám velmi příznivý, a to ve všech chmelařských oblastech České republiky. Na konci vegetace byl sice dostatek vláhy, potřebné pro vysoký výnos hlavně u hybridních odrůd, ale také bylo větrné počasí i vichřice, které poničily chmelnice hlavně na Moravě a Žatecku.

Ze závěrů Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA), které byly podkladem pro obnovu povolení mědi jako účinné látky v EU, vychází rozhodnutí, že lze aplikovat fungicidní přípravky v rozsahu maximální dávky kovové mědi 4 kg/ha za rok a max. 2,5 kg/ha pro jednorázovou aplikaci. V červenci 2016 požádal Svaz pěstitelů chmele o povolení menšinového/minoritního povolení přípravku na ochranu rostlin PROFILER pro použití do chmele, s účinností od 22. 2. 2017 byl tento přípravek povolen – informace jsou dostupné na stránkách ÚKZÚZ.

Závlaha chmele představuje významný stabilizační faktor pro rentabilní pěstování chmele při zachování jeho kvality. V českých chmelnicích je preferovaná kapková závlaha, která se zpravidla instaluje na strop konstrukce. Uplatnění také nachází kapková závlaha, která se umísťuje v meziřadí chmelnice do hloubky 0,5 m. Systém úsporných závlahových

systemů nalézá uplatnění i na chmelnicích s nízkou konstrukcí. Dále je využívána závlaha mikropostríkem. Limitujícím kritériem je dostupnost a kvalita vodních zdrojů.

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňujících výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. V roce 2016 jsou nejstarší chmelnice v Úštěcké oblasti (25,2 %). V Tršické oblasti převažují chmelnice ve věku 15–19 let (36 %), poměrně vyhovující věkovou strukturu má Žatecká oblast (29 %). Nejstarší konstrukce ve chmelnicích se vyskytují v Úštěcké chmelařské oblasti (70 %), oproti tomu nejmladší jsou na Žatecku (5,5 %).

Pěstitelé chmele mohou využívat řadu finančních podpor. V roce 2016 bylo v rámci dotačního programu „Uznaná certifikovaná sadba“ vyplaceno celkem 12,2 mil. Kč. Celkem bylo tak vysázeno 812 766 ks certifikované sadby chmele na ploše 276 ha, což je o 32,9 ha méně v porovnání s rokem 2015. V roce 2016 byla obnova porostů provedena převážně odrůdami ŽPČ, Sládek, Saaz special, Premiant, Kazbek a Agnus.

Dále mohou chmelaři již od roku 2001 čerpat finanční prostředky i z dalšího dotačního programu „Podpora vybudování kapkové závlahy ve chmelnicích“. V roce 2016 bylo v rámci tohoto programu vybudováno závlahové zařízení na 22,35 ha chmelnic. Celkem chmelaři vyčerpali 1,3 mil. Kč při sazbě 60 000 Kč/ha. Nejvíce byla kapková závlaha vybudovaná na Úštěcku (8,96 ha), následovalo Žatecko (8,12 ha) a Tršicko (5,27 ha).

V rámci přímých plateb mohou pěstitelé chmele pobírat jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy (SAPS) také mohou čerpat v rámci přechodné vnitrostátní podpory (PVP) a Dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS).

Z programu rozvoje venkova (PRV) na období 2014–2020 mohou pěstitelé chmele čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení potřebných technologií i pořízení mobilních strojů. Tyto podpory je možné čerpat zejména z operace Investice do zemědělských podniků a Zahájení činnosti mladých zemědělců.

Průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně roku 2016 podle ČSÚ činila 209 388 Kč/t, meziročně o 10,0 % vyšší, nejvyšší byla v říjnu, a to 215 239 Kč/t suchého (ne granulovaného) chmele.

Náklady na produkci chmele v roce 2016 u podniků právnických osob se předpokládají ve výši 151 171 Kč/ha, o 37,3 % nižší než v roce 2015. Při nárůstu realizačních cen vzrostla míra nákladové rentability na 38,5 %, což je o 64 p. b. více ve srovnání s rokem 2015. Při započtení všech podpor míra souhrnné rentability vysoce vzrostla o 63,8 p. b. na 49,9 %.

8.1.6 Ovoce

Celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) dosáhla v roce 2016 podle údajů ČSÚ 318,9 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2015 téměř o pětinu nižší. Výrazně poklesla sklizeň broskví (o 69 % na 3,6 tis. t), o 40 % byla menší úroda meruněk

(3,9 tis. t) a vlašských ořechů (4,3 tis. t) a přibližně o 30 % nižší byla produkce hrušek (17,0 tis. t), slív a renklód (8,7 tis. t) a rybízu (11,7 tis. t). Téměř o pětinu meziročně poklesla úroda jablek (209,6 tis. t) a o cca 14 % švestek pravých (28,6 tis. t). Na úrovni minulého roku zůstala úroda třešní (9,9 tis. t), angreštu (3,0 tis. t) a jahod (9,3 tis. t), o 13 % byla meziročně vyšší pouze produkce višní (9,4 tis. t).

Průběh zimy 2015/16 byl mírný, bez velkých mrazů, avšak jen s malou sněhovou pokrývkou. Počasí v předjaří bylo nepříznivé zejména pro opylování peckovin. Chladné počasí v kombinaci s občasným přepřeháním a větrem mělo negativní dopad na letovou aktivitu včel. Intenzivní série jarních mrazů ke konci dubna způsobila obrovské škody na úrodě teplomilných peckovin, černého rybízu, hrušní a v mnoha lokalitách i jabloní. V květnu zasáhlo mnoho pěstitelských oblastí destruktivní krupobití. Během léta přetrvával vláhový deficit a vzhledem k příznivým teplotním podmínkám bylo počasí pro vyzrávání ovoce poměrně příznivé.

Celková rozloha produkčních ovocných sadů v ČR se v roce 2016 dále snížila, meziročně o 1,2 tis. ha na 14,5 tis. ha, z toho bylo 13,4 tis. ha produkčních sadů plodných. Tato redukce ploch produkčních sadů byla i v roce 2016, stejně jako v roce předchozím, způsobena zpřísněním definice kultury „sad“ v registru LPIS a dále likvidací staré výsadby u řady pěstitelů, což však nemá zásadní vliv na produkci. Důvodem kácení sadů je špatná ekonomická situace českého ovocnářství v posledních letech, kdy se pěstování ovoce stalo nerentabilním. Lze tak předpokládat, že zlikvidované sady již nebudou nahrazeny novými výsadbami z důvodu nedostatku finančních prostředků na investice do ovocnářství. Výměra produkčních jabloňových sadů meziročně poklesla o 0,8 tis. ha na 7,2 tis. t, z toho bylo 6,9 tis. ha plodných. Největší podíl jabloňové plochy zaujímaly odrůdy Golden Delicious (22 %) a Idared (18 %).

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2016 se proti roku předchozímu snížila o pětinu na 150,1 tis. t. Důvodem této nízké úrody byly jarní mrazy, které zasáhly zejména jižní Moravu. Celkové ztráty na ovoci dosáhly téměř 400 mil. Kč. Sklizeň jablek se meziročně snížila o 19 % na 126,4 tis. t při průměrném hektarovém výnosu 16,58 t/ha a podílela se na předpokládané sklizni jablek v EU, která je odhadována na 12,0 mil. t, tj. o 2 % méně než v roce předchozím, 1,1 %. Nejvíce jablek bylo v roce 2016 sklizeno opět v Polsku (4,2 mil. t), dále v Itálii (2,3 mil. t), Francii a Německu (po 1,1 mil. t).

O třetinu nižší byla meziročně v produkčních sadech i sklizeň hrušek, která činila 6,6 tis. t při průměrném hektarovém výnosu 10,54 t/ha. Úroda meruněk propadla o 70 % na 0,7 tis. t a broskví o téměř 80 % na 0,3 tis. t. O více než čtvrtinu se sklídilo méně slív včetně švestek (6,4 tis. t) a rybízu (1,8 tis. t), o 11 % méně višní (5,2 tis. t) a produkce angreštu byla zanedbatelná. Meziročně vyšší úroda byla pouze úroda třešní, a to o 17 %, která dosáhla 2,7 tis. t, což byla nejvyšší sklizeň třešní od roku 2000, a dále o 11 % u malin a ostružin (51 t).

Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 42 % ovocných sadů a stejné procento sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 9 % produkčních sadů a 7 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura je u broskvoní (66 % v poklesu plodnosti) a velmi špatná přetrvává stále u jabloní (54 % sadů v poklesu plodnosti, 35 % v plné plodnosti, 7 % na začátku plodnosti, 4 % sadů jsou výsadby mladé a neplodné). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány hrušně a švestky, u kterých se nové sady a sady na začátku plodnosti podílí na celkové ploše výsadeb 24 %, resp. 31 %. Výrazně na ústupu je v ČR pěstování broskví, angreštu, bílého a červeného rybízu.

V ekologickém režimu bylo vedeno v roce 2016 podle údajů Registru sadů ÚKZÚZ 3,0 tis. ha produkčních ovocných sadů ČR, tj. cca pětina plochy, a 1,2 tis. ha ovocných sadů ostatních. Celková plocha ovocných sadů evidovaných v ekologickém zemědělství ÚKZÚZ tak činila 4,2 tis. ha.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO), jehož známka garantuje, že ovoce prodávané pod touto ochrannou známkou bylo vyprodukováno za výrazného omezení používání pesticidů a umělých hnojiv, bylo k 31. 8. 2016 zaregistrováno 340 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek ve výši téměř 10,0 tis. ha. V roce 2016 byla známka SISPO udělena 191 členům, kteří pěstují ovoce na 7,5 tis. ha. Ochranná známka nebyla udělena nebo byla odebrána 74 producentům s plochou 1,5 tis. ha. V tříletém přechodném období se nachází 66 podniků s celkovou výměrou 1,0 tis. ha, pět subjektů je nevýrobních. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zauímají jabloně (5,3 tis. ha), následují slivoně a višně (po 1,1 tis. ha), třešně (0,7 tis. ha), hrušně, meruňky a červený rybíz (po 0,5 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici poslední informace za rok 2015. V tomto roce bylo dodáno 56,5 tis. t ovoce ke zpracování, tj. o 17 % méně než v roce předchozím. Čerstvého ovoce bylo nakoupeno 48,2 tis. t, z toho 86 % z tuzemska a 13,7 tis. t bylo ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené, z toho 91 % ze zahraničí. Největší podíl ovoce pro zpracovatelské účely tvořila, jako každoročně, tuzemská průmyslová jablka. Jejich nákup v čerstvém stavu činil 31,9 tis. t, což bylo o 15 % méně než v roce předchozím. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí meziročně opět poklesl, a to o jednu pětinu, na 6,5 tis. t.

Trend modernizace a budování nových skladovacích kapacit, zejména ve větších ovocnářských podnicích, v posledních letech stále pokračuje. V ČR bylo v roce 2016 k dispozici celkem 98,7 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho podíl skladů nejvyšší kvality činil 57 %. Nižší produkce jablek v roce 2016 se projevila na jejich nižším naskladnění. Ke konci roku 2016 bylo ve skladech uloženo 33,8 tis. t jablek, tj. o 31 % méně než v roce předchozím (0,8 % naskladněných zásob jablek v EU). Z toho tvořila odrůda Golden Delicious 36 % a pětinu odrůda Idared. Dále bylo naskladněno 1,2 tis. t hrušek, z toho 82 % odrůda Konference. Celková skladovací kapacita pro ovoce byla tak ke konci roku 2016 využita pouze z 35 %.

Podle předběžných údajů bylo v roce 2016 dovezeno do ČR celkem 650,0 tis. t ovoce za 16,5 mld. Kč (meziroční zvýšení o 7 %, resp. o 6 %). Ovoce mírného pásma bez ořechů vlašských, které jsou započítány do kategorie skořápkového ovoce, bylo do ČR dodáno 211,6 tis. t (meziročně +3 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo jednou třetinou. K nejvyššímu nárůstu dodávek došlo u bílého rybízu a angreštu (více než trojnásobek dovozu roku 2015), dále u černého rybízu (+17 %) a malin (+14 %). Dovoz byl mírně vyšší (do 10 %) také u hrušek, švestek a jahod. Dodávky konzumních jablek ve výši 70,4 tis. t za 0,8 mld. Kč, tj. 11,92 Kč/kg, byly meziročně o pětinu nižší a na celkovém importu ovoce m. p. (bez ořechů vlašských) se podílely jednou třetinou. Hlavní importéřskou zemí bylo opět Polsko s výši dodávek 29,1 tis. t za 9,20 Kč/kg s meziročním zvýšením téměř o čtvrtinu, následovala Itálie (15,2 tis. t za 14,94 Kč/kg), Slovensko (8,2 tis. t za 13,81 Kč/kg) a Německo (6,8 tis. t za 14,50 Kč/kg). Jižního ovoce bylo dovezeno téměř o 10 % více než v roce minulém a na celkovém importu ovoce se podílelo 63 % (407,6 tis. t za 8,5 mld. Kč). Téměř polovinu dovezeného jižního ovoce činily banány. Jejich import se i v roce 2016 zvýšil, meziročně o pětinu, na 197,0 tis. t za 3,8 mld. Kč. Skořápkového ovoce bylo v roce 2016 dovezeno 18,3 tis. t v celkové hodnotě 2,3 mld. Kč a sušeného ovoce 12,6 tis. t za 0,9 mld. Kč.

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce byl v roce 2016 realizován ve výši 189,0 tis. t, což bylo o 17 % méně než v roce 2015, za 4,2 mld. Kč. Téměř o třetinu poklesl export a reexport ovoce m. p. Vývoz jablek celkem byl meziročně nižší o 27 % a činil 69,2 tis. t, z toho 80 % exportovaných jablek byla jablka určená ke zpracování (55,4 tis. t za 3,41 Kč/kg).

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2016 se v objemovém vyjádření v porovnání s předchozím rokem zhoršila o 22 % na 461,0 tis. t, ve finančním o 12 % na 12,3 mld. Kč.

Spotřeba ovoce v hodnotě čerstvého v roce v roce 2015 meziročně výrazně vzrostla, a to o 4,3 kg/obyv./rok na 82,4 kg/obyv./rok. Na tomto zvýšení se více podílel nárůst spotřeby jižního ovoce, i když meziroční zvýšení spotřeby ovoce mírného pásma bylo také velmi výrazné. Spotřeba ovoce mírného pásma dosáhla 48,9 kg/obyv./rok, což je o 1,9 kg/obyv./rok více než v roce předchozím. Spotřeba jablek meziročně vzrostla na 22,3 kg/obyv./rok (o 1,1 kg/obyv./rok). Pokračoval růst zájmu obyvatel o hrušky a to na 3,5 kg/obyv./rok (meziroční zvýšení 0,5 kg/obyv./rok) a také švestky, jejichž spotřeba se výrazně zvýšila (o 0,7 kg/obyv./rok) až na 6,0 kg/obyv./rok, což byla nejvyšší spotřeba od roku 1990. Velký zájem projeví dále v roce 2015 spotřebitelé o broskve (4,2 kg/obyv./rok, tj. nárůst o 0,5 kg/obyv./rok). Spotřeba ovoce jižního zaznamenala po třech letech stagnace nárůst na 33,5 kg/obyv./rok, tj. o 2,3 kg/obyv./rok proti roku předchozímu. Pokračoval rostoucí trend spotřeby pomerančů a mandarinek, který činil 13,1 kg/obyv./rok (meziroční zvýšení o 1,2 kg/obyv./rok). Po dvou předchozích letech se opět zvýšila spotřeba banánů (o 0,5 kg/obyv./rok na 9,9 kg/obyv./rok) a také citrónů a grapefruitů (na 4,5 kg/obyv./rok), což byla jejich historicky nejvyšší spotřeba.

Pro rok 2016 ÚZEI odhaduje nárůst spotřeby ovoce celkem na cca 83,0 kg/obyv./rok, z toho spotřeba ovoce m. p. 47,0 kg/obyv./rok. Vlivem nižší tuzemské produkce jablek v roce 2016 je předpoklad poklesu jejich spotřeby přibližně na 21,0 kg/obyv./rok. U spotřeby ovoce jižního je prognóza mírného nárůstu na 36,0 kg/obyv./rok.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	16,4	16,7	16,5	14,5	13,4	92,4
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	8,44	8,94	9,23	13,03	11,23	86,2
Domácí výroba ³⁾	tis. t	300,0	311,4	325,0	401,1	318,9	79,5
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	138,2	149,2	152,5	188,5	150,1	79,6
Dovoz ⁵⁾	tis. t	191,6	183,2	190,5	206,2	211,6	102,6
Celková nabídka	tis. t	491,6	494,6	515,5	607,3	530,5	87,4
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	295,4	358,9	383,5	437,0	403,4	92,3
Nákup ke zpracování ⁶⁾	tis. t	66,6	51,7	55,6	42,9	40,0	93,2
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	129,6	84,0	73,8	127,4	87,1	68,4
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	491,6	494,6	512,9	607,3	530,5	87,4
Soběstačnost ^{7) 8)}	%	101,6	86,8	84,7	91,8	79,1	-12,7

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2016 odhad.

6) Pro rok 2016 odhad ÚZEI.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

8) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, MZe, OU ČR, ÚKZÚZ
Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech¹⁾

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	8,6	8,8	8,7	7,6	6,9	90,8
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	13,68	13,78	15,01	20,41	16,42	80,5
Produkce ³⁾	tis. t	56,9	57,0	62,9	70,0	60,0	85,7
Dovoz ⁵⁾	tis. t	73,2	77,7	88,3	72,2	75,0	103,9
Celková nabídka	tis. t	130,1	134,7	151,2	142,2	135,0	94,9
Čerstvá spotřeba + samozásobení ⁴⁾	tis. t	117,4	119,5	135,6	132,9	120,0	90,3
Vývoz ⁵⁾	tis. t	12,7	15,2	15,6	9,6	15,0	156,3
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	130,1	134,7	151,2	142,5	135,0	94,7
Soběstačnost ⁶⁾	%	48,5	47,7	46,4	52,7	50,0	-2,7

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

4) Včetně ztrát.

5) Pro marketingový rok 2016/17 odhad ÚZEI.

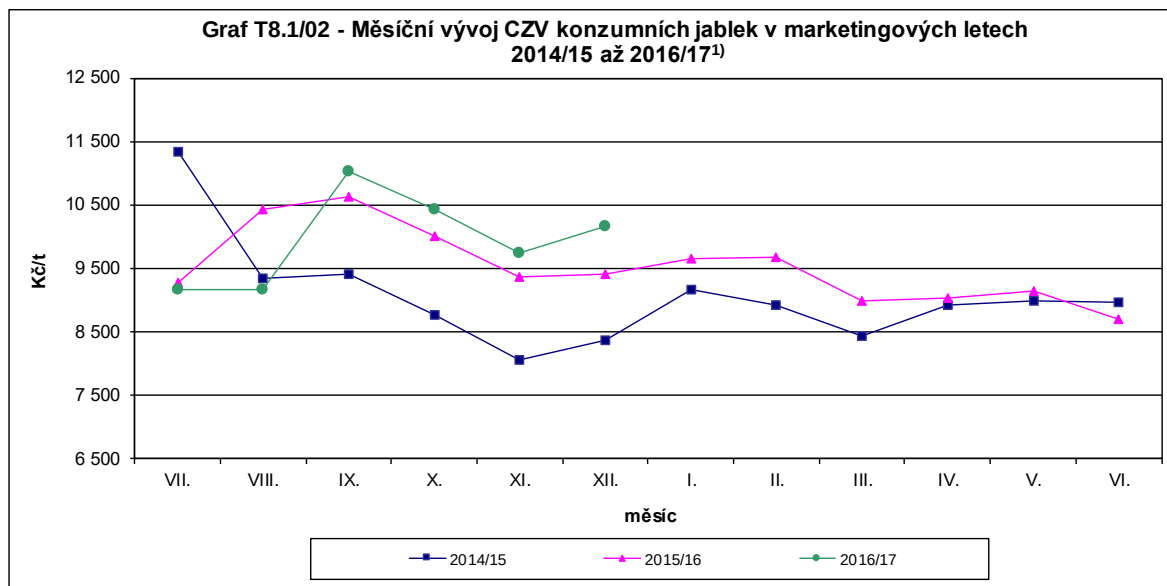
6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR, MZe, ÚKZÚZ, OU ČR.

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR).

V roce 2016 se ceny zemědělských výrobců ovoce nepatrně zvýšily. Index CZV 2016/15 činil 101,4. Výrazně vrostla cena broskví, červeného a bílého rybízu (o 38 % na 19 005 Kč/t, resp. na 10 958 Kč/t), dále u hrušek (o 26 % na 14 379 Kč/kg) a meruněk (o 24 % na 27 650 Kč/kg). O cca 7 % byly vyšší ceny třešní (41 621 Kč/kg), višni (12 096 Kč/kg) a jahod (67 833 Kč/kg) a o 4 % cena konzumních jablek (na 9 797 Kč/kg). CZV konzumních jablek byly v marketingovém roce 2015/16 po většinu roku mírně vyšší než v roce předchozím. V první polovině marketingového roku 2016/17 měly ceny jablek, s výjimkou července a srpna 2016, stejný průběh s marketingovým rokem předchozím, byly ale mírně vyšší. K meziročnímu poklesu průměrné roční CZV došlo u švestek (o 5 % na 11 468 Kč/t, černého rybízu (o 19 % na 11 949 Kč/kg) a průmyslových jablek (o 23 % na 2 642 Kč/kg).

Výše úrody v ČR nemá přímý dopad na spotřebitelské ceny ovoce v ČR, které se řídí cenami na evropském trhu. V roce 2016 se spotřebitelské ceny ovoce proti předchozímu roku mírně snížily (index 97,5). U sledovaných druhů ovoce m. p. byly s výjimkou jahod, u kterých meziročně spotřebitelská cena vzrostla o 10 % na 141,14 Kč/kg, průměrné roční spotřebitelské ceny téměř stejné jako v roce předchozím (konzumní jablka 30,35 Kč/kg, broskve a nektarinky 53,22 Kč/kg, stolní hrozny 76,07 Kč/kg). U jižního ovoce nedošlo prakticky ke změně průměrné roční spotřebitelské ceny u pomerančů (32,94 Kč/kg) a banánů (31,73 Kč/kg). V roce 2016 se dále zvýšila spotřebitelská cena citrónů, a to velmi výrazně (o 27 % na 62,47 Kč/kg). Naopak cena stále klesá u kiwi, meziročně o 14 % na 60,10 Kč/kg.

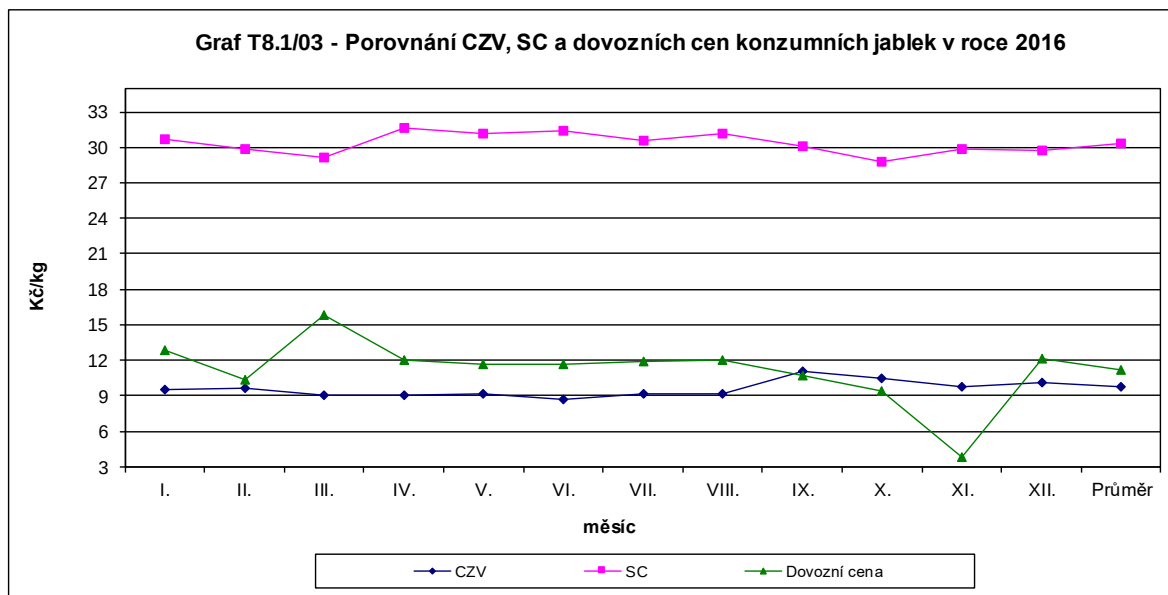

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Z grafu T8.1/03 je názorně vidět, že spotřebitelské ceny konzumních jablek byly opět vysoké jak ve srovnání s domácími CZV, tak i s cenami dovozními, jejich rozptyl v jednotlivých měsících byl minimální. Stejně tak tomu bylo v roce 2016 i u CZV. Průměrná roční CZV konzumních jablek se podílela na průměrné roční spotřebitelské ceně v roce 2016 32 %, průměrná dovozní cena 34 % (meziročně o 6 % méně).

Pramen: ČSÚ, Statistika zahraničního obchodu ČR
Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízením Komise (ES) č. 288/2009, v platném znění a nařízením vlády ČR č. 478/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jejím účelem je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny. Ve školním roce 2015/16 se projektu zúčastnilo 3 810 škol s téměř 540 tis. žáky. Roční limit na jednoho žáka v tomto školním roce činil 318,30 Kč a limit na doprovodná opatření činil 40,00 Kč na jednoho žáka. Vyplacená podpora na dodávky produktů a související náklady včetně doprovodných opatření v kalendářním roce 2016 činila 193,5 mil. Kč. Ve školním roce 2016/17 je do projektu zapojeno 3 863 škol s téměř 565 tis. žáky. Roční limit na produkty pro jednoho žáka je stanoven na 317,00 Kč bez DPH, který zahrnuje i náklady na dodávky ovoce a zeleniny do škol. Celková částka podpory pro školní rok 2016/17 činí 200,8 mil. Kč.

Ke konci roku 2016 bylo v ČR 22 schválených organizací producentů, z toho jedna organizace producentů je nadnárodní a 3 nově uznané plní operační program teprve od 1. 1. 2017. Vyplacená podpora za rok 2016 pro organizace producentů ovoce a zeleniny s operačním programem činila 79,0 mil. Kč a byla uhrazena z prostředků EU. V roce 2016 byla na základě 2 přijatých žádostí dvěma seskupením producentů vyplacena částka 3,2 mil. Kč, z toho bylo 2,4 mil. Kč (75 %) z prostředků EU.

V rámci mimořádných opatření v odvětví ovoce a zeleniny je podpora v souvislosti s vyhlášeným „ruským embargem“ na dovoz potravin ze zemí EU administrována v souladu s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1031/2014, nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, prováděcím nařízením Komise (EU) č. 543/2011, v platném znění a nařízením vlády ČR č. 318/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V roce 2015 požádali o podporu 4 žadatelé, celkový počet obdržených žádostí byl 9. V roce 2016 bylo v rámci tohoto opatření vyplaceno pěstitelům 820,7 tis. Kč na plochu 35,6 ha.

V roce 2016 mohli ovocnáři, stejně jako ostatní zemědělci, využít Společné zemědělské politiky pro období 2015–2020 čerpat nejvýznamnější část přímých plateb ze zdrojů EU, tj. jednotnou platbu na plochu (SAPS), ve výši 3 514,54 Kč/ha. Další přímou platbou je platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening), u které byla pro rok 2016 stanovena sazba 1 928,43 Kč/ha. V rámci přechodné vnitrostátní podpory (PVP) mohli ovocnáři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 178,32 Kč/ha. V rámci přímých plateb čerpali ovocnáři finanční prostředky na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností a s vysokou pracností. Průměrně je pro období 2015–2020 vyčleněno 100 mil. Kč ročně. Sazba pro produkci ovoce s velmi vysokou pracností v roce 2016 činila 13 849,96 Kč/ha a na tuto podporu bylo podáno v roce 2016 celkem 267 žádostí na výměru 5 154 ha. Vyplaceno bylo vyplaceno 229 žádostí z předchozího roku na výměru 5 033 ha v celkové částce 68,2 mil. Kč. Na ovoce s vysokou pracností podali v roce 2016 pěstitelé 291 žádostí pro 3 355 ha sadů, sazba dotace byla ve výši 8 495,28 Kč/ha a na základě 241 žádostí z roku 2015 obdrželi 26,2 mil. Kč na plochu 2 795 ha.

V rámci „Projektové operace PRV na období 2014–2020“ bylo v roce 2016 na „Investice do zemědělských podniků“ doporučeno ke schválení 72 žádostí v částce 90,7 mil. Kč, z toho na sklady ovoce 31,1 mil. Kč, na nosné konstrukce 9,6 mil. Kč a na protikroupové systémy 10,3 mil. Kč. Ovocnáři mohli dále čerpat finanční prostředky ve výši 40 % z operace „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“, které jsou určeny na investice do potřebných technologií, strojů i staveb a z operace „Zahájení činnosti mladých zemědělců“, tj. osob do 40 let včetně, která se poskytuje na maximální výměru 90 ha po dobu nejvýše 5 let. Sazba na rok 2016 byla stanovena ve výši 878,64 Kč/ha.

Další přímou podporou byla v roce 2016 platba podle „Agroenvironmentálně-klimatického opatření (AEKO)“, jejíž sazba pro integrovanou produkci ovoce byla stanovena 404 €/ha a pro integrovanou produkci jahodníku 433 €/ha. V roce 2016 bylo proplaceno na integrovanou produkci ovoce 217 žádostí pro 8 708 ha v částce 85,8 mil. Kč a podáno bylo 305 žádostí pro 9 541 ha sadů na částku 104,2 mil. Kč.

Přímé podpory na ovoce byly použity dále v rámci operace „Ekologické zemědělství“, ve které mohli ovocnáři využít při přechodu na ekologickou produkci ovocných sadů dotaci, která pro intenzivní sady činila 825 €/ha. V roce 2016 bylo proplaceno 117 žádostí na ovocné

sady celkem ve výši 7 581 tis. Kč, z toho bylo 22 žádostí na intenzivní sady v částce 5 712 tis. Kč. Podáno bylo v témže roce na ovocné sady 171 žádostí na 11 900 tis. Kč pro 778 ha, z toho na intenzivní sady 33 žádostí na částku 8 364 tis. Kč pro 375 ha sadů. Zbývajících 41 vyplacených žádostí v roce 2016 v částce 1 210 tis. Kč bylo na sady ostatní (sazba 424 €/ha) a 54 žádostí v částce 659 tis. Kč na sady krajinnotvorné (sazba 165 €/ha). Nově podaných žádostí v roce 2016 na ostatní sady bylo 70 na výměru 249 ha v částce 2 848 tis. Kč a dále 68 žádostí na 688 tis. Kč pro 154 ha na sady krajinnotvorné.

V rámci ekologické produkce na zachování postupů ekologického zemědělství bylo v roce 2016 proplaceno celkem 289 žádostí ve výši 27 541 tis. Kč a nově podáno 491 žádostí na 49 365 tis. Kč pro 3 535 ha sadů. Z toho bylo na intenzivní sady proplaceno 57 žádostí ve výši 17 792 tis. Kč (sazba 779 €/ha ovocného sadu) a podáno dalších 108 žádostí o dotaci pro 1 400 ha sadů v částce 29 458 tis. Kč. Dalších 124 žádostí ve výši 7 676 tis. Kč bylo proplaceno na sady ostatní při sazbě 424 €/ha a nově podáno 206 žádostí pro 1 497 ha sadů na 17 060 tis. Kč. Na sady krajinnotvorné (sazba 165 €/ha) obdrželi žadatelé 2 073 tis. Kč na základě 108 schválených žádostí a v roce 2016 požádali o 2 847 tis. Kč na základě 177 žádostí na 638 ha sadů.

V rámci čerpání podpor v rámci EAFRD – Agroenvironmentální opatření (AEO) byla pro integrovanou produkci ovoce byla stanovena sazba 435 €/ha. V roce 2016 byla na základě žádostí z předchozích let proplacena 65 žadatelům částka 20,4 mil. Kč pro 2 008 ha sadů. Na integrovanou produkci ovoce v rámci ekologického zemědělství, u kterého byla sazba 849 €/ha, bylo v roce 2016 vyplaceno 65 žádostí pro 1 163 ha sadů v částce 20,4 mil. Kč. Na ostatní sady získali žadatelé při sazbě 510 €/ha na základě 183 žádostí pro 1 251 ha sadů 16,9 mil. Kč. Celkem tak bylo v roce 2016 ovocnářům proplaceno v rámci AEO na ekologické zemědělství 277 žádostí ve výši 42,3 mil. Kč pro 2 414 ha sadů.

Z národních dotací bylo v roce 2016 na podporu restrukturalizace ovocných sadů v systému integrované produkce vyplaceno celkem 88 žádostí na 374 ha v částce 68,3 mil. Kč. V tom bylo pro 310 ha ovocných sadů 62,0 mil. Kč (sazba 200 tis. Kč/ha), pro 62 ha sadů 6,2 mil. Kč (sazba 100 tis. Kč/ha) a pro necelé 2 ha sadů 85 tis. Kč (sazba 50 tis. Kč/ha). Na vybudování kapkové závlahy ve 177 ha ovocných sadů (sazba 60 tis. Kč/ha) získali pěstitelé 10,1 mil. Kč, na podporu prostorových a technických izolátů množitelského materiálu 0,5 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 0,7 mil. Kč a na podporu tvorby rostlinných genotypů 8,3 mil. Kč. Dotace byly dále ovocnářům poskytnuty na pořádání seminářů, školení a výstav ve výši 1,3 mil. Kč. Celkem ovocnáři v roce 2016 získali národní dotace ve výši 89,2 mil. Kč.

8.1.7 Zelenina

V roce 2016 sklizeň zeleniny v EU v meziročním srovnání posílila o téměř 3 % a dosáhla 64,3 mil. t. V roce 2016 se sklídilo více rajčat, cibule, mrkve a hlávkového zelí

v porovnání s rokem 2015. Španělsko a Itálie vyprodukovaly 43 % z celkové produkce zeleniny EU 28 a upevnily si tak pozici předních evropských producentů i v roce 2016.

V Polsku došlo k meziročnímu zvýšení produkce veškeré venkovní zeleniny o 16 % na 4,4 mil. t. Největší nárůst nastal u hlávkového zelí (o téměř 42 % na 1,2 mil. t), k mírnějšímu nárůstu došlo u mrkve (o 16 % na 786 tis. t) a cibule (o 15 % na 630 tis. t).

V Německu, přestože počasí nebylo v průběhu roku příznivé (místní přivalové deště a sucho v podzimních měsících), produkce posílila proti roku 2015 o 7 % na 3,5 mil. t. Nárůst produkce byl zaznamenán u téměř všech sledovaných druhů zelenin. K výraznému zvýšení produkce oproti roku 2015 došlo u mrkve (+22 %, tj. 642 tis. t), k mírnějšímu pak u hlávkového zelí bílého (+7 %, tj. 431 tis. t), cibule (+5 %, tj. 523 tis. t) a chřestu (+5 %, tj. 119 tis. t), k poklesu pak u květáku (-12 %, tj. 93 tis. t).

V roce 2016 vzrostla produkční plocha zeleniny o téměř ve Španělsku 6 % na 472,2 tis. ha. Ve Španělsku pokračoval rostoucí trend produkce rajčat pro průmyslové zpracování o 4 % na 2,8 mil. t, konzumních rajčat o 7 % na 5,2 mil. t, cibule o 8 % na 1,3 mil. t a paprik o 8 % na 1,2 mil. t. Snížení produkce nastalo u květáku o 6 % na 146 tis. t a mrkve o 2 % na 401 tis. t.

Rok 2016 byl pro zelináře, z hlediska počasí, příznivý. Jediným kritickým obdobím byl začátek srpna, kdy panovalo chladnější a deštivější období, které mělo za následek vznik plísní na plodové zelenině. Houbové choroby se vyskytovaly pouze v letních měsících, a to jen na některých druzích zeleniny. Se škůdci nebyly v roce 2016 výraznější problémy. Produkce a výměra zeleniny v roce 2016 vzrostla a v meziročním srovnání se zvýšil jak objem dovezené, tak i vyvezené zeleniny. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny celkem (včetně dopočtu domácností) v roce 2016 meziročně posílila o 9,1 % na 14 451 ha, největší podíl zaujímal opět cibule (14 %), zelí (9 %), hrách (9 %), mrkev (8 %) a okurky nakládačky (8 %). K výraznějšímu nárůstu ploch došlo u ředkviček o 38 % na 308 ha, petržele o 31 % na 551 ha, rajčat o 21 % na 1 019 ha a hrachu o 18 % na 1 325 ha. Zvýšení ploch bylo evidováno také u celeru o 11 % na 471 ha, okurek nakládaček o 10 % na 1 163 ha a kedlubnů o 9 % na 428 ha. Významnější snížení ploch bylo zaznamenáno u květáku o 15 % na 299 ha a pórků o 6 % na 17 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2016 byla 298,6 tis. t, tj. meziroční zvýšení o 21 %. Významně vyšší sklizeň byla dosažena u ředkviček (+104 % na 5 287 t), rajčat (+59 % na 31 108 t), petržele (+57 % na 9 199 t), cibule (+54 % na 51 049 t) a celeru (+40 % na 13 917 t). Méně výrazný nárůst byl zaznamenán u okurek nakládaček (+13 % na 27 033 t) a mrkve (+12 % na 35 262 t). Produkce poklesla markantně u hlávkového salátu o 53 % na 2 984 t, květáku o 26 % na 3 156 t a také u kedlubnů o 15 % na 5 928 t.

Hektarové výnosy (včetně dopočtu domácností) se meziročně podstatně snížily u hlávkového salátu (o 56 % na 14,16 t/ha), kedlubnů (o 22 % na 13,86 t/ha), květáku (o 12 % na 10,57 t/ha), hrachových lusků (o 9 % na 3,86 t/ha) a póru (o 8 % na 16,72 t/ha). Nárůst hektarového výnosu byl zaznamenán u cibule (o 55 % na 25,20 t/ha), ředkviček (o 49 % na 17,19 t/ha), rajčat (o 32 % na 30,52 t/ha) a celeru (o 26 % na 29,55 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	12,6	12,6	13,4	13,2	14,5	109,8
Hektarový výnos	t/ha	18,48	19,02	21,93	18,65	20,66	110,8
Domácí výroba	tis. t	232,9	239,7	294,2	247,2	298,6	120,8
Dovoz²⁾	tis. t	534,1	581,3	572,7	609,8	646,1	106,0
Celková nabídka	tis. t	767,0	821,0	867,9	857,0	944,7	110,2
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	597,2	650,4	695,8	674,0	749,0	111,1
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	77,0	76,0	84,4	86,7	90,0	103,8
Vývoz²⁾	tis. t	92,8	94,6	87,7	96,3	105,7	109,8
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	767,0	821,0	867,9	857,0	944,7	110,2
Soběstačnost³⁾	%	39,0	36,9	42,3	36,7	39,9	3,2

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2016 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému IPZ (pěstitelé integrované produkce zeleniny evidovaní na SZIF) došlo v roce 2016 k razantnějšímu zvýšení ploch (+19 % na 7 314 ha). Počet pěstitelů se zvýšil na 93. Držiteli ochranné známky IPZ se stalo 59 zelinářů s výměrou 5 859 ha a 10 pěstitelů (čekatelů) s plochou 523 ha bylo v přechodném období. Nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ zůstávají Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Import zeleniny do ČR v roce 2016, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 6 % vyšší a i jeho finanční hodnota posílila. Dovezeno bylo 646,1 tis. t zeleniny za 11,4 mld. Kč. V meziročním porovnání byly dovozní ceny nižší. Výraznější snížení ceny bylo zaznamenáno u topinamburů (o 49 % na 38,50 Kč/kg), šalotky (o 36 % na 17,20 Kč/kg), artyčoků (o 27 % na 85,10 Kč/kg), cuket (o 25 % na 21,22 Kč/kg) a růžičkové kapusty (o 20 % na 15,13 Kč/kg). Pokles průměrné dovozní ceny nastal také u okurek nakládaček (o 13 % na 11,25 Kč/kg), mrkve (o 12 % na 8,45 Kč/kg), melounů (o 7 % na 7,44 Kč/kg), cibule (o 4 % na 6,43 Kč/kg) a rajčat (o 2 % na 28 Kč/kg).

Největší objem zeleniny byl v roce 2016 dovezen z Nizozemska, které vystřídalo na prvním místě Španělsko. Nizozemsko se na celkovém importu podílelo 18 %. V roce 2016 se zvýšily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 6 % na 115,8 tis. t. V nizozemském dovozu převažovala rajčata (23 %, tj. 27 tis. t), mrkev (20 %, tj. 22,5 tis. t),

cibule (19 %, tj. 21,9 tis. t) a zelí (8 %, tj. 9,3 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny bylo již výše zmiňované Španělsko se 111 tis. t (tj. 17 % podíl na celkovém dovozu), ze kterého se dovážely zejména okurky salátové (30 %, tj. 33 tis. t), rajčata (20 %, tj. 21,7 tis. t), paprika (14 %, tj. 15,7 tis. t) a melouny (9 %, tj. 9,9 tis. t). Třetí místo v roce 2016 zaujímal Polsko (14 %) s dodávkami cibule (18 %, tj. 15,7 tis. t), hlávkového zelí (17 %, tj. 15,2 tis. t), skupiny řepa a ředkvičky (10 %, tj. 8,6 tis. t) a skupiny květáky a brokolice (10 %, tj. 8,5 tis. t). Objem dovozu se meziročně zvýšil o 25 % na 88,4 tis. t a Polsko tak předstihlo Německo. Německo (12 %, tj. 80,1 tis. t) dodávalo v roce 2016 převážně cibuli (25 %, tj. 20,2 tis. t), melouny (12 %, tj. 9,2 tis. t), rajčata (10 %, tj. 8,2 tis. t) a okurky nakládačky (9 %, tj. 6,9 tis. t). Itálie (9 %, tj. 60,5 tis. t) si udržela čtvrté místo, a to dovozem melounů (39 %, tj. 23,6 tis. t), mrkve (10 %, tj. 6,3 tis. t), kedlubnů (10 %, tj. 5,9 tis. t) a skupiny květáky a brokolice (9 %, tj. 5,7 tis. t).

V roce 2016 se do České republiky nejvíce dovážela rajčata, melouny, cibule, salátové okurky, sladká paprika a mrkev. Dovoz rajčat činil 16 % celkového importu zeleniny (meziroční nárůst o 5 %, tj. 99,8 tis. t), melounů 15 % (+7 %, tj. 96,3 tis. t), cibule 13 % (+14 %, tj. 87,2 tis. t), salátových okurek 10 % (+1 %, tj. 62,4 tis. t), sladké papriky 8 % (+4 %, tj. 51,0 tis. t) a mrkve 8 % (+6 %, tj. 49,7 tis. t). Výraznější nárůst dovozu byl zaznamenán u jamů, topinamburů, čekanky, šalotky, batátů, cukrové kukuřice, tykví, marantových a salepových hlíz a cuket. Významnější snížení dovozu bylo registrováno u xanthosomy, maniokových kořenů, artyčoků, čerstvých nebo chlazených luštěnin a fazolí, chřestu a celeru jiného než bulvového.

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2016 vzrostl o 10 % na 105,7 tis. t zeleniny v celkové hodnotě 2 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážela cibule (13 % celkového exportu a reexportu zeleniny, tj. 13,2 tis. t), mrkev (11 %, tj. 11,3 tis. t), rajčata (10 %, tj. 11 tis. t) a okurky nakládačky (9 %, tj. 9,2 tis. t). Na Slovensko směřovalo 71 % (74,4 tis. t) s převahou dodávek cibule, rajčat, mrkve a hlávkového zelí.

Celková množství záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou ve výši 540,4 tis. t se v roce 2016 meziročně zhoršila o 5 %, ve finančním vyjádření se také zhoršila o 5 % na 9,3 mld. Kč.

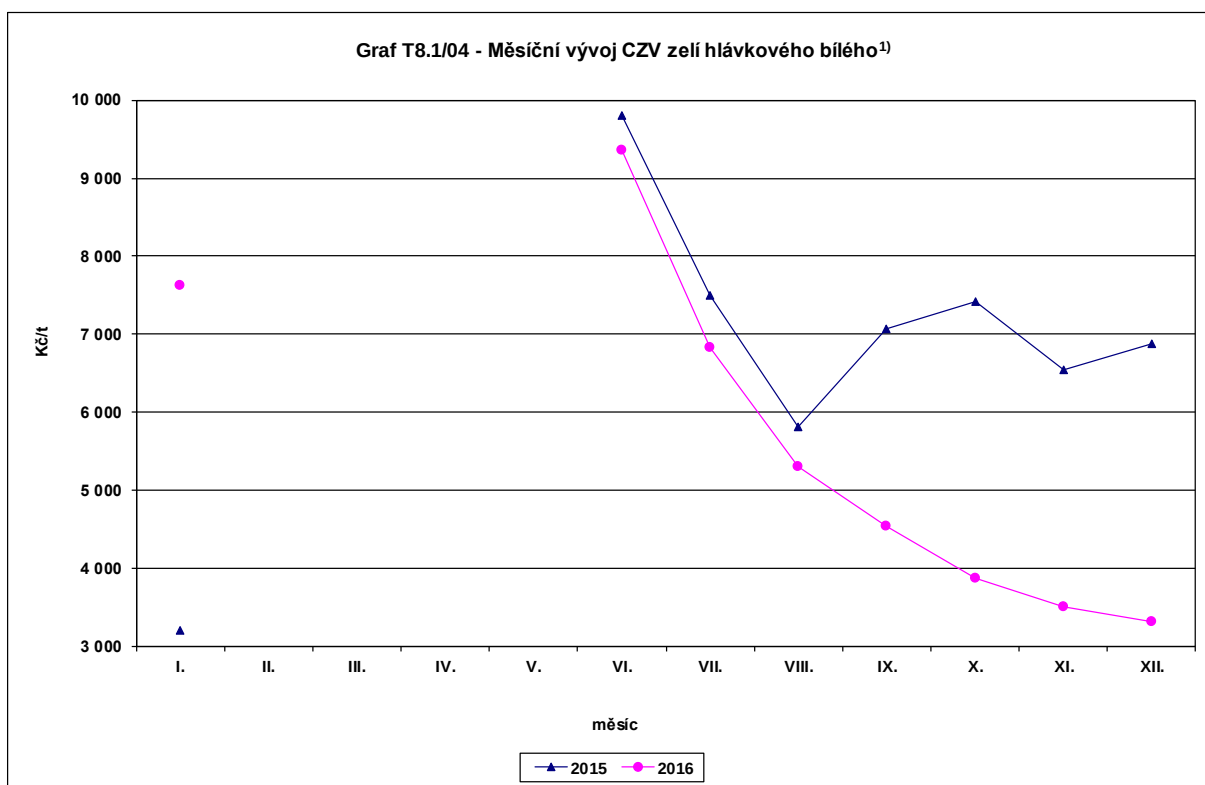
Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2015 po třech letech opět snížila. Proti předchozímu roku to bylo snížení o 1,6 kg/obyv./rok a dosáhla tak 84,8 kg/obyv./rok. Spotřeba poklesla téměř u všech sledovaných druhů zeleniny. Nejvýraznější pokles byl zaznamenán u zeleného hrášku (-0,3 kg na 0,6 kg/obyv./rok), česneku (-0,1 kg na 0,6 kg/obyv./rok), bílého a červeného zelí (-1 kg na 7,4 kg/obyv./rok) a okurek nakládaček (-0,3 kg na 2,5 kg/obyv./rok). K nárůstu spotřeby došlo pouze u melounů (+0,8 kg na 8,0 kg/obyv./rok), listových salátů (+0,5 kg na 2,3 kg/obyv./rok), paprik (+0,2 kg na 5,6 kg/obyv./rok), salátových okurek (+0,1 kg na

6,5 kg/obyv./rok). V roce 2016 se podle odhadu ÚZEI očekává spotřeba čerstvé zeleniny 86,8 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci zeleniny se v roce 2016 zvýšila na téměř 40 % vzhledem k vyšší domácí produkci.

Průměrné roční CZV zeleniny v roce 2016 v porovnání s rokem 2015 poklesly, index CZV 2016/15 činil 94,4. Nejvýraznější pokles ceny nastal u petržele bez natě (o téměř 30 % na 16 571 Kč/t), celeru bez natě (o 29 % na 8 842 Kč/t), kapusty hlávkové (o 26 % na 8 486 Kč/t), hlávkového zelí bílého (o 25 % na 5 069 Kč/t), dále pak česneku (o 17 % na 127 812 Kč/t), papriky (o 14 % na 19 703 Kč/t). Méně výrazně se snížila cena mrkve bez natě (o 6 % na 7 608 Kč/t), hlávkového zelí červeného (o 5 % na 7 669 Kč/t) a kedlubny (o 3 % na 22 811 Kč/t). Meziročně se výrazněji zvýšila CZV u cibule suché (o 18 % na 7 800 Kč/t) a kvěťáku (o 13 % na 15 437 Kč/t). Nepatrné zvýšení CZV bylo zaznamenáno u rajčat (o 3 % na 24 615 Kč/t), salátových okurek (o 3 % na 20 455 Kč/t) a hlávkového salátu (o 2 % na 31 681 Kč/t)

Následující grafy znázorňují vývoj měsíčních CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v roce 2015 a 2016.

1) Údaje za únor až květen 2015 a 2016 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

1) Údaj za květen 2016 není k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny se v roce 2016 zvýšily téměř u všech sledovaných druhů, index SC 2016/15 byl 104,3. Největší zvýšení cen nastalo u celeru (o 23 % na 28,80 Kč/kg) a česneku (o 22 % na 127,88 Kč/kg). Ceny posílily dále pak u cibule (o 6 % na 15,38 Kč/kg), květáku (o 5 % na 36,73 Kč/kg) a papriky (o 2 % na 65,09 Kč/kg). Snížení průměrné roční spotřebitelské ceny bylo vykázáno u melounů (o 14 % na 27,01 Kč/kg), mrkve (o 10 % na 18,75 Kč/kg), hlávkového zelí bílého (o 7 % na 13,54 Kč/kg), rajčat (o 5 % na 40,88 Kč/kg) a salátových okurek (o 2 % na 40,79 Kč/kg).

V roce 2016 mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. V I. pilíři Společné zemědělské politiky (Přímé platby) mohli pěstitelé využít jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy (SAPS) se sazbou ve výši 3 514,54 Kč/ha z. p., dále platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí ve výši 1 928,43 Kč/ha (greening) a platbu pro mladé zemědělce 878,64 Kč/ha. V rámci přechodné vnitrostátní podpory 2015 mohli zelináři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 178,32 Kč/ha. V rámci dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) mohli pěstitelé zažádat o podporu na zeleninu s vysokou pracností se sazbou 5 002,94 Kč/ha a na zeleninu s velmi vysokou pracností se sazbou 12 039,97 Kč/ha. Na podporu produkce zeleniny s vysokou pracností podali pěstitelé 115 žádostí na výměru 2 749 ha v hodnotě 13,8 mil. Kč, na podporu produkce zeleniny s velmi vysokou pracností to bylo 293 pěstitelů s výměrou 7 181 ha v hodnotě 86,5 mil. Kč.

Ve II. pilíři Společné zemědělské politiky v roce 2016 v rámci Programu rozvoje venkova (dále PRV) si pěstitelé v rámci Opatření č. 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (NV č. 75/2015 Sb.) mohli zažádat o podporu na integrovanou produkci zeleniny se sazbou 426 €/ha (tj. 11 511,80 Kč/ha pro rok 2016) na standardní orné půdě. V roce 2016 bylo proplaceno 50 žádostí na 2 807 hektarů v hodnotě 29,7 mil. Kč¹⁵³.

V rámci Agroenvironmentálního opatření podopatření Integrovaná produkce zeleniny PRV 2007–2013 bylo proplaceno 51 žádostí na 4 777 hektarů v částce 53,5 mil. Kč.

V rámci Opatření č. 11 PRV – Ekologické zemědělství (NV č. 76/2015 Sb.) platí pro přechodné období na ekologickou produkci sazba 536 €/ha a pro udržení ekologické produkce sazba 466 €/ha (14 484,33 Kč/ha pro rok 2016). V roce 2016 bylo proplaceno 94 žádostí na 1 972 ha v hodnotě 26,2 mil. Kč.

Z PRV 2007–2013 bylo na Agroenvironmentální opatření podopatření Ekologické zemědělství proplaceno 22 žádostí na 336 ha v částce 5,2 mil. Kč.

Finanční podpory v rámci SOT (tj. podpora organizací producentů ovoce a zeleniny a předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny) a údaje týkající se školního programu „Ovoce a zelenina do škol“ jsou uvedeny v kapitole 8.1.6.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2016 vyplaceno v rámci dotačního programu biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin 0,6 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 0,3 mil. Kč a na podporu tvorby rostlinných genotypů 13,3 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve výši 1,1 mil. Kč.

Vláda v roce 2016 také schválila kompenzace pro pěstitelé postižené suchem v období květen–říjen 2015. Zelináři obdrželi celkové kompenzace ve výši 13,6 mil. Kč na 710 ha zeleniny.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2016 ve výši 17 737 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 208 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 541 ha (právo na opětovnou výsadbu 385 ha a vykloučená plocha vinic 156 ha).

Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2016 v ČR 40 % plochy vinic větší než 5 ha, 30 % v rozmezí 1 až 5 ha, 9 % plochy vinic od 0,5 do 1 ha, 10 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 11 ha byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2016 nedošlo ve srovnání s rokem předchozím téměř k žádným změnám ve věkové struktuře vinic, která byla tvořena ze 7 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří

153 Jedná se o sumu proplacených dotací ze všech schválených žádostí z roku 2016 a dříve.

do 4 let, v plné plodnosti jsou téměř dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 29 % celkové rozlohy vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Více než dvě třetiny ploch vinic (69 %) byly v roce 2016 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna třetina (31 %) moštovými odrůdami modrými. Zanedbatelný podíl připadl na stolní a podnožové odrůdy. Z hlediska odrůdové skladby zaujímalo největší výměru i v roce 2016 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 640 ha), Müller Thurgau (1 547 ha), Ryzlink rýnský (1 242 ha) a Ryzlink vlašský (1 188 ha), z červených odrůd Svatovavřínecké (1 120 ha) a Frankovka (952 ha). Průměrné stáří nejvíce pěstovaných odrůd v ČR činilo 21 let, z toho z výše uvedených odrůd u Svatovavříneckého 30 let, Veltlínského zeleného, Ryzlinku vlašského 28 let, u Müller Thurgau 27 let, Frankovky 23 let a Ryzlinku rýnského 19 let.

Počasí v době vegetace révy vinné v roce 2016 bylo z hlediska teploty mírně nadprůměrné a srážkově průměrné. Vzhledem k teplému únoru a březnu byl v roce 2016 ve srovnání s jinými roky nástup rašení dřívější. Významným výkyvem byly jarní mrazíky koncem dubna, které v některých lokalitách, zejména na Moravě, zcela zničily rašící očka. I když se keře postupně regenerovaly, vyvíjely se dále nerovnoměrně, což mělo za následek sprchávání květenství nebo později hráškování bobulí. Přínosné byly pro vegetaci i nadprůměrné teploty koncem června a července a zejména v září, které měly vliv na vyzrávání hroznů. Vlivem extrémních teplot a intenzivního slunečního svitu v polovině září docházelo lokálně ke slunečnímu úžehu révy a poškození bobulí hroznů. Mrazy na počátku prosince umožnily vinohradníkům provést sběr hroznů na výrobu ledového vína.

Padlí révy bylo zjištěno již počátkem června a příznivé podmínky pro jeho šíření trvaly až do července. Výskyt šedé hniloby na hroznech byl slabý, ale na hmyzem poškozených bobulích byl zaznamenán silný výskyt octové hniloby.

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2016 v ČR sklídilo z plochy 15,8 tis. ha plodných vinic celkem 75,9 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 4,80 t/ha. Proti předchozímu roku byla tato produkce moštových hroznů výrazně nižší, a to o 16 %. Průměrná cena čerstvých moštových hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 19 562 Kč/t.

V roce 2016 provedl Svaz vinařů ČR (SVČR) výběrové šetření o sklizni moštových hroznů ve 176 členských podnicích s celkovou plochou větší než 6 tis. ha plodných vinic (více než třetina plochy plodných vinic ČR) rozmístěných ve všech vinařských podoblastech ČR, které zahrnovaly jednak všechny formy vlastnictví a jednak všechny velikostní skupiny. Na základě tohoto šetření se průměrný hektarový výnos moštových hroznů v roce 2016 pohyboval okolo 5,0 t/ha, což je meziroční pokles o 1,0 t/ha (o 17 %) a o 0,2 t/ha méně, než je desetiletý průměr. Průměrný hektarový výnos bílých hroznů dosáhl 5,1 t/ha (meziroční pokles o 0,6 t/ha) a modrých 4,9 t/ha (snížení o 1,6 t/ha). Došlo tak ke změně stavu posledních let, kdy se modrých hroznů sklízelo z jednotky plochy více než hroznů bílých.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2016 v ČR tvořil 31 %. Na výrobu růžového vína byla užita pětina sklizených modrých hroznů, tj. necelých 7 % celkové produkce moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci činil přibližně 24 %.

Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2016 pohybovala okolo 20,9°NM (o 0,4°NM méně než v předcházejícím roce a o 0,6°NM více v porovnání s desetiletým průměrem).

Ve vinařské oblasti Čechy, která se podílí na celkové výměře vinic ČR pouze 4 %, činil podle údajů SVČR průměrný hektarový výnos moštových hroznů pouze 3,1 t/ha. Cukernatost hroznů byla o 0,4 °NM nižší než v oblasti Morava a dosáhla v průměru 20,5°NM. Modré moštové hrozny se na sklizni ve vinařské oblasti Čechy podílely 42 %. Výsledky za vinařskou oblast Morava jsou prakticky totožné s celorepublikovými údaji.

Podle provedeného šetření SVČR se pohybovala průměrná CZV moštových hroznů okolo 18,50 Kč/kg (meziročně více o 1,50 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 19,10 Kč/kg a hroznů modrých 17,20 Kč/kg a cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 1,90 Kč/kg ve prospěch hroznů bílých byl stejný jako v roce předchozím.

Hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla téměř 1,5 mld. Kč (meziroční pokles o 0,2 mld. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2016 ve vinohradnictví ČR ztrátový. Ztráta činila přibližně 2,50 Kč/kg hroznů, tedy 12,5 tis. Kč/ha.

Ze sklizně moštových hroznů v roce 2016 bude vyrobeno cca 565 tis. hl vína, což je přibližně jedna čtvrtina roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2016 řešen vysokým dovozem, který činil 1 633 tis. hl vína, tj. téměř stejné množství jako v roce předchozím, v hodnotě 4,9 mld. Kč. Import bílého vína byl ve výši 957 tis. hl, tj. 59 % celkového dovozu, za 2,1 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 72 %. Červeného vína bylo dodáno 567 tis. hl, tj. 35 % celkového realizovaného importu, v hodnotě 1,9 mil. Kč. U vína červeného byl dovoz vína lahvového a sudového vyrovnaný. V roce 2016 byla největším dodavatelem vína do ČR Itálie, ze které bylo dovezeno o 12 tis. hl vína více než roce v předchozím. Dodávky italského vína dosáhly 450 tis. hl vína, tj. 28 % celkového dovozu, za 1 232,8 mil. Kč. Teprve na druhém místě bylo Španělsko s množstvím dodávek 417 tis. hl (meziroční pokles téměř o čtvrtinu) za 682,6 mil. Kč. Další významné dovozy vína byly realizovány přibližně ve stejném množství jako v roce 2015 z Maďarska (201 tis. hl) a Slovenska (110 tis. hl).

V roce 2016 se vývoz a reexport vína z ČR o třetinu snížil. Export činil 100 tis. hl za 636,4 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno o polovinu méně než v roce minulém (43 tis. hl v hodnotě 217,3 mil. Kč) a export červeného vína byl v objemovém vyjádření meziročně nižší téměř o čtvrtinu (45 tis. hl v hodnotě 309,9 mil. Kč). Ze 75 % tvořilo export vína víno lahvové, a to jak u vína bílého, tak i červeného. Největším odběratelem bylo tradičně

Slovensko, které nakoupilo 57 tis. hl (57 % celkového exportu vína) v hodnotě 272,8 mil. Kč, i když vývoz vína z ČR meziročně poklesl o polovinu.

Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2016 v množství i finančním vyjádření mírně zhoršila na 1 533 tis. hl ve výši 4,3 mld. Kč.

Na výrobu vína bylo v roce 2016 dovezeno do ČR 11,8 tis. t moštových hroznů, tj. další meziroční zvýšení o 10 %, za průměrnou cenu 16,44 Kč/kg. Jejich hlavním dodavatelem bylo Maďarsko (5,4 tis. t za 11,45 Kč/kg), následovalo Slovensko (2,9 tis. t za 12,61 Kč/kg) a Itálie (2,5 tis. t za 24,95 Kč/kg). Import moštových hroznů z těchto tří zemí činil 92 % celkového dovozu moštových hroznů.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2015 proti předchozímu roku meziročně snížila o 0,6 l/obyv./rok na 18,9 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2016 se spotřeba vína zvýší na cca 19,5 l/obyv./rok.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	Meziroční index
Plocha plodných vinic²⁾	tis. ha	15,7	15,7	15,8	15,8	15,8	100,0
Hektarový výnos²⁾	t/ha	3,83	4,77	4,03	5,73	4,80	83,8
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	850	920	850	705	920	130,5
Domácí výroba³⁾	tis. hl	487	650	536	819	565	69,0
Dovoz suroviny a vína⁴⁾	tis. hl	1 597	1 594	1 639	1 594	1 650	103,5
Celková nabídka	tis. hl	2 934	3 164	3 025	3 118	3 135	100,5
Spotřeba	tis. hl	1 686	2 067	2 125	2 091	2 150	102,8
Vývoz vína⁴⁾	tis. hl	328	247	195	107	150	140,2
Konečná zásoba k 31. 7.^{5), 6)}	tis. hl	920	850	705	920	835	90,8
Soběstačnost	%	28,9	31,4	25,2	39,2	26,3	-12,9
Rentabilita bez dotací^{7), 8)}	%	-10	0	-5	7	-7	-14

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Domácí výroba podle SVČR.

4) Pro vinařský rok 2016/17 dovoz a vývoz odhad ÚZEI.

5) Pro vinařský rok 2015/16 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Pro vinařský rok 2016/17 konečná zásoba odhad ÚZEI.

7) Podle SVČR.

8) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, SVČR, ÚKZÚZ.

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2016 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 71,5 mil. Kč, z toho činila podpora státu 44 % a odvody za víno 38 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 56,2 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, z toho 45 % na komunikační kampaň.

Vinohradníci a vinaři čerpali v roce 2016 podpory jak z národních zdrojů, tak i z prostředků EU. Z přímých plateb to byla platba SAPS, která v roce 2016 činila 3 514,54 Kč na 1 ha užívané zemědělské půdy, dále přechodná vnitrostátní podpora (PVP) 178,32 Kč/ha, platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening), která byla pro rok 2016 stanovena na 1 928,43 Kč/ha a přímá platba pro mladé a začínající zemědělce do 40 let a jejíž sazba byla pro rok 2016 stanovena ve výši 878,64 Kč/ha.

Také v roce 2016 bylo možné podle zákona o zemědělství poskytnout dotace z národních programů. Vinohradníkům byla v roce 2016 vyplacena podpora 9,3 mil. Kč na zavlažování vinic na základě 13 žádostí pro 156 ha. Na podporu budování prostorových izolátů množitelského materiálu révy vinné se zaměřením na ochranu proti šíření hospodářsky závažných virových chorob byla přiznána 1 žadateli částka 104,1 tis. Kč. Na testování množitelského materiálu révy vinné s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR v roce 2016 obdržel jeden žadatel částku 60 tis. Kč. Finanční prostředky obdrželi dále 2 žadatelé na podporu šlechtění révy vinné v částce 4,3 mil. Kč. Na podporu evropské integrace nevládních organizací (SVČR) bylo čerpáno 103,3 tis. Kč a na 1 projekt na podporu zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu 2,5 mil. Kč. Celkem obdrželi v roce 2016 vinohradníci a vinaři národní dotace ve výši 16,4 mil. Kč.

Z programu SOT s vínem se podpory v roce 2016 poskytovaly dle NV č. 142/2014 Sb. Na restrukturalizaci a přeměnu vinic bylo v roce 2016 podáno 127 žádostí na 292 ha ve výši 137 458 tis. Kč. Z toho bylo v tomto roce 111 žádostí na 304 ha vinic přijato. Vyplaceno bylo v roce 2016 z prostředků EU 111 878 tis. Kč. Ve finančním roce 2015/16 obdrželi vinohradníci na podopatření „Změna odrůdové skladby vinice“ 110 632 tis. Kč pro 299 ha vinic a na „Snížení produkce révy vinné na jednom keři při současném zachování produkčního potenciálu zvýšením počtu keřů révy vinné“ pro 15 ha vinic 831 358 tis. Kč. Dále bylo v kalendářním roce 2016 podáno 114 žádostí v rámci SOT na investice, vyplaceno bylo 79 žádostí v částce 27 917 tis. Kč. Dále bylo vinařům proplaceno 12 žádostí na cross-flow filtr na víno za 10 373 tis. Kč, 39 žádostí na dřevěný sud nebo uzavřenou dřevěnou nádobu za 5 250 tis. Kč a 27 žádostí na speciální kvasnou nádobu za 12 237 tis. Kč.

V rámci PRV na období 2014–2020 je pěstování révy vinné podporováno agroenvironmentálně-klimatickými opatřeními (AEKO) financovanými ze 75 % z prostředků EU a 25 % činí kofinancování ČR. U operace „Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana vinic“ byla sazba přímé podpory stanovena na 8 728,43 Kč/ha. Na tento dotační titul v roce 2016 bylo podáno 178 žádostí, požadovaná dotace činila 23 018 tis. Kč pro 2 637 ha vinic, vyplaceno bylo 168 žádostí včetně žádostí podaných v letech předchozích ve výši 15 879 tis. Kč. U operace „Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic“ činila sazba 18 240,53 Kč. Na tento titul bylo v roce 2016 podáno 471 žádostí pro 8 769 ha na

částku 159 943 tis. Kč. Počet všech vyplacených žádostí činil 297 a vinohradníci obdrželi dotaci 71 500 tis. Kč. Celkem tak obdrželi vinohradníci na integrovanou produkci révy vinné přímou podporu ve výši 87 379 tis. Kč.

V operaci „Ekologické zemědělství – podpora přechodu na EZ“ byla stanovena sazba 24 320,70 Kč/ha. V rámci této operace bylo v roce 2016 podáno 30 žádostí o dotaci pro 126 ha vinic v částce 3 072 tis. Kč. Vyplaceno bylo 26 žádostí přímé podpory v částce 2 965 tis. Kč (včetně žádostí podaných v předchozích letech). V rámci operace „Ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ“ bylo v roce 2016 podáno 63 žádostí o dotaci na výměru 677 ha ve výši 15 476 tis. Kč. Sazba podpory byla stanovena na 22 834,44 Kč/ha. Vyplaceno bylo v rámci přímé podpory 42 žádostí pro 678 ha vinic ve výši 7 431 tis. Kč.

V roce 2016 bylo ještě vinohradníkům proplaceno na integrovanou produkci révy vinné z PRV období 2007–2013 v rámci agro-environmentálního opatření (AEO) 150 žádostí z přechodných let částkou 68 094 tis. Kč.

Od roku 2016 nebylo možné podávat žádosti o dotaci na tituly ekologické zemědělství a integrovaná produkce révy vinné v rámci Agroenvironmentálních opatření PRV 2007–2013.

8.1.9 Okrasná produkce – květinářství a školkařství

Květinářství

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květinářství, okrasné a ovocné školkařství, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2016 se podle ČSÚ podílel tento sektor 4,6 % na tuzemské rostlinné produkci a 2,7 % na celkové zemědělské produkci. Produkce v roce 2016 byla 3,5 mld. Kč.

V roce 2016 vzrostla produkce květinářství oproti roku 2015 o 3,7 % na hodnotu 2,2 mld. Kč. Příčinou růstu je zejména intenzifikace výroby včetně implementace moderních technologií. Plochy květinářství včetně krytých vykazovaly spíše opačný trend. V roce 2016 dosáhla záhonová produkce 51,5 % podílu na celkovém objemu tuzemské květinářské produkce a činila 1,1 mld. Kč, tj. v meziročním srovnání nárůst o 2,9 %. U hrnkových rostlin Prodej květin v meziročním srovnání v roce 2016 vzrostl o 5,9 % na 1 091 Kč/os./rok. Čeští producenti květin podporují marketingovou akci „Česká květina“, která se do povědomí zákazníků pomalu dostává. Struktura spotřeby květin je v posledních letech víceméně stabilní. V roce 2016 pokračovala rostoucí poptávka po hrnkových a záhonových rostlinách a je patrný výraznější nárůst spotřebitelské poptávky po doplňkové řezané zeleni, sušených květinách a cibulovinách. Pokles poptávky byl v roce 2016 zaznamenán u řezaných květin, a to o 4,8 %. V roce 2016 oproti roku 2015 spotřeba květin, sadby a osiv vyjádřená ve spotřebitelských cenách vzrostla o 10 % na 11,3 mld. Kč, z toho spotřeba řezaných květin poklesla o 4,8 % na 3,4 mld. Kč, u ostatních sledovaných druhů spotřeba posílila – záhonové rostliny o 9,8 % na

3,1 mld. Kč, hrnkové rostliny o 5,3 % na 3,3 mld. Kč, řezaná zeleň o 392,3 % na 576 mil. Kč, cibuloviny o 13,5 % na 480 mil. Kč, sušené květiny o 105,3 % na 468 mil. Kč a osiva o 28,6 % na 54 mil. Kč.

Spotřebitelské ceny sledovaných řezaných květin v ČR meziročně vzrostly kromě velkokvětých gerber, jejichž cena poklesla o 6,7 % na 37,64 Kč/ks. Průměrná roční spotřebitelská cena meziročně posílila o 2,0 % na 21,37 Kč/ks u velkokvětého karafiátu, o 3,2 % na 57,47 Kč/ks u růže velkokvěté, o 10,6 % na 41,13 Kč/ks u chryzantémy a o 3,7 % na 63,01 Kč/ks u africké fialky.

Zahraniční obchod s květinami v ČR byl v roce 2016 opět pasivní, přestože došlo ke snížení dovozu. Podle předběžných údajů se v roce 2016 dovezly do ČR květiny v hodnotě 3,3 mld. Kč, tj. snížení o 9,2 %. Největším dodavatelem květin do ČR zůstalo Nizozemsko, následováno Německem, Dánskem, Itálií a Polskem. Hlavní dováženou komoditou byly i v roce 2016 čerstvé řezané květiny pocházející zejména z Nizozemska, Kolumbie a Keni. Vývoz a reexport květinářských produktů z ČR se v roce 2016 zvýšil o 6,7 % na 0,6 mld. Kč. Hlavním odběratelem bylo Slovensko, Německo, Polsko a Rakousko.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	2 930,1	2 899,2	3 005,0	3 624,0	3 289,0	90,8
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	411,1	802,4	653,0	584,0	623,0	106,7
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-2 519,0	-2 096,8	-2 352,0	-3 040,0	-2 666,0	87,7

1) Za rok 2016 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Příbylová (MZe)

Školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR stagnuje. V roce 2016 nepatrně poklesla výměra ploch okrasných školkařských výpěstků o 0,9 % na 1 120 ha, naopak nepatrný nárůst byl zaznamenán u kontejneroven o 1,9 % na 270 ha.

Dovoz okrasných školkařských výpěstků do ČR v roce 2016 poklesl o 6,3 % na 728 mil. Kč. K nejvýznamnějším dodavatelům patřilo tradičně Nizozemsko, Německo, Itálie, Slovensko a Maďarsko. Vývoz a reexport školkařských výpěstků v meziročním srovnání v roce 2016 posílil o 9,5 % na 196 mil. Kč. K hlavním vývozním destinacím patřilo Slovensko, Německo, Polsko a Rumunsko. Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky je dlouhodobě pasivní. Záporné saldo zahraničního obchodu se meziročně zlepšilo o 11,0 % a dosáhlo 532 mil. Kč.

T8.1/13 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky - okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	668,4	681,4	731,0	777,0	728,0	93,7
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	146,6	182,3	219,0	179,0	196,0	109,5
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-521,8	-499,1	-512,0	-598,0	-532,0	89,0

1) Za rok 2016 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Přibyllová (MZe)

Produkce školkařských výpěstků ovocných druhů kolísá podle poptávky ovocnářského sektoru a drobných spotřebitelů. Jeho produkce se meziročně v roce 2016 zvýšila o téměř 22 % na 12,1 mil. ks. Podle údajů ÚKZÚZ se v roce 2016 školkařské výpěstky ovocných druhů pěstovaly na ploše 785 ha, tj. v meziročním srovnání nárůst o 17,5 %. Poptávka byla zejména po kontejnerových výpěstcích určených pro drobné spotřebitele. Jedná se zejména o malé ovocné druhy, jako jsou maliník, ostružiník, rybíz, angrešt a další.

Saldo zahraničního obchodu školkařských výpěstků ovocných druhů (bez sadby jahodníku) se dlouhodoběji pohybovalo v záporných hodnotách. Podle předběžných údajů dosáhlo saldo v roce 2016 již druhým rokem po sobě kladné hodnoty 8,5 mil. Kč, a to především díky významnému poklesu dovozu výpěstků do ČR. Dovoz vzrostl o 15,3 % na 47,4 mil. Kč. K tradičním dovozcům patří zejména Nizozemsko, Polsko, Německo a Maďarsko. Vývoz ovocných výpěstků v roce 2016 opět poklesl, a to o 15,9 % na 55,9 mil. Kč. Vývoz putoval do Itálie, Francie, Rakouska a na Slovensko.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky - ovocné školkařství¹⁾

	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ²⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	35,1	44,9	64,3	41,1	47,4	115,3
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	15,2	11,7	60,1	66,5	55,9	84,1
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-19,9	-33,2	-4,2	25,4	8,5	33,5

1) Výpěstky ovocných druhů bez jahodníku (KN 602 20 90).

2) Za rok 2016 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Přibyllová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

Plochy LAKR v roce 2016 mírně vzrostly. V meziročním srovnání se jednalo o nárůst o 2 % na 5 297 ha. Produkce dosáhla 4,1 tis. t (tj. meziroční snížení o 7 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,77 t/ha (tj. meziroční snížení o 8 %). Léčivé rostliny se pěstovaly na výměře 2,6 tis. ha, tj. v meziročním srovnání pokles o 12,9 %. Kořeninové zaujímaly plochu 2,7 tis. ha, tj. v meziročním srovnání nárůst o 23,8 %, z toho na 92 % plochy byl pěstován kmín kořený (meziroční zvýšení o 3 p. b.). V roce 2016 patřil stále mezi významné komodity ostropestřec mariánský. Z LAKR pěstovanými na malé rozloze patří zejména fenýkl obecný, koriandr setý, kopr vonný a heřmánek lékařský, který má dlouholetou tradici pěstování v západních a středních Čechách.

Použití a obliba zeleného koření, tj. čerstvě řezaných natí některých druhů LAKR, v ČR i nadále stoupá. Tyto druhy jsou pak současně také pěstovány jako hrnkové či kontejnerové živé rostliny, především v podnicích okrasného zahradnictví. K nejčastěji pěstovaným druhům patří např. máta peprná, meduňka lékařská, libeček lékařský, šalvěj lékařská, majoránka zahradní, bazalka pravá, dobromysl obecná, saturejka zahradní, tymián obecný a koriandr setý.

Dovoz koření do ČR pokračoval v roce 2016 v rostoucí tendenci. Bylo dovezeno 10,4 tis. t koření (tj. meziroční nárůst o 5,7 %). Dovážena byla především paprika, zázvor, pepř a kmín. Dovoz kmínu v roce 2016 výrazně stoupl a to o 23,8 % na 827 t. Tradičními dodavateli koření zůstali Čína, Španělsko, Polsko a Vietnam.

Vyvezeno bylo v roce 2016 z ČR 3,0 tis. t koření, tj. meziročně o 1,7 % méně. Mezi významnou exportní komoditu se řadí kmín, v posledních letech však dochází k poklesu jeho vývozu. V roce 2016 bylo vyvezeno pouze 995 t (tj. v meziročním srovnání pokles o 5,7 %), jeho vývozní cena však pokračovala v nárůstu. Hlavními odběrateli kmínu zůstávají Slovensko, Polsko, Německo, Maďarsko a Rumunsko.

Bilance zahraničního obchodu s kořením vykazuje dlouhodobě záporné saldo. Také v roce 2016 byla bilance záporná, v množstevním vyjádření 7,3 tis. t, ve finančním 838,1 mil. Kč (tj. meziroční zhoršení o 20,3 %).

V zahraničním obchodu ČR s léčivými rostlinami pro voňavkářství a farmacii převažuje dovoz. Dovoz léčivých rostlin pro farmaceutické a kosmetické zpracování v roce 2016 činil 3,8 tis. t (tj. v meziročním srovnání snížení o téměř 3 %). Hlavními dodavateli léčivých rostlin již bylo tradičně Polsko, Bulharsko, Kanada a Německo. Vyvezeno bylo 1,7 tis. t léčivých rostlin (tj. meziroční snížení o téměř 19 %). Největší část vývozu je tvořena makovinou, jejímž výhradním odběratelem je Slovensko. Hlavním důvodem poklesu vývozu léčivých rostlin v roce 2016 bylo právě ukončení výkupu makoviny výhradním odběratelem ze Slovenska. Bilance zahraničního obchodu byla v roce 2016, stejně jako v letech předcházejících, záporná a dosáhla v množstevním vyjádření 2,0 tis. t, ve finančním 236,5 mil. Kč.

Průměrná spotřebitelská cena kmínu v roce 2016 činila 38,36 Kč/kg a byla v porovnání s rokem předchozím o 5,6 % vyšší.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Na světovém trhu s mlékem pokračoval převis nabídky mléka nad jeho poptávkou zhruba do poloviny roku. V letních měsících došlo k obratu dvouletého trendu poklesu cen

v odvětví a ceny mlékárenských výrobků na světových burzách začaly vzrůstat. K oživení cen přispěl pokles produkce ve vývozních zemích jižní polokoule a oživení poptávky z dovozních zemí. Na severní polokouli se zpomalil růst produkce v EU, ale USA růst produkce urychlily. Objem světové výroby kravského a bývolího mléka v roce 2016 odhaduje Světová mlékařská federace International Dairy Federation (IDF) na 826 mil. t, což je o 1 % více než v předchozím roce. V roce 2015 dosáhla světová produkce mléka podle předběžných údajů IDF celkem 818 mil. t, z toho 674 mil. t mléka kravského. Meziroční přírůstek mléka celkem i kravského mléka činil v roce 2015 podle IDF 2,0 %.

Na Novém Zélandu klesla v roce 2016 podle zdroje AMI výroba mléka ke zpracování o 3,7 mil. t (2,0 %), v Argentině o 1,7 mil. t (14,4 %), v Brazílii o 0,9 mil. t (5,2 %) a v Austrálii o 0,7 mil. t (6,9 %). V USA a EU se nákup mléka zvýšil o 1,8 mil. t (1,6 %), resp. o 0,8 mil. t (0,2 %). Současně se zvýšila poptávka řady světových dovozců. Vzrostly dovozy sušeného plnotučného mléka (SPM) do Číny a Brazílie, másla do Ruska, Číny a USA a rovněž se zvýšily dovozy sýrů do Japonska, Ruska, USA a dalších zemí. Světový trh se sušeným odstředěným mlékem (SOM) zpomalil a hlavní dovozci s poptávkou stagnovali (Mexiko) nebo ji snížili (Čína a Alžírsko) a jen mírně ji zvýšilo Rusko. Ceny SOM na světovém trhu klesly v polovině roku ke svému historickému minimu (1 700 USD/t, tj. 43,59 Kč/kg), zatímco ceny másla a SPM se k němu nepřiblížily.

Průměrná cena SOM FOB západoevropské přístavy dosáhla 1 934 USD/t (49,59 Kč/kg), což je o 7 % více než v předchozím roce a průměrná cena SPM dosáhla 3 425 USD/t (87,82 Kč/kg), tj. meziročně o 9 % méně. Průměrná cena másla klesla o 5 % a dosáhla 3 372 USD/t (86,46 Kč/kg).

V EU byl rok 2016 prvním kalendářním rokem, kdy produkce nebyla omezena kvótami. Celkový objem produkce však byl negativně ovlivněn nízkou úrovní cen. Nákup mléka v EU dosáhl podle AMI 152,3 mil. t, tj. o 0,8 mil. t (0,2 %) více než v roce 2015. Jedná se o nejnižší roční přírůstek od roku 2009. Mezi zeměmi panovaly velké rozdíly v meziročním srovnání. Velký objemový deficit nastal ve Spojeném království a ve Francii, kde nákup mléka klesl v obou případech o 0,6 mil. t, (tj. o 4 %, resp. o 2 %). Naopak velký objemový přírůstek nastal v Nizozemsku, kde se nákup zvýšil o 1,0 mil. t (tj. o 7 %). Výrazný vzrůst objemu byl však patrný i v Irsku, Itálii a v Polsku, kde činily přírůstky 0,3 mil. t v každé ze jmenovaných zemí, tj. 4 % v Irsku, resp. 3 % v Itálii a Polsku. V Německu, největší produkční zemi EU, klesl nákup o 0,2 mil. t, tj. o 1 %. Pokles cen v odvětví v EU přiblížil ceny světovému trhu a podporoval schopnost EU uplatnit výrobky na světovém trhu. Odbyt na světový trh však byl přesto mimořádně obtížný. S ohledem na pokles cen v odvětví využila EK mechanismy SOT, které umožňují zavést mimořádná opatření na podporu sektoru.

Vývoz některých komoditních výrobků do třetích zemí meziročně vzrostl, ale vývoz části výrobků (sušená a kondenzovaná mléka) nedosáhl hodnot předchozího roku. V roce 2016 bylo podle AMI z EU vyvezeno 218 tis. t másla a máselných olejů (meziročně o 18 %

více), 800 tis. t sýrů a 553 tis. t syrovátky (o 11 %, resp. o 3 % více). Vývoz mlék a smetan dosáhl 1 077 tis. t (tj. o 25 % více). Současně bylo vyvezeno 574 tis. t SOM a 380 tis. t SPM (o 17 %, resp. o 5 % méně) a 277 tis. t kondenzovaných mlék (tj. o 22 % méně). Veškeré vývozy byly uskutečněny bez vývozních dotací. Dovozy sýrů vzrostly o 16 % na 71 tis. t a dovozy másla klesly o 22 % na 88 tis. t. Dovozy sušených mlék jsou dlouhodobě nevýznamné.

Na vnitřním trhu EU pokračoval zejména během prvního pololetí výrazný tlak a trh musel být odlehčován nástroji společné organizace trhu. V průběhu roku byly využívány mechanismy řízení trhu formou veřejné intervence a soukromého skladování másla a sušeného odstředěného mléka. Zásoby SOM na intervenčních skladech se z hodnoty 30 tis. t na konci prosince roku 2015 zvýšily na 350 tis. t v prosinci roku 2016. Zásoby SOM a másla podpořené v rámci soukromého skladování se zvyšovaly v první části roku a vrcholily v letních měsících. V prosinci dosáhly zhruba 68 tis. t (SOM) a 27 tis. t (máslo). Zásoby sýrů koncem roku se pohybovaly okolo 15 tis. t.

I když tyto mechanismy poněkud zmírnily negativní účinky na trhu, trvajícím poklesu cen nezabránily. S ohledem na nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013 (SOT), zejména na čl. 219 odst. 1 ve spojení s článkem 228 uvedeného nařízení podpořila Komise chovatele dojníc dvěma balíčky mimořádných podpor.

Z důvodu ztížených vývozních podmínek a narušení rovnováhy trhu v odvětví mléka a vepřového masa, dále z důvodu mimořádně nepříznivých podmínek pro výrobu krmiv pro odvětví živočišné výroby a z důvodu výrazného zhoršení likvidity podniků v odvětví živočišné výroby v mnoha zemích Unie uvolnila EK nařízením Komise v přenesené pravomoci NK (EU) 2015/1853 podporu v celkové výši 420 mil. € (první balíček), která byla určena členským státům na podporu v odvětví výroby hovězího a telecího masa, mléka a mléčných výrobků, vepřového, skopového a koziho masa.

Vzhledem k pokračující tíživé situaci v odvětví, zejména s ohledem na pokračující nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou, trvajícím pokles CZV mléka a obtíže i v dalších odvětvích živočišné výroby, zejména v odvětví vepřového, hovězího a telecího, skopového a koziho masa, uvolnila EK nařízením Komise v přenesené pravomoci NK (EU) 2016/1613 podporu v celkové výši 350 mil. € (druhý balíček), aby mohly členské státy poskytovat mimořádnou podporu na přizpůsobení pro producenty mléka a/nebo zemědělce v odvětvích hovězího a telecího, vepřového, skopového a koziho masa. Podpory stanovené v obou citovaných nařízeních byly uděleny jako opatření na podporu zemědělských trhů v souladu s čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) č. 1306/2013. Oba balíčky mimořádné podpory umožnily členským státům navýšit podporu z národních zdrojů až do 100 % výši unijní podpory.

V rámci mimořádných opatření, s ohledem na dlouhotrvající nerovnováhu na trhu s mlékem a mléčnými výrobky a z důvodu zmírnění dopadů ruského embarga na dovoz potravin z Unie, vyhlásila Evropská komise dále dočasnou mimořádnou podporu pro

producenty, kteří snížili dodávky mléka v období tří měsíců v porovnání se stejným obdobím v předcházejícím roce. V rámci nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1612 ze dne 8. září 2016 vyčlenila Komise podporu v celkové výši 150 mil. €. Podpora byla stanovena na 14 €/100 kg kravského mléka pro objem odpovídající rozdílu mezi kravským mlékem dodaným během referenčního období a kravským mlékem dodaným během období snížení. Podpora se vztahovala maximálně na snížení celkového objemu dodávek kravského mléka odpovídající 150 000 000 €, tj. 1,07 mil. t mléka.

Průměrná roční CZV mléka v EU dosáhla dle EK 28,46 €/100 kg, což je meziroční pokles o 2,37 € (7,7 %). Průměrná CZV mléka v EU 15 činila 28,96 €/100 kg. Cena klesla ve všech zemích vyjma Estonska a Lotyšska, kde ovšem zaznamenali velký pokles o rok dříve. Nejvýraznější pokles CZV v roce 2016 byl ve Spojeném království (o 5,64 €/100 kg, tj. o 17 %), za ním následovala ČR, kde CZV klesla v přepočtu o 3,23 €/100 kg, tj. o 12 %. Pokles větší než 2 €/100 kg nastal dále v Dánsku, Německu, Řecku, Chorvatsku, Maďarsku, Nizozemsku, Rakousku, Slovinsku a na Slovensku. Ve jmenovaných zemích se jednalo o zhruba 7% až 10% poklesy. Průměrná CZV mléka s obsahem 3,7 % tuku dosáhla ve Francii 28,53 €/100 kg (7,51 Kč/l), v Nizozemsku 27,92 €/100 kg (7,35 Kč/l), v Polsku 24,80 €/100 kg (6,53 Kč/l). V Německu dosáhla průměrná cena s obsahem tuku 4 % předběžně 26,80 €/100 kg (7,05 Kč/l).

V ČR se zhoršila ekonomika výroby mléka, ale vlivem přímých plateb a mimořádných podpor se udržela v kladných číslech. Stavby dojníc a mléčná užitkovost se zvýšily jen nepatrně a růst výroby mléka se zpomalil. Celková výroba mléka se meziročně zvýšila o 1,3 % na 2 984,2 mil. l, ovšem zvýšení zahrnuje produkci za přestupný den. Po korekci by se jednalo o meziroční růst o 1,0 %. Průměrná roční mléčná užitkovost se zvýšila o 0,7 % (60,0 l) na 8 061,3 l na dojnici a průměrné stavy dojníc činily 370,2 tis. ks, tj. meziročně o 0,5 % více.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2015/16 (říjen–září) sledováno celkem (96,8 %) stavů dojených krav. Z celkového počtu 293 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 57,0 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 36,7 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 6,4 %. Dominantní část v této kategorii tvořily kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 79,8 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu pouze 1 706 ks.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	368,7	372,7	370,7	368,2	370,2	100,5
Průměrná roční užitkovost	l/ks	7 432,6	7 443,4	7 704,8	8 001,3	8 061,3	100,7
Výroba	mil. l	2 740,7	2 774,5	2 856,3	2 946,3	2 984,3	101,3
Tržní produkce	mil. l	2 628,6	2 665,5	2 753,2	2 843,6	2 885,2	101,5
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	68,7	61,6	62,9	100,4	90,9	90,5
Nákup mléka	mil. l	2 381,8	2 319,5	2 350,7	2 434,7	2 458,6	101,0
Dovoz	mil. l	898,5	879,5	935,5	953,3	1 033,3	108,4
Celková nabídka	mil. l	3 349,0	3 260,6	3 349,1	3 488,4	3 582,8	102,7
Domácí spotřeba	mil. l	2 201,0	2 156,0	2 179,0	2 238,1	2 266,1	101,3
Vývoz ²⁾	mil. l	1 086,4	1 041,7	1 069,7	1 159,4	1 208,3	104,2
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	0,0	0,0	34,8	.
Celková poptávka	mil. l	3 287,4	3 197,7	3 248,7	3 397,5	3 474,4	102,3
Konečná zásoba	mil. l	61,6	62,9	100,4	90,9	73,6	81,0
Míra soběstačnosti	%	124,5	128,7	131,1	131,6	131,7	100,1
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/l	8,32	8,58	8,38	8,17	8,61	105,4
CZV mléko celkem	Kč/l	7,67	8,51	9,37	7,66	6,70	87,5
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ	504,56	129,42	96,64	101,63	95,40	
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/KTPM ⁶⁾	1 399,20	1 504,20	2 750,62	3 678,77	5 763,93	156,7
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/KTPM	8 954,71	8 911,90	10 859,00	13 514,40	14 318,33	105,9
Předběžný odhad ostatních podpor ⁷⁾		.	.	.	.	1 315,02	.
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/l	1,20	1,20	1,41	1,69	1,94	114,8
Nákladová rentabilita ⁸⁾	%	-7,81	-0,82	11,81	-0,06	-22,18	-22,1
Souhrnná rentabilita ⁸⁾	%	6,67	13,14	28,63	0,14	0,34	0,2
CZV EU ⁹⁾	Kč/l	8,22	10,65	10,47	8,07	7,05	87,4

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2016 odhad.

5) Další podpory jsou zahrnuty v přímých platbách na plochy krmiv.

6) Krávy s tržní produkcí mléka.

7) Podpora na účast producentů v režimech jakosti Q CZ; zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat.

8) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

9) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12;

ZMP; ZMB; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), Z. Veselá (MZe)

V důsledku značného poklesu cen bylo odvětví výrazně podporováno z prostředků EK i z národních zdrojů. Využitím mechanismů SOT, které umožňují zavést mimořádná opatření na podporu sektoru, byly vypsaný mimořádné podpory chovatelům dojníc ve dvou balíčcích.

V rámci prvního balíčku podpory byla na základě nařízení vlády č. 366/2015 Sb. stanovena mimořádná podpora na chov krav chovaných v systému s tržní produkcí mléka ve výši 1 173,89 Kč/dojnic, případně ve zvýšené sazbě 1 408,67 Kč/dojnic pro chovatele s méně než 50 dojnicemi. V roce 2016 bylo podáno celkem 1 669 žádostí na dojnice a 217 žádostí společně na dojnice a prasnice. Z podaných žádostí jich bylo 1 659 a 217 schváleno a jejich celkový nárok činil 373 328 krav. Do konce roku 2016 byly vyplaceny všechny žádosti, a to ve výši 441,1 mil. Kč, z toho polovina pocházela z prostředků EU a polovina z národních zdrojů. Výplata pokryla 373 325 krav.

V rámci druhého balíčku podpory byla na základě nařízení vlády č. 365/2016 Sb. stanovena mimořádná podpora na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby (tzv. druhý balíček). Sazba na dojnice byla stanovena ve výši 920,12 Kč/dojnici, případně ve zvýšené sazbě 1 092,14 Kč/dojnici pro chovatele s méně než 50 dojnici. V roce 2016 bylo podáno celkem 1 538 žádostí na dojnice a 170 žádostí společně na dojnice a prasnice. Z podaných žádostí jich bylo 1 534 a 170 schváleno a jejich celkový nárok činil 366 038 VDJ. Do konce roku 2016 bylo vyplaceno 441 a 70 žádostí ve výši 163,3 mil. Kč, z toho polovina pocházela z prostředků EU a polovina z národních zdrojů. Výplata pokryla 179 173 VDJ.

V rámci poskytování podpory na snížení produkce mléka byla výše podpory na 100 kg mléka nedodaného na trh stanovena ve výši 3,78 Kč na 1 kg mléka, tj. 14 € s přepočtovým kurzem 27,022 Kč/€. V termínech stanovených legislativou (do konce roku 2016) bylo podáno celkem 236 oznámení plánu snížení produkce mléka během dvou kol od 12. do 21. září 2016 pro období snížení říjen 2016 až prosinec 2016 a od 3. do 12. října pro období snížení listopad 2016 až leden 2017. Celkové plánované množství snížení činilo 13,6 tis. t. Žádosti o platbu na skutečné snížení produkce se podávaly a vyplácely v roce 2017.

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. Podle nařízení EP a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2016 platba ve výši 3 679,92 Kč na krávu s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. V roce 2016 bylo podáno celkem 1 884 žádostí, s celkovým nárokem 368 521,0 VDJ a 1 336,3 mil. Kč. Do konce roku 2016 bylo vyplaceno z nároku za rok 2016 celkem 656,8 mil. Kč. K tomu bylo od 1. 12. 2015 do 30. 6. 2016 vyplaceno 1 896 žádostí na 372 442 VDJ z nároku za rok 2015 ve výši 1 349,7 mil. Kč.

Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a v podobě přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 95,4 Kč/VDJ. V roce 2016 bylo podáno celkem 8 909 žádostí (včetně žádostí na ostatní přežvýkavce), s celkovým nárokem 983 608,4 VDJ. Do konce roku 2016 nebyly platby z nároku za rok 2016 uhrazeny, od 1. 12. 2015 do 30. 6. 2016 však bylo vyplaceno 9 035 žádostí v hodnotě 981 470,0 tis. Kč z nároku za rok 2015.

Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor. Významnou finanční dotaci představoval dotační titul 19 „Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ“ (max. výše do 80 tis. Kč na příjemce) v rámci „Zásad“. Celkem bylo podáno 901 žádostí o podporu z uvedeného dotačního titulu z řad chovatelů,

schválených organizací producentů, zpracovatelů a ČMSCH. Uznáno bylo 880 žádostí s nárokem 333,2 mil. Kč. Další významnou finanční dotaci obdrželi chovatelé dojníc prostřednictvím dotačního titulu 20 „Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat“ v rámci „Zásad“. Obě zmíněné dotace byly poskytovány na základě Pokynů Evropské unie ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014–2020, část I kapitola 3.4 bod 71. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.2.

V rámci mechanismů SOT k podpoře stability a odbytu mlékárenských výrobků byl podpořen intervenční nákup 3,3 tis. t SOM v částce 175,0 mil. Kč a soukromé skladování 1,2 tis. t SOM ve výši 1,0 mil. Kč.

Dále byly vyplaceny finanční náhrady v rámci „Programu podpora spotřeby školního mléka a vybraných mléčných výrobků žáky“. Programu se ve školním roce 2015/16 i ve školním roce 2016/17 zúčastnilo 7 subjektů (4 zpracovatelské podniky a 3 obchodní společnosti). V roce 2016 bylo zúčastněným subjektům vyplaceno 58,3 mil. Kč, z toho 47,0 mil. z národních zdrojů.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 2 885,2 mil. l, což je meziročně o 1,5 % více (o 1,0 % bez přestupného dne). Z celkové výroby mléka dosáhla tržní produkce 96,7 %.

Po ukončení kvót byla evidence prodejů mléka ze zemědělského podniku zachována formou monitoringu. Dodávky k dalšímu zpracování byly podchyceny formou hlášení prvního kupujícího subjektu, tj. zpracovatele nebo odbytové organizace, které eviduje SZIF. Přímý prodej byl podchycen hlášením prvovýrobce mléka. V kalendářním roce 2016 dosáhlo celkové množství dodaného mléka k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) celkem 2 959 892,0 t a přímý prodej spotřebitelům dosáhl 14 704,0 t. Zatímco dodávky ke zpracování a celkový prodej ze zemědělského podniku stagnovaly (byly jen o 0,02 %, resp. o 0,05 % vyšší), přímý prodej se zvýšil o 7,0 %. K 31. 12. 2016 bylo evidováno 1 792 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 389 producentů přímého prodeje.

Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 882,1 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 458,6 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců se zvýšil o 1,0 % (23,9 mil. l), což je po korekci o 0,7 % (84,0 mil. l) více. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí. Celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl 21,6 % domácí tržní produkce.

V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2016 registrováno celkem 72 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 44 mlékáren. Zbytek činila odbytová družstva, jejichž prostřednictvím bylo prodáno 2 036,6 tis. t mléka,

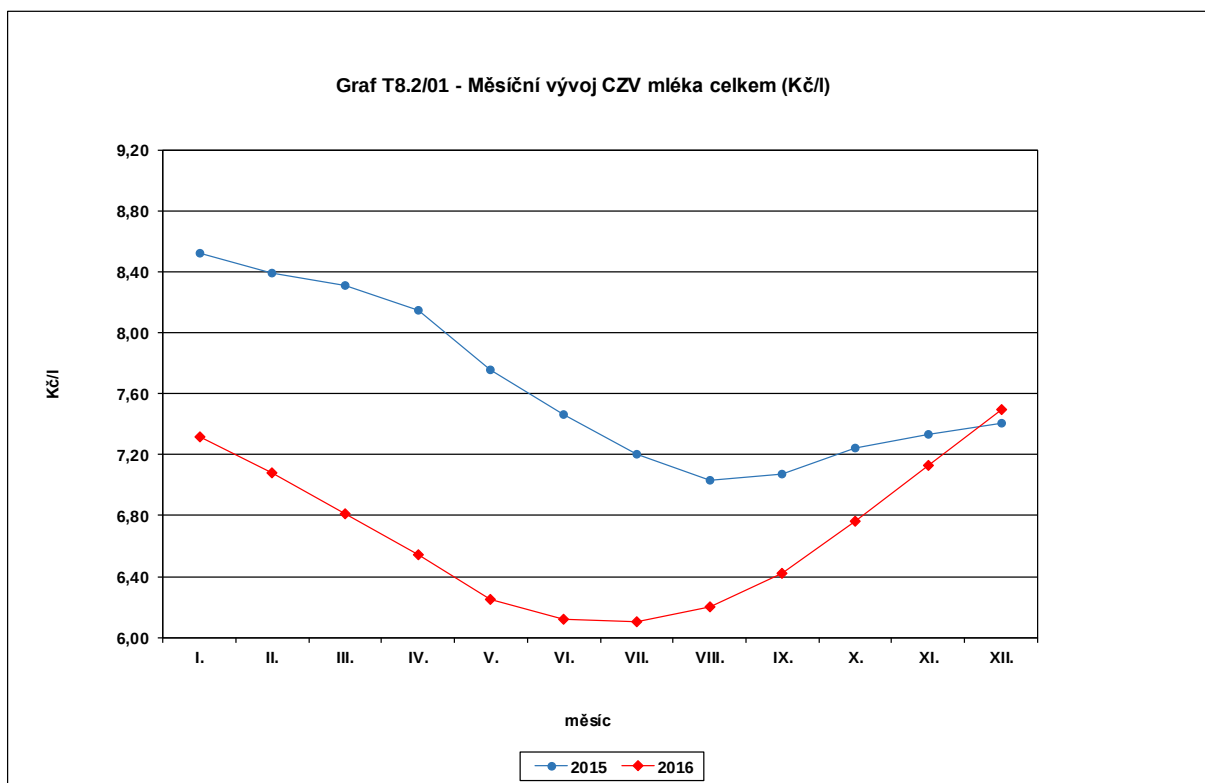
tj. 68,8 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo v celkové výši 1 010,4 tis. t mléka, tj. 34,1 % objemu ke zpracování. V souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 261/2012 ze dne 14. března 2012 působilo k 31. 12. 2016 v ČR 12 uznaných organizací producentů mléka.

Ve zpracovatelském průmyslu bylo vyrobeno vyšší množství SOM a sýrů, zatímco výroba másla klesla. Zvýšení výroby SOM zřejmě souvisí se zvýšenou podporou soukromého skladování a intervenčních nákupů, máslo bylo zřejmě více užito v sýrech. Celkem bylo vyrobeno 24,7 tis. t SOM, tj. meziročně o 1,1 tis. t (4,6 %) více. Příznivě se vyvíjela výroba sýrů a tvarohů, která dosáhla 144,0 tis. t, což je meziročně o 6,6 % více. Zvýšení výroby nastalo rovněž u smetan (o 5,1 %), u konzumních mlék a jogurtů (oba druhy výrobků o 1,9 %). Másla se vyrobilo 37,8 tis. t, meziročně o 3,9 % méně. Stavby zásob koncem roku se snížily u SOM (na 2,7 tis. t) a másla (na 1,3 tis. t), a u sýrů zůstaly na úrovni 3,6 tis. t. Průměrné CPV sledovaných mlékárenských výrobků klesly v rozmezí mezi 2,4 % a 13,5 %. Podle výkazu Mlék (MZe) 6-12 dosáhla průměrná roční CPV SOM 48,68 Kč/kg a CPV SPM 65,87 Kč/kg, což je meziroční pokles o 7,4 %, resp. o 2,4 %. CPV másla v blocích nebyla dostatečně vykázána. Z výrobků, které nacházejí uplatnění zejména na domácím a unijním trhu, klesly CPV trvanlivých konzumních mlék a sýrů eidamského typu v rozmezí od 6,2 % do 8,4 %, CPV čerstvých mlék, jogurtů, tvarohů a tavených sýrů od 7,9 % do 14,5 %.

Saldo zahraničního obchodu v přepočtu na ekvivalent mléka zůstalo kladné, ale převís vývozu nad dovozem se snížil. Saldo v přepočtu na ekvivalent mléka bylo o 31,1 mil. l (15,1 %) nižší než v roce 2015. Na růstu objemu vývozu se však podílel zejména vývoz suroviny. Jeho meziroční pokles o 4,8 tis. t (tj. o 0,7 %), po korekci o 6,5 % tis. t, resp. o 1 % byl málo významný. Vývoz komoditních výrobků se meziročně zvýšil. Bylo vyvezeno o 1,5 tis. t SPM a o 1,1 tis. t SOM více, vývoz másla se zvýšil o 0,5 tis. t. Z čerstvých výrobků vzrostl zejména vývoz smetan a jogurtů. Vývoz sýrů sice vzrostl o 3,9 tis. t, ale jejich dovoz se zvýšil o 5,4 tis. t. Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka vzrostla. Podíl dovozu mléka a mlékárenských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 45,6 %.

CZV mléka do července klesala a v dalším měsíci začalo její zotavování. Průměrná roční CZV ve výši 6,70 Kč/l (podle rezortní statistiky MZe) byla o 13,5 % nižší než v roce 2015. Náklady na výrobu mléka se podle odhadu meziročně zvýšily, zejména vlivem růstu nákladů na výrobu vlastních krmiv. Chovatelé po značnou část krmné sezóny využívali krmiva ze sklizně roku 2015, která byla nepříznivě ovlivněna extrémním suchem v průběhu roku a bylo vyrobeno méně vlastních krmiv, než je obvyklé. Náklady na vlastní krmiva podle odhadu ÚZEI vzrostly zhruba o 34 %. Mírný pokles ostatních nákladových položek v rozmezí od minima do 5 % nákladově náročnou výrobu vlastních krmiv nevykompenzoval. Podíl

vlastních a nakupovaných krmiv na celkových nákladech na výrobu mléka se odhaduje ve výši 43,1 %. Rentabilita výroby mléka bez započtení přímých plateb by v roce 2016 dosáhla podle odhadu ÚZEI -22,18 %. Zachování podpor vázaných na dojnice a přežvýkavce a řada mimořádných podpor však příznivě ovlivnily ekonomiku výroby mléka. Přímé a nepřímé podpory na plochy krmiv dosáhly v přepočtu (1,19 Kč/l) mléka a zajistily průměrnou souhrnnou rentabilitu podle odhadu ÚZEI ve výši (0,34 %).

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

Trh s hovězím a telecím masem v EU zaznamenal v roce 2016 další nárůst stavů skotu a s tím související zvýšení produkce a spotřeby hovězího masa. Výrazný podíl na růstu produkce hovězího masa mělo zvýšení porážek jatečných krav a jalovic vlivem zhoršené ekonomiky v odvětví mléka. Větší nabídka na trhu způsobila pokles cen všech kategorií skotu, přičemž nejvýrazněji se snížila cena jatečných jalovic. Zvýšená produkce byla kompenzována exportem, a to stejně jako v předchozím roce především do Turecka, kam směřovalo více převážně živého skotu z EU. Vzhledem k tomu, že vývoz rostl rychlejším tempem než dovoz, došlo ke zlepšení aktivního salda obchodní bilance.

Stavy skotu celkem v EU se v roce 2016 opět zvýšily a překročily hranici 100 mil. ks. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2016 v Unii chováno celkem 103,6 mil. ks skotu, což představovalo meziroční přírůstek 16,2 % (tj. 14,5 mil. ks). Tento vývoj byl především důsledkem růstu stavů základního stáda krav celkem, jejichž počty se od

roku 2012 pravidelně zvyšovaly a v roce 2016 dosáhly 42,5 mil. ks (meziroční přírůstek 18,5 %). Hlavní podíl na tomto vývoji měly stavy mléčných krav, které meziročně vzrostly o 27,3 % na 30,0 mil. ks, zatímco počty krav bez tržní produkce mléka v roce 2016 stouply jen mírně (o 1,6 %) na 12,5 mil. ks. Na celkovém počtu krav v EU se rozhodujícím procentem podílely dojnice (téměř 71 %).

V jednotlivých zemích EU byl vývoj počtu chovaného skotu rozdílný. V EU 15 byl zaznamenán dokonce pokles stavů skotu, a to hlavně ve Francii (-2,1 %), Finsku (-1,8 %), Německu (-1,3 %), Dánsku (-0,8 %) a Nizozemsku (-0,5 %). Nárůst naproti tomu zaznamenalo Irsko (3,0 %), Itálie (2,6 %), Portugalsko (1,8 %), Velká Británie (1,3 %), Španělsko (1,2 %) a v menší míře také Lucembursko (0,9 %) a Švédsko (0,5 %). Z NČZ redukovala své stádo skotu především Malta (-4,4 %), Litva (-3,9 %), Estonsko (-3,0 %), ČR (-2,0 %), Rumunsko (-1,7 %), Slovensko (-1,7 %) a Lotyšsko (-1,6 %). Naopak k růstu počtu kusů skotu došlo na Kypru (7,3 %), v Polsku (3,9 %), Maďarsku (2,1 %), Bulharsku (1,8 %), Chorvatsku (1,5 %) a Slovinsku (1,0 %).

Počet krav bez tržní produkce mléka se v EU 15 v roce 2016 meziročně jen velmi nepatrně zvýšil o 0,2 % na 11,5 mil. ks. Nejvýraznější nárůst v tomto regionu byl zaznamenán ve Švédsku (6,7 %), Belgii (2,6 %), Španělsku (2,2 %) a Portugalsku (1,9 %). Ke snížení došlo naopak v Nizozemsku (-17,6 %), Itálii (-7,5 %), Řecku (-4,3 %), Rakousku (-3,4 %), Dánsku (-2,1 %), Německu (-1,7 %), Lucembursku (-1,3 %) a v Irsku (-1,1 %). Z nových členských zemí vzrost počet krav BTPM především v Maďarsku (17,1 %), Lotyšsku (15,0 %), Bulharsku (12,4 %), Slovinsku (11,4 %), Litvě (11,0 %), Estonsku (10,8 %), Chorvatsku (5,3 %), Slovensku (3,6 %) a Polsku (2,9 %). Ke snížení došlo v rámci NČZ 13 pouze v Rumunsku (-4,2 %) a v ČR (-1,9 %).

Meziroční nárůst počtu poražených zvířat, který byl nejvýraznější v souvislosti se zhoršenou ekonomikou v odvětví mléka v EU u kategorie krav a jalovic (o 7,0 %, resp. 6,1 %), se v roce 2016 podstatně podílel na růstu produkce hovězího a telecího masa. Podle předběžných údajů Eurostatu meziročně stoupla výroba v Unii o 2,7 % na 7 784 tis. t, z toho v procentickém vyjádření výrazněji v NČZ o 7,2 % (o 55,7 tis. t), v EU 15 to bylo jen 2,1 %, ale v objemovém vyjádření byl v původních členských zemích nárůst výraznější (o 145,5 tis. t). Meziročně vyšší produkce hovězího a telecího masa byla evidována ve všech kategoriích skotu vyjma býků, kde naopak došlo k mírnému oslabení. V jednotlivých regionech EU byl ale vývoj produkce hovězího a telecího masa rozdílný. Zatímco v některých producenty významných zemích došlo k jejímu růstu, v jiných výroba naopak klesla. Meziročně vyšší výroba hovězího a telecího masa byla zaznamenána zejména na Kypru (53,0 %), v Rumunsku (29,4 %), Bulharsku (25,9 %), na Maltě (11,7 %), z EU 15 pak především v Nizozemsku (8,5 %), Dánsku (7,3 %), Irsku (4,3 %) a v Belgii (3,9 %). Naopak k oslabení výroby došlo v roce 2016 např. ve Švédsku (-8,4 %), Řecku (-4,2 %), Litvě (-4,2 %) a Estonsku (-2,0 %).

Spotřeba hovězího masa včetně telecího v roce 2016 v průměru EU 28 podle odhadu EK zaznamenala mírné meziroční zvýšení o 1,9 %. V průměru Unie převyšovala 15,0 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti v hovězím masu v průměru EU 28 v roce 2016, podle předběžných údajů, meziročně vzrostla o 1,0 p. b. na 102 %.

Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla v roce 2016 v hmotnostním vyjádření opět kladná. Ve srovnání s rokem 2015 bylo evidováno její zlepšení o 92,2 tis. t na 368,9 tis. t. K tomuto vývoji došlo díky meziročnímu posílení vývozu do třetích zemí o 17,9 %, které bylo vyšší než nárůst importu, který proti roku 2015 činil 3,4 %.

V roce 2016 meziročně zvýšila EU vývoz hovězího a telecího masa včetně živého skotu o 17,9 % na 702,9 tis. t. Nejvýznamnějším obchodním partnerem bylo, stejně jako v předchozím roce, Turecko, které zaznamenalo další růst importu především živého skotu z EU. Celkem sem bylo z EU vyvezeno 71,2 tis. t hovězího masa včetně živého skotu, což představuje téměř 24% meziroční zvýšení. Na druhém místě došlo ke změně, kdy Libanon předstihl Hongkong, který (po snížení v roce 2015) v roce 2016 opět významně zvýšil import hovězího masa (převážně drobů) z EU, a to o 29,1 % na 58,4 tis. t. Libanon se díky meziročnímu poklesu o 6,4 % posunul na třetí místo. I přesto bylo na tento trh vyvezeno více než 47 tis. t hovězího masa včetně živých zvířat. K velice výraznému růstu došlo u exportu do Izraele, kam bylo vyvezeno 41,7 tis. t (o 121,1 % více než v předchozím roce) a tento stát se tak zařadil na čtvrté místo z hlediska množství vyvezeného hovězího masa včetně živého skotu z EU. Turecko, Izrael a Libanon dovezly z EU dohromady celkem 653 tis. ks živého skotu, což představuje 2/3 obchodu s živým skotem EU. Z dalších důležitých odbytišť posílil meziročně vývoz hovězího masa také do Vietnamu (o 91,4 %), na Filipíny (o 85,8 %) a z afrických zemí do Egypta (o 62,4 %), Alžírsko (o 55,4 %), Libye (o 49,8 %) a Angoly (o 40,5 %). Naopak do evropských zemí bylo vyvezeno hovězího masa včetně živého skotu ve srovnání s předchozím rokem méně, a to konkrétně do Bosny a Hercegoviny o 2,5 %, Švýcarska o 1,3 % a do Norska o 3,9 %. Do Ruska, které prodloužilo své embargo na dovoz hovězího masa do konce roku 2017, bylo dovezeno z EU o 21,4 % meziročně více, a to díky importu živých chovných zvířat (33 tis. ks) a vnitřností. Stále se však jedná pouze o 16,5 tis. t (tj. 2,3 % z celkového exportu EU).

Stejně jako export, posílil i import hovězího masa včetně živého skotu do EU, i když méně výrazně. EU dovezla v roce 2016 celkem 333,9 tis. t hovězího masa, což představuje 3,4% meziroční růst. Všichni tři tradiční největší dodavatelé hovězího masa do EU, kteří dohromady zaujímalí 72 % trhu, zaznamenali ve srovnání s předchozím rokem zvýšení. Uruguay o 22,4 %, Argentina, kde probíhala obnova stáda, o 3,2 % a navzdory silnému realu vzhledem k nižší domácí poptávce i Brazílie (o 2,8 %). Ale k meziročnímu růstu došlo rovněž u dodávek méně významných partnerů Japonska (o 38,5 %), Srbska (o 27,0 %) a Švýcarska (o 8,0 %). Naopak ke snížení dodávek došlo ze strany dalších čtyř významných partnerů

Austrálie (o 10,2 %), USA (o 14,9 %), Namibie (o 11,8 %) a Nového Zélandu (o 13,0 %). Austrálie snížila vzhledem k probíhající obnově stáda a příznivým pastevním podmínkám svůj celkový vývoz hovězího masa na světové trhy. Export na trh EU se ještě na počátku roku 2016 meziročně zvýšil, v jeho druhé polovině však zcela zastavil. Vývoz hovězího masa ze Spojených států byl ovlivněn méně příznivým kurzem dolaru vůči euru a USA se více zaměřily na lukrativní asijské trhy (zejména Japonsko).

Nárůst objemu vyvezeného hovězího masa a živého skotu do třetích zemí pomohl ulevit unijnímu trhu od zvýšené produkce a udržet tak rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou na vnitřním trhu. Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU od roku 2012 meziročně stále rostly. Hlavním důvodem byl nárůst vývozu hovězího masa a živého skotu do třetích zemí a poměrně dobrá poptávka na vnitřním trhu EU. V roce 2016 se růst cen zastavil a vyjma posledního měsíce daného roku se ceny v průměru snížily. Podle údajů Evropské komise se průměrná cena zemědělských výrobců jatečných býků R3¹⁵⁴ ve srovnání s rokem 2015 snížila o 2,32 % na 368,49 €/100 kg j. hm. Cena jatečných krav O3¹⁵⁵ zaznamenala pokles o 2,32 % na 271,38 €/100 kg j. hm. a CZV jatečných jalovic R3¹⁵⁶ se snížila nejvýrazněji (o 4,18 % na 380,26 €/100 kg j. hm.). Pokles cen jatečných býků byl v roce 2016 evidován hlavně na Maltě a ve Velké Británii (o 18,3 %, resp. 12,7 %), ale také v Rumunsku (-6,2 %), Nizozemsku (-6,0 %), Irsku (-5,6 %), Dánsku (-4,0 %), Německu (-3,7 %), Slovinsku (-3,4 %), Rakousku (-3,0 %) a Francii (-2,8 %). Ke stagnaci došlo v ČR, Řecku, Chorvatsku, Lucembursku a Portugalsku, naproti tomu nejvýznamnější zvýšení CZV bylo evidováno ve Švédsku (o 10,7 %), které s cenou 472,68 €/100 kg j. hm. vykázalo nejvyšší průměrnou cenu za rok 2016 v celé EU. K mírnějšímu meziročnímu zvýšení CZV došlo v Estonsku (o 3,9 %) a Lotyšsku (o 2,5 %).

V ČR byl v roce 2016 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn zejména vývojem této komodity na trhu EU a dalším růstem obchodu se živými zvířaty s Tureckem. Odvětví chovu skotu v ČR bylo v roce 2016 charakterizováno nepatrným růstem stavů, mírným snížením celkové produkce hovězího a telecího masa, růstem porážek a růstem spotřeby. Zároveň došlo ke zhoršení aktivní bilance zahraničního obchodu vlivem výraznějšího nárůstu dovozu ve srovnání s mírnějším růstem vývozu.

Chov skotu spojený s produkcí masa byl v ČR podporován ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity a současně také z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor. Zvláštní podpory na citlivé komodity vyplácené do roku 2014 podle čl. 68 ze zdrojů EU jsou od roku 2015 poskytovány chovatelům skotu na základě nové SZP prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na

154 *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

155 *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

156 *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

produkci. Jedná se o platbu na VDJ masného telete narozeného v období 1. 4. 2015 do 31. 3. 2016, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTPM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemeníků. Částka pro rok 2016 na 1 VDJ masného telete¹⁵⁷ byla určena ve výši 9 312,99 Kč (v roce 2015 to bylo 10 001,78 Kč/VDJ). Na SZIF bylo o tuto podporu v roce 2015 doručeno celkem 5,6 tis. žádostí na 70,3 tis. VDJ telat v požadované sumě 645 mil. Kč (viz kap. 2.2).

V roce 2016 byly na podporu chovu skotu, obdobně jako v roce předchozím, vyjednány dva typy PVP. První subvence byla cílena v rámci tzv. plateb oddělených od produkce (decoupling) na chov přežvýkavců (tj. skotu, ovcí a koz). Tato dotace byla pro rok 2016 stanovena v částce 95,40 Kč/VDJ. Na SZIF byly v rámci této podpory podány žádosti o výplatu na 983,6 tis. VDJ přežvýkavců. Druhá forma PVP je směřována v rámci subvencí vázaných na produkci (coupling) na chov krav bez tržní produkce mléka. Sazba pro rok 2016 na 1 VDJ krávy BTPM byla stanovena v částce 121,28 Kč. Na rok 2016 bylo na SZIF podáno o tuto platbu celkem 7,1 tis. žádostí na 204,1 tis. VDJ krav BTPM. Celkem bylo přímo na chov krav BTPM prostřednictvím podpory masného telete (bez podpor na přežvýkavce) vyplaceno 649,6 mil. Kč, což představovalo ve srovnání s rokem 2015 zvýšení o necelé 1 %.

Produkce hovězího a telecího masa v ČR určená pro vnitřní trh je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen, event. jejich kříženci. Ačkoli se stavy specializovaných masných plemen skotu u nás dlouhodobě zvyšují, jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa výrazně neroste, neboť většina těchto zvířat je úspěšně exportována především do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2016 zabývalo v ČR celkem 18,6 tis. podniků chovem skotu a ve srovnání s předchozím rokem se počet navýšil o 346 tis. podniků. Z toho nejvýrazněji vzrostl počet velkochovů s koncentrací zvířat nad 1 000 ks (o 20,7 %, tj. o 74), naopak jediná kategorie, ve které došlo k meziročnímu snížení jsou malé podniky s 1 až 10 ks skotu a jejich počet klesl (o 2,1 %, tj. 223) na 10,3 tis. I přes tento pokles je počet podniků v této kategorii zdaleka nejvyšším. Největší podíl (tj. 45,7 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2016 chován v 431 podnicích s počtem zvířat nad 1 000 ks. Tento podíl se v meziročním srovnání snížil o 1,3 %. V rámci jednotlivých krajů ČR je více než 46 % chovaného skotu soustředěno v krajích Jihočeském, Středočeském, Moravskoslezském a v kraji Vysočina. Tento podíl se meziročně nezměnil. Průměrný počet skotu připadajícího na podnik se snížil z 92 ks v roce 2015 na 89 ks v roce 2016. Podniků zabývajících se výkrmem býků bylo v roce 2016 evidováno celkem 11,5 tis. a proti roku 2015

157 Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,2.

se jejich počet podle IZR snížil o 128. Více než polovina (57 %) chovaných býků byla vykrmována celkem v 999 podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 51–500 ks. Chovatelů krav BTPM bylo v roce 2016 evidováno 8,1 tis., z toho 61,3 % jich chovalo v průměru méně než 4 krávy. Ve srovnání s rokem 2015 přibýlo celkem 237 podniků zabývajících se chovem krav bez tržní produkce mléka.

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2016 v meziročním srovnání nepatrně vzrostly o 0,6 % (tj. o 8,5 tis.) a dosáhly 1 415,7 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,6 % (tj. o 3,6 tis. ks). Výraznější růst byl zaznamenán pouze u kategorie jalovice jatečné ve věku od 1 do 2 let (meziroční růst o 15,0 %) a plemenní býci nad 2 roky (meziroční růst o 7,6 %). Naopak ke značnému meziročnímu úbytku stavů došlo, stejně jako v předchozím roce, u kategorie mladý skot jatečný nad 8 měsíců do 1 roku (pokles o 65,2 %) a telata jatečná do 8 měsíců (pokles o 54,6 %). Snížil se i počet býků vč. volů ostatních (ne plemenných) od 1 do 2 let. Nárůst stavů skotu byl v roce 2016 evidován ve všech krajích ČR kromě Plzeňského (meziroční snížení o 2,1 %), Olomouckého (meziroční snížení o 1,3 %) a Královéhradeckého (stagnace). Nejvíce se zvýšil počet kusů chovaného skotu v Libereckém kraji (o 3,8 %). Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2016 podílela 1,3 %.

Zatímco průměrné stavy krav celkem v roce 2016 se proti roku 2015 téměř nezměnily a dosáhly 568,6 tis. ks (ve srovnání s 568,8 tis. ks v roce 2015), stavy krav BTPM se meziročně snížily o 1,6 % na 197,4 tis. ks. Naproti tomu průměrné stavy dojených krav se mírně zvýšily (o 0,8 %) na 370,2 tis. ks. Nejvíce se zvýšil počet kusů krav v Ústeckém kraji (meziročně o 5,0 %), zatímco největší pokles zaznamenal opět kraj Olomoucký (meziročně o 4,5 %).

Podíl krav celkem chovaných v ČR z celkových stavů krav EU se v roce 2016 snížil z 1,6 % v roce 2015 na 1,3 %. Obdobně klesl podíl krav chovaných v systému bez tržní produkce mléka na stavech krav této kategorie v Unii (z 1,6 % na 1,5 %). V rámci NČZ 13 je v ČR chováno největší stádo těchto krav s podílem v roce 2016 dosahujícím 22 %. Tento podíl se však již několik let po sobě snižuje (v roce 2015 to bylo 24 %, v roce 2014 26 %, v roce 2011 dokonce 31 %). Hlavním důvodem jsou v posledních letech rychle rostoucí stavy krav BTPM zejména v Polsku a Maďarsku.

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen relací mezi nabídkou a poptávkou na tuzemském trhu, ale značný význam na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních zemí. V meziročním srovnání se výroba v ČR nepatrně snížila o 0,7 % (tj. o 0,7 tis. t j. hm.) na 93,6 tis. t j. hm. (tj. 173,3 tis. t ž. hm.). Průměrná roční produkce jatečného skotu na krávu v roce 2016 v meziročním srovnání klesla o 0,7 % (tj. o 2,2 kg) na 305 kg ž. hm. právě v důsledku zmíněného snížení výroby. Navíc je dlouhodobě negativně ovlivněna velkým objemem vývozu telat a mladého skotu. Z hlediska jednotlivých krajů ČR mají největší produkci jatečného skotu na krávu kraje Jihomoravský a Královéhradecký

(356 kg ž. hm., resp. 342 kg ž. hm.), nejnižší naopak Karlovarský a Moravskoslezský (237 kg ž. hm., resp. 247 kg ž. hm.). Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové hrubé produkce EU je již několik let konstantní a také v roce 2016 dosahoval 0,9 %.

V roce 2016 podle údajů SVS ČR vzrostly v meziročním srovnání porážky jatečného skotu celkem o 4,2 % (tj. o 10,5 tis. ks) na 260,6 tis. ks. Ve srovnání s rokem 2015 zesílily především porážky krav o 9,4 % (10,3 tis. ks) na 119,3 tis. ks, ale také jalovic o 5,8 % (o 1,4 tis. ks) na 26,1 tis. ks jako důsledek výrazně zhoršené ekonomiky výroby mléka, na kterou zemědělci reagovali snižováním stavů dojnic i jalovic. Naproti tomu se v meziročním srovnání snížil počet poražených býků (o 0,7 %) na 104,4 tis. ks a zejména pak jatečných telat (o 4,4 %) na 10,8 tis. ks. Na celkových porážkách skotu v ČR se podílely v roce 2016 nejvýznamněji jatečné krávy, jejichž podíl proti předchozímu roku ještě více narostl (z 43,6 % na 45,8 %). Naproti tomu podíl jatečných býků meziročně klesl o 1,9 p. b. na 40,1 %. Podíl jatečných jalovic a jatečných telat byl tradičně nižší a představoval 10,0 %, resp. 4,1 %. V roce 2016 se průměrná porážková hmotnost skotu podle údajů ČSÚ opět meziročně zvýšila, a to o 4,7 kg (tj. o 0,9 %) na 557,5 kg ž. hm., z toho u jatečných býků vzrostla o 10,1 kg (tj. 1,6 %) na 658,1 kg ž. hm.

V roce 2016 vyrobil masný zpracovatelský průmysl 71,9 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což představovalo ve srovnání s rokem 2015 vyšší produkci o 5,3 % (3,6 tis. t), především díky vyšším porážkám i porážkové hmotnosti. Výroba zároveň meziročně stoupla ve většině krajů ČR, z toho její největší procentický růst byl evidován v krajích Libereckém (o 28,6 %), Moravskoslezském (o 10,5 %) a Vysočina (o 9,6 %). Naproti tomu klesla v meziročním srovnání produkce v krajích Karlovarském, Ústeckém a Královéhradeckém (snížení o 4,9 %, resp. 8,3 %, resp. 2,5 %).

Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR se v roce 2016 proti roku 2015 zvýšila o 4,6 % (o 3,1 tis. t) na 70,2 tis. t j. hm. Průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok se v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 zvýšila o 4,9 % (o 0,4 kg/rok) a dosáhla odhadovaných 8,6 kg/rok. Zatímco spotřeba telecího masa stagnovala na 0,1 kg/obyv./rok, spotřeba hovězího masa se zvýšila o 0,4 kg na 8,5 kg/obyv./rok. Odvětví hovězího masa se v ČR dlouhodobě řadí spolu s odvětvím mléka k těm sektorům zemědělské produkce, kde celková výroba převyšuje domácí spotřebu a míra soběstačnosti dlouhodobě výrazně převyšuje 100 %. Pro udržení bilanční rovnováhy je nutno přebytek produkce exportovat. V roce 2016 se míra soběstačnosti v komoditě hovězí a telecí maso vlivem nižší produkce a vyšší domácí poptávky meziročně snížila o 7,2 p. b. a dosáhla 133,3 %.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 353,7	1 352,8	1 373,6	1 407,1	1 415,7	100,6
z toho - krávy celkem	tis. ks	551,2	551,9	564,0	580,1	583,7	100,6
z toho - krávy BTPM	tis. ks	178,1	184,6	191,3	204,0	211,2	103,5
Průměrný přírůstek býcí výkrm	kg/ks/den	0,930	0,946	0,961	0,972	0,979	100,7
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	6,2	3,7	4,7	4,8	4,1	85,4
Výroba	tis. t j. hm.	92,2	88,6	91,6	94,3	93,6	99,3
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	20,1	22,9	23,9	29,0	37,6	129,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	118,6	115,2	120,2	128,1	135,3	105,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	69,8	60,5	65,3	67,1	70,2	104,6
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	45,1	50,0	50,2	56,9	62,6	110,0
Celková poptávka	tis. t j. hm.	114,9	110,5	115,5	124,0	132,8	107,1
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	3,7	4,7	4,8	4,1	2,4	58,5
Soběstačnost ⁸⁾	%	132,2	146,4	140,2	140,5	133,3	-7,2
Náklady na výkrm býků ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	57,36	58,79	60,04	60,55	66,48	109,8
CZV jateční býci celkem	Kč/kg ž. hm.	46,13	44,82	46,27	47,32	46,75	98,8
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ skotu	504,56	129,42	96,64	101,63	95,40	93,9
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ KBTPM	778,43	190,92	131,95	131,63	121,28	92,1
Přímé platby a dotace vstupů ⁶⁾	Kč/VDJ tele	8 148,50	11 649,50	15 214,35	10 001,78	9 312,99	93,1
Jednotková podpora celkem ⁷⁾	Kč/kg ž. hm.	14,69	13,79	11,99	15,94	11,89	74,6
Nákladová rentabilita ⁸⁾	%	-19,58	-23,76	-22,93	-21,85	-29,68	-7,8
Souhrnná rentabilita ⁸⁾	%	6,03	-0,31	-2,96	4,48	-11,79	-16,3
Cena EU jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	383,73	381,26	367,62	377,24	368,49	97,7
Cena ČR jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	344,44	325,86	316,55	326,81	327,03	100,1

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2016 odhad.

5) Do roku 2012 národní doplňkové platby, od roku 2013 přechodná vnitrostátní podpora.

6) Přímá platba na VDJ telete masného typu.

7) Jednotková podpora vykrmovaných býků včetně nepřímých podpor na vlastní krmiva.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

9) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT, výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: V. Kohoutová, M. Abrahamová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

V zahraničním obchodě pokračoval v roce 2016 obdobný vývoj jako v předchozích letech. Saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa bylo opět výrazně aktivní. V objemovém vyjádření došlo v roce 2016 k jeho meziročnímu zhoršení o 2,9 tis. t a dosáhlo 25,0 tis. t j. hm., ve finančním vyjádření zaznamenalo zhoršení o 117,3 mil. Kč na 2 436,6 mil. Kč. Hlavním důvodem byl fakt, že růst dovozu živého skotu i hovězího masa byl ve srovnání s vývozem více dynamický. Podíl dovozu na domácí spotřebě se meziročně zvýšil ze 43,2 % v roce 2015 na 53,6 % v roce 2016, neboť import rostl výrazněji než spotřeba.

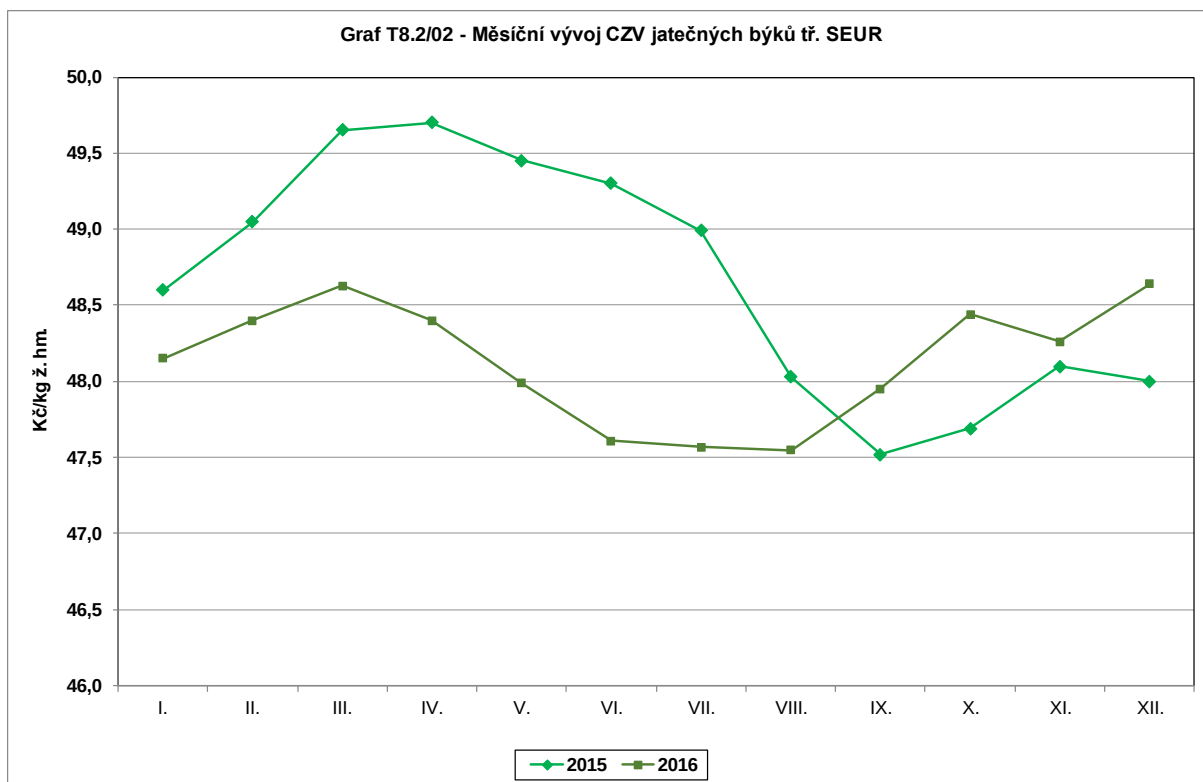
Hovězí maso se do ČR dováželo z 89 % převážně chlazené (převažovalo vykostěné maso a kompenzované čtvrti) a pocházelo především ze členských zemí EU. Meziročně se jeho import výrazně zvýšil o 27,4 %. Nejvýznamnější dodavatelé se ve srovnání s rokem 2015 nezměnili, neboť více než 79 % bylo opět nakoupeno převážně v Polsku (9,7 tis. t), Nizozemsku (5,9 tis. t), Rakousku (4,1 tis. t), Německu (3,8 tis. t), Slovensku (1,8 tis. t) a Irsku (1,8 tis. t). Dovozy ze třetích zemí nebyly pro ČR opět významné, neboť dosáhly

pouhých 12,4 % (4,2 tis. t), avšak již několik let po sobě mírně rostou. V roce 2016 pocházely především z Austrálie, Botswany a Argentiny. O něco méně výrazněji než u hovězího masa se v roce 2016 meziročně zvýšil růst dovozu živého skotu do ČR, a to o 2,9 tis. ks a o 25,5 mil. Kč. Téměř 87 % dovezeného skotu pocházelo ze Slovenska, Rakouska, Itálie a Francie.

V roce 2016 došlo k meziročnímu nárůstu celkového exportu (živý skot včetně hovězího masa) o 5,7 tis. t v přepočtu na j. hm. V hodnotovém vyjádření se příjmy z exportu meziročně zvýšily o 9,1 %, tj. o 553,7 mil. Kč a dosáhly 6,6 mld. Kč. Tradičně převažoval vývoz živých zvířat, jehož podíl z celkového vývozu dosahoval téměř 80 %. V roce 2016 exportovala ČR celkem 259 tis. ks živého skotu, což představovalo proti předchozímu roku navýšení o 3,8 %, tj. o 9,4 tis. ks. Trvalá poptávka po všech kategoriích zvířat z ostatních členských zemí, ale také oživení vývozu na turecký trh byly hlavními důvody nárůstu exportovaného skotu z ČR. V roce 2016 byl vyvážen především zástavový a užitkový skot (101,8 tis. ks), jatečný skot (84,1 tis. ks) a dále telata (73,4 tis. ks). Nejvýznamnějšími odběrateli byly především členské státy EU s téměř 87% podílem na celkovém vývozu skotu. Tradičně směřoval export především do Rakouska, Německa, Španělska a Belgie. Z nečlenských zemí bylo nejvýznamnějším obchodním partnerem Turecko, kam ČR meziročně zvýšila prodej o 6,2 % a počet vyvezených zvířat dosáhl 30,8 tis. ks. Z ostatních zemí pak vývoz směřoval významněji na Ukrajinu a do Libanonu (1,3 tis. ks, resp. 1,2 tis. ks). Hovězí maso, jehož export se v roce 2016 meziročně zvýšil o 24,4 % na 11,6 tis. t j. hm., směřovalo ze 82,3 % do třech zemí (na Slovensko, do Nizozemska a Polska). Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci v roce 2016 meziročně vzrostl o 6,6 p. b. na 66,9 %.

Rekordní růst cen jatečného skotu v ČR, zaznamenaný v roce 2015, se v nadcházejícím roce zastavil. CZV jatečného skotu celkem se meziročně snížila o 3,1 % na 38,20 Kč/kg ž. hm., přičemž k poklesu cen došlo u všech kategorií jatečných zvířat. Ve srovnání s rokem 2015 se snížila především CZV jatečných krav tř. EUR, a to o 3,7 % na 34,81 Kč/kg ž. hm. a CZV jatečných jalovic tř. SEUR o 3,3 % na 37,39 Kč/kg ž. hm. Cena zemědělských výrobců jatečných býků tř. SEUR se snížila o 1,1 % na 48,13 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa naproti tomu v meziročním srovnání nezaznamenala téměř žádnou změnu a zůstala na 122,93 Kč/kg., zatímco spotřebitelská cena hovězího masa ve srovnání s rokem 2015 velmi mírně vzrostla (index 101,0).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě ztrátu a nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) proto dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. Podpory, které jsou do chovu skotu směřovány, však do určité míry ekonomiku produkce hovězího masa chovatelům zlepšují. V roce 2016 došlo podle předběžných údajů ÚZEI ve srovnání s rokem 2015 ke zhoršení nákladové rentability jednak v důsledku dalšího růstu nákladů a také vlivem nižší realizační ceny. Odhadované náklady na výkrm jatečných býků při průměrném denním přírůstku 0,979 kg/ks v roce 2016 dosahovaly 66,48 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2015 jejich nárůst o 5,93 Kč/kg ž. hm. Hlavním důvodem byl především výrazný nárůst nákladů vlastních krmiv o 33,7 %. Mírně se meziročně zvýšily i pracovní náklady (o 2,6 %). Naopak došlo meziročně ke snížení cen nákladů nakupovaných krmiv o 5,1 % a dále nákladů pomocných činností (-2,8 %), ostatního přímého materiálu (-3,5 %) a režie (-3,2 %). Také náklady na kilogram přírůstku skotu ve výkrmu v roce 2016 podle odhadu meziročně vzrostly o 12,4 % (o 6,5 Kč/kg) a dosáhly 59,28 Kč/kg ž. hm.

Výše nákladů dosažených na kilogram živé hmotnosti vykrmovaného zvířete převyšovala v roce 2016 průměrnou cenu zemědělských výrobců jatečného býka o 19,73 Kč/kg ž. hm. Ve srovnání s rokem 2015 došlo ke zhoršení o 6,50 Kč/kg ž. hm.

Nákladová rentabilita (tj. bez započtení podpor) se v roce 2016 meziročně zhoršila, a to o 7,8 p. b. a dosáhla -29,68 %. Při započtení podpor vyplácených do chovu skotu (např. VCS, PVP, podpory na plochu krmiv) se pak souhrnná rentabilita výkrmu býků meziročně rovněž zhoršila, a to o 16,3 p. b. na -11,79 %.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

EU představuje dlouhodobě jednoho z nejvýznamnějších světových producentů vepřového masa hned za Čínou a USA. V rámci globálního obchodu významně ovlivňuje trh s vepřovým masem, neboť reprezentuje v posledních dvou letech u této komodity největšího exportéra před USA a Kanadou. Z těchto důvodů se zároveň všechny změny, které vzniknou v odvětví vepřového masa na světovém trhu, promítají bezprostředně do vnitřního trhu jednotlivých členských zemí Unie.

Nízké ceny vepřového masa na unijním trhu od poloviny roku 2014, v roce 2015 a v prvních čtyřech měsících roku 2016 vlivem převisu nabídky, kdy produkce rostla, a export do Ruska byl redukován, výrazně zhoršily rentabilitu chovatelů prasat téměř ve všech zemích EU. Za účelem obnovení rovnováhy na trhu a oživení cen se rozhodla EK v rámci SOT využít opatření k obnovení rovnováhy a zahájila soukromé skladování vepřového masa¹⁵⁸, aby tak přebytek produkce z trhu dočasně stáhla. Zahájení nákupu do skladů probíhalo od 1. 1. 2016 do 3. 2. 2016. Za toto období bylo v EU naskladněno na 90 až 150 dní celkem 90,87 tis. t vepřového masa v hodnotě 27 mil. €. Toto opatření bylo aplikováno celkem ve 14 členských zemích, z toho více než 76 % objemu bylo naskladněno ve čtyřech zemích, v Německu (29 %), Španělsku (22 %), Dánsku (13 %) a Nizozemsku (12 %), kde byla situace v komoditě nejtěživější. K vyskladňování vepřového masa pak docházelo od dubna do konce června 2016. Kromě tohoto nařízení se EK rozhodla podpořit odvětví živočišné výroby formou dalšího mimořádného opatření nazvaného I. a II. balíček¹⁵⁹, kdy mezi finančně podpořené komodity bylo zařazeno také odvětví chovu prasat.

V roce 2016 byl trh s vepřovým masem v EU podle předběžných údajů EK charakterizován velmi mírným meziročním poklesem stavů prasat celkem a z toho prasnic, růstem porážek a produkce, oslabením spotřeby, ale rekordními exporty. V meziročním srovnání došlo k mírnému oživení ceny jatečných prasat. Krizi v tomto odvětví nejlépe překonalo Španělsko, které navýšilo stavy a výrazně také exporty.

Stavy prasat celkem v EU ke konci prosince roku 2016 podle údajů Eurostatu meziročně klesly o 0,9 % (o 1,4 mil. ks) na 147,4 mil. ks. Zatímco v NČZ 13 byl úbytek chovaných prasat zanedbatelný a představoval 0,3 %, tj. 81 tis. ks, v EU 15 došlo k radikálnějšímu poklesu zvířat a to o 1,0 % (o 1,3 mil. ks) na 122,9 mil. ks. V jednotlivých členských zemích byl však vývoj odlišný. Z významných producentů se

158 Vyhlášené opatření na základě NK (EU) č. 1308/2013 o SOT a prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2334 ze dne 14. 12. 2015 o zahájení soukromého skladování vepřového masa.

159 Vyhlášená dvě mimořádná opatření ke stabilizaci trhu na základě NK (EU) č. 1308/2013 o SOT: 1. Dočasná mimořádná podpora pro zemědělce v odvětví živočišné výroby v souvislosti s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2015/1853 ze dne 15. 10. 2015 – I. balíček. 2. Mimořádná podpora na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby v souvislosti s nařízením Komise (EU) v přenesené pravomoci č. 2016/1613 ze dne 8. 9. 2016 – II. balíček.

nejvýrazněji snížily stavy prasat v Nizozemsku (o 4,6 %), ve Francii (o 3,9 %), v Dánsku (o 3,3 %), Belgii (o 2,9 %), Itálii (o 2,3 %), Rakousku (o 1,9 %) a v Německu (o 1,0 %), z ostatních členských zemí byl evidován znatelnější úbytek v Estonsku (o 12,8 %), v Maďarsku (o 7,6 %), na Slovensku (o 7,3 %) a v ČR (o 4,9 %). V devíti členských zemích došlo naopak k meziročnímu navýšení počtů prasat, z toho především v Polsku (o 4,9 %), Irsku (o 3,6 %), ve Španělsku (o 3,0 %), Velké Británii (o 2,7 %) a ve Švédsku (o 2,5 %). Stagnace byla evidována v Chorvatsku.

Stavy prasnic se v EU k prosinci 2016 proti stejnému období roku 2015 snížily ještě výrazněji především v důsledku reakce na zhoršující se rentabilitu odchovaných selat. K poklesu stavů prasnic však v Unii dochází pravidelně meziročně již od roku 2007, zlepšuje se však jejich užitkovost. V meziročním srovnání oslabila v roce 2016 unijní populace základního stáda o 1,7 % (tj. o 201 tis. ks) na 12,1 mil. ks, z toho v EU 15 klesl jejich počet výrazněji (-2,0 %) na 10,1 mil. ks, naproti tomu v průměru NČZ 13 se počty prasnic nezměnily a zůstaly na 2,0 mil. ks. Největší podíl na úbytku chovů měly Maďarsko (-10,5 %), Belgie (-5,6 %), Itálie (-4,2 %), Rumunsko (-3,5 %), Německo (-3,3 %), Nizozemsko (-2,9 %) a Španělsko (-2,1 %). Stagnace stavů prasnic byla evidována v Dánsku a ve Velké Británii, zatímco k jejich nárůstu došlo meziročně ve Švédsku (o 5,6 %), Polsku (o 5,4 %) a v Irsku (o 4,7 %).

Celková produkce vepřového masa v EU podle předběžných údajů Eurostatu již třetím rokem po sobě rostla, což vytvářelo tlak na export, neboť unijní spotřeba se snížila. V roce 2016 proti roku 2015 došlo k navýšení výroby o 1,4 % na rekordních 23,2 mil. t, a to v důsledku nárůstu porážek jatečných prasat. Podíl vepřového masa na celkové produkci masa v EU převyšoval mírně 50 %. V EU 15, která se v roce 2016 podílela na celkové výrobě vepřového masa Unie 86 %, se produkce meziročně zvýšila o 1,1 % na 19,9 mil. t. Vyšší přírůstek výroby proti roku 2015 byl zaznamenán v NČZ 13, a to o 2,8 % na 3,4 mil. t. V jednotlivých regionech Unie však nebyl vývoj příliš rozdílný, neboť celkem v 18 členských zemích došlo v roce 2016 proti předchozímu roku k nárůstu produkce vepřového masa, event. k její stagnaci. Naproti tomu v 8 zemích Unie (mezi nimi byla i ČR) bylo evidováno její omezení. Z producentů významných zemí EU 15 se meziročně výroba zvýšila např. ve Španělsku (5,3 %), v Itálii (3,9 %), Velké Británii (2,3 %), v Nizozemsku (1,1 %) a ve Francii (1,0 %). V rámci NČZ 13 stoupla produkce zejména ve Slovinsku (12,2 %), v Chorvatsku (9,5 %), Maďarsku (5,5 %) a v Polsku (3,0 %). Její stagnace byla zaznamenána v Německu a Švédsku, naproti tomu pokles byl evidován především v Lotyšsku (-8,8 %), Belgii (-5,7 %), v ČR (-3,3 %), Rakousku (-3,1 %) a v Dánsku (-2,0 %). Počet poražených prasat v EU se meziročně zvýšil o 0,7 % (tj. o 1,7 mil. ks) a představoval 257,2 tis. ks, což bylo nejvíce od roku 2012. Téměř 42 % porážek připadlo na Německo (59,3 mil. ks) a Španělsko (47,7 mil. ks). Průměrná porážková hmotnost jatečných prasat v EU se v roce 2016 proti roku 2015 zvýšila o 0,6 kg/ks na 90,3 kg.

Celková spotřeba vepřového masa v EU v roce 2016 podle předběžných údajů v meziročním srovnání mírně oslabila o 1,3 % a představovala necelých 21 mil. t. Jedním z důvodů bylo posílení cen, ke kterému docházelo od druhého čtvrtletí, ale i vyšší orientace spotřebitelů na drůbeží maso. Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2016 podle odhadu EK dosáhla 40,9 kg/rok, což reprezentovalo meziroční snížení přibližně o 0,6 kg. Nejvyšší byla tradičně ve Španělsku (54 kg/obyv./rok), dále v Rakousku, Německu a Dánsku, kde mírně převyšovala 50 kg/obyv./rok. Nejnižší (cca 22 kg/obyv./rok) naopak vykazovalo Bulharsko a Velká Británie. Na celkové spotřebě masa v Unii se vepřové maso podílelo necelými 49 %, což je dlouhodobě nejvíce ze všech druhů masa. Míra soběstačnosti v průměru EU v roce 2016 podle odhadu EK dosáhla 113 % a byla o 2,7 p. b. vyšší než v roce 2015. Z jednotlivých zemí vykazuje dlouhodobě nejvyšší úroveň Dánsko (591 %), Nizozemsko a Belgie (více než 245 %), nejnižší pak Slovensko, Litva, Chorvatsko a ČR, kde míra soběstačnosti nedosahuje ani 60 %.

Nerovnováha na trhu EU v odvětví vepřového masa způsobená vysokou výrobou a poklesem spotřeby působila na snižování cen na vnitřním trhu EU. Členské země se snažily posílit export do třetích zemí, aby se snížil tlak nabídky nad poptávkou a zastavil se pokles unijních cen vepřového masa a došlo ke zlepšení ekonomické situace chovatelů prasat. Evropská Komise toto úsilí podpořila již zmíněnou podporou soukromého skladování a mimořádným opatřením v podobě dvou balíčků určených chovatelům prasat. V roce 2016 umístila EU na globální trh rekordní objem vepřového masa, když meziročně zvýšila vývozy téměř o 23 % na 4,1 mil. t. Ruský trh byl již plně nahrazen čínským, který EU plně ovládla, a stal se jejím hlavním exportním regionem (podíl na vývozu představoval 63 %). V roce 2016 bylo do Číny prodáno z EU celkem 1,9 mil. t vepřového masa, což představovalo meziroční navýšení vývozu do této země o 44,9 %. Další významné exportní destinace představovaly pro Unii tradičně trhy jihovýchodní Asie, především Japonsko, Hongkong Jižní Korea a Filipíny s podílem na exportu 30 %. Meziročně vzrostl vývoz do těchto zemí o 13,4 % na 1,2 mil. t.

V rámci členských zemí dominovalo ve vývozu vepřového masa do třetích zemí opět Německo, s 25,8% podílem na celkovém exportu Unie. Druhým významným vývozcem v pořadí se stalo Španělsko (podíl 18,7 %). Následovaly Dánsko (podíl 15,2 %), a Nizozemsko (podíl 10,8 %). Nejvýrazněji navýšilo meziročně vývoz do třetích zemí především Španělsko (o 50,1 %), dále Velká Británie (29,0 %), Německo (27,1 %) a Nizozemsko (21,5 %), z NČZ 13 pak stoupl export především z Polska a Maďarska (12,1 %, resp. 7,4 %). Z celkové produkce vepřového masa EU vrostl podíl exportu meziročně o 3,1 p. b. a dosáhl 17,8 %.

Dovoz vepřového masa do EU byl ve srovnání s vývozem opět takřka nevýznamný a meziročně opět klesl, a to o 1,0 % na 32,8 tis. t. Hlavní důvod lze spatřovat především v silném přebytku produkce na vnitřním trhu Unie. Nejvýznamnějším importérem zůstalo

Švýcarsko, jehož podíl z celkového unijního dovozu stoupl ze 61,2 % v roce 2015 na 67,9 % v roce 2016.

Ceny vepřového masa v EU, po propadu v roce 2015, začaly od ledna roku 2016 pozvolna oživovat, přesto se však v průměru EU až do června nacházely stále pod úrovní referenční ceny. Teprve od druhého pololetí nastal jejich výraznější růst. Reagovaly tak na vysokou produkci členských zemí, ale i na nízkou cenu na světovém trhu, které se Unie z důvodů posílení exportů do třetích zemí musela přizpůsobit. V EU se průměrná CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích meziročně zvýšila 4,9 % (tj. o 6,39 €/100 kg j. hm) na 145,96 €/100 kg j. hm. K jejímu nárůstu došlo téměř ve všech členských zemích, z toho nejvýrazněji především v Nizozemsku (o 8,4 %), Itálii (o 7,3%), Německu (o 6,5 %), Belgii (o 6,1 %), Polsku (o 5,8 %), Maďarsku (o 5,2 %) a na Slovensku (o 4,1 %). Stagnace ceny byla zjištěna ve Španělsku, zatímco k jejímu oslabení došlo ve Finsku (-3,1 %), Velké Británii (-2,2 %) a Bulharsku (-1,3 %). Nejnižší cena jatečných prasat tř. E byla v rámci EU vykázána ve Velké Británii a Belgii, kde nedosahovala 130 €/100 kg j. hm., naproti tomu nejvyšší byla tradičně na Maltě (220 €/100 kg j. hm.). Také u zástavových selat došlo v roce 2016 k obdobnému trendu ve vývoji CZV, kdy v průměru EU ceny meziročně posílily výrazněji než u jatečných prasat, a to o 11,4 % na 42,04 € za sele. Nejvýrazněji se zvýšily ceny selat v Nizozemsku, Belgii, Francii a Německu, naopak k jejich poklesu došlo např. ve Finsku, Maďarsku a Velké Británii.

Trh s vepřovým masem v ČR byl silně ovlivněn nepříznivým vývojem této komodity v celé EU. Převis nabídky nad poptávkou vepřového masa v Unii, který se odrazil v poklesu cen, negativně ovlivňoval od konce roku 2014 až do první poloviny roku 2016 ekonomiku chovu prasat také v ČR. Vývoj v komoditě vepřové maso v naší zemi byl charakterizován redukcí stavů prasat i prasnic, mírným růstem celkové výroby, poklesem porážek a pokračujícím růstem dovozů masa, který se promítl v dalším zhoršení bilance zahraničního obchodu. Obdobně jako ve většině členských zemí EU se také v ČR začaly ceny jatečných prasat výrazněji zvyšovat až ve druhé polovině roku 2016.

Pokračující nepříznivá ekonomická situace chovatelů prasat byla koncem roku 2015 a v roce 2016 řešena EK prostřednictvím SOT v podobě dvou mimořádných opatření, kdy obdobně jako ostatní členské státy, také čeští chovatelé prasnic obdrželi finanční podporu ze zdrojů EU v podobě I.¹⁶⁰ a II.¹⁶¹ balíčku. Kromě toho mohl každý členský stát k určené sumě

160 Nařízením Evropské komise v přenesené pravomoci NK (EU) č. 2015/1853; NV č. 366/2015 Sb. byla stanovena mimořádná jednorázová podpora pro chovatele prasnic a dojnic (balíček I.), která měla kompenzovat nízké výkupní ceny mléka a vepřového masa. Celková suma pro dojnice i prasnice představovala 604,2 mil. Kč. Podmínka pro žadatele byla chovat nejméně 3 prasnice.

161 Na základě NK v přenesené pravomoci (EU) č. 2016/1613 schválila vláda ČR NV č. 365/2016 Sb. mimořádnou podporu na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby (II. balíček). Podpora je poskytována podle počtu kusů zvířat evidovaných v IZR. Základním

doplnit částku z národních zdrojů až do výše 100 %. Tuto možnost ČR v obou případech, tj. v I. i ve II. balíčku, plně využila. Celková suma pro I. balíček z evropských i národních zdrojů pro české chovatele prasnic byla určena ve výši 302,1 mil. Kč. Sazba na prasnici byla stanovena ve výši 1 621,80 Kč/ks. V rámci I. balíčku bylo podpořeno celkem 100,6 tis. ks prasnic v celkové částce 163,1 mil. Kč. V rámci II. balíčku byly přijaty žádosti na 92,6 tis. ks prasnic. Celková suma pro II. balíček (z evropských i národních zdrojů) pro tuzemské chovatele prasnic byla vyčleněna ve výši 279,6 mil. Kč. Sazba mimořádné podpory na prasnici byla stanovena podle § 4 nařízení vlády č. 365/2016 Sb. ve výši 2 413,13 Kč. Do konce roku 2016 bylo vyplaceno na 38,7 tis. ks prasnic 93,3 mil. Kč a zbytek plateb bude realizován v roce 2017.

V roce 2016 byly do odvětví chovu prasat opět cíleny podpory z národních zdrojů¹⁶² (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. Obdobně jako v předchozích letech byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁶³, která v roce 2016 představovala celkovou částku 799,4 mil. Kč, což bylo o 12,2 mil. Kč více než v roce 2015. Z této sumy bylo čerpáno pro selata 74,3 % (594 mil. Kč) a zbylá částka byla čerpána pro chovy prasnic, prasniček a kanečků.

Stavy prasat celkem podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2016 se v České republice meziročně zvýšily o 3,2 % (tj. o 50,3 tis. ks) na 1,6 mil. ks, a to především u selat a prasat na výkrm (o 10,1 %, resp. 5,3 %). Stavy chovných prasat stagnovaly, z toho počet prasnic se velmi mírně zvýšil (o 0,8 %) na 97,1 tis. ks, zatímco počet chovaných prasniček a kanců meziročně klesl (o 7,7 %, resp. 10,5 %). V rámci jednotlivých krajů vzrostly k počátku dubna 2016 meziročně stavy prasat celkem především v kraji Vysočina (o 28,5 %), Karlovarském (o 14,6 %) a Pardubickém (o 9,2 %), naopak jejich úbytek byl evidován zejména v kraji Zlínském (-28,6 %), Moravskoslezském (-16,9 %) a Jihomoravském (-11,2 %). Stavy prasnic zaznamenaly nárůst pouze ve třech krajích, a to Vysočina (23,5 %), Pardubickém (4,9 %) a Středočeském (3,8 %), naproti tomu k jejich výraznému poklesu došlo v kraji Zlínském a Moravskoslezském (o 24,7 %, resp. 20,3 %). Ke konci roku 2016 (k 31. 12.) se však počty prasat celkem proti stejnému období 2015 snížily o 4,9 % (o 76 tis. ks.) na 1,5 mil. ks. K úbytku došlo ve všech kategoriích, vyjma prasniček, kde byl evidován meziroční nárůst o 1,7 % na 45,9 tis. ks.

kritériem pro její získání je počet alespoň 3 ks prasnic evidovaných v IZR k 30. 9. 2016. Základní sazbu podpory na 1 kus zvířete stanovilo MZe ČR na základě počtu žadatelů a jejich celkového počtu zvířat.

162 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016 na základě § 2a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

163 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic, 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.

V ČR se v roce 2016 počet podniků s chovem prasat celkem i s chovem prasnic meziročně mírně snížil. Podle údajů IZR bylo k 31. 12. 2016 na našem území evidováno celkem 2 597 podniků zabývajících se chovem prasat s průměrným počtem 600 zvířat na podnik (meziroční snížení o 39 ks). Meziročně zrušilo chov celkem 29 prvovýrobců. Došlo k redukci chovatelů zejména v kategorii s počty zvířat od 100 do 500 ks (pokles o 32 podniků) a s chovy 501 až 2 000 ks (úbytek o 31 podniků). Již několik let po sobě dochází ke koncentraci zvířat ve velkých podnicích, tj. nad 2 tis. ks. Podle IZR bylo v roce 2016 evidováno celkem 149 těchto podniků, tj. o 10,8 % (o 18) méně než v roce 2015. V roce 2016 bylo chováno u těchto velkých subjektů 85 % prasat z celkového počtu v ČR, zatímco v roce 2015 to bylo 83 %. V chovu prasnic opět meziročně ubyli menší chovatelé (pokles o 19 podniků) s chovy do 100 ks jedinců a chovatelé s chovy od 101 do 500 jedinců (pokles o 23 podniků). Celkem bylo v ČR v roce 2016 evidováno 1 672 chovatelů prasnic s průměrným počtem 58 ks jedinců na podnik, což představovalo meziroční snížení o 3 ks.

V odvětví chovu prasat dochází již dlouhodobě k trvalému zlepšování ukazatelů reprodukce prasnic, kde se ČR přibližuje výsledky některým chovatelsky vyspělým evropským zemím. V roce 2016 se v meziročním srovnání zlepšil ukazatel počtu narozených selat na prasnici za rok o 5,4 % (o 1,5 selete) na 30,1 ks. Také počet odchovaných selat byl meziročně vyšší o 4,9 % a dosáhl 26,9 ks/rok. Naopak byly vykázány mírně vyšší úhyny selat o 0,4 p. b., kdy z počtu narozených dosáhly 10,6 %.

Pokles průměrných stavů základního stáda prasnic (meziročně o 2,4 % na 105,2 tis. ks) v důsledku dlouhodobě nepříznivé ekonomiky odvětví se díky lepším reprodukčním ukazatelům neprojevil v porovnání s rokem 2015 v úbytku narozených a odchovaných selat. V roce 2016 bylo v ČR narozeno celkem 3,2 mil. selat, což představovalo v porovnání s předchozím rokem více o 2,9 %, (o 89 tis. ks) a obdobně došlo rovněž ke zvýšení počtu odchovaných selat celkem (o 2,4 %, tj. o 66,2 tis. ks) na 2,8 mil. ks.

Celková výroba vepřového masa v ČR v roce 2016 proti roku 2015 vzrostla o 3,8 % na 253,1 tis. t j. hm. (321,6 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa v EU 28 se meziročně téměř nezměnil a dosahoval téměř 1,0 %.

Český masný zpracovatelský průmysl v roce 2016 vyrobil celkem 220,3 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně poražených dovezených prasat), což představovalo proti roku 2015 snížení o 3,3 % (tj. o 7,4 tis. t j. hm.). Podle údajů Státní veterinární správy bylo v ČR v roce 2016 poraženo celkem 2,46 mil. ks prasat, tj. o 3,2 % (tj. o 82 tis. ks) méně než v roce 2015. Porážky jatečných prasat z toho klesly o 3,2 % na 2,4 mil. ks a porážky prasnic se snížily o 6,7 % na 59 tis. ks. Hlavním důvodem byl nižší dovoz jatečných prasat v meziročním srovnání o více než 60 % (o 41 tis. ks). Průměrná porážková hmotnost podle ČSÚ meziročně vzrostla o 1,1 % a dosáhla 119,0 kg/ž. hm. (v jat. hmotnosti byla 90,8 kg).

Celková spotřeba vepřového masa reagovala na oslabování cen a meziročně došlo k jejímu zvýšení o 1,7 % (o 7,6 tis. t j. hm.) na 458,4 tis. j. hm. ČR není ve výrobě vepřového

masa dlouhodobě soběstačná a tento ukazatel se stále zhoršoval. Po určité stabilizaci v roce 2014 a poklesu v roce 2015, se míra soběstačnosti v roce 2016 mírně zlepšila o 1,1 p. b. na 55,2 %. Nacházela se ale stále hluboko pod úrovní průměru EU, ale i pod průměrem třech sousedních zemí, nižší byla na Slovensku.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2015 dosáhla 42,9 kg/rok, podle odhadu ÚZEI se v roce 2016 zvýšila o 1,6 % na 43,6 kg/rok. Tento objem zhruba odpovídá průměrné spotřebě EU, je však téměř o 4 kg vyšší než v Maďarsku, ale asi o 9 kg nižší, než např. v Rakousku a Německu.

T8.2/03 - Balance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 578,8	1 586,6	1 617,1	1 559,6	1 609,9	103,2
Stavy prasníc	tis. ks	100,2	102,4	103,0	96,3	97,1	100,8
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,753	0,824	0,844	0,868	0,868	100,0
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	12,3	10,3	10,6	9,3	9,3	100,0
Výroba	tis. t j. hm.	236,2	241,4	245,9	243,8	253,1	103,8
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	256,2	249,8	255,7	274,4	276,4	100,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	504,7	501,5	512,2	527,5	538,8	102,1
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	433,0	423,8	429,9	450,8	458,4	101,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	61,3	67,1	73,0	67,4	73,3	108,8
Celková poptávka	tis. t j. hm.	494,3	490,9	502,9	518,2	531,7	102,6
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	10,3	10,6	9,3	9,3	7,1	76,5
Soběstačnost ⁷⁾	%	54,5	57,0	57,2	54,1	55,2	1,1
Ekonomika výkrmu prasat							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	36,52	36,33	34,87	34,43	32,99	95,8
CZV jatečné prasata celkem	Kč/kg ž. hm.	33,28	33,70	32,73	28,94	29,21	100,9
Přímé podpory celkem ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	1,28	1,20	1,91	2,90	4,39	151,3
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-8,87	-7,24	-6,14	-15,95	-11,46	4,5
Souhrnná rentabilita ^{6), 7)}	%	-5,38	-3,92	-0,67	-7,52	1,85	9,4
Cena EU prasata tř. E ⁸⁾	€/100 kg j. hm.	170,62	175,48	156,60	139,57	145,96	104,6
Cena ČR prasata tř. E ⁸⁾	€/100 kg j. hm.	177,40	173,19	158,49	140,93	145,78	103,4

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost roky 2012-2013 = 0,778, roky 2014-2016 = 0,7868.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2016 odhad.

5) Přímé podpory zahrnují národní dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a a 8.F.b a v roce 2016 rovněž I. a II. balíček mimořádných opatření.

6) Souhrnná rentabilita včetně započtení podpory 8.F.a a 8.F.b, v roce 2016 včetně I. a II. balíčku mimořádných opatření.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{CR} SZIF,

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), L. Vališ (MZe)

Nízká konkurenceschopnost sektoru vepřového masa se dlouhodobě promítá do pasivní bilance zahraničního obchodu. Celkové saldo ve vepřovém mase včetně živých prasat však vykazovalo v roce 2016 mírné zlepšení (o 9,1 tis. t j. hm. a o 43,4 mil. Kč), ale bylo stále v rámci zemědělských komodit nejnižší. Ve finančním vyjádření dosáhlo saldo (maso včetně živých prasat) -11 360 mil. Kč a v objemovém vyjádření bylo -189,4 tis. t j. hm. Hlavní podíl na tomto vývoji má již několik let po sobě prohlubující se pasivní bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem. V roce 2016 došlo meziročně k jejímu zhoršení pouze ve finančním vyjádření (o 266,9 mil. Kč), zatímco v objemovém se naopak situace mírně zlepšila (o 1,9 tis. t). Bilance obchodu se živými prasaty byla naproti tomu v roce 2016 již třetím

rokem po sobě aktivní jak v hmotnostním, tak i ve finančním vyjádření. V meziročním srovnání došlo k jejímu zlepšení v objemovém i finančním vyjádření na 32,1 tis. t ž. hm. a 876,4 mil. Kč.

V roce 2016 bylo do ČR dovezeno celkem 242,7 tis. ks živých prasat za 446,4 mil. Kč, což představovalo proti předchozímu roku snížení o 36,5 % (o 158 tis. ks). Hlavním důvodem byl především výrazně nižší nákup selat (o 121 tis. ks), ale i jatečných prasat v zahraničí (o 41 tis. ks). Živá prasata pocházela především z členských zemí EU. Největší podíl (84,0 %) z importu představovala selata, která byla původem z 99 % ze třech zemí Unie (Německa, Dánska a Nizozemska). Další kategorií prasat, která se v roce 2016 významněji podílela na importu do ČR, byla jatečná zvířata. Jejich předním dodavatelem bylo Německo, odkud pocházelo 89 % zvířat, a ještě dále Polsko. Na celkových porážkách prasat v ČR se import jatečných zvířat podílel necelým 1,0 % (v roce 2014 to bylo 2,6 %). Ostatní prasata (čistokrevná, chovná, reprodukční aj.) se na dovozu podílela 3,2 % a pocházela především z Dánska.

V roce 2016 se objem vepřového masa nakoupený v zahraničí meziročně zvýšil pouze nepatrně (o 0,5 %) a dosáhl 262,8 tis. t v celkové hodnotě 14,2 mld. Kč. Nejvýznamnějším dodavatelem zůstává tradičně Německo, odkud bylo dodáno 33,7 % (tj. 89 tis. t) vepřového masa v hodnotě 4,7 mld. Kč. Objem dovezeného masa z Německa se však od roku 2013 každoročně snižuje na úkor rostoucích dovozů ze Španělska. Tato jižní země nyní pro ČR představuje druhého nejvýznamnějšího dodavatele s podílem na importu vepřového masa 19,2 % (tj. 51 tis. t za 2,3 mld. Kč). Obdobně jako v roce 2015 se v roce 2016 na dovozu významněji podílely ještě další tři členské země, a to Polsko, Belgie a Rakousko (28 % nákupu). Import vepřového masa ze třetích zemí byl opět nevýznamný, neboť nedosahoval ani 0,5 % a pocházel především z Chile.

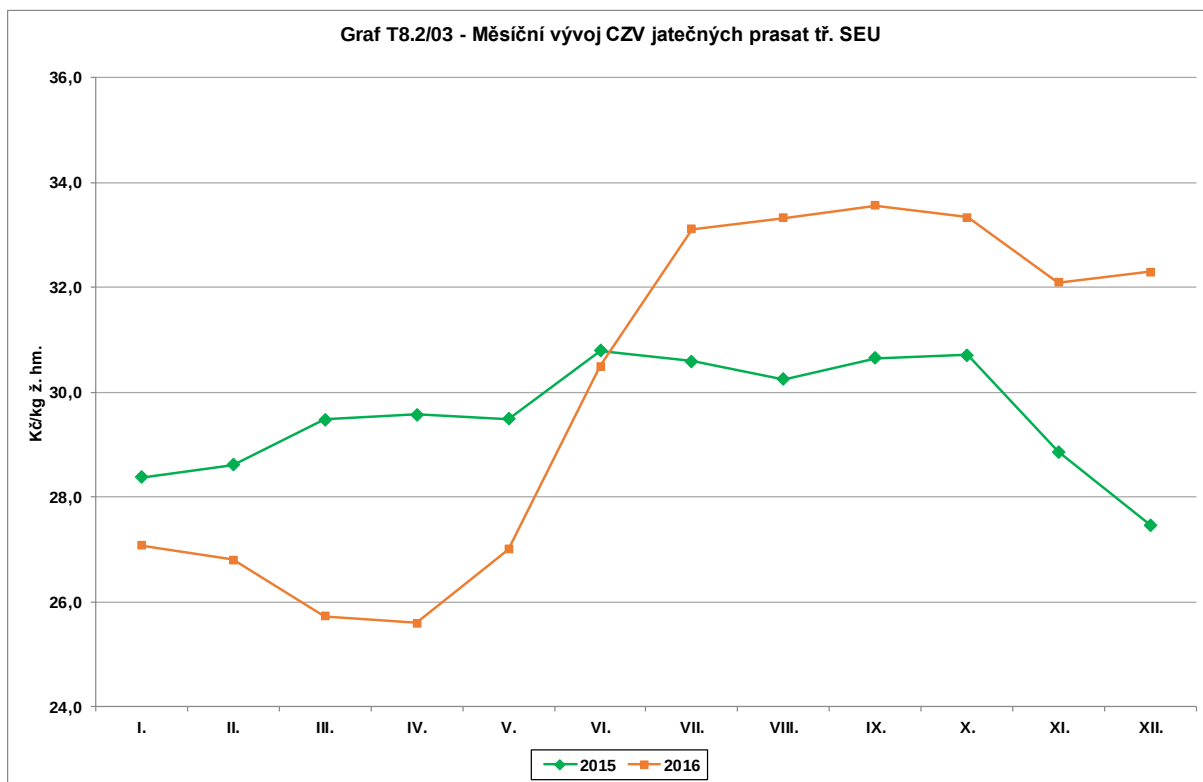
ČR meziročně zvýšila vývoz živých prasat o 7,1 % (28 tis. ks) na 427,4 tis. ks v hodnotě 1,3 mld. Kč. Nejvýznamněji se na něm podílela jatečná zvířata (téměř 69 %) a selata (podíl 24 %). Hlavními odběrateli bylo Slovensko, Německo a Maďarsko, kam bylo prodáno 353,4 tis. ks (celkem 83% podíl).

Vývoz vepřového masa v roce 2016 v objemovém vyjádření meziročně mírně posílil o 9,1 % (o 3,3 tis. t) na 39,4 tis. t. Rovněž ve finančním vyjádření došlo k jeho nárůstu o 159,5 mil. Kč na 2,0 mld. Kč. Exportováno bylo především čerstvé chlazené maso (podíl 98 %). Nejvýznamnějším odběratelem pro ČR bylo tradičně Slovensko, kam bylo prodáno více než 80 % vepřového masa, a dále ještě Německo a Maďarsko.

Ceny zemědělských výrobců jatečných prasat v ČR byly také v roce 2016 bezprostředně ovlivněny vývojem cen vepřového masa na trhu v Unii, kdy na ně působil zejména přetlak nabídky nad poptávkou. Po výrazném poklesu cen v roce 2015 se ani do poloviny roku 2016 situace nezlepšovala. CZV jatečných prasat tř. SEU v ČR v průměru I. pololetí 2016 byla ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku nižší o 7,8 %, cena prasat celkem klesla

dokonce o 8,2 %. Situace se začala zlepšovat až v období od července do konce roku 2016, kdy ceny rychle rostly. Díky tomuto navýšení se průměrná cena jatečných prasat tř. SEU¹⁶⁴ za rok 2016, podle údajů TIS^{ČR} SZIF, meziročně mírně zvýšila o 1,4 % (tj. o 0,43 Kč) a dosáhla 29,99 Kč/kg ž. hm. (38,98 Kč/kg j. hm.). CZV jatečných prasat celkem meziročně stoupla o 0,9 % na 29,21 Kč/kg ž. hm. (tj. na 37,97 Kč/kg j. hm.). Ve srovnání s pětiletým průměrem (2011–2015) byly v roce 2016 ceny jatečných prasat tř. SEU v ČR nižší o 6,8 % (tj. o 2,20 Kč/kg ž. hm.).

Cena průmyslových výrobců vepřového výsekového masa reagovala na vývoj CZV jatečných prasat a mírně rostla. Průměrná CPV vepřového výsekového masa, podle TIS^{ČR} SZIF, v roce 2016 dosáhla 56,56 Kč/kg, což představovalo proti roku 2015 navýšení o 1,3 % (o 0,72 Kč/kg)¹⁶⁵. Spotřebitelské ceny vepřového masa podle ČSÚ se meziročně téměř nezměnily (index 99,9).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Ekonomika chovu prasat byla v roce 2016 ovlivněna především mírným oživením CZV jatečných prasat při současném poklesu cen některých vstupů, čím došlo k jejímu nepatrnému meziročnímu zlepšení. V roce 2016 se snížily ceny vstupů zejména u krmných směsí. Do nižších CPV krmných směsí pro prasata se promítlo meziroční oslabení cen krmných obilovin

¹⁶⁴ V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

¹⁶⁵ Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2015.

(o 9,8–10,0 %). Krmné směsi, které představují nejvýznamnější nákladovou položku, byly v roce 2016 podle šetření ČSÚ ve srovnání s rokem 2015 levnější v rozmezí o 5,6–6,0 %. Růst CZV zástavových selat na trhu EU se ale nepromítl do cen v ČR, neboť jejich cena meziročně oslabila o 2,3 % na 51,56 Kč/kg ž. hm.

Dosahované realizační ceny jatečných prasat však i přes vzestup jejich CZV nestačily pokrýt v plné výši náklady a výkrm byl bez započtení podpor opět výrazně ztrátový. Podle odhadu ÚZEI vykázaly v roce 2016 podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 32,99 Kč/kg ž. hm. Meziročně došlo k jejich snížení o 4,2 %, tj. 1,44 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se v roce 2016 podílely na celkových nákladech výkrmu prasat 66,6 %, zatímco v roce 2015 to bylo 67,6 %. V meziročním srovnání byl zjištěn jejich pokles o 0,51 Kč/KD. Z ostatních nákladových položek došlo v roce 2016 k výraznějšímu zvýšení pracovních nákladů (o 0,056 Kč/KD) a snížení režijních nákladů (o 0,054 Kč/KD). Podle odhadu ÚZEI se průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu v roce 2016 meziročně nezměnil a zůstal na 0,868 kg/ks/KD. Nákladová rentabilita výkrmu prasat byla opět v červených číslech, kdy dosáhla -11,46 % ale v porovnání s rokem 2015 došlo k jejímu zlepšení o 4,5 p. b.

Podpory, které směřovaly do odvětví v roce 2016 prostřednictvím zmiňovaného I. a II. balíčku a národních dotací na ozdravení chovů prasat, představovaly podle předběžných údajů částku 4,39 Kč na 1 kilogram živé hmotnosti vykrmeného prasete. Proti roku 2015 se tato suma zvýšila díky mimořádným podporám o 51,3 %, tj. o 1,49 Kč/kg ž. hm. Po započtení těchto podpor se souhrnná rentabilita výkrmu prasat v roce 2016 výrazně zlepšila na 1,85 %, zatímco v roce 2015 byla o 9,4 p. b. nižší. Díky těmto mimořádným podporám se stal v roce 2016 výkrm prasat ziskovým.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Světová produkce drůbežího masa – z brojlerů – se podle odhadu USDA zvýšila v roce 2016 meziročně o 1,0 %, na celkových 89,5 mil. t j. hm.¹⁶⁶. Největším producentem, se zhruba pětinovým podílem, zůstaly Spojené státy americké, které navýšily svou produkci o 1,7 %, na 18,3 mil. t j. hm díky zvýšení stavů brojlerů a jejich vyšším hmotnostem. Dále Brazílie, s přibližně 15% podílem, navýšila svou produkci o 3,5 %, na 13,6 mil. t j. hm. Třetím nejvýznamnějším producentem kuřecího masa byla Čína s podílem 14,2 %. Ta omezila dovoz brojlerů v důsledku výskytu ptačí chřipky, což se projevilo na značném úbytku produkce kuřecího masa, který neměl ve světě obdoby, neboť z velkých producentů došlo

166 Pouze kuřecí maso, vyjma pařátů. Od roku 2015 vyjma Bahrajnu, Gruzie, Íránu, Jamajky a Moldávie, od roku 2016 navíc i Venezuely.

k úbytku jinak už pouze v Turecku. Čína vyprodukovala 12,7 mil. t j. hm, což znamená meziroční pokles o 5,2 %. Kromě tří již zmíněných zemí se produkce dostala přes 10 mil. t ještě v zemích EU 28 jako celku, jejichž podíl na světové produkci byl 12,4 % (unijní produkce vzrostla o 2,4 %, na 11,1 mil. t j. hm). Zeměmi s vysokou produkcí byly také Indie (4,2 mil. t), Rusko (3,8 mil. t), Mexiko (3,3 mil. t), již zmíněné Turecko (1,9 mil. t), a Thajsko (1,8 mil. t). Relativně nejvíce, o 10,4 %, vzrostla ze jmenovaných zemí produkce v Rusku, absolutně pak v Brazílii, o 459 tis. t. Jak již bylo uvedeno, největší propad, jak relativně k ostatním velkým producentům, tak i absolutně, zaznamenala Čína, jejíž produkce poklesla o 700 tis. t. I přesto se celkový objem světové produkce navýšil, o 854 tis. t. Celkový roční objem dovozu kuřecího masa ve světě činil 8,9 mil. t, tj. 1,0 % z celkové produkce, a meziročně tak narostl o 3,2 %. Největší objem dovozu byl do Japonska, které dovezlo 955 tis. t, následovala Saúdská Arábie s 850 tis. t, Mexiko s 820 tis. t, EU dovezla 750 tis. t, Irák 670 tis. t, Jihoafrická republika 520 tis. t, Čína podstatně zvýšila dovoz, na 410 tis. t, Hongkong dovezl 325 tis. t, Kuba 215 tis. t, atd. Celkový roční objem vývozu činil 10,8 mil. t, tj. 12,1 % z celkové produkce, a meziročně tak vzrostl o 5,3 %. Mezi hlavní vývozce se nadále řadily Brazílie, s 4,1 mil. t, Spojené státy americké, s 3,0 mil. t, a EU, s 1,3 mil. t, podíl těchto tří uskupení na celkovém vývozu činí 81,3 %. Podíl vývozu Brazílie na vlastní produkci dosáhl vzhledem k jiným producentům výjimečných 30,2 %. Mezi velké světové vývozce kuřecího masa lze zařadit také Thajsko, které vyvezlo 670 tis. t.

EU 28 vyprodukovala v roce 2016 podle odhadu Evropské komise celkem 14,7 mil. t j. hm., z toho 80 % tvořilo maso kuřecí a 14 % maso krůtí, a meziročně se tak produkce masa drůbežího zvýšila o 2,5 %, masa kuřecího o 3,5 % a masa krůtího o 6,8 %. Dovezeno bylo do EU 28 celkem 900,0 tis. t j. hm., což činí 6,1 % navíc ke zmíněné vlastní produkci, a meziročně je to o 2,9 % vyšší objem (měřeno v tunách) dovozu (zde se uvádí pouze maso drůbeží celkem). Po odečtení vývozu o velikosti 1,6 mil. t j. hm. vychází odhad spotřeby drůbežího masa v EU 28 celkem 14,0 mil. t j. hm., a soběstačnosti 105,1 %. Samotný vývoz se meziročně zvýšil o 8,5 %. Ze zmíněného celkového objemu dovozu do EU 28 dovezla Brazílie 55,9 %, Thajsko 32,2 %, Ukrajina 5,3 %, Chile 3,2 %, Čína 1,9 % a podíl ostatních zemí byl již menší než 1 %. Z celkového vývozu EU 28 směřovalo 16,7 % do Jihoafrické republiky, 7,8 % na Filipíny, 7,7 % do Hongkongu, 7,5 % do Saúdské Arábie, 7,2 % do Beninu, 7,1 % na Ukrajinu, 4,8 % do Ghany, 2,8 % do Demokratické republiky Kongo, 2,2 % do Vietnamu, 2,0 % do Gabonu a podíl ostatních zemí byl již menší než 1 %. Cena průmyslových výrobců jatečných kuřat v EU 28 klesla o 9,49 €/100 kg na 177,50 €/100 kg (48,00 Kč/kg). K poklesu ceny v eurech došlo ve všech členských zemích kromě Francie, Malty, Německa, Řecka a Švédska.

V ČR byl v roce 2016 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním poklesem stavů drůbeže, poklesem výroby drůbežího masa, a nárůstem dovozu a vývozu v součtu živé drůbeže a drůbežího masa (tab. T8.2/04).

V roce 2016 byly do odvětví chovu drůbeže opět cíleny podpory z národních zdrojů¹⁶⁷ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. Obdobně jako v předchozích letech byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁶⁸, která v roce 2016 představovala celkovou částku 395,7 mil. Kč, což bylo o 15,5 mil. Kč více než v roce 2015.

Podle soupisu hospodářských zvířat se stavy drůbeže v ČR v roce 2016 snížily o 5,3 % na 21,3 mil. ks, z toho stavy kuřat na výkrm poklesly o 5,7 % na 11,4 mil. ks, stavy kuřat na chov klesly o 5,8 % na 2,7 mil. ks, stavy slepic klesly o 2,9 % na 6,1 mil. ks, stavy kohoutů se zmenšily o 13,4 % na 212,5 tis. ks, stavy kachen poklesly o 15,5 % na 498,0 tis. ks, stavy krůt poklesly o 9,9 % na 374,6 tis. ks, a stavy hus vzrostly o 0,9 % na 19,6 tis. ks.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2016 snížila o 3,6 % na 184,4 tis. t j. hm. (245,9 tis. t ž. hm.), na základě údajů z Výsledků chovu drůbeže, publikovaných ČSÚ, a odhadu samozásobení a drobného prodeje, poskytnutého MZe. Z toho tržní produkce činila 179,5 tis. t j. hm. (239,3 tis. t ž. hm.), tedy o 3,9 % meziročně méně, a samozásobení a drobný prodej 5,0 tis. t j. hm. (6,6 tis. t ž. hm.), tj. o 10 % meziročně více.

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2016 dovezeno 143,7 tis. t j. hm. živé drůbeže a drůbežího masa, což znamenalo meziroční nárůst o 5,6 %. Z toho živé drůbeže 6,3 tis. t j. hm. (8,4 tis. t ž. hm.), tj. meziročně o 3,3 % více, a 137,5 tis. t j. hm. drůbežího masa, což je meziročně o 5,8 % více. Dovezená živá drůbež čítala celkem 25,7 mil. ks, to znamená meziročně o 0,9 % více. Počtem kusů živé drůbeže bylo dovezeno nejvíce z Německa (14,4 mil. ks, 758,3 t ž. hm.), a co do hmotnosti ze Slovenska (5,4 mil. ks, 7,2 tis. t ž. hm.). Výrazný podíl měly též Dánsko (3,5 mil. ks, 171,2 t ž. hm.) a Maďarsko (1,3 mil. ks, 150,0 t ž. hm.). Drůbežího masa dovezlo do ČR nejvíce Polsko (88,4 tis. t j. hm.), Maďarsko (10,9 tis. t j. hm.), Německo (10,5 tis. t j. hm.), Brazílie (8,7 tis. t j. hm.), Slovensko (7,0 tis. t j. hm.), Nizozemsko (4,8 tis. t j. hm.), Francie (2,6 tis. t j. hm.) a Dánsko (1,3 tis. t j. hm.). Největší podíl na dovezeném drůbežím masu mělo dělené maso a droby z kura domácího čerstvé nebo chlazené (27,4 %), dále dělené maso a droby z kura domácího zmrazené (26,7 %), a nedělené maso z kura domácího čerstvé nebo chlazené (14,0 %) a nedělené maso z kura domácího zmrazené (11,2 %).

Z ČR se vyvezlo 78,9 tis. t j. hm. živé drůbeže a drůbežího masa, tedy meziročně o 6,4 % více. Z toho živé drůbeže 38,6 tis. t j. hm. (51,6 tis. t ž. hm.), tj. meziročně o 4,8 % více, a 40,3 tis. t j. hm. drůbežího masa, tj. meziročně o 8,1 % více. Vyvezená živá drůbež čítala celkem 116,5 mil. ks, to znamená meziročně o 13,2 % méně. Počtem kusů živé drůbeže

167 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016 na základě § 2a a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

168 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů drůbeže – s výjimkou nosnic.

bylo vyvezeno nejvíce na Slovensko (57,7 mil. ks, 11,4 tis. t ž. hm.), a co do hmotnosti do Německa (10,6 mil. ks, 20,9 tis. t ž. hm.). Výrazný podíl mělo též Polsko (25,0 mil. ks, 18,0 tis. t ž. hm.) a do dalších 14 evropských zemí bylo dovezeno do každé více než tuna ž. hm. živé drůbeže čítající minimálně 30 tis. ks. Drůbežího masa bylo vyvezeno nejvíce na Slovensko (28,5 tis. t j. hm.), jehož podíl činil 70,7 % z celkového vývozu ČR. Z celkového vývozu drůbežího masa z ČR tvořilo nejvíce nedělené maso z kura domácího zmrazené (34,1 %), dělené maso a droby z kura domácího zmrazené (31,1 %) a čerstvé nebo chlazené (18,5 %), a nedělené maso z kura domácího čerstvé nebo chlazené (10,7 %).

Saldo obchodu ČR s živou drůbeží se v roce 2016 snížilo o 183 mil. Kč na 1,4 mld. Kč a saldo obchodu s drůbežím masem bylo meziročně méně pasivní o 131 mil. Kč a činilo -4,8 mld. Kč.

Domácí spotřeba v ČR v roce 2016 meziročně poklesla o 2,3 % na 247,8 tis. t j. hm.¹⁶⁹. Spotřeba na obyvatele se zmenšila o 2,3 % na 25,4 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti klesla o 1,0 p. b. na 74,4 %¹⁷⁰.

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	20 691,3	23 265,4	21 463,8	22 508,0	21 313,9	94,7
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,0	5,6	5,3	5,0	4,6	92,0
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	184,6	176,6	188,1	191,3	184,4	96,4
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	117,8	114,2	118,6	136,1	143,7	105,6
Celková nabídka	tis. t j. hm.	306,4	296,4	312,0	332,4	332,8	100,1
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	238,0	223,6	237,0	253,6	247,8	97,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	62,8	67,5	70,0	74,2	78,9	106,4
Celková poptávka	tis. t j. hm.	300,8	291,1	307,0	327,8	326,7	99,7
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	5,6	5,3	5,0	4,6	6,1	132,6
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	77,6	79,0	79,4	75,4	74,4	-1,0
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	24,72	26,97	25,80	26,13	25,39	97,2
CZV jatečných kuřat	Kč/kg ž. hm.	23,08	24,74	23,86	23,73	23,47	98,9
Podpory celkem ⁶⁾	Kč/kg ž. hm.	0,00	0,00	2,32	2,87	2,86	99,7
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-6,63	-8,27	-7,52	-9,18	-7,57	1,6
Souhrnná rentabilita ^{4), 7)}	%	x	x	1,47	1,80	3,70	1,9
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,89	0,94	0,94	0,88	0,84	95,5
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,92	0,95	0,87	0,97	0,87	90,1

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

2) Celková výroba zahrnuje výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI; rok 2016 odhad.

6) Podpory zahrnují národní dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c.b).

7) Souhrnná rentabilita je nákladová rentabilita doplněná o podpory.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců,

Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; výpočty ÚZEI a MZe; AMI; ČNB

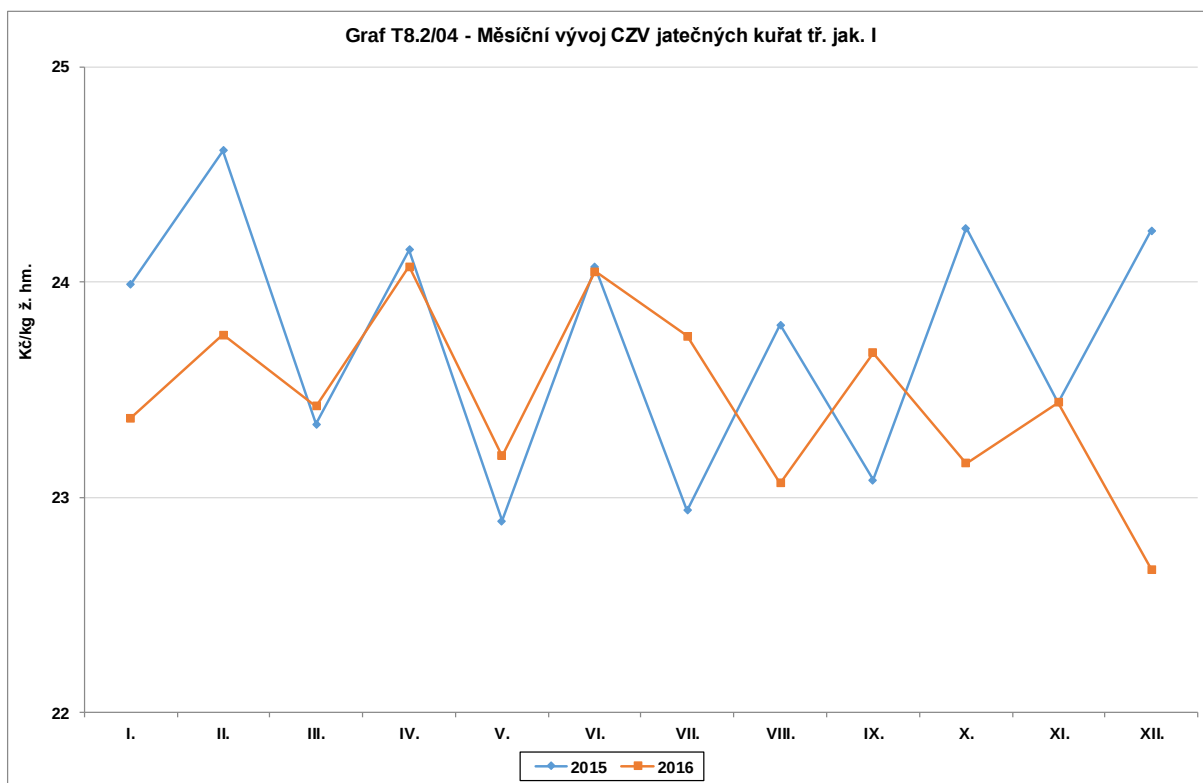
Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), P. Hák (MZe)

169 Výpočet ÚZEI na základě údajů uvedených v tab. T8.2/04.

170 Výpočet ÚZEI na základě údajů uvedených v tab. T8.2/04.

CZV jatečných kuřat v ČR se v roce 2016 snížila o 1,1 % na 23,47 Kč/kg, CZV brojlerových krůt se snížila o 10,2 % na 35,40 Kč/kg a CZV jatečných kachen vzrostla o 1,1 % na 29,60 Kč/kg (pramen: ČSÚ).

Nákladová rentabilita produkce drůbežího masa se na základě odhadu nákladů z výběrového šetření ÚZEI meziročně zvýšila o 1,6 p. b. na méně záporných -7,57 % a souhrnná rentabilita (po započtení podpor z nákazového fondu) se meziročně zvýšila o 1,9 p. b. na 3,70 %.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Vejce

Podle odhadu Evropské komise se celková produkce vajec v zemích EU mírně zvýšila o 0,9 % na 7,5 mil. t. Na růstu produkce vajec se podílela zejména konzumní vejce, jichž bylo vyprodukováno o 1,2 % více. Produkce násadových vajec zaznamenala pokles o 1,8 %. Celková spotřeba vajec se zvýšila o něco méně (o 1,4 %) a EU nepatrně posílila svou domácí soběstačnost (o 0,5 p. b.). Spotřeba konzumních vajec na obyvatele byla odhadnuta na 12,9 kg/rok (tj. 224,5 ks/rok).

Objem dovezených vajec do EU klesl. V roce 2016 bylo podle předběžných údajů EK dovezeno 0,017 mil. t vajec v přepočtu na váhový ekvivalent. Meziročně tak dovoz klesl o 14,7 %. Struktura dovozu dle zemí se meziročně mění. V roce 2016 dovoz vajec z Indie byl nahrazován dovozem z Ukrajiny. Ukrajina jako dovozce vajec do EU v roce 2016 posílila svůj význam. Objem dovezených vajec z této země se v roce 2016 zvýšil více než dvakrát

a činil 49 % celkového dovozu. Dovoz vajec z Indie se naopak meziročně snížil téměř sedmkrát a činil tak 5 % celkového objemu dovozu. Významným dovozcem stále zůstává USA a Argentina (20,4 % a 11,3 % celkového objemu dovozu).

Vývoz vajec v porovnání s rokem 2015 podle předběžných údajů rovněž poklesl o 12,8 % a dosáhl 0,247 mil. t. Zeslábnul význam hlavních destinací – Japonska, Švýcarska a USA, do kterých bylo vyvezeno 19 %, resp. 16 % a 8 % vyvezeného množství. Z dalších destinací vynikly Spojené arabské emiráty, kam bylo vyvezeno 7 % celkového množství.

Průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU¹⁷¹ podle předběžných údajů Evropské komise meziročně klesla o 11,8 % a dosáhla 113,71 €/100 kg (tj. 1,77 Kč/ks¹⁷²). Ve většině zemí tržní cena meziročně klesla nebo stagnovala, výraznější cenový růst vykázalo jen 5 zemí, z toho nejvíce Belgie (o 7 %) a Rakousko (o 5 %). Největší pokles tržní ceny vykázala Velká Británie (o 22,5 %), u které však pokles byl významně ovlivněn směnným kurzem (pokles v librách pak činil 12,1 %). Další zemí s největším poklesem je Španělsko (o 17 %). V rámci sledovaných zemí byla zaznamenána nejvyšší cena ve Švédsku (197,28 €/100 kg, tj. 5,33 Kč/ks) a nejnižší cena ve Španělsku (83,91 €/100 kg, tj. 2,27 Kč/ks). Cena v ČR vykázaná ve stejném přehledu EK dosáhla 95,76 €/100 kg (tj. 2,59 Kč/ks). Ačkoliv v korunách cena meziročně vzrostla o 12 %, v přepočtu na evropskou měnu byl vykázán pokles o 11,23 %.

Od listopadu 2016 se zvýšily ceny vajec v EU v důsledku poklesu počtů nosnic, jehož příčinou byl výskyt ptačí chřipky a mírně rostoucí domácí spotřeba. Ptačí chřipka dle prognózy EK bude mít za následek až 15 % snížení produkce skořápkových vajec ve druhém pololetí roku 2017 (pramen: predikce Evropské komise). Určitý převis na straně poptávky, vyvolaný očekáváním vůči vývoji ptačí chřipky, rovněž tlačil ceny vajec nahoru. Navíc, spotřeba vajec v EU je na stále úrovni, neboť spotřebitelé vnímají vejce jako proteinovou alternativu červenému masu.

V roce 2016 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním růstem průměrných početních stavů nosnic, výroby, nárůstem dovozu i vývozu, mírným snížením spotřeby a ceny (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v roce 2016 v průměru evidováno 8,9 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční růst o 24,0 tis. ks (0,3 %). Z toho tvořily 51,4 % nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž stavy meziročně v průměru klesly o 3,8 %, a zbytek představovaly nosnice v zemědělském sektoru, jejichž stavy v průměru za rok 2016 vzrostly o 4,9 %.

171 Vážený průměr cen členských států z průměrů hmotnostních kategorií L (47,5–57,4 g) a M (57,5 g–67,5 g).

172 Přepočet pomocí kurzu ČNB 1 € = 27,033.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 161,1 mil. ks (v přepočtu 124,2 tis. t), tj. přibližně 1,8 % produkce zemí EU. Výroba konzumních vajec v zemědělském sektoru meziročně vzrostla o 67,6 mil. ks (5,4 %) na 1 313,3 mil. ks (75,5 tis. t), v domácích hospodářstvích dosáhla 847,8 mil. ks (48,7 tis. t), což je meziročně o 80,7 mil. ks (8,7 %) méně. Násadových vajec bylo podle odhadu ÚZEI vyrobeno přibližně 328,3 mil. ks (18,9 tis. t). Celková výroba vajec v roce 2016 meziročně nepatrně vzrostla o 0,1 tis. t. Průměrná roční snáška vajec na slepici v zemědělském sektoru dosáhla 302,6 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ poklesla oproti roku 2015 na 185 ks vajec/nosnici/rok (o 5,1 %).

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR v roce 2015 zvýšil o 1,1 tis. t (2,3 %) a dosáhl celkem 48,3 tis. t, z toho v přepočtu 593,7 mil. ks (34,1 tis. t) vajec ve skořápce a 10,2 tis. t vaječných hmot. Oproti minulému roku se zvýšil dovoz vajec ve skořápce o 0,4 % a dovoz vaječných hmot o 1,5 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 90,4 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet se meziročně zvýšil o 1,4 %, a objem dovezených vajec násadových naopak poklesl o 7,9 % na 57,1 tis. ks.

Nejvýznamnějším dovozcem konzumních vajec bylo stejně jako v předchozím roce Polsko, které dovezlo do ČR 356 mil. ks (20,9 tis. t) vajec konzumních, tj. meziročně o 0,5 mil. ks více. Podíl Polska na celkovém dovozu konzumních vajec tak dosáhl 66,4 %. Dalšími dovozními zeměmi konzumních vajec bylo Lotyšsko (17,6 %), Slovensko (6,4 %), Německo (3,9 %).

Dovoz vaječných hmot celkem, tj. sušených a tekutých, se v objemovém vyjádření v roce 2016 meziročně zvýšil na 13,8 tis. t. Z toho sušené hmoty činily 3,0 tis. t. Nejvíce dovezených vaječných hmot pocházelo z Polska (55,5 %). Polsko v roce 2016 dovezlo 5,7 tis. t vaječných hmot, meziročně o 0,4 % více. S velkým odstupem v dovozu následuje Lotyšsko (17 %), Německo (10,5 %) a Nizozemsko (8,3 %).

Dovoz násadových vajec do ČR se meziročně snížil téměř o 8 % na 57,1 mil. ks (o 4,9 tis. t). Na dovozu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, které dovezlo do ČR 44,7 mil. ks, tj. 78,3 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalšími dovozci jsou Nizozemsko (6,7 %) a Polsko (5,7 %).

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně stoupl o 17,4 % a dosáhl 23,0 tis. t, tj. 400,2 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec. Na zvýšení vyvezeného množství vajec se nejvíce podílela skořápková vejce, jejichž vývoz se zvýšil o 34 %, a vaječné hmoty s vyvezeným množstvím větším o 24,8 % ve srovnání s předchozím rokem. Vajec ve skořápce bylo vyvezeno 328,9 mil. ks (18,9 tis. t), z toho vajec konzumních bylo 161,2 mil. ks (9,3 tis. t). Vývoz vaječných hmot dosáhl jen 4,1 tis. t, z toho sušené hmoty tvořily zhruba čtvrtinu množství.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (64,3 mil. ks) a Německo (33,6 mil. ks). Do obou jmenovaných destinací bylo vyvezeno 65 % celkového množství konzumních vajec. Dalšími vývozními zeměmi byly s odstupem Polsko, Rakousko a další země. Více než polovina násadových vajec směřovala do Ruska (67,5 %), další destinace (Polsko, Maďarsko, Irák a řada dalších) měly výrazný odstup. Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (93,6 %).

Podíl vývozu vajec včetně vaječných hmot na domácí produkci dosáhl 16,1 %, tj. o 2,4 p. b. méně než v předchozím roce.

Celkové saldo zahraničního obchodu s vejci se meziročně zlepšilo o 2,4 tis. t (8,6 %) ve srovnání s rokem předchozím. V roce 2016 činilo -271,4 mil. ks u skořápkových vajec, -9,7 tis. t u vaječných hmot, a celkově -25,3 tis. t. ČR měla v roce 2016 kladnou obchodní bilanci u vajec násadových, která se meziročně kladně změnila o 9,6 mil. ks a činila 114,8 mil. ks.

Domácí spotřeba vajec určených ke konzumaci dosáhla 146,4 tis. t (2 547,4 mil. ks). Spotřeba konzumních vajec na obyvatele se proti předchozímu roku snížila a dosáhla hodnoty 13,8 kg/obyv./rok (tj. 240,1 ks/obyv./rok). Míra soběstačnosti se meziročně mírně zvýšila o 1,2 p. b. na 85,0 %.

V roce 2016 byly do odvětví chovu drůbeže cíleny podpory z národních zdrojů¹⁷³ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹⁷⁴, která v roce 2016 představovala celkovou částku 67,08 mil. Kč, což bylo o 9,98 tis. Kč více než v roce 2015. Z této částky bylo čerpáno pro nosnice kategorie A (odchov a chov na podestýlce) 61,6 % (41,32 mil. Kč) a zbylá částka byla čerpána pro chov nosnic kategorie C (odchov a chov v klecích, voliérách, na roštích).

173 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2016 na základě § 2a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

174 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a – Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Průměrný stav slepic	tis. ks	8 101,6	8 752,2	9 160,0	8 899,0	8 923,0	100,3
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	307,9	308,1	299,3	301,1	302,6	100,5
Výroba ³⁾	tis. t	131,6	141,9	147,2	142,9	143,0	100,1
z toho domácí hospodářství	tis. t	49,0	53,2	54,2	53,4	48,7	91,2
Dovoz ⁴⁾	tis. t	39,7	33,7	38,5	47,2	48,3	102,3
Celková nabídka	tis. t	171,3	175,6	185,7	190,1	191,3	100,6
Domácí spotřeba	tis. t	156,6	153,2	166,8	170,5	168,3	98,7
Vývoz ⁴⁾	tis. t	16,5	22,4	18,9	19,6	23,0	117,3
Celková poptávka	tis. t	173,1	175,6	185,7	190,1	191,3	100,6
Míra soběstačnosti ⁵⁾	%	84,0	92,6	88,2	83,8	85,0	1,2
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁶⁾	Kč/ks	2,06	2,09	2,07	1,97	1,93	98,0
CZV tříděných vajec	Kč/ks	2,23	1,77	1,84	1,88	1,67	88,8
Podpory celkem ⁷⁾	Kč/ks	0,10	0,09	0,08	0,09	0,14	155,6
Nákladová rentabilita ⁵⁾	%	8,25	-15,31	-11,11	-4,57	-13,47	-8,9
Souhrnná rentabilita ⁵⁾	%	13,11	-11,00	-7,25	0,00	-6,22	-6,2
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	162,35	129,05	127,61	129,59	113,71	87,7
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	144,03	105,02	104,37	108,11	95,76	88,6

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

4) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec.

Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2016 odhad.

7) Přímé a nepřímé podpory. Přímé podpory zahrnují národní dotační program Nárazový fond 8.F.c.a. a 8.F.c.c.; nepřímé podpory jsou zprostředkované podpory přes vlastní krmiva (odhad ÚZEI).

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

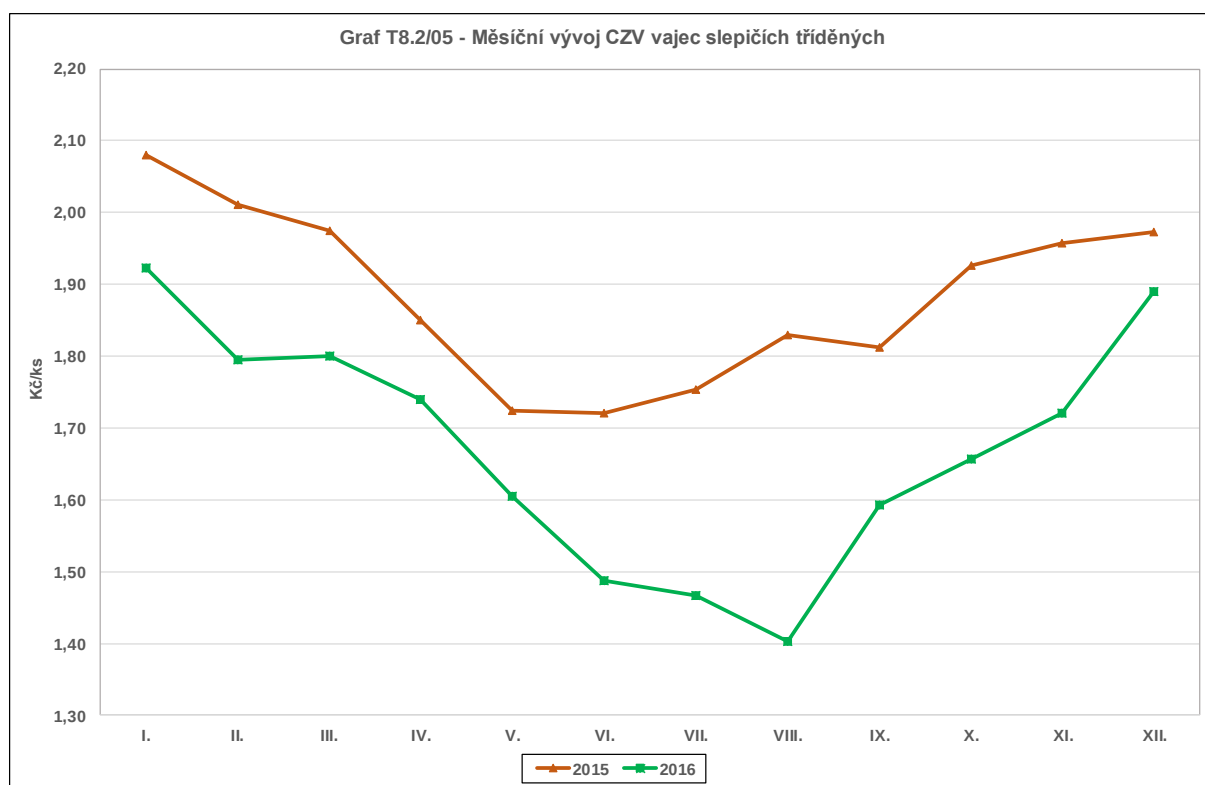
Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), P. Hák (MZe)

V roce 2016 došlo meziročně ke zhoršení rentability produkce vajec v ČR (o 8,9 p. b.), a to hlavně kvůli jejich nižším cenám. Celkové náklady na výrobu vajec v roce 2016 se odhadují ve výši 1,93 Kč/ks, tj. nepatrně nižší než v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 1,67 Kč/ks, což je meziroční pokles o 0,21 Kč/ks (11,2 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se taktéž snížily a jejich průměrná roční hodnota 2,85 Kč/ks byla o 0,27 Kč/ks (8,6 %) nižší než v předchozím roce.

Jedním z faktorů, který tlačí ceny konzumních vajec dolů, je dovoz, u kterého čeští producenti musí čelit konkurenci ze strany dodavatelů levnějších vajec, převážně z Polska. Cenový vývoj komodity byl mimo jiného způsoben meziročním poklesem cen krmných směsí pro nosnice. Jejich průměrná roční cena činila 6 308 Kč/t, což je o 3,9 % méně než v předchozím roce.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Stavy ovcí ve větší části nejvýznamnějších produkčních zemí EU meziročně vzrostly a v menší části klesly. V méně významných produkčních zemích byl zaznamenán výraznější procentuální růst, ale i pokles stavů. Největší producent v Unii, Spojené království, vykázal podle Eurostatu růst stavů o 0,4 mil. ks, tj. o 1,9 % a Rumunsko, třetí největší producent, růst o 0,3 mil. ks, tj. o 2,7 %. V dalších významnějších zemích, Itálii, Francii a Irsku, se zvýšily stavy o 0,1 mil. ks v každé ze jmenovaných zemí, což byl růst o 1,9 % až 3,4 %. Oproti tomu ve Španělsku a Řecku, druhé, resp. čtvrté nejvýznamnější zemi, klesly stavy o 0,1 mil. ks, tj. o 0,4 %, resp. o 1,3 %. Vysoký procentní růst stavů v Litvě (o 11,2 %), Rakousku (o 7,0 %), Lotyšsku (o 4,3 %), Chorvatsku (o 3,9 %) a v některých dalších zemích byl z hlediska počtu málo významný. Hrubá domácí produkce skopového a kozího masa v EU se podle bilančního odhadu EK zvýšila o 6,0 tis. t (0,6 %) a dosáhla 959,0 tis. t. Z toho porážky se meziročně zvýšily přibližně o 5,0 tis. t a dosáhly 920 tis. t a rovněž vývoz zvířat v přepočtu na jatečnou hmotnost se zvýšil o 1,0 tis. t. Vývoz skopového masa meziročně zůstal podle odhadu EK ve výši 20 tis. t na úrovni předchozího roku. Spolu s živými zvířaty bylo podle bilance EK vyvezeno v přepočtu 59,0 tis. t j. hm., což představuje 6,2 % hrubé produkce. Dovoz skopového a kozího masa do EU odhaduje EK na 206,0 tis. t j. hm., což je o 2,0 % více než v roce 2015. Dovoz živých zvířat nebyl realizován. Spotřeba skopového a kozího masa v EU celkem se podle odhadu EK jen mírně zvýšila (o 0,8 % na 1 106 tis. t j. hm.), a její

růst převýšil růst produkce jen nepatrně. Soběstačnost EU zůstala na úrovni 87,0 %. Průměrná spotřeba skopového a koziho masa na osobu dosáhla v EU 1,9 kg.

Ceny lehkých jatečných jehňat v producentsky významných zemích mírně klesaly, ceny těžkých jehňat se měnily směrem nahoru i dolů, přitom s výjimkou Rumunska a Polska též jen mírně. Průměrná CZV těžkých jehňat za sledované země EU podle Agrarmarkt Austria (AMA) klesla o 0,3 % na 4,95 €/kg (133,80 Kč/kg) a průměrná CZV lehkých jehňat dosáhla 5,84 €/kg (157,90 Kč/kg), tj. meziročně o 4,3 % méně. Nejvyšší průměrná CZV těžkých jehňat ze sledovaných zemí byla vykázána ve Francii (6,22 €/kg, tj. 168,10 Kč/kg) a nejnižší v Rumunsku (2,22 €/kg, tj. 60,00 Kč/kg), kde byl zaznamenán největší, 9% pokles CZV těžkých jehňat. U lehkých jehňat byla ve sledovaných zemích dosažena nejvyšší průměrná CZV ve Španělsku (6,96 €/kg, tj. 188,10 Kč/kg) a nejnižší v Portugalsku (4,49 €/kg, tj. 121,40 Kč/kg).

V České republice stavy základního stáda ovcí po předchozím dlouholetém růstu klesly a základní stádo koz jen mírně vzrostlo. K 1. 4. 2016 bylo v ČR evidováno 129,5 tis. ks bahnic, což je meziroční pokles základního stáda o 3,7 %. Celkové stavy ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 218,5 tis. ks, tj. o 5,7 % méně než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2016 evidováno 26,5 tis. ks, což je o 0,8 % méně než v předchozím roce.

T8.2/06 - Balance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	221 014	220 521	225 397	231 694	218 493	94,3
Stavy koz celkem	23 620	24 042	24 348	26 765	26 548	99,2
Výroba	3,00	3,32	3,49	3,55	3,87	109,0
z toho - domácí hospodářství	2,84	3,14	3,30	3,37	3,69	109,5
Dovoz³⁾	0,36	0,39	0,34	0,46	0,49	106,5
Celková nabídka	3,36	3,71	3,83	4,01	4,36	108,7
Domácí spotřeba	3,28	3,61	3,65	3,81	4,13	108,4
Vývoz³⁾	0,08	0,10	0,18	0,20	0,23	115,0
Celková poptávka	3,36	3,71	3,83	4,01	4,36	108,7
Míra soběstačnosti⁴⁾	91,5	92,0	95,6	93,2	93,7	100,5

1) Koeficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Počet poražených ovcí celkem se podle odhadu meziročně zvýšil. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly podle dat ČSÚ a MZe 158,8 tis. ks, z toho 125,2 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 11,8 tis. ks ovcí (včetně 9,2 tis. ks jehňat), tzn. 7,4 % celkově poražených kusů ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách se meziročně mírně snížila na 30,8 kg ž. hm./ks, tj. o 1,4 kg. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích

porážek však byla výrazně vyšší a podle odhadu dosáhla 37,5 kg ž. hm. Porážky koz včetně odhadu domácích porážek činily podle dat ČSÚ a MZe 28,5 tis. ks. Počet poražených koz na jatkách činil 464 ks. Celková domácí výroba skopového a kozího masa se zvýšila o 9,0 %. Veškerý přírůstek produkce byl spotřebován na domácím trhu a míra soběstačnosti se mírně zvýšila na 93,7 %. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR dosáhla 50,37 Kč/kg ž. hm., což je o 0,84 Kč méně, než bylo vykázáno v předchozím roce. Průměrná cena dovezeného skopového a kozího masa dosáhla podle dat ČSÚ 187,15 Kč/kg.

V zahraničním obchodě byl zřejmý další růst vývozu živých ovcí. Bylo vyvezeno 6 368 ks živých ovcí a tato položka činila v přepočtu téměř dvě třetiny celkového vývozu komodity. Více než tři čtvrtiny vývozu živých ovcí směřovaly do Nizozemska, dalšími destinacemi bylo Maďarsko, Rakousko, Ukrajina a další země. Vývoz skopového masa dosáhl 0,13 tis. t a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo a Slovensko, kam směřovalo 46,6 %, resp. 40,1 % vyvezeného množství skopového a kozího masa.

Dovoz se uskutečnil téměř výhradně v mase. Nejvýraznějším dovozcem zůstal Nový Zéland, odkud pocházelo 38,0 % dovezeného masa. Větší množství bylo dovezeno tradičně z Německa, Španělska a Spojeného království, mezi významnější dovozce patřily i Nizozemsko a Irsko. Na zbytku dovozu skopového a kozího masa se podílelo 9 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovoz živých ovcí, stejně jako zahraniční obchod s živými kozami, se tradičně pohyboval kolem nuly.

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením EP a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 61/2016 Sb. ve znění pozdějších předpisů stanovena pro rok 2016 platba ve výši 3 524,89 Kč/VDJ na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2016 činila 95,40 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 57,47 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 552,0 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (viz kap. 2). Chov ovcí a koz představuje šetrný způsob hospodaření v krajině a zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je jednou z mála hospodářských alternativ.

V chovech v ČR převažují ovce s kombinovanou užitkovostí, jejichž podíl na stavech činil v roce 2016 bezmála polovinu. Masných plemen bylo chováno zhruba 36 % a zbytek představovala plodná a dojná plemena. Zpracování ovčího a kozího mléka probíhá přímo

v místech chovů ovcí a koz. Nadále je zřejmá spotřebitelská obliba ovčích a kozích sýrů a tyto výrobky se mimo prodeje ze dvora a dalších doplňkových forem prodeje objevují i v nabídce řetězcových prodejen.

8.2.5 Rybářství

Rybářství náleží v České republice dlouhodobě k úspěšným odvětvím zemědělství. Jeho zájem je koncentrován především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě i jiných vodních organismů. Toto odvětví lze v ČR rozdělit na produkční a rekreační rybářství. Produkčním rybářstvím se rozumí systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce a zlepšování potravních podmínek. Pod pojmem produkční rybářství se v ČR rozumí kromě převažujícího rybníkářství, také chov lososovitých druhů ryb, chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních a v plovoucích klecích k zajištění produkce ryb a rybího masa a dále také chov rybí násady.

Produkční i rekreační rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb. Rekreační rybářství v sobě zahrnuje výkon rybářského práva v rybářských revírech České republiky. Hospodaření v rybářských revírech spočívá v obhospodařování říčních systémů a vodních útvarů takovým způsobem, aby byla zachována stabilní, druhově a věkově různorodá rybí společnost.

V České republice je vyhlášeno více než 2 tis. rybářských revírů reprezentujících výměru téměř 42 tis. ha, přičemž rekreačním rybolovem se zabývá zhruba 350 tis. rybářů. Rybářské revíry jsou rozděleny na mimopstruhové a na pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s. Na území ČR existuje přibližně 24 tis. rybníků a vodních nádrží o celkové ploše přibližně 52 tis. ha, z toho je na více než 41 tis. ha uskutečňován vlastní chov ryb. Kromě produkční funkce plní rybníky širokou škálu dalších významných mimoprodukčních funkcí, jako je např. protipovodňová ochrana a retence vody, dočišťování povrchových vod, zlepšování vláhové bilance v krajině, ekologickou funkci a další.

V roce 2016 bylo v ČR vyprodukováno 21 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo ve srovnání s rokem 2015 nárůst o 4,0 % (o 0,8 tis. t). Výlov z rybníků dosahoval z celkové výroby 20,3 tis. t ž. hm. ryb. Ze speciálních zařízení (převážně průtočných systémů s chovem lososovitých ryb) bylo získáno 655 t ž. hm. ryb a 36 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás dlouhodobě stabilní a výrazněji se proti předchozím letům nemění, neboť tradičně dominuje produkce kapra. V roce 2016 dosáhl jeho výlov 18,4 tis. t ž. hm., což v meziročním srovnání představovalo zvýšení o 2,8 %. Na celkovém objemu produkováných ryb se, obdobně jako v roce 2015, podílel kapr 87,6 %, lososovité ryby zaujímaly 3,2 %, býložravé ryby 5,1 %, výlov lína činil 0,7 % a dravé ryby představovaly

1,1 % z celkového výlovu. Výlov ryb na udici dosáhl v roce 2016 podle odhadu Rybářského sdružení ČR 3,5 tis. t ž. hm., což bylo meziročně o 0,3 tis. t méně. Téměř ze 77 % (2,7 tis. t ž. hm.) se na něm podílel kapr, z ostatních druhů ryb převažoval cejn velký, štika a sumec (celkem 0,4 tis. t ž. hm.).

Na tuzemský trh bylo v roce 2016 dodáno 8 252 t živých ryb, což představovalo proti roku 2015 srovnání pokles o 9,8 % (o 902 t). Naproti tomu objem zpracovaných ryb se meziročně zvýšil o 31,6 % na 2,5 tis. t v živé hmotnosti a reprezentoval téměř 12% podíl z objemu vylovených tržních ryb.

Český trh nadále preferoval dodávky ve formě živých ryb, které v posledních třech letech představovaly 40–46 % produkce získané chovem. Podíl zpracovaných ryb na výrobky z celkového objemu vyprodukovaných sladkovodních tržních ryb dosahoval 9–12 %.

T8.2/07 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Produkce	21,0	20,8	19,4	20,1	20,2	21,0	104,0
Výlov na udici	3,9	4,0	3,8	3,8	3,8	3,5	92,1
v tom - vývoz¹⁾	8,8	8,6	8,4	8,4	9,9	8,3	83,8
- zpracování	2,1	2,3	2,4	2,1	1,9	2,5	131,6
Spotřeba sladkovodních ryb (kg/obyv./rok)²⁾	1,47	1,41	1,40	1,34	1,39	1,25	89,9

1) Vývoz zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby. Rok 2016 předběžné.

2) Rok 2016 kvalifikovaný odhad RS ČR.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

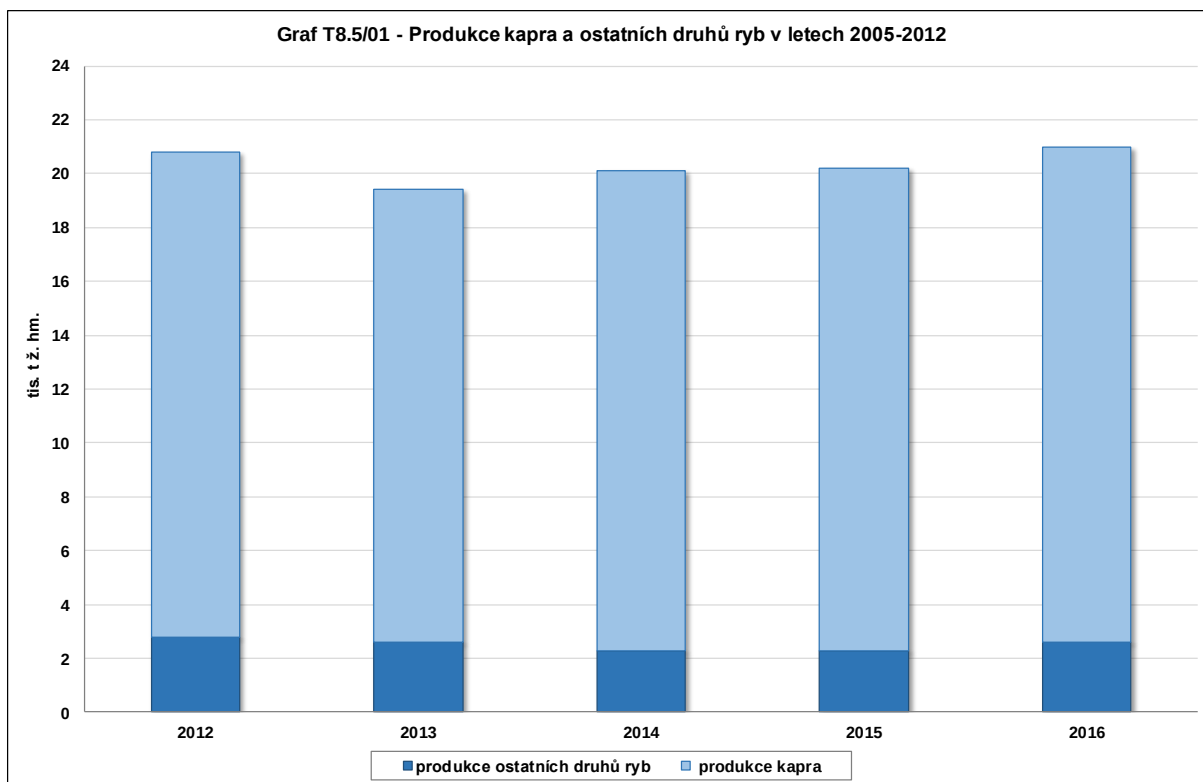
Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby, v roce 2015 dosahovala 5,5 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely necelou čtvrtinou. Pro rok 2016 se odhaduje, že celková spotřeba ryb v ČR mírně klesla o 0,4 kg na 5,1 kg/obyv./rok. Spotřeba sladkovodních ryb bez započtení výlovků ryb na udici podle odhadu Rybářského sdružení ČR dosahovala v roce 2016 na obyvatele přibližně 1,25 kg/rok, což bylo o 0,14 kg méně než v roce 2015.

V roce 2016 se CZV kapra tř. I podle ČSÚ ve srovnání s rokem 2015 velmi mírně zvýšila, a to o 0,5 % (o 0,24 Kč/kg) na 49,44 Kč/kg ž. hm. CZV pstruha naproti tomu klesla o 4,7 % (o 5,2 Kč/kg) a dosáhla 106,11 Kč/kg ž. hm. Zároveň došlo také meziročně k nárůstu spotřebitelské ceny kapra (chlazený, mražený) o 0,66 Kč na 168,25 Kč/kg. Pstruh byl v roce 2016 prodáván konzumentům za cenu 200,54 Kč/kg.

V roce 2016 bylo z ČR vyvezeno celkem 23,8 tis. t ryb v hodnotě 2,94 mld. Kč, což představovalo v meziročním srovnání nárůst o 2,5 tis. t a o 0,78 mil. Kč. V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty sladkovodní ryby (živé, čerstvé, chlazené, zmrazené, filé – položky 0301, 0302, 0303 a 0304), ale nejsou zahrnuty akvarijní a okrasné ryby.

Z ČR se vyvážel tradičně zejména živý kapr, a to v objemu 12,0 tis. t ž. hm. v celkové hodnotě 627,3 mil. Kč. Meziročně se vývoz této ryby zvýšil v objemovém vyjádření o 11,0 % (tj. o 1,2 tis. t) a v hodnotovém o 16,2 % (o 87,6 mil. Kč). Největším odběratelem této naší nejvýznamnější ryby byly opět sousední země, z toho dominovalo již druhým rokem po sobě Polsko (s 39% podílem) před Německem (s 25% podílem) a Slovenskem (podíl 11 %). Dalšími odběrateli živého kapra v pořadí bylo Rakousko a Francie. S výjimkou Německa (pokles o 4,6 % na 3 tis. t) byl v roce 2016 do všech uvedených zemí zaznamenán meziroční nárůst vývozu, z toho nejvyšší do Francie (o 34,3 % na 1,1 tis. t). Celkově průměrná jednotková vývozní cena kapra meziročně vzrostla o 2,34 Kč/kg na 52,36 Kč/kg ž. hm. Kromě kapra byl ještě exportován pstruh, který se však na vývozu podílel zanedbatelným procentem (do 0,3 %) za cenu 118,47 Kč/kg ž. hm. Kromě kapra bylo vyvezeno 940 t ž. hm. ostatních živých ryb a 37 t pstruha. Vývoz živých ryb za rybářské podniky se dle údajů Rybářského sdružení ČR meziročně zvýšil o 17,9 % a dosáhl 9,9 tis. t ž. hm.

Dovoz živých ryb do ČR v roce 2016 u sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) představoval 2,2 tis. t ž. hm. v hodnotě 139 mil. Kč, proti roku 2015 došlo k jeho poklesu o 10,0 %, (o 16,9 tis. t ž. hm.). Na importu se podíleli ze 48 % živí pstruzi, kterých bylo v roce 2016 v zahraničí nakoupeno celkem 1 086 t, a to především z Itálie (618 t) a ze Slovenska (359 t ž. hm.). Významný objem z celkového dovozu živých ryb představovali v roce 2016 živí kapři. Jejich podíl na dovozu dosáhl 51 %, ale meziročně se zvýšil jen nepatrně (o 0,5 %) na 1 440 t. Nejvýznamnějšími dodavateli kaprů na český trh bylo Maďarsko (618 t) a Chorvatsko (309 t). Průměrná dovozní cena živého kapra v roce 2016 dosáhla 48,73 Kč/kg ž. hm. a byla o 3,63 Kč/kg nižší než cena vývozní. Podobná relace byla i u živého pstruha, který se k nám dovážel za cenu 75,60 Kč/kg ž. hm, což bylo o 42,09 Kč/kg méně, než představovala cena vývozu.

Pramen: Rybářské sdružení ČR

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. V současné době jsou do tohoto odvětví směřovány především následující podpory:

- Národní resortní podpory poskytované v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu (např. Kontrola užitkovosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, Genetické zdroje). V rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo v roce 2016 vyplaceno 59 žadatelům celkem 84,0 mil. Kč a v případě podpory mimoprodukčních funkcí rybářských revírů bylo 46 žadatelům vyplaceno 14,8 mil. Kč na 33,5 tis. ha rybářských revírů.
- Operační program Rybářství pokračuje také v dalším sedmiletém období 2014–2020. Jeho globální cíl je zaměřen na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Operační program je zároveň orientován na rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.). Velká pozornost je zároveň věnována zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury, ale i podpoře konzumace sladkovodních ryb v ČR. Nově mohou být podpořeni také začínající rybáři. Hlavním zdrojem investic na

úrovni EU bude pro členské země představovat Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)¹⁷⁵. Na celé programové období byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, výše spolufinancování ze státního rozpočtu ČR představuje 25 % a celkový objem finančních prostředků na období let 2014–2020 dosáhne 37,9 mil. €. V roce 2016 bylo v rámci OPR vyplaceno žadatelům 124,2 mil. Kč (viz podrobněji kap. 2.1).

8.2.6 Včelařství

Včelařství se v ČR řadí k významným odvětvím živočišné výroby. Hlavní přínos chovu včely medonosné spočívá v opylovací činnosti, neboť v hospodářské oblasti má opylení zemědělských entomofilních plodin zásadní význam především pro zajištění rostlinné produkce, ale rovněž je ve vztahu k přírodním ekosystémům zárukou biodiverzity krajiny. Kromě této činnosti má v chovu včel značný význam také produkce medu, reprezentující biologicky hodnotnou potravinu. Nezanedbatelný význam má však také získávání dalších včelích produktů (např. propolis, pyl, mateří kašička, jed, vosk aj.). Na území České republiky se chová včela medonosná, *Apis mellifera carnica*.

K silným stránkám českého včelařství patří jednak struktura chovatelů z hlediska počtu chovaných včelstev (převažují malochovatelé), ale i poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Naproti tomu slabou stránkou je již několik let převažující vyšší věková struktura včelařů.

Rok 2016 byl v odvětví včelařství poměrně příznivým obdobím a byl charakterizován meziročním nárůstem jak stavů včelstev, tak i počtu včelařů. Vyšší počty včelstev se promítly pozitivně v navýšení celkové produkce medu, a vcelku příznivý průběh počasí měl rovněž vliv na poměrně vysoký průměrný výnos na včelstvo. Zároveň se v meziročním srovnání zlepšila bilance zahraničního obchodu s medem, přesto však zůstala pasivní. Cena medu naproti tomu meziročně klesla.

V České republice bylo ke konci roku 2016 evidováno 56,9 tis. včelařů, kteří chovali celkem 662,3 tis. včelstev. V meziročním srovnání stoupl počet včelařů o 5,0 %, tj. o 2,7 tis. a počet chovaných včelstev se zvýšil o 11,1 %, tj. téměř o 66 tis. Česká republika patří dlouhodobě mezi státy s nejvyšší organizovaností chovatelů včel na světě. Členů Českého svazu včelařů (dále jen ČSV)¹⁷⁶ z celkového počtu bylo 96 % (54,4 tis.) s podílem z celkového počtu chovaných včelstev 96 %.

175 ENRF Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

176 Český svaz včelařů, z. s. je zapsaný spolek (v souladu se zák. č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník) a je jediným spolkem působícím v oboru včelařství s celostátní působností a pokrytím celého území České

Počet včelstev připadajících na jednoho včelaře v roce 2016 poprvé za posledních deset let mírně překročil hranici 12, když se meziročně zvýšil o necelé 1 včelstvo. Pro ČR je charakteristické, že dlouhodobě převažují zájmoví chovatelé a drobnovčelaři, kterých bylo v roce 2016 evidováno celkem 40,4 tis. Proti roku 2015 se jejich počet zvýšil o 1,8 %, tj. o 717. Právě díky této převažující struktuře drobnovčelařů chovajících do 15 včelstev je v České republice optimálním způsobem zajišťováno územně rovnoměrné opylování rostlin. Z celkového počtu včelstev chovaných na našem území v roce 2016 bylo 42 % evidováno v drobnochovech. Ve srovnání s rokem 2015 se tento podíl nezměnil.

V ČR docházelo v předchozích letech k rostoucí koncentraci chovu včel u velkých a profesionálních chovatelů¹⁷⁷. V meziročním srovnání se zvýšil počet chovatelů vlastních od 101 do 150 včelstev a to o 25 %, tj. o 32 na 158 včelařů. Rovněž meziročně stoupl počet profesionálních chovatelů (o necelá 2 %) na 109. Celkem tito velcí a profesionální včelaři chovali 49,3 tis. včelstev, tj. necelých 8 % z celkového počtu.

Produkce medu se v roce 2016 v porovnání s rokem 2015 zvýšila o necelých 10 % (tj. o 885 t) a dosáhla 10,1 tis. t. Její podíl z celkové produkce EU dosahuje dlouhodobě necelé 4,0 %. Ve srovnání s pětiletým průměrem let 2011–2015 byla snůška medu v České republice v roce 2016 vyšší o 17,4 % (o 1,0 tis. t). Průměrný výnos medu na včelstvo se v roce 2016 nacházel mírně pod úrovní předchozího roku (pokles o 1,3 %, tj. o 0,2 kg), avšak slabě převyšoval pětiletý průměr o 1,2 % (o 0,2 kg).

Více než tři čtvrtiny z celkového objemu medu vyprodukovaném v ČR je včelaři nabízeno přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“, který umožnila novela veterinárního zákona¹⁷⁸. Menší objem medu je také vykupován výkupními organizacemi, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Podle dostupných informací¹⁷⁹ bylo v roce 2016 od včelařů, členů ČSV, takto vykoupeno 9,7 % (0,98 tis. t) z celkové snůšky medu, což představovalo v meziročním srovnání výrazný nárůst o 35,7 %, tj. o 0,26 tis. t.

republiky. Je tvořen Základními organizacemi ČSV a Okresními organizacemi ČSV (v postavení pobočných spolků s plnou a neomezenou právní subjektivitou) a Krajskými koordinačními výbory ČSV.

177 Za profesionální chovatele lze považovat včelaře vlastníciho 150 a více včelstev.

178 Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

179 Výkazy o včelařství v ČR za roky 2015 a 2016.

T8.2/08 - Stavby včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	540 705	553 040	603 392	596 313	662 253	111,1
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,23	11,32	11,95	11,27	12,12	107,5
Produkce medu	t	7 331	8 063	7 163	9 228	10 113	109,6
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	13,56	14,58	11,87	15,48	15,27	98,7
Výroba vosku	t	276	278	254	288	293	101,6

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Roční spotřeba medu na obyvatele v ČR se dlouhodobě pohybovala kolem 0,7 kg, v roce 2015 poprvé dosáhla 1,0 kg, což představovalo meziroční zvýšení o 35 %. Pro rok 2016 se odhadovala spíše její stagnace. Úroveň tuzemské spotřeby odpovídá přibližně průměru EU, ale ve srovnání s některými evropskými zeměmi (např. Německo, Rakousko a Řecko) je stále relativně nízká.

Ačkoli bilance zahraničního obchodu s medem v roce 2016 byla již třetím rokem po sobě záporná, v objemovém vyjádření se její schodek meziročně výrazně zlepšil o 1 924 t na -160 t a ve finančním vyjádření vzrostl o 826 mil. Kč na -146,4 mil. Kč. Příčinou tohoto vývoje byla výrazná redukce dovozů medu téměř na polovinu při současném dynamickém zvýšení jeho exportu.

V roce 2016 bylo do ČR dovezeno celkem 1 893 t medu v hodnotě 155,6 mil. Kč. V meziročním srovnání došlo k oslabení importu hmotnostně o 40,4 % (o 1 285 t) a ve finančním vyjádření o 39,4 %, tj. o 101,3 mil. Kč. Více než polovina dovezeného medu (57 %) pocházela ze třetích zemí, a to zejména z Ukrajiny, Uruguaye, Chile, Číny a Argentiny. Naproti tomu z EU, odkud bylo dovezeno 43 %, reprezentovaly nejvýznamnější dodavatele Slovensko, Německo, Španělsko a Rumunsko. Nejvýznamnějším dodavatelem pro český trh byla, obdobně jako v předchozích letech, Ukrajina, odkud pocházelo 25 % importovaného medu (481 t). Zároveň se však objem ukrajinského dovezeného medu do ČR meziročně snížil o 56 %. Druhou importní zemí v pořadí se v roce 2016 stalo Slovensko s 255,6 t, když zvýšilo meziročně dovoz o 19 %. Dalšími významnými dovozci v pořadí byly Uruguay s 236 t, Německo s 228 t, Španělsko s 148 t, Čína s 131 t a Argentina s 77 t.

Průměrná dovozní cena medu v roce 2016 se meziročně zvýšila o 1,7 % (o 1,33 Kč) na 82,17 Kč/kg. Nejdražší med v rámci významnějších a tradičních dodavatelů pocházel z Německa za 150,94 Kč/kg (meziroční nárůst o 10 %) a ze Španělska za 113,02 Kč/kg (meziroční snížení o 8,6 %). V roce 2016 vzrostla proti roku 2015 také (v souladu s předchozím rostoucím trendem) cena importovaného medu ze Slovenska o 2,0 % na 76,91 Kč/kg. Cena medu z ostatních významnějších dovozních zemí byla v meziročním srovnání převážně nižší, když nejvýrazněji oslabila v případě Uruguaye (o 37,2 %).

Česká republika v roce 2016 vyvezla 1 734 t medu v celkové hodnotě 154,7 mil. Kč, což představovalo v meziročním srovnání hmotnostní nárůst o 61,3 % (o 659 t) a ve

finančním vyjádření zvýšení o 41,2 % a 45 mil. Kč. Hlavními odběrateli z ČR byly zejména země EU – Slovensko, Německo, Francie a Velká Británie (v roce 2016 zaujímaly dohromady 94% podíl). Export na Slovensko meziročně značně vzrostl (o 62 % na 551 t), do Německa a Velké Británie se zvýšil ještě výrazněji (o 122 % na 551 t, resp. o 205 % na 208 t), naproti tomu prodej do Francie v porovnání s rokem 2015 oslabil (o 11 % na 323 t).

Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 7,09 Kč/kg a v roce 2016 dosáhla 89,26 Kč/kg. Proti roku 2015 však došlo ke snížení exportní ceny o 12,73 Kč/kg o 12,5 %. V teritoriálním pohledu klesla vývozní cena českého medu prakticky do všech exportních zemí, z toho nejvíce do Německa a Velké Británie (o 25,5 %, resp. o 16,5 %). Cena exportovaného medu na Slovensko a do Německa v roce 2016 dosáhla 96,38 Kč/kg, resp. 89,09 Kč/kg.

Včelařství je v České republice dlouhodobě podporováno jednak prostřednictvím národních podpor, ale také ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. Na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla v roce 2016 opět poskytnuta chovatelům včel národní dotace 1.D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. V rámci této podpory byla na 657,9 tis. včelstev vyplacena částka 104,6 mil. Kč, což představovalo skutečně poukázanou subvenci na včelstvo v hodnotě 151 Kč. Podpořeno tak bylo 94 % z celkového počtu chovaných včelstev. V meziročním srovnání se zvýšila podpora chovatelů včel z národních zdrojů o 25 mil. Kč.

V roce 2016 byl ukončen další tříletý Český včelařský program, který byl schválen EU na období 2014–2016. Dotace byly poskytovány SZIF chovatelům včel prostřednictvím ČSV, z. s., a týkají se 5 různých opatření. Financování je zajištěno z 50 % z prostředků EU a z 50 % z národního rozpočtu ČR. K hlavním cílům tohoto včelařského programu patřilo zajištění stavů včelstev pro dostatečné opylení zemědělských kultur a planě rostoucích rostlin, získání nejen nových včelařů, ale zároveň zvýšení počtů včelstev stávajících chovatelů jako součást rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Dále byl program zaměřen na zvýšení počtu větších včelařských provozů s počtem včelstev nad 20 a zvláště pak na zvýšení počtů profesionálních včelařů, chovajících více než 150 včelstev.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (tis. Kč)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Technická pomoc	36 897	35 629	34 307	26 877	31 264	116,3
Boj proti varroáze	15 949	18 932	17 238	27 513	23 263	84,6
Racionalizace kočování	4 478	3 867	2 259	2 159	2 320	107,5
Obnova včelstev	8 159	7 286	9 465	7 414	5 394	72,8
Rozbory medu	937	494	678	712	693	97,3
Celkem čerpáno	66 420	66 209	63 947	64 675	62 934	97,3
Možnost čerpání	66 421	66 212	63 947	64 675	62 934	97,3
Čerpání v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Pro rok 2016 byla ČR určena pro tříletý Český včelařský program finanční částka v rámci dotace na opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh v souladu s prováděcím rozhodnutím Evropské komise ve výši 62,9 mil. Kč¹⁸⁰. Meziročně se objem přidělených finančních prostředků mírně zvýšil o 2,7 %, tj. o 1,7 mil. Kč. Přidělená suma byla čerpána českými včelaři v plné výši, z toho největší podíl (49,7 %) připadl na technickou pomoc a na podporu likvidace onemocnění včel varroázou (podíl 37,0 %)¹⁸¹. Celkem byla v rámci obou podpor (národní dotace včetně tříletého včelařského programu) vyplacena částka v průměru na jedno včelstvo 252 Kč.

Další tříletí včelařský program na roky 2017–2019 schválila vláda 20. 7. 2016. Navazuje plynule na předchozí včelařské programy a je zaměřen hlavně na opatření, která zlepší zdravotní stav včelstev, zlepší genetický materiál, zkvalitní včelařské produkty apod. Finanční částka v Kč určená pro včelařský rok 2016/2017 (tj. od 1. 9. 2016 do 31. 7. 2017) byla v souladu s prováděcím rozhodnutím Komise stanovena ve výši 67,6 mil. Kč.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Průmyslová produkce podle ČSÚ vzrostla v roce 2016 meziročně o 2,9 %. V porovnání s rokem 2015 růst již nebyl tak výrazný. Obdobně jako v předcházejících letech, k meziročnímu růstu průmyslové produkce nejvíce přispělo odvětví výroby motorových vozidel, přívěsů a návěsů (růst o 11,0 %).

Meziroční index průmyslové produkce ve výrobě potravinářských výrobků v roce 2016 klesl podle ČSÚ na hodnotu 97,5 a u výroby nápojů se zastavil na hodnotě 100,5. Za zpracovatelský průmysl celkem tento index dosáhl úrovně 103,7 a za průmysl celkem 102,9.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. v ČR ve sledovaném roce 2016 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a nápojů (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně však klesly o 3,4 %, z toho u potravinářských výrobků dokonce o 4,0 % a u výroby nápojů o 1,1 %. Potravinářství se tak zařadilo k těm odvětvím zpracovatelského průmyslu, která nepřispěla k jeho růstu, ale naopak zbrzdila jeho vývoj.

180 Podle § 9 nařízení vlády č. 197/2005 Sb., v platném znění, zveřejňuje SZIF finanční částku určenou v roce 2016 na dotace na včelařská opatření. Podle prováděcího rozhodnutí EK ze dne 12. 8. 2013 celková částka na včelařská opatření pro rok 2016 činí 2 329 120 €. Pro stanovení celkové finanční částky v Kč byl v souladu s čl. 34 nařízení EK v přenesené pravomoci (EU) č. 907/2014, užit směnný kurz ECB ze dne 31. 12. 2015 ve výši 27,023 CZK/€. Finanční částka určená pro rok 2016 na dotace na opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh byla v souladu s prováděcím rozhodnutím Komise stanovena ve výši 62 939 810 Kč.

181 Vzhledem k nadměrnému zájmu chovatelů včel přesáhl objem uznaných nároků celkovou výši přidělených finančních prostředků a bylo nutno u opatření Technická pomoc, Racionalizace kočování a Obnova včelstev upravit poskytované dotace koeficientem krácení 0,5958.

Celkový objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2016 dosáhl pouze 241,3 mld. Kč. (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 185,2 mld. Kč a za výrobu nápojů 56,1 mld. Kč). Nepříznivá situace ve vývoji sledovaných odvětví byla způsobena omezením vlastní produkce a její náhradou importem potravin, dále ztrátou vhodných teritorií pro vývoz, především v souvislosti se zamezením vývozu některých potravin na ruský trh a v kontextu s cenovým vývojem.

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v hodnoceném roce 2016 meziročně klesly o 3,1 %. U potravinářských výrobků, nápojů a tabáku, tj. sledované skupiny výrobků, ceny sice spadly mírnějším tempem, tj. o 2,0 %, ale i tak se nevytvořil prostor pro udržení úrovně produkčních indikátorů. Ceny u skupiny potravinářských výrobků, vč. souvisejících služeb a prací se snížily o 2,5 %. Zvedly se pouze ceny rostlinných a živočišných tuků a olejů a mírně u skupiny ostatních potravinářských výrobků.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2016 vyvíjely takto (tab. T8.3/01) – ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.:

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2016 zůstala svou výkonností klíčovým oborem v potravinářské výrobní struktuře a svou pozici v této struktuře dále posílila. Podíl tržeb za prodej VV a S tato výroba meziročně zvýšila (růst o 0,7 p. b.), při nárůstu výroby hovězího a drůbežího masa a dalším poklesu produkce vepřového masa. Vzrostla však výkonová spotřeba, což se negativně odrazilo na nižší tvorbu účetní přidané hodnoty, tedy jednoho z významných ukazatelů konkurenceschopnosti. Hovězí maso se hlavně vyváželo na Slovensko a také do Nizozemska a Maďarska. Dovezené vepřové maso pro potřeby zpracovatelů i maloobchodu pocházelo hlavně z Německa, Španělska a Polska. Drůbeží maso se dováželo převážně z Polska a Maďarska. Z hlediska vývoje v průběhu roku dochází k výraznému kolísání produkčních i ekonomických charakteristik oboru.

Zpracování ryb zůstává v rámci potravinářské výrobní struktury minoritním oborem. Jeho výkonnost měřena objemem tržeb za prodej VV a S se prakticky nemění, s podílem 0,7 %. I když sortiment tržních ryb se rozšiřuje, stále přetrvává ve spotřebě sezónnost, typická především pro období vánočních svátků. Zpracování ryb bylo i v roce 2016 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v regionech s rybníčním hospodářstvím. Hlavní chovanou rybou je stále kapr. Mořské ryby jsou významnou komoditou ve struktuře dovozu.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor mírně posílilo meziročně svou pozici v hodnoceném roce 2016. Podíl oboru na výrobní struktuře odvětví měřeno tržbami za prodej VV a S překročil 2 %. Produkce pro zpracování byla ovlivněna vývojem počasí (slabá sklizeň meruněk), ale jak u ovoce, tak zeleniny je výrazně surovinová báze zpracovatelů zajišťována z dovozu. Pouze zhruba 10 % tuzemské produkce jde k dalšímu zpracování. V zájmu zvýšení domácí sklizně se v hodnoceném roce 2016 rozšířila plocha zeleniny

(z 13 246 ha na 14 451 ha). Znatelný meziroční růst byl zaznamenán u tvorby účetní přidané hodnoty oboru (o 11,7 %).

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů ve sledovaném roce 2016 pokračovala v růstu výkonnosti (měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře, který posílil o 1,5 p. b.), ale i v efektivnosti (měřeno účetní přidanou hodnotou, která meziročně zaznamenala výrazný vzestup). Tato pozitivní změna je v kontextu s růstem tržeb za prodané zboží, při růstu cen průmyslových výrobců tuků a olejů. Vedle výroby rostlinných a živočišných tuků a olejů zpracovatelé řepky využívali kapacity pro výrobu methylesteru řepkového oleje či výrobu kosmetiky.

Výroba mléčných výrobků ve složitých vnějších i vnitřních podmínkách na trhu s mlékem a mléčnými výrobky, trvajících od roku 2015, zaznamenala v roce 2016 meziročně snížení výkonnosti (měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře (pokles o 0,2 p. b.) nikoliv však v dosažené efektivnosti měřeno účetní přidanou hodnotou při jejím růstu), což je v kontextu s poklesem výkonové spotřeby, do níž spadá snížení cen za nakupované mléko a jiné nákladové položky. U mléčných výrobků se změnila i sortimentní skladba tuzemské produkce při růstu výroby konzumního mléka čerstvého, přírodních sýrů a tvarohů na straně jedné a při poklesu produkce konzumního mléka UHT a másla na straně druhé.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba (měřeno ukazatelem tržeb za VV a S s podílem více než 80 %) v hodnoceném roce 2016 zvýšila svou výkonnost, měřeno uvedeným ukazatelem i efektivnost (měřeno účetní přidanou hodnotou), a to přičiněním obou těchto výrob. To bylo umožněno růstem produkce v rostlinné výrobě, a to u obilovin i brambor.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce 2016 meziročně ve své výkonnosti mírně posílila (měřeno tržbami za prodej VV a S, které se zvýšily o 2,2 %), a to i při poklesu cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Svou roli sehrálo zvýšení objemu tržeb za prodané zboží. Výrobci se orientují na různé segmenty trhu a přibývá sortiment výrobků s vysokým podílem kvalitních surovin a náplní. Prodej chleba a pečiva roste v malých a specializovaných prodejnách. Též jsou vyhledávány výrobky od lokálních výrobců. Příznivý trend byl zaznamenán u indikátoru účetní přidané hodnoty, v kontextu s úsporami u výkonové spotřeby.

Výroba ostatních potravinářských výrobků zahrnuje výrobu především na bázi rostlinné produkce – cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výroby především vyšší fáze zpracování (hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj.). Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v hodnoceném roce v oborové struktuře posílila (o 0,8 p. b.). Tohoto výsledku bylo dosaženo při meziročním růstu zmíněného indikátoru (o 1,5 %). V této skupině výrob dosáhla výrazné růstové dynamiky u citovaného indikátoru výroba ostatních potravin j. n. (polévky, obložené chleby

aj.), dále u hotových pokrmů, ale i u výroby cukru, při poklesu zejména u koření a aromat. Meziroční růst zaznamenal indikátor přidané hodnoty při snížení výkonové spotřeby.

Výroba průmyslových krmiv, v oborové struktuře s podílem tržeb za prodej VV a S, v roce 2016 ve výši 7,9 % oslabila, a to v kontextu s poklesem objemu tržeb za prodané zboží při snížení cen výrobců krmiv. Celkově se redukuje potřeba krmiv pro hospodářská zvířata v důsledku poklesu stavů. Pozitivní trend z předchozích let již nepokračoval v hodnoceném roce 2016 u indikátoru účetní přidané hodnoty tohoto oboru, což je v kontextu především s ukazatelem výkonů vč. obchodní marže, jehož úroveň se snížila.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek zaznamenala meziročně zvýšení podílu v oborové struktuře, měřeno tržbami za prodej VV a S (o 0,6 p. b.), to i při poklesu tohoto ukazatele v celkovém objemu. Účetní přidaná hodnota jako ukazatel efektivnosti se vyvíjela příznivě. U jednotlivých výrob této skupiny lze situaci charakterizovat takto:

- u piva pokračoval trend rozšiřování sortimentu této skupiny alkoholických nápojů, oblibu získávaly ležáky a speciální piva včetně tankového, a to jak v tuzemsku, tak i v zahraničí, což posilovalo export, který dále rostl, a přetrvával trend zvyšování výstavu piva z malých pivovarů regionálního charakteru, i když na celkovém výstavu a spotřebě piva se tito výrobci příliš nepodílejí;
- u destilátů a lihovin se meziročně snížily tržby za prodej VV a S a poptávka se často orientovala na zahraniční sortiment (whisky) a tradiční značky, jako důsledek dřívější metanolové aféry;
- u vína se v hodnoceném roce, pro tuto komoditu vcelku příznivém, projevil meziroční růst za prodej VV a S a v kontextu s tím i růst účetní přidané hodnoty, za výrazného vlivu snížení výkonové spotřeby, což je z hlediska efektivnosti pozitivní při zvyšování kvality a věhlasu domácích vín a jejich soutěžení, s víny ze zahraničí z tradičních vinařských zemí;
- u nealkoholických nápojů a stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví se situace na trhu vyvíjela v kontextu s počasím – v hodnoceném roce to bylo teplé léto, a spotřebitelský zájem se často soustředil na vody z tradičních pramenů.

Oborovou a výrobní strukturu potravinářského sektoru v roce 2016 v meziročním srovnání s rokem 2015 uvádí tab. T8.3/01. Celkový objem tržeb za prodej VV a S za rok 2016 za výrobu potravin a výrobu nápojů, jak bylo již výše uvedeno, činil 241,3 mld. Kč (100 %).

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2015 ¹⁾	2016	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	16,8	17,5	0,7
Zpracování a konzervování ryb	0,7	0,7	0,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	1,9	2,1	0,2
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	3,8	5,3	1,5
Výroba mléčných výrobků	15,3	15,1	-0,2
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	2,3	2,5	0,2
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	8,6	9,1	0,5
Výroba ostatních potravinářských výrobků	15,7	16,5	0,8
Výroba průmyslových krmiv	12,2	7,9	-4,3
Výroba nápojů	22,7	23,3	0,6
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2015 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Největší propad v oborové struktuře, měřeno podílem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, zaznamenala v kategorii 50 a více zaměstnanců výroba krmiv. Výrazně se u ní projevilo omezení potřeby průmyslových krmiv živočišnou výrobou. Naopak nejvíce posílila výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů, neboť tento obor se dále konsolidoval.

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2016 představovaly platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu bioplynových stanic zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁸² č. 9/2015 ze dne 29. prosince 2015, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Ve stejném roce ČR obdržela od EK dílčí notifikace systémů národních provozních podpor pro OZE. Seznam všech notifikací k veřejné podpoře podporovaných zdrojů:

- Státní podpora pro výrobu tepla z bioplynu SA. 43451, pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020; datum obdržení 22. 8. 2016;
- Státní podpora SA. 35177 (2014/NN) – Česká republika: Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2015; datum obdržení 11. 4. 2016;
- Státní podpora pro malé vodní zdroje do 10 MW SA. 43182, uvedené do provozu od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020; datum obdržení 25. 9. 2015;
- Státní podpora SA. 40171 Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2012; datum obdržení 11. 12. 2014;

182 Energetický regulační úřad.

- Státní podpora SA. 45768 Podpora kombinované výroby elektřiny a tepla pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020; datum obdržení 7. 3. 2017.

Na základě získaných notifikací ČR zavede nová opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace;
- Pro nové BPS v provozu od 1. 1. 2017 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

Systém podpory původně platný od 1. 1. 2013 dále stanovoval následující:

- Elektřinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE, a.s. (Operátor trhu s energiemi, a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE, a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁸³.

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Zákon č. 131/2015 Sb. zavedl následující změny:

- V čele ERÚ bude stát rada s předsedou;
- Rozšíření pravomocí ERÚ, poskytování informací, kontrolní činnost;
- Změna platby příspěvku podporovaným obnovitelným zdrojům energií u spotřebitele;
- Nově zavedená podpora pro BPS na úrovni tepla (provozní podpora užitečného tepla dle § 24 zákona č. 131/2015 Sb., BPS do el. výkonu 500 kW při splnění minimální účinnosti, vstupní substráty musí tvořit z více než 70 % odpady, statková hnojiva a/nebo vedlejší živočišné produkty);

183 Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb. o způsobu regulace cen v energetice.

- Zrušeno osvobození od daně z elektřiny, povinnost registrovat se k dani a platit za ostatní spotřebu daní ve výši 28,30 Kč/MWh;
- Zavedení povinnosti měření technologické spotřeby elektřiny z OZE;
- Konec podpory decentrální výroby;
- Pro provoz zdrojů do 10 kW není požadována licence výrobce elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2014–2015¹⁸⁴ ukazuje tab. T8.4/01. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) činil dle MPO 10,5 % v roce 2015. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu (nezohledňuje účinnost zařízení).

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2015 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 11,2 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky Eurostat – SHARES v roce 2015 činil 15,1 %.

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ¹⁾ v ČR v letech 2014-2015

Zdroje obnovitelné energie	2014			2015			Meziroční index (OZE)
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Podíl na PEZ (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	43 440,7	27,8	2,5	46 922,5	25,6	2,7	108,0
Biomasa (domácnosti)	49 638,2	31,8	2,9	73 398,5	40,2	4,2	147,9
Vodní elektrárny	6 873,2	4,4	0,4	6 461,3	3,5	0,4	94,0
Bioplyn	25 458,5	16,3	1,5	25 663,8	14,0	1,5	100,8
Biologicky rozložitelná část TKO ²⁾	3 452,9	2,2	0,2	3 341,6	1,8	0,2	96,8
Kapalná biopaliva	13 513,8	8,6	0,8	12 435,7	6,8	0,7	92,0
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	3 855,3	2,5	0,2	3 809,8	2,1	0,2	98,8
Solární termální systémy	690,9	0,4	0,0	741,8	0,4	0,0	107,4
Větrné elektrárny	1 715,6	1,1	0,1	2 061,4	1,1	0,1	120,2
Fotovoltaické systémy	7 642,3	4,9	0,4	8 149,8	4,5	0,5	106,6
Celkem	156 281,4	100,0	9,0	182 986,1	100,0	10,5	117,1

1) PEZ = primární energetické zdroje.

2) TKO = tuhý komunální odpad.

Pramen: OZE v roce 2014; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se meziročně opět zvýšil – z 59,6 % v roce 2014 na 65,8 % v roce následujícím. Je to způsobeno především růstem podílu biomasy v domácnostech na 40,2 % v roce 2015. Naproti tomu podíl biomasy mimo domácnosti klesl na 25,6 % celkové energie z obnovitelných zdrojů. U vodních elektráren došlo k mírnému poklesu podílu jimi vyrobené energie, stejně jako u bioplynu, BRKO¹⁸⁵ a kapalných biopaliv. Zbývající podíly ostatních druhů obnovitelné energie na celkové energii z obnovitelných zdrojů se udržují více méně na stejné úrovni.

184 Poslední dostupné údaje jsou za rok 2015.

185 BRKO – biologicky rozložitelný komunální odpad.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulózových výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2015 jen malého podílu 0,10 % na elektřině vyrobené z OZE, v případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,02 %.

T8.4/02 - Výroba energie spalováním biomasy mimo domácnosti v roce 2015

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	výroba elektřiny (GWh)	dodávka do sítě (GWh)	spotřeba paliva (tis. t)	hrubá výroba tepla (TJ)	prodej tepla (TJ)	spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	0,3	0,1	0,3	477,7	0,0	43,4
rok 2014	0,6	0,3	0,6	488,0	0,0	49,2
Odpad, štěpka	1 064,8	815,3	990,7	12 313,6	3 895,8	1 492,2
rok 2014	971,6	741,4	908,1	10 896,9	3 309,8	1 335,9
Celulózové výluhy	687,8	126,7	357,4	7 962,9	603,0	1 073,3
rok 2014	714,5	120,3	362,9	7 611,8	464,7	1 050,7
Rostlinné materiály	100,0	93,0	90,6	654,4	399,8	58,8
rok 2014	104,9	96,0	96,7	660,8	363,9	61,0
Brikety a pelety	236,5	190,4	163,8	801,1	573,6	58,3
rok 2014	198,5	161,0	135,5	707,6	487,9	52,4
Ostatní biomasa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rok 2014	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	2,1	1,1	0,4	5,1	1,6	0,2
rok 2014	2,1	1,0	0,9	3,9	2,6	0,3
Biomasa celkem	2 091,5	1 226,6	1 603,2	22 214,8	5 473,9	2 726,2
rok 2014	1 992,2	1 120,0	1 504,7	20 369,0	4 628,9	2 549,5

Pramen: Statistiky MPO
Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2015 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 091,5 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 5 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 603,2 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 90,6 tis. t (tj. 5,7 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2015 dosáhla 22 214,8 TJ (meziroční nárůst o 9 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 726 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 59 tis. t (meziroční pokles o 3,7 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 492,2 tis. t, podíl 55 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (1 073,3 tis. t, podíl 39 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2015 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 55 048,8 TJ (meziročně nárůst o 1,6 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Statistika MPO o zahraničním obchodu s pevnou biomasou vhodnou pro energetické účely (tzn. pro výrobu elektřiny a tepla) uvádí, že v roce 2015 bylo dovezeno celkem 513 tis. t a vyvezeno celkem 703 tis. t biomasy (jednalo se o dendromasu), tedy celkové saldo bylo kladné ve výši 190 tis. t.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, a také při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána jak pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod), tak i pro výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2015 k energetickým účelům využito celkem 1 294,5 mil. m³ bioplynu, což je více než v roce předchozím (1 278,2 mil. m³, meziroční nárůst o 1,3 %), přičemž výroba nejvíce vzrostla v kategorii bioplynové stanice (o 2,2 %). Produkce skládkového plynu a průmyslových ČOV mírně vzrůstá. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 574 bioplynových stanic. Hlavní podíl bioplynu (90 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 378 bioplynových stanicích (meziroční nárůst o 2 stanice, tj. 0,5 %, s minimálně 692 zařízeními na výrobu elektrické energie o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 319 MW) bylo v roce 2015 vyrobeno 2 411,8 GWh (z toho dodáno do sítě 2 113,1 GWh, tj. 87,6 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 3 239 707,6 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 2 763 240,5 GJ (tj. 85,3 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2015 stagnoval. K 4. 4. 2017 evidoval OTE, a.s., na území České republiky 559 bioplynových elektráren (všech typů) v provozu. Dle statistik MPO instalovaný výkon dosáhl 368,0 MW. Podle údajů MPO hrubá výroba elektřiny z bioplynu (1. 1. 2015 až 31. 12. 2015) činila 2 614,1 GWh, přičemž bylo dosaženo podílu bioplynu 14,0 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno právními předpisy jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena v září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu. Na konci roku 2015 byly schváleny novely zákona o ochraně ovzduší a zároveň novely zákona o spotřebních daních v oblasti nakládání a zdaňování čistých biopaliv (FAME B100, rostlinné oleje) a směsných paliv (SMN B30, E85, E95).

Změna podle zákona o ochraně ovzduší mění způsob plnění povinnosti uvádět na trh minimální množství biopaliv pro dopravní účely. Do výpočtu množství dodaných biopaliv už nelze zahrnovat čistá biopaliva (FAME B100, rostlinné oleje), ani biopaliva obsažená ve vysokoprocenních směsích (SMN B30, E85, E95). Zákon o ochraně ovzduší ukládá

povinnost přimíchávat udržitelná certifikovaná biopaliva do motorových benzinů a motorové nafty a současně snížit emise GHG nahrazením části energie obsažené v motorovém benzínu a motorové naftě energií obsaženou v biopalivech. V listopadu 2016 byl schválen pozměňovací návrh zákona o ochraně ovzduší, který upravuje povinnost snižování emisí GHG z pohonných hmot o 3,5 % místo 4 % do 31. 12. 2017 (tab. T8.4/03). Reálně se již v roce 2014 obchodovalo s biopalivy s úsporou skleníkových plynů 50 %. V roce 2015 se prodávala biopaliva s úsporou 60 %, což odpovídá emisnímu faktoru 33,52 g CO_{2eq}¹⁸⁶/MJ. Při spotřebě motorové nafty 4 866 mil. l, benzinu 1 898 mil. l, FAME 293 mil. l a bioetanolu 93 mil. l bylo dosaženo 2,82 % snížení emisí skleníkových plynů z pohonných hmot. Podíl biopaliv jako OZE na celkové spotřebě pohonných hmot dosáhl 4,69 % e. o.

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V)

a v procentech energetického obsahu (e. o.) včetně kritérií udržitelnosti a snižování emisí GHG¹⁾

	2011-2013		2014-2016		2017-2019		do 31. 12. 2020	
	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.
Podíl FAME v motorové naftě	6,0	5,5	6,0	5,5	6,0 (6,7)	5,5 (6,17)	6,0 (6,7)	5,5 (6,17)
Podíl etanolu v motorových benzinech	4,1	2,7	4,1	2,7	4,1 (4,7)	2,7 (3,14)	4,1 (9,7)	2,7 (6,6)
Podíl biosložky v pohonných hmotách celkem	-	4,2	-	4,2	-	4,2 (4,75)		4,2 (6,36)
Kritéria udržitelnosti biopaliv - úspora emisí GHG (%)	min. 35 (48)				min. 50 ²⁾ (74)		min. 60	
Snížení emisí GHG ³⁾ (%)	1,5		2,0		3,5		6,0	

1) GHG = Green House Gases (skleníkové plyny).

2) V případě biopaliv vyrobených ve stacionárním zdroji uvedeném do provozu 1. 1. 2017 nebo později.

3) Vztaženo na součet všech pohonných hmot (motorová nafta a motorové benziny).

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Program podpory biopaliv pro dopravní účely pro období let 2015–2020, který navazuje na předchozí program platný do 30. 6. 2015, byl po úpravách sazeb na biopaliva a směsná paliva EK přijat. Od 1. 1. 2016 se na čistá biopaliva a směsná paliva začaly uplatňovat sazby daně o něco vyšší, než byly původně navrhované. Od 1. 7. 2017 by se měly na zmíněné pohonné hmoty uplatňovat původně navrhované sazby daně. V kombinaci s nízkými cenami motorové nafty a tímto zdaněním byla od začátku roku 2016 čistá biopaliva a směsná paliva téměř neprodejná a uplatňuje se přimíchávání certifikovaných biopaliv do motorové nafty a benzinu.

Uvedené právní předpisy zahrnují povinnost zajištění minimálního obsahu biopaliv a povinnost snižování emisí CO_{2eq} z pohonných hmot v jejich úplném životním cyklu tak, aby se dosáhlo ve srovnání se základní hodnotou produkce emisí CO_{2eq} pro referenční palivo snížení o 2 % do 31. 12. 2016, o 3,5 % do 31. 12. 2019 a o 6 % do 31. 12. 2020. Nařízení vlády č. 351/2012 Sb. z 3. 10. 2012 o kritériích udržitelnosti biopaliv stanovuje také výši úspor emisí CO_{2eq} při jejich používání oproti emisím CO_{2eq} referenčního fosilního paliva, které musí činit nejméně:

186 CO_{2eq} ekvivalent oxidu uhličitého.

- 35 % do 31. 12. 2016;
- 50 % od 1. 1. 2017;
- 60 % od 1. 1. 2018 v případě biopaliv vyrobených ve stacionárním zdroji, uvedeném do provozu 1. 1. 2017 nebo později.

Podíl energetického obsahu biopaliv a obnovitelné elektřiny v dopravě na celkové spotřebě má dosáhnout v letech 2014–2016 5,7 %, 2017–2019 8,00 % a do roku 2020 10,0 %.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použitá surovina pro výrobu bioetanolu. Stejně jako v roce 2015 výrobu v roce 2016 zajišťovaly jen závody Tereos TTD, a.s., Dobruška a Ethanol Energy, a.s., Vrdy.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2016

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použitá surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobruška	říjen 2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	listopad 2007	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdy)	říjen 2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
Korfil, a. s. (lihovar Hustopeče)	srpen 2008	1 000 000	79 000	obiloviny
CELKEM		3 700 000	292 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR
Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2016 a pro porovnání v letech 2013 až 2015 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Výroba	104 488	104 112	104 715	115 575	110,4
Dovoz	1 979	37 352	37 342	30 205	80,9
Vývoz	17 475	22 812	31 066	52 489	169,0
Hrubá spotřeba	86 432	119 042	119 548	85 819	71,8
Dovoz bio-ETBE	6 863	8 629	5 279	10 223	193,7
Spotřeba E85	21 553	22 585	11 707	3 644	31,1

Pramen: VÚZT, SVB Praha
Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), P. Jevič (VÚZT)

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 116 tis. tun byla o 10,4 % vyšší než v roce předešlém. Poklesl dovoz bioetanolu na 80,9 % úrovně dovozu v roce 2015. Výrazně vzrostl vývoz bioetanolu z ČR na cca 52 tis. tun, což je o 69,0 % více než v roce 2015. Hrubá spotřeba bioetanolu cca 86 tis. tun byla na úrovni 71,8 % hrubé spotřeby v roce 2015 a hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 poklesla z 11,7 tis. tun na cca 3,6 tis. tun. Využití bioetanolových lihovarů v roce 2016 činilo 40 %.

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2016 spotřebovalo 836,5 tis. t technické cukrovky a 125,5 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 67,81 t/ha, 6,50 t/ha pšenice a 9,79 t/ha zrna

kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 12,3 tis. ha a u kukuřice 12,8 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 20,3 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 14,8 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,3 kg cukrovky, resp. 2,13 kg zrna kukuřice.

Průměrná velkoobchodní cena benzínu BA 95N v roce 2016 činila 22,07 Kč/l (průměrná spotřební daň 12,84 Kč/l), paliva E85 19,60 Kč/l (průměrná spotřební daň 10,23 Kč/l).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2016 klesla na 340 tis. t. Výrobu certifikovaného FAME/MERŮ v roce 2016 zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s. Lovosice a Primagra, a.s. Milín s celkovou výrobní kapacitou 155 tis. t. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti, jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem a FAME, zpracování mastných kyselin na surové FAME a jejich prodej k zušlechtnění na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2016 dosáhlo 44 %.

Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Položka	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	172 729	181 694	219 316	167 646	148 832	88,8
Výroba SMN30 celkem (tis. l)	131 023	124 125	157 404	135 106	86	0,1
Dovoz FAME (t)	78 314	85 511	118 278	175 839	151 338	86,1
Vývoz FAME (t)	6 703	43 216	35 221	67 623	40 822	60,4
Hrubá spotřeba (t)	242 267	228 084	300 413	277 268	258 876	93,4
Výrobní kapacity (t)	410 000	410 000	410 000	410 000	340 000	82,9

Pramen: VÚZT, SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba cca 149 tis. t FAME v roce 2016 byla na úrovni 88,8 % roku 2015 a hrubá spotřeba FAME poklesla na 93,4 % téhož roku. Dovoz FAME, který obdobně jako v roce 2015 překročil tuzemskou výrobu, se snížil na 86,1 % úrovně roku 2015. Vývoz FAME 40,8 tis. t činil 60,4 % vyvezeného FAME v roce 2015.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2016 spotřebovalo 378,5 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,46 t/ha představuje plochu 109,4 tis. ha, resp. 28 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2016.

Průměrná velkoobchodní cena nafty v roce 2016 byla 21,10 Kč/l (z toho činila spotřební daň 10,95 Kč/l), směsné nafty 22,09 Kč/l (spotřební daň 9,27 Kč/l), čisté bionafty B100 24,44 Kč/l (spotřební daň 4,59 Kč/l).

8.5 Geneticky modifikované plodiny

Problematika GMO a jejich produktů prochází velmi přísným schvalovacím procesem. Posuzují se případná rizika pro životní prostředí, zdraví lidí a zvířat.

V celosvětovém měřítku jsou GM plodiny významnou složkou zemědělské výroby, podíl ploch v EU v rámci světa je však zanedbatelný. Ve srovnání s jinými regiony světa EU přistupuje ke GM plodinám s vysokou mírou obezřetnosti, s principem předběžné opatrnosti. Proces uvádění GM plodin do životního prostředí je dlouhý, finančně a administrativně náročný. Postoje jednotlivých členských států EU na pěstování GM plodin jsou značně odlišné, převládá spíše negativní stanovisko, bez opory vědeckých stanovisek. ČR se řadí spíše k liberálním státům, které při nakládání s GMO vychází z vědeckých poznatků.

Na území EU, tedy i v ČR, je povolena pro účely pěstování pouze jedna GM plodina, kukuřice, která je označována také jako MON810 nebo „Bt kukuřice“. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis* (odtud Bt-kukuřice), který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému zavíječi kukuřičnému. Jiná GM plodina nebyla v uplynulém období v EU schválena.

T8.5/01 - Produkční plochy Bt kukuřice v EU (ha)

Země	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	Meziroční index
EU celkem	131 463	148 658	143 016	117 166	136 337	116,4
z toho - Španělsko	116 307	136 962	131 538	107 749	129 081	119,8
Portugalsko	7 700	8 202	8 542	8 017	7 069	88,2
ČR	3 050	2 560	1 754	997	75	7,5
Rumunsko	217	834	771	2,5	0	0,0
Slovensko	189	100	411	400	112	28,0
Polsko	4 000	0	0	0	0	0,0

1) Odhad kromě ČR, kde se jedná o konečný údaj.

Pramen: USDA FAS, MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Trnková (MZe)

V ČR se GM kukuřice pěstuje od roku 2005, kdy její plocha začínala na 150 ha. V roce 2016 se pěstovala na výměře 75 ha, oproti roku 2015 došlo k poklesu pěstování této plodiny na méně než desetinu a k poklesu počtu pěstitelů z 11 na jednoho. Za hlavní důvody poklesu zájmu o pěstování geneticky modifikovaných plodin považují pěstitelé, kteří se zabývají současně živočišnou výrobou, především problematický odbyt mléka, kdy řada mlékáren požaduje, aby dojnice nebyly krmeny geneticky modifikovanými plodinami. Mezi další důvody uváděnými pěstiteli se řadí administrativní náročnost pěstování GM kukuřice (evidence, označování, nakládání s produkcí) a nutnost dodržovat pravidla koexistence (sousedství s běžnými plodinami), kde hraje významnou roli vhodnost pozemků. V neposlední řadě je příčinou i negativní medializace problematiky GMO.

T8.5/02 - Bt kukuřice v ČR

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Výměra (ha)	3 050	2 560	1 754	997	75
Meziroční index (%)	-	84	68	57	8
Počet pěstitelů	41	31	18	11	1
Meziroční index (%)	-	76	58	61	9

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

Bt kukuřice se v roce 2016 pěstovala pouze v jednom kraji ČR, a to v Pardubickém (tab. T8.5/03).

T8.5/03 - Produkční plochy Bt kukuřice v jednotlivých krajích ČR (ha)

Kraj	2015	2016
Jihočeský	46	0
Jihomoravský	0	0
Královehradecký	0	0
Moravskoslezský	0	0
Olomoucký	0	0
Pardubický	63	75
Plzeňský	153	0
Středočeský (vč. Prahy)	418	0
Ústecký	144	0
Vysočina	0	0
Zlínský	173	0

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

Produkce GM kukuřice je ve většině případů využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Vypěstovaná GM kukuřice není v ČR užívána pro potravinářské účely.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

Průměrná cena vstupů do zemědělství se v roce 2016 meziročně snížila o 3,2 %, a to vlivem poklesu cen u výrobků a služeb běžně spotřebovávaných v zemědělství. Cena umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků byla nižší o 14,0 %, energií a maziv o 8,7 %, krmiv o 5,0 % a služeb do zemědělství o 3,5 %. U některých vstupů však došlo i k nárůstu ceny, a to u osiva a sadby o 3,8 % a u chemických prostředků a pesticidů o 1,6 %. Průměrná cena výrobků a služeb investičního charakteru vzrostla v roce 2016 oproti roku 2015 o 1,0 %. Průměrná cena zemědělských výrobců se meziročně snížila o 4,9 %, tj. o něco výrazněji než průměrná cena vstupů do zemědělství. Výraznější propad byl přitom zaznamenán u hospodářských zvířat a živočišných výrobků (o 7,1 %) než u rostlinných výrobků (o 3,1 %). Ceny průmyslových výrobců byly nižší o 2,0 % a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů jen o 0,9 %. Tempo růstu obratu českého agrárního zahraničního obchodu se v roce 2016 zpomalilo. Na straně vývozu došlo k nárůstu hodnoty o pouhých 0,4 % na 202,2 mld. Kč a na straně dovozu se hodnota navýšila o 1,9 % na 224,9 mld. Kč.

Schodek bilance českého AZO se (na rozdíl od předchozích let) prohloubil, a to o 17,4 % na 22,7 mld. Kč. Bilanční schodek v obchodu s ostatními členy EU se (po dvou letech jeho snižování) navýšil na 6,8 mld. Kč, tj. na 2,5násobek, zatímco záporná bilance obchodu s třetími zeměmi se (po dvou letech jejího navyšování) zmírnila na 14,5 mld. Kč. V komoditním pohledu se projevil zejména pokles hodnoty aktivní bilance v obchodě s „řepkovými semeny“ a „nezahuštěným mlékem a smetanou“. Nárůst aktivní bilance však zaznamenaly „cigarety“.

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2016 došlo k meziročnímu snížení cen zemědělských výrobců o 4,9 % (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se ve stejné době snížily, a to o 2,0 %, spotřebitelské ceny se rovněž snížily, a to o 0,9 %. Ceny vstupů do zemědělství meziročně klesly o 3,2 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2015	2016
Ceny zemědělských výrobců včetně ryb	94,0	95,1
Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků, nápojů a tabáku ¹⁾	97,5	98,0
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	98,9	99,1
Ceny vstupů do zemědělství	98,3	96,8

1) Podle CZ CPA 2014.

Pramen: ČSÚ: Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle CZ-CPA 2008 a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziroční pokles CZV v rostlinné výrobě v roce 2016 dosáhl 3,1 % (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se snížila v rámci sledovaných komodit cena obilovin (o 9,6 %), méně pak olejin (o 0,5 %). K nejvýraznějšímu posílení CZV došlo u brambor celkem (o 12,8 %) a zeleniny a květín (o 9,5 %). Cena cukrové řepy zůstala přibližně na úrovni ceny 2015.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2015	2016
Rostlinné výrobky celkem	97,8	96,9
z toho - obiloviny	94,4	90,4
- olejniny	97,2	99,5
- brambory celkem	90,8	112,8
- cukrová řepa	104,2	100,1
- ovoce	112,9	101,4
- zelenina a květiny	110,0	109,5

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Během roku 2016 došlo k dalšímu mírnému poklesu až stagnaci většiny cen hlavních obilovin na evropských burzách, především v souvislosti s opětovným vysokým objemem sklizně (ve velké míře) kvalitního zrna ve většině producentů zemí EU. Průměrné roční ceny na evropských burzách (meziročně nižší cca o 15 %) odrážejí světový vývoj a v souvislosti s tím se chovají i CZV na tuzemském trhu, které v ročních průměrech poklesly

cca o 5–10 %. Ke konci roku 2016 je již patrné mírné oživení s vidinou pokračování tohoto trendu do následujícího roku.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2015	2016	Meziroční index
Pšenice			
- Česká republika ¹⁾	158,38	136,99	86,49
- Německo ²⁾	175,27	152,56	87,04
- Francie ³⁾	186,01	159,97	86,00
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	133,10	120,56	90,58
- Německo ²⁾	153,36	134,41	87,64
- Francie ⁴⁾	168,12	137,08	81,54
- Itálie ⁵⁾	184,06	150,08	81,54
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	361,48	374,63	103,64
- Německo ⁶⁾	374,59	374,65	100,02
- Francie ³⁾	367,37	373,95	101,79
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	165,70	191,06	115,31
- EU 5 ⁷⁾	195,21	209,74	107,44

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena německých burz.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif v Paříži.

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouenu.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie. Eurostat.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat

Zpracoval: H. Baudisová, P. Novotný (ÚZEI)

Ceny řepkového semene v EU v roce 2016 při krátkodobém kolísání rostly, a to v souvislosti s nárůstem poptávky při propadu sklizně v zemích severozápadní Evropy (Francie, Německo, Spojené království) a v Polsku. Průměr ročních cen na evropských burzách je meziročně o cca 7 % vyšší, podobně i CZV v ČR s předpokladem dalšího pozvolného růstu.

CZV brambor se na českém trhu v roce 2016 meziročně výrazně zvýšila, a to o 15,3 % na 191,1 €/t. V korunovém vyjádření pěstitelé realizovali produkci brambor konzumních v roce 2015 za 4 521 Kč/t a v roce 2016 za 5 165 Kč/t. Skupina zemí EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie) také realizovala svoji produkci za vyšší průměrnou cenu než v roce předchozím. Dle předběžných dat se očekává v roce 2016 meziroční zvýšení této ceny o 7,4 % na 209,7 €/t (5 670 Kč/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2015	2016
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	89,5	92,9
z toho - mléko	82,8	85,3
- jatečný skot	102,7	98,8
- jatečná prasata	87,9	100,8
- drůbež	99,8	97,6
- vejce	100,5	92,2

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělských výrobků (stejně období předchozího roku = 100)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 nižší o 7,1 %, což znamená, že meziročně v tomto roce poklesla výrazněji, a to o 3,4 p. b. (tab. T9.1/04). Nejvýraznější meziroční snížení ceny bylo zaznamenáno u mléka (o 14,7 %) a vajec (o 7,8 %). K nižšímu poklesu CZV došlo u drůbeže (o 2,4 %) a jatečného skotu (o 1,2 %). Mírné zvýšení CZV bylo naopak zaznamenáno u jatečných prasat (o 0,8 %).

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU 28 byly od roku 2012 na poměrně vysoké úrovni, přesto však došlo v roce 2016 k jejich oslabení. V průměru EU meziročně klesly ceny jak jatečných býků, tak především jatečných krav. Hlavním důvodem byla poměrně vysoká nabídka hovězího masa vlivem meziročního zvýšení porážek skotu o 3 %. Krize v odvětví mléka v Unii se promítla do snižování produkce, což se projevilo redukcí stavů a zvýšenými porážkami jatečných krav, jejichž cena se snížila nejvýrazněji. CZV mladých jatečných býků R3 v roce 2016 v průměru EU meziročně oslabila o 2,3 % (o 8,7 €/100 kg j. hm.) na 368,5 €/100 kg j. hm. Její vývoj však byl v jednotlivých regionech rozličný. Ve většině zemí došlo k meziročnímu poklesu CZV jatečných býků R3. Z významných producentů zemí to bylo především ve Velké Británii (-12,7%), Irsku (-5,6 %), Dánsku (-4,0 %), Německu (-3,7 %), Rakousku (-3,0 %) a ve Francii (-2,7 %). Naopak růst ceny byl v roce 2016 zaznamenán ve Švédsku (o 10,7 %), Itálii (o 1,8 %) a ve Španělsku (o 1,5 %). V ČR, Chorvatsku, Lotyšsku a Lucembursku byla evidována stagnace ceny.

CZV jatečných krav O3 v průměru EU meziročně klesla o 7,0 % (o 8,7 €/100 kg j. hm.) na 271,4 €/100 kg j. hm. K jejímu oslabení došlo ve všech členských zemích, z toho nejvýrazněji ve Velké Británii, Irsku, v Německu, Maďarsku, Francii, Belgii a Dánsku.

CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích EU zaznamenala v roce 2016, po předchozím dvouletém propadu, meziroční vzestup v průměru téměř o 4,6 % (tj. o 6,4 €/100 kg j. hm.). Vysoká produkce v letech 2013 až 2015 měla negativní dopad do CZV jatečných prasat ve všech členských zemích. V roce 2016 se ceny jatečných prasat v průměru EU od ledna do června nacházely ještě na nízké úrovni, kdy nedosahovaly ani výše referenční ceny (tj. 150,09 €/100 kg j. hm.). Od července do prosince 2016 začalo docházet k jejich rychlému růstu, takže průměrná roční cena byla v meziročním srovnání vyšší. Určité zlepšení vývoje lze přisuzovat také rekordním exportům vepřového masa do třetích zemí a opatření

EK, která, aby ulevila přebytku masa na trhu, vyhlásila podporu soukromého skladování (opatření v rámci SOT na základě NK (EU) 1308/2013). Z trhu tak bylo odebráno během ledna 2016 celkem 91 tis. t vepřového masa. K posílení CZV jatečných prasat tř. E došlo v roce 2016 celkem u 24 členských zemí. Z nejvýznamnějších producentů EU 15 byl nejvyšší meziroční nárůst ceny jatečných prasat evidován v Nizozemsku, Itálii, Německu, Belgii, Dánsku a Rakousku, kde se CZV meziročně zvýšila v rozmezí od 6,3 do 10,2 €/100 kg j. hm. Z NČZ posílila nejvýrazněji cena v Litvě, Polsku, Maďarsku, Lotyšsku a na Slovensku, a to v rozmezí od 6,0 do 12,0 €/100 kg j. hm. Naproti tomu ve čtyřech členských zemích došlo v meziročním srovnání ještě k poklesu ceny, a to v rozmezí od 2,1 do 8,4 €/100 kg j. hm. (Bulharsko, Velká Británie, Finsko a Malta). Ve Španělsku a na Kypru cena jatečných prasat stagnovala.

Cena zemědělských výrobců jatečných kuřat v ČR se v roce 2016 snížila o 1,1 % na 23,47 Kč/kg, CZV brojlerových krůt se snížila o 10,2 % na 35,40 Kč/kg a CZV jatečných kachen vzrostla o 1,1 % na 29,60 Kč/kg. CPV krmné směsi pro brojlerů klesla o 3,2 % na 7 982 Kč/t.

Průměrná cena průmyslových výrobců kuřat v EU 28 meziročně klesla o 5,1 % na 177,50 €/100 kg (48,00 Kč/kg). Z vybraných reprezentativních zemí došlo v Dánsku k poklesu CPV o 2,8 % a v Itálii o 10 %. Německo bylo jednou z pěti vybraných zemí EU 28, ve kterých došlo meziročně k cenovému nárůstu o 2,1 % na 265,9 €/100 kg. V Polsku byla cena druhá nejnižší z EU 28; po meziročním poklesu o 7,3 % činila 118,77 €/100 kg.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2015	2016	Meziroční index
Jateční býci v EU¹⁾	377,23	368,49	97,68
- Česká republika	326,81	327,03	100,07
- Německo	385,59	371,44	96,33
- Nizozemsko	335,60	315,53	94,02
- Rakousko	388,02	376,30	96,98
- Francie	372,21	361,96	97,25
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	139,58	145,96	104,57
- Česká republika	140,93	145,78	103,44
- Německo	142,56	151,76	106,45
- Dánsko	130,19	136,75	105,04
- Polsko	136,97	144,96	105,83
- Rakousko	143,79	150,04	104,35
Jatečná kuřata²⁾	186,99	177,50	94,93
- Česká republika	182,44	178,09	97,62
- Německo	260,38	265,94	102,14
- Dánsko	246,14	239,18	97,17
- Itálie	205,06	184,52	89,98
Mléko³⁾			
- Česká republika	27,31	24,82	90,9
- Německo	29,57	26,80	90,6
- Nizozemsko	30,60	27,92	91,2
- Polsko	27,83	24,80	89,1

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 28. Jateční býci R3, jatečná prasata E.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 28 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer; EUROSTAT; AMI

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Pokorný, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

CZV mléka v ČR v roce 2016 dle ČSÚ v 1. čtvrtletí dosáhla průměrné ceny 7,30 Kč/l, poté od dubna do listopadu nepřekročila hranici 7 Kč/l. Nejnižší CZV 6,12 Kč/l byla zaznamenána v srpnu. Prosincová CZV již byla příznivější a dosáhla 7,20 Kč/l. Průměrná CZV v roce 2016 se meziročně snížila o 14,7 % na 6,71 Kč/l. Po přepočtu dosáhla CZV mléka 24,82 €/100 kg, tj. o 9,1 % méně než v předchozím roce. Pokles ceny mléka obdobně zasáhl i další významné země. V Německu klesla CZV mléka o 9,4 % na 26,80 €/100 kg, v Nizozemsku o 8,8 % na 27,92 €/100 kg. V Polsku cena mléka klesla o 10,9 % na 24,80 €/100 kg.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁸⁷ zahraničním obchodě

Údaje o zahraničním obchodě získává ČSÚ spojováním dat ze dvou systémů. Prvním je Extrastat (obchod s třetími zeměmi) a druhým Intrastat (obchod s ostatními členy EU)¹⁸⁸.

187 Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

188 Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká osobám (fyzickým i právnickým), pokud jsou registrovány či identifikovány k DPH v ČR, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu (od roku 2009 je výše prahu stanovena na 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží).

Součástí zpracování dat za Intrastat jsou i matematicko-statistické dopočty, kterými se kompenzuje ztráta informací za podprahové obchodní operace¹⁸⁹.

Obrat českého AZO v roce 2016 meziročně vzrostl pouze o 1,2 %, přičemž ke zřetelnému zpomalení tempa růstu došlo jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota vývozu se zvýšila o 814,7 mil. Kč, tj. o pouhých 0,4 %, na 202,2 mld. Kč a hodnota dovozu vzrostla o 4,2 mld. Kč, tj. o 1,9 %, na 224,9 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2016 v důsledku výraznějšího přírůstku na straně dovozu než vývozu meziročně prohloubila o 3,4 mld. Kč na 22,7 mld. Kč (což je však vzhledem k letům před rokem 2014 stále relativně příznivá hodnota). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 1,4 p. b. na 89,9 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 1,6 p. b. na 11,2 % (navzdory meziročně horším hodnotám vykazují oba dva tyto ukazatelé v dlouhodobém pohledu lepší se trend). V členění na obchod s EU a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční navýšení bilančního schodku (po dvou letech jeho snižování) na 6,8 mld. Kč, tj. na 2,5násobek, a ve druhém případě pak zmírnění schodku (po dvou letech jeho navyšování) na 14,5 mld. Kč¹⁹⁰, tj. o 7,7 %. V posledních pěti letech vykazovala ČR vyšší schodek AZO s třetími zeměmi než s unijskými. Mimo to zpravidla platí, že meziročně menší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií než mimo ní.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu. V roce 2016 činil jejich podíl v prvním případě 6,45 % a ve druhém případě 5,09 %, což v meziročním porovnání nepředstavuje výraznější změnu (vůči průměru předchozích pěti let se jedná o mírně vyšší hodnoty). Meziročně se příliš nezměnila ani participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z Unie (kde mírně poklesla na 5,57 %, resp. na 8,21 %), ani do/z třetích zemí, kde je trvale výrazně nižší (a kde naopak nepatrně vzrostla na 2,63 %, resp. na 2,80 %).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2015	2016	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,73	5,72	99,8
Agrární vývoz	5,19	5,09	98,1
Agrární dovoz	6,35	6,45	101,6

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

Rostoucí měrou ovlivňují výsledky českého AZO tabákové výroby. Při nezahrnutí kapitoly HS 24 „tabák a tabákové výrobky“ mezi agrární zboží došlo v roce 2016 v meziročním porovnání na straně exportu k mírnému poklesu hodnoty o 1,1 %, zatímco

189 Dopčty jsou ČSÚ prováděny do úrovně 2místných kódů celního sazebníku (tj. kapitol HS). Na podrobnější úrovni jsou k dispozici pouze data bez dopčtů.

190 Součet obchodu s EU 28 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi.

hodnota dovozu se zvýšila o 1,2 %. Záporná bilance je bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ vyšší (33,0 mld. Kč) než s nimi a meziročně se zvýšila o 4,5 mld. Kč.

Značný vliv měl na vývoj českého AZO v roce 2016 vývoj vývozních a dovozních cen. Český agrární export se v cenách roku 2015 zvýšil o 6,0 % a dovoz byl vyšší o 4,8 %¹⁹¹. V obou případech tak hodnoty obchodu vzrostly výrazněji než v cenách sledovaného roku.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 28 na straně vývozu v roce 2016 činil 92 % a na straně dovozu 85 %, meziročně se tak v roce 2016 nezměnil. Podíl Unie na AZO ČR je výrazně vyšší než v rámci celkového českého obchodu (kde činil 84 % na straně vývozu a 67 % na straně dovozu).

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR na Slovensko (22 % v roce 2016), do Německa (18 %) a Polska (12 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Itálie, Rakousko a Maďarsko a z třetích zemí pak nadále navzdory embargu Rusko (1,3 %). V roce 2016 se nicméně hodnota českého agrárního exportu na Slovensko, do Německa a Rakouska (po déle trvajícím růstu) meziročně snížila.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁹² zejména z Německa a Polska (v roce 2016 dohromady 40 %) a dále z Nizozemska, které se již v roce 2015 posunulo na třetí místo před Slovensko. Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2016 ještě Itálie a Španělsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Brazílie, Turecko a USA (s podíly v rozmezí 1,3 % až 1,0 %). Z některých uvedených zemí však hodnota dovozu v roce 2016 meziročně mírně (a z Brazílie výrazně) poklesla, často v rozporu s předchozím trendem.

191 Výpočet proveden na základě průměrných jednotkových cen na úrovni 8místních kódů celního sazebníku (tj. z „dat bez dopočtů“) a nezohledňuje možné změny struktury v rámci těchto položek.

192 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země ²⁾	Vývoz			Země ²⁾	Dovoz ¹⁾		
	2015	2016	meziroční index		2015	2016	meziroční index
Slovensko	47 204,7	45 491,6	96,4	Německo	46 009,9	46 759,8	101,6
Německo	40 246,8	37 004,5	91,9	Polsko	43 451,2	42 585,6	98,0
Polsko	23 485,7	24 497,2	104,3	Nizozemsko	15 713,8	16 153,0	102,8
Itálie	13 335,6	17 622,2	132,1	Slovensko	14 996,4	14 613,6	97,4
Rakousko	12 045,8	11 757,3	97,6	Itálie	11 974,8	12 930,8	108,0
Maďarsko	8 559,5	9 618,8	112,4	Španělsko	11 153,4	12 018,6	107,8
Spojené království	5 869,6	6 307,4	107,5	Maďarsko	8 267,0	8 074,6	97,7
Nizozemsko	4 136,8	5 200,2	125,7	Rakousko	7 779,0	8 071,3	103,8
Francie	7 050,7	4 326,1	61,4	Francie	6 952,1	7 110,0	102,3
Belgie	4 767,0	3 929,8	82,4	Belgie	6 106,3	6 153,3	100,8
Bulharsko	2 631,9	3 871,5	147,1	Spojené království	3 874,7	4 127,1	106,5
Rumunsko	3 427,5	3 730,3	108,8	Čína	2 814,9	2 925,6	103,9
Rusko	2 353,3	2 557,9	108,7	Rumunsko	1 502,1	2 873,4	191,3
Španělsko	2 117,8	2 205,1	104,1	Brazílie	4 099,0	2 534,7	61,8
Chorvatsko	1 732,3	1 628,4	94,0	Turecko	2 475,6	2 433,2	98,3
Švédsko	1 534,5	1 439,0	93,8	Spojené státy	2 682,3	2 300,7	85,8
Turecko	1 141,7	1 343,5	117,7	Norsko	1 450,2	1 988,1	137,1
Irák	1 258,4	1 200,6	95,4	Dánsko	1 913,3	1 864,6	97,5
Švýcarsko	1 047,4	1 176,6	112,3	Řecko	1 463,5	1 764,0	120,5
Řecko	717,5	1 170,2	163,1	Irsko	1 224,7	1 535,1	125,3
Japonsko	1 193,2	1 123,9	94,2	Ekvádor	1 239,3	1 162,5	93,8
Litva	1 034,9	1 094,3	105,7	Švédsko	814,2	1 067,6	131,1
Vybrané země celkem	186 892,3	188 296,3	100,8	Vybrané země celkem	197 957,7	201 047,0	101,6
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,8	93,1	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,7	89,4	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2016.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

V meziročním porovnání se v roce 2016 zhoršila bilance českého agrárního obchodu zejména s Německem (nárůst schodku o 4,0 mld. Kč), Francií (změna mírného aktiva na pasivum o 2,9 mld. Kč) a dále Slovenskem a Rumunskem (v obou případech pokles aktiva, a to o 1,3 mld. Kč, resp. o 1,1 mld. Kč). Naopak zlepšení bilance zaznamenal obchod s Itálií (nárůst aktiva o 3,3 mld. Kč), Polskem (pokles pasíva o 1,9 mld. Kč), Brazílií (snížení pasíva o 1,5 mld. Kč), Maďarskem (nárůst aktiva o 1,3 mld. Kč) a Bulharskem (zvýšení aktiva o 1,2 mld. Kč). Uvedené bilanční změny byly často rozhodující měrou určeny jen jednou komoditou (v případě Francie, Rumunska a Itálie „cigaretami“). Výjimkou bylo Maďarsko, kde došlo k významným meziročním změnám v obchodě s řadou komodit.

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS¹⁹³ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu byly v roce 2016 nejvíce vyváženými komoditami

193 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

z ČR „cigarety“ (již s 10% podílem), „pšenice“, „řepkový olej“ (s nízkým obsahem kyseliny erukové), „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „přípravky používané k výživě zvířat“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „káva“, „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „pivo“, „živý skot“, „limonády“, „cukrovinky bez kakaa“, „sýry a tvaroh“, „cukr“, „semena řepky“, „slad“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ (HS 1602), „výtažky a koncentráty z kávy“ (vč. přípravků na jejich bázi), „uzenky a salámy“, „řepkové pokrutiny“, „živá drůbež“, „zahuštěné mléko a smetana“ a „ječmen“. Jedná se o tytéž položky jako v roce 2015, ovšem se změnami v pořadí. Z výčtu je patrné, že v českém agrárním vývozu mají nadále vysoký podíl nezpracované komodity.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR patřily ve sledovaném roce „vepřové maso“ (s 6,5% podílem stejně jako v roce 2015), „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „káva“, „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „cigarety“, „potravinové přípravky jiné“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „řepkový olej“, „maso a droby drůbeže“, „vino“, „limonády“, „lihoviny“, „hovězí maso“, „banány“, „sójové pokrutiny“, „citrusové plody“, „výtažky a koncentráty z kávy“, „přípravky z mouky, krupice, škrobu nebo mléka“, „rajčata“, „konzervované a jinak připravené ovoce (vč. ořechů)“, „cukrovinky bez kakaa“, „ryby (čerstvé, chlazené nebo zmrazené)“, „omáčky, ochucovadla a hořčice“, „vinné hrozny (vč. rozinek)“, „rybí filé (aj. rybí maso)“, „přípravky a konzervy z ryb“, „másl“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ a „papriky“. Jak ve vývozu, tak v dovozu se jedná o takřka stejný výčet jako v roce 2015, ovšem se změnami v pořadí. Z uvedených položek je zřejmé, že významnou komoditou v českém dovozu, na rozdíl od vývozu, je obecně maso.

V komoditním pohledu ovlivnil meziroční vývoj bilance českého AZO zejména pokles hodnoty aktivní bilance v obchodě s „řepkovými semeny“ (o 2,4 mld. Kč) a „nezahuštěným mlékem a smetanou“ (o 1,3 mld. Kč), a to v obou případech vlivem nižšího vývozu do Německa. Dále se změnila doposud aktivní bilance na pasivní u „tabáku ke kouření“ (v případě „tabáku nezpracovaného“ došlo naopak k významnému poklesu bilančního schodku). Navýšení záporné bilance zaznamenala také většina hlavních netto-dovozních¹⁹⁴ komodit, mezi jinými „banány“, „hovězí maso“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“ a „lihoviny“.

Tyto změny byly do jisté míry tlumeny zlepšením bilance v obchodě s „cigaretami“ (nárůst aktiva o 1,3 mld. Kč v důsledku mimořádně vysokého vývozu do Itálie), „pekařským zbožím“ (změna pasiva na aktivum zásluhou vyššího vývozu „sladkých sušenek“ především do Spojeného království, ale i řady dalších zemí) a „přípravky používanými k výživě zvířat“

194 Netto-dovozní komodity jsou ty, v jejich obchodě je vykazována pasivní bilance.

(zvýšení aktiva o 708,2 mil. Kč v důsledku vyššího exportu „výživy pro psy a kočky“, a to hlavně do Německa a Ruska).

Hlavní netto-dovozní komoditou zůstává pro ČR „vepřové maso“ (rostoucí schodek dosáhl po meziročním navýšení o 2,4 % již 12,1 mld. Kč) a „maso a droby drůbeže“ (se schodkem ve výši 3,9 mld. Kč, který meziročně poklesl o 4,7 %). Hodnota pasivní bilance obchodu se „sýry a tvarohy“, tj. dalšími kompetitivními produkty, které jako skupina patří k nejvýznamnějším netto-dovozním položkám, činila 3,2 mld. Kč (po meziročním nárůstu o jednu desetinu). Nutno poznamenat, že obchodní bilance výše uvedených komodit v množstevním vyjádření se ve stejné době změnila minimálně. Hodnota dovozu „vepřového masa“ se zvýšila zejména ze Španělska (zatímco ze stále ještě významnějšího dodavatele – Německa – poklesla). Import „masa a droby drůbeže“ se snížil nejvýrazněji z Brazílie (na minimum posledních 15 let), zatímco dovoz z hlavní dodavatelské země – Polska – nadále roste.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční index	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční index	mil. Kč		meziroční rozdíl (mil. Kč)
		2015	2016		2015	2016		2015	2016	
01	Živá zvířata	4,45	4,57	102,70	1,45	1,09	75,17	7 036,2	7 267,9	231,7
02	Maso a jedlé droby	3,21	2,98	92,83	13,30	12,68	95,34	-19 294,0	-20 501,6	-1 207,6
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,51	1,93	127,81	1,73	2,00	115,61	-1 691,8	-1 497,0	194,8
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	9,44	8,72	92,37	7,74	7,74	100,00	4 030,4	2 774,2	-1 256,2
05	Ostatní produkty živ. původu	0,72	0,50	69,44	1,03	1,05	101,94	-660,9	-968,2	-307,3
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,37	0,33	89,19	2,06	1,97	95,63	-3 641,9	-3 814,6	-172,7
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	1,48	1,67	112,84	5,85	6,34	108,38	-10 076,2	-10 789,4	-713,2
08	Ovoce a ořechy	2,35	2,24	95,32	7,25	7,51	103,59	-12 219,4	-13 412,7	-1 193,3
09	Káva, čaj, maté a koření	5,87	3,82	65,08	2,72	2,54	93,38	-2 628,8	-2 984,1	-355,3
10	Obiloviny	8,25	8,08	97,94	1,95	1,79	91,79	13 031,3	12 796,7	-234,6
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulín, pšeničný lepek	1,83	1,91	104,37	0,83	0,97	116,87	1 766,9	1 669,2	-97,7
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a picniny	4,88	3,52	72,13	3,10	2,88	92,90	3 994,9	1 111,2	-2 883,7
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,72	0,75	104,17	0,53	0,46	86,79	474,0	510,0	36,0
14	Rostlinné pletací materiály	0,05	0,05	100,00	0,07	0,05	71,43	-5,3	9,9	15,2
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	6,24	6,84	109,62	4,05	4,61	113,83	1 684,4	1 472,7	-211,7
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,78	2,84	102,16	2,92	2,91	99,66	-6,8	237,1	243,9
17	Cukr a cukrovinky	4,40	4,56	103,64	3,83	3,24	84,60	2 275,3	2 965,8	690,5
18	Kakao a kakaové přípravky	4,24	4,46	105,19	4,47	4,52	101,12	-2 899,9	-3 435,5	-535,6
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	6,07	6,89	113,51	6,65	6,76	101,65	-1 177,8	139,4	1 317,2
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1,61	1,80	111,80	3,70	3,69	99,73	-4 836,1	-4 799,5	36,6
21	Různé potravinářské přípravky	6,43	6,67	103,73	7,82	7,70	98,47	-2 549,4	-2 368,5	180,9
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	7,93	8,00	100,88	6,52	6,76	103,68	476,9	674,7	197,8
23	Zbytky a odpady v potrav. průmyslu; připravené krmivo	6,03	6,34	105,14	5,98	6,55	109,53	-1 634,5	-78,8	1 555,7
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	9,14	10,50	114,88	4,46	4,19	93,95	9 249,3	10 354,9	1 105,6
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-19 303,3	-22 666,2	-3 362,9

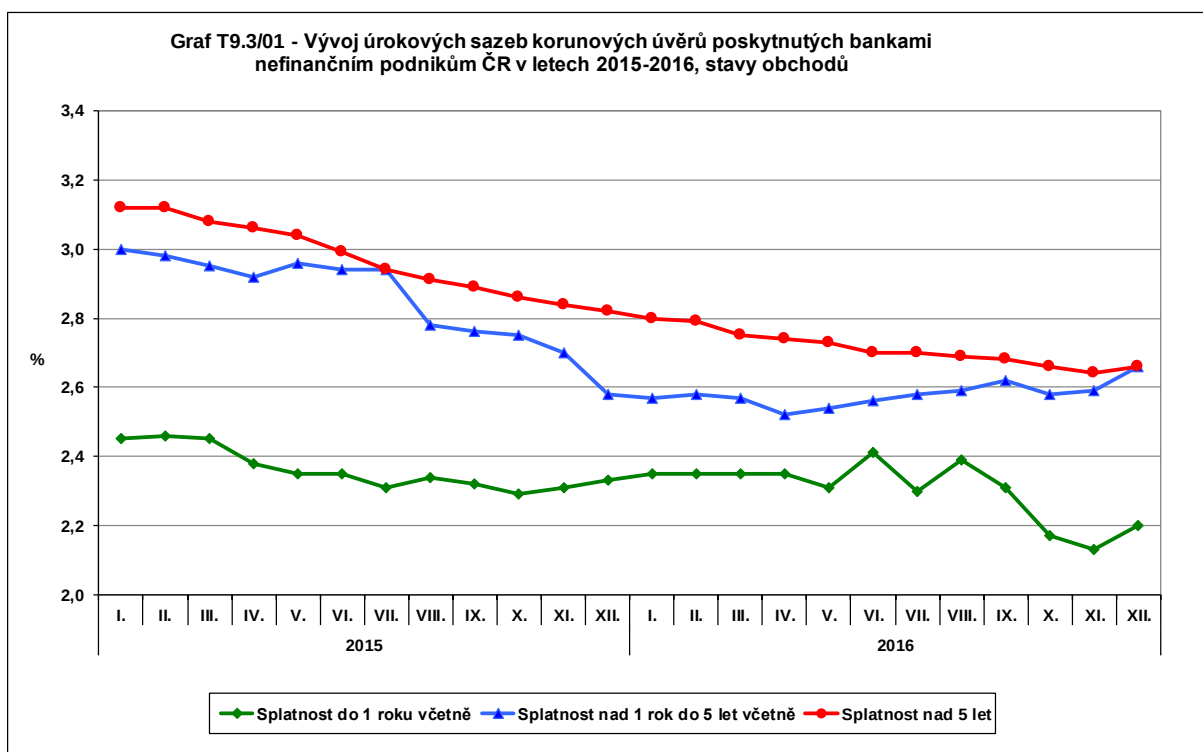
Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V průběhu roku 2016 pokračoval pokles tržních úrokových sazeb jak úvěrů, tak vkladů na peněžním trhu. Jedinou výjimku v tomto trendu představovaly střednědobé úvěry, u nichž došlo k mírnému nárůstu úrokových sazeb. K poslední změně nastavení základních měnově politických nástrojů ČNB došlo 2. 11. 2012, kdy byla snížena dvoutýdenní repo sazba na 0,05 % a lombardní sazba na 0,25 %. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům se vyvíjely v závislosti na délce splatnosti v zásadě obdobným způsobem při celkově klesajícím trendu, přičemž sazby krátkodobých úvěrů se v druhém pololetí roku 2016 rozkolísaly. Celková průměrná úroková sazba ze zůstatků úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průběhu roku 2016 klesla z 2,64 % na 2,54 %. Průměrná úroková sazba ze zůstatků krátkodobých úvěrů se splatností do jednoho roku dosáhla v prosinci 2,20 %, u střednědobých úvěrů se splatností od jednoho roku do pěti let a u dlouhodobých úvěrů se splatností nad pět let dosáhla shodně 2,66 %. Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2015 a 2016 je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a vývoj úrokových sazeb korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2014 až 2016 uvádí tab. T9.3/01. Jak úrokové sazby všech typů

úvěrů, tak i úrokové sazby vkladů v roce 2016 meziročně poklesly, výjimkou jsou střednědobé úvěry, jejichž průměrná úroková sazba mírně vzrostla.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2014	2015	2016
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	2,91	2,65	2,54
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	2,47	2,33	2,20
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	2,99	2,58	2,66
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	3,13	2,82	2,66
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,22	0,14	0,06
z toho - jednodenní	0,15	0,08	0,04
- s dohodnutou splatností	0,76	0,61	0,30
v tom: do 2 let	0,59	0,46	0,06
nad 2 roky	2,60	2,62	2,44
- s výpovědní lhůtou celkem	0,92	0,78	0,36

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Průměrná cena vstupů do zemědělství se v roce 2016 meziročně snížila o 3,2 %, tj. o něco větší měrou než v roce 2015 (o 1,5 p. b.), viz tab. T9.3/02. Meziroční pokles ceny byl zaznamenán ve všech čtyřech čtvrtletích roku 2016, a to v rozmezí od 2,6 % (v 1. čtvrtletí) do 3,9 % (ve 3. čtvrtletí). Během roku 2016 se cena vstupů do zemědělství celkem snížila, průměrné mezičtvrtletní tempo poklesu činilo ve sledovaném roce 0,7 %. Mezičtvrtletně se přitom cena snižovala v prvních třech čtvrtletích, ve 4. čtvrtletí pak nepatrně vzrostla (0,1 %).

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozí roku = 100)

Název	Průměr 2015	Průměr 2016
VSTUPY CELKEM	98,3	96,8
Celkem výroby a služby běžné spotř. v zem.	97,9	96,2
Osiva a sadba	99,3	103,8
z toho - pšenice ozimá	99,8	96,3
- ječmen jarní	97,7	100,6
- kukuřice	98,7	108,7
- řepka ozimá	104,0	103,5
Energie a maziva	89,2	91,3
Paliva na topení	103,4	101,9
Motorová paliva	86,0	89,5
Elektřina	97,3	93,8
Maziva	-	-
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	102,3	86,0
z toho - jednoduchá hnojiva	101,5	84,7
- směsi hnojiv	106,4	91,5
Chemické prostředky, pesticidy	102,7	101,6
z toho - fungicidy	103,7	99,3
- insekticidy	103,6	104,5
- herbicidy	102,0	101,7
Krmiva	96,1	95,0
Jednoduchá krmiva	94,1	91,4
Krmné směsi	97,0	96,5
Veterinární služby	99,6	100,1
Ostatní výdaje	101,5	99,9
z toho - voda, její úprava a rozvod	103,4	101,4
- skladování a podpůrné služby v dopravě	101,5	99,1
- telekomunikační služby	100,1	100,0
- neživotní pojištění	99,9	97,2
- právní a účetnické služby	99,3	100,4
Služby pro zemědělství	98,0	96,5
Celkem výroby a služby přisp. do zem. investic	102,0	101,0
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	102,2	101,0
Budovy	101,0	101,1

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

V rámci vstupů celkem poklesla v roce 2016 meziročně pouze cena výrobků a služeb běžně spotřebovaných v zemědělství (o 3,8 %), cena výrobků na zemědělské investice ve stejné době vzrostla o 1,0 % (nárůst se týkal jak strojů a ostatních zařízení, tak budov). V rámci první uvedené kategorie výrobků a služeb došlo v meziročním porovnání v roce 2016 ke snížení ceny především u skupiny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 14,0 %), dále energií a maziv (o 8,7 %), krmiv (o 5,0 %) a služeb do zemědělství (o 3,5 %). V rámci ostatních výdajů se v roce 2016, na rozdíl od roku 2015, mírně meziročně snížila cena skladování a podpůrných služeb v dopravě (o 0,9 %). Na druhou stranu u některých výrobků a služeb došlo i k navýšení ceny (zejména u osiv a sadby – o 3,8 %). Ceny u ostatních sledovaných skupin se v meziročním porovnání příliš nezměnily.

V podrobnějším pohledu lze v roce 2016 konstatovat v rámci kategorie energií a maziv meziroční pokles ceny u motorových paliv (o 10,5 %) a elektřiny (o 6,2 %), cena paliva na topení však vzrostla (o 1,9 %). V rámci osiv a sadby, jejichž cena celkově vzrostla, se snížila

cena pšenice a v rámci meziročně celkově dražších chemických prostředků a pesticidů poklesla cena fungicidů.

Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv uvádí tab. T9.3/03. Případné rozdíly mezi hodnotami meziročních indexů v této tabulce a indexy cen v tab. T9.3/02 jsou důsledkem odlišné metodiky jejich výpočtu. Odlišná je rovněž struktura tabulek a uváděné položky. Co se týče osiv, vedle pšenice zaznamenaly dle tab. T9.3/03 v roce 2016 meziroční pokles ceny i jiné obiloviny (zvláště žito). Naopak nárůst byl patrný zejména u brambor a jetele.

Co se týče pohonných hmot, měsíční průměrná cena ropy Brent během druhé poloviny roku 2015 s výjimkou září a října vzhledem k jejímu nadbytku prudce klesala (z 64,08 USD/barel v měsíci květnu) až na třináctiletá minima. V první polovině roku 2016 cena již rostla (minimum 26,01 USD/barel zaznamenáno dne 20. 1. 2017), poté se pohybovala mezi 44,73 USD/barel a 49,52 USD/barel. V prosinci 2016 se navýšila na průměrných 53,29 USD/barel (dne 30. 12. činila cena 54,96 USD/barel), což představuje v porovnání s lednem nárůst o téměř tři čtvrtiny. Ceny ropy Brent v letech 2015 a 2016 byly výrazně nižší než v předchozích čtyřech letech, kdy přesahovaly hranici 100 USD/barel. K růstu ceny na konci roku přispěla listopadová dohoda OPEC o snížení produkce.

Meziročně nižší byly ceny PHM¹⁹⁵ ve všech měsících roku 2016 s výjimkou prosince. Cena nafty, která s určitým zpožděním kopíruje vývoj cen ropy, klesala (z maxim roku 2015 dosažených v červnu) do začátku března 2016 a poté vykazala, přes mírný pokles v měsících červenci a srpnu, rostoucí trend. Minimum roku 2016 dne 29. 2. činilo 24,77 Kč/l a maximum roku dne 30. 12. dosáhlo 29,83 Kč/l.

Průměrné tempo růstu cen vstupů do zemědělství během roku 2016 nepřesáhlo u žádné ze sledovaných skupin, s výjimkou služeb pro tento sektor, 1 %. Naopak nejvýraznější tempo poklesu bylo během sledovaného roku zaznamenáno u umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 5,9 %), z toho u samotných jednoduchých hnojiv o 6,2 %.

Cena energií a maziv v roce 2016 (hodnoceno mezičtvrtletními indexy) rostla od 2. čtvrtletí roku, přesto za celý rok dosáhlo průměrné tempo poklesu 0,3 % (příčinou byl 8,1% pokles v 1. čtvrtletí). U chemických prostředků a pesticidů cena mezičtvrtletně vzrostla v 1. a 3. čtvrtletí, zatímco ve 2. a 4. čtvrtletí poklesla – celkově tak průměrné tempo růstu za rok 2016 činilo mírných 0,5 %.

Průměrné tempo růstu ceny osiv a sadby dosáhlo za rok 2016, na rozdíl od předchozího roku, kladných hodnot, ačkoliv ve 3. čtvrtletí došlo k mírnému poklesu ceny (o 1,1 %). Nejvíce se cena mezičtvrtletně zvýšila v 2. čtvrtletí, a to o 2,2 %.

Cena již zmiňované skupiny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků mezičtvrtletně klesala ve všech čtvrtletích roku 2016, z toho nejvýrazněji ve 3. čtvrtletí

195 Na základě průměrných cen odebraných litrů Naturalu a Nafty uskutečněné prostřednictvím karet CCS.

(o 14,4 %). Pokles ceny ve všech čtvrtletích roku 2016 zaznamenala také krmiva – celkově tak za celý rok průměrné tempo poklesu dosáhlo 1,8 %.

V porovnání s rokem 2010 byla průměrná cena vstupů do zemědělství celkem vyšší o 8,7 %, z toho výrobky a služby běžné spotřeby o 8,4 % a zemědělské investice o 11,2 %. Nejvýraznější nárůst ceny je patrný u osiva a sadby (o 21,9 %), krmiv (o 18,1 %), strojů a ostatního zařízení (o 15,4 %), služeb do zemědělství (o 14,0 %) a umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 12,0 %). Menší dynamiku růstu ceny (o 7,4 %) pak vykazaly chemické prostředky a pesticidy, veterinární služby a skupina ostatních výdajů (ačkoliv např. cena vody vzrostla o 31,5 %). K poklesu ceny došlo pouze u energií a maziv (o 8,1 %) a v malé míře u budov (o 0,6 %). V rámci ostatních výdajů byl výrazný pokles ceny zaznamenán u telekomunikačních služeb (o 22,4 %).

**T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv prodaných
zemědělské prvovýrobě (Kč/t)**

Ukazatel	MJ	2015	2016	Meziroční index
Osiva				
Pšenice ozimá	t	9 671	8 991	93,0
Pšenice jarní	t	9 967	9 535	95,7
Žito ozimé	t	10 875	9 739	89,6
Ječmen ozimý	t	9 339	8 691	93,1
Ječmen jarní	t	10 786	10 830	100,4
Tritikale	t	9 485	8 750	92,2
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 320	2 334	100,6
Oves	t	9 118	8 491	93,1
Hrách setý	t	12 410	11 390	91,8
Rané brambory	t	9 855	12 118	123,0
Pozdní konzumní brambory	t	8 733	11 063	126,7
Jetel luční	t	110 813	137 378	124,0
Vojtěška	t	155 711	162 682	104,5
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem	t	6 799	5 510	81,0
- ledek vápenatý 15%	t	7 465	7 329	98,2
- síran amonný 21%	t	5 876	4 868	82,8
- DAM 390	t	6 319	5 219	82,6
- močovina	t	9 477	7 921	83,6
Fosforečná - superfosfát gran. 18%	t	7 979	7 514	94,2
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	9 509	8 746	92,0
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	10 084	9 216	91,4
- Amofos	t	13 709	10 498	76,6
Krmiva				
Krmné obilí - pšenice	t	3 902	3 519	90,2
- ječmen	t	3 630	3 259	89,8
Směsi pro prasata - pro selata ČOS	t	9 487	9 345	98,5
- pro prasata A2	t	6 410	6 212	96,9
- pro prasata CDP	t	6 077	5 881	96,8
- prasnice KPB	t	5 579	5 246	94,0
Směsi pro drůbež - pro nosnice	t	6 564	6 380	97,2
- pro brojlerů BR2	t	8 335	8 005	96,0
- pro brojlerů BR3	t	7 894	7 746	98,1
Směsi pro skot - pro telata ČOT - B	t	7 228	7 144	98,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

Podle ekonomických výsledků lze odvětví zemědělství za rok 2016 z údajů Souhrnného zemědělského účtu (SZÚ) hodnotit jako velmi úspěšné. V meziročním srovnání jsou výsledky roku 2016 podle hlavních ukazatelů SZÚ téměř vždy lepší než v roce předchozím. Meziroční změny se týkají nárůstu produkce zemědělství odvětví o 2,1 %, z toho rostlinné produkce o 3,5 %, poklesu mezispotřeby o 3,2 %, zvýšení hrubé přidané hodnoty o 14,8 % a čisté přidané hodnoty o téměř 23 %. Důchod z faktorů vzrostl o téměř 12 % a podnikatelský důchod o téměř 30 % na celkovou hodnotu 20,2 mld. Kč. Tento výsledek byl však dosažen při celkových podporách 30,8 mld. Kč. Podle výsledků hospodaření zemědělských podniků v síti FADN ČR se v období 2014–2015 ekonomická situace zemědělských podniků v ČR meziročně zhoršila. Průměrná ČPH/AWU klesla v roce 2015 o 14,7 % na 543,21 tis. Kč.

V roce 2016 se očekává mírný nárůst ČPH/AWU o 5 %. Příčinou zhoršení výsledků v roce 2015 byly nižší výnosy a produkce polních plodin vlivem počasí a nižších cen zemědělských výrobců vlivem nižší kvality úrody. V roce 2016 však byly dosaženy vyšší hektarové výnosy polních plodin, což způsobilo zlepšení ekonomické situace podniků zejména v polní výrobě a mírné zlepšení podniků ve smíšené rostlinné a živočišné výrobě, kde však nepříznivě působily nízké ceny mléka a vepřového masa. V podnicích s extenzivním chovem skotu a malých přeživkavců v roce 2016 byl příznivý vývoj ČPH dán především snížením nákladů. V roce 2015 došlo ke snížení provozních dotací a podpor na hektar využívané zemědělské půdy (na 10 973 Kč/ha) ve většině kategorií podniků s výjimkou podniků specializovaných na produkci mléka, u nichž došlo k navýšení nárůstem podpor vázaných na produkci a zvýšením podpor obnovitelných zdrojů energie. Klesla však jednotná platba na plochu v důsledku nižší sazby SAPS. V důsledku zavedení nových pravidel PRV 2014–2020 se také snížily dotace na hospodaření v méně příznivých oblastech. V roce 2016 se odhaduje meziroční nárůst průměrné výše provozních dotací přibližně o 5 %. Nejvyšší hodnotu ČPH/AWU vykázaly v roce 2015 velké podniky s převládající polní výrobou (815,86 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 721,25 ha a 1,62 AWU/100 ha. Naopak nejnižší hodnotu ČPH/AWU dosáhly malé podniky se smíšenou výrobou (169,18 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou 23,4 ha, 5,64 AWU/100 ha a 0,74 DJ přeživkavců na hektar krmných plodin. Meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace i potravinářského průmyslu. Při poklesu tržeb došlo k růstu účetní přidané hodnoty i průměrných mezd. Přetrvává však nízká mzda a relativně nízká produktivita práce. Meziročně došlo k významnému zlepšení ekonomických výsledků tukového a olejového průmyslu, naopak došlo k výraznému poklesu u výrobců krmiv.

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Z hlediska ekonomických výsledků lze odvětví zemědělství za rok 2016 podle SZÚ (hlavní nástroj pro sledování ekonomiky celého odvětví v EU) hodnotit jako velmi úspěšné. V meziročním srovnání 2015–2016 jsou výsledky roku 2016 podle jednotlivých souhrnných ukazatelů SZÚ (tab. T10.1/01) téměř vždy lepší než v roce předchozím. Rovněž ve srovnání výsledků odvětví za posledních 5 let (2012–2016) ukazuje, že ve všech hlavních ukazatelích SZÚ zaujímá rok 2016 druhé místo (za výjimečným rokem 2014).

Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách představují nárůst produkce zemědělského odvětví o 2,1 %, zejména díky nárůstu rostlinné produkce o 3,5 %, dále pozitivní pokles mezispotřeby o 3,2 %, který ve svém důsledku způsobil významný růst hrubé přidané hodnoty (HPH) o 14,8 %. Rovněž čistá přidaná hodnota (ČPH) vzrostla o téměř 23 %, důchod z faktorů o téměř 12 % a následně pak finální ukazatel podnikatelský důchod (reprezentující zhruba celkový zisk nebo ztrátu odvětví) vzrostl meziročně o téměř 30 % na celkovou hodnotu 20,2 mld. Kč (druhý největší výsledek za poslední pětiletí). Tento výsledek byl dosažen při celkových podporách 30,8 mld. Kč, které v roce 2016 směřovaly do resortu zemědělství (druhý největší objem podpor, kdy v roce 2014 dosáhla výše podpor cca 33 mld. Kč).

Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodem z faktorů v přepočtu na 1 AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním vytížení) dosáhla hodnoty 523 tis. Kč/AWU a představuje meziroční nárůst o 11,3 %.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2012	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	71,7	75,9	79,5	74,7	77,3
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	45,0	46,9	51,5	46,0	46,3
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	122,2	128,2	137,0	126,6	129,3
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	88,2	91,2	96,1	89,1	86,3
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	34,0	37,1	40,9	37,5	43,0
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	15,0	15,6	16,4	16,9	17,7
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	19,0	21,5	24,5	20,6	25,2
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	24,8	25,5	26,3	26,7	27,1
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,2	1,1	1,2	1,3	1,3
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	29,3	27,5	33,0	29,8	30,8
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	47,0	47,8	56,3	49,1	54,8
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	22,2	22,3	30,0	22,4	27,7
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	4,5	5,0	5,8	6,1	6,7
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,8	1,6	1,3	1,3	1,4
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	16,3	16,2	23,4	15,6	20,2
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU³⁾ (tis. osob)	105,8	105,1	104,9	104,8	104,8
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	444,54	455,15	537,01	468,51	523,02

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

Výrazně pozitivní výsledky zemědělství za rok 2016 podporují i podílové ukazatele SZÚ (tab. T10.1/02) vztažené k celkové produkci zemědělského odvětví (PZO).

V meziročním porovnání došlo v roce 2016 ke snížení nákladové náročnosti zemědělství na produkci (podíl MSP/PZO) o 5,2 %, dále ke zvýšení podílu hrubé přidané hodnoty na produkci (podíl HPH/PZO) o 12,4 %, k růstu podílu čisté předané hodnoty na produkci (podíl ČPH/PZO) o 20,2 % a konečně k růstu podílu důchodu z faktorů na produkci (podíl DU1/PZO) o 9,3 %. Přitom je důležité, že podíl podpor na důchodu z faktorů (podíl DOT/DU1) meziročně poklesl o více než 7 %, což dokazuje růst intenzity, resp. efektivity produkce.

V pětiletém srovnání rovněž vychází rok 2016 velmi pozitivně. Podíl mezispotřeby na produkci poklesl v tomto roce na pětileté minimum (66,8 %) a podíly HPH a ČPH na produkci dosáhly naopak pětiletého maxima (33,3 %, resp. 19,5 %). Pouze v ukazateli podíl důchodu z faktorů na produkci, kde bylo v roce 2016 dosaženo hodnoty 42,4 %, byl rekordní rok 2014 méně úspěšný (41,1 %). V rámci objektivního hodnocení dosažených výsledků je třeba uvést, že dosažené výsledky se současně opíraly o nejnižší podíl podpor na důchodu z faktorů za posledních 5 let (56,3 %).

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	58,63	59,15	57,98	59,05	59,83
Podíl živočišné produkce na PZO	36,83	36,57	37,62	36,35	35,84
Podíl mezispotřeby na PZO	72,19	71,10	70,14	70,41	66,75
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	27,81	28,90	29,86	29,59	33,25
Podíl odpisů na PZO	12,29	12,15	11,97	13,35	13,73
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	15,52	16,75	17,88	16,24	19,52
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	20,31	19,92	19,21	21,13	20,94
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	23,96	21,45	24,07	23,56	23,86
Podíl důchodu z faktorů na PZO	38,48	37,30	41,11	38,79	42,40
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	62,26	57,50	58,55	60,73	56,26

1) Semidefinitivní údaje.

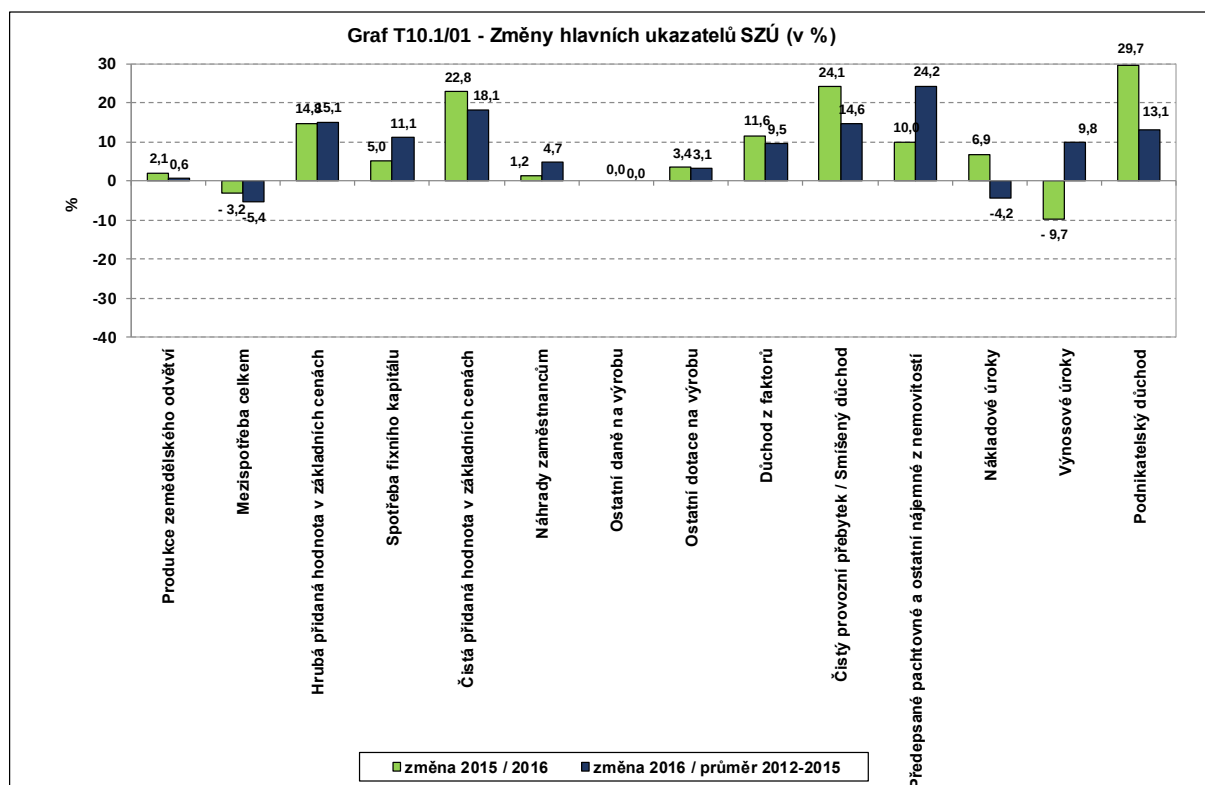
2) Předběžné údaje.

Pramen: Výpočty ÚZEI

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

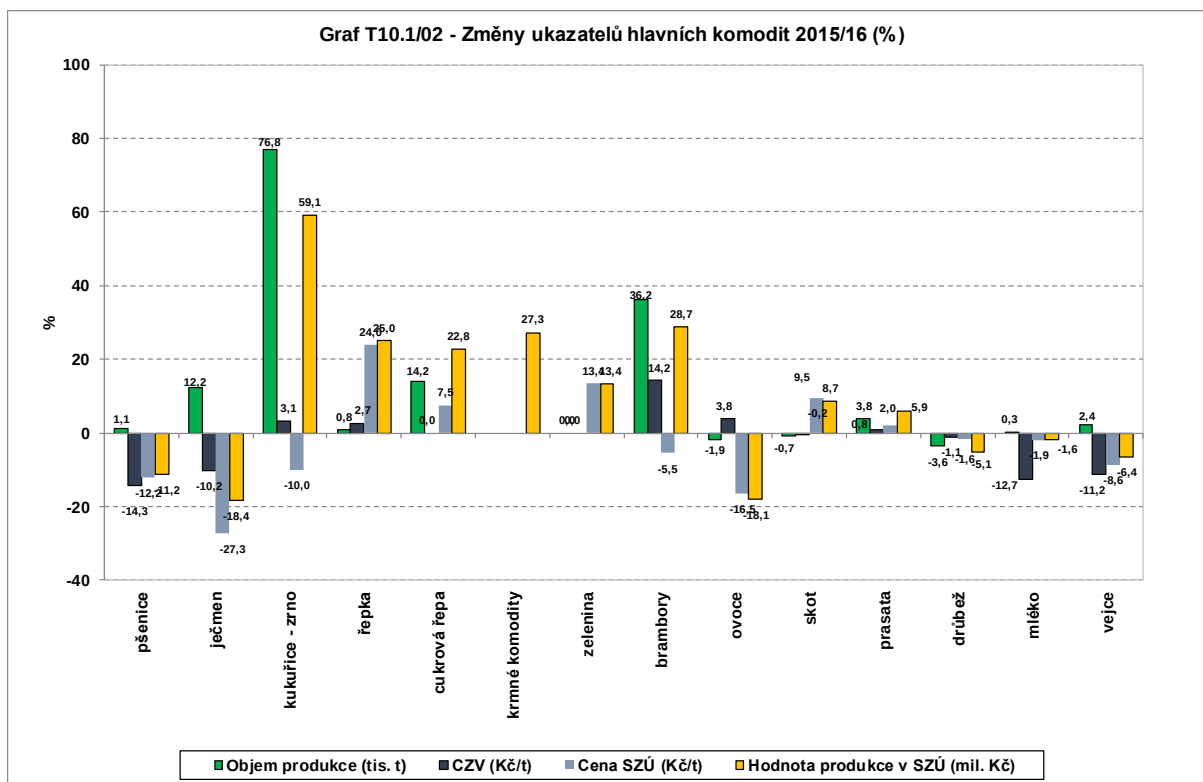
Príslušné změny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2015/2016 názorně ilustrují i přiložené grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení celopodnikových ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí LFA. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků byly zpracovány z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2014 a 2015. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z definitivních vážených dat¹⁹⁶ standardního výstupu

196 Výchozí bázi systému vážení dat FADN tvoří údaje ze Strukturálního šetření v zemědělství, které organizuje Eurostat prostřednictvím národních statistických úřadů ve všech členských státech EU. Každý zemědělský podnik tohoto šetření je podle klasifikace EU zařazen do výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Podniky výběrového souboru FADN jsou klasifikovány obdobným systémem, a proto lze každému podniku v souboru FADN přidělit tzv. váhový faktor vyjadřující počet podniků, které tento podnik reprezentuje.

FADN EU¹⁹⁷. Zemědělské podniky jsou do kategorií výrobního zaměření a ekonomické velikosti řazeny podle standardní produkce (SP)¹⁹⁸ za rok 2010.

Poprvé jsou ve Zprávě o stavu zemědělství ČR prezentovány odhady uplynulého roku, tedy roku 2016. Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření a ekonomické velikosti a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2017¹⁹⁹. Definitivní strukturální a ekonomické výsledky za rok 2016 budou podrobně hodnoceny ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2017.

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU).

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v příl. tab. 10.2/01–03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tato kategorie podniků je v souladu s výstupy FADN uvedena v přílohové tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

Kategorie právnických a fyzických osob jsou nově nahrazeny tříděním podniků do kategorií ekonomické velikosti. Jedná se o přesnější a jemnější třídění. Syntetickým ekonomickým ukazatelem v rámci EU, který vyjadřuje souhrnný vliv produkce, efektivnosti využití vstupů a úrovně provozních dotací na ekonomickou situaci zemědělských podniků, je čistá přidaná hodnota na pracovníka (ČPH/AWU)²⁰⁰. Tento ukazatel je nejdůležitějším

197 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje pouze jejich zemědělskou činnost včetně lesní výroby a agroturistiky. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti.

198 Standardní produkci (SP) se rozumí hodnota produkce odpovídající průměrné situaci v daném regionu pro každé zemědělské produkční odvětví. Celková SP podniku odpovídá součtu hodnot získaných za každé produkční odvětví vynásobením standardní produkci připadající na jednotku počtem odpovídajících jednotek. Hodnoty SP se v produkčních odvětvích rostlinné výroby určují na základě plochy v hektarech. Hodnoty SP se v živočišné výrobě určují na jeden kus hospodářského zvířete s výjimkou drůbeže, u níž se určují na 100 kusů, a včel, u nichž se určují na jedno včelstvo.

199 K odhadu hospodářských výsledků pro rok 2016 byla využita datová základna FADN ČR s údaji za účetní rok 2015. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množství vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve výpočtu se dále uvažuje s dopočetem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu s použitím sazeb stanovených pro rok 2016 a naturálních hodnot (ha, DJ) roku 2015. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

200 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů

ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají většinou zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě vlivem výkyvů výnosů plodin (tab. T10.2/01). Ve sledovaném období let 2014–2016 došlo k poklesu cen obilovin, které jsou klíčovým produktem rostlinné výroby. Ceny průmyslových plodin stagnovaly, ceny brambor naopak kolísaly. Nepříznivý cenový vývoj v rostlinné výrobě způsobil zhoršení produkce především podniků s převažující polní výrobou. Ceny zemědělských výrobců v živočišné výrobě byly taženy dolů díky velmi nepříznivému vývoji v sektoru výroby mléka. To způsobilo zhoršení tržeb podniků specializovaných na produkci mléka a podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou, kde je koncentrován největší objem produkce mléka.

Příčinou celkového zhoršení ekonomických výsledků zemědělských podniků v roce 2015 byly nižší meziroční ceny zemědělských výrobců i méně příznivé výnosy v rostlinné výrobě. Při meziročním srovnání 2014–2015 je však nutné zohlednit mimořádně příznivé ekonomické výsledky roku 2014 dané mimo jiné optimálním průběhem počasí. V roce 2016 sice dále pokračoval pokles cen zemědělských výrobců obilovin, avšak výnosy byly meziročně vyšší, což způsobilo celkově zlepšení hospodářských výsledků zemědělských podniků. V roce 2016 pozitivně ovlivnila hospodářský výsledek zemědělských podniků i změna v systému výplaty podpor, kdy došlo k posunutí části přímých plateb za rok 2015 do roku 2016.

T10.2/01 - Vývoj cen, výnosů a užitkovosti hlavních skupin zemědělských komodit (předchozí období = 100)

Ukazatel	Index CZV		Reprezentant	Index výnosů (užitkovosti)	
	2015	2016		2015	2016
ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA CELKEM	93,9	95,1	x	x	x
ROSTLINNÁ VÝROBA	97,8	96,9	x	x	x
Obiloviny	94,4	90,4	Index výnosu obilovin	94,5	107,4
Průmyslové plodiny	99,4	100,2	Index výnosu olejnin	85,8	103,4
Zelenina a zahradnické produkty	110,0	109,5	x	x	x
Brambory včetně sadby	90,8	112,8	Index výnosů brambor celkem	76,6	134,2
Ovoce	112,9	101,4	Index výnosu jabloní	132,7	83,2
Víno	110,9	109,3	Index výnosu vinných hroznů	142,4	83,8
ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA	89,5	92,9	x	x	x
Skot	102,7	98,8	Index výroby jatečného skotu (t ž. hm.)	103,0	99,2
Prasata a selata	87,9	100,8	Index porážek prasat (t ž. hm.)	96,6	97,8
Ovce	104,9	98,3	Index porážek ovcí (t ž. hm.)	94,8	99,0
Drůbež	99,8	97,6	Index výroby jatečné drůbeže (t ž. hm.)	102,2	96,1
Mléko	82,8	85,3	Index průměrné roční dojitosti	103,8	100,8
Vejce	100,5	92,2	Index snášky konzumních vajec	100,6	100,5

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Definitivní údaje o sklizni, Porážky hospodářských zvířat
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2 000 hodin práce za rok.

Podniky jsou podle objemu standardní produkce zařazeny do čtrnácti kategorií ekonomické velikosti. Pro rovnoměrnější rozdělení podniků do velikostních tříd byly některé třídy sloučeny. Tab. T10.2/02 uvádí vymezení tříd ekonomické velikosti pro podmínky ČR. Kategorie malých podniků reprezentuje podniky fyzických osob. Kategorie největších podniků zahrnuje podniky právnických osob. Střední a velké podniky reprezentují jak podniky fyzických osob, tak podniky právnických osob.

T10.2/02 - Vymezení tříd ekonomické velikosti podniků podle standardní produkce¹⁾

Třídy	Prahové hodnoty standardní produkce	Označení velikostních tříd
IV.-VI.	nejméně 8 000 €, méně než 50 000 €	malá
VII.-IX.	nejméně 50 000 €, méně než 500 000 €	střední
X.-XI.	nejméně 500 000 €, méně než 1 000 000 €	velká
XII.-XIV.	nejméně 1 000 000 €	největší

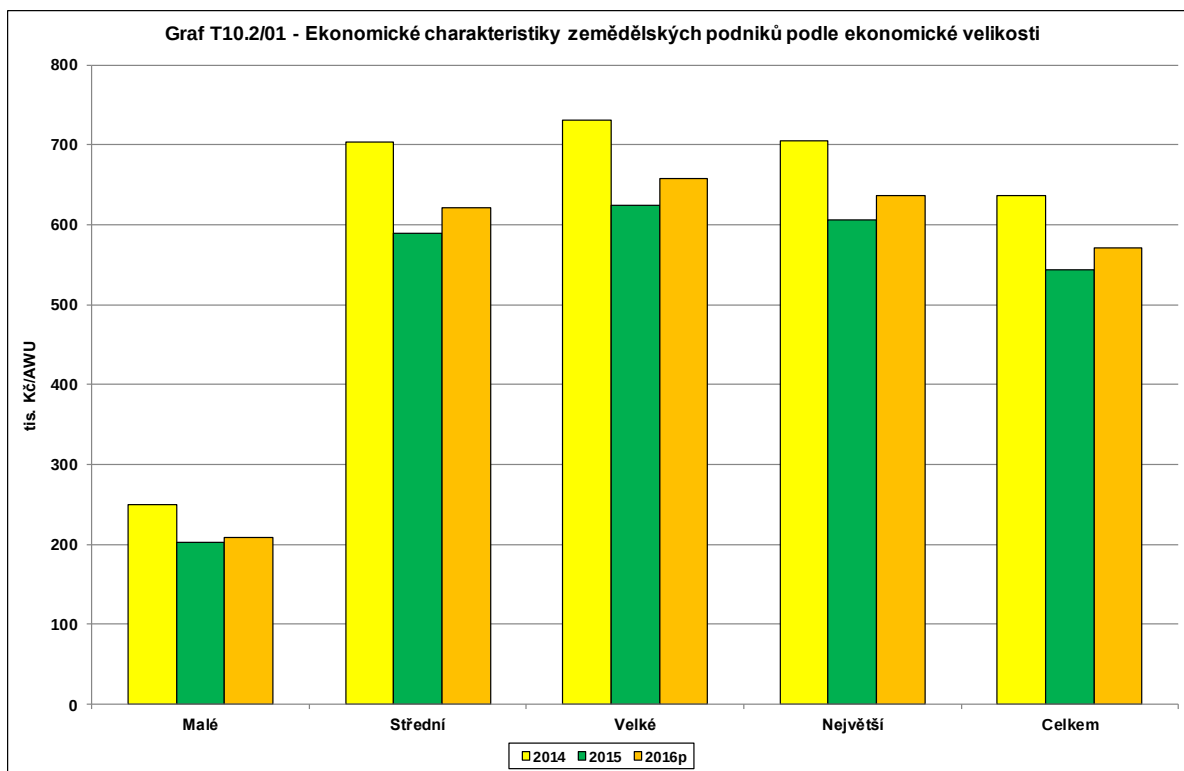
1) Podniky označené jako velmi malé (I. - III.) nejsou v databázi FADN CZ podchyceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

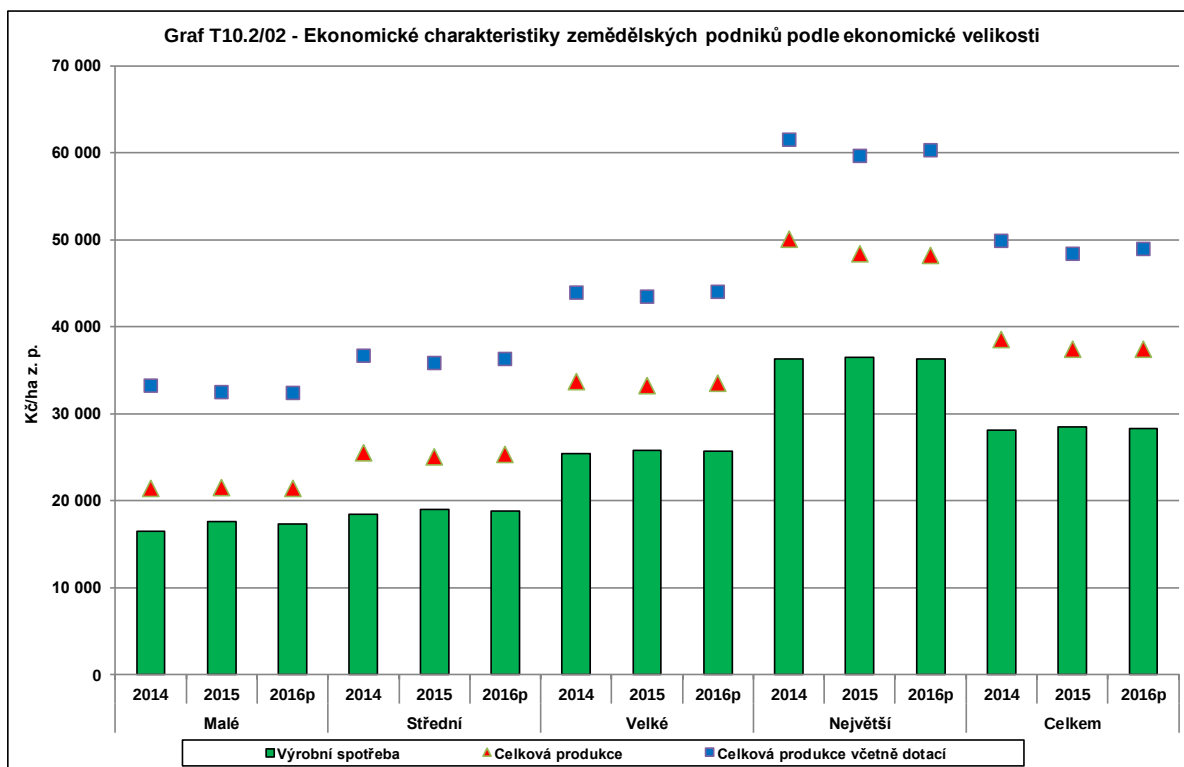
Graf 10.2/01 uvádí vývoj ČPH/AWU v letech 2014–2016 ve čtyřech velikostních kategoriích podniků a v ČR celkem. Ve všech velikostních kategoriích zemědělských podniků byl nejhorší rok 2015, kdy ČPH/AWU meziročně klesla. V roce 2016 nastalo zlepšení ekonomických výsledků zemědělských podniků vlivem příznivých výnosů v rostlinné výrobě, posunu výplaty části dotací a podpor do roku 2016 a navýšení podpor v podobě mimořádných dotačních titulů pro živočišnou výrobu (podpora chovatelů prasnic a dojnic kompenzující nízké výkupní ceny mléka a vepřového masa).

Graf 10.2/02 obsahuje vývoj hlavních determinantů úrovně ČPH, tedy výkonové spotřeby, celkové produkce a celkové produkce s provozními podporami.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ve všech velikostních kategoriích zemědělských podniků došlo k obdobnému vývoji ekonomických ukazatelů. *Celková produkce* na hektar z. p. byla relativně stabilní u malých

podniků, k výraznějšímu poklesu došlo u největších podniků. Celková produkce se ve standardním výstupu FADN skládá z produkce rostlinné výroby, produkce živočišné výroby a ostatní produkce²⁰¹. Produkce rostlinné výroby v roce 2015 meziročně mírně klesla (o 1,3 %) při zachování v podstatě stabilní struktury. Jak bylo uvedeno výše, produkce rostlinné výroby v roce 2015 byla nepříznivě ovlivněna nižšími hektarovými výnosy hlavních komodit (proti úspěšnému roku 2014) a nižší průměrnou realizační cenou obilovin a brambor.

Živočišná výroba, která představuje přibližně 30 % zemědělské produkce, se v roce 2015 meziročně snížila o 7,9 % v důsledku poklesu ceny kravského mléka a poklesu cen vepřového masa. Ke zvýšení hodnoty produkce došlo naopak u hovězího masa. Zasažení podniků specializovaných produkci mléka a podniků se smíšenou výrobou poklesem cen mléka ovlivnilo i stabilitu celkové produkce podniků podle velikostních kategorií. Uvedená výrobní zaměření jsou reprezentována zejména středními a většími podniky, u nichž došlo k výraznějšímu propadu celkové produkce v porovnání s malými podniky (graf 10.2/02).

V roce 2015 zůstal podíl ostatní produkce na celkové produkci na úrovni roku 2014 (11,3 %). Ostatní produkce je více zastoupena u větších podniků právnických osob. Hodnota ostatní produkce v roce 2015 meziročně vzrostla o 2,4 % na průměrnou úroveň 4 226 Kč/ha.

V roce 2016 model předpokládá zachování celkové produkce na hektar na úrovni roku 2015 s tím, že očekávané zvýšení produkce rostlinné výroby o 3,4 % bude kompenzováno zhoršením produkce živočišné výroby o 7,3 % v důsledku kombinace cenových vlivů a užitkovosti chovu skotu, prasat a drůbeže.

Provozní dotace a podpory se v roce 2015 snížily v průměru o 2,5 % na 10 973 Kč/ha. V roce 2015 se na objemu podpor projevil vliv SZP pro období 2014–2020. Nejvýznamnější dotační titul – jednotná platba na plochu – byla v roce 2015 podmíněna tzv. ozeleněním a doplněna novým dotačním titulem Mladý zemědělec. Vlivem poklesu sazby SAPS se i přes zavedení nových dotačních titulů meziročně snížila hodnota přímých plateb na hektar z. p. o 9,7 %. Tento pokles byl částečně kompenzován vyššími ostatními dotacemi na výrobu (o 10,4 %), které jsou složeny hlavně z podpory obnovitelných zdrojů energie, přechodných vnitrostátních podpor a podpory vázané na produkci. Meziročně se zvýšila také hodnota environmentálních dotací o 6,8 % na 1 363 Kč/ha. Díky zavedení nových pravidel PRV došlo k poklesu hodnoty dotací na hospodaření v méně příznivých oblastech o 17,6 % na průměrných 699 Kč/ha.

V roce 2016 se předpokládá zvýšení provozních dotací a podpor o přibližně 5 % na 11 509 Kč/ha zejména v důsledku přesunu vyplacení části podpor z roku 2015 na rok 2016.

201 Zpracování produktů rostlinné a živočišné výroby, služby pro cizí, agroturistika a výroba elektrické energie z obnovitelných zdrojů.

Výrobní spotřeba jako nákladová součást výpočtu ČPH se v roce 2015 meziročně zvýšila o 1,2 %. Meziroční nárůst přímých nákladů (o 4 %) byl v důsledku nižší ceny pohonných hmot kompenzován snížením hodnoty ostatních věcných nákladů (o 2,8 %). Pro rok 2016 se předpokládá snížení průměrné hodnoty výrobní spotřeby na hektar u všech velikostních kategorií podniků v důsledku pokračujícího poklesu cen vstupů do zemědělství.

Na ČPH/AWU má vliv také vývoj počtu pracovních sil v zemědělství. V roce 2015 došlo v přepočtu na jednotku plochy k nárůstu AWU/100 ha o 1,5 % na 2,72.

Souhrnně je tedy možné největší rozdíly mezi malými a velkými zemědělskými podniky spatřovat ve výši ČPH/AWU i na hektar, kdy malé podniky dosahují nižších hodnot než ostatní velikostní kategorie. Příčinou mohou být především úspory z rozsahu výroby.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU

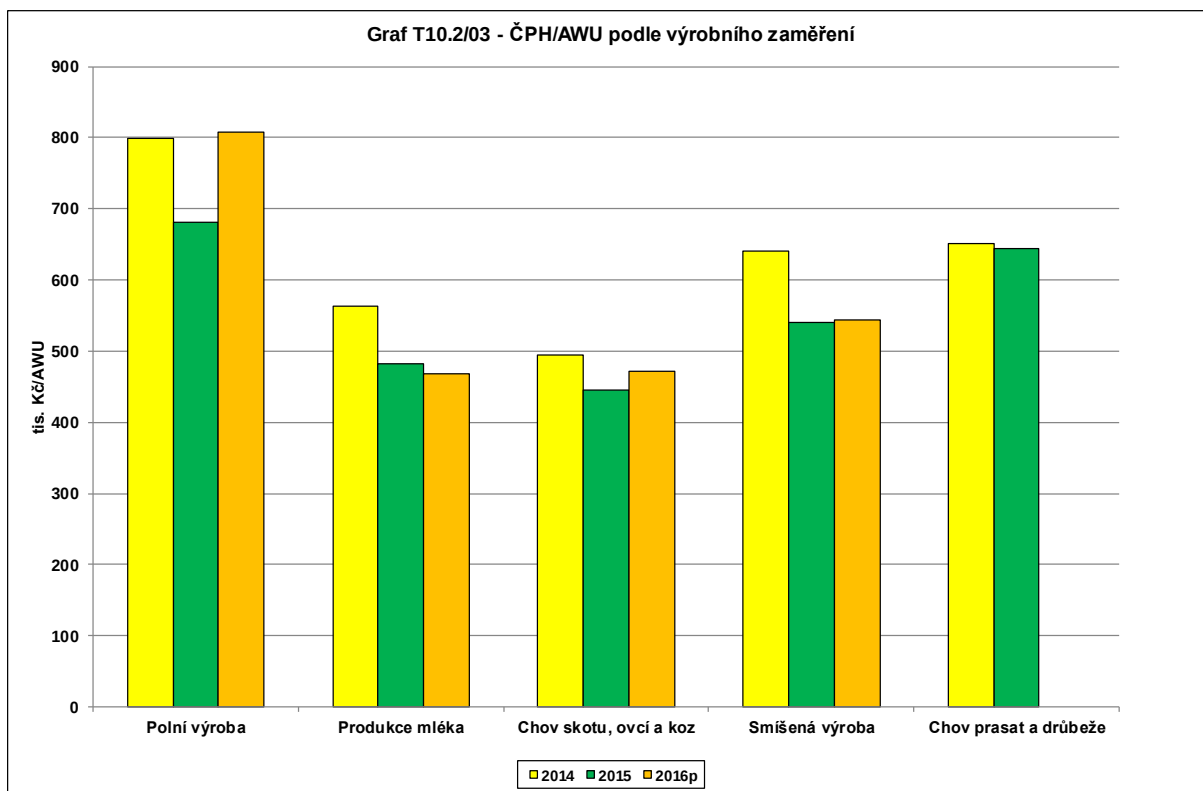
10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Zemědělské podniky jsou do kategorií výrobního zaměření a ekonomické velikosti řazeny podle standardní produkce (SP) za rok 2010. Klasifikační systém FADN umožňuje rozlišit čtyři úrovně výrobního zaměření (obecný typ, hlavní typ, speciální typ, další členění speciálního typu výrobního zaměření). Nejdůležitější a nejpoužívanější jsou první dvě rozlišovací úrovně. Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků byly vybrány následující hlavní typy:

- Polní výroba.
- Produkce mléka.
- Chov skotu, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmujiících objemnou píci.
- Smíšená výroba.
- Chov prasat a drůbeže.

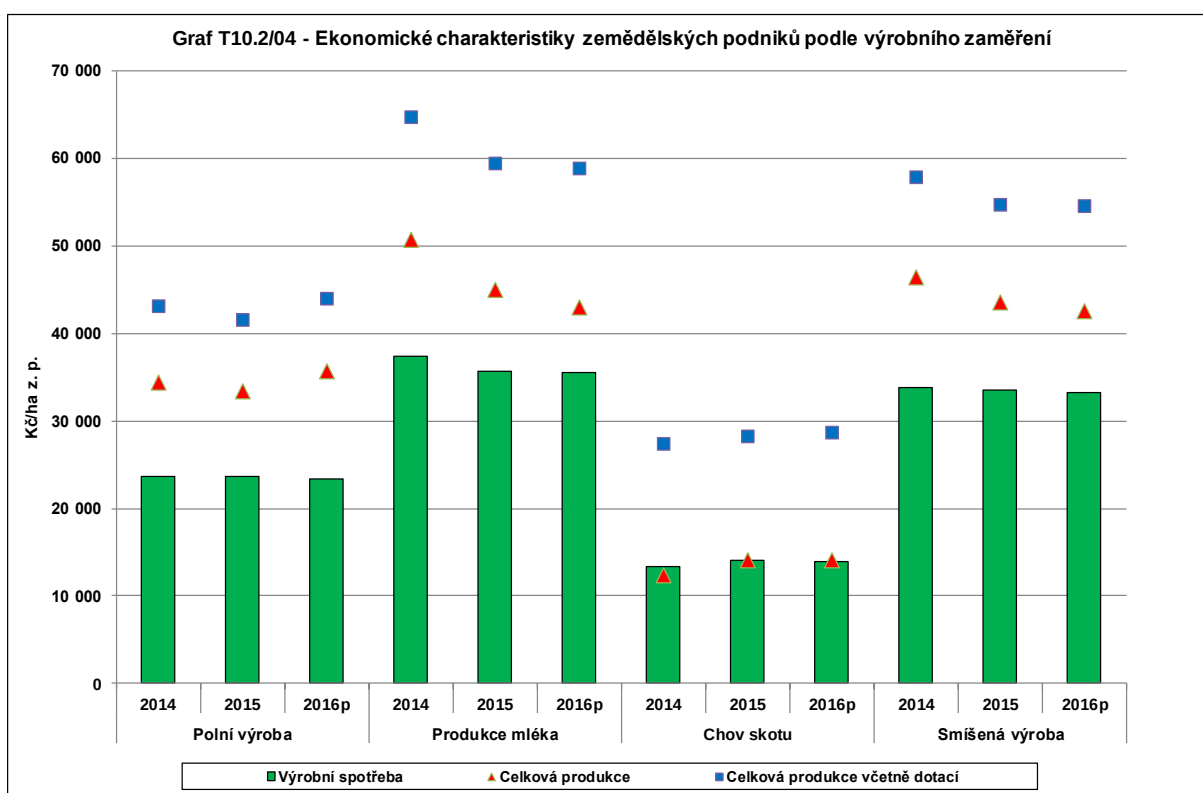
Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz jsou extenzivní hospodářství v horských oblastech LFA. Vzhledem k dostatečně robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2016 pro všechna hlavní výrobní zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže. V ČR je však, na rozdíl od hlavních producentů vepřového masa v Evropě, ve specializovaných chovech pouze necelá polovina stavů prasat, zbytek je ve smíšených chovech s rostlinnou nebo jinou živočišnou výrobou.

Ekonomické ukazatele hospodaření zemědělských podniků v třídění podle nejvýznamnějších kategorií výrobního zaměření uvádí příl. tab. 10.2/02. Úroveň a vývoj ČPH/AWU dokumentuje graf T10.2/03. Výkonová spotřeba, celková produkce bez a včetně podpor jsou uvedeny v navazujícím grafu T10.2/04.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Polní výroba

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2015 činila 180,9 ha, u podniků právnických osob byla 771,9 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 88,9 ha. U obou právních forem došlo v roce 2015 k poklesu výměry využívané zemědělské půdy (v průměru o 3,8 %) při současném poklesu podílu připachtované půdy (v průměru o 2,7 %). Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému navýšení AWU/100 ha o 2,5 % na 1,97. Podniky specializované na polní výrobu jsou z hlediska celkové zemědělské produkce velmi významné – podílejí se ze 44 % na produkci rostlinné výroby ČR.

Výkyv ČPH/AWU v roce 2015 byl způsoben poklesem hodnoty produkce rostlinné výroby (o 3,9 %) v důsledku sice nadprůměrných, ale nižších sklizní proti roku 2014, a meziročně nižšími cenami zemědělských výrobců hlavních komodit rostlinné výroby. Nepříznivý vliv hektarových výnosů však převažoval. Podíl živočišné výroby na celkové produkci není vzhledem ke specializaci podniků na polní výrobu významný. Důsledkem zhoršení produkce rostlinné výroby klesla celková produkce v přepočtu na hektar o 3,1 %. V roce 2016 se naopak očekává zvýšení ČPH/AWU vlivem příznivých výnosů polních plodin.

Výrobní spotřeba složená z přímých nákladů a ostatních věcných nákladů zůstala v roce 2015 na úrovni roku 2014 (pokles jen o 0,2 %). Meziroční zvýšení nákladů na nakupovaná osiva, hnojiva, prostředky ochrany rostlin a nákladů spojených se specifickými činnostmi ostatní produkce bylo vyrovnáno poklesem nákladů na údržbu budov a strojů, energie a služby. V roce 2016 se očekává snížení výrobní spotřeby na hektar, což příznivě ovlivní ČPH.

Provozní dotace a podpory na hektar se v roce 2015 meziročně snížily o 5,9 % na průměrnou hodnotu 8 210 Kč/ha. Příčinou bylo snížení jednotné platby na plochu (o 10,3 %), která tvoří nejdůležitější položku dotací a podpor pro podniky specializované na polní výrobu. V roce 2016 se očekává meziročně stabilní výše provozních dotací a podpor na hektar zemědělské půdy.

Z hlediska ČPH/AWU byla v roce 2015 ekonomicky nejúspěšnější kategorií podniků se specializovanou polní výrobou kategorie velkých podniků s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 721,3 ha a 1,62 AWU/100 ha převážně placené pracovní síly. Tyto podniky vytvořily v průměru ČPH ve výši 815,86 tis. Kč/AWU, respektive 13 237 Kč/ha. V přepočtu ČPH na hektar z. p. byly ještě úspěšnější největší podniky s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 1 520,2 ha a vstupem pracovní síly 2,09 AWU/100 ha (ČPH 16 761 Kč/ha, 802,63 tis. Kč/AWU). Naopak relativně nejméně úspěšné podniky byly malé podniky specializované na polní výrobu s průměrnou výměrou obhospodařované zemědělské půdy 29,97 ha, 3,91 AWU/100 ha převážně neplacené pracovní síly. Malé podniky dosáhly ČPH 174,62 tis. Kč/AWU (6 829 Kč/ha). Největší podniky dosahují téměř dvojnásobné hodnoty celkové produkce na hektar v porovnání s malými podniky. Kromě vyšší produkce rostlinné

výroby větší podniky obecně častěji diverzifikují svou výrobu a dosahují výrazně vyšší ostatní produkce na hektar (5 793 Kč/ha u největších podniků) v porovnání s malými podniky (837 Kč/ha).

Produkce mléka

Převážná část podniků tohoto výrobního zaměření hospodaří v méně příznivých oblastech (83,4 % podniků v LFA). Na celkové hodnotě mléčné produkce ČR se podílejí 28,8 %, což naznačuje, že převážná část mléčné produkce je koncentrována ve smíšených hospodářstvích. Průměrná výměra využívané zemědělské půdy činila 328,2 ha s 82,28% podílem využívané připachtované zemědělské půdy. Opět existují relativně významné rozdíly mezi průměrnou velikostí fyzických osob (97,71 ha) a právnických osob (928 ha). Vstup pracovní síly na 100 ha se v roce 2015 meziročně snížil o 3,9 % na průměrných 3,62 AWU. Výraznější pokles zaznamenaly podniky fyzických osob (o 11,4 % na 3,4 AWU/100 ha) vlivem poklesu intenzity výroby vyjádřené počtem DJ/100 ha (o 9,6 %).

ČPH/AWU se ve sledovaném období snižovala. Příčinou byl velmi nepříznivý vývoj realizačních cen mléka (tab. T10.2/01), který ovlivnil hodnotu produkce živočišné výroby, jež tvoří v rámci tohoto výrobního zaměření nejdůležitější část celkové produkce. Mléko se na tvorbě produkce živočišné výroby podílí 78 %. V roce 2015 produkce mléka meziročně klesla o 15 %, produkce živočišné výroby na hektar se snížila o 11,1 %. Celková produkce na hektar se vlivem nižší hodnoty živočišné produkce a horší úrody krmných plodin a obilovin snížila o 11,4 %. V roce 2016 pokles cen mléka pokračoval a způsobil další pokles ČPH/AWU. Pokles cen mléka dominoval nad mírně vyšší užitkovostí dojnic, která je způsobena do značné míry posunem v plemenné struktuře dojnic od českého strakatého plemene k holštýnskému plemeni.

Výrobní spotřeba se v období 2014–2015 v přepočtu na hektar snížila o 4,7 % zejména vlivem nižších nákladů na údržbu budov a strojů, nákladů na energie a služby a specifických nákladů souvisejících s ostatní produkcí. Pro rok 2016 je odhadován další pokles výrobní spotřeby na hektar jako důsledek poklesu cen vstupů do zemědělství.

Provozní dotace a podpory v porovnání s ostatními hlavními kategoriemi výrobního zaměření v roce 2015 meziročně vzrostly v průměru o 3,7 % na 14 548 Kč/ha. Rozhodující vliv na zvýšení provozních dotací a podpor měly ostatní dotace na výrobu, které jsou nejvýznamnější skupinou dotací v rámci tohoto výrobního zaměření (39,2 % celkových provozních dotací a podpor). Zvýšení bylo způsobeno nárůstem podpor vázaných na produkci a zvýšením podpor na obnovitelné zdroje energie z podniků právnických osob. V roce 2016 je odhadováno zvýšení provozních dotací a podpory u specializovaných mléčných farem o 9,3 %.

Z hlediska ČPH/AWU byly v roce 2015 ekonomicky neúspěšnější středně velké podniky specializované na produkci mléka (522,73 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou

122,1 ha a 3,35 AWU/100. Jedná se o nejpočetnější velikostní kategorii v rámci tohoto výrobního zaměření. V průměrné užitkovosti však dosáhly středně velké podniky výrazně podprůměrné roční dojivosti (5 922 l/ks), zatímco průměr v rámci výrobního zaměření byl 7 060 l/ks, která je tažena největšími mléčnými farmami. Naopak relativně nejhorších výsledků dosáhly malé podniky s ČPH ve výši 258,3 tis. Kč/AWU, 30,51 ha využívané zemědělské půdy a 7,16 AWU/100 ha. Tato kategorie podniků však dosahuje v přepočtu na hektar nadprůměrné ČPH (18 501 Kč/ha v roce 2015).

Chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci

Výrobní zaměření na chov skotu a malých přežvýkavců je výrazně extenzivní. Ve výběrovém souboru FADN převažují podniky fyzických osob (80 %). V LFA oblastech hospodaří v rámci výběrového souboru FADN 91,1 % zemědělských podniků s tímto výrobním zaměřením. Většina podniků hospodaří v režimu ekologického zemědělství (67,6 %). Tři čtvrtiny podniků v souboru FADN se věnuje odchovu a výkrmu masného skotu, 14,7 % podniků se zabývá chovem menších přežvýkavců. Zhruba 10 % podniků se věnuje kombinovanému chovu skotu, tedy smíšenému chovu dojníc a krav bez tržní produkce mléka. Vzhledem k extenzivnímu způsobu hospodaření není podíl na celkové zemědělské produkci významný (5 %).

Podniky v tomto výrobním zaměření hospodařily v roce 2015 na průměrné výměře 121,1 ha, přičemž rozdíl ve velikosti fyzických a právnických osob není tak výrazný jako u jiných výrobních zaměření – průměrná výměra fyzických osob byla 71,75 ha, průměrná výměra právnických osob byla 531,78 ha. V roce 2015 došlo k meziročnímu zvýšení intenzity živočišné výroby, měřené DJ/100 ha, o 5,2 % díky zvýšení intenzity chovů v podnicích fyzických osob. Průměrně se však počet DJ na hektar krmných plodin pohybuje dlouhodobě na úrovni 0,5 DJ/ha. Současně se zvýšením intenzity živočišné výroby se zvýšil i vstup pracovní síly na 100 ha o 8 % na 2,32 AWU. Příčinou byl větší počet placené pracovní síly.

ČPH/AWU zaznamenala v roce 2015 nepříznivý výkyv. Celková produkce se sice zvýšila o 13,9 % vlivem příznivějších výnosů z produkce rostlinné i živočišné výroby, došlo však ke zvýšení nákladů a poklesu provozních dotací a podpor. Živočišná výroba představuje téměř polovinu celkové produkce. Na zlepšení se podílela vyšší produkce hovězího masa vlivem mírného nárůstu počtu zvířat a intenzity jejich chovu. Produkce rostlinné výroby má na celkové produkci třetinový podíl. Je zaměřena na produkci krmiv pro živočišnou výrobu, významnější část představuje také produkce obilovin. Ostatní produkce je tvořena hlavně prodejem zemědělských služeb, což mají v portfolio většinou podniky právnických osob. V roce 2016 se očekává jen mírné zvýšení celkové produkce vlivem mírně vyšší produkce rostlinné výroby.

V rámci výrobního zaměření chov skotu, ovcí a koz došlo v roce 2015 ke zvýšení nákladů na hektar (výrobní spotřeba se zvýšila o 5,2 % na 14 116 Kč/ha), zejména přímých

nákladů na vlastní krmiva a specifické náklady spojené s ostatní produkcí. Ostatní věcné náklady v podobě nákladů na údržbu budov, energií a služeb se meziročně výrazně nezměnily. V roce 2016 je odhadován mírný pokles výrobní spotřeby na hektar pod hranici 14 tis. Kč.

Provozní dotace a podpory jsou v méně příznivých oblastech tvořeny jednotnou platbou na plochu, environmentálními dotacemi v rámci podpory ekologického zemědělství a dotacemi na LFA. V průměru čerpaly podniky s extenzivním chovem skotu provozní dotace ve výši 14 188 Kč/ha (2015). Uvedený meziroční pokles o 5,5 % byl způsoben snížením jednotné platby na plochu (o 9,6 %) a především výrazným snížením dotací na LFA (o 30 %). Vzrostly naopak ostatní dotace na výrobu vlivem podpor vázaných na produkci a přechodných vnitrostátních podpor určených na podporu živočišné výroby. Podpory OZE tvoří v extenzivních chovech v průměru významný zdroj příjmů (361 Kč/ha v roce 2015), tvoří však významný zdroj příjmu podniků, které energii z obnovitelných zdrojů produkují. V roce 2016 se nepředpokládá výrazné zvýšení provozních dotací a podpor, odhadovaná hodnota je v průměru 14 562 Kč/ha.

Ekonomicky nejúspěšnější velikostní kategorií z hlediska ČPH/AWU i ČPH/ha v rámci tohoto výrobního zaměření jsou velké podniky s průměrnou výměrou 981,6 ha, 1,66 AWU/100 a intenzitou chovu přežvýkavců 0,61 DJ na hektar krmných plodin v roce 2015. Jejich ČPH/AWU ve výši 784,98 tis. Kč je více než trojnásobná proti malým podnikům s průměrnou výměrou 44,82 ha, 3,52 AWU/100 ha a intenzitou chovu 0,49 DJ/ha krmných plodin (228,18 tis. Kč/AWU v roce 2015). V přepočtu na hektar je ČPH u velkých podniků 1,6x vyšší než u malých podniků. Příčinami jsou kromě úspor z rozsahu výroby také vyšší celková produkce na hektar způsobená intenzivnější rostlinnou i živočišnou výrobou a vyšší ostatní produkce na hektar. Výše provozních dotací je ve všech velikostních kategoriích přibližně stejná.

Smíšená výroba

Zemědělské podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou tvoří velmi významný objem zemědělské produkce v ČR. Obhospodařují 41,9 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v ČR a na celkové produkci se podílejí 43,5 %, respektive polovinou produkce živočišné výroby. Více než polovina podniků v souboru FADN (55,5 %) hospodaří v méně příznivých oblastech LFA s pouze okrajovým zastoupením ekologických provozů.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy je největší ze všech sledovaných výrobních zaměření – 343,1 ha na podnik (2015). Mezi podniky fyzických a právnických osob však existují výrazné rozdíly v průměrné výměře – u podniků fyzických osob 54,7 ha na podnik, u podniků právnických osob 1 471,5 ha na podnik. Celkový vstup pracovní síly se

snížil o 1,8 % na 2,94 AWU/100 ha díky poklesu placené pracovní síly u podniků právnických osob.

V roce 2015 klesla ČPH/AWU u podniků se smíšenou výrobou o 15,5 % na 540,63 tis. Kč. Příčinou byl pokles celkové produkce na hektar o 6,3 %. Pokles produkce živočišné výroby byl výraznější než pokles produkce rostlinné výroby. Příčinou nepříznivých výsledků v rostlinné výrobě byl nepříznivý průběh počasí, zejména sucho, které způsobilo zhoršení výnosů i kvality (a cen) sklizené produkce. Pokles produkce živočišné výroby na hektar o 9,7 % byl důsledkem propadu ceny kravského mléka, a to i přes mírné zvýšení průměrné dojivosti o 3 % na 8 092 l/ks. Zároveň došlo ke snížení ceny jatečných prasat a k nepříznivým efektům ruského embarga na vývoz výrobků z EU do Ruska. Na meziroční zhoršení ČPH/AWU neměla výrobní spotřeba vliv, protože meziročně v přepočtu na hektar stagnovala.

Průměrné provozní dotace a podpory se v roce 2015 snížily proti roku 2014 o 2,3 % na 11 150 Kč/ha. Meziroční snížení jednotné platby na plochu, která tvoří nejvýznamnější část provozních dotací a podpor, o 9,4 % bylo kompenzováno novými opatřeními v podobě podpory vázané na produkci, určené na podporu citlivých komodit v rostlinné a živočišné výrobě. Díky nim se v roce 2015 meziročně zvýšily ostatní dotace na výrobu o 8,8 %. Příčinou snížení průměrné výše provozních dotací a podpory byly kromě jednotné platby na plochu také nižší dotace na LFA o 18 % v důsledku změny nastavení podmínek pro poskytování plateb LFA včetně degresivity plateb.

Z hlediska velikostních kategorií podniků se smíšenou výrobou byly v roce 2015 ekonomicky neúspěšnější největší podniky podle ČPH/AWU (585,77 tis. Kč/AWU) i ČPH/ha (17 355 Kč/ha). Byly charakteristické průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 1 847,8 ha, 2,96 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 1,12 DJ/ha krmných plodin v podobě dojníc a ostatního skotu. Naopak relativně nejhorší výsledky vykazovaly v roce 2015 malé podniky (ČPH 169,18 tis. Kč/AWU, 9 536 Kč/ha) s průměrnou výměrou 23,4 ha využívané zemědělské půdy, 5,64 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 0,74 DJ/ha krmných plodin v podobě extenzivního chovu skotu.

Na rok 2016 model odhaduje zachování ČPH/AWU přibližně na úrovni roku 2015 (544,7 tis. Kč/AWU). Mírný pokles celkové produkce na hektar (o 2,2 %) by měl být kompenzován vyššími provozními dotacemi na hektar (o 7,7 %) při zachování výrobní spotřeby na úrovni roku 2015.

Chov prasat a drůbeže

ČPH/AWU zůstala v roce 2015 na úrovni předchozího roku. Celková produkce se zvýšila o 5,1 % vlivem nárůstu hodnoty produkce obilovin a ostatní produkce, zejména ostatních služeb a produkce energie z obnovitelných zdrojů. Produkce živočišné výroby se meziročně nezměnila. Výrobní spotřeba se zvýšila o 11,8 % vlivem vyšších nákladů na

nakupovaná krmiva. Příznivě naopak působil pokles nákladů na údržbu budov a strojů, který snížil ostatní věcné náklady.

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle oblastí LFA

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k oblastem LFA. Podle vztahu k méně příznivým oblastem LFA jsou podniky klasifikovány následujícím způsobem:

- Horské oblasti LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA horská (H).
- Převažující ostatní LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA ostatní (O) a specifické (S), pokud H je menší než 50 %.
- Oblasti převážně mimo LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. mimo LFA (N).

Strukturální charakteristiky a průměrné hodnoty ČPH/AWU v podnicích podle vztahu k oblastem LFA uvádí tab. T10.2/03. Odhady na rok 2016 jsou sestaveny pouze kvalitativně podle vývoje ve výrobních zaměřeních, která jsou pro oblasti LFA charakteristická.

T10.2/03 - Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle LFA

Ukazatel	MJ	Horské oblasti LFA			Převažující ostatní LFA			Převážně mimo LFA		
		2014	2015	meziroční index	2014	2015	meziroční index	2014	2015	meziroční index
Pracovní síly	AWU/100 ha	2,72	2,78	101,9	2,64	2,63	99,5	2,70	2,78	102,8
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	0,87	0,76	86,7	0,69	0,73	105,0	0,60	0,61	101,2
Využívaná z. p.	ha/podnik	160,4	182,8	114,0	201,9	202,6	100,3	208,4	199,0	95,5
- obiloviny	%	15,6	13,8	88,5	34,3	33,8	98,6	54,1	53,5	98,9
- ost. polní plodiny	%	4,7	4,6	97,1	13,7	13,4	98,4	24,4	24,9	102,1
- krmné plodiny	%	78,1	80,3	102,8	51,6	52,1	101,0	19,0	18,4	96,8
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	50,0	50,4	100,8	43,4	44,3	102,1	24,5	24,7	100,8
- dojnice	DJ/100 ha	11,9	11,8	99,1	13,8	13,8	100,0	8,2	8,5	103,1
- ostatní skot	DJ/100 ha	33,8	34,4	101,7	24,9	25,5	102,4	10,0	9,8	97,6
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,5	1,4	91,8	0,6	0,6	95,4	0,2	0,2	90,6
- prasata	DJ/100 ha	1,8	1,8	98,6	2,7	3,0	109,0	4,6	5,0	107,9
- drůbež	DJ/100 ha	0,5	0,5	119,3	1,0	1,1	105,6	1,2	1,1	88,3
Využívaná najatá z. p.	%	70,4	70,4	100,0	80,4	79,2	98,5	80,6	78,1	96,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,59	0,59	98,8	0,76	0,76	99,9	0,93	0,95	102,6
Roční dojivost	l/ks	6 664	6 645	99,7	7 412	7 584	102,3	8 100	8 340	103,0
Celková produkce	Kč/ha	24 583	24 254	98,7	34 962	31 755	90,8	45 043	45 460	100,9
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 751	8 119	92,8	16 934	15 483	91,4	30 141	31 078	103,1
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	13 006	12 167	93,5	14 461	13 396	92,6	10 008	9 082	90,7
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 841	21 198	101,7	26 616	25 517	95,9	31 281	32 815	104,9
Provozní dotace	Kč/ha	14 339	14 152	98,7	11 539	11 291	97,8	10 213	9 812	96,1
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	518,7	461,2	88,9	580,0	483,0	83,3	709,7	609,1	85,8
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	14 130	12 806	90,6	15 302	12 683	82,9	19 197	16 939	88,2
Podíl ŽV na celkové produkci	%	52,9	50,2	94,8	41,4	42,2	102,0	22,2	20,0	89,9

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky hospodařící převážně v horských oblastech LFA hospodařily v roce 2015 na průměrné výměře 182,78 ha využívané zemědělské půdy, tedy o 14 % větší než v předchozím roce. V horských oblastech LFA došlo v roce 2015 k poklesu ČPH/AWU. Příčinou byla nižší produkce rostlinné a živočišné výroby a nižší provozní dotace a podpory v důsledku snížení jednotné platby na plochu (o 9,5 %) a především výrazným snížením dotací na LFA (o 20 %). Vzrostly naopak ostatní dotace na výrobu vlivem podpor vázaných na produkci a přechodných vnitrostátních podpor určených na podporu živočišné výroby. Produkce rostlinné výroby, která netvoří v horských oblastech hlavní zdroj příjmů zemědělských

podniků, se meziročně zhoršila vlivem snížení produkce krmných plodin a obilovin. Příčinou poklesu hodnoty živočišné výroby byl pokles ceny kravského mléka. Intenzita chovu přežvýkavců na hektar krmných plodin zůstala na úrovni roku 2014. Výrobní spotřeba na hektar byla v období 2014–2015 relativně stabilní. V roce 2016 se očekává meziroční zlepšení ukazatele ČPH/AWU proti roku 2015 obdobně jako u podniků zaměřených na extenzivní chov skotu, které jsou v horských oblastech typickým výrobním zaměřením.

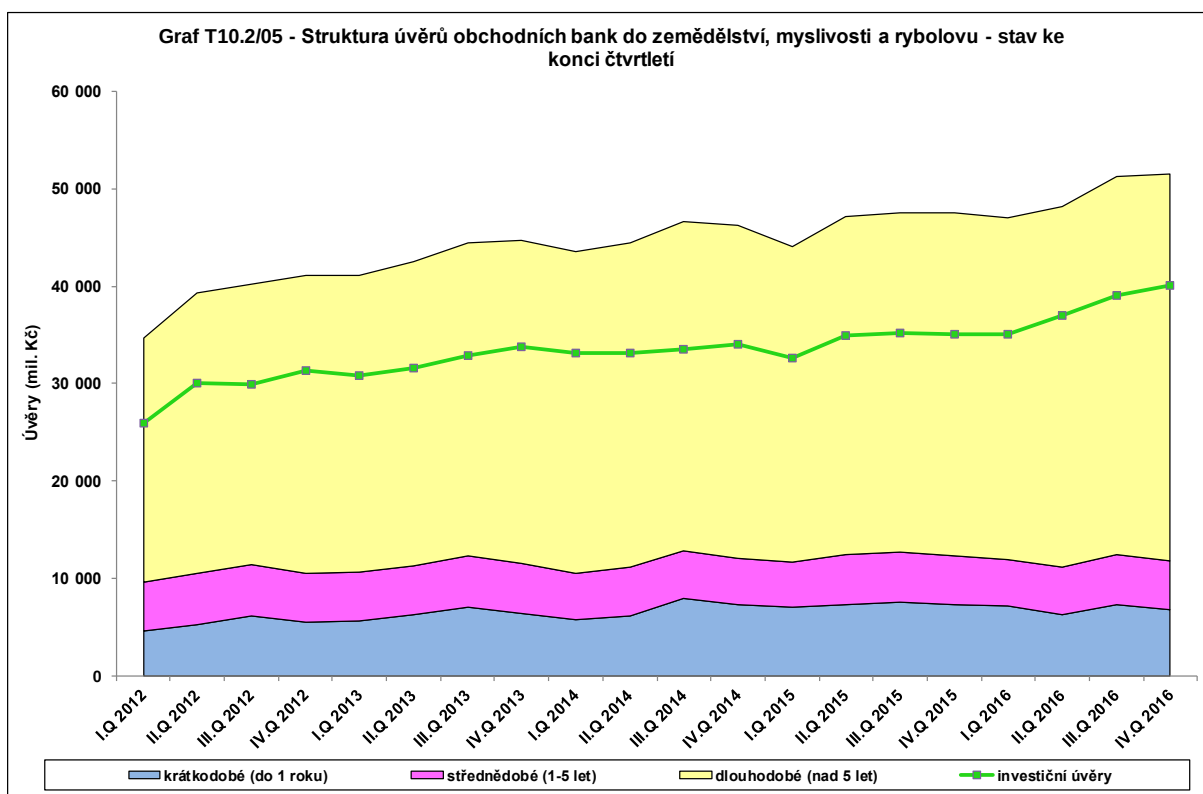
Podniky hospodařící v ostatních oblastech LFA využívaly v roce 2015 v průměru 202,6 ha zemědělské půdy na podnik. K zásadním strukturálním změnám u těchto podniků nedošlo. Příčinou poklesu ČPH/AWU v roce 2015 byla nižší produkce rostlinné výroby (o 8,6 %) a produkce živočišné výroby (o 7,4 %). Nepříznivě působilo počasí na výnosy polních plodin a nízké ceny mléka na produkci živočišné výroby. Výrobní spotřeba na hektar sice meziročně klesla (o 4,1 %) v důsledku nižších nákladů na údržbu budov a strojů, energie a služby, ale propad produkce byl výraznější. Provozní dotace a podpory činily v průměru 11 291 Kč/ha (2015). Jejich snížení o 2,2 % nastalo důsledkem snížení jednotné platby na plochu (o 9,3 %) a dotací na LFA (o 21,3 %). V roce 2016 se očekává meziročně mírně vyšší hodnota ukazatele ČPH/AWU proti roku 2015 vlivem vyšších výnosů polních plodin a vyšších provozních dotací a podpor. Na ekonomické výsledky však nepříznivě působila nižší realizační cena kravského mléka proti roku 2015.

V oblastech mimo LFA výrazně převažuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. Podniky hospodařily na průměrné výměře zhruba 200 ha na podnik s mírným poklesem proti roku 2014 (o 4,5 %). K zásadním strukturálním změnám u těchto podniků nedošlo. Na rozdíl od ostatních oblastí LFA nebyla hlavní příčinou poklesu ČPH/AWU (o 14,2 %) nižší celková produkce na hektar. Ta zůstala meziročně na stejné úrovni. Vyšší produkce rostlinné výroby byla ovlivněna vyšší produkcí zeleniny a ovoce, naopak nepříznivě působil pokles produkce polních plodin. Na živočišné výrobě se nepříznivě projevíly nižší ceny mléka a pokles produkce vepřového masa. Příčinou poklesu ČPH/AWU byl dynamičtější nárůst nákladů na výrobní spotřebu v porovnání s vývojem celkové produkce a pokles provozních dotací a podpor, které jsou v oblastech mimo LFA tvořeny převážně jednotnou platbou na plochu. V roce 2016 se očekává meziroční zlepšení ukazatele ČPH/AWU proti roku 2015 vlivem vyšších výnosů polních plodin a vyšších provozních dotací a podpor (včetně započítaných kompenzací za sucho z roku 2015).

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

Objem investic je závislý na dostupných vlastních zdrojích financování, objemu podpor i na přístupu k bankovním úvěrům. Stavby úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu včetně výše investičních úvěrů ke konci čtvrtletí v letech 2012–2016 uvádí graf T10.2/05.

V letech 2012–2016 rostly stavy úvěrů do zemědělství, zejména dlouhodobých investičních úvěrů. Vývoj souvisí s příznivým vývojem ziskovosti zemědělství, klesajícími úrokovými sazbami z úvěrů a aktivní snahou bank o poskytnutí komplexních služeb spojených s financováním investic v zemědělství. Stavy krátkodobých a střednědobých úvěrů se s určitými sezónními výkyvy pohybují v čase na relativně stabilní úrovni. Příznivé ekonomické výsledky podniků v uvedených letech byly částečně podpořeny investičními dotacemi (granty) v rámci osy I PRV a také subvencováním části úroků z úvěrů a garancí úvěrů prostřednictvím PGRLF. Subvence úroků z úvěrů na investice do zemědělství vyplácené PGRLF činily 471 mil. Kč v roce 2015, resp. 407 mil. Kč v roce 2016.

Pramen: ČNB

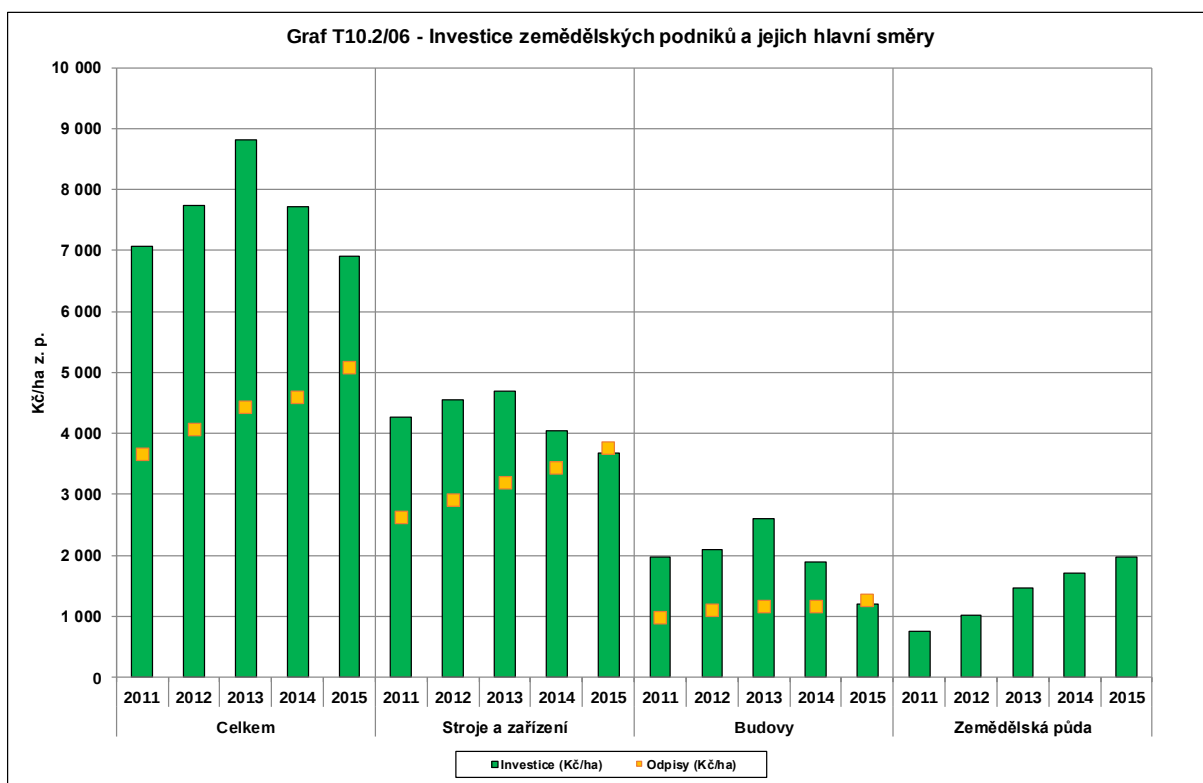
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Úvěrové financování dlouhodobě převažuje nad financováním leasingem. V roce 2016 podíl úvěrů na financování zemědělských a lesnických strojů činil necelých 85 %. Důvodem je možnost spojení úvěrového financování s dotačními programy Evropské unie nebo PGRLF, s doprovodnými službami (např. pojištění) a také rozšíření nabídky úvěrů i ze strany leasingových společností. V oblasti leasingu se přesouvá zájem od finančního leasingu k operativnímu leasingu, kdy je stroj využíván po smluvně dohodnutou dobu nebo počet ujetých kilometrů a klient nenese rizika spojená s vlastnictvím stroje. V roce 2016 poskytly členské firmy České leasingové a finanční asociace (ČLFA) na financování zemědělských a lesnických strojů 6,3 mld. Kč (o 6 % méně než v roce 2015). Odpovídá to celkovému vývoji v oblasti financování strojů a zařízení. Zemědělské a lesnické stroje byly jedinou kategorií,

kteřá v roce 2016 zaznamenala meziroční snížení objemu obchodů. Celkový objem obchodů členských firem ČLFA v roce 2016 meziročně vzrostl o 7 %. Příčinou poklesu investic do strojů a zařízení v roce 2016 může být skutečnost, že zemědělské podniky již z velké části strojní park modernizovaly v předcházejícím programovém období.

10.2.3.2 Investiční rozvoj podle kategorií zemědělských podniků

Podrobnější analýzu investiční činnosti a hlavních směrů investic jednotlivých kategorií zemědělských podniků v letech 2011–2015 je možné provést na základě dat FADN ČR. Na rozdíl od metodiky SZÚ jsou v následujícím přehledu investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv²⁰².

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

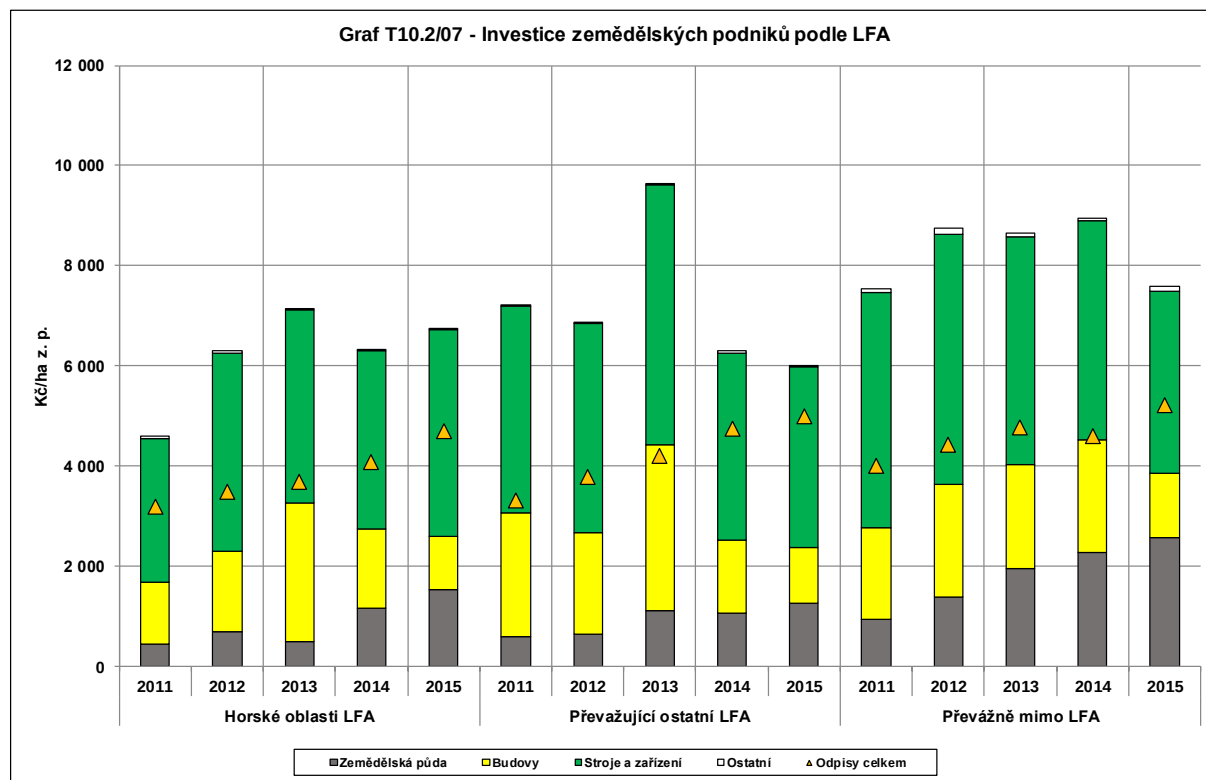
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2015 se investiční výdaje v běžných cenách snížily vlivem poklesu investic do strojů, zařízení a budov. Příčinou mohou být meziročně horší ekonomické výsledky zemědělských podniků v roce 2015 v důsledku horší úrody, nízkých cen mléka a změny v dotační politice. Dovází se hlavně stroje, které se v ČR nevyrábějí, tj. sklízecí mlátičky a traktory s vyšším výkonem. Lze předpokládat, že investice do rekonstrukce budov a staveb mají příznivé dopady na pohodu zvířat a zlepšení kvality produkce rostlinné a živočišné

202 Pro zajištění vyšší přesnosti výsledků v přepočtu na hektar byl soubor FADN ČR očištěn o podniky bez obhospodařované zemědělské půdy (podniky specializované na chov prasat a drůbeže).

výroby, ale také i na ochranu podzemních a povrchových vod a ochranu klimatu. Naopak podniky rok od roku více investují do nákupu zemědělské půdy, s čímž souvisí i dlouhodobý pozvolný pokles podílu připachtované zemědělské půdy na celkové výměře využívané zemědělské půdy v ČR.

Objem investic na hektar obhospodařované zemědělské půdy podle oblastí LFA uvádí graf T10.2/07.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

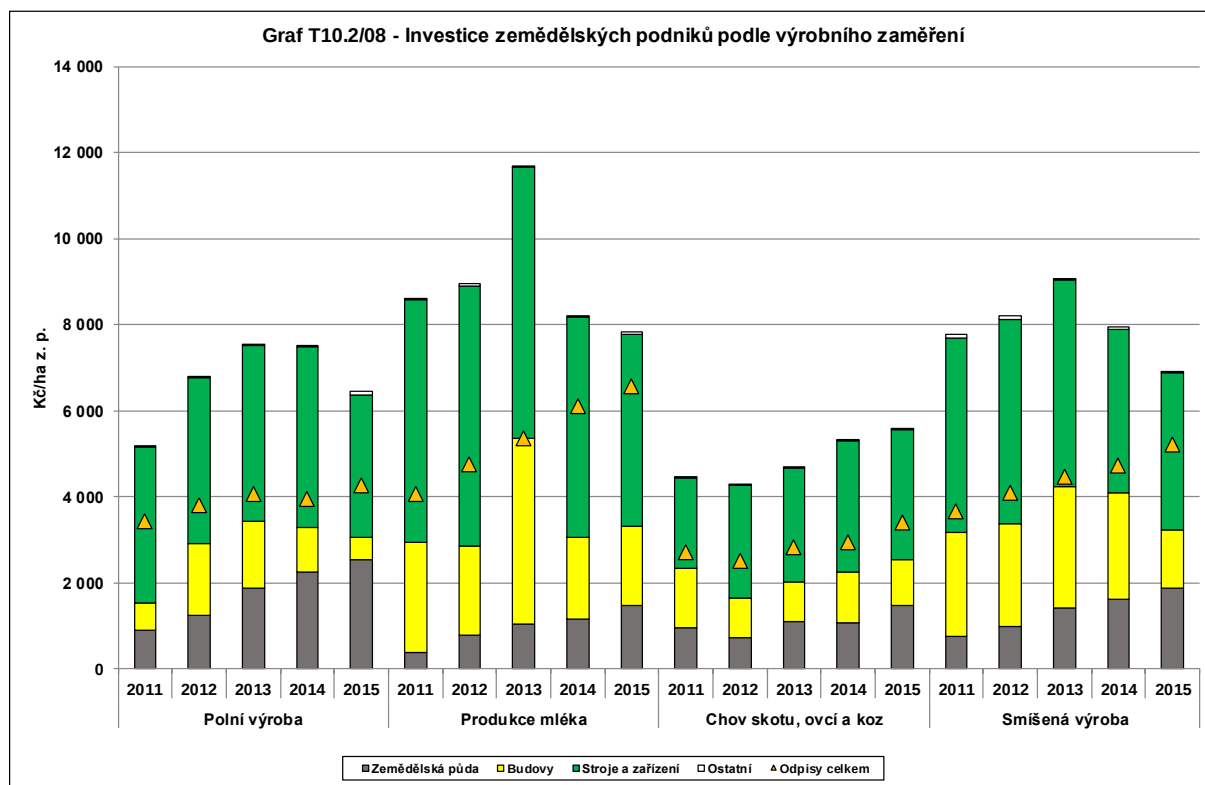
V roce 2015 zaznamenaly zemědělské podniky v *horských oblastech LFA* po výkyvu v investiční aktivitě v roce 2014 zvýšení objemu investic v přepočtu na hektar z. p. Příčinou byla větší orientace na investice do nákupu zemědělské půdy a strojů a zařízení.

V *převažujících ostatních oblastech LFA* došlo naopak k mírnému poklesu investiční aktivity zemědělských podniků. Nejvýrazněji klesly investice do budov, v menší míře také do strojů a zařízení. Je však nutno uvést, že podniky v převažujících ostatních oblastech LFA modernizovaly budovy, stroje a zařízení během programového období 2007–2013. Investice do nákupu půdy v přepočtu na hektar využívané z. p. se meziročně zvýšily, což odpovídá mírnému poklesu připachtované zemědělské půdy pod hranici 80 % v roce 2015.

Podniky hospodařící *převážně mimo LFA* celkový objem investic snížily v porovnání s rokem 2014. U těchto podniků také došlo k propadu ČPH/AWU i ČPH/ha proti roku 2014. Výrazně méně zdrojů investovaly zemědělské podniky do budov. Investice do modernizace strojního vybavení a zařízení meziročně mírně klesly, což může souviset i s dobíhajícími

programovým obdobím PRV 2007–2013, kdy zemědělci odložili investice na nové programové období. Vyšší investice do nákupu zemědělské půdy se projevily v poklesu podílu připachtované zemědělské půdy z 80,56 % (2014) na 78,05 % (2015).

Podrobnější pohled na investiční činnost zemědělských podniků podle jednotlivých kategorií jejich výrobního zaměření nabízí graf T10.2/08.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky *specializované na polní výrobu* investovaly v roce 2015 méně prostředků do budov, strojů a zařízení. U investic do budov je patrný klesající trend, protože významnější investice do budov, zejména skladovacích prostor, byly realizovány v letech 2012 a 2013. Meziročně vyšší investice do zemědělské půdy, která je pro podniky se specializovanou polní výrobou hlavním výrobním faktorem, ovlivnily pokles zastoupení připachtované z. p. na využívané výměře o 2,13 p. b.

Specializované podniky s převažující *produkcí mléka* snížily objem investic jen relativně mírně. Jediným směrem, do kterého se zvýšily investice, byl nákup zemědělské půdy. Vývoj investic je obdobný jako u podniků hospodařících převážně v ostatních oblastech LFA. V absolutní hodnotě však i v roce 2015 realizovaly podniky se specializovanou produkcí mléka nadprůměrný objem investic, což koresponduje s distribucí investičních podpor v rámci Programu rozvoje venkova.

Podniky zaměřené na *chov krav bez tržní produkce mléka* v roce 2015 zvýšily objem investic především do nákupu zemědělské půdy. Extenzivní hospodářství nejsou tolik náročná

na investice jako intenzivní chov dojeného skotu, což se v roce 2015 projevilo 71% výší investic na hektar v porovnání se specializovanými mléčnými farmami.

Podniky se *smíšenou výrobou*, které jsou reprezentovány především velkými podniky právnických osob, celkové investice v přepočtu na hektar z. p. v roce 2015 snížily, více prostředků investovaly pouze do nákupu zemědělské půdy.

Souhrnně lze konstatovat, že investiční aktivita zemědělských podniků do značné míry kopírovala zhoršení hospodářských výsledků v rostlinné a živočišné výrobě. Podniky však i přes to investovaly do vlastní zemědělské půdy.

10.2.3.3 Podpora modernizace zemědělských podniků z PRV v roce 2016

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z Programu rozvoje venkova a z programů PGRLF. Detailní rozbor směrů investice za celé programové období 2007–2013 bylo uvedeno v kapitole 10.2.3.3 Zprávě o stavu zemědělství za rok 2015²⁰³. Protože Program rozvoje venkova 2014–2020 byl vzhledem k posunu žádostí o dotaci v roce 2016 na počátku, je zpracován přehled proplacených projektů za rok 2016. V příštích letech bude soubor žádostí postupně rozšiřován o nová kola výzev a další proplacené projekty.

V operaci 4.1.1 Investice do zemědělských podniků bylo v roce 2016 proplaceno 17 projektů. Celková výše výdajů, ze kterých je stanovena dotace, byla 23,37 mil. Kč, z toho 11,16 mil. Kč činily dotace. Předmětem investic byla modernizace živočišné výroby (technika v dojárně, silážní žlaby, shrnovací lopaty, rekonstrukce stáje, sklad krmiv) a rostlinné výroby (technologie skladování, posklizňové linky, stroje do vinic).

V operaci 4.2.2 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů byly v roce 2016 proplaceny 3 projekty. Celková výše výdajů, ze kterých je stanovena dotace, byla 28,81 mil. Kč, z toho 11,52 mil. Kč činily dotace. Předmětem dotace byla dodávka techniky pro zpracování obilovin a doplnění vozového parku.

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

V období 2014–2015 se ekonomická situace zemědělských podniků v ČR meziročně zhoršila. Rok 2014 byl však nadprůměrně úspěšný. Průměrná ČPH/AWU klesla v roce 2015 o 14,7 % na 543,21 tis. Kč. V roce 2016 se očekává mírný nárůst ČPH/AWU o 5 %. Příčinou zhoršení výsledků v roce 2015 byly nižší výnosy a produkce polních plodin vlivem počasí a nižší ceny zemědělských výrobců vlivem nižší kvality úrody. V roce 2016 však byly dosaženy vyšší hektarové výnosy polních plodin, což způsobilo zlepšení ekonomické situace

203 Zpracování souboru 4 790 schválených projektů z nejvýznamnějšího opatření osy I PRV „I. 1. I – Modernizace zemědělských podniků“ za staré programové období (zahrnuta všechna kola výzev).

podniků zejména v polní výrobě a mírné zlepšení ve smíšené rostlinné a živočišné výrobě, kde však stále nepříznivě působily nízké ceny mléka.

Ekonomické výsledky podniků specializovaných na polní výrobu byly nejvíce ovlivněny vývojem cen zemědělských výrobců a hektarových výnosů. Meziročnímu zlepšení výnosů polních plodin v roce 2016 odpovídá i zlepšení ČPH/AWU. Naopak podniky specializované na produkci mléka jako jedné výrobní zaměření zaznamenaly v celém období 2014–2016 zhoršení ČPH/AWU v důsledku klesající realizační ceny kravského mléka. V podnicích s extenzivním chovem skotu a malých přežvýkavců v roce 2016 zachránil ČPH příznivý vývoj nákladů a mírné zvýšení celkové produkce vlivem vyšší produkce rostlinné výroby, která je v extenzivních chovech také zastoupena. Kategorie podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou, po propadu v roce 2015 vlivem počasí a nízkých cen mléka, byla v roce 2016 meziročně stabilní. Ekonomické výsledky za rok 2016 jsou však jen odhadem založeným na ekonometrickém modelu s využitím složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množstevní vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek.

V roce 2015 došlo ke snížení provozních dotací a podpor na hektar využívané zemědělské půdy (na 10 973 Kč/ha) ve většině kategorií podniků s výjimkou podniků specializovaných na produkci mléka, u nichž došlo k navýšení nárůstem podpor vázaných na produkci a zvýšením podpor obnovitelných zdrojů energie. Klesla však jednotná platba na plochu v důsledku nižší sazby SAPS. V důsledku zavedení nových pravidel PRV 2014–2020 se také snížily dotace na hospodaření v méně příznivých oblastech. V roce 2016 se odhaduje meziroční nárůst průměrné výše provozních dotací přibližně o 5 % mimo jiné změnou v systému výplaty podpor, kdy došlo k posunutí části přímých plateb za rok 2015 do roku 2016.

Z hlediska kombinace výrobního zaměření a ekonomické velikosti, pro kterou jsou známa definitivní data za rok 2015, vykázaly nejvyšší hodnotu ČPH/AWU velké podniky s převažující polní výrobou (815,86 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 721,25 ha a 1,62 AWU/100 ha. Naopak nejnižší hodnotu ČPH/AWU dosáhly malé podniky se smíšenou výrobou (169,18 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou 23,4 ha, 5,64 AWU/100 ha a 0,74 DJ přežvýkavců na hektar krmných plodin. Rozdíly, byť ne tak výrazné, existují i v přepočtu ČPH na hektar.

Z hlediska investování v zemědělství dochází k průběžnému zvyšování objemu investic do nákupu půdy, což se projevuje průběžným mírným poklesem podílu připachtované zemědělské půdy na celkové výměře využívané zemědělské půdy. Do modernizace budov, strojů a zařízení zemědělské podniky výrazněji investovaly v rámci PRV 2007–2013. Po krátkodobém poklesu investiční aktivity vlivem přechodu na nový PRV a vlivem méně příznivých hospodářských výsledků v roce 2015 se očekává opětovné oživení investiční

aktivitu zemědělských podniků, která je podporována jak nabídkou komplexních služeb finančních ústavů, tak dotačními tituly PGRLF, PRV a národními podporami.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

Vývoj tržeb, výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty

Objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) podnikatelských subjektů potravinářského průmyslu²⁰⁴ (CZ-NACE 10 a 11) se v roce 2016 meziročně snížil o 14,3 mld. Kč, což činí pokles tohoto ukazatele o 4,7 %. V přechodném hodnoceném období (2014/2015) byl vykázán mírný růst. Meziroční pokles tržeb za prodej VV a S byl vyšší u Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 (tj. pokles o 5,9 %, resp. o 14,2 mld. Kč) než u Výroby nápojů CZ-NACE 11 (pokles o 0,2 %, tj. o 0,1 mld. Kč).

Objem výkonové spotřeby²⁰⁵ se také meziročně snížil, a to především u Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) o 8,1 % (tj. o 16,5 mld. Kč). V případě Výroby nápojů (CZ-NACE 11) byl zaznamenán mírný pokles pouze o 1,7 %, tj. o 727 mil. Kč. Celkově výkonová spotřeba Výroby potravinářských výrobků a nápojů meziročně klesla o 7 %, tj. o 17,2 mld. Kč.

V kontextu nižšího poklesu tržeb za prodej VV a S v porovnání s výkonovou spotřebou došlo v roce 2016 rovněž k růstu účetní přidané hodnoty²⁰⁶. Celkem za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 a Výrobu nápojů CZ-NACE 11 o 2,9 mld. Kč, tj. o 3,9 %. Účetní přidaná hodnota u subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vzrostla o 4,4 %, tj. o 2,3 mld. Kč a u podnikatelských subjektů Výroby nápojů CZ-NACE 11 méně, tj. o 2,6 %, resp. o 549 mil. Kč. Podle výše výkonů za rok 2016 tvoří Výroba potravinářských výrobků 79% podíl z celkového potravinářského průmyslu.

Podle klíčových ekonomických ukazatelů je patrný mírný propad některých ekonomických ukazatelů, nicméně celkovou ekonomickou situací subjektů potravinářského průmyslu lze i tak vyhodnotit jako příznivou. Vývoj ukazatelů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem vykazuje rostoucí trend v případě tvorby přidané hodnoty a hrubého operačního přebytku.

204 Jde o soubor podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů všech velikostních kategorií.

205 V roce 2016 byly zavedeny nové účetní standardy, v rámci kterých došlo ke změnám v některých položkách účetních výkazů. Položka Výkonová spotřeba je kalkulována jako spotřeba materiálu a energie a náklady na služby.

206 Účetní přidaná hodnota představuje rozdíl výkonů a výkonové spotřeby. Od ledna 2016 došlo se zavedením nových účetních standardů k přesunu položek změna stavu zásob a aktivace z výnosové části na nákladovou (součást položky výkony). Pro srovnatelnost jsou uvedeny hodnoty dle metodiky platné v roce 2015.

Vývoj hrubého operačního přebytku celkem a na zaměstnance, osobních nákladů a aktivace

V tab. T10.3/01 je zachycen vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10 a 11 za subjekty všech velikostních kategorií.

V předchozím sledovaném období 2014/2015 došlo k nárůstu počtu zaměstnanců o 0,3 %, tj. o 330 osob ve Výrobě potravinářských výrobků a nápojů celkem. Tento trend pokračuje i v roce 2016, kdy došlo k mírnému meziročnímu nárůstu počtu pracovníků o 0,1 %, tj. celkem ve výrobě potravinářských výrobků a nápojů o 138 pracovníků více. Tento růst byl znatelnější u Výroby nápojů CZ-NACE 11 (o 3,3 %, tj. nárůst o 459 osob). Průměrný evidenční počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 poklesl nepatrně, tj. pouze o 0,4 %.

V kontextu s mírně rostoucím počtem pracovníků meziročně vzrostl i celkový objem osobních nákladů²⁰⁷ o 5,4 %. Ve Výrobě potravinářských výrobků CZ-NACE 10 došlo k jejich růstu o 1,5 mld. Kč (tj. o 5,1 %), u Výroby nápojů CZ-NACE 11 o 516 mil. Kč (tj. o 7 %).

Meziročně ve Výrobě potravinářských výrobků a nápojů celkem došlo k nárůstu hrubého operačního přebytku²⁰⁸ o 2,3 %, tj. o 840 mil. Kč. Ve výrobě potravinářských výrobků se jednalo o nárůst o 3,6 %, tj. o 808 mil. Kč, ve výrobě nápojů byl nárůst méně znatelný, tj. o 0,2 %, resp. o 32 mil. Kč.

Při přepočtu hrubého operačního přebytku na zaměstnance došlo ke zvýšení tohoto indikátoru o 2 % za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem, u Výroby nápojů k poklesu o 3 % (v důsledku nárůstu pracovníků o 3,3 % a téměř konstantnímu hrubému operačnímu přebytku) a u Výroby potravinářských výrobků k meziročnímu zvýšení o 4 %.

Aktivace²⁰⁹, tj. hodnota vyrobeného materiálu a zboží ve vlastní režii, vnitropodnikových služeb a nehmotného a hmotného investičního majetku vyrobeného ve vlastní režii, se u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem (CZ-NACE 10+11) meziročně snížila o 4 %. U Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 došlo k jejímu poklesu o 1,8 % na 4,2 mld. Kč. U Výroby nápojů (CZ-NACE 11) došlo i v roce 2016 k výraznému poklesu o 37,7 % na hodnotu 167 mil. Kč.

207 Osobní náklady obsahují mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

208 Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

209 Hodnoty ukazatele aktivace jsou uváděny dle metodiky platné v roce 2015, tj. s kladným znaménkem.

**T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů
(podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)**

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	240 453	226 236	94,1	62 441	62 341	99,8	302 894	288 577	95,3
Výkony	mil. Kč	243 119	230 365	94,8	62 725	62 185	99,1	305 843	292 550	95,7
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	52 690	55 029	104,4	20 752	21 300	102,6	73 442	76 330	103,9
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	88 697	88 375	99,6	13 892	14 351	103,3	102 589	102 727	100,1
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	3 369	3 483	103,4	67	95	141,8	3 436	3 578	104,1
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	594	623	104,9	1 494	1 484	99,3	716	743	103,8
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 711	2 560	94,4	4 495	4 344	96,6	2 953	2 809	95,1
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 877	2 727	94,8	4 633	4 472	96,5	3 115	2 971	95,4
Osobní náklady	mil. Kč	30 239	31 771	105,1	7 338	7 855	107,0	37 578	39 625	105,4
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	22 451	23 259	103,6	13 413	13 445	100,2	35 864	36 704	102,3
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	253	263	104,0	966	937	97,0	350	357	102,0
Aktivace	mil. Kč	4 263	4 184	98,2	268	167	62,3	4 531	4 351	96,0
Výkonová spotřeba	mil. Kč	202 469	185 979	91,9	43 604	42 877	98,3	246 073	228 856	93,0

1) Údaje za rok 2015 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2016 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů²¹⁰

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance podle jednotlivých oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

Meziroční vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů, tj. tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je v rámci struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci²¹¹ oborově značně rozdílný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) patří mezi nosné obory Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 díky svému podílu na tržbách za prodej VV a S a dlouhodobě zaujímá první místo (podíl v roce 2016 činil 22,8 % z tržeb za prodej VV a S CZ-NACE 10 celkem). Z hlediska zaměstnanosti, s celkovým počtem 15 766 pracovníků v roce 2016, zaujímá druhé místo v rámci CZ-NACE 10 (tj. podíl 24,3 % z celkového počtu zaměstnanců CZ-NACE 10). Meziročně však došlo k poklesu

210 CZ-NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů, CZ-NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, CZ-NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, CZ-NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, CZ-NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků, CZ-NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, CZ-NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, CZ-NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.

211 Výsledky za soubor s 50 a více zaměstnanci mají s ohledem na velikostní heterogennost tohoto souboru omezenou vypovídací schopnost. Jde o průměrný evidenční počet zaměstnanců (u souboru subjektů s 10 až 49 zaměstnanci nejsou podrobnější údaje, včetně jejich oborové struktury, sledovány).

účetní přidané hodnoty na zaměstnance v oboru o 5,5 %. Osobní náklady vzrostly rychleji (o 8,3 %) a přispěly k poklesu hrubého operačního přebytku o 28,8 %. Meziročně došlo ke zhoršení ekonomické situace zpracovatelů masa. Tržby za prodej VV a S vzrostly minimálně, tj. o 0,7 %, při rychlejším nárůstu výkonové spotřeby na zaměstnance došlo k poklesu účetní přidané hodnoty na zaměstnance. Následně pak růst osobních nákladů zapříčinil pokles hrubého operačního přebytku. Obor vykázal v roce 2016 třetí nejnížší průměrnou měsíční mzdu v rámci oborů Výroby potravinářských výrobků.

Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) představuje minoritní obor s nejnižším podílem na tržbách za prodej VV a S v CZ-NACE 10 (1 %), ale i s nejnižším podílem zaměstnanců (1 % z celkových zaměstnanců CZ-NACE 10), který meziročně poklesl. Hrubý operační přebytek celkem rovněž meziročně poklesl o 7,4 %, při jeho přepočtu na zaměstnance došlo k poklesu o 6,8 %, a to i přes klesající počet zaměstnanců v tomto oboru v roce 2016 o 1,0 %. Meziročně je ale patrný růst osobních nákladů o 6,3 %. Oboru se dařilo mírně zvýšit své tržby za prodej VV a S o 1 %, výkonová spotřeba na zaměstnance rostla pomaleji, tj. o 0,3 %. Proto vzrostla i účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 2 %. Hodnoty u všech ukazatelů oboru CZ-NACE 10.2 dlouhodobě patří v rámci potravinářství mezi jedny z nejnižších.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** zaznamenal jeden z nejvyšších nárůstů tržeb za prodej VV a S v rámci CZ-NACE 10, a to o 5 %. Na tržbách za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se podílí 2,8 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně zvýšila o 15 %, a to kvůli poklesu zaměstnanců o 3 %. I přes to vzrostly celkové osobní náklady o 5,1 %. Hrubý operační přebytek vzrostl o 23,9 %, resp. o 27,9 % v přepočtu na zaměstnance.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) vykázala výrazný nárůst tržeb za prodej VV a S, a to o 36,9 % (jedná se o nejvyšší nárůst). Obor meziročně posílil svůj podíl na celkových tržbách za VV a S Výroby potravinářských výrobků na 6,9 %. V oboru došlo v důsledku výrazného nárůstu tržeb za VV a S a mírného nárůstu výkonové spotřeby ke zvýšení účetní přidané hodnoty o 57,9 % (rovněž nejvyšší nárůst). Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků vykázaly nejvyšší hrubý operační přebytek jak v jeho absolutní hodnotě, tak i přepočtený na zaměstnance. Meziročně došlo k růstu hrubého operačního přebytku v oboru o 123,9 %, resp. o 100,4 % při přepočtu na zaměstnance, a to v důsledku růstu účetní přidané hodnoty a pomalejšího tempa nárůstu osobních nákladů. Svými výsledky v hodnocených oborech tukový průmysl předčil ostatní výrobní obory.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně zaznamenala, stejně jako v předchozím období 2014/2015, pokles tržeb za prodej VV a S o 5,1 %. Objemově však obor vykazuje třetí nejvyšší tržby za prodej VV a S a na celkových tržbách za prodej VV a S CZ-NACE 10 se podílí 19,6 %. V tomto kontextu došlo rovněž k poklesu výkonů na zaměstnance tj. o 6 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance však zaznamenala růst,

tj. o 11,1 %, ke které přispěla úspora výkonové spotřeby na zaměstnance o 9,1 % vlivem nižší ceny zemědělských výrobců kravského mléka. K růstu osobních nákladů o 7,9 % docházelo především v kontextu s vyššími průměrnými mzdami²¹², které vzrostly o 6,4 %, samotný počet zaměstnanců se zvýšil pouze o 0,8 %. Hrubý operační přebytek se meziročně zvýšil o 17,1 %, při přepočtu na zaměstnance o 16,2 %.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla nárůstu tržeb za prodej VV a S, tj. o 5,5 %. Na celkových tržbách za VV a S v rámci Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se obor podílí 3,3 %. Průměrné výkony na zaměstnance meziročně vzrostly o 2,1 % a výkonová spotřeba na zaměstnance poklesla o 5,6 %. Proto došlo k růstu účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 38,2 % při současném zvýšení počtu zaměstnanců o 4,1 %. Hrubý operační přebytek vzrostl o 86,7 %, při přepočtu na zaměstnance je jedná o nárůst o 79,2 %.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 11,8 %. Tržby za prodej VV a S meziročně vzrostly o 2,2 %. Obor se vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob v rámci CZ-NACE 10. Zaměstnává 31,1 % veškerých zaměstnanců v potravinářském průmyslu. Jejich počet ale meziročně poklesl o 2,2 %, resp. o 464 osob. Průměrná hrubá měsíční mzda vyplácená v tomto oboru je v rámci CZ-NACE 10 nejnižší, daří se jí ale zvyšovat (meziroční nárůst o 6,3 %, tj. na 19 024 Kč). Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně zvýšila o 13 %, výkonová spotřeba mírně poklesla o 0,6 %. Hodnocený obor vykazuje nejnižší hodnoty ukazatele účetní přidané hodnoty připadající na zaměstnance, resp. produktivity práce. Hrubý operační přebytek vzrostl o 28 %, a to v důsledku pomalejšího tempa růstu osobních nákladů o 4 %.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)²¹³ se významně podílí na celkových tržbách za prodej VV a S Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 21,5 %. Obor zaujímá třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob. Pracuje zde 18,3 % osob zaměstnaných ve Výrobě potravinářských výrobků CZ-NACE 10. Počet zaměstnanců se meziročně zvýšil, došlo k nárůstu počtu zaměstnaných o 2 %, průměrná mzda vzrostla o 3,7 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance meziročně vzrostla o 16 % při poklesu výkonové spotřeby na zaměstnance o 2,5 %. Důsledkem toho je i růst hrubého operačního přebytku o 36,9 %.

Výroba průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) vykazuje nejvyšší průměrné měsíční mzdy, které však meziročně klesly o 4,7 % na 32 999 Kč. Počet zaměstnanců oproti roku

212 Hrubá mzda bez ostatních osobních nákladů, která připadla v průměru na jednoho zaměstnance (vedeného v evidenčním počtu zaměstnanců) za jeden měsíc.

213 Tj. Výroby cukru, Výroby kaka, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

2015 mírně vzrostl o 0,8 %. V rámci tržeb za prodej VV a S došlo k jejich výraznému poklesu o 36,9 %. Výrobní obor se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 10,3 %. Výroba průmyslových krmiv dosahuje nejvyšší účetní přidané hodnoty přepočtené na zaměstnance mezi výrobními obory CZ-NACE 10. Meziročně došlo ale k poklesu o 33,4 %. Hrubý operační přebytek klesl o 43,5 % meziročně při poklesu osobních nákladů o 8,4 %.

Oborem s největším meziročním růstem ukazatele tržby za prodej VV a S souhrnně za Výrobu potravinářských výrobků je Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) o 36,9 %. Nejvíce se meziročně snížil tento ukazatel u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9), tj. o 36,9 %.

Nejvyšší růst ukazatele účetní přidané hodnoty na zaměstnance, který vyjadřuje produktivitu práce, byl ve Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. o 57,9 %. Naopak nejvyšší meziroční snížení tohoto ukazatele bylo opět u oboru Výroba průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) o 33,4 %.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)			Výkonová spotřeba na zaměstnance (tis. Kč)		
	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index
10.1	41 834	42 126	100,7	547	517	94,5	2 739	2 672	97,6	2 299	2 384	103,7
10.2	1 781	1 799	101,0	558	569	102,0	2 659	2 712	102,0	2 130	2 136	100,3
10.3	4 877	5 122	105,0	525	604	115,0	2 227	2 366	106,2	1 796	1 903	106,0
10.4	9 394	12 859	136,9	1 017	1 606	157,9	12 589	15 492	123,1	11 679	13 937	119,3
10.5	38 317	36 378	94,9	732	813	111,1	4 915	4 622	94,0	4 254	3 868	90,9
10.6	5 773	6 090	105,5	728	1 006	138,2	2 998	3 061	102,1	2 648	2 499	94,4
10.7	21 441	21 911	102,2	415	469	113,0	1 089	1 086	99,7	721	717	99,4
10.8	39 154	39 742	101,5	818	949	116,0	3 342	3 345	100,1	2 802	2 733	97,5
10.9	30 354	19 140	63,1	1 983	1 320	66,6	8 723	5 434	62,3	7 461	4 534	60,8
10	192 925	185 168	96,0	663	693	104,5	3 008	2 855	94,9	2 499	2 359	94,4

1) Údaje za rok 2015 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2016 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index
10.1	3 340	2 378	71,2	211	151	71,6	5 333	5 775	108,3
10.2	148	137	92,6	221	206	93,2	226	240	106,3
10.3	409	507	123,9	183	234	127,9	762	801	105,1
10.4	403	902	223,9	542	1 086	200,4	354	431	121,9
10.5	2 603	3 048	117,1	333	387	116,2	3 110	3 354	107,9
10.6	596	1 113	186,7	312	559	179,2	795	890	112,0
10.7	2 323	2 972	128,0	113	147	130,1	6 231	6 481	104,0
10.8	4 119	5 637	136,9	354	474	133,9	5 401	5 634	104,3
10.9	4 831	2 728	56,5	1 382	775	56,1	2 099	1 923	91,6
10	18 772	19 421	103,5	289	299	103,5	24 310	25 530	105,0

1) Údaje za rok 2015 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2016 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a potravinářského průmyslu celkem uvádí tab. T10.3/04. Vývoj zaměstnanosti podle oborů včetně vývoje průměrných mezd je uveden v tab. T10.3/05.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců²¹⁴ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 50 a více pracovníky se v roce 2016 téměř nezměnil. Došlo pouze k mírnému nárůstu o 0,1 %, což představuje navýšení o 138 pracovníků. Počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 zůstal na konstantní úrovni. Nárůst počtu pracovních sil je především patrný ve Výrobě nápojů CZ-NACE 11, tj. nárůst o 460 zaměstnanců, resp. 3,3 %.

Meziročně došlo k nárůstu průměrných mezd o 5,6 % (tj. o 1 213 Kč), v rámci Výroby potravinářských výrobků pak o 5,8 % (tj. o 1 171 Kč) a Výroby nápojů o 3,5 % (tj. o 1 121 Kč). Podstatně vyšší průměrnou mzdu (32 755 Kč) vykazuje Výroba nápojů (CZ-NACE 11). Tato průměrná mzda je o 11 430 Kč vyšší než mzda Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10).

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	88 697	88 375	99,6	13 892	14 351	103,3	102 589	102 727	100,1
Prům. mzda	Kč	20 154	21 325	105,8	31 633	32 755	103,5	21 708	22 922	105,6

1) Údaje za rok 2015 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2016 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci došlo k meziročnímu poklesu počtu zaměstnanců, a to celkem ve čtyřech oborech, a to u Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) o 0,5 %, tj. o 85 osob, u Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) o 1,0 %, tj. o 7 osob, u Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) o 3 %, tj. o 67 pracovníků, a nejvíce ve Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) o 2,2 %, tj. o 464 osob.

U ostatních oborů počty zaměstnanců rostly. U Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) byl zaznamenán růst počtu zaměstnaných osob o 11,6 % (86 osob), jedná se o největší procentní nárůst v rámci sledovaných výrobních oborů. U Výroby mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) je patrný mírný růst o 0,8 % (65 osob), u Výroby

214 Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) růst o 4,1 % (tj. 79 osob). Dále rovněž rostly počty zaměstnanců Výroby ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8) o 2 % (tzn. o 238 osob). U Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) došlo k růstu počtu zaměstnanců o 0,8 %, tj. o 27 osob.

Nejvyšší úroveň průměrné mzdy bylo dosaženo u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) při meziročním poklesu o 4,7 % na 32 999 Kč. Další poklesy průměrné mzdy nebyly zaznamenány. Nejvýraznější nárůst je zřejmý u oboru Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) o 10,4 %, tj. na 20 929 Kč. Obecně nejnižší mzdy dosahují zaměstnanci oboru Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) ve výši 19 024 Kč. Mzda však meziročně vzrostla o 6,3 %.

T10.3/05 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů u Výroby potravinářských výrobků

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)			Průměrná mzda (Kč)		
	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	meziroční index
10.1	15 851	15 766	99,5	20 224	21 887	108,2
10.2	671	664	99,0	20 694	22 253	107,5
10.3	2 232	2 165	97,0	18 955	20 929	110,4
10.4	744	830	111,6	28 361	30 608	107,9
10.5	7 806	7 871	100,8	23 403	24 905	106,4
10.6	1 911	1 990	104,1	25 034	26 356	105,3
10.7	20 633	20 169	97,8	17 899	19 024	106,3
10.8	11 642	11 880	102,0	26 933	27 920	103,7
10.9	3 495	3 522	100,8	34 610	32 999	95,3
10	64 984	64 857	99,8	22 039	23 292	105,7

1) Údaje za rok 2015 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2016 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Podíl zaměstnanců podle jednotlivých výrobních oborů v rámci Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (tab. T10.3/06) se v roce 2016 vzhledem k roku 2015 výrazně nezměnil. Nejvýznamnější výrobní skupinou z hlediska zaměstnanosti byla Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7), jejíž podíl meziročně poklesl (o 0,7 p. b. na 31,1 %). Druhou pozici si dlouhodobě udržuje obor Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) s podílem 24,3 % (pokles o 0,1 p. b.) na celkovém počtu pracovníků Výroby potravinářských výrobků. Nejmenší podíl tradičně patří Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2), tj. 1 % (meziročně nedošlo k žádné změně.) a Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. zastoupení 1,3 %.

Meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace potravinářského průmyslu. Byl sice zaznamenán pokles tržeb za prodej VV a S, ale růst účetní přidané hodnoty, hrubého operačního přebytku i průměrných mezd. Nosnému oboru (masnému průmyslu) se snížila účetní přidaná hodnota, tržby zůstaly na konstantní úrovni. Přetrvává však nízká mzda, která se meziročně zvýšila, a relativně nízká produktivita práce. Nejvýznamnějším zaměstnavateli v rámci Výroby potravinářských výrobků, Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, se meziročně zvýšily tržby za prodej VV a S, účetní přidaná hodnota na zaměstnance i hrubá mzda, nicméně došlo i k dalšímu poklesu počtu zaměstnaných osob. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší průměrnou mzdu i produktivitu práce. Meziročně došlo k významnému posílení ekonomických výsledků tukového a olejového průmyslu, naopak došlo k výraznému poklesu ekonomických ukazatelů u výrobců krmiv.

T10.3/06 - Vývoj podílu počtu zaměstnanců ve Výrobě potravinářských výrobků v oborové struktuře (%)

Výrobní obor	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	Rozdíl (p. b.)
10.1	24,4	24,3	-0,1
10.2	1,0	1,0	0,0
10.3	3,4	3,3	-0,1
10.4	1,1	1,3	0,2
10.5	12,0	12,1	0,1
10.6	2,9	3,1	0,2
10.7	31,8	31,1	-0,7
10.8	17,9	18,3	0,4
10.9	5,4	5,4	0,0
10	100,0	100,0	0,0

1) Údaje za rok 2015 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2016 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Kapitola zahrnuje i rámcové hodnocení postupu plnění Strategie MZe 2030 za období 2015 až 2016. Toto období představovalo druhý a třetí rok rozpočtového období 2014 až 2020, stále ještě s překryvy poskytování některých podpor z předchozího rozpočtového období. V souladu s metodikou OECD bylo v tomto období rozšířeno sledování podpor tzv. obecných služeb (výzkum, školství ad.). K nárůstu podpor v roce 2016 také přispěly kompenzace zemědělcům za výrazný pokles cen mléka a monogastrů na jednotném trhu v důsledku nadvýroby a za katastrofické sucho 2016. V meziročním srovnání se celkové podpory agrárnímu sektoru snížily z 60,4 mld. Kč v roce 2015 na 55,3 mld. Kč v roce 2016, tj. o 8,5 %, zejména v důsledku výrazného (až o 20 %) snížení podpor ze zdrojů EU především v rámci PRV, které nebylo kompenzováno zvýšením (téměř o 60 %) dotací MZe a zvýšením dalších národních podpor. Významné jsou také podpory výroby energie v zemědělských BPS v roční výši 5,2 mld. Kč. Podpory samotným zemědělským podnikům se meziročně snížily o zhruba 3 % na 42,9 mld. Kč v důsledku poklesu (předběžně evidovaných) investičních podpor o 75 %, avšak při nárůstu provozních podpor o 1,5 %. Největší část veškerých podpor (44 %) nadále představují přímé platby. Podíl podpor ze

zdrojů EU se v důsledku „rozbíhání“ PRV 2014+ snížil o 6,4 p. b. na 52,7 %. Z hlediska cílů politiky se výrazně zvýšily podpory příjmů podniků včetně plateb LFA (54,3 % celkových podpor). Agrární politika se tak nadále významně podílí především na zachování a zlepšování důchodové situace zemědělských podniků. Veškeré přímé podpory těmto podnikům v roce 2016 dosahují 12,3 tis. Kč/ha z. p., resp. téměř 430 tis. Kč na 1 přepočítaného pracovníka (AWU). Vysoká úroveň provozních podpor (více než 40 mld. Kč) se v roce 2016 promítá i do mimořádně vysokého (20,2 mld. Kč) provozního přebytku odvětví. Zaměření převážné části podpor se však příliš neprojevuje ve zvyšování celkové efektivity odvětví. Podmínky poskytování podpor navíc dosud nepřinášejí dostatečné stimuly ke zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí, zaměstnanosti venkova a jeho komplexnímu rozvoji. To vše, s výjimkou výrazného meziročního zlepšení příjmové situace většiny podniků, signalizuje pouze velmi pozvolné, resp. v některých ukazatelích spíše protichůdné naplňování hlavních ukazatelů Strategie MZe 2030.

Ve srovnávaném období 2015–2016 dobíhala některá víceletá opatření z PRV 2007–2013 a zároveň nastartovala opatření vztažená k SZP 2014+. V roce 2016 byla vládou schválena Strategie MZe 2030, která vytváří rámec pro hodnocení dopadů agrární politiky a vývoje agrárního sektoru z hlediska dlouhodobých cílů, které jsou reprezentovány indikativními ukazateli cílových roků 2020, 2025 a 2030²¹⁵. Od roku 2011 jsou také šířeji evidovány podpory tzv. obecných služeb, tj. podpory bez jejich alokace konkrétním jednotlivým podnikatelským subjektům. Jde např. o veškeré veřejné podpory školství a vzdělávání, rozvoje poradenství a informatiky až po náklady na kontrolní činnosti státních institucí v oblasti bezpečnosti potravin apod.

Souhrnné hodnocení agrární politiky se jako každoročně týká podpor agrárnímu sektoru účetně či věcně vztažených k roku 2016 a vyplacených k 31. 12. 2016, resp. k 30. 6. 2017 (předpoklad), v porovnání s rokem 2015. Zvláště jsou evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které s celkovou výší přes 5 mld. Kč tvoří významnou součást celkových podpor odvětví.

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2015–2016 podle hlavních institucí a sektorů je uvedena v tab. T11/01. Celkové podpory se v roce 2016 meziročně snížily z 60,4 mld. Kč na 55,3 mld. Kč, tj. o 8,5 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční, téměř 20%, snížení výdajů ze zdrojů EU, zejména v důsledku poklesu podpor PRV 2014+. Toto snížení nebylo plně kompenzováno téměř 60% meziročním navýšením národních dotací a podpor.

Z celkových podpor se podpory pouze zemědělským podnikům snížily ze 44,2 mld. Kč na 42,9 mld. Kč, tj. o více než 3 %. Podíl podpor zemědělským podnikům na celkových podporách se však zvýšil o téměř 5 p. b., a to na 78 %. Podíl podpor obecných služeb v roce 2016 dosahoval 19 %; podrobnější struktura těchto podpor je uvedena v příl. tab. 11/02. Na

215 Plnění indikativních ukazatelů Strategie MZe 2030 za období 2015–2016 ve vztahu k údajům výchozího období je souhrnně uvedeno v přílohové tab. T11/03. S ohledem na krátké dvouleté období se souhrnné hodnocení plnění cílů strategie v podstatě kryje se souhrnným hodnocením dopadů zemědělské politiky 2015–2016.

zbylých zhruba 3 % podpor se podílely podniky potravinářského, rybářského, a lesnického sektoru, venkov a spotřebitelé potravin.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle institucí (mil. Kč)

Druh výdaje	2015	2016 ^p	Meziroční index
1 Rezort MZe celkem	11 849	13 081	110,40
1.1 Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní	4 263	6 689	156,91
1.2 Výdaje z PGRLF	935	986	105,45
1.3 Výdaje ČR ze SZIF	4 907	3 669	74,77
1.4 Ostatní instituce rezortu MZe	1 744	1 737	99,60
2 Státní pozemkový úřad	1 027	1 184	115,29
3 Státní hmotné rezervy	235	240	102,13
4 GA ČR, TA ČR	211	207	98,10
5 Jiné rezorty	4 851	4 854	100,08
5.1 MŽP, SFŽP ČR	83	105	126,51
5.2 MPO, ČMZR	147	90	61,22
5.4 MD	18	65	361,11
5.5 MŠMT	3 323	3 312	99,69
5.5 MF (daňové úlevy, odpisy dluhů apod.)	1 280	1 282	100,16
6 Kraje	1 369	1 423	103,94
7 Spotřebitelé	5 167	5 167	100,00
8 EU	35 734	29 125	81,51
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	60 443	55 282	91,46
- zemědělské podniky	44 221	42 863	96,93
- potravinářství	1 150	640	55,65
- lesnictví¹⁾	356	42	11,80
- vodní hospodářství a rybářství¹⁾	534	1 004	188,05
- venkov¹⁾	2 209	6	0,27
- spotřebitelé	323	339	105,01
- obecné služby²⁾	11 649	10 388	89,17
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	73,16	77,53	4,37
- potravinářství	1,90	1,16	-0,74
- lesnictví	0,59	0,08	-0,51
- vodní hospodářství a rybářství	0,88	1,82	0,93
- venkov	3,65	0,01	-3,64
- spotřebitelé	0,53	0,61	0,08
- obecné služby	19,27	18,79	-0,48

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady Mze, SZIF, PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podpory podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) jsou uvedeny v tab. T11/02 a podrobněji v přílohové tab. 11/01. Největší podíl podpor připadl také v roce 2016 na přímé platby (44 %). Meziroční pokles podílu podpor v rámci PRV z 27 % v roce 2015 na 14 % v roce 2016 je zapříčiněn „rozjezdovou“ fází PRV 2014–2020. V důsledku podpor OZE se podíl přímých podpor trhu a cen v roce 2016 i 2015 pohyboval na úrovni 10 %. Z již zmíněných příčin podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru meziročně klesl o 6 p. b. (na 53 %).

T11/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2015			2016 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	955	22 658	23 613	1 363	22 892	24 256
Program rozvoje venkova²⁾	3 781	12 511	16 292	2 047	5 641	7 688
OP Rybářství³⁾	0	0	0	31	93	124
Ostatní podpory	14 666	111	14 777	17 380	54	17 434
Organizace trhu a podpora cen	5 307	454	5 761	5 334	446	5 780
Celkem	24 708	35 734	60 443	26 156	29 125	55 282
Podpory (% z celku)	2015			2016 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	3,87	63,41	39,07	5,21	78,60	43,88
Program rozvoje venkova²⁾	15,30	35,01	26,95	7,83	19,37	13,91
OP Rybářství³⁾	0,00	0,00	0,00	0,12	0,32	0,22
Ostatní podpory	59,36	0,31	24,45	66,45	0,18	31,54
Organizace trhu a podpora cen	21,48	1,27	9,53	20,39	1,53	10,46
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl zdrojů EU na podporách			59,12			52,69

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) Přímé platby EU, PVP a komoditní podpory z národních podpor.

2) PRV 2014-2020 a PRV 2007-2013, včetně opatření HRDP z období 2008-2009, hrazené ze zdrojů PRV.

3) Čerpání finančních prostředků = předfinancované výdaje, tj. proplacené příjemcům.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Tab. T11/03 představuje strukturu podpor podle klasifikace EU a OECD. Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (přímé platby jako důchodové podpory, resp. podpory příjmů podniků). Podíl podpor v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2016 činil kolem 63 % celkových podpor. Pokračující orientace agrární politiky především na podporu příjmů a produkce dokumentuje v tab. T11/03 i rozdělení podpor zemědělským podnikům podle klasifikace OECD (podle tzv. implementačního kritéria, při uvažování i podpor OZE). Podpory příjmů a produkce (kategorie A, B1, B3, C, D, E) se ve sledovaných letech pohybovaly v rozmezí 84–86 % celkových podpor zemědělským podnikům a dokumentují vysokou závislost podniků na těchto druzích podpor. Celková úroveň veškerých tzv. provozních podpor (celkové podpory bez kategorií B2, F1, F3 a G) s v obou letech sledovaného období pohybovala kolem 40 mld. Kč.

Míra (žádoucího) oddělení podpor od produkce, tj. podíl na produkci nevázaných a ostatních nekomoditních podpor (podpory kategorie E, F, G) na celkových podporách se v důsledku nárůstu agroenvironmentálních plateb zvýšila o 5 p. b. (na 57 %) v roce 2016. Nicméně pokračující vysoký podíl podpor vázaných na produkci na celkových podporách představuje ekonomicky „nezdravou“ tendenci narušování trhu.

T11/03 - Podpory zemědělství podle klasifikace EU a OECD¹⁾

Věcné zaměření	2015		2016 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkové podpory podle klasifikace EU (včetně OP rybářství)	60 443	100,0	55 282	100,0
Pilíř I	32 354	53,5	34 533	62,5
Pilíř II	16 515	27,3	10 366	18,8
Ostatní podpory	11 574	19,1	10 382	18,8
- z Pilíře II platby LFA a NATURA	3 579	5,9	2 534	4,6
Podpory zemědělství podle klasifikace OECD				
Celkem podpory zemědělství včetně obecných služeb	55 870	x	53 250	x
Celkem podpory zemědělským podnikům bez obecných služeb	44 221	100,0	42 863	100,0
A - Podpory založené na komoditních výstupech	6 571	14,9	6 938	16,2
A1 - Podpora tržních cen	5 167	11,7	5 167	12,1
A2 - Platby založené na výstupech	1 404	3,2	1 771	4,1
B - Platby založené na užití vstupů	6 821	15,4	3 720	8,7
B1 - Užití variabilních vstupů	1 217	2,8	1 221	2,8
B2 - Tvorba fixního kapitálu	4 176	9,4	1 109	2,6
B3 - Služby podnikům	1 428	3,2	1 390	3,2
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD²⁾, s požadovanou produkcí	7 984	18,1	7 757	18,1
C1 - Platby založené na aktuálním stavu TD	0	0,0	861	2,0
C2 - Platby založené na aktuálním stavu PZ	7 984	18,1	6 896	16,1
D - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0,0	0	0,0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	19 980	45,2	19 729	46,0
E1 - Platby s variabilními sazbami	0	0,0	0	0,0
E2 - Platby s pevnými sazbami	19 980	45,2	19 729	46,0
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	2 834	6,4	4 719	11,0
F1 - Dlouhodobé odložení zdrojů	164	0,4	150	0,3
F2 - Specifické nekomoditní výstupy	2 610	5,9	3 355	7,8
F3 - Platby založené na ostatních nekomoditních kritériích	60	0,1	1 214	2,8
G - Ostatní platby	32	0,1	0	0,0
Obecné služby	11 649	x	10 388	x
Podíl (%) provozních podpor (celkem podpory bez B2, F1, F3 a G)		90,0		94,2
Podíl (%) podpor příjmů a produkce (A, B1, B3, C, D, E)		84,1		86,4
Podíl podpor nevázaných na produkci (E, F, G)		51,7		57,0

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) Bez výdajů spotřebitelů v důsledku vyšších domácích CZV proti CZV z dovážejících třetích zemí.

2) P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy.

3) TSE = Total Support Estimate, PSE = Producer Support Estimate podle klasifikace OECD.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Tab. T11/04 představuje orientační rozdělení podpor agrárnímu sektoru ČR v členění podle dlouhodobých cílů agrární politiky. Z předchozího logicky vyplývá, že již dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v roce 2016 pohyboval na úrovni 54 %, tj. více o zhruba 6 p. b., proti roku 2015. Druhý největší podíl podpor se také v důsledku rozšíření evidence podpor obecných služeb týká rozvoje a stabilizace podnikatelské struktury včetně podpory zvyšování konkurenceschopnosti. Oba cíle společně v roce 2016 představovaly 18 % (v roce 2015 kolem 24 %) celkových podpor. Pozitivní je mírný meziroční nárůst podílu podpor na zlepšování vztahu zemědělství a ostatních podniků agrárního sektoru k životnímu prostředí a venkovu z 12 % na 14 % v roce 2016. Podíl podpor OZE v obou sledovaných rocích dosahoval kolem 9 % celkových podpor.

T11/04 - Rekapitulace podpor podle cílů zemědělské politiky

Cíle	2015		2016 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Rozvoj a stabilizace podnikatelské struktury	7 782	12,9	6 598	11,9
Restrukturalizace a modernizace výroby, zlepšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti podniků	6 838	11,3	3 363	6,1
Zlepšení ekonomické situace podniků (zvýšení, resp. udržení příjmu zemědělců, včetně plateb LFA)	28 977	47,9	30 018	54,3
Zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí	7 010	11,6	7 683	13,9
Rozšíření úlohy zemědělství jako producenta obnovitelných zdrojů energie	5 167	8,5	5 167	9,3
Přiměřené ceny zdravotně nezávadných potravin	2 360	3,9	2 447	4,4
Rozvoj venkova	2 309	3,8	6	0,0
Celkem	60 443	100,0	55 282	100,0

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Ze souhrnných údajů podpor do agrárního sektoru a z údajů plnění indikativních ukazatelů Strategie MZe 2030 je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami LFA orientována především na podporu příjmů podniků a po roce 2014 i na podporu zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla v roce 2016 navíc zdůrazněna kompenzacemi za plošné dopady sucha a za snížení CZV v odvětví mléka a chovu monogastrů.

- Podpory se nadále významně podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství, který meziročně vzrostl o téměř 5 mld. Kč na 20,2 mld. Kč, s úměrným zvýšením ČPH/AWU na 523 tis. Kč. V přepočtu na jeden ha z. p. (podle evidence LPIS) podpory podnikům v roce 2016 dosáhly 12,3 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) se přibližují 430 tis. Kč.
- Celé odvětví zemědělství ani prakticky žádná sledovaná kategorie zemědělských podniků by nebyly bez dané výše podpor dlouhodoběji životaschopné. Podíly podpor v produkčních a důchodových ukazatelích českých zemědělských podniků zůstávají v rámci EU nadprůměrné a představují mimořádně silnou vázanost českých podniků na veřejný zdroj EU a ČR.
- Podobně jako v předchozích letech distribuce důchodových a cenových podpor nadále přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření, avšak přesto existují kategorie podniků s podstatně vyšší úrovní ČPH/AWU, zapříčiněnou nejen tržními podmínkami a efektivností využití zdrojů, ale i alokací těchto podpor. Týká se to i podniků s BPS. Úroveň ČPH/AWU obecně klesá se snižováním velikosti podniků, zvyšováním podílu ŽV a zvyšováním podílu LFA (mimo velmi extenzivní faremní systémy).
- Podpory spojené s produkcí zlepšují ekonomiku podniků zaměřených na tzv. citlivé komodity, zejména na chov přežvýkavců. Tyto podpory však narušují tržní podmínky,

aniž by dostatečně stimulovaly k žádoucím strategickým změnám ve výrobním zaměření podniků. Jde především o stagnaci či dokonce snižování produkce s většími nároky na zaměstnanost (ŽV, brambory, ovoce a zelenina ad.).

- Produktivita práce měřená celkovou produkcí na AWU se zvyšuje (110 tis. Kč v roce 2010 proti 121 tis. Kč v roce 2015, resp. 123 tis. Kč v roce 2016). Celková účinnost faktorů i přes rostoucí investiční podpory však stále nedosahuje potřebné úrovně (např. podíl mezispotřeby na produkci, byť se meziročně snížil, přesahuje 70 %, což převyšuje podíly ve většině zemí EU).
- Přes zavedení přísnějších opatření DZES, opatření v rámci ozelenění přímých plateb a vyšší účast podniků v agro-environmentálních programech pokračují problémy zejména s erozí půd a vodním režimem krajiny. Tyto problémy významně přispěly k negativním dopadům vývoje počasí (sucho v roce 2016). Podle údajů MŽP a ČZU stále dochází každoročně v důsledku vodní eroze ke značným ztrátám ornice (při značném rozptylu v odhadech výše ztrát), přibývá půdy poškozené erozí, nadále dochází ke zhutňování půdy mimořádně těžkou mechanizací apod.
- Podmínky poskytování důchodových podpor spolu s podmínkami trhu nepůsobí zatím dostatečně na vytváření pracovních příležitostí na venkově. To souvisí s pokračujícím poklesem živočišné výroby a dalších odvětví náročnějších na množství a kvalitu práce. Pozitivní změny v tomto směru zatím nepřinášejí ani vyšší úroveň podpor vázaných na produkci v rámci SZP 2014+, ani podobně zaměřené národní podpory.
- Na komplexní rozvoj venkovských oblastí mají nadále podstatně větší vliv jiné politiky než samotná zemědělská politika. Tento rozvoj by však mohla zemědělská politika posílit větším důrazem podpor na malé a střední formy podnikání, zejména na rozvoj rodinných farem.

P1 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ VE VZTAHU K AGRÁRNÍMU SEKTORU

1.1 Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2016 do 1. 3. 2017 a publikovaných ve Sbírce zákonů

1.1.1 Zákony

Zákon č. 180/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 7. 9. 2016, část od 1. 1. 2017)

Zákon č. 185/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2016)

Zákon č. 26/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2017)

1.1.2 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 29/2016 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2016)

Nařízení vlády č. 61/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, a další související nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 62/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, ve znění nařízení vlády č. 113/2015 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 63/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů, ve znění nařízení vlády č. 113/2015 Sb., a nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 64/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění nařízení vlády č. 113/2015 Sb., a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 65/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 218/2014 Sb., o stanovení rezervy státních pozemků pro uskutečňování rozvojových programů státu

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 99/2016 Sb., kterým se zrušuje nařízení vlády č. 262/2007 Sb., o vyhlášení závazné části Plánu hlavních povodí České republiky
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2016)

Nařízení vlády č. 166/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních, ve znění nařízení vlády č. 157/2014 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 6. 2016, část od 1. 9. 2016)

Nařízení vlády č. 209/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2016)

Nařízení vlády č. 235/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2016)

Nařízení vlády č. 236/2016 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2016)

Nařízení vlády č. 237/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 197/2005 Sb., o stanovení podmínek poskytnutí dotace na provádění opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2016)

Nařízení vlády č. 314/2016 Sb., o uznávání organizací producentů a sdružení organizací producentů k provádění společné organizace trhu s vybranými zemědělskými produkty a o změně nařízení vlády č. 282/2014 Sb., o některých podmínkách k provádění společné organizace trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2016)

Nařízení vlády č. 341/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/2014 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů se zemědělskými produkty v oblasti vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2016)

Nařízení vlády č. 351/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2016)

Nařízení vlády č. 365/2016 Sb., o stanovení některých podmínek provádění mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 11. 2016)

Nařízení vlády č. 407/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užitelských vztahů, ve znění nařízení vlády č. 61/2016 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017)

Nařízení vlády č. 423/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017)

Nařízení vlády č. 17/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 18/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 19/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 185/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění nařízení vlády č. 61/2016 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 36/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 29/2016 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády, a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 47/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 49/2017 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

1.1.3 Vyhlášky

Vyhláška č. 5/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 18. 1. 2016)

Vyhláška č. 13/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 36/2007 Sb., o opatřeních pro tlumení aviární chřivky a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2016)

Vyhláška č. 43/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 75/2010 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlečení a šíření houby bramborového a houby nažloutlého a o změně vyhlášky č. 332/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlečení a šíření původce rakoviny bramboru, houby bramborového a houby nažloutlého
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Vyhláška č. 69/2016 Sb., o požadavcích na maso, masné výrobky, produkty rybolovu a akvakultury a výrobky z nich, vejce a výrobky z nich
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2016)

Vyhláška č. 123/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 16. 6. 2016)

Vyhláška č. 164/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 6. 2016)

Vyhláška č. 208/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2016)

Vyhláška č. 231/2016 Sb., o odběru, přípravě a metodách zkoušení kontrolních vzorků potravin a tabákových výrobků
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2016)

Vyhláška č. 261/2016 Sb., o tabákových výrobcích
(pozn.: účinnost předpisu od 7. 9. 2016)

Vyhláška č. 289/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 141/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017)

Vyhláška č. 349/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod, ve znění vyhlášky č. 264/2015 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2016)

Vyhláška č. 350/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2016)

Vyhláška č. 392/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 89/2006 Sb., o bližších podmínkách pěstování geneticky modifikované odrůdy, ve znění vyhlášky č. 58/2010 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017)

Vyhláška č. 396/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 132/2015 Sb., o sazebníku náhrad nákladů za rozборы prováděné laboratořemi Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro účely kontroly
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017)

Vyhláška č. 397/2016 Sb., o požadavcích na mléko a mléčné výrobky, mražené krémy a jedlé tuky a oleje
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017, část od 1. 7. 2017)

Vyhláška č. 398/2016 Sb., o požadavcích na koření, jedlou sůl, dehydratované výrobky, ochucovadla, studené omáčky, dresinky a hořčici
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2017)

Vyhláška č. 417/2016 Sb., o některých způsobech označování potravin
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017)

Vyhláška č. 432/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění vyhlášky č. 344/2015 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2017)

Vyhláška č. 38/2017 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení daně z minerálních olejů zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a způsobu a podmínkách vedení dokladů a evidence s nimi souvisejícími

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

1.2 Přípravované právní předpisy v roce 2016

V roce 2016 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 14. prosince 2015 č. 1031 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2016. Ministerstvo zemědělství předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů z oblasti zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2016 patří zejména:

- zákon č. 60/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů
(pozn. termín nabytí účinnosti – od 18. března 2017),
- zákon č. 61/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů
(pozn. termín nabytí účinnosti – od 1. května 2017),
- zákon č. 62/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů
(pozn. termín nabytí účinnosti – od 1. května 2017),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – říjen 2017),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – říjen 2017),

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – říjen 2017),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – leden 2018),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – leden 2018).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2016 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (návrhy nařízení vlády a návrhy vyhlášek).

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2014

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách EK (<http://ec.europa.eu/agriculture/rica/>).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příl. tab. P2/01 a P2/02 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu prakticky všech ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků²¹⁶. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (v ha, VDJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU²¹⁷ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU²¹⁸.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

216 Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

217 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

218 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

Oficiální výsledky, tak jak jsou prezentované EK (příl. tab. P2/01), jsou přepočteny na průměrné podniky jednotlivých zemí prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobného zaměření příslušné země. Hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou násobeny tímto koeficientem a tím jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech podniků dané země, reprezentovaných sítí FADN, vznikne výsledek za průměrný podnik dané země. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace) a velikostní třídy zemědělského podniku, tak jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.–XIV.), tj. 17 400 podniků, které celkově obhospodařují cca 3 450 tis. ha z. p.

Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny v příl. tab. P2/02 stejné ukazatele přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)					Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)			
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)		Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)		Ostatní hrubá produkce (Other output)				
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)			Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)					
Přímé náklady celkem (Specific costs)		Režijní náklady celkem (Farming overheads)						
			Odpisy (Depreciation)		Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)	
			Externí faktory celkem (External factors)			Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)		
			Vyplacené mzdy (Wages)		Vyplacené pachtovné (Rent)			

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol. (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	–	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	–	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.1/01	–	Předmět a výše plateb opatření v PRV 2014–2020
2.1/02	–	Předmět a výše podpor v rámci PRV 2007–2013
2.1/03	–	Předmět a výše plateb v HRDP
2.1/04	–	PRV 2014-2020 – Priority, prioritní oblasti (PO) a operace
2.2/01	–	Přímé platby v roce 2015 a předpoklad čerpání podpor v roce 2016 – přímé platby ke dni 31. 12. 2016
4.1/01	–	Aplikace průmyslových hnojiv
5.3/01	–	Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácnosti
5.4/01	–	Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží
6.1/01	–	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2016
6.1/02	–	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2016
6.4/01	–	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
6.7/01	–	Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců
8.1/01	–	Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby
8.2/01	–	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	–	Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby
8.2/03	–	Porážky hospodářských zvířat
9.2/01	–	Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/02	–	Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/03	–	Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu
9.2/04	–	Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu
9.2/05	–	Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/06	–	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15
9.2/07	–	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s NČZ
10.1/01	–	SZÚ – Celková produkce – rostlinná produkce v základních cenách
10.1/02	–	SZÚ – Celková produkce – živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/03	–	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/04	–	SZÚ – Kapitálový účet v základních cenách
10.2/01	–	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	–	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	–	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
11/01	–	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
11/02	–	Přehled podpor obecných služeb v zemědělství
11/03	–	Indikativní ukazatele Strategie MZe 2030 a jejich plnění
P2/01	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 – Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik
P2/02	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2010	1,08	0,59	0,013	2,33
2011	1,62	0,74	0,020	2,31
2012	1,83	0,77	0,018	2,25
2013	1,88	0,79	0,015	2,22
2014	1,98	0,75	0,016	2,24
2015	1,81	0,69	0,015	2,16
2016	1,78	0,66	0,016	2,19
Stálé ceny roku 2010				
2010	1,08	0,59	0,013	2,33
2011	1,04	0,62	0,019	2,44
2012	1,11	0,63	0,017	2,32
2013	1,08	0,63	0,015	2,19
2014	1,18	0,58	0,013	2,15
2015	1,23	0,57	0,013	2,20
2016	1,30	0,62	0,013	2,28

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	295	226	265	427	397	93,0
Daň z příjmu právnických osob	3 480	2 091	3 394	4 498	3 173	70,5
Daň z příjmu FO a PO celkem	3 775	2 317	3 659	4 925	3 570	72,5
Daň z nemovitostí	1 135	1 083	1 145	1 205	1 144	94,9
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet¹⁾)	1 274	375	2 426	-1 434	-3 522	245,6
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu²⁾	-1 816	-1 282	-971	-1 217	-1 219	100,2

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2015 a 2016 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: MF (do r. 2013), GŘŘ a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření v PRV 2014-2020

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2016)
Opatření 4 - Investice do hmotného majetku	Opatření je zaměřeno na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních zemědělských podniků. Účelem je přispět k dosažení konkurenceschopného zemědělství, potravinářství a lesnictví a také přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. Opatření se dělí: 4.1.1 Investice do zemědělských podniků 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů 4.3.1 Pozemkové úpravy 4.3.2 Lesnická infrastruktura.
Opatření 8 - Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	Opatření je zaměřeno na ochranu životního prostředí a podporu účinného využívání zdrojů, podporu přizpůsobení se změně klimatu, přecházení rizikům a jejich řízení. Jeho účelem je přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Opatření se skládá z 9 operací: 8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů 8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích 8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách 8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi 8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin 8.5.2 Neproduktivní investice v lesích 8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství 8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven Výše podpory pro 8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů: Dotace na založení lesního porostu: - preferované dřeviny: 82 014,81 Kč/ha, - ostatní dřeviny: 56 748,30 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel integrovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce 10 917,29 Kč/ha, pro vlnu (základní ochrana vinic) 8 728,43 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vinic) 18 240,53 Kč/ha, pro zeleninu 11 511,80 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: - obecná péče o louky a pastviny 2 594,21 Kč/ha, - mezofilní a vlhkofilní louky - hnojené 4 485,82 Kč/ha, - mezofilní a vlhkofilní louky - bez hnojení 4 999,26 Kč/ha, - horské a suchomilné louky - hnojené 4 404,75 Kč/ha, - horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 593,91 Kč/ha, - trvale podmaččené a rašelinné louky 18 699,92 Kč/ha, - ochrana modrásků 4 674,98 Kč/ha, - ochrana chřástala polního 5 350,55 Kč/ha, - suché stepní trávníky a vřesoviště 9 539,12 Kč/ha, - druhově bohaté pastviny 5 755,90 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Zatrávňování orné půdy	Výše podpor: - zatrávňování, běžnou směsí 8 377,13 Kč/ha, - zatrávňování, druhově bohatou směsí 9 349,96 Kč/ha, - zatrávňování, regionální směsí 10 809,20 Kč/ha, - zatrávňování, podél vodního útvaru běžnou směsí 9 106,75 Kč/ha, - zatrávňování, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 10 403,86 Kč/ha, - zatrávňování, podél vodního útvaru regionální směsí 11 565,84 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 18 105,41 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 15 970,59 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Ochrana čejky chocholaté	Zachování ptačích lokalit. 18 024,34 Kč/ha na oblastí hnízdění čejky chocholaté.
Opatření 11 - Ekologické zemědělství	Podpora - Přechodu na EZ: - trvalý travní porost 2 269,93 Kč/ha, - orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 14 484,33 Kč/ha, - orná půda-trávy na semeno 7 161,10 Kč/ha, - orná půda-ostatní plodiny 6 620,64 Kč/ha, - travní porost 2 134,82 Kč/ha, úhor 918,78 Kč/ha, - sad IS 22 293,98 Kč/ha, - sad OS 11 457,75 Kč/ha, - vinice 24 320,70 Kč/ha, - jiná trvalá kultura 4 458,80 Kč/ha, - chmelnice 24 320,70 Kč/ha, - jahodník 18 078,39 Kč/ha. Podpora - Zachování EZ: - trvalý travní porost 2 242,91 Kč/ha, - orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 12 592,72 Kč/ha, - orná půda-trávy na semeno 4 864,14 Kč/ha, - orná půda-ostatní plodiny 4 864,14 Kč/ha, - travní porost 1 864,59 Kč/ha, - úhor 783,67 Kč/ha, - sad IS 21 050,92 Kč/ha, - sad OS 11 457,75 Kč/ha, - vinice 22 834,44 Kč/ha, - jiná trvalá kultura 4 458,80 Kč/ha, - chmelnice 22 834,44 Kč/ha, - jahodník 15 754,41 Kč/ha.
Opatření 12 - Natura 2000 a rámcová směrnice o vodě	Cílem opatření je pomoci zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000. Výše podpory: 2 323,98 Kč/ha.
Opatření 13 - Platby za přírodní znevýhodnění (LFA)	V rámci PRV 2014-2020 jsou použity tyto kategorie: - horské oblasti - H1 3 702,15 Kč/ha, - horské oblasti - H2 3 485,97 Kč/ha, - horské oblasti - H3 2 459,09 Kč/ha, - horské oblasti - H4 2 972,53 Kč/ha, - horské oblasti - H5 2 242,91 Kč/ha, - ostatní oblasti - OA 2 215,89 Kč/ha, - ostatní oblasti - OB 1 540,31 Kč/ha, - oblast ovlivněná specifickým omezením S 2 242,91 Kč/ha.
Opatření 14 - Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	Cílem opatření je zlepšení podmínek hospodářských zvířat - naplnění jejich přirozených potřeb, přispívá k zavádění inovativních postupů a technologií jejich chovu. Podpora v rámci tohoto opatření je cílena do sektoru dojeného skotu a do sektoru prasat.

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.1/02- Předmět a výše podpor v rámci PRV 2007-2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Osa I	
Modernizace zemědělských podniků (I.1.1)	Podpora zaměřena na investice zlepšující celkovou výkonnost zemědělských podniků za účelem zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Podpora projektu se pohybuje mezi 100 tis. až 30 mil. Kč, max. 90 mil. Kč na žadatele na období 2007-2013. Podpora rychle rostoucích dřevin pro energetické účely, 40-60% nákladů.
Investice do lesů (I.1.2)	Podpořené akce mají řešit existující problémy jako jsou: nízká úroveň investic v sektoru lesnictví a nevhodující technické vybavení lesnických podniků. Také bude přispívat k vytvoření a ochraně malých firem, které vytvoří pracovní místa pro kvalifikovanou i nekvalifikovanou pracovní sílu na venkově. Technické vybavení pro lesnictví: podpora až 50 % nákladů, max. 30 mil. Kč na žadatele a období 2007-2013. Technické vybavení ve firmách: podpora až 50 % nákladů, max. 20 mil. Kč na žadatele a období 2007-2013. Infrastruktura v lesnictví: podpora 100 % výdajů, max. 60 mil. Kč na žadatele a období 2007-2013.
Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům (I.1.3)	Zvýšení výkonu výrobních podniků a rozvoj nových odbytišť pro zemědělské produkty, podpora marketingu zemědělských produktů a vývoj inovací v zemědělsko-potravinářské produkci, konkrétně podporou spolupráce s odborníky účastnících se výzkumu a vývoje. Podpora pro 1 projekt 100 tis. až 30 mil. Kč, max 90 mil. Kč na žadatele v období 2007-2013. Spolupráce na nových produktech a technologiích v potravinářství: podpora pro 1 projekt min. 200 tis. Kč, max. 90 mil. Kč na žadatele v období 2007-2013.
Pozemkové úpravy (I.1.4)	Podpora projektu podle plánu pozemkové úpravy. Maximální podpora 180 mil. Kč na žadatele v období 2007-2013.
Další odborné vzdělávání a informační činnost (I.1.4)	Opatření podporující investice do lidského kapitálu. Podpora je oprávněná v zemědělství, potravinářství a lesnictví: 200 tis. až 1 mil. Kč, max. 50 mil. Kč na žadatele v období 2007-2013.
Zahájení činnosti mladých zemědělců (I.3.2)	Podpora je zacílena na zlepšení věkové struktury zemědělců a nárůst zaměstnanosti na venkově. Žadatel by měl být mladší 40 let a měl by začít hospodařit poprvé.
Předčasné ukončení zemědělské činnosti (I.3.3)	Roční podpora pro zemědělce staršího 55 let v případě, že odešel do předčasného důchodu a předal své hospodaření nově přichozímu pracovníkovi (začínající zemědělec).
Využívání poradenských služeb (I.3.4)	Finanční podpora na poradenství: max. 315 000 Kč na žadatele v období 2007-2013.
Osa II¹⁾	
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) podle NV č. 75/2007 Sb. (II.1.1)	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 3 799,70 (2015), - horské oblasti - oblast B - 3 577,82 (2015), - ostatní oblasti - oblast A - 2 523,89 (2015), - ostatní oblasti - oblast B - 3 050,85 (2015), - specifické oblasti - 2 302,01 (2015).
Platby v rámci NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (II.1.2)	Oblasti NATURA 2000 - 2 385,21 Kč/ha (2015).
Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb. (II.1.3)	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory v Kč/ha: - orná půda - 4 292,42 (2015), - travní porosty - 2 464,68 (2015), - travní porosty (všechny pozemky v systému EZ) - 1 966,20 (2015), - trvalé kultury - 23 511,36 resp. 14 123,43 (2015), - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 15 618,85 (2015).
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 (II.1.3)	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 2 076,98 (2015), - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 769,30 (2015), - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 212,39 (2015), - horské a suchomilné louky - hnojené 3 323,16 (2015), - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 600,09 (2015), - pastviny 3 101,62 (2015), - druhově bohaté pastviny 4 680,12 (2015), - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 525,44 (2015).
Zatravnění orné půdy. NV č. 79/2007 (II.1.3)	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy v Kč/ha: - zatravnění orné půdy - 7 477,11 (2015); 7 296,21 (2016), - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 8 169,44 (2015); 7 971,79 (2016).
Pěstování meziplodin (II.1.3)	Sazba 2 880,07 Kč/ha (2015) na plochy o. p. oseť meziplodinou.
Biopásy a ochranné zóny (II.1.3)	Vytváření biopásů (směs uznaného osiva). Sazba 11 019,88 (2014), resp. 11 104,89 (2015) Kč/ha biopáso.
Integrované systémy pěstování (II.1.3)	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 12 046,46 (2015), vinná réva 14 040,35 (2015), resp. 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy (II.2.1)	Dotace na péči o lesní porost: 12 101,84 Kč/ha (2015), 11 809,05 Kč/ha (2016). Náhrada za ukončení zemědělské výroby: za T nebo O: 4 126,26 Kč/ha (2015), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel: 8 141,74 Kč/ha (2015), za T nebo O: 4 026,43 Kč/ha (2016), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel: 7 944,76 Kč/ha (2016).
Platby v rámci Natura 2000 v lesích (II.2.2)	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu sazba 1 661,58 Kč/ha (2015); 1 621,38 Kč/ha (2016).
Lesnicko-environmentální platby (II.2.3)	Podpora na zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015), resp. od 1 189,01 Kč/ha do 3 783,22 Kč/ha (2016).
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů (II.2.4)	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - úhrada způsobilých výdajů ve výši 100 %. Neproduktivní investice v lesích - podpora je poskytována podle schváleného projektu.
Osa III	
Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy (III.1.1)	Projekty implementované v obcích do 2 000 obyvatel na území ČR. Min. výdaje projektu 50 000 Kč. Podle regionu a rozsahu projektu může být hrazena podpora v rozsahu od 40 do 60 % výdajů.
Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (III.1.2)	Projekty implementované v obcích do 2 000 obyvatel na území ČR. Min. výdaje projektu 50 000 Kč. Podle regionu a rozsahu může být hrazeno 50-60 % výdajů.
Podpora cestovního ruchu (III.1.3)	Ve vazbě na opatření 2.2 z programu SAPARD. Projekty implementované v obcích do 2 000 obyvatel na území ČR. Min. výdaje projektu 50 000 Kč.
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavenosti a služeb (III.2.1)	Projekty implementované v obcích a) do 2 000 obyvatel na území ČR, b) do 500 obyvatel na území ČR. Min. výdaje projektu 50 000 Kč. Projekty cílené na podporu místních služeb, implementované v obcích do 500 obyvatel na území ČR. Min. výdaje projektu 50 000 Kč.
Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova (III.2.2)	Projekty cílené k udržení, obnovení a zvýšení hodnoty kulturního dědictví nebo jejich užití, může být implementované v obcích do 500 obyvatel. Min. výdaje projektu 50 000 Kč. Projekty zaměřené na objekty národních památek musí být konzultovány a povoleny Národním památkovým ústavem.
Vzdělávání pro realizaci místní rozvojové strategie (III.4.1)	Získání schopnosti, animace a poskytování vzdělávacích služeb.
Osa IV	
Místní akční skupiny (IV.1.1)	Podpora místních akčních skupin, které splnily kritéria přijatelnosti od SZIF a jsou vybrány komisí hodnotících expertů.
Realizace místní rozvojové strategie (IV.1.2)	Podpora projektů, které jsou v souladu se schváleným strategickým plánem LEADER Leader strategic plan a splnily podmínky daných opatření.
Realizace projektů spolupráce (IV.2.1)	Opatření umožní významně zvýšit efektivnost iniciativy Leader zaměřením se navýžením příkladů "dobré praxe", inovací a transferu znalostí. Podpora by měla být přidělena projektům národní i mezinárodní spolupráce.

1) Vzhledem k ukončení přijímání nových závazků, nebyly platby na rok 2016 nastavovány.

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.1/03 - Předmět a výše plateb v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha) 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.1/04 - PRV 2014-2020 - Priority, prioritní oblasti (PO) a operace

1 - Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech	
	PO 1A - podpora inovací, spolupráce a rozvoje znalostní základny ve venkovských oblastech
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 16.4.1, 16.6.1, 19.2.1
	PO 1B - posílení vazeb mezi zemědělstvím, produkcí potravin a lesnictvím v rámci výzkumu a podpory inovací, mimo jiné za účelem zlepšení řízení v oblasti životního prostředí a environmentálního profilu
	Přispívající operace: 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 16.4.1, 16.6.1
	PO 1C - podpora celoživotního vzdělávání a odborné přípravy v odvětvích zemědělství a lesnictví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1
2 - Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů	
	PO 2A - zvýšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména s ohledem na zvýšení míry účasti
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 4.1.1, 4.3.1, 16.1.1, 16.2.1, 16.3.1
	PO 2B - usnadnění vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství a zejména generační obměny v tomto odvětví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 6.1.1
	PO 2C - zvýšení hospodářské výkonnosti všech lesnických podniků, zejména s ohledem na zvýšení míry účasti a orientace na trhu
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 4.3.2, 8.6.1, 8.6.2
3 - Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství	
	PO 3A - zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobců jejich lepším začleněním do zemědělsko-potravinářského řetězce prostřednictvím programů jakosti, zvýšení hodnoty zemědělských produktů, podpory na místních trzích a krátkých dodavatelských řetězců, seskupení a organizací producentů a meziodborových organizací
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 4.2.1, 14.1.1, 14.1.2, 14.1.3, 14.1.4, 14.1.5, 16.2.2., 16.4.1
4 - Obnova, ochrana a zlepšování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví	
	PO 4A - obnova, zachování a posílení biologické rozmanitosti (včetně oblastí sítě Natura 2000, oblastí s přírodními či jinými zvláštními omezeními), zemědělství vysoké přírodní hodnoty i stavu evropské krajiny
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5, 10.1.6, 10.1.7, 10.1.8, 11.1.1, 11.2.1, 12.1.1, 13.1.1, 13.1.2, 13.1.3, 15.1.1, 15.2.1
	PO 4B - lepší hospodaření s vodou, včetně nakládání s hnojivy a pesticidy
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 8.4.1, 8.4.2, 11.1.1, 11.2.1
	PO 4C - předcházení erozi půdy a lepší hospodaření s půdou
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 8.3.1, 8.4.1, 8.4.2, 8.5.1, 8.5.2, 8.5.3, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.5, 10.1.6, 10.1.7, 10.1.8, 11.1.1, 11.2.1, 15.1.1, 15.2.1
5 - Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu	
	PO 5A - efektivnější využívání vody v zemědělství
	Přispívající operace: 4.1.1
	PO 5B - efektivnější využívání energie v zemědělství a při zpracování potravin
	Přispívající operace: 4.1.1
	PO 5C - usnadnění dodávek a využívání energie z obnovitelných zdrojů, vedlejších produktů, odpadu, reziduí a jiných nepotravinářských surovin pro účely biologického hospodářství
	Přispívající operace: 4.1.1, 6.4.3, 16.6.1
	PO 5D - snižování emisí skleníkových plynů a amoniaku ze zemědělství
	Přispívající operace: 4.1.1, 6.4.3
	PO 5E - podpora ukládání a pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 8.1.1
6 - Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti	
	PO 6A - usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst
	Přispívající operace: 6.4.1, 6.4.2
	PO 6B - posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech
	Přispívající operace: 19.2.1, 19.3.1

Pramen: UZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.2/01 - Přímé platby v roce 2015 a předpoklad čerpání podpor v roce 2016 - přímé platby ke dni 31. 12. 2016

Ukazatel	2015			2016 ^p			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno			podané žádosti			
	počet	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	28 822	3 537 262	12 236	29 635	3 545 583	12 181	99,6
Greening - ozelenění	28 678	3 803 263	6 719	29 497	3 545 583	6 842	101,8
Mladý zemědělec	3 611	68 265	60	4 255	84 009	74	123,3
Kompenzace finanční disciplíny ¹⁾	17 806	-	291	-	-	0	x
SAPS + greening + mladý zemědělec	x	x	19 306	x	x	19 097	98,9
VCS - brambory pro výrobu škrobu	257	4 826	82	279	5 224	85	103,7
- konzumní brambory	476	8 890	47	619	10 220	50	106,4
- chmel	111	4 741	81	115	4 947	85	104,9
- ovoce s velmi vysokou pracností	229	5 033	68	267	5 154	71	104,4
- ovoce s vysokou pracností	241	2 795	26	291	3 355	29	111,5
- zelenina s velmi vysokou pracností	253	6 407	83	293	7 181	86	103,6
- zelenina s vysokou pracností	120	3 753	14	115	2 749	14	100,0
- cukrová řepa	796	57 471	445	838	60 606	450	101,1
- bílkovinné plodiny	2 739	119 260	436	3 365	139 277	440	100,9
- masné tele	5 136	65 899	650	5 632	70 258	645	99,2
- krávy s TPM	1 896	372 442	1 350	1 884	368 521	1 336	99,0
- bahnice nebo kozy	2 569	19 782	70	2 852	21 375	74	105,7
VCS celkem	x	x	3 352	x	x	3 365	100,4
PP celkem	x	x	22 658	x	x	22 462	99,1
PVP - zemědělská půda	25379	3508387	674	29 531	3 542 925	632	93,8
- krávy BTPM	6 741	198 237	26	7 138	204 102	27	103,8
- chov ovcí a koz	2 936	21 457	1	3 141	22 041	1	100,0
- chmel	124	5 523	29	123	5 502	28	96,6
- brambory pro výrobu škrobu	172	25 946	45	172	26 049	46	102,2
- přežvýkavci	9 035	981 470	100	8 909	983 608	94	94,0
PVP - celkem	x	x	875	x	x	828	94,6
Přímé platby úhrnem	x	x	23 533	x	x	23 290	99,0

p = předpoklad k 30. 6. 2017

1) V roce 2015 byly vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2014 uplatněna tzv. finanční disciplína.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

4.1/01 - Aplikace pŕumyslovŕých hnojiv (kg č. ŕ./ha z. p.)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2015
N	100,7	98,9	94,2	92,6	113,7	116,7
P ₂ O ₅	11,3	12,2	11,8	13,1	13,9	13,6
K ₂ O	6,5	6,5	7,0	11,7	9,5	10,8
Celkem	118,5	117,6	113,0	117,4	137,1	141,1

Pramen: MZe 2007-2016

Zpracoval: M. Mrnuřtík Konečná (ŰZEI)

**5.3/01 - Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních
průměrné zpravodajské domácnosti (%)**

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015
Vydání za potraviny, nápoje a tabák	22,0	22,8	23,0	23,2	22,9
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	19,1	20,0	20,2	20,3	20,0
- alkoholické nápoje a tabák	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9
Odívání a obuv	4,8	4,7	4,7	4,9	5,0
Bydlení, voda, energie, paliva	22,3	22,1	22,2	21,5	21,1
v tom - nájemné	5,6	5,6	5,6	5,8	5,9
- běžná údržba	2,4	1,9	1,7	1,6	1,6
- vodné a stočné	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
- ostatní služby	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
- elektrická energie	5,2	5,3	5,4	5,0	4,9
- plyn	3,4	3,8	3,9	3,4	3,3
- tepelná energie, paliva	3,4	3,2	3,3	3,3	3,0
Bytové vybavení, zařízení domácnosti	6,2	5,8	5,5	5,7	6,0
Zdraví	2,7	2,8	2,6	2,6	2,6
v tom - léčiva a zdravotnické prostředky	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8
- ambulantní zdravotní péče	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7
- ústavní zdravotní péče	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1
Doprava	10,9	10,7	11,0	10,5	10,5
v tom - nákup osobních dopravních prostředků	2,8	2,3	2,8	2,1	2,3
- provoz osobních dopravních prostředků	6,6	6,9	6,7	6,9	6,7
- dopravní služby	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Pošty a telekomunikace	4,5	4,4	4,3	4,2	4,2
Rekreace a kultura	9,8	9,5	9,3	9,5	9,4
Vzdělávání	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Stravování a ubytování	5,1	5,3	5,2	5,3	5,6
v tom - stravovací služby	4,2	4,3	4,2	4,4	4,5
- ubytovací služby	0,9	1,0	1,0	0,9	1,1
Ostatní zboží a služby	11,1	11,2	11,6	12,0	12,1
Celkem spotřební vydání	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2012-2016; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Ukazatel	2012/11	2013/12	2014/13	2015/14	2016/15
Maso a masné výrobky	108,1	104,8	102,5	98,0	99,5
v tom - maso hovězí výsekové	110,6	103,9	100,3	99,7	101,0
- maso vepřové výsekové	110,4	106,5	101,6	94,2	99,9
- drůbež	106,1	104,9	102,8	97,1	96,9
- ostatní masa a vnitřnosti	108,4	104,6	101,4	99,6	99,8
- uzenářské zboží	107,5	104,3	103,0	99,6	100,2
- masové konzervy a ost. masné výrobky	108,2	102,1	104,9	100,9	99,4
Ryby a rybí výrobky	110,4	106,8	102,2	102,4	104,4
Mléko, mléčné výrobky, vejce	109,5	102,1	107,4	94,5	93,8
v tom - mléko čerstvé, trvanlivé	102,0	109,0	108,6	89,5	89,0
- mléko konzervované a sušené	105,0	103,6	105,7	98,9	97,6
- sýry	104,0	105,2	107,3	92,3	96,2
- jogurty	108,4	102,9	112,6	96,5	90,7
- ostatní mléčné výrobky	106,1	102,5	105,9	96,8	95,8
- vejce	153,6	84,9	101,7	101,7	92,8
Oleje a tuky	100,5	105,0	102,5	97,5	97,5
v tom - máslo	98,8	108,7	105,8	95,7	96,5
- sádlo a slanina	113,0	107,3	99,4	98,8	100,8
- jedlé oleje	99,2	101,0	98,1	98,5	97,9
- rostlinné a ostatní tuky	102,3	102,4	102,0	98,9	98,0
Pekárenské výrobky, obiloviny	104,6	102,0	100,4	99,7	100,0
v tom - mouka pšeničná	101,2	117,5	98,8	94,8	85,0
- chléb	106,5	101,6	100,6	98,0	98,5
- pečivo běžné	100,8	95,6	97,3	98,4	103,3
- pečivo jemné	103,9	101,2	100,5	100,9	100,3
- pečivo trvanlivé	108,3	106,6	103,9	102,6	98,8
- těstoviny	103,2	105,3	101,6	103,5	101,6
- ostatní výrobky z obilovin	105,6	103,7	100,6	99,7	101,9
- rýže	102,6	100,9	101,7	102,2	101,1
Cukr a výrobky z cukru	106,6	101,1	101,5	100,0	99,9
z toho - cukr	107,0	100,1	93,1	82,5	98,1
- čokoláda a čokoládové cukrovinky	105,9	98,8	104,3	106,6	99,3
- nečokoládové cukrovinky	106,9	101,9	102,0	97,9	97,3
- cukrářské výrobky	107,8	103,8	100,9	101,0	100,7
Ovoce a ovocné výrobky	105,9	105,8	100,5	102,2	97,5
- jablka a ostatní jádroviny	105,4	110,6	89,6	97,7	99,9
- peckoviny a bobuloviny	111,4	100,9	96,4	92,8	95,7
- citrusy	111,0	107,9	101,8	108,0	110,8
- banány	114,5	102,7	99,5	101,2	99,7
- ostatní ovoce	91,5	106,8	128,6	79,6	81,1
- ovocné výrobky	107,4	104,6	112,8	109,0	100,0
- suché plody, sušené ovoce	106,1	104,8	113,8	129,5	93,9
Zelenina a zeleninové výrobky, brambory	101,2	121,0	96,3	104,5	104,3
z toho - plodová zelenina (čerstvá i mražená)	119,4	102,7	103,1	107,1	99,2
- ostatní zelenina (čerstvá i mražená)	90,4	114,0	100,4	107,6	104,6
- zeleninové výrobky	106,6	104,1	103,5	100,3	105,3
- brambory	83,1	170,8	76,7	100,0	115,4
- bramborové výrobky	108,7	105,0	99,2	100,0	99,1
Ostatní potravinářské výrobky a přípravky	106,4	104,0	103,0	100,3	102,4
Káva, čaj, kakao	112,7	100,4	98,2	101,4	101,9
z toho - káva	116,0	99,5	96,7	101,3	105,0
- čaj	104,9	101,8	100,5	101,9	97,3
- kakao	114,8	104,0	100,9	103,8	102,4
Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje	107,6	101,1	99,5	97,9	99,1
z toho - minerální a stolní vody	108,3	99,2	98,8	99,7	99,3
- ovocné a zeleninové šťávy	108,5	103,1	98,7	101,0	100,4
- ostatní nealkoholické nápoje	105,9	102,6	100,9	93,4	98,5

Pramen: Interní materiály ČSÚ

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2016¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 - < 5	437	13,0	1 076	0,1	385	14,5	943	0,1	46	6,8	126	0,0	11	2,1	25	0,0
5 - < 10	280	8,3	1 971	0,1	259	9,8	1 822	0,2	20	3,0	139	0,0	1	0,2	5	0,0
10 - < 50	562	16,7	13 643	0,8	499	18,8	12 106	1,4	54	8,0	1 329	0,2	10	2,0	256	0,0
50 - < 100	247	7,3	18 104	1,0	224	8,5	16 515	1,9	22	3,3	1 490	0,2	7	1,4	543	0,1
100 - < 500	750	22,3	213 076	12,2	668	25,2	186 720	21,6	73	10,8	24 556	2,8	69	13,5	23 657	3,5
500 - < 1000	497	14,8	359 975	20,6	377	14,2	268 396	31,0	112	16,6	85 642	9,9	137	26,8	102 545	15,3
1000 - < 2000	404	12,0	572 094	32,7	200	7,6	273 411	31,6	201	29,8	295 008	34,1	180	35,2	255 729	38,2
2000 a více	184	5,5	567 775	32,5	36	1,4	105 110	12,2	146	21,7	457 452	52,8	97	18,9	285 980	42,8
Celkem	3 361	100,0	1 747 714	100,0	2 648	100,0	865 023	100,0	674	100,0	865 742	100,0	512	100,0	668 740	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005-2016¹⁾

Právní forma	Počet podniků				Obhospodařovaná z. p.							
					ha				%			
	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	23 026	1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 035 892	29,0	29,2	29,9	29,8
z toho - zemědělští podnikatelé²⁾	19 729	18 209	17 950	17 737	946 189	963 105	935 292	935 587	26,7	27,6	26,9	26,9
Právnícké osoby celkem	2 519	3 078	3 596	3 770	2 516 194	2 468 711	2 439 135	2 445 831	71,0	70,8	70,1	70,2
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	3 079	1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 747 249	46,1	46,4	49,9	50,2
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	2 396	785 469	813 369	846 433	864 608	22,2	23,3	24,3	24,8
- a. s.	538	567	648	649	834 429	791 642	870 457	865 696	23,5	22,7	25,0	24,9
- družstva	571	560	499	503	848 792	821 724	676 488	668 723	24,0	23,6	19,4	19,2
Celkem	25 855	24 808	26 365	26 796	3 543 820	3 485 738	3 478 737	3 481 723	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010, 2015 a 2016)

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2015	2016	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 258	1 249	99,3
Plnění celkem	447	955	213,9
v tom - zvířata - předepsané pojistné	243	262	107,5
- plnění	102	79	77,5
- plodiny - předepsané pojistné	1 014	988	97,4
- plnění	344	876	254,5
Škodní průběh celkem (%) ²⁾	36	76	+40 p. b.

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

**6.7/01 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem
na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)**

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	20 010	20 532	21 211	21 469	22 379
Průmysl	25 159	25 372	26 062	26 811	27 891
Národní hospodářství	25 112	25 078	25 607	26 467	27 589
Relace zem./průmysl (%)	79,5	80,9	81,4	80,1	80,2
Relace zem./NH (%)	79,7	81,9	82,8	81,1	81,1

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2012-2016, ČSÚ 2013-2017.

Zpracoval: J. Dřík (ÚZEI)

8.1/01 - Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Obiloviny celkem	2012	1 454,4	4,53	6 595,5
	2013	1 413,1	5,32	7 512,6
	2014	1 409,6	6,23	8 779,3
	2015	1 389,8	5,89	8 183,5
	2016	1 359,0	6,33	8 596,4
Pšenice celkem	2012	815,4	4,32	3 518,9
	2013	829,4	5,67	4 700,7
	2014	835,9	6,51	5 442,3
	2015	829,8	6,36	5 274,3
	2016	839,7	6,50	5 454,7
Žito	2012	30,6	4,81	147,0
	2013	37,5	4,70	176,3
	2014	25,1	5,13	129,1
	2015	22,0	4,91	107,9
	2016	21,0	4,98	104,4
Ječmen celkem	2012	382,3	4,23	1 616,5
	2013	349,0	4,57	1 593,8
	2014	350,5	5,61	1 967,0
	2015	365,9	5,44	1 991,4
	2016	325,7	5,67	1 845,3
Oves	2012	50,8	3,39	172,0
	2013	43,6	3,19	139,1
	2014	42,3	3,60	152,2
	2015	42,4	3,65	154,6
	2016	37,6	3,52	132,2
Kukuřice na zrno	2012	119,3	7,78	928,1
	2013	96,9	6,97	675,4
	2014	98,7	8,43	832,2
	2015	80,0	5,54	442,7
	2016	86,4	9,79	845,8
Luskoviny celkem	2012	20,2	1,94	39,1
	2013	17,9	2,14	38,3
	2014	20,2	2,67	53,8
	2015	33,1	2,89	95,9
	2016	35,6	2,37	84,6
Brambory celkem ²⁾	2012	30,1	26,77	805,0
	2013	29,3	22,08	646,9
	2014	30,1	27,68	832,8
	2015	28,7	21,06	604,3
	2016	29,6	28,13	831,1
Cukrová řepa pro výrobu cukru	2012	51,8	67,16	3 474,0
	2013	52,7	62,79	3 308,5
	2014	53,8	78,11	4 200,0
	2015	45,0	60,94	2 740,9
	2016	52,3	71,23	3 728,0
Krmné okopaniny ⁴⁾	2012	0,9	35,00	31,5
	2013	0,5	36,40	18,2
	2014	0,4	36,75	14,7
	2015	0,6	26,83	16,1
	2016	0,5	34,60	17,3

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Olejniny celkem	2012	470,8	2,57	1 210,7
	2013	486,9	3,15	1 533,7
	2014	464,3	3,54	1 644,1
	2015	446,0	3,04	1 355,0
	2016	470,2	3,14	1 476,5
Řepka	2012	401,3	2,76	1 109,1
	2013	418,8	3,45	1 443,2
	2014	389,3	3,95	1 537,3
	2015	366,2	3,43	1 256,2
	2016	393,0	3,46	1 359,1
Mák	2012	18,4	0,70	12,8
	2013	20,3	0,69	13,9
	2014	27,0	0,91	24,7
	2015	32,7	0,82	26,7
	2016	35,5	0,80	28,6
Len setý	2012	1,0	3,20	3,0
	2013	2,0	2,80	5,6
	2014	1,8	1,19	2,2
	2015	1,6	1,33	2,1
	2016	1,5	1,51	2,2
Jednoleté píce	2012	253,4	36,21	9 176,1
	2013	280,1	30,34	8 497,1
	2014	285,3	37,54	10 709,2
	2015	294,5	27,42	8 076,5
	2016	293,8	36,98	10 863,6
Víceleté píce na orné půdě (seno)	2012	173,3	6,42	1 113,2
	2013	171,3	6,76	1 157,8
	2014	168,8	7,74	1 306,8
	2015	177,4	6,16	1 093,0
	2016	183,9	7,42	1 365,1
Zelenina ²⁾	2012	12,6	18,48	232,9
	2013	12,6	19,02	239,7
	2014	13,4	21,96	294,2
	2015	13,2	18,73	247,2
	2016	14,5	20,59	298,6
Chmel	2012	4,4	0,99	4,3
	2013	4,3	1,23	5,3
	2014	4,5	1,39	6,2
	2015	4,6	1,05	4,8
	2016	4,8	1,61	7,7
Vinná réva	2012	15,7	3,83	60,0
	2013	15,7	4,77	74,7
	2014	15,8	4,03	63,5
	2015	15,8	5,73	90,6
	2016	15,8	4,80	75,9
Trvalé travní porosty (seno)	2012	959,1	3,22	3 093,0
	2013	958,5	3,58	3 435,3
	2014	958,0	3,76	3 602,1
	2015	935,5	3,15	2 943,1
	2016	928,5	3,74	3 476,9

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Ovoce celkem ^{2), 3)}	2012	28,5	9,65	275,4
	2013	28,0	10,22	285,9
	2014	28,5	10,35	294,8
	2015	27,1	13,71	371,9
	2016	26,4	11,16	295,0
z toho - jabloně ^{2), 3)}	2012	17,3	11,64	201,5
	2013	17,2	11,32	194,5
	2014	17,6	11,82	208,0
	2015	16,4	15,76	259,2
	2016	16,0	13,12	209,6

1) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene (kromě krmných okopanin).

2) Po dopočtu domácností.

3) Sklizňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/1 strom.

4) Krmná řepa a ostatní okopaniny. Výnos je podílem součtu sklizně a součtu plochy.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; SZIF; ČMCS; VUC; ÚKZÚZ

Zpracoval: H. Baudisová, I. Součková (ÚZEI)

8.2/01 - Stavby hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Skot celkem	1 354	1 353	1 374	1 407	1 416	1 421	100,4
z toho - krávy	551	552	564	580	584	586	100,4
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	178	185	191	204	211	216	102,3
- krávy s trž. prod. mléka	373	367	373	376	373	370	99,3
Prasata celkem	1 579	1 587	1 617	1 560	1 610	1 491	92,6
z toho - prasnice	100	102	103	96	97	91	93,8
Ovce a berani celkem	221	221	225	232	219	217	99,4
z toho - bahnice	120	125	129	134	130	130	100,6
Kozy celkem	24	24	24	27	27	28	106,4
Koně celkem	33	34	33	34	32	35	107,5
Drůbež celkem	20 691	23 265	21 464	22 508	21 314	21 494	100,8
z toho - slepice	5 355	7 243	6 756	6 297	6 116	6 836	111,8
- husy	15	20	18	19	20	18	92,2
- kachny	249	272	393	590	498	550	110,4
- krůty	320	440	396	416	375	340	90,7

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Výroba mléka (mil. l)	2 740,7	2 774,5	2 856,3	2 946,3	2 984,3	101,3
Prům. užitkovost (l mléka/krávu/rok)	7 432,6	7 443,0	7 704,8	8 001,3	8 061,3	100,7
Výroba hovězího masa (tis. t ž. hm.)	170,8	164,0	169,6	174,7	173,3	99,2
Průměrné přírůstky skotu ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,910	0,946	0,961	0,961	0,979	101,9
Výroba vepřového masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	303,6	310,3	312,5	309,8	321,6	103,8
Průměrné přírůstky prasat ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,738	0,824	0,844	0,868	0,868	100,0
Výroba drůbežího masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	246,1	235,5	250,8	255,1	245,9	96,4
Celková produkce vajec (mil. ks) ³⁾	2001,3	2159,5	2 237,4	2 174,2	2 161,1	99,4
Prům. užitkovost (ks vajec/slepici/rok) ⁴⁾	307,9	308,1	299,3	301,1	302,6	100,5

1) Rok 2016 odhad ÚZEI.

2) Celkový prodej včetně samozásobení (odhad MZe).

3) Celková produkce včetně samozásobení (odhad ČSÚ), od roku 2010 pouze produkce konzumních vajec (bez vajec násadových).

4) Výsledky za zemědělský sektor bez domácích hospodářství, od roku 2010 pouze nosnice.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Výsledky chovu prasat, Výsledky chovu drůbeže; materiály ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Pokorný, T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2/03 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Skot celkem	246,5	239,8	242,8	250,1	260,6	104,2
z toho - krávy	116,3	108,8	104,4	109,0	119,3	109,4
- jalovice	25,6	23,7	22,0	24,6	26,1	105,8
- ostatní skot	94,3	96,9	105,3	105,1	104,4	99,3
- telata	10,3	10,4	11,1	11,3	10,8	95,6
Prasata celkem	2 770,6	2 695,6	2 665,5	2 545,5	2 463,1	96,8
z toho - ostatní prasata	2 712,9	2 638,2	2 603,2	2 481,9	2 403,1	96,8
- prasnice	57,6	57,4	62,3	63,6	59,4	93,3
Ovce a jehňata	12,2	12,9	14,0	14,4	14,9	102,8
Kozy a kůzlata	0,6	0,6	0,4	0,7	0,7	113,9
Drůbež celkem	118 716,3	113 651,5	112 197,1	113 622,0	115 936,4	102,0
z toho - kuřata	115 072,3	109 021,6	107 355,0	107 933,3	109 579,4	101,5
- slepice a kohouti	2 118,8	2 789,8	2 457,0	2 489,5	3 048,2	122,4
- kachny, husy	1 444,0	1 749,1	2 281,7	3 086,5	3 187,6	103,3
- krůty	81,0	90,9	103,4	112,6	121,1	107,5

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

9.2/01 - Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Rok	Obrat					Vývoz					Dovoz					Bilance			
	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO	
	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční rozdíl	mil. Kč	meziroční rozdíl
2012	5 839 486,0	4,9	321 334,2	16,0	5,50	3 072 597,8	6,7	148 308,5	23,2	4,83	2 766 888,2	3,0	173 025,7	10,4	6,25	305 709,6	114 581,2	-24 717,2	11 575,7
2013	5 998 189,1	2,7	345 268,1	7,4	5,76	3 174 704,4	3,3	160 594,1	8,3	5,06	2 823 484,7	2,0	184 674,0	6,7	6,54	351 219,7	45 510,1	-24 079,9	637,3
2014	6 828 455,9	13,8	380 156,4	10,1	5,57	3 628 825,6	14,3	180 247,0	12,2	4,97	3 199 630,3	13,3	199 909,4	8,2	6,25	429 195,3	77 975,6	-19 662,4	4 417,5
2015	7 360 249,3	7,8	422 069,7	11,0	5,73	3 883 248,9	7,0	201 383,2	11,7	5,19	3 477 000,4	8,7	220 686,5	10,4	6,35	406 248,5	-22 946,8	-19 303,3	359,1
2016	7 463 694,7	1,4	427 062,0	1,2	5,72	3 975 381,9	2,4	202 197,9	0,4	5,09	3 488 312,8	0,3	224 864,1	1,9	6,45	487 069,1	80 820,6	-22 666,2	-3 362,9

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/02 - Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Region	Vývoz					Dovoz ¹⁾					Balance		
	2015	podíl (%)	2016	podíl (%)	meziroční index	2015	podíl (%)	2016	podíl (%)	meziroční index	2015	2016	meziroční rozdíl
EU 28	184 613,9	91,7	185 125,7	91,6	100,3	187 376,1	84,9	191 926,7	85,4	102,4	-2 762,2	-6 801,0	-4 038,8
z toho - EU 15	94 436,4	46,9	93 498,8	46,2	99,0	70 703,1	32,0	71 218,4	31,7	100,7	23 733,3	22 280,4	-1 452,9
- NČZ (EU 13)	90 177,5	44,8	91 626,9	45,4	101,6	116 673,0	52,9	120 708,3	53,7	103,5	-26 495,5	-29 081,4	-2 585,9
ESVO	1 688,6	0,8	1 679,7	0,8	99,5	2 468,6	1,1	2 862,2	1,3	115,9	-780,0	-1 182,5	-402,5
OSVTE	4 199,1	2,1	4 620,1	2,3	110,0	7 424,0	3,4	6 918,4	3,1	93,2	-3 224,9	-2 298,3	926,6
RZ (vč. NRZ, bez SNS)	6 262,7	3,1	6 191 022,0	3 061,9	98 855,4	6 262,7	2,8	6 191 022,0	2 753,2	98 855,4	0,0	0,0	0,0
SNS	3 746,8	1,9	3 720,5	1,8	99,3	19 866,1	9,0	18 947,0	8,4	95,4	-16 119,3	-15 226,5	892,8
Ostatní regiony	872,0	0,4	-6 183 970,0	-3 058,4	-709 130,2	-2 711,0	-1,2	-6 186 812,3	-2 751,4	228 211,3	3 583,0	2 842,3	-740,7
Celkem	201 383,2	100,0	202 197,9	100,0	100,4	220 686,5	100,0	224 864,1	100,0	101,9	-19 303,3	-22 666,2	-3 362,9

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) ESVO = Evropské sdružení volného obchodu (Norsko, Island a Lichtenštejnsko, Švýcarsko), OSVTE = Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou, RZ = Rozvojové země, NRZ = Nejméně rozvinuté země, SNS = Společenství nezávislých států (včetně Gruzie a Turkmenistánu).

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2012	2013	2014	2015	2016	V roce 2016 z toho:						Meziroční index 2016/15
							EU 15		EU 13		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	6 983,6	7 328,1	8 078,7	8 968,1	9 235,3	4 432,5	48,0	4 330,6	37,1	7 863,1	85,1	103,0
02	Maso a jedlé droby	6 288,2	6 426,0	6 807,8	6 469,6	6 024,9	1 129,3	18,7	4 730,7	78,6	5 860,0	97,3	93,1
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	1 960,8	2 347,6	2 860,7	3 035,8	3 904,7	1 814,1	46,5	2 056,3	52,6	3 870,4	99,1	128,6
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	16 952,1	19 137,1	21 361,0	19 014,4	17 634,3	8 106,8	46,0	6 949,4	39,4	15 056,2	85,4	92,7
05	Ostatní produkty živočišného původu	944,5	1 097,0	1 360,6	1 440,8	1 017,3	521,5	51,3	349,2	34,3	870,7	85,6	70,6
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	509,2	986,5	835,1	743,1	666,9	291,5	43,7	359,0	53,8	650,5	97,5	89,7
07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	2 611,1	2 705,8	2 666,7	2 984,6	3 375,5	611,1	18,1	2 697,2	79,9	3 308,3	98,0	113,1
08	Ovoce a ořechy	3 121,2	3 907,8	3 836,9	4 735,5	4 536,0	791,2	17,4	3 733,9	82,4	4 525,1	99,8	95,8
09	Káva, čaj, maté a koření	2 773,2	2 697,2	5 421,6	11 818,1	7 727,5	2 070,8	26,8	5 521,5	71,5	7 592,3	98,3	65,4
10	Obiloviny	14 292,5	13 066,3	15 653,8	16 617,0	16 340,4	13 729,1	84,0	2 414,9	14,8	16 144,0	98,8	98,3
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	3 665,6	3 666,2	3 938,4	3 695,2	3 868,9	1 319,5	34,1	1 837,0	47,5	3 156,5	81,6	104,7
12	Olejnátá a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	8 650,3	9 299,8	8 564,9	9 818,3	7 115,8	3 717,6	52,2	2 223,0	31,3	5 940,6	83,5	72,5
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	1 005,5	1 125,1	1 379,5	1 447,0	1 519,1	636,8	41,9	135,7	9,0	772,5	50,9	105,0
14	Rostlinné pletací materiály	51,6	31,4	47,2	91,9	92,5	24,8	26,8	66,0	71,4	90,8	98,2	100,7
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	9 372,5	9 382,4	10 542,6	12 569,5	13 820,5	4 274,1	30,9	9 521,1	68,9	13 795,2	99,8	110,0
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	4 435,7	4 974,2	5 520,6	5 590,2	5 745,3	1 003,5	17,5	4 615,5	80,3	5 619,0	97,8	102,8
17	Cukr a cukrovinky	9 726,4	8 941,7	8 452,0	8 869,1	9 225,0	4 084,7	44,3	3 110,5	33,7	7 195,2	78,0	104,0
18	Kakao a kakaové přípravky	5 133,5	5 734,3	6 717,9	8 532,3	9 027,1	2 283,6	25,3	6 487,8	71,9	8 771,4	97,2	105,8
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	8 196,2	9 964,8	11 034,7	12 233,9	13 938,3	6 056,9	43,5	7 117,5	51,0	13 174,4	94,5	113,9
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2 670,8	2 955,9	3 207,9	3 247,3	3 644,9	1 011,5	27,8	2 497,0	68,5	3 508,5	96,3	112,2
21	Různé potravinářské přípravky	10 894,6	12 001,8	12 632,8	12 944,4	13 493,5	6 023,4	44,6	6 384,8	47,4	12 408,2	92,0	104,2
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	10 623,6	12 728,3	14 430,1	15 977,6	16 184,4	5 550,6	34,3	8 681,4	53,6	14 232,0	87,9	101,3
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	7 504,1	9 449,8	11 187,3	12 139,3	12 820,9	6 146,9	47,9	4 697,7	36,7	10 844,6	84,6	105,6
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	9 941,5	10 639,2	13 708,2	18 400,3	21 238,8	17 867,1	84,1	2 008,8	9,5	19 875,9	93,6	115,4
Celkem		148 308,5	160 594,1	180 247,0	201 383,2	202 197,9	93 498,8	46,2	91 626,9	45,4	185 125,7	91,6	100,4

Pramen: ČSU

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/04 - Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2012	2013	2014	2015	2016	V roce 2016 z toho: ¹⁾						Meziroční index 2016/15
							EU 15		EU 13		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	2 509,4	2 009,3	2 044,4	1 931,9	1 967,4	1 441,8	73,3	498,5	25,3	1 940,3	98,6	101,8
02	Maso a jedlé droby	23 017,9	23 417,8	25 205,0	25 763,6	26 526,5	15 958,1	60,2	8 693,5	32,7	24 651,6	92,9	103,0
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	2 990,4	3 698,0	4 237,8	4 727,6	5 401,7	1 220,7	22,6	1 018,7	18,9	2 239,4	41,5	114,3
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	13 396,3	14 290,4	15 946,3	14 984,0	14 860,1	8 403,4	56,6	6 331,6	42,6	14 735,0	99,2	99,2
05	Ostatní produkty živočišného původu	1 782,4	1 939,0	2 228,6	2 101,7	1 985,5	968,5	48,8	375,2	18,9	1 343,7	67,7	94,5
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	3 569,5	3 631,2	3 907,8	4 385,0	4 481,5	3 946,0	88,1	207,3	4,6	4 153,3	92,7	102,2
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	10 114,5	11 702,9	11 695,3	13 060,8	14 164,9	9 678,9	68,3	2 738,9	19,4	12 417,8	87,7	108,5
08	Ovoce a ořechy	12 547,6	13 874,1	14 453,2	16 954,9	17 948,7	8 509,6	47,4	1 525,9	8,5	10 035,5	55,9	105,9
09	Káva, čaj, maté a koření	4 702,4	4 699,1	7 735,5	14 446,9	10 711,6	4 170,2	38,9	3 711,7	34,7	7 881,9	73,6	74,1
10	Obiloviny	3 367,5	3 300,9	3 519,7	3 585,7	3 543,7	1 437,8	40,6	1 422,1	40,1	2 859,9	80,7	98,8
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 432,8	1 793,9	1 832,9	1 928,3	2 199,7	1 167,6	53,1	871,2	39,6	2 038,8	92,7	114,1
12	Ólejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	5 361,4	5 322,6	5 377,1	5 823,4	6 004,6	2 851,1	47,5	2 331,3	38,8	5 182,4	86,3	103,1
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	915,5	853,4	1 028,0	973,0	1 009,1	343,5	34,0	40,4	4,0	383,9	38,0	103,7
14	Rostlinné pletací materiály	116,8	99,7	120,6	97,2	82,6	41,9	50,7	15,1	18,3	57,0	69,0	85,0
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	7 011,8	8 510,1	9 548,0	10 885,1	12 347,8	4 339,0	35,1	7 587,5	61,5	11 926,5	96,6	113,4
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	5 053,9	5 368,6	5 771,0	5 597,0	5 508,2	2 603,5	47,3	2 039,6	37,0	4 643,1	84,3	98,4
17	Cukr a cukrovinky	6 632,1	5 988,3	6 316,2	6 593,8	6 259,2	2 894,5	46,2	2 805,1	44,9	5 699,6	91,1	94,9
18	Kakao a kakaové přípravky	7 727,0	8 338,2	9 665,9	11 432,2	12 462,6	7 717,1	61,9	4 412,2	35,4	12 129,3	97,3	109,0
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	11 501,9	12 486,9	13 006,0	13 411,7	13 798,9	7 985,2	57,9	5 480,4	39,7	13 465,6	97,6	102,9
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	6 398,9	6 813,3	7 472,6	8 083,4	8 444,4	5 017,8	59,4	2 074,7	24,6	7 092,5	84,0	104,5
21	Různé potravinářské přípravky	13 531,6	14 224,4	15 106,2	15 493,8	15 862,0	8 529,0	53,8	4 316,5	27,2	12 845,5	81,0	102,4
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	11 280,2	12 483,7	14 138,0	15 500,7	15 509,7	9 398,9	60,6	3 765,9	24,3	13 164,8	84,9	100,1
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	10 349,7	12 092,9	12 849,2	13 773,8	12 899,7	8 418,1	65,3	2 811,6	21,8	11 229,7	87,1	93,7
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	7 714,0	7 735,1	6 704,0	9 151,0	10 883,9	3 666,1	33,7	6 143,5	56,4	9 809,6	90,1	118,9
Celkem		173 025,7	184 674,0	199 909,4	220 686,5	224 864,1	120 708,3	53,7	71 218,4	31,7	191 926,7	85,4	101,9

1) Dovoz je sledován podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/05 - Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2012	2013	2014	2015	2016	V roce 2016 z toho:			Meziroční index 2016/15
							EU 15	EU 13	EU 28	
01	Živá zvířata	4 474,2	5 318,8	6 034,3	7 036,2	7 267,9	2 990,7	2 932,1	5 922,8	103,3
02	Maso a jedlé droby	-16 729,7	-16 991,8	-18 397,2	-19 294,0	-20 501,6	-14 828,8	-3 962,8	-18 791,6	106,3
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	-1 029,6	-1 350,4	-1 377,1	-1 691,8	-1 497,0	593,4	1 037,6	1 631,0	88,5
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	3 555,8	4 846,7	5 414,7	4 030,4	2 774,2	-296,6	617,8	321,2	68,8
05	Ostatní produkty živočišného původu	-837,9	-842,0	-868,0	-660,9	-968,2	-447,0	-26,0	-473,0	146,5
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	-3 060,3	-2 644,7	-3 072,7	-3 641,9	-3 814,6	-3 654,5	151,7	-3 502,8	104,7
07	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	-7 503,4	-8 997,1	-9 028,6	-10 076,2	-10 789,4	-9 067,8	-41,7	-9 109,5	107,1
08	Ovoce a ořechy	-9 426,4	-9 966,3	-10 616,3	-12 219,4	-13 412,7	-7 718,4	2 208,0	-5 510,4	109,8
09	Káva, čaj, maté a koření	-1 929,2	-2 001,9	-2 313,9	-2 628,8	-2 984,1	-2 099,4	1 809,8	-289,6	113,5
10	Obiloviny	10 925,0	9 765,4	12 134,1	13 031,3	12 796,7	12 291,3	992,8	13 284,1	98,2
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	2 232,8	1 872,3	2 105,5	1 766,9	1 669,2	151,9	965,8	1 117,7	94,5
12	Ólejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	3 288,9	3 977,2	3 187,8	3 994,9	1 111,2	866,5	-108,3	758,2	27,8
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	90,0	271,7	351,5	474,0	510,0	293,3	95,3	388,6	107,6
14	Rostlinné pletací materiály	-65,2	-68,3	-73,4	-5,3	9,9	-17,1	50,9	33,8	-186,8
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	2 360,7	872,3	994,6	1 684,4	1 472,7	-64,9	1 933,6	1 868,7	87,4
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	-618,2	-394,4	-250,4	-6,8	237,1	-1 600,0	2 575,9	975,9	-3 486,8
17	Cukr a cukrovinky	3 094,3	2 953,4	2 135,8	2 275,3	2 965,8	1 190,2	305,4	1 495,6	130,3
18	Kakao a kakaové přípravky	-2 593,5	-2 603,9	-2 948,0	-2 899,9	-3 435,5	-5 433,5	2 075,6	-3 357,9	118,5
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	-3 305,7	-2 522,1	-1 971,3	-1 177,8	139,4	-1 928,3	1 637,1	-291,2	-11,8
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	-3 728,1	-3 857,4	-4 264,7	-4 836,1	-4 799,5	-4 006,3	422,3	-3 584,0	99,2
21	Různé potravinářské přípravky	-2 637,0	-2 222,6	-2 473,4	-2 549,4	-2 368,5	-2 505,6	2 068,3	-437,3	92,9
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	-656,6	244,6	292,1	476,9	674,7	-3 848,3	4 915,5	1 067,2	141,5
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	-2 845,6	-2 643,1	-1 661,9	-1 634,5	-78,8	-2 271,2	1 886,1	-385,1	4,8
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	2 227,5	2 904,1	7 004,2	9 249,3	10 354,9	14 201,0	-4 134,7	10 066,3	112,0
Celkem		-24 717,2	-24 079,9	-19 662,4	-19 303,3	-22 666,2	-27 209,5	20 408,5	-6 801,0	117,4

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/06 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15 (mil. Kč)

Rok	Vývoz															
	AT	BE	DE	DK	ES	FI	FR	GB	GR	IE	IT	LU	NL	PT	SE	Celkem
2012	8 335,5	2 346,8	29 406,3	1 127,7	1 108,3	619,5	4 018,7	4 348,6	220,5	218,9	10 117,7	152,0	2 514,3	118,1	1 254,1	65 907,0
2013	9 383,0	2 387,2	32 490,3	781,3	1 346,7	691,3	4 833,5	5 188,2	442,4	169,0	10 942,6	196,1	3 462,1	146,7	1 403,8	73 864,2
2014	11 497,0	2 943,4	36 832,3	1 045,6	1 781,3	778,5	6 687,1	4 911,4	518,1	140,7	12 553,0	10,4	3 418,2	227,0	1 396,1	84 740,0
2015	12 045,8	4 767,0	40 246,8	1 130,8	2 117,8	1 035,9	7 050,7	5 869,6	717,5	161,6	13 335,6	24,4	4 136,8	261,9	1 534,5	
2016	11 757,3	3 929,8	37 004,5	975,3	2 205,1	895,8	4 326,1	6 307,4	1 170,2	240,9	17 622,2	46,1	5 200,2	379,0	1 439,0	
	Dovoz ¹⁾															
2012	7 785,8	4 981,3	38 455,4	2 357,3	8 367,5	266,3	6 247,3	2 720,2	1 354,6	888,1	9 563,7	27,3	11 382,1	883,8	729,5	96 010,2
2013	7 516,5	5 396,9	43 474,8	2 051,8	9 328,5	247,5	6 746,9	2 896,3	1 432,7	963,6	9 696,0	5,3	11 735,7	859,6	671,4	103 023,4
2014	7 736,6	6 026,2	45 890,9	1 974,6	9 887,1	293,9	6 927,7	3 587,5	1 445,6	1 113,7	10 247,2	3,9	13 684,5	997,4	909,1	110 726,0
2015	7 779,0	6 106,3	46 009,9	1 913,3	11 153,4	285,4	6 952,1	3 874,7	1 463,5	1 224,7	11 974,8	11,6	15 713,8	1 396,2	814,2	116 673,0
2016	8 071,3	6 153,3	46 759,8	1 864,6	12 018,6	323,1	7 110,0	4 127,1	1 764,0	1 535,1	12 930,8	34,6	16 153,0	795,6	1 067,6	120 708,3
	Balance															
2012	549,7	-2 634,5	-9 049,1	-1 229,6	-7 259,2	353,2	-2 228,6	1 628,4	-1 134,1	-669,2	554,0	124,7	-8 867,8	-765,7	524,6	-30 103,2
2013	1 866,5	-3 009,7	-10 984,5	-1 270,5	-7 981,8	443,8	-1 913,4	2 291,9	-990,3	-794,6	1 246,6	190,8	-8 273,6	-712,9	732,4	-29 159,2
2014	3 760,4	-3 082,8	-9 058,6	-929,0	-8 105,8	484,6	-240,6	1 323,9	-927,5	-973,0	2 305,8	6,5	-10 266,3	-770,4	487,0	-25 986,0
2015	4 266,8	-1 339,3	-5 763,1	-782,5	-9 035,6	750,5	98,6	1 994,9	-746,0	-1 063,1	1 360,8	12,8	-11 577,0	-1 134,3	720,3	-116 673,0
2016	3 686,0	-2 223,5	-9 755,3	-889,3	-9 813,5	572,7	-2 783,9	2 180,3	-593,8	-1 294,2	4 691,4	11,5	-10 952,8	-416,6	371,4	-120 708,3

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) AT - Rakousko, BE - Belgie, DE - Německo, DK - Dánsko, ES - Španělsko, FI - Finsko, FR - Francie, GB - V. Británie, GR - Řecko, IE - Irsko, IT - Itálie, LU - Lucembursko, NL - Nizozemsko, PT - Portugalsko, SE - Švédsko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/07 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s NČZ (mil. Kč)

Rok	Vývoz												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2012	1 032,5	108,7	149,1	807,7	6 833,1	767,3	211,5	29,3	16 640,0	2 558,9	944,4	40 242,6	70 325,0
2013	1 403,8	130,6	144,9	1 044,0	6 816,8	951,5	395,6	29,0	17 618,9	2 871,7	882,6	40 910,0	73 199,3
2014	1 730,3	240,9	144,6	1 377,5	8 151,7	1 011,1	305,7	33,1	20 279,3	3 154,3	958,7	42 899,4	80 286,6
2015	2 631,9	133,9	159,2	1 732,3	8 559,5	1 034,9	884,8	24,5	23 485,7	3 427,5	898,7	47 204,7	90 177,5
2016	3 871,5	319,8	153,4	1 628,4	9 618,8	1 094,3	453,2	28,5	24 497,2	3 730,3	739,8	45 491,6	91 626,8
Rok	Dovoz ¹⁾												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2012	564,8	18,0	87,4	263,4	7 424,7	426,4	246,5	1,8	26 592,8	828,3	193,4	15 005,4	51 652,8
2013	825,8	41,4	126,8	333,1	7 493,5	572,4	497,9	6,2	29 869,4	1 040,3	268,4	14 785,8	55 860,8
2014	694,1	28,5	59,6	432,3	7 769,0	607,6	307,8	3,0	33 321,0	989,2	270,9	15 124,4	59 607,4
2015	654,4	45,1	41,8	406,6	8 267,0	647,4	455,2	16,3	43 451,2	1 502,1	219,7	14 996,4	70 703,1
2016	723,4	57,6	82,9	455,8	8 074,6	721,8	762,2	4,9	42 585,6	2 873,4	262,4	14 613,6	71 218,4
Rok	Balance												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2012	467,7	90,7	61,7	544,3	-591,6	340,9	-35,0	27,5	-9 952,8	1 730,6	751,0	25 237,2	18 672,2
2013	578,0	89,2	18,1	710,9	-676,7	379,1	-102,3	22,8	-12 250,5	1 831,4	614,2	26 124,2	17 338,5
2014	1 036,2	212,4	85,0	945,2	382,7	403,5	-2,1	30,1	-13 041,7	2 165,1	687,8	27 775,0	20 679,2
2015	1 977,5	88,8	117,4	1 325,7	292,5	387,5	429,6	8,2	-19 965,5	1 925,4	679,0	32 208,3	19 474,4
2016	3 148,1	262,2	70,5	1 172,6	1 544,2	372,5	-309,0	23,6	-18 088,4	856,9	477,4	30 878,0	20 408,6

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) BG - Bulharsko, CY - Kypr, EE - Estonsko, HR - Chorvatsko, HU - Maďarsko, LT - Litva, LV - Lotyšsko, MT - Malta, PL - Polsko, RO - Rumunsko, SI - Slovinsko a SK - Slovensko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce - rostlinná produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2012	2013	2014	2015 ²⁾	2016 ³⁾	2012	2013	2014	2015 ²⁾	2016 ³⁾
01	OBOLOVINY (VČETNĚ OSIVA)	32 362	32 549	33 965	32 936	29 944	20 922	23 768	27 810	25 659	27 121
01.1	Pšenice a špaldy	17 389	19 959	20 559	20 909	18 569	11 201	14 970	17 314	16 776	17 288
01.2	Žito a sourež	763	630	484	413	381	402	474	351	293	285
01.3	Ječmen	7 750	7 442	8 377	8 368	6 825	4 900	4 873	5 984	6 010	5 543
01.4	Oves a letní obilné směsky	761	588	572	622	500	446	354	392	403	350
01.5	Kukuřice na zrno	4 695	3 030	3 088	1 863	2 963	3 477	2 571	3 190	1 684	3 154
01.7	Ostatní obiloviny	1 003	900	886	762	706	496	525	580	493	500
02	TECHNICKÉ PLODINY	19 039	20 628	21 500	19 667	21 595	12 650	14 511	16 275	13 557	15 386
02.1	Olejnata semena a olejnaté plody (včetně osiva)	14 846	16 357	16 309	14 847	15 666	7 951	9 915	10 804	9 043	9 864
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	242	287	419	695	604	174	177	260	454	435
02.4	Cukrová řepa	3 115	3 096	3 584	2 898	3 558	3 749	3 628	4 287	3 315	3 991
02.5	Ostatní technické plodiny	837	888	1 188	1 227	1 766	776	791	924	745	1 096
03	PÍCNINY	10 291	11 751	12 852	10 363	13 195	9 287	9 392	10 794	8 517	10 748
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	5 170	5 281	5 442	5 590	5 991	4 019	3 769	3 790	3 301	3 785
04.01	Čerstvá zelenina	1 493	1 597	1 850	2 178	2 470	1 342	1 315	1 611	1 317	1 734
04.02	Sazenice a květiny	3 677	3 684	3 592	3 412	3 521	2 677	2 454	2 179	1 984	2 051
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	1 924	2 562	2 749	2 193	2 824	2 858	2 409	3 053	2 243	3 085
06	OVOCE	1 281	1 373	1 293	1 764	1 445	1 106	1 285	1 253	1 561	1 246
06.1	Čerstvé ovoce	1 281	1 373	1 293	1 764	1 445	1 106	1 285	1 253	1 561	1 246
07	VINO	774	935	804	1 209	1 090	611	761	647	923	774
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	830	777	846	1 022	1 254	715	703	651	716	763
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	71 671	75 855	79 451	74 744	77 338	52 168	56 599	64 274	56 477	62 908

10.1/02 - SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2012	2013	2014	2015 ²⁾	2016 ³⁾	2012	2013	2014	2015 ²⁾	2016 ³⁾
11	ZVÍŘATA	21 901	22 284	22 604	21 314	22 149	20 598	20 434	21 102	21 272	21 459
11.1	Skot	6 674	6 653	6 627	6 680	7 260	5 832	5 600	5 794	5 973	5 927
11.2	Prasata	9 318	9 580	9 643	8 285	8 777	9 472	9 754	9 883	9 745	10 169
11.4	Ovce a kozy	75	86	112	88	170	114	131	144	158	177
11.5	Drůbež	5 810	5 940	6 197	6 240	5 922	5 160	4 929	5 260	5 375	5 165
11.6	Ostatní zvířata	24	24	24	21	20	21	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	23 117	24 612	28 939	24 693	24 183	22 556	22 948	23 689	24 290	24 705
12.1	Mléko	20 512	22 402	26 568	22 309	21 945	20 263	20 520	21 146	21 833	22 114
12.2	Vejce	2 564	2 163	2 324	2 315	2 167	2 257	2 390	2 509	2 415	2 546
12.3	Ostatní živočišné produkty	41	46	47	70	72	35	37	35	42	46
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	45 017	46 895	51 543	46 007	46 332	43 153	43 381	44 791	45 562	46 164
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	116 688	122 750	130 993	120 751	123 670	95 322	99 980	109 065	102 039	109 072
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	3 082	2 885	3 369	3 167	3 004	1 424	1 231	1 400	1 344	1 320
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	119 770	125 635	134 362	123 918	126 674	96 746	101 211	110 466	103 383	110 391
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	2 468	2 597	2 659	2 654	2 591	2 017	2 200	2 302	2 305	2 383
17.1	Zpracování zemědělských produktů	2 113	2 174	2 194	2 174	2 040	1 713	1 842	1 915	1 911	1 930
17.2	Ostatní neoddělitelné vedlejší činnosti (výrobky a služby)	356	423	465	480	552	304	358	387	394	453
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	122 239	128 232	137 022	126 573	129 266	98 763	103 411	112 768	105 688	112 775

¹⁾ Ukazatele rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

²⁾ Semidefinitivní údaje.

³⁾ Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/03 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2012	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ²⁾
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	122 239	128 232	137 022	126 573	129 266	98 763	103 411	112 768	105 688	112 775
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	88 247	91 170	96 113	89 121	86 285	68 264	68 261	72 824	68 702	69 294
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	33 991	37 062	40 909	37 452	42 981	30 499	35 149	39 944	36 986	43 481
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	15 023	15 584	16 408	16 900	17 745	13 014	13 393	13 744	13 965	14 568
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	18 968	21 478	24 501	20 552	25 235	17 485	21 757	26 199	23 021	28 913
23	NAHRADY ZAMĚSTNANCŮM	24 828	25 550	26 316	26 744	27 074	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ Z / NA VÝROBY	1 219	1 146	1 153	1 269	1 261	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	29 283	27 504	32 985	29 817	30 838	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	47 032	47 836	56 333	49 099	54 813	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	22 204	22 286	30 016	22 355	27 739	-	-	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NAJEMNÉ Z NEMOVITOSTI	4 511	5 037	5 845	6 053	6 658	-	-	-	-	-
29	NAKLADOVÉ ÚROKY	1 787	1 556	1 279	1 334	1 426	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	423	462	554	628	567	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	16 329	16 156	23 445	15 596	20 221	-	-	-	-	-

10.1/04 - SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2012	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ²⁾	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	2016 ²⁾
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 265	2 357	2 408	2 480	-	2 206	2 317	1 656	1 770	-
32.1	THFK ve výsadbách kultur	169	207	220	301	-	88	106	113	156	-
32.2	THFK ve zvířatech	2 096	2 149	2 188	2 179	-	2 118	2 211	1 543	1 614	-
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	15 806	15 235	14 854	16 604	-	14 028	13 005	12 502	13 744	-
33.1	THFK ve strojích, zařízení a dopravních prostředcích	11 836	9 040	10 283	11 438	-	10 964	8 122	8 906	9 719	-
33.2	THFK v budovách	3 946	6 054	4 409	4 991	-	3 042	4 747	3 443	3 857	-
33.3	Ostatní THFK	24	141	162	175	-	23	135	154	167	-
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	18 071	17 591	17 262	19 084	-	16 235	15 322	14 159	15 514	-
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	3 048	2 008	854	2 184	-	3 220	1 930	414	1 549	-
36	ZMĚNA STAVU ZÁSOB	-1 965	1 676	5 601	-3 663	-	-1 401	1 056	4 591	-2 891	-
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	2 316	1 388	1 239	2 711	-	1 866	1 135	993	2 224	-
37.1	Investiční dotace	2 316	1 072	1 239	2 711	-	1 866	877	993	2 224	-
37.2	Ostatní kapitálové transfery	0	316	0	0	-	0	258	0	0	-

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Ukazatele rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší	
		IV.-VI.		VII.-IX.		X.-XI.		XII.-XIV.	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Strukturální ukazatele									
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	4,67	4,47	2,04	2,14	2,02	2,07	2,86	2,90
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	29,6	31,1	175,2	173,4	722,9	712,4	1 672,3	1 636,3
z toho - obiloviny	%	26,6	28,6	36,9	34,8	44,0	41,1	46,3	46,0
- ostatní polní plodiny	%	6,9	6,6	15,4	15,8	20,4	21,6	20,3	20,0
- krmné plodiny	%	62,8	60,6	45,8	47,6	34,3	35,0	32,3	32,4
Najatá využívaná zem. půda	%	50,3	48,0	72,5	71,1	88,4	85,0	85,3	84,2
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	36,5	36,8	26,3	27,0	24,1	24,0	42,2	43,1
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,8	0,8	3,7	3,8	7,2	7,0	17,3	17,7
- ostatní skot	DJ/100 ha	26,2	27,5	20,2	20,4	14,8	15,6	17,6	17,7
- ovce a kozy	DJ/100 ha	4,1	3,6	0,6	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0
- prasata	DJ/100 ha	3,0	2,9	1,4	1,7	1,3	1,0	5,4	5,9
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,1	0,2	0,8	0,3	1,8	1,8
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,48	0,51	0,53	0,51	0,64	0,64	1,06	1,07
Ukazatele standardního výstupu EU									
Celková produkce	Kč/ha	21 453	21 554	25 476	25 029	33 716	33 261	50 082	48 352
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	13 389	13 064	18 409	17 190	21 960	22 232	26 295	26 463
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 932	5 964	5 432	5 516	6 899	6 367	18 154	16 418
Ostatní produkce	Kč/ha	2 133	2 527	1 635	2 322	4 856	4 662	5 632	5 471
Celkové náklady	Kč/ha	22 890	24 730	27 425	28 724	37 949	39 715	54 899	56 271
Výrobní spotřeba	Kč/ha	16 468	17 576	18 469	19 042	25 383	25 837	36 264	36 453
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 796	10 925	11 233	10 810	10 243	10 235	11 454	11 273
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 894	5 395	5 916	5 314	5 909	5 360	5 885	5 307
- Environmentální dotace	Kč/ha	2 863	2 779	2 143	2 254	1 119	1 379	566	604
- Dotace na LFA	Kč/ha	1 950	1 246	1 341	1 077	776	638	405	406
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	28	37	28	13	13	4	9	6
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	240	240	334	382	400	501	643	796
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	101	126	199	190	132	122	132	109
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	721	1 103	1 272	1 581	1 894	2 231	3 813	4 044
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	0	99	446	478	949	1 051	2 465	2 323
Daně a poplatky	Kč/ha	321	348	202	209	162	178	243	262
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	16 460	14 556	18 038	16 588	18 413	17 480	25 029	22 910
Odpisy	Kč/ha	4 807	5 482	3 653	3 980	3 614	4 541	4 885	5 333
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	11 653	9 074	14 385	12 608	14 799	12 940	20 144	17 576
Mzdové náklady	Kč/ha	550	492	3 405	3 664	6 560	6 810	10 984	11 273
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	19 236	20 409	26 263	25 726	28 200	28 659	32 114	32 517
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	716	726	1 384	1 499	1 951	2 031	2 134	2 581
Nákladové úroky	Kč/ha	349	454	514	538	441	496	633	632
Dotace investiční	Kč/ha	599	1 863	521	734	329	310	372	766
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 637	9 265	9 603	7 640	6 176	3 913	6 766	3 857
x									
Aktiva celkem	Kč/ha	107 442	110 600	66 662	71 334	61 124	66 745	89 056	92 378
Stálá aktiva	Kč/ha	79 487	89 809	48 860	51 428	36 749	42 161	56 257	57 944
Oběžná aktiva	Kč/ha	27 956	20 791	17 802	19 906	24 375	24 584	32 799	34 435
Vlastní kapitál	Kč/ha	100 096	101 778	51 678	54 319	38 315	42 527	55 958	58 944
Cizí zdroje	Kč/ha	7 346	8 821	14 983	17 015	22 810	24 218	33 098	33 434
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	249,8	203,2	703,4	588,7	731,2	623,6	704,7	606,8
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	76,76	81,54	72,50	76,08	75,29	77,68	72,41	75,39
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,20	0,19	0,38	0,35	0,55	0,50	0,56	0,52
Míra zadluženosti ³⁾	%	6,84	7,98	22,48	23,85	37,32	36,28	37,17	36,19
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	9,90	8,38	14,41	10,71	10,10	5,86	7,60	4,18

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smišená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015		2014	2015
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	1,92	1,97	3,77	3,62	2,15	2,32	2,99	2,94	AWU/podnik	11,09	10,08
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	188,0	180,8	330,3	328,2	114,6	121,1	341,3	343,1	ha/podnik	x	x
z toho - obiloviny	%	60,0	58,2	28,9	27,6	5,1	5,2	42,2	42,9	%	x	x
- ostatní polní plodiny	%	28,1	29,3	7,7	7,1	0,3	0,8	17,6	17,3	%	x	x
- krmné plodiny	%	10,0	9,8	63,9	65,0	92,8	93,0	39,6	39,0	%	x	x
Najatá využívaná zem. půda	%	78,1	75,9	82,4	82,3	68,0	65,7	83,5	82,2	%	x	x
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	6,2	5,6	65,9	65,2	44,9	47,3	49,2	49,5	DJ/podnik	907,5	962,6
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,7	0,6	36,1	35,5	1,3	2,0	17,1	17,0	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	3,7	3,7	28,6	28,9	39,7	41,3	22,2	21,5	DJ/podnik	0,2	0,1
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,1	0,0	2,7	2,4	0,3	0,3	DJ/podnik	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,4	1,0	1,2	0,7	0,0	0,2	7,1	8,2	DJ/podnik	647,6	588,8
- drůbež	DJ/100 ha	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	2,4	2,4	DJ/podnik	259,5	373,5
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,41	0,40	1,01	0,99	0,46	0,49	0,99	0,99	DJ/ha	0,03	0,05
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	34 400	33 351	50 652	44 874	12 316	14 022	46 413	43 502	tis. Kč/podnik	35 099	36 884
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	29 678	28 531	14 886	13 163	4 300	4 711	22 358	21 573	tis. Kč/podnik	1 683	2 528
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 565	1 251	29 175	25 927	6 202	6 972	19 319	17 452	tis. Kč/podnik	32 472	32 593
Ostatní produkce	Kč/ha	3 158	3 569	6 592	5 785	1 814	2 340	4 736	4 477	tis. Kč/podnik	943	1 764
Celkové náklady	Kč/ha	34 565	35 351	56 990	55 282	20 974	22 896	50 918	51 232	tis. Kč/podnik	34 200	37 855
Výrobní spotřeba	Kč/ha	23 653	23 595	37 395	35 643	13 414	14 116	33 784	33 472	tis. Kč/podnik	28 130	31 440
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 724	8 210	14 030	14 548	15 012	14 188	11 409	11 150	tis. Kč/podnik	2 210	3 368
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 912	5 305	5 909	5 357	5 922	5 355	5 881	5 325	tis. Kč/podnik	308	466
- Environmentální dotace	Kč/ha	345	396	1 325	1 501	4 502	4 508	828	831	tis. Kč/podnik	1	16
- Dotace na LFA	Kč/ha	73	105	1 282	1 304	3 134	2 194	622	510	tis. Kč/podnik	2	13
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	12	10	22	5	24	14	14	10	tis. Kč/podnik	3	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	459	574	454	515	177	199	620	758	tis. Kč/podnik	1 828	2 687
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	172	168	172	167	121	99	131	112	tis. Kč/podnik	9	35
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	1 751	1 651	4 867	5 699	1 131	1 819	3 313	3 604	tis. Kč/podnik	59	151
- z toho podpory OZE	Kč/ha	875	711	3 581	3 651	159	361	2 020	1 948	tis. Kč/podnik	31	108
Daně a poplatky	Kč/ha	260	287	203	190	155	162	221	237	tis. Kč/podnik	76	80
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	19 211	17 678	27 085	23 590	13 759	13 932	23 817	20 943	tis. Kč/podnik	9 103	8 732
Odpisy	Kč/ha	3 877	4 278	5 833	6 137	3 131	3 602	4 648	5 042	tis. Kč/podnik	1 886	2 238
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	15 334	13 400	21 251	17 453	10 628	10 330	19 169	15 902	tis. Kč/podnik	7 217	6 495
Mzdové náklady	Kč/ha	4 621	4 901	11 554	11 023	3 074	3 679	9 945	9 944	tis. Kč/podnik	3 866	3 443
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	30 644	32 023	29 463	29 467	29 072	28 074	31 460	31 980	Kč/AWU plac.	38 205	37 559
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 943	2 093	1 332	1 615	984	1 102	1 956	2 184	tis. Kč/podnik	206	499
Nákladové úroky	Kč/ha	470	484	877	865	371	396	585	590	tis. Kč/podnik	111	235
Dotace investiční	Kč/ha	35	192	872	1 272	686	1 595	452	674	tis. Kč/podnik	54	683
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	8 335	6 114	8 362	5 223	6 885	6 747	7 135	3 857	tis. Kč/podnik	3 087	3 001
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	66 159	69 380	95 340	96 173	68 477	72 165	87 736	90 428	tis. Kč/podnik	39 874	48 581
Stálá aktiva	Kč/ha	43 122	45 621	67 980	68 582	48 544	53 890	56 263	58 451	tis. Kč/podnik	23 377	27 037
Oběžná aktiva	Kč/ha	23 037	23 759	27 361	27 591	19 932	18 276	31 473	31 977	tis. Kč/podnik	16 497	21 544
Vlastní kapitál	Kč/ha	48 590	51 992	56 596	60 947	56 324	57 452	58 050	60 047	tis. Kč/podnik	24 217	28 193
Cizí zdroje	Kč/ha	17 569	17 388	38 744	35 226	12 153	14 714	29 686	30 381	tis. Kč/podnik	15 656	20 388
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	799,4	681,4	564,0	481,8	494,0	444,8	640,0	540,6	tis. Kč/AWU	650,8	644,4
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	68,76	70,75	73,83	79,43	108,92	100,67	72,79	76,94	%	80,15	85,24
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,52	0,48	0,53	0,47	0,18	0,19	0,53	0,48	x	0,88	0,76
Míra zadluženosti ³⁾	%	26,56	25,06	40,64	36,63	17,75	20,39	33,84	33,60	%	39,26	41,97
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	12,60	8,81	8,77	5,43	10,05	9,35	8,13	4,27	%	7,74	6,18

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle LFA

Ukazatele	Jednotky	Převažující horské LFA (H) ¹⁾		Převažující ostatní LFA (O) ²⁾		Převážně mimo LFA (N) ³⁾	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,72	2,78	2,64	2,63	2,70	2,78
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	160,4	182,8	201,9	202,6	208,4	199,0
z toho - obiloviny	%	15,6	13,8	34,3	33,8	54,1	53,5
- ostatní polní plodiny	%	4,7	4,6	13,7	13,4	24,4	24,9
- krmné plodiny	%	78,1	80,3	51,6	52,1	19,0	18,4
Najatá využívaná zem. půda	%	70,4	70,4	80,4	79,2	80,6	78,1
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	50,0	50,4	43,4	44,3	24,5	24,7
z toho - dojnice	DJ/100 ha	11,9	11,8	13,8	13,8	8,2	8,5
- ostatní skot	DJ/100 ha	33,8	34,4	24,9	25,5	10,0	9,8
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,5	1,4	0,6	0,6	0,2	0,2
- prasata	DJ/100 ha	1,8	1,8	2,7	3,0	4,6	5,0
- drůbež	DJ/100 ha	0,5	0,5	1,0	1,1	1,2	1,1
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ⁴⁾	0,59	0,59	0,76	0,76	0,93	0,95
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	24 583	24 254	34 962	31 755	45 043	45 460
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 751	8 119	16 934	15 483	30 141	31 078
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	13 006	12 167	14 461	13 396	10 008	9 082
Ostatní produkce	Kč/ha	2 826	3 969	3 567	2 875	4 894	5 301
Celkové náklady	Kč/ha	32 312	33 915	40 254	39 443	46 387	49 397
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 841	21 198	26 616	25 517	31 281	32 815
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	14 339	14 152	11 539	11 291	10 213	9 812
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 912	5 352	5 886	5 338	5 902	5 306
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 247	3 497	1 483	1 570	588	589
- Dotace na LFA	Kč/ha	3 015	2 413	1 132	890	52	59
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	21	12	18	12	14	9
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	287	336	435	526	585	713
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	109	92	142	129	162	151
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	1 748	2 449	2 443	2 825	2 909	2 986
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	681	826	1 556	1 373	1 654	1 665
Daně a poplatky	Kč/ha	177	168	178	187	278	308
Hrubá přid. hodnota	Kč/ha	17 904	17 040	19 707	17 342	23 697	22 149
Odpisy	Kč/ha	3 774	4 233	4 405	4 658	4 500	5 210
Čistá přid. hodnota	Kč/ha	14 130	12 806	15 302	12 683	19 197	16 939
Mzdové náklady	Kč/ha	6 319	6 807	7 156	7 091	7 838	8 172
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	28 431	28 067	30 662	31 134	31 076	31 369
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	952	1 221	1 496	1 638	2 211	2 571
Nákladové úroky	Kč/ha	426	455	581	539	558	629
Dotace investiční	Kč/ha	576	1 208	504	944	330	568
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	7 009	5 531	6 572	4 360	8 920	6 135
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	71 415	76 093	77 664	77 691	85 535	92 638
Stálá aktiva	Kč/ha	51 235	53 451	52 610	54 158	54 994	60 074
Oběžná aktiva	Kč/ha	20 180	22 642	25 054	23 534	30 541	32 564
Vlastní kapitál	Kč/ha	53 249	55 624	52 569	53 529	59 846	64 883
Cizí zdroje	Kč/ha	18 166	20 469	25 096	24 162	25 689	27 755
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	518,7	461,2	580,0	483,0	709,7	609,1
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	84,78	87,40	76,13	80,36	69,45	72,18
Obrat celkových aktiv ⁵⁾	x	0,34	0,32	0,45	0,41	0,53	0,49
Míra zadluženosti ⁶⁾	%	25,44	26,90	32,31	31,10	30,03	29,96
Výnosnost celkového kapitálu ⁷⁾	%	9,81	7,27	8,46	5,61	10,43	6,62

1) Více než 50 % z p. v H.

2) Více než 50 % z p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %.

3) Více než 50 % z p. mimo LFA.

4) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

5) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

6) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

7) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2015			2016 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Podpory Piliře 1 SZP a ostatní přímé platby	875	22 658	23 533	828	22 462	23 290
- přímé platby (SAPS, ozelenění, mladí, fin. kompenzace)	0	19 306	19 306	0	19 097	19 097
- vázané dobrovolné podpory komodit (VCS)	0	3 352	3 352	0	3 365	3 365
- přechodné vnitrostátní podpory (PVP)	875	0	875	828	0	828
HRDP	9	30	39	13	24	37
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV2014+	3 489	10 897	14 386	382	1 053	1 435
- osa I	1 262	3 685	4 947	54	66	120
- osa II	1 679	5 451	7 130	327	982	1 309
<i>. platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)</i>	519	1 928	2 447	0	1	1
- osa III	399	1 196	1 595	1	5	6
- osa IV	123	491	614	0	0	0
- osa V	26	74	100	0	0	0
PRV 2014-2020	283	847	1 130	1 652	4 473	6 125
- podpora investic (opatření 4, 8)	0	0	0	17	16	33
- AE(K)O a ekologické zemědělství (opatření 10, 11)	0	0	0	785	2 347	3 132
- platby LFA a NATURA 2000 (opatření 12, 13)	283	847	1 130	632	1 896	2 528
- dobré životní podmínky zvířat (opatření 14)	0	0	0	219	214	433
OP Rybářství	0	0	0	31	93	124
Národní podpory rezortu MZe	6 988	0	6 988	9 518	0	9 518
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	4 183	0	4 183	6 611	0	6 611
- podpory PGRLF	935	0	935	986	0	986
- výdaje ostatních institucí rezortu MZe	1 870	0	1 870	1 921	0	1 921
SPÚ	1 027	0	1 027	1 184	0	1 184
SFHR	235	0	235	240	0	240
GA ČR, TA ČR	211	0	211	207	0	207
Podpory ostatních rezortů	4 916	848	5 764	4 913	145	5 058
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	3 636	848	4 484	3 631	145	3 776
- MF - daňové a podobné úlevy	1 280	0	1 280	1 282	0	1 282
Podpory krajů	1 369	0	1 369	1 423	0	1 423
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	5 307	454	5 761	5 765	876	6 641
- ostatní výdaje v rámci SOT	140	454	594	598	876	1 474
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	5 167	0	5 167	5 167	0	5 167
Celkem	24 708	35 734	60 443	26 157	29 125	55 282

p = předpoklad k 30. 6. 2017.

1) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

11/02 - Přehled podpor obecných služeb v zemědělství (mil. Kč)

Opatření	Vymezení	2015	2016 ^p
H - Zemědělský znalostní systém (Agricultural Knowledge and Information System)		6 877	6 860
H1 - Získávání znalostí o zemědělství (Agricultural Knowledge Generation)		1 719	1 754
Výdaje na výzkum (rozpočtová kapitola zemědělství) - institucionální a účelová podpora	Výdaje MZe (institucionální podpora, NAZV).	820	858
Servisní činnost pro MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (včetně ČAZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruhy n. L.).	557	626
Výdaje na výzkumné projekty GA ČR a TA ČR	Výdaje GA ČR na projekty, které jsou zaměřeny primárně na agrární sektor.	211	207
Výdaje OP VaVpl	Výdaje MSM na OP 2007-2013 do agrárního sektoru (ze zdrojů ČR jde o 15 % celkových výdajů, zbylých 85 % hrazeno ze zdrojů EU).	131	63
H2 - Přenos znalostí o zemědělství (Agricultural Knowledge Transfer)		5 158	5 106
Vzdělávací a kulturní akce pro veřejnost	Roční plán školení (výcviku) - rozpočet MZe.	3	4
Veřejné výdaje na vysoké školy ¹⁾	Výdaje zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity	3 303	3 303
Veřejné výdaje na střední školy ²⁾	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy	1 336	1 389
Zlepšení a udržení genetického fondu hospodářských zvířat	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění výmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/200 Sb. - 2014, 2015: dotace MZe 2.A.	239	248
Podpora Zemských hřebčinců Kladruhy, Písek a Tlumačov	Podpora provozu - 2014, 2015: Dotace MZe 5.	40	0
Genetické zdroje	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Součástí je zajištění mezinárodní spolupráce a garance přijatých mezinárodních závazků - 2014, 2015: dotace MZe 6.	70	75
Technická pomoc - PRV 2007+ a PRV 2014+	Osa 5 - Funguje prostřednictvím celostátní sítě venkovských oblastí.	100	0
Podpora poradenství a vzdělávání	Speciální poradenství v RV a ŽV a školní závody - 2014, 2015: dotace MZe 9.	67	87
I - Inspekce a kontrola (Inspection and Control)		1 771	1 758
I1 - Bezpečnost potravin a kontrola zemědělských produktů (Agricultural Product Safety and Inspection)		470	505
Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb, ve znění pozdějších předpisů	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence zvířat.	38	39
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Výdaje v rámci provozy, financování z národních zdrojů SZPI.	432	466
I2 - Inspekce a kontrola škůdců a nemocí (Pest and Disease Inspection and Control)		596	580
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS	Výdaje v rámci zemědělské provozy a u masa včetně veterinární prohlídky na jatkách.	231	216
Výdaje na monitoring cizorodých látek SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	315	313
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Kontrola používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv.	46	47
I3 - Kontrola vstupů (Input Control)		705	673
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	686	661
Výdaje Státní zkušebny zemědělských, potravinářských a lesnických strojů	Výdaje na zkoušky a kontroly strojů do agrárního sektoru.	19	12
J - Rozvoj a údržba infrastruktury (Development and Maintenance of Infrastructure)		66	63
J1 - Hydrologická infrastruktura (Hydrological Infrastructure)		66	63
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Náklady SPÚ na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení.	41	37
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových, případně odvodňovacích systémů	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí, které koordinuje VÚMOP (financováno z NAZV, TAČR a MZe).	14	8
Výdaje na činnost SPÚ související s přípravou a s realizací vodohospodářských (případně dalších, tj. ekologických a protierozních) opatření v krajině	Jedná se o část procesu komplexních pozemkových úprav, spojenou s přípravou, tvorbou, vyjednáváním a realizací plánu společných zařízení (výdaje v tisících Kč).	0	0
Výdaje související s Nitrátovou směrnicí	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	11	18
J3 - Institucionální infrastruktura (Institutional Infrastructure)		0	0
Výdaje MZe určené ÚKZÚZ	Výdaje na vedení knih povolených odrůd (výdaje ve stovkách tisíc Kč).	0	0
K - Marketing a propagace (Marketing and Promotion)		212	289
K2 - Propagace zemědělských produktů (Promotion of Agricultural Products)		212	289
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	17	18
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe/SZIF na značku Klasa a Regionální potravina.	111	162
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF - podpora tržních cen (především včelařských výrobků).	51	75
Podpora zemědělských a potravinářských produktů	Výdaje krajů. Propagace zemědělství a regionálních potravin.	33	34
L - Veřejné skladování (Public stockholding)		235	243
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Správa státních hmotných rezerv	235	240
Náklady na skladování zemědělských komodit určených pro intervenční skladování	SZIF	0	3
M - Různé (Miscellaneous)		2 488	1 175
Pozemkové úpravy	PRV 2007 - 2013 (opatření I.1.4) a PRV 2014-20	1 594	0
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb. Výdaje na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	0	0
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	813	1 044
Pozemkové úpravy	Výdaje MD na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	18	65
FADN	Výdaje MZe (ÚZEI) a EU na monitoring ekonomické situace farem.	28	31
LPIS	Výdaje SZIF.	10	8
Evropská integrace nevládních organizací a Technologické platformy v gesci MZe	Evropská integrace nevládních organizací. Česká technologická platforma pro potraviny, pro biosložky v dopravním a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství. 2014, 2015: dotační tituly 10.D a 10.E.	25	27
Obecné služby (General Services) celkem		11 649	10 388

p = předpoklad k 30. 6. 2017

1) Data z příslušné fakulty pěti vysokých škol/univerzit.

2) Vedle zemědělských, zahradnických, potravinářských a veterinárních škol zahrnuty částečně i některé další odborné školy.

Pramen: výdaje na obecné služby v kap. 2

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

11/03 - Indikativní ukazatele Strategie MZe 2030 a jejich plnění

P. č.	INDIKATIVNÍ UKAZATELE STRATEGICKÝCH CÍLŮ ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A POTRAVINÁŘSTVÍ - HODNOCENÍ VÝVOJE	MJ	Výchozí (referenční) hodnota	Skutečnost 2015	Skutečnost 2016 ^p	Cíl 2020	Cíl 2025	Cíl 2030
1	Produktivita práce v zemědělství ve vztahu k produktivitě práce národního hospodářství dle SZÚ a národních účtů	index	100	94,7	,13)	98	97	95
2	Podíl agrárního exportu do zemí mimo EU ¹⁾	index	100	98,2	100,4	110	115	120
3	Hodnota vývozu agrárních produktů do zemí mimo EU ²⁾	index	100	110,4	112,7	110	120	125
4	Podíl vývozu agrárních produktů s vysokou přidanou hodnotou ³⁾	index	100	101,1	103,1	110	115	120
5	Bilance AZO – snížení záporného salda ⁴⁾	index	100	98,2	115,3	95	90	80-85
6	Výměra ZPF ČR	tis. ha	3 550	3 555	3 558	3 550	3 550	3 550
7	Procento zornění	%	71	71	70	70	69	68
8	Výměra TTP	tis. ha	997	1 001	1 003	1 050	1 150	1 150-1 300
9	Výměra o. p.	tis. ha	2 979	2 972	2 966	2 900	2 800	2 700-2 800
10	Podíl najaté půdy v podnicích	%	74	73	72	70	65	60
11	Podíl ŽV na celkové zemědělské produkci	%	37,02	36,21	35,84	39	40	42
12	Podíl trvalých kultur na celkové zemědělské produkci	%	2,31	3,23	3,21	2,37	2,39	2,43
13	Celkový počet pracovníků v prvovýrobě	tis. AWU	105	104,8	104,8	98	93	85-90
14	Podíl pracovníků starších 45 let	%	55	53,3	52,8	53	50	45-50
15	Podíl pracovníků se SŠ s maturitou a VŠ vzděláním	%	38,0	38,6	40,0	37,5	38,9	40,7
16	Vnitřní zdroje podniků na investice	index	100	94,7	110,6	105	115	120
17	Výměra obilovin	tis. ha	1 411	1 399,8	1 359	1 400	1 300	1 300
18	Výměra olejnin	tis. ha	464	464,3	446	430	400	400
19	Výměra víceletých pícnin	tis. ha	168	177,4	183,9	min. 180	min. 200	min. 250
20	Výměra luskovin na zrna	tis. ha	30	33,1	35,6	min. 30	min. 35	min. 40
21	Výměra cukrové řepy	tis. ha	58,2	57,6	60,7	62	62	62
22	Výměra brambor pro výrobu škrobu	tis. ha	4,7	4,8	5,3	5	6	6
23	Výměra konzumních brambor	tis. ha	16	14	13,9	16	19	21
24	Výměra chmelnic	tis. ha	4,6	4,6	4,8	5	5,2	5,5
25	Výměra ovocných sadů	tis. ha	14,5	15,6	14,5	15	18	23
26	Výměra pěstební plochy zeleniny	tis. ha	10,5	9,1	10,1	11	18	30
27	Obhospodařovaná plocha vinic	tis. ha	18,3	17,7	17,7	19	20	21
28	Míra krytí spotřeby v ovoci (konzumní jablka – ostatní ovoce)	%	40-68	34,1-48,6	25,5-51,5	41-72	43-80	48-88
29	Míra krytí spotřeby v zelenině	%	42	32,5	35,1	43	55	75
30	Míra krytí spotřeby vína	%	25	39,2	26,3	26	27	28
31	Míra krytí spotřeby brambor	%	80	66,2	83,1	85	87	100
32	Míra krytí spotřeby luskovin	%	110	166,8	153	110	110	110
33	Míra krytí spotřeby chmele	%	200-230	200	250	200-230	200-230	220-240
34	Stav dojníc	tis. ks	376	368,2	370,2	380	385	390
35	Podíl dojníc s převahou krmiv na TTP	index	100	x	x	110	115	120
36	Stav krav BTPM	tis. ks	204	201	211	235	270	300
37	Stav ovcí (z toho bahnic)	tis. ks	232 (135)	232 (135)	219 (130)	235 (138)	240 (140)	250 (150)
38	Stav koz (z toho samic)	tis. ks	27 (17)	27 (17)	27 (17)	30 (19)	35 (22)	40 (25)
39	Stav prasat celkem (z toho prasníc)	tis. ks	1 555 (96)	1 560 (96)	1 610 (97)	1 800 (100)	2 100 (110)	2 400 (120)
40	Nosnice	mil. ks	4,3	4,1	4,3	4,3	4,6	5,2
41	Kuřata na výkrm	mil. ks	120	128	128	130	140	170
42	Míra krytí spotřeby mléka a mléčných výrobků	%	130	131,6	131,7	130	130	130
43	Míra krytí spotřeby hovězího masa	%	140	141	133	140	140	140
44	Míra krytí spotřeby vepřového masa	%	55	54	55	60	70	80
45	Míra krytí spotřeby drůbežního masa	%	65	65	67	80	90	100
46	Míra krytí spotřeby vajec	%	78	84	85	85	90	100
47	Podíl mezispotřeby na produkci ⁵⁾	%	75	72,91	70,59	70	68	65-70
48	Celková produktivita výrobních faktorů ⁶⁾	index	100	104,4	116,5	105	108	110
49	Podíl podpor na čisté přidané hodnotě ⁷⁾	index	100	94	79,2	90	80	70
50	Produktivita práce ⁸⁾	index	100	105,4	117,7	105	110	120
51	Výměra ploch EZ	% z.p.	12	11,74	12,03	14	16	18
52	Negativní dopady eroze půdy	mld. Kč/rok	4-10	4-10	4-10	3-8	2-5	2-3
53	Rozšíření plochy ochrany půdy v rámci podmínek DZES 5	%	10,57	10,68	10,57	30	45	60
54	Zvýšení biodiverzity na z. p. ⁹⁾	index	100	x	x	102	104	105
55	Výměra retenčních nádrží a mokřadů na z. p. ⁹⁾	index	100	x	x	103	105	110
56	Index ptáků zemědělské krajiny	index	100	100	100	100	100	100
57	Podíl OZE ze zemědělských produktů a odpadů	index	100	100	101	105	115	120
58	Podíl OZE ze zemědělských a lesních produktů (dle statistik MPO)	PJ	133	136	137	140	173	189
59	Potravinářství: rozdíl v produktivitě práce proti vyspělejším zemím EU ¹⁰⁾	%	40 - 50	40-50	45-50	60	65	70
60	Potravinářství: procento zaměstnanosti vázané na českou zemědělskou surovinu ¹¹⁾	index	100	100	100	102	103	105
61	Potravinářství: podíl české zemědělské suroviny v potravinářských výrobcích ČR ¹²⁾	index	100	100	98	110	115	120

p = předpoklad.

1) Podíl třetích zemí 2015: 8,3 %; 2016: 8,43 %.

2) Hodnota vývozu do třetích zemí: 2015: 16,7 mld. Kč; 2016: 17,1 mld. Kč.

3) Podíl ve vývozu podle stávající metodiky: 2015: 60,9 %; 2016: 62,1 %.

4) Záporné saldo 2015: 19,3 mld. Kč; 2016: 22,7 mld. Kč.

5) Podílové ukazatele SZÚ. Produkce počítaná z tzv. bazických cen (včetně přímých podpor komodit).

6) Podíl důchodu z faktorů na produkci ze SZÚ, kdy 2012 = 38,48 % = 100. Výpočet produkce viz ukazatel 47.

7) Podílové ukazatele SZÚ, kdy rok 2012 = 154,4 % = 100.

8) Podílové ukazatele SZÚ. Důchod z faktorů/AWU, kdy rok 2012 = 444,5 tis. Kč = 100.

9) Indikátor není dosud definován.

10) Poslední údaje za EU z roku 2014.

11) Počet pracovníků vázaných na českou surovinu 38,5 tis. osob (odhad 2013).

12) Podíl zhruba 81 % (2015).

13) Údaj z národního účtu 2016 bude k dispozici až k 30. 6. 2017.

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 805 570	28 620	113 750	10 470	17 510	28 000	188 220	347 340	557 150	7 620	297 010	81 430	102 450	86 460	532 970
Počet podniků v souboru FADN		80000-<90000	1000-<2000	2000-<3000	200-<500	1000-<2000	1000-<2000	8000-<9000	4000-<5000	8000-<9000	500-<1000	7000-<8000	1000-<2000	1000-<2000	500-<1000	000-<20000
Pracovní síly celkem	AWU	1,54	2,08	2,42	1,22	5,57	1,71	2,23	1,10	1,38	1,97	2,58	1,74	1,62	1,19	1,33
Neplacené pracovní síly	FWU	1,19	1,57	1,12	1,03	1,35	0,80	1,32	0,93	1,04	0,85	1,93	1,56	0,67	1,12	1,00
Placené pracovní síly	AWU	0,36	0,51	1,30	0,18	4,22	0,91	0,91	0,17	0,34	1,12	0,65	0,18	0,95	0,08	0,34
Zemědělsky využívaná půda	ha	33,88	51,20	43,14	11,35	201,75	95,43	88,59	10,01	40,89	128,72	86,58	14,41	49,22	50,06	20,35
Pronajatá (připachtované) půda	ha	18,16	37,50	37,53	8,18	158,98	28,86	58,34	5,45	15,43	79,88	71,46	6,20	30,43	9,40	10,22
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	ha	12,48	12,90	24,47	3,91	84,38	52,80	35,97	2,99	12,44	49,15	31,93	6,15	27,18	3,81	5,97
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	4,04	7,17	11,82	0,83	35,46	12,89	13,17	1,35	3,84	16,34	11,05	2,06	9,36	0,47	1,34
Energetické plodiny	ha	0,17	2,38	0,06	0,00	5,33	0,57	2,07	0,14	0,02	0,00	0,22	0,00	0,09	0,00	0,08
Zelenina a květiny	ha	0,32	1,50	0,24	0,25	0,64	0,33	0,52	0,10	0,31	0,12	0,77	0,15	0,75	0,00	0,57
Vinice	ha	0,58	0,00	0,43	0,18	0,30	0,00	0,46	0,20	1,69	0,00	2,52	0,21	0,42	0,00	1,14
Trvalé kultury	ha	1,53	0,72	0,54	1,36	1,10	0,78	0,37	2,03	6,61	0,47	0,58	0,53	0,80	0,01	2,45
Ovocné sady	ha	0,72	0,62	0,52	0,54	1,07	0,27	0,26	0,39	2,83	0,44	0,53	0,33	0,74	0,01	0,90
Olivové sady	ha	0,78	0,00	0,00	0,72	0,00	0,00	0,00	1,61	3,77	0,00	0,02	0,19	0,00	0,00	1,49
Ostatní trvalé kultury	ha	0,03	0,11	0,02	0,10	0,03	0,51	0,11	0,03	0,01	0,04	0,03	0,00	0,05	0,00	0,07
Krmné plodiny ²⁾	ha	13,73	27,76	4,58	3,83	78,32	24,46	37,13	2,79	11,93	48,83	38,04	4,98	9,54	45,97	8,18
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	26,05	124,88	10,93	13,99	88,68	146,48	91,48	6,02	23,44	41,68	71,91	9,04	18,64	59,59	18,62
Dojnice	DJ	4,92	18,10	2,74	1,75	21,36	21,20	23,27	0,16	1,58	14,03	12,82	1,97	2,74	13,24	3,18
Ostatní skot	DJ	8,30	44,78	1,83	1,23	37,95	20,43	25,88	0,95	5,24	15,12	31,58	1,91	3,27	40,52	4,87
Ovce a kozy	DJ	2,68	0,29	2,55	2,91	1,05	0,45	0,69	4,54	4,01	1,86	3,28	1,89	1,17	5,32	1,56
Prasata	DJ	7,01	50,70	1,76	1,57	20,76	97,74	37,91	0,14	9,09	8,56	11,31	1,70	7,00	0,08	5,31
Drůbež	DJ	2,95	10,70	1,84	6,54	7,06	5,99	3,01	0,21	3,42	1,77	12,64	1,36	4,30	0,07	3,50
Výnos pšenice	q/ha	63,17	92,78	42,13	13,82	65,74	76,69	82,90	30,99	31,74	40,89	74,49	44,08	49,07	99,99	54,62
Výnos kukuřice	q/ha	86,86	133,30	85,99	0,00	85,76	78,83	95,88	121,91	111,34	0,00	99,16	79,67	86,27	0,00	104,52
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,21	2,36	1,44	2,46	0,80	1,87	1,57	1,55	0,88	0,64	1,30	1,18	0,92	1,29	1,47
Roční dojivost	kg/ks	6 686	7 244	3 028	7 252	7 607	9 225	7 536	5 669	7 132	8 250	7 051	3 869	6 795	5 382	6 113
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč	1 960 411	6 978 618	1 206 178	988 728	8 417 198	11 385 530	6 980 463	672 975	1 475 313	3 174 768	5 518 615	580 345	1 921 696	1 854 701	2 054 556
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	997 071	2 682 042	875 666	284 996	4 518 515	3 672 257	2 891 782	474 882	901 632	1 434 780	3 045 790	327 401	1 201 993	327 896	1 320 810
Obiloviny	Kč	308 566	521 363	483 997	10 161	2 152 749	1 487 787	1 185 113	71 676	195 642	751 066	1 011 335	102 240	634 149	130 052	206 629
Proteinové plodiny	Kč	7 985	7 875	606	2 946	15 971	10 161	13 245	8 096	9 280	40 615	19 936	193	3 827	1 790	8 839
Brambory	Kč	35 879	358 406	9 665	34 750	191 264	201 369	137 872	8 151	19 605	46 040	69 638	14 869	9 555	3 359	15 393
Cukrová řepa	Kč	26 930	200 874	0	0	241 076	114 411	156 569	1 019	12 226	0	98 303	5 204	8 949	0	3 993
Olejniny	Kč	71 015	13 658	221 994	0	953 510	234 275	362 646	6 691	23 708	224 114	227 143	28 637	205 885	6 967	20 266

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		60 870	1 600	24 680	2 840	49 520	90 630	734 950	98 630	1 133 520	36 930	28 440	3 640	43 470	96 850
Počet podniků v souboru FADN		1000-<2000	200-<500	1000-<2000	500-<1000	1000-<2000	2000-<3000	10000-<20000	2000-<3000	4000-<5000	500-<1000	1000-<2000	500-<1000	500-<1000	2000-<3000
Pracovní síly celkem	AWU	1,80	1,83	2,02	1,40	2,74	1,59	1,67	1,59	1,13	1,25	1,29	12,43	1,33	1,71
Neplacené pracovní síly	FWU	1,43	1,45	1,28	1,22	1,44	1,48	1,46	1,23	1,01	0,98	1,03	0,69	1,28	1,28
Placené pracovní síly	AWU	0,38	0,39	0,73	0,17	1,30	0,11	0,21	0,36	0,12	0,27	0,26	11,74	0,05	0,43
Zemědělsky využívaná půda	ha	47,48	82,03	65,07	2,78	36,86	28,63	18,40	26,83	9,23	58,41	105,58	532,04	9,80	163,94
Pronajatá (připachtované) půda	ha	23,09	43,20	32,03	2,25	13,93	9,53	4,76	6,52	5,10	20,62	58,85	493,64	2,96	72,04
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	ha	22,37	18,61	26,88	0,00	4,27	8,46	9,98	2,53	4,79	29,68	43,63	215,73	2,15	32,68
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	5,81	3,52	5,33	0,21	5,89	3,02	2,58	0,50	1,59	4,06	8,46	78,57	0,35	10,54
Energetické plodiny	ha	0,00	0,20	0,06	0,00	0,04	0,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	5,68	0,00	0,19
Zelenina a květiny	ha	0,07	0,02	0,37	0,76	2,19	0,11	0,23	0,40	0,05	0,16	1,06	1,35	0,06	0,84
Vinice	ha	0,00	0,77	0,00	0,27	0,00	0,47	0,00	1,13	0,05	0,00	0,00	2,21	0,28	0,01
Trvalé kultury	ha	0,35	0,02	0,45	0,20	0,73	0,17	0,70	3,89	0,11	0,10	0,06	2,27	0,21	0,23
Ovocné sady	ha	0,26	0,00	0,39	0,18	0,37	0,17	0,69	1,35	0,10	0,07	0,01	1,25	0,19	0,22
Olivové sady	ha	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	2,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Ostatní trvalé kultury	ha	0,09	0,02	0,07	0,00	0,36	0,00	0,01	0,01	0,01	0,02	0,06	1,03	0,01	0,02
Krmné plodiny ²⁾	ha	16,58	59,04	27,03	1,21	23,61	15,92	4,73	13,37	2,55	23,05	49,70	225,24	6,73	114,81
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	12,69	111,05	21,32	15,50	137,71	24,04	12,07	14,99	4,73	30,23	70,92	144,38	9,90	128,74
Dojnice	DJ	4,67	28,12	6,72	2,46	34,14	6,15	3,13	2,00	1,26	8,22	13,10	37,98	2,23	18,01
Ostatní skot	DJ	5,22	63,88	6,89	2,09	25,43	8,68	3,38	6,68	0,53	10,91	27,54	57,28	4,96	51,20
Ovce a kozy	DJ	0,35	0,34	0,26	0,53	2,85	0,48	0,06	3,01	2,02	0,28	0,82	10,56	0,43	31,80
Prasata	DJ	1,88	16,99	7,17	6,83	52,06	6,87	3,89	1,01	0,52	7,70	27,17	30,68	1,51	12,55
Drůbež	DJ	0,45	1,08	0,22	3,48	22,62	1,53	1,48	2,18	0,30	2,92	1,97	7,64	0,55	14,56
Výnos pšenice	q/ha	51,46	62,71	39,43	0,00	91,12	58,66	61,20	19,20	46,38	41,54	68,39	54,07	51,99	86,94
Výnos kukuřice	q/ha	59,78	95,53	0,00	0,00	143,43	104,66	86,29	91,11	58,45	0,00	72,88	85,39	100,03	234,85
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,64	1,60	0,53	6,08	2,77	1,08	1,62	0,75	1,30	1,16	0,90	0,47	1,21	0,91
Roční dojivost	kg/ks	5 771	7 197	6 171	6 831	8 058	6 687	5 218	7 415	3 345	8 814	8 724	6 467	4 995	7 294
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč	997 292	5 699 800	1 490 926	1 151 685	13 403 354	2 099 990	802 118	888 305	316 139	3 065 588	5 779 517	17 303 029	614 021	7 313 040
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	621 621	1 270 942	750 984	483 143	5 962 024	515 250	417 250	495 424	188 207	1 228 978	2 826 577	9 435 252	259 442	2 880 493
Obiloviny	Kč	376 442	482 730	385 419	0	173 806	181 571	190 520	49 289	85 444	395 387	1 040 578	4 884 245	49 977	1 151 767
Proteinové plodiny	Kč	19 468	1 845	14 814	0	1 267	15 640	6 939	1 625	441	12 033	43 947	53 585	386	49 069
Brambory	Kč	18 697	97 229	35 714	32 299	540 280	31 611	21 478	12 336	7 435	48 435	107 335	82 718	13 024	177 881
Cukrová řepa	Kč	22 882	0	0	0	210 814	37 476	16 219	413	1 955	18 063	100 836	305 097	0	132 640
Olejniny	Kč	67 297	81 258	59 119	0	1 707	15 255	45 544	3 194	28 610	21 120	109 840	1 853 765	5 810	209 658

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč	13 658	40 505	27 123	83	57 660	1 955	45 709	43 066	14 401	3 855	41 441	3 965	4 213	0	12 942
Zelenina a květiny	Kč	178 652	959 292	66 747	96 568	158 386	531 854	387 924	69 913	134 705	23 405	390 348	34 888	167 335	0	292 816
Ovoce	Kč	66 884	286 620	22 276	49 014	70 767	35 549	63 553	58 156	130 960	5 562	145 472	24 424	40 010	220	156 871
Citrusové plody	Kč	13 437	0	0	12 859	0	0	0	18 697	57 164	0	6 636	3 056	0	0	39 404
Víno a hrozny	Kč	114 549	386	11 758	10 656	42 157	0	187 161	32 299	97 697	28	918 567	31 886	35 769	0	262 747
Olivy a olivový olej	Kč	36 457	0	0	21 726	0	0	0	114 136	151 006	0	2 396	7 049	0	0	86 022
Krmné plodiny	Kč	83 461	82 139	25 498	33 318	570 790	733 168	297 414	33 786	39 541	310 631	31 694	64 902	63 938	171 465	109 427
Ostatní rostlinná produkce	Kč	39 624	210 897	6 030	12 969	64 186	321 728	54 548	9 197	15 668	29 463	82 910	6 058	28 389	14 016	105 462
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	841 081	3 953 866	293 945	681 759	3 052 812	5 806 144	3 443 187	184 738	554 406	1 427 621	2 243 755	232 320	589 762	1 501 087	631 947
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	-1 019	28 720	-551	7 682	52 676	-135 146	-20 927	165	4 378	-2 533	25 911	-3 717	13 548	-4 185	3 580
Mléko a mléčné výrobky	Kč	342 628	1 334 963	76 357	195 449	1 514 166	2 220 652	1 667 210	10 711	109 923	1 036 585	934 097	79 000	180 635	705 935	269 548
Hovězí a telecí maso	Kč	150 896	982 230	18 532	28 169	528 935	380 490	509 963	8 178	94 861	148 583	555 975	30 097	46 095	696 105	122 231
Vepřové maso	Kč	166 123	1 048 894	51 575	243 995	638 252	2 862 925	1 010 674	2 864	142 222	158 000	282 627	27 371	163 315	1 680	110 336
Ovce a kozy	Kč	33 952	5 425	32 878	41 854	12 281	5 480	8 261	44 525	51 492	16 769	53 117	21 505	13 548	87 344	19 495
Drůbeží maso	Kč	52 538	360 003	43 286	38 605	126 499	107 775	123 168	7 738	25 608	-1 817	155 274	5 122	143 709	0	12 969
Slepičí vejce	Kč	31 171	131 952	26 600	34 585	174 164	129 886	40 560	7 214	6 416	56 035	80 322	33 346	26 902	3 470	29 931
Ovčí a kozí mléko	Kč	35 824	13 465	18 477	94 172	20 762	0	6 801	85 251	82 387	716	73 768	24 589	633	0	35 962
Ostatní zvířata a produkty	Kč	27 949	76 935	26 242	4 984	37 779	98 964	76 522	18 229	41 496	12 722	108 574	11 290	14 924	6 581	31 528
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	122 259	342 738	36 568	21 946	845 872	1 907 102	645 494	13 355	19 275	312 394	229 070	20 624	129 941	25 691	101 800
Vlastní spotřeba	Kč	11 400	3 607	22 772	15 393	7 077	3 910	5 645	16 466	2 423	14 098	20 845	25 856	4 323	2 533	10 106
Vnitropodniková spotřeba	Kč	111 603	228 657	86 407	37 283	820 484	978 925	261 755	28 582	34 144	516 406	103 755	115 843	109 840	236 753	94 420
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč	1 770 717	6 223 339	1 249 382	915 978	9 199 628	11 556 114	6 815 303	518 747	1 200 313	3 625 088	5 376 888	531 468	1 826 863	1 646 008	1 324 885
Mezispotřeba celkem	Kč	1 223 829	4 462 507	711 525	696 105	6 220 144	7 659 991	4 670 595	334 753	857 134	2 546 814	3 560 930	365 152	1 303 022	1 339 837	921 651
Přímé náklady celkem	Kč	761 007	3 217 421	457 232	503 354	3 785 952	5 431 244	2 815 012	197 597	549 835	1 597 297	1 869 984	277 891	805 037	909 948	609 064
Osiva a sadba	Kč	83 048	392 688	73 108	43 975	384 290	321 343	251 925	22 937	56 008	121 130	233 972	29 023	107 858	17 292	91 391
Vlastní osiva a sadba	Kč	5 948	69 500	20 459	3 497	23 295	17 237	7 903	1 157	551	37 283	6 471	1 872	5 149	441	716
Hnojiva nakupovaná	Kč	115 898	250 713	124 379	49 785	568 917	323 408	382 004	43 534	102 433	316 359	374 542	50 198	137 211	179 286	80 047
Prostředky ochrany rostlin	Kč	77 293	245 206	70 822	25 774	484 107	241 186	285 464	27 894	64 682	92 135	293 119	26 407	107 279	26 710	65 453
Ostatní přímé náklady RV	Kč	35 411	138 009	15 475	8 619	129 694	249 034	119 340	9 032	11 565	61 212	54 135	6 801	18 256	13 603	42 157
Krmiva pro skot celkem	Kč	201 865	718 850	71 731	203 352	992 473	1 338 322	631 671	73 300	168 877	691 562	405 988	103 893	148 170	457 865	180 635
Vlastní krmiva pro skot	Kč	65 122	108 821	28 582	21 616	563 933	602 373	121 295	24 727	25 774	416 066	54 714	84 975	70 657	165 821	71 566
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	156 183	1 125 856	70 161	162 819	520 096	2 011 628	715 655	12 887	107 197	150 511	349 402	32 575	222 957	3 194	76 164
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	17 871	17 210	5 425	28	59 835	359 094	100 478	358	358	52 180	23 185	13 933	30 785	0	4 654
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	58 486	315 836	17 237	7 875	295 542	402 188	297 882	6 829	30 757	99 267	98 358	13 217	42 130	211 585	22 469
Náklady na lesní výrobu	Kč	854	0	0	0	1 212	12 088	3 910	0	0	3 304	0	0	496	83	55
Režijní náklady celkem	Kč	462 822	1 245 086	254 293	192 778	2 434 192	2 228 748	1 855 582	137 156	307 300	949 517	1 690 946	87 261	498 012	429 889	312 586
Náklady budov a strojů	Kč	123 250	380 820	51 079	51 409	858 291	912 399	593 892	25 360	65 453	244 986	463 070	17 320	83 736	150 401	47 802

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč	1 652	1 129	193	0	8 619	5 893	5 975	6 168	193	2 919	11 482	16 604	6 884	17 072
Zelenina a květiny	Kč	12 611	8 729	122 562	361 297	3 865 723	45 764	73 493	110 887	10 739	410 531	451 284	283 013	20 679	338 360
Ovoce	Kč	6 609	55	10 794	10 574	203 765	35 934	42 543	73 989	8 729	3 359	1 349	81 781	21 395	61 598
Citrusové plody	Kč	0	0	0	3 662	0	0	0	29 243	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč	0	534 112	0	45 407	0	106 316	0	103 535	4 048	0	0	181 213	45 159	2 864
Olivy a olivový olej	Kč	0	0	0	578	0	0	0	40 753	0	0	0	0	606	0
Krmné plodiny	Kč	92 768	50 611	103 810	28 555	254 293	28 224	4 598	53 309	37 366	312 862	925 616	1 577 471	91 226	581 418
Ostatní rostlinná produkce	Kč	3 194	13 272	18 559	771	701 750	11 593	9 940	10 684	3 249	4 296	34 337	115 788	4 268	158 166
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	354 413	3 678 921	588 991	656 674	6 449 628	1 039 366	370 329	346 373	125 040	1 449 292	2 500 911	5 392 694	237 524	3 794 736
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	7 793	54 218	2 726	-20 955	-97 036	7 738	-936	8 867	-11 510	28 389	-28 169	156 513	4 709	37 917
Mléko a mléčné výrobky	Kč	204 729	2 054 969	312 173	213 568	3 287 747	447 374	140 763	133 576	44 553	885 937	1 248 886	2 380 883	109 785	1 434 588
Hovězí a telecí maso	Kč	63 332	947 094	62 011	37 669	396 873	198 423	53 640	79 441	5 783	238 460	612 259	665 540	74 567	969 866
Vepřové maso	Kč	47 251	476 369	178 377	154 806	1 525 070	244 986	83 076	14 952	9 335	198 093	513 212	1 221 268	25 278	291 549
Ovce a kozy	Kč	3 249	1 432	3 112	2 919	27 205	8 729	358	24 259	19 000	7 380	13 630	68 041	4 323	496 057
Drůbeží maso	Kč	11 565	6 609	193	58 569	358 681	45 076	85 581	15 255	2 258	76 136	35 879	839 456	83	276 101
Slepičí vejce	Kč	11 868	84 370	8 701	82 084	450 789	60 221	14 677	43 617	5 920	33 759	51 464	60 689	6 498	228 272
Ovčí a kozí mléko	Kč	165	48 160	1 046	85 581	313 550	9 555	220	16 274	25 608	275	0	154 751	2 671	1 019
Ostatní zvířata a produkty	Kč	12 253	59 945	23 350	21 450	89 684	24 975	-7 985	19 000	12 611	9 224	25 608	2 093	14 319	97 312
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	21 230	749 910	150 979	11 868	991 702	545 374	14 539	46 536	2 891	387 319	452 028	2 475 083	117 027	637 812
Vlastní spotřeba	Kč	9 335	14 043	20 762	11 097	606	36 843	8 288	8 839	14 264	2 671	633	55 843	21 781	2 671
Vnitropodniková spotřeba	Kč	144 838	176 312	199 690	43 314	294 771	88 858	79 055	45 627	44 167	395 276	1 021 909	3 945 798	103 480	633 378
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč	1 023 285	6 031 331	1 636 480	929 554	12 226 281	1 947 001	714 003	704 145	215 110	3 936 986	6 797 956	21 323 008	668 046	7 013 589
Mezispotřeba celkem	Kč	690 846	3 673 193	1 181 974	777 225	8 527 975	1 329 401	520 564	497 352	151 860	2 781 529	4 687 777	14 119 560	430 687	5 054 361
Přímé náklady celkem	Kč	472 569	2 228 169	746 385	595 517	5 776 102	709 019	358 131	353 284	97 229	1 456 479	2 927 276	9 506 157	250 824	3 252 556
Osiva a sadba	Kč	50 418	154 751	82 745	54 108	951 307	60 166	35 026	32 547	16 384	95 632	204 811	958 301	17 265	242 866
Vlastní osiva a sadba	Kč	23 378	2 533	27 095	3 855	63 690	2 285	8 784	5 783	1 817	18 256	55	137 183	964	20 872
Hnojiva nakupovaná	Kč	126 307	281 636	128 730	17 017	232 843	60 414	76 907	45 076	19 330	213 182	323 518	1 332 210	24 700	493 634
Prostředky ochrany rostlin	Kč	52 263	152 245	63 112	20 074	270 264	40 588	32 685	30 289	11 730	55 815	147 261	1 150 418	15 090	307 960
Ostatní přímé náklady RV	Kč	23 818	71 318	45 489	36 485	553 442	27 453	11 262	42 378	4 241	128 207	223 839	598 904	13 685	172 071
Krmiva pro skot celkem	Kč	147 702	795 702	222 324	209 465	1 211 520	157 808	62 314	121 598	32 189	604 025	1 418 424	2 091 702	119 643	1 034 933
Vlastní krmiva pro skot	Kč	113 090	155 577	144 756	9 693	193 164	41 607	34 172	39 211	20 707	333 403	918 154	1 455 405	84 975	246 721
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	45 324	390 320	120 029	223 646	1 541 124	184 958	122 369	56 944	7 655	181 874	377 296	1 288 290	21 836	471 275
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	6 939	18 421	16 384	248	2 506	30 923	36 155	330	3 112	40 533	96 513	261 618	9 555	8 674
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	23 295	278 635	42 818	24 700	594 030	71 786	14 153	23 323	3 497	123 581	214 669	416 341	17 210	452 083
Náklady na lesní výrobu	Kč	220	2 919	3 800	0	0	28 031	0	743	0	0	0	9 527	3 552	110
Režijní náklady celkem	Kč	218 276	1 445 024	435 589	181 736	2 751 873	620 409	162 434	144 067	54 603	1 325 050	1 760 474	4 613 431	179 864	1 801 833
Náklady budov a strojů	Kč	59 808	569 000	111 685	53 034	617 738	191 622	42 928	39 652	9 775	400 178	492 175	966 920	63 387	542 510

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč	142 333	399 957	135 008	100 368	906 313	467 530	558 261	62 369	99 707	370 384	311 870	46 838	226 785	108 271	140 047
Služby	Kč	88 142	370 522	31 115	8 922	242 508	478 379	337 754	22 689	50 666	164 692	383 271	9 362	90 042	108 601	36 099
Ostatní přímé náklady	Kč	109 069	93 814	37 118	32 107	427 053	370 439	365 675	26 737	91 474	169 455	532 763	13 740	97 477	62 616	88 638
Odpisy	Kč	248 979	921 926	165 876	100 396	946 791	1 224 159	850 223	110 363	136 991	467 007	888 250	121 956	159 680	164 471	150 401
Externí faktory celkem	Kč	297 910	838 906	371 954	119 478	2 032 693	2 671 964	1 294 485	73 631	206 188	611 295	927 681	44 333	364 161	141 699	252 834
Vyplacené mzdy	Kč	163 232	285 904	127 931	67 683	1 564 749	1 079 183	654 609	42 185	147 289	459 738	413 670	26 765	240 222	45 737	189 281
Vyplacené pachtovné	Kč	93 319	332 522	218 717	37 807	356 589	511 698	489 724	31 226	51 437	82 552	380 104	12 777	103 066	65 260	58 982
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč	311 072	697 840	282 380	134 430	2 298 276	958 328	997 319	179 451	284 169	647 835	803 467	136 963	476 177	529 018	236 753
Celkové podpory na plodiny	Kč	6 278	0	9 197	0	7 022	441	0	18 366	21 092	0	4 791	2 120	1 212	0	6 306
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	3 965	0	83	0	0	0	0	16 108	17 375	0	0	2 120	28	0	1 762
Celkové podpory na zvířata	Kč	14 429	101 745	15 585	8 481	83 571	-18 146	-358	2 946	18 752	13 437	73 521	12 722	25 140	6 251	3 470
Podpory na produkci mléka	Kč	2 946	1 459	5 397	3 497	52 208	-30 895	-358	28	2 643	6 361	3 112	4 185	12 914	0	1 267
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	8 591	100 175	2 423	0	27 811	12 749	0	1 074	13 603	0	58 128	4 461	8 729	0	1 707
Podpory na ovce a kozy	Kč	2 175	0	7 600	4 681	3 332	0	0	1 762	2 396	0	12 253	3 167	3 497	6 251	220
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	688	138	138	303	193	0	0	83	83	7 077	0	881	0	0	303
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	29 133	55 374	60 882	4 571	256 386	17 871	87 536	5 617	22 194	196 716	33 015	3 938	73 934	58 128	27 040
Podpory na LFA	Kč	17 898	2 643	10 436	12 997	171 906	854	0	4 268	10 739	32 547	53 172	3 525	0	52 759	12 336
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	7 132	54 356	5 920	8 646	3 304	330	799	8 178	2 506	19 688	7 738	1 597	6 085	13 465	2 065
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	7 214	0	3 029	0	133 741	0	73 961	303	2 313	2 341	14 897	854	31 363	0	441
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	1 129	38 908	0	0	29 491	38 743	7 022	0	55	688	0	0	716	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	213 127	436 911	163 315	99 735	1 189 877	896 593	741 456	134 402	205 252	382 445	567 733	106 949	300 966	385 336	176 394
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	168 161	436 911	0	0	0	896 593	741 456	134 402	205 252	0	567 733	106 949	0	385 336	176 394
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	44 966	0	163 315	99 735	1 189 877	0	0	0	0	382 445	0	0	300 966	0	0
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč	289 346	626 550	285 133	129 143	2 250 446	824 091	973 335	186 693	301 407	639 051	742 117	121 736	447 292	477 471	170 034
Celkové provozní podpory	Kč	311 072	697 840	282 380	134 430	2 298 276	958 328	997 319	179 451	284 169	647 835	803 467	136 963	476 177	529 018	236 753
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	3 827	-4 130	6 719	0	0	0	86 187	11 538	29 794	2 341	0	0	-11 593	-44 746	0
Daně	Kč	25 553	67 160	3 965	5 287	47 830	134 237	110 143	4 296	12 556	11 097	61 350	15 227	17 320	6 801	66 719
Bilance investičních podpor a daní	Kč	12 639	98 743	25 305	0	76 605	32 162	98 055	22 332	-4 433	32 520	40 643	716	48 683	50 831	165
Podpory investiční celkem	Kč	11 813	72 667	9 940	0	76 605	32 162	21 147	22 194	1 872	33 181	40 643	716	51 767	20 514	165
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč	826	26 049	15 365	0	0	0	76 880	138	-6 278	-661	0	0	-3 084	30 317	0

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč	112 263	354 468	215 826	102 819	774 031	138 395	77 761	66 471	25 360	367 988	515 470	2 068 324	72 447	444 455
Služby	Kč	7 132	279 543	35 824	11 180	607 577	131 125	22 552	24 534	16 164	241 682	312 724	899 595	19 688	364 519
Ostatní přímé náklady	Kč	39 101	241 985	72 254	14 677	752 553	159 267	19 165	13 382	3 304	315 230	440 077	678 592	24 342	450 320
Odpisy	Kč	222 214	1 622 382	243 416	77 871	1 457 360	457 452	134 485	101 662	33 869	726 174	873 849	2 408 309	214 559	863 660
Externí faktory celkem	Kč	110 198	735 757	211 089	74 457	2 240 918	160 148	58 954	105 132	29 408	429 283	1 236 330	4 795 112	22 800	1 095 539
Vyplacené mzdy	Kč	68 041	286 840	159 240	56 393	1 125 471	62 011	39 266	83 076	15 337	201 204	594 278	3 811 065	10 574	643 759
Vyplacené pachtovné	Kč	31 060	284 390	24 617	10 161	373 909	64 434	10 601	19 605	12 611	139 304	385 777	727 881	7 682	296 891
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	253 137	1 270 860	398 333	79 220	449 357	483 611	160 176	195 614	40 367	1 419 718	1 094 438	4 355 778	181 158	1 103 497
Celkové podpory na plodiny	Kč	0	0	413	2 699	193	0	3 029	17 788	110	32 465	386	114 879	83	0
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	0	0	0	2 699	0	0	0	11 648	83	24 920	386	114 879	83	0
Celkové podpory na zvířata	Kč	18 284	-85 664	79 358	0	-64 351	14 649	1 404	40 312	3 745	284 638	47 362	250 713	6 636	8 922
Podpory na produkci mléka	Kč	7 049	-85 664	43 837	0	-64 351	-1 928	1 267	8 481	1 157	163 976	26 352	202 498	1 625	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	10 491	0	12 749	0	0	16 577	0	23 323	496	93 457	0	30 482	5 012	8 922
Podpory na ovce a kozy	Kč	468	0	330	0	0	0	110	8 481	1 322	4 241	0	17 733	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	303	0	22 414	0	0	0	0	0	771	22 965	21 010	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	2 120	338 112	9 968	4 764	34 668	0	14 677	19 165	688	319 140	237 606	242 232	37 999	204 563
Podpory na LFA	Kč	30 317	278 800	51 106	14 153	0	76 136	11 014	28 747	523	385 584	87 674	692 525	29 078	42 405
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	30 069	34 310	45 489	0	8 371	172 236	991	2 754	330	12 694	0	15 200	9 885	7 242
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	688	46 205	2 616	0	9 362	8 261	6 994	2 781	936	1 267	0	1 790	15 806	441
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	496	21 863	4 956	0	661	3 139	0	0	0	3 607	22 827	0	0	248
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	144 590	583 043	152 631	57 605	451 697	194 706	110 061	82 029	33 208	324 702	693 709	2 948 451	73 658	837 474
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	0	583 043	0	57 605	451 697	194 706	0	82 029	0	324 702	693 709	0	73 658	837 474
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	144 590	0	152 631	0	0	0	110 061	0	33 208	0	0	2 948 451	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	243 912	1 599 913	380 545	79 220	279 846	321 040	148 748	186 583	35 962	1 394 688	1 089 729	4 192 546	163 095	1 074 998
Celkové provozní podpory	Kč	253 137	1 270 860	398 333	79 220	449 357	483 611	160 176	195 614	40 367	1 419 718	1 094 438	4 355 778	181 158	1 103 497
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	-6 058	365 428	-3 332	0	-1 349	-134 182	-1 239	-3 332	0	0	0	0	-16 246	83
Daně	Kč	3 167	36 375	14 484	0	168 161	28 389	10 188	5 700	4 433	25 030	4 736	163 232	1 817	28 555
Bilance investičních podpor a daní	Kč	27 013	489 779	42 405	20 900	-1 790	-48 601	5 425	-1 349	688	54 686	0	190 162	16 769	1 184
Podpory investiční celkem	Kč	27 839	489 779	44 580	20 900	8 646	23 598	10 849	0	578	54 686	0	190 162	30 950	1 157
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč	-826	0	-2 175	0	-10 436	-72 226	-5 452	-1 349	110	0	0	0	-14 181	28

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 960 411	6 978 618	1 206 178	988 728	8 417 198	11 385 530	6 980 463	672 975	1 475 313	3 174 768	5 518 615	580 345	1 921 696	1 854 701	2 054 556
Mezispotřeba celkem	Kč	1 223 829	4 462 507	711 525	696 105	6 220 144	7 659 991	4 670 595	334 753	857 134	2 546 814	3 560 930	365 152	1 303 022	1 339 837	921 651
Bilance provozních podpor a daní	Kč	289 346	626 550	285 133	129 143	2 250 446	824 091	973 335	186 693	301 407	639 051	742 117	121 736	447 292	477 471	170 034
Hrubá přidaná hodnota	Kč	1 025 929	3 142 661	779 786	421 766	4 447 472	4 549 603	3 283 204	524 915	919 586	1 267 032	2 699 803	336 901	1 065 938	992 335	1 302 939
Odpisy	Kč	248 979	921 926	165 876	100 396	946 791	1 224 159	850 223	110 363	136 991	467 007	888 250	121 956	159 680	164 471	150 401
Čistá přidaná hodnota	Kč	776 950	2 220 735	613 883	321 370	3 500 681	3 325 471	2 432 981	414 524	782 595	800 025	1 811 525	214 944	906 286	827 864	1 152 538
Externí faktory celkem	Kč	297 910	838 906	371 954	119 478	2 032 693	2 671 964	1 294 485	73 631	206 188	611 295	927 681	44 333	364 161	141 699	252 834
Bilance investičních podpor a daní	Kč	12 639	98 743	25 305	0	76 605	32 162	98 055	22 332	-4 433	32 520	40 643	716	48 683	50 831	165
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	491 679	1 480 545	267 235	201 892	1 544 593	685 669	1 236 523	363 252	572 001	221 278	924 487	171 328	590 808	736 996	899 870
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	502 898	1 069 642	253 525	264 471	628 697	1 947 845	1 089 855	377 761	566 806	406 654	702 163	123 422	560 571	694 391	864 607
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	398 683	944 449	150 371	202 431	528 313	859 275	878 930	390 197	538 221	242 849	480 068	93 817	649 365	660 558	902 189
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč	9 011 421	19 867 162	2 456 524	4 961 400	17 173 831	67 679 114	24 739 842	3 580 205	7 537 843	8 050 945	11 800 825	3 975 481	4 927 614	27 552 707	13 327 575
Stálá aktiva celkem	Kč	7 169 772	17 248 535	1 556 158	4 013 976	11 322 941	57 673 485	21 769 115	3 438 120	5 588 005	6 040 033	7 176 077	3 743 878	3 158 714	24 285 777	8 566 140
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	4 912 579	9 111 459	526 182	3 009 690	2 893 600	42 499 167	14 477 140	2 431 907	4 403 938	1 571 688	1 862 164	2 284 177	1 300 901	21 385 294	7 154 682
Stavby	Kč	1 033 198	4 380 010	313 055	323 491	4 431 254	9 114 295	2 926 670	267 455	522 134	1 826 284	1 778 813	812 967	821 833	1 207 087	725 045
Stroje a zařízení	Kč	890 122	2 124 277	558 977	462 519	3 096 098	5 095 582	3 112 702	628 229	408 631	1 948 351	2 167 178	544 576	878 007	832 738	520 867
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	294 798	1 546 603	95 632	218 276	900 806	942 137	867 846	110 198	252 503	463 620	1 081 221	101 469	149 547	860 659	164 554
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 841 649	2 618 627	900 366	947 424	5 850 889	10 005 629	2 970 727	142 085	1 949 838	2 010 939	4 624 748	231 604	1 768 900	3 266 957	4 761 435
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	231 604	1 364 151	52 511	173 834	712 186	1 081 937	804 211	41 854	116 339	278 993	686 275	53 777	153 870	857 988	199 855
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	234 440	296 808	240 856	303	970 912	1 413 771	219 846	16 108	21 891	563 107	1 553 350	99 955	352 100	129 941	157 615
Ostatní oběžná aktiva	Kč	1 375 606	957 640	606 999	773 288	4 167 791	7 509 921	1 946 671	84 149	1 811 608	1 168 840	2 385 096	77 871	1 262 929	2 279 028	4 403 966
Cizí zdroje	Kč	1 405 042	5 306 589	606 861	100 285	5 166 818	40 051 565	5 308 104	3 139	226 867	2 773 929	4 878 518	105 435	828 800	628 505	139 579
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	1 077 558	5 171 278	294 413	93 897	3 309 115	37 821 440	3 732 120	1 955	161 608	1 690 808	3 073 243	96 981	307 382	537 389	112 952
Krátkodobé závazky	Kč	327 456	135 311	312 421	6 388	1 857 703	2 230 124	1 575 984	1 184	65 260	1 083 121	1 805 275	8 453	521 390	91 116	26 600
Vlastní kapitál	Kč	7 606 379	14 560 573	1 849 662	4 861 115	12 007 013	27 627 549	19 431 739	3 577 066	7 310 975	5 277 043	6 922 307	3 870 047	4 098 842	26 924 230	13 187 996
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	529 513	-1 333 173	-313 881	-166 206	885 772	-25 250	-36 540	-53 640	229 649	241 269	1 955	-10 216	321 701	260 792	4 103 495
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	4 342 616	13 110 097	2 250 556	2 391 402	14 224 168	26 137 257	10 595 803	2 036 741	3 741 675	6 219 456	10 374 636	2 603 648	3 579 186	7 345 230	4 845 805
Hrubé investice	Kč	259 442	1 307 152	251 842	36 595	1 423 573	1 336 698	1 132 520	34 970	75 008	736 445	934 703	58 954	304 298	303 142	86 462
Netto investice	Kč	10 464	385 226	85 939	-63 773	476 782	112 539	282 297	-75 393	-61 956	269 438	46 453	-63 002	144 618	138 643	-63 938

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč	997 292	5 699 800	1 490 926	1 151 685	13 403 354	2 099 990	802 118	888 305	316 139	3 065 588	5 779 517	17 303 029	614 021	7 313 040
Mezispotřeba celkem	Kč	690 846	3 673 193	1 181 974	777 225	8 527 975	1 329 401	520 564	497 352	151 860	2 781 529	4 687 777	14 119 560	430 687	5 054 361
Bilance provozních podpor a daní	Kč	243 912	1 599 913	380 545	79 220	279 846	321 040	148 748	186 583	35 962	1 394 688	1 089 729	4 192 546	163 095	1 074 998
Hrubá přidaná hodnota	Kč	550 330	3 626 520	689 496	453 652	5 155 225	1 091 629	430 329	577 536	200 240	1 678 720	2 181 469	7 376 015	346 400	3 333 677
Odpisy	Kč	222 214	1 622 382	243 416	77 871	1 457 360	457 452	134 485	101 662	33 869	726 174	873 849	2 408 309	214 559	863 660
Čistá přidaná hodnota	Kč	328 117	2 004 138	446 080	375 781	3 697 838	634 205	295 845	475 901	166 371	952 546	1 307 620	4 967 706	131 841	2 470 016
Externí faktory celkem	Kč	110 198	735 757	211 089	74 457	2 240 918	160 148	58 954	105 132	29 408	429 283	1 236 330	4 795 112	22 800	1 095 539
Bilance investičních podpor a daní	Kč	27 013	489 779	42 405	20 900	-1 790	-48 601	5 425	-1 349	688	54 686	0	190 162	16 769	1 184
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	244 903	1 758 161	277 396	322 224	1 455 129	425 456	242 288	369 420	137 679	577 949	71 290	362 729	125 811	1 375 661
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	182 085	1 093 909	221 344	268 924	1 348 208	398 349	177 249	298 802	147 732	764 201	1 013 993	399 801	99 096	1 440 636
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	160 251	1 216 160	187 457	245 979	1 001 471	287 565	161 531	300 474	119 685	590 860	71 625	574 831	98 172	1 070 603
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč	3 319 220	33 208 175	3 777 802	5 990 992	65 496 489	11 882 001	4 632 485	2 886 220	951 114	13 037 238	27 463 105	30 904 860	5 865 566	53 131 565
Stálá aktiva celkem	Kč	2 236 320	29 165 919	2 772 414	5 565 563	55 104 450	9 209 348	4 158 374	2 446 859	724 907	10 923 342	23 230 633	19 600 864	5 402 524	48 866 738
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	882 440	13 976 236	948 333	2 764 181	41 939 281	2 552 844	2 364 775	1 458 489	223 783	5 978 050	13 084 021	3 087 424	2 925 128	42 981 071
Stavby	Kč	374 597	7 636 201	673 994	1 968 975	7 668 610	4 401 157	988 425	365 841	315 781	2 477 396	4 618 112	9 976 330	1 507 255	711 553
Stroje a zařízení	Kč	810 516	6 477 246	802 448	717 170	4 010 617	2 036 327	709 102	434 900	133 438	2 164 176	4 865 493	4 875 626	849 590	3 348 463
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	141 809	1 074 915	178 900	113 503	1 473 110	215 137	93 842	186 941	49 124	282 325	662 979	1 180 818	120 497	1 806 376
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 082 900	4 042 255	1 005 387	425 428	10 392 038	2 672 652	474 084	439 361	226 207	2 113 868	4 232 500	11 303 997	463 042	4 264 827
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	116 036	1 271 080	126 665	170 364	963 340	267 786	100 561	100 396	28 720	268 832	659 978	1 472 780	153 347	1 488 007
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	216 817	359 067	221 085	0	888 608	154 173	176 615	102 488	26 737	553 057	742 971	1 868 084	165 022	690 570
Ostatní oběžná aktiva	Kč	750 075	2 412 109	657 638	255 064	8 540 063	2 250 694	196 909	236 477	170 749	1 291 980	2 829 551	7 963 133	144 673	2 086 250
Cizí zdroje	Kč	524 309	8 444 679	1 215 100	172 457	22 508 727	1 452 348	264 949	88 335	28 472	3 491 980	8 444 734	9 092 927	172 677	5 486 563
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	255 863	6 972 863	829 020	138 588	20 238 427	1 433 293	197 349	39 156	12 198	3 246 911	7 260 530	1 776 885	156 238	3 425 426
Krátkodobé závazky	Kč	268 474	1 471 816	386 052	33 869	2 270 299	19 055	67 600	49 179	16 274	245 069	1 184 205	7 316 042	16 439	2 061 137
Vlastní kapitál	Kč	2 794 911	24 763 496	2 562 702	5 818 562	42 987 762	10 429 652	4 367 536	2 797 885	922 615	9 545 230	19 018 371	21 811 933	5 692 917	47 645 002
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	76 632	496 773	133 576	-54 824	-1 715 756	272 852	20 019	42 873	-36 072	-42 350	3 166 645	773 784	94 448	2 447 162
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	2 519 801	19 016 747	2 691 817	4 083 862	28 429 502	9 548 700	2 412 522	1 700 033	783 751	7 932 541	14 493 496	27 758 124	3 087 534	12 546 550
Hrubé investice	Kč	274 752	3 107 195	353 036	35 631	2 202 176	528 329	104 609	125 481	1 101	866 910	983 606	2 307 032	312 201	1 027 113
Netto investice	Kč	52 538	1 484 813	109 620	-42 240	744 816	70 877	-29 849	23 846	-32 768	140 735	109 758	-101 277	97 642	163 453

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomocí zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z. p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: J. Hanibal a kolektiv (ÚZEI)

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 805 570	28 620	113 750	10 470	17 510	28 000	188 220	347 340	557 150	7 620	297 010	81 430	102 450	86 460	532 970
Počet podniků v souboru FADN		80000-<90000	1000-<2000	2000-<3000	200-<500	1000-<2000	1000-<2000	8000-<9000	4000-<5000	8000-<9000	500-<1000	7000-<8000	1000-<2000	1000-<2000	500-<1000	10000-<20000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	4,55	4,06	5,61	10,75	2,76	1,79	2,52	10,99	3,37	1,53	2,98	12,07	3,29	2,38	6,54
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	3,51	3,07	2,60	9,07	0,67	0,84	1,49	9,29	2,54	0,66	2,23	10,83	1,36	2,24	4,91
Placené pracovní síly	AWU/100ha	1,06	1,00	3,01	1,59	2,09	0,95	1,03	1,70	0,83	0,87	0,75	1,25	1,93	0,16	1,67
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	33,88	51,20	43,14	11,35	201,75	95,43	88,59	10,01	40,89	128,72	86,58	14,41	49,22	50,06	20,35
Pronajatá (připachtované) půda	ha/podnik	18,16	37,50	37,53	8,18	158,98	28,86	58,34	5,45	15,43	79,88	71,46	6,20	30,43	9,40	10,22
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	36,84	25,20	56,72	34,45	41,82	55,33	40,60	29,87	30,42	38,18	36,88	42,68	55,22	7,61	29,34
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	11,92	14,00	27,40	7,31	17,58	13,51	14,87	13,49	9,39	12,69	12,76	14,30	19,02	0,94	6,58
Energetické plodiny	%	0,50	4,65	0,14	0,00	2,64	0,60	2,34	1,40	0,05	0,00	0,25	0,00	0,18	0,00	0,39
Zelenina a květiny	%	0,94	2,93	0,56	2,20	0,32	0,35	0,59	1,00	0,76	0,09	0,89	1,04	1,52	0,00	2,80
Vínice	%	1,71	0,00	1,00	1,59	0,15	0,00	0,52	2,00	4,13	0,00	2,91	1,46	0,85	0,00	5,60
Trvalé kultury	%	4,52	1,41	1,25	11,98	0,55	0,82	0,42	20,28	16,17	0,37	0,67	3,68	1,63	0,02	12,04
Ovocné sady	%	2,13	1,21	1,21	4,76	0,53	0,28	0,29	3,90	6,92	0,34	0,61	2,29	1,50	0,02	4,42
Olivové sady	%	2,30	0,00	0,00	6,34	0,00	0,00	0,00	16,08	9,22	0,00	0,02	1,32	0,00	0,00	7,32
Ostatní trvalé kultury	%	0,09	0,21	0,05	0,88	0,01	0,53	0,12	0,30	0,02	0,03	0,03	0,00	0,10	0,00	0,34
Krmné plodiny ²⁾	%	40,53	54,22	10,62	33,74	38,82	25,63	41,91	27,87	29,18	37,94	43,94	34,56	19,38	91,83	40,20
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	76,89	243,91	25,34	123,26	43,96	153,49	103,26	60,14	57,32	32,38	83,06	62,73	37,87	119,04	91,50
Dojnice	DJ/100ha	14,52	35,35	6,35	15,42	10,59	22,22	26,27	1,60	3,86	10,90	14,81	13,67	5,57	26,45	15,63
Ostatní skot	DJ/100ha	24,50	87,46	4,24	10,84	18,81	21,41	29,21	9,49	12,81	11,75	36,47	13,25	6,64	80,94	23,93
Ovce a kozy	DJ/100ha	7,91	0,57	5,91	25,64	0,52	0,47	0,78	45,35	9,81	1,44	3,79	13,12	2,38	10,63	7,67
Prasata	DJ/100ha	20,69	99,02	4,08	13,83	10,29	102,42	42,79	1,40	22,23	6,65	13,06	11,80	14,22	0,16	26,09
Drůbež	DJ/100ha	8,71	20,90	4,27	57,62	3,50	6,28	3,40	2,10	8,36	1,38	14,60	9,44	8,74	0,14	17,20
Výnos pšenice	q/ha	63,17	92,78	42,13	13,82	65,74	76,69	82,90	30,99	31,74	40,89	74,49	44,08	49,07	99,99	54,62
Výnos kukuřice	q/ha	86,86	133,30	85,99	0,00	85,76	78,83	95,88	121,91	111,34	0,00	99,16	79,67	86,27	0,00	104,52
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,21	2,36	1,44	2,46	0,80	1,87	1,57	1,55	0,88	0,64	1,30	1,18	0,92	1,29	1,47
Roční dojvost	kg/ks	6 686	7 244	3 028	7 252	7 607	9 225	7 536	5 669	7 132	8 250	7 051	3 869	6 795	5 382	6 113
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč/ha	57 863	136 301	27 960	87 113	41 721	119 308	78 795	67 230	36 080	24 664	63 740	40 274	39 043	37 050	100 961
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	29 429	52 384	20 298	25 110	22 397	38 481	32 642	47 441	22 050	11 147	35 179	22 720	24 421	6 550	64 905
Obiloviny	Kč/ha	9 108	10 183	11 219	895	10 670	15 590	13 378	7 160	4 785	5 835	11 681	7 095	12 884	2 598	10 154
Proteinové plodiny	Kč/ha	236	154	14	260	79	106	150	809	227	316	230	13	78	36	434
Energetické plodiny	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brambory	Kč/ha	1 059	7 000	224	3 062	948	2 110	1 556	814	479	358	804	1 032	194	67	756
Cukrová řepa	Kč/ha	795	3 923	0	0	1 195	1 199	1 767	102	299	0	1 135	361	182	0	196
Olejniny	Kč/ha	2 096	267	5 146	0	4 726	2 455	4 094	668	580	1 741	2 624	1 987	4 183	139	996

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		60 870	1 600	24 680	2 840	49 520	90 630	734 950	98 630	1 133 520	36 930	28 440	3 640	43 470	96 850
Počet podniků v souboru FADN		1000-<2000	200-<500	1000-<2000	500-<1000	1000-<2000	2000-<3000	10000-<20000	2000-<3000	4000-<5000	500-<1000	1000-<2000	500-<1000	500-<1000	2000-<3000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	3,79	2,23	3,10	50,36	7,43	5,55	9,08	5,93	12,24	2,14	1,22	2,34	13,57	1,04
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	3,01	1,77	1,97	43,88	3,91	5,17	7,93	4,58	10,94	1,68	0,98	0,13	13,06	0,78
Placené pracovní síly	AWU/100ha	0,80	0,48	1,12	6,12	3,53	0,38	1,14	1,34	1,30	0,46	0,25	2,21	0,51	0,26
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	47,48	82,03	65,07	2,78	36,86	28,63	18,40	26,83	9,23	58,41	105,58	532,04	9,80	163,94
Pronajatá (připachtované) půda	ha/podnik	23,09	43,20	32,03	2,25	13,93	9,53	4,76	6,52	5,10	20,62	58,85	493,64	2,96	72,04
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	47,11	22,69	41,31	0,00	11,58	29,55	54,24	9,43	51,90	50,81	41,32	40,55	21,94	19,93
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,24	4,29	8,19	7,55	15,98	10,55	14,02	1,86	17,23	6,95	8,01	14,77	3,57	6,43
Energetické plodiny	%	0,00	0,24	0,09	0,00	0,11	1,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	1,07	0,00	0,12
Zelenina a květiny	%	0,15	0,02	0,57	27,34	5,94	0,38	1,25	1,49	0,54	0,27	1,00	0,25	0,61	0,51
Vinice	%	0,00	0,94	0,00	9,71	0,00	1,64	0,00	4,21	0,54	0,00	0,00	0,42	2,86	0,01
Trvalé kultury	%	0,74	0,02	0,69	7,19	1,98	0,59	3,80	14,50	1,19	0,17	0,06	0,43	2,14	0,14
Ovocné sady	%	0,55	0,00	0,60	6,47	1,00	0,59	3,75	5,03	1,08	0,12	0,01	0,23	1,94	0,13
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	0,72	0,00	0,00	0,00	9,47	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,19	0,02	0,11	0,00	0,98	0,00	0,05	0,04	0,11	0,03	0,06	0,19	0,10	0,01
Krmné plodiny ²⁾	%	34,92	71,97	41,54	43,53	64,05	55,61	25,71	49,83	27,63	39,46	47,07	42,34	68,67	70,03
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	26,73	135,38	32,76	557,55	373,60	83,97	65,60	55,87	51,25	51,75	67,17	27,14	101,02	78,53
Dojnice	DJ/100ha	9,84	34,28	10,33	88,49	92,62	21,48	17,01	7,45	13,65	14,07	12,41	7,14	22,76	10,99
Ostatní skot	DJ/100ha	10,99	77,87	10,59	75,18	68,99	30,32	18,37	24,90	5,74	18,68	26,08	10,77	50,61	31,23
Ovce a kozy	DJ/100ha	0,74	0,41	0,40	19,06	7,73	1,68	0,33	11,22	21,89	0,48	0,78	1,98	4,39	19,40
Prasata	DJ/100ha	3,96	20,71	11,02	245,68	141,24	24,00	21,14	3,76	5,63	13,18	25,73	5,77	15,41	7,66
Drůbež	DJ/100ha	0,95	1,32	0,34	125,18	61,37	5,34	8,04	8,13	3,25	5,00	1,87	1,44	5,61	8,88
Výnos pšenice	q/ha	51,46	62,71	39,43	0,00	91,12	58,66	61,20	19,20	46,38	41,54	68,39	54,07	51,99	86,94
Výnos kukuřice	q/ha	59,78	95,53	0,00	0,00	143,43	104,66	86,29	91,11	58,45	0,00	72,88	85,39	100,03	234,85
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,64	1,60	0,53	6,08	2,77	1,08	1,62	0,75	1,30	1,16	0,90	0,47	1,21	0,91
Roční dojivost	kg/lks	5 771	7 197	6 171	6 831	8 058	6 687	5 218	7 415	3 345	8 814	8 724	6 467	4 995	7 294
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	21 004	69 484	22 913	414 275	363 629	73 349	43 593	33 109	34 251	52 484	54 741	32 522	62 655	44 608
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	13 092	15 494	11 541	173 792	161 748	17 997	22 677	18 465	20 391	21 041	26 772	17 734	26 474	17 570
Obiloviny	Kč/ha	7 928	5 885	5 923	0	4 715	6 342	10 354	1 837	9 257	6 769	9 856	9 180	5 100	7 026
Proteinové plodiny	Kč/ha	410	22	228	0	34	546	377	61	48	206	416	101	39	299
Energetické plodiny	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brambory	Kč/ha	394	1 185	549	11 619	14 658	1 104	1 167	460	805	829	1 017	155	1 329	1 085
Cukrová řepa	Kč/ha	482	0	0	0	5 719	1 309	881	15	212	309	955	573	0	809
Olejníny	Kč/ha	1 417	991	909	0	46	533	2 475	119	3 100	362	1 040	3 484	593	1 279

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	403	791	629	7	286	20	516	4 302	352	30	479	275	86	0	636
Zelenina a květiny	Kč/ha	5 273	18 736	1 547	8 508	785	5 573	4 379	6 984	3 294	182	4 509	2 421	3 400	0	14 389
Ovoce	Kč/ha	1 974	5 598	516	4 318	351	373	717	5 810	3 203	43	1 680	1 695	813	4	7 709
Citrusové plody	Kč/ha	397	0	0	1 133	0	0	0	1 868	1 398	0	77	212	0	0	1 936
Víno a hrozny	Kč/ha	3 381	8	273	939	209	0	2 113	3 227	2 389	0	10 609	2 213	727	0	12 911
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 076	0	0	1 914	0	0	0	11 402	3 693	0	28	489	0	0	4 227
Krmné plodiny	Kč/ha	2 463	1 604	591	2 936	2 829	7 683	3 357	3 375	967	2 413	366	4 504	1 299	3 425	5 377
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 170	4 119	140	1 143	318	3 371	616	919	383	229	958	420	577	280	5 182
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	24 825	77 224	6 814	60 067	15 132	60 842	38 867	18 455	13 558	11 091	25 915	16 122	11 982	29 986	31 054
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	-30	561	-13	677	261	-1 416	-236	17	107	-20	299	-258	275	-84	176
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	10 113	26 073	1 770	17 220	7 505	23 270	18 819	1 070	2 688	8 053	10 789	5 482	3 670	14 102	13 246
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 454	19 184	430	2 482	2 622	3 987	5 756	817	2 320	1 154	6 422	2 089	937	13 905	6 006
Vepřové maso	Kč/ha	4 903	20 486	1 196	21 497	3 164	30 000	11 408	286	3 478	1 227	3 264	1 899	3 318	34	5 422
Ovce a kozy	Kč/ha	1 002	106	762	3 688	61	57	93	4 448	1 259	130	613	1 492	275	1 745	958
Drůbeží maso	Kč/ha	1 551	7 031	1 003	3 401	627	1 129	1 390	773	626	-14	1 793	355	2 920	0	637
Slepičí vejce	Kč/ha	920	2 577	617	3 047	863	1 361	458	721	157	435	928	2 314	547	69	1 471
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	1 057	263	428	8 297	103	0	77	8 517	2 015	6	852	1 706	13	0	1 767
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	825	1 503	608	439	187	1 037	864	1 821	1 015	99	1 254	783	303	131	1 549
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	3 609	6 694	848	1 934	4 193	19 984	7 286	1 334	471	2 427	2 646	1 431	2 640	513	5 002
Vlastní spotřeba	Kč/ha	336	70	528	1 356	35	41	64	1 645	59	110	241	1 794	88	51	497
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	3 294	4 466	2 003	3 285	4 067	10 258	2 955	2 855	835	4 012	1 198	8 039	2 232	4 729	4 640
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč/ha	52 264	121 550	28 961	80 703	45 599	121 095	76 931	51 823	29 355	28 163	62 103	36 882	37 116	32 881	65 105
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	36 122	87 158	16 493	61 331	30 831	80 268	52 721	33 442	20 962	19 786	41 129	25 340	26 473	26 765	45 290
Přímé náklady celkem	Kč/ha	22 462	62 840	10 599	44 348	18 766	56 913	31 776	19 740	13 447	12 409	21 598	19 285	16 356	18 177	29 929
Osiva a sadba	Kč/ha	2 451	7 670	1 695	3 874	1 905	3 367	2 844	2 291	1 370	941	2 702	2 014	2 191	345	4 491
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	176	1 357	474	308	115	181	89	116	13	290	75	130	105	9	35
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 421	4 897	2 883	4 386	2 820	3 389	4 312	4 349	2 505	2 458	4 326	3 484	2 788	3 581	3 933
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 281	4 789	1 642	2 271	2 400	2 527	3 222	2 787	1 582	716	3 386	1 833	2 180	534	3 216
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 045	2 695	359	759	643	2 610	1 347	902	283	476	625	472	371	272	2 072
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	5 958	14 040	1 663	17 916	4 919	14 024	7 130	7 323	4 130	5 373	4 689	7 210	3 010	9 146	8 876
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	1 922	2 125	663	1 904	2 795	6 312	1 369	2 470	630	3 232	632	5 897	1 436	3 312	3 517
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 610	21 989	1 626	14 345	2 578	21 080	8 078	1 287	2 622	1 169	4 036	2 261	4 530	64	3 743
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	527	336	126	2	297	3 763	1 134	36	9	405	268	967	625	0	229
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 726	6 169	400	694	1 465	4 214	3 362	682	752	771	1 136	917	856	4 227	1 104
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	25	0	0	0	6	127	44	0	0	26	0	0	10	2	3
Režijní náklady celkem	Kč/ha	13 661	24 318	5 895	16 985	12 065	23 355	20 946	13 702	7 515	7 377	19 530	6 056	10 118	8 587	15 361
Náklady budov a strojů	Kč/ha	3 638	7 438	1 184	4 529	4 254	9 561	6 704	2 534	1 601	1 903	5 348	1 202	1 701	3 004	2 349

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	35	14	3	0	234	206	325	230	21	50	109	31	702	104
Zelenina a květiny	Kč/ha	266	106	1 884	129 963	104 876	1 598	3 994	4 133	1 163	7 028	4 274	532	2 110	2 064
Ovoce	Kč/ha	139	1	166	3 804	5 528	1 255	2 312	2 758	946	58	13	154	2 183	376
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	1 317	0	0	0	1 090	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	6 511	0	16 333	0	3 713	0	3 859	439	0	0	341	4 608	17
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	208	0	0	0	1 519	0	0	0	0	62	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 954	617	1 595	10 271	6 899	986	250	1 987	4 048	5 356	8 767	2 965	9 309	3 547
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	67	162	285	277	19 038	405	540	398	352	74	325	218	436	965
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	7 464	44 848	9 052	236 214	174 976	36 303	20 127	12 910	13 547	24 812	23 687	10 136	24 237	23 147
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	164	661	42	-7 538	-2 633	270	-51	330	-1 247	486	-267	294	480	231
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	4 312	25 051	4 798	76 823	89 196	15 626	7 650	4 979	4 827	15 168	11 829	4 475	11 203	8 751
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 334	11 546	953	13 550	10 767	6 931	2 915	2 961	626	4 083	5 799	1 251	7 609	5 916
Vepřové maso	Kč/ha	995	5 807	2 741	55 686	41 375	8 557	4 515	557	1 011	3 391	4 861	2 295	2 579	1 778
Ovce a kozy	Kč/ha	68	17	48	1 050	738	305	19	904	2 058	126	129	128	441	3 026
Drůbeží maso	Kč/ha	244	81	3	21 068	9 731	1 574	4 651	569	245	1 303	340	1 578	8	1 684
Slepičí vejce	Kč/ha	250	1 029	134	29 527	12 230	2 103	798	1 626	641	578	487	114	663	1 392
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	3	587	16	30 785	8 507	334	12	607	2 774	5	0	291	273	6
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	258	731	359	7 716	2 433	872	-434	708	1 366	158	243	4	1 461	594
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	447	9 142	2 320	4 269	26 905	19 049	790	1 734	313	6 631	4 281	4 652	11 942	3 891
Vlastní spotřeba	Kč/ha	197	171	319	3 992	16	1 287	450	329	1 545	46	6	105	2 223	16
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	3 051	2 149	3 069	15 581	7 997	3 104	4 296	1 701	4 785	6 767	9 679	7 416	10 559	3 863
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	21 552	73 526	25 150	334 372	331 695	68 006	38 805	26 245	23 305	67 403	64 387	40 078	68 168	42 781
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	14 550	44 779	18 165	279 578	231 361	46 434	28 292	18 537	16 453	47 621	44 400	26 539	43 948	30 831
Přímé náklady celkem	Kč/ha	9 953	27 163	11 470	214 215	156 704	24 765	19 464	13 168	10 534	24 935	27 726	17 867	25 594	19 840
Osiva a sadba	Kč/ha	1 062	1 887	1 272	19 463	25 809	2 101	1 904	1 213	1 775	1 637	1 940	1 801	1 762	1 481
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	492	31	416	1 387	1 728	80	477	216	197	313	1	258	98	127
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 660	3 433	1 978	6 121	6 317	2 110	4 180	1 680	2 094	3 650	3 064	2 504	2 520	3 011
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 101	1 856	970	7 221	7 332	1 418	1 776	1 129	1 271	956	1 395	2 162	1 540	1 878
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	502	869	699	13 124	15 015	959	612	1 579	459	2 195	2 120	1 126	1 396	1 050
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	3 111	9 700	3 417	75 347	32 868	5 512	3 387	4 532	3 487	10 341	13 435	3 931	12 208	6 313
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 382	1 897	2 225	3 487	5 240	1 453	1 857	1 461	2 243	5 708	8 696	2 736	8 671	1 505
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	955	4 758	1 845	80 448	41 810	6 460	6 650	2 122	829	3 114	3 574	2 421	2 228	2 875
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	146	225	252	89	68	1 080	1 965	12	337	694	914	492	975	53
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	491	3 397	658	8 885	16 116	2 507	769	869	379	2 116	2 033	783	1 756	2 758
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	5	36	58	0	0	979	0	28	0	0	0	18	362	1
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 597	17 616	6 694	65 373	74 657	21 670	8 828	5 370	5 916	22 685	16 674	8 671	18 353	10 991
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 260	6 936	1 716	19 077	16 759	6 693	2 333	1 478	1 059	6 851	4 662	1 817	6 468	3 309

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	4 201	7 812	3 130	8 843	4 492	4 899	6 302	6 231	2 438	2 877	3 602	3 250	4 608	2 163	6 882
Služby	Kč/ha	2 602	7 237	721	786	1 202	5 013	3 813	2 267	1 239	1 279	4 427	650	1 829	2 169	1 774
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 219	1 832	860	2 829	2 117	3 882	4 128	2 671	2 237	1 316	6 153	954	1 980	1 251	4 356
Odpisy	Kč/ha	7 349	18 006	3 845	8 845	4 693	12 828	9 597	11 025	3 350	3 628	10 259	8 463	3 244	3 285	7 391
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 793	16 385	8 622	10 527	10 075	27 999	14 612	7 356	5 043	4 749	10 715	3 077	7 399	2 831	12 424
Vyplacené mzdy	Kč/ha	4 818	5 584	2 965	5 963	7 756	11 309	7 389	4 214	3 602	3 572	4 778	1 857	4 881	914	9 301
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	2 754	6 495	5 070	3 331	1 767	5 362	5 528	3 119	1 258	641	4 390	887	2 094	1 304	2 898
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 182	13 630	6 546	11 844	11 392	10 042	11 258	17 927	6 950	5 033	9 280	9 505	9 674	10 568	11 634
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	185	0	213	0	35	5	0	1 835	516	0	55	147	25	0	310
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	117	0	2	0	0	0	0	1 609	425	0	0	147	1	0	87
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	426	1 987	361	747	414	-190	-4	294	459	104	849	883	511	125	170
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	87	29	125	308	259	-324	-4	3	65	49	36	290	262	0	62
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	254	1 957	56	0	138	134	0	107	333	0	671	310	177	0	84
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	64	0	176	412	17	0	0	176	59	0	142	220	71	125	11
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	20	3	3	27	1	0	0	8	2	55	0	61	0	0	15
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	860	1 082	1 411	403	1 271	187	988	561	543	1 528	381	273	1 502	1 161	1 329
Podpory na LFA	Kč/ha	528	52	242	1 145	852	9	0	426	263	253	614	245	0	1 054	606
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	211	1 062	137	762	16	3	9	817	61	153	89	111	124	269	101
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	213	0	70	0	663	0	835	30	57	18	172	59	637	0	22
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	33	760	0	0	146	406	79	0	1	5	0	0	15	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	6 291	8 533	3 786	8 787	5 898	9 395	8 370	13 427	5 020	2 971	6 557	7 422	6 115	7 697	8 668
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	4 963	8 533	0	0	0	9 395	8 370	13 427	5 020	0	6 557	7 422	0	7 697	8 668
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 327	0	3 786	8 787	5 898	0	0	0	0	2 971	0	0	6 115	0	0
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 540	12 237	6 609	11 378	11 155	8 636	10 987	18 651	7 371	4 965	8 571	8 448	9 088	9 538	8 355
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 182	13 630	6 546	11 844	11 392	10 042	11 258	17 927	6 950	5 033	9 280	9 505	9 674	10 568	11 634
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	113	-81	156	0	0	0	973	1 153	729	18	0	0	-236	-894	0
Daně	Kč/ha	754	1 312	92	466	237	1 407	1 243	429	307	86	709	1 057	352	136	3 279
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	373	1 929	587	0	380	337	1 107	2 231	-108	253	469	50	989	1 015	8
Podpory investiční celkem	Kč/ha	349	1 419	230	0	380	337	239	2 217	46	258	469	50	1 052	410	8
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	24	509	356	0	0	0	868	14	-154	-5	0	0	-63	606	0

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	2 364	4 321	3 317	36 985	20 999	4 834	4 226	2 478	2 748	6 300	4 882	3 888	7 393	2 711
Služby	Kč/ha	150	3 408	551	4 021	16 483	4 580	1 226	914	1 751	4 138	2 962	1 691	2 009	2 223
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	824	2 950	1 110	5 279	20 417	5 563	1 042	499	358	5 397	4 168	1 275	2 484	2 747
Odpisy	Kč/ha	4 680	19 778	3 741	28 011	39 538	15 978	7 309	3 789	3 669	12 432	8 277	4 527	21 894	5 268
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 321	8 969	3 244	26 783	60 795	5 594	3 204	3 918	3 186	7 349	11 710	9 013	2 326	6 683
Vyplacené mzdy	Kč/ha	1 433	3 497	2 447	20 285	30 534	2 166	2 134	3 096	1 662	3 445	5 629	7 163	1 079	3 927
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	654	3 467	378	3 655	10 144	2 251	576	731	1 366	2 385	3 654	1 368	784	1 811
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 331	15 493	6 122	28 497	12 191	16 892	8 705	7 291	4 374	24 306	10 366	8 187	18 486	6 731
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	0	0	6	971	5	0	165	663	12	556	4	216	8	0
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	0	0	0	971	0	0	0	434	9	427	4	216	8	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	385	-1 044	1 220	0	-1 746	512	76	1 503	406	4 873	449	471	677	54
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	148	-1 044	674	0	-1 746	-67	69	316	125	2 807	250	381	166	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	221	0	196	0	0	579	0	869	54	1 600	0	57	511	54
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	10	0	5	0	0	0	6	316	143	73	0	33	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	6	0	344	0	0	0	0	0	84	393	199	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	45	4 122	153	1 714	941	0	798	714	75	5 464	2 250	455	3 877	1 248
Podpory na LFA	Kč/ha	639	3 399	785	5 091	0	2 659	599	1 071	57	6 601	830	1 302	2 967	259
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	633	418	699	0	227	6 016	54	103	36	217	0	29	1 009	44
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	14	563	40	0	254	289	380	104	101	22	0	3	1 613	3
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	10	267	76	0	18	110	0	0	0	62	216	0	0	2
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	3 045	7 108	2 346	20 721	12 254	6 801	5 982	3 057	3 598	5 559	6 570	5 542	7 516	5 108
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	0	7 108	0	20 721	12 254	6 801	0	3 057	0	5 559	6 570	0	7 516	5 108
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	3 045	0	2 346	0	0	0	5 982	0	3 598	0	0	5 542	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 137	19 504	5 848	28 497	7 592	11 213	8 084	6 954	3 896	23 878	10 321	7 880	16 642	6 557
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 331	15 493	6 122	28 497	12 191	16 892	8 705	7 291	4 374	24 306	10 366	8 187	18 486	6 731
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-128	4 455	-51	0	-37	-4 687	-67	-124	0	0	0	0	-1 658	1
Daně	Kč/ha	67	443	223	0	4 562	992	554	212	480	429	45	307	185	174
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	569	5 971	652	7 518	-49	-1 698	295	-50	75	936	0	357	1 711	7
Podpory investiční celkem	Kč/ha	586	5 971	685	7 518	235	824	590	0	63	936	0	357	3 158	7
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	-17	0	-33	0	-283	-2 523	-296	-50	12	0	0	0	-1 447	0

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	57 863	136 301	27 960	87 113	41 721	119 308	78 795	67 230	36 080	24 664	63 740	40 274	39 043	37 050	100 961
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	36 122	87 158	16 493	61 331	30 831	80 268	52 721	33 442	20 962	19 786	41 129	25 340	26 473	26 765	45 290
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 540	12 237	6 609	11 378	11 155	8 636	10 987	18 651	7 371	4 965	8 571	8 448	9 088	9 538	8 355
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	30 281	61 380	18 076	37 160	22 044	47 675	37 061	52 439	22 489	9 843	31 183	23 380	21 657	19 823	64 026
Odpisy	Kč/ha	7 349	18 006	3 845	8 845	4 693	12 828	9 597	11 025	3 350	3 628	10 259	8 463	3 244	3 285	7 391
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	22 932	43 374	14 230	28 315	17 352	34 847	27 463	41 411	19 139	6 215	20 923	14 916	18 413	16 537	56 636
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 793	16 385	8 622	10 527	10 075	27 999	14 612	7 356	5 043	4 749	10 715	3 077	7 399	2 831	12 424
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	373	1 929	587	0	380	337	1 107	2 231	-108	253	469	50	989	1 015	8
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	14 512	28 917	6 195	17 788	7 656	7 185	13 958	36 289	13 989	1 719	10 678	11 890	12 003	14 722	44 220
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	502 898	1 069 642	253 525	264 471	628 697	1 947 845	1 089 855	377 761	566 806	406 654	702 163	123 422	560 571	694 391	864 607
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	398 683	944 449	150 371	202 431	528 313	859 275	878 930	390 197	538 221	242 849	480 068	93 817	649 365	660 558	902 189
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	265 981	388 031	56 943	437 128	85 124	709 202	279 262	357 663	184 344	62 546	136 300	275 883	100 114	550 394	654 918
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	211 623	336 885	36 072	353 654	56 124	604 354	245 729	343 469	136 659	46 924	82 884	259 811	64 175	485 133	420 941
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	144 999	177 958	12 197	265 171	14 343	445 344	163 417	242 948	107 702	12 210	21 508	158 513	26 430	427 193	351 581
Stavby	Kč/ha	30 496	85 547	7 257	28 501	21 964	95 508	33 036	26 719	12 769	14 188	20 545	56 417	16 697	24 113	35 629
Stroje a zařízení	Kč/ha	26 273	41 490	12 957	40 751	15 346	53 396	35 136	62 760	9 993	15 136	25 031	37 792	17 838	16 635	25 595
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	8 701	30 207	2 217	19 231	4 465	9 873	9 796	11 009	6 175	3 602	12 488	7 042	3 038	17 193	8 086
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	54 358	51 145	20 871	83 474	29 001	104 848	33 533	14 194	47 685	15 623	53 416	16 072	35 939	65 261	233 977
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 836	26 644	1 217	15 316	3 530	11 337	9 078	4 181	2 845	2 167	7 926	3 732	3 126	17 139	9 821
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 920	5 797	5 583	27	4 812	14 815	2 482	1 609	535	4 375	17 941	6 936	7 154	2 596	7 745
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	40 602	18 704	14 070	68 131	20 658	78 696	21 974	8 407	44 304	9 080	27 548	5 404	25 659	45 526	216 411
Cizí zdroje	Kč/ha	41 471	103 644	14 067	8 836	25 610	419 696	59 918	314	5 548	21 550	56 347	7 317	16 839	12 555	6 859
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	31 805	101 002	6 825	8 273	16 402	396 327	42 128	195	3 952	13 136	35 496	6 730	6 245	10 735	5 550
Krátkodobé závazky	Kč/ha	9 665	2 643	7 242	563	9 208	23 369	17 790	118	1 596	8 415	20 851	587	10 593	1 820	1 307
Vlastní kapitál	Kč/ha	224 509	284 386	42 876	428 292	59 514	289 506	219 345	357 349	178 796	40 996	79 953	268 567	83 276	537 839	648 059
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	15 629	-26 039	-7 276	-14 644	4 390	-265	-412	-5 359	5 616	1 874	23	-709	6 536	5 210	201 646
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	128 176	256 057	52 169	210 696	70 504	273 889	119 605	203 471	91 506	48 318	119 827	180 683	72 718	146 729	238 123
Hrubé investice	Kč/ha	7 658	25 530	5 838	3 224	7 056	14 007	12 784	3 494	1 834	5 721	10 796	4 091	6 182	6 056	4 249
Netto investice	Kč/ha	309	7 524	1 992	-5 619	2 363	1 179	3 187	-7 532	-1 515	2 093	537	-4 372	2 938	2 770	-3 142

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2014 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	21 004	69 484	22 913	414 275	363 629	73 349	43 593	33 109	34 251	52 484	54 741	32 522	62 655	44 608
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	14 550	44 779	18 165	279 578	231 361	46 434	28 292	18 537	16 453	47 621	44 400	26 539	43 948	30 831
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 137	19 504	5 848	28 497	7 592	11 213	8 084	6 954	3 896	23 878	10 321	7 880	16 642	6 557
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	11 591	44 210	10 596	163 184	139 860	38 129	23 387	21 526	21 695	28 740	20 662	13 864	35 347	20 335
Odpisy	Kč/ha	4 680	19 778	3 741	28 011	39 538	15 978	7 309	3 789	3 669	12 432	8 277	4 527	21 894	5 268
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	6 911	24 432	6 855	135 173	100 321	22 152	16 079	17 738	18 025	16 308	12 385	9 337	13 453	15 067
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 321	8 969	3 244	26 783	60 795	5 594	3 204	3 918	3 186	7 349	11 710	9 013	2 326	6 683
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	569	5 971	652	7 518	-49	-1 698	295	-50	75	936	0	357	1 711	7
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 158	21 433	4 263	115 908	39 477	14 860	13 168	13 769	14 916	9 895	675	682	12 838	8 391
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	182 085	1 093 909	221 344	268 924	1 348 208	398 349	177 249	298 802	147 732	764 201	1 013 993	399 801	99 096	1 440 636
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	160 251	1 216 160	187 457	245 979	1 001 471	287 565	161 531	300 474	119 685	590 860	71 625	574 831	98 172	1 070 603
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	69 908	404 830	58 058	2 155 033	1 776 899	415 019	251 766	107 574	103 046	223 202	260 117	58 087	598 527	324 092
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	47 100	355 552	42 607	2 002 001	1 494 966	321 668	225 999	91 199	78 538	187 012	220 029	36 841	551 278	298 077
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	18 586	170 380	14 574	994 310	1 137 799	89 167	128 520	54 360	24 245	102 346	123 925	5 803	298 482	262 176
Stavby	Kč/ha	7 890	93 090	10 358	708 264	208 047	153 725	53 719	13 636	34 212	42 414	43 740	18 751	153 801	4 340
Stroje a zařízení	Kč/ha	17 071	78 962	12 332	257 975	108 807	71 126	38 538	16 209	14 457	37 051	46 083	9 164	86 693	20 425
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	2 987	13 104	2 749	40 828	39 965	7 514	5 100	6 968	5 322	4 833	6 279	2 219	12 296	11 019
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	22 808	49 278	15 451	153 032	281 933	93 351	25 765	16 376	24 508	36 190	40 088	21 247	47 249	26 015
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	2 444	15 495	1 947	61 282	26 135	9 353	5 465	3 742	3 112	4 602	6 251	2 768	15 648	9 077
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	4 566	4 377	3 398	0	24 108	5 385	9 599	3 820	2 897	9 469	7 037	3 511	16 839	4 212
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	15 798	29 405	10 107	91 750	231 689	78 613	10 702	8 814	18 499	22 119	26 800	14 967	14 763	12 726
Cizí zdroje	Kč/ha	11 043	102 946	18 674	62 035	610 655	50 728	14 399	3 292	3 085	59 784	79 984	17 091	17 620	33 467
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	5 389	85 004	12 740	49 852	549 062	50 063	10 725	1 459	1 322	55 588	68 768	3 340	15 943	20 894
Krátkodobé závazky	Kč/ha	5 654	17 942	5 933	12 183	61 592	666	3 674	1 833	1 763	4 196	11 216	13 751	1 677	12 573
Vlastní kapitál	Kč/ha	58 865	301 883	39 384	2 093 008	1 166 244	364 291	237 366	104 282	99 958	163 418	180 132	40 997	580 910	290 625
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	1 614	6 056	2 053	-19 721	-46 548	9 530	1 088	1 598	-3 908	-725	29 993	1 454	9 638	14 927
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	53 071	231 827	41 368	1 469 015	771 283	333 521	131 115	63 363	84 913	135 808	137 275	52 173	315 055	76 531
Hrubé investice	Kč/ha	5 787	37 879	5 425	12 817	59 744	18 454	5 685	4 677	119	14 842	9 316	4 336	31 857	6 265
Netto investice	Kč/ha	1 107	18 101	1 685	-15 194	20 207	2 476	-1 622	889	-3 550	2 409	1 040	-190	9 963	997

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z. p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: J. Hanibal a kolektiv (ÚZEI)